UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opera S. Matris Teresae De Iesv Carmelitarvm Discalceatorum et Discalceatarum Fundatricis

Jn duas partes distincta

Continens I. Viam Perfectionis. II. Castellum Animæ siue septem Mansiones. III. Exclamationes, vel Meditationes animæ ad Deum suum ...

Teresa <de Jesús>

Coloniæ Agrippinæ, Anno M.DC.XXVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37994

Visual Library

Th. 2819.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S.
Theresia
Opera
N VI
156

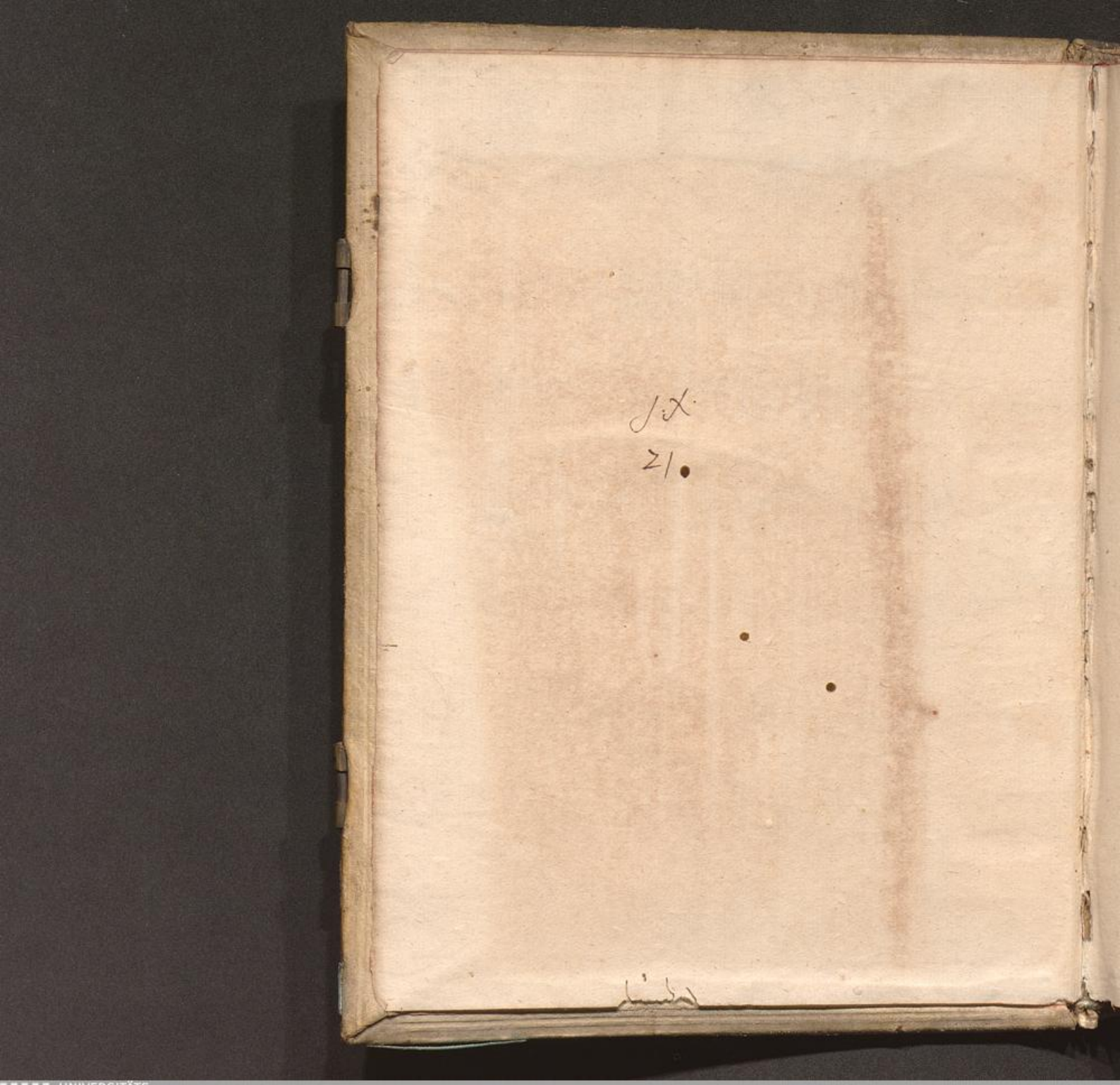
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S.
Theresia

Opera

OPERVM

S. MATRIS TERESAE DE IESV

CARMELITARVM DISCALCEATORVM ET DISCALceatarum Fundatricis

PARS SECVNDA

Continens

I. Viam Perfectionis.
II. Castellum Animæ siue septem Mansiones.
III. Exclamationes, vel Meditationes animæ ad Deum suum.
Conceptus diuini amoris, & alia quædam subiuncti Libro Fundationum Monasteriorum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM
ANNO M. DC. XXVII.

S.
Theresi

opera

AD LECTOREM.

QVemadmodum nullus nisi fortassis insensatus & animalis homo ambigere potest, num sapientissimus ille Salomõ Spiritus Sancti afflatu, Cantici Canticorum author extiterit; quandoquidem ea omnia, quæ in hoc Cantico cõprehenduntur *Spiritus & Vita sint*: Ita nullũ, in dubium reuocare posse arbitror, quin Sanctissima Mater nostra Teresia à IESV Spiritus sancti organum Speciale simul & ineffabile in eius Cantici explanatione extiterit; quippe *viuus est hic sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum & discretor cogitationum & intentionum cordis.*

Enimuero cum Cantici Canticorum liber plærisque metaphoris & similitudinibus scateat, adeo sanctissima mater nostra in hac sua explanatione, non quidem humanæ sapientiæ verbis, sed digito Dei, litteræ corticem detrahit, ne occidat: Vt spiritus qui intus latet nobilissimè exprimatur. Cũ enim iuxta Sanctorum Patrum definitionem in hoc sacro Epithalamio exarando primario & per se intenderit Salomon, vt propheticè diuinos enunciaret amores, diuinas & nuptias: adeo in hoc Cantici Canticorum explanatione exprimuntur amores illi diuini & cæleſtes cum Creatura rationali, vt merito possit dicere hęc Sancta, manus mea calamus scribæ amorosè scribentis.

At nos infælices ad quos hoc Vnicum Cantici Canticorum fragmentum & non totalis explanatio potuit pertingere: cùm enim nostra Sanctissima mater hoc Canticum integrè & ex toto explanasset, vt nonnullis, quibus (quemadmodum ait ipsa:) parere debebat, obtemperaret; quidam eius Confessarius, minus discretus & sapiens, probatissima eius Obedientiæ experimentum facere secum ipse statuit. Hanc itaque nactus occasionem mandat vt sanctissima ma-

ter diuina illa Cantici Canticorum commentaria diſcerpe-
ret; illa, cui melior erat obedientia quam Victima, dicto ci-
tiùs obtemperat, ſcripta diſcerpit & in millenas quaſque
partes dilacerat: Tanti ponderis in illa fuit obedientiæ
Virtus, vt vbi ſuum vindicare locum potuiſſet prudentiæ hu-
manæ ratio reſiſtendo, ibi reduxerit cedendo diuinæ obedi-
entiæ perfectio.

Quapropter cum adeò prænobili & eximio opere po-
uaremur: diuina factum eſt prouidentia, vt nõnullæ ſacræ or-
dinis noſtri Religioſæ, pãucas compererint cartulas præfatæ
S. Matris noſtræ ex quibus hoc vnicum fragmentum excu-
pere potuimus, & in ordinem redigere: ne ſaltem primo-
ribus labris prælibare non concederetur, quòd penitus exhau-
rire negabatur.

Itaque, Beneuole lector, ſicut ex vnico lineæ tractu Ape-
lis opus diiudicari facile potuit, ita ex hoc vnico fragmento
Dei opus in Tereſia agnoſce; quod facile continget ſi ſanæ
mentis oculo hæc perlegeris. Vale.

VIA PERFECTIONIS A S. M. TERESA DE IESV DISCALCEATORVM CARMELITARVM FVNDATRICE AD SVARVM MONIALIVM PETITIONEM conscripta.

INTERPRES LECTORI.

OPERÆ pretium facturus mihi videor, amice Lector, si, postquam hunc ego librum ex Hispanico in Latinum sermonem conuerti, paucis tibi eiusdem argumentum declarem, vt eum maiore cum claritate & consequenter vtilitate, cùm Viam perfectionis doceat, legere possis. Inprimis ergo impedimenta complectitur ac tradit, quæ perfectionis viam velut obstruunt & remorantur, vt illa declinantes & fugientes, ad viam perfectionis ineundam idonei inueniri possimus. Et huic rei declarandæ penè totam priorem mediam libri partem impendit. Deinde illa prosequitur, quæ ad perfectionem acquirendam conducunt, eam causantur, & in illa nos detinent, idque propemodum ad vsque finem libri: quem tandem insignibus monitis, & præsentissimis aduersus pericula & tentationes quasdam, in quas vt plurimum incidunt, qui viam per-

S. Theresi, opera

fectionis mire cœperunt, remediis terminat. Rectam ad perfectionem viam, & eodem rectè nos ducentem, vnicam ait esse orationem, ac præsertim primariam mentalis orationis speciem, cõtemplationem, inquam, de qua in libro superiore, quo vitam suam descripsit, vberius egit: atque inde est, quod in hoc (vt ipsamet hic testatur) tam amplè de ea non loquatur, sed potissimum de mortificatione, humilitate, puritate cordis, aliisque virtutibus, quæ ad contemplationem acquirendam necessariæ sunt, & ipsam in homine causantur. Sed ne quis diceret, contemplationem mulierum non esse, nec ad mulieres (quibus tamen, & in quarum gratiam, ipsa potissimum opus hoc conscribit) pertinere, ostendit, orationem vocalem (quæ indubiè omnium & vnicuiusque est) si bene & prout oportet instituatur, non posse absque oratione mentali, imò nec à contemplatione quidem separari: quam, per Dei gratiam, illos vt plurimum ait pertingere, qui primis latim se assuefaciunt, vt vocalem orationem magna cum attentione, & sine interiori distractione instituant. Atq; hanc obrem ipsam, ad finem libri, Orationem Dominicam exponit, ostendens ad quam sublimes considerationes, & supernaturales affectus per attentam vocalis orationis huius Euangelicæ recitationem à Deo anima euehi possit. Hincque efficit & concludit, contemplationem vnicam esse ad perfectionem comparandam viam: hæc quippe animam à terra sustollit, efficitq; vt velut pennis quibusdam spiritus ad creatorem suum euolet, eum super omnia cuncta diligat, perfectè adhæreat, & firmiter stringat, quin imò vnum quid cum eo fiat qui omnis perfectionis fons & origo est, quæque illam dat animabus quàm ardentissimè ad eam aspirantibus & sitientibus, & contẽplationis vehementiâ è mellifluis eius vberibus ita spiritus ebrietatem exsugere scientibus, vt diuino tota amore plenæ, & ab omni terreno affectu & propensione liberæ cum Regio Propheta, contemplationum principe, exclament: Psal. 72. *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Deficit caro mea & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Contemplatio ergo, ex sententia, S. M. Teresæ, breuissima ac certissima, imò vnica, ad perfectionem via est. Atque hanc

quòd, cum ad perfectionem nos perducere procuret, prius per viam contemplationis nos ambulare velit; vtpote, tum per experiẽtiam in semetipsa, tum per internam Spiritus sancti, quo plena fuit, instructionem probè gnara, pretiosissimum hunc thesaurum hac sola ratione, & non alia, reperiri. Hæc ergo, benigne Lector, breuis est omnium quæ Sancta Mater hoc in opusculo tradit, documentorum summa, & velut compendium: quam tibi hic ob oculos ponere, & paucis præmittere volui; sperans fore, vt per hanc monitionem meam, citius ac compẽdiosius ad plenam salutaris huius viæ, ad quam te Sancta Mater Teresa conducit, cognitionem ac simul paulatim ad eiusdem finem, perfectionem inquam, tum per Dei Opt. Max. gratiam, tum versatissimæ huius doctricis opem & instructionem peruenias. His vale, & si qua tibi in re, hacce interpretatione mea, profuero, Deo datori omnium ascribas velim; sicubi autem Sancta Matris scopum non attigisse, nec mentem eius sublimem satis assecutus tibi videbor, benignè & meliorem in partem accipias rogo.

Antuerpiæ.

S. Theresi.

opera

NVM
TE

GENERALE LIBRI TOTIVS ARGVMENTVM.

F.P. Luisius Legionensis.

COmplectitur Liber hic monita quædam, ac documenta, simul & exhortationes, quæ S.M. Teresa de Iesu filiabus ac Religiosis suis, in monasterio, quod per Domini nostri Iesu Christi gratiam, & gloriosissimæ Virginis Mariæ, Matris eius, opem sub prima Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo regula fundauit, commorantibus tradidit. Potissimum verò monasterio Conuentus S. Iosephi, Abulæ erecti, qui & primus fuit, & cuius ipsa Superiorem agebat, tum cum tractatum hunc anno Domini M.D.LXII. scriberet, cum dedicat & inscribit.

PROTESTATIO S. MATRIS DE VNIVERSO Hoc Opere Svo.

IN omnibus, quæ hocce in libro scripturæ sum, me iudicio & censuræ S. Ecclesiæ submitto; paratæ sequi & amplecti quidquid ipsa amplectenda præscribit; si quid autem huic contrarium in eo inuentum fuerit, in quo forte erit, quod ipsum non bene intellexerim. Atq; ideo, per amorem Domini nostri Iesu Christi, eos litteratos, quibus libri huius examen & censura demandabitur, rogo, vt quàm possunt maximâ accuratione illam relegant, & si quem tum quoad fidem tum quoad alias materias, in eo errorem deprehendant, liberè corrigant. Si quid autem in eo boni reperiant, id in Dei opt. max. laudem ac gloriam, & gloriosissimæ Matris eius Patronæ & dominæ nostræ, cuius ego vestem licet indignissima gero, cultum & obsequium cedat velim.

PROOEMIVM.

Moniales Conuentus huius Abulensis à S. Iosepho denominati.

Scriptionis huius libri occasio.

COgnito mihi à R.P. Præsentato Dominico Bannez, ex Ordine gloriosi D. Dominici (quo iam vtor Confessario,) copiam factam esse, aliquid de oratione scribendi (qua in re, quod cum multis rerum spiritualium gnaris, & sapientiam cum

viris egerim, aliquid quod operæ pretium sit, adferre me posse putant;) ita apud me efflictim & importunè precando institerunt, vt ipsis de hac ipsa materia aliquid conscriberem, vt tandem ipsarum quoad hoc petitioni morem gerere decreuerim: rata fore, vt ingens quo me prosequuntur, amor facturus sit, vt quæ imperfecta sunt, magis illis placeant (tametsi hinc obstet, & styli ruditas & scribentis imperitia) quàm nonnulli alij tractatus à viris eruditissimis à quibus ea quæ ipsa scripsi, didici & intellexi, quam optimè conscripti. Spero autem Dominum per ipsarum preces, gratiam mihi daturum ad dicendum conuenienter aliquid, ad eam formam & rationem viuendi, quæ hac in domo obseruatur, spectans, ac conducturum, vt hoc ipsis proponam. Siqua verò adferam, quæ minimè congrua futura sunt, prædictus ille P. Præsentatus, qui illa primò recognoscet & releget, hæc ipsa vel corriget, vel flammis tradet: ego autem in hisce Dei ancillis morem gerendo, nihil omnino perdidero; imò verò liquidò tum perspicient, ecquid à meipsa habeam, cùm illius Maiestas me non adiuuat, & in laboris partem non venit. Statui itaq; nonnulla aduersus paruas quasdam tentationes, quas & diabolus immittit, & quas, quia paruæ sunt, fortasse etiam parui faciunt, remedia suggerere; nec non alia quædam, prout mihi Dominus inspirabit, ac memoriæ meæ occurrent, adferre. quòd enim nesciam quid dicturæ sim, hinc ordinatim ea hic digerere non possum: imò longè credo esse satius, nullâ hic ordinem sequi, eam ita inordinatum & omni ordini aduersans sit, me id ipsum conari. Digantur, obsecro, Dominus omnibus quæ factura sum, manum admouere, vt sanctæ eius voluntati esse queant conformia, cum id semper omnium desideriorum ac votorum meorum summa sit; quamquam operæ mea tam imperfecta sunt, atq; ego ipsa. Scio mihi nec animorem, nec voluntatem deesse, ad pro viribus meis enitendum, vt consororum mearum anima ingentem in diuino obsequio progressum faciant. Imò verò amor hic meus causa forsan esse poterit (vt & multos ætatis annos, & quam nonnullorum monasteriorum habeo experientiam, taceam) vt paruula quædam & minuta meliùs declarem, quàm alij docti viri; qui quia aliis maioris momenti rebus occupati sunt, & viri fortes sunt, ea quæ in ipsis nihil omnino esse videntur, parui faciunt; sed rei tam imbecilli & debilis, atq; nos fœmina sumus, nihil non nocere potest, & noxam creare. Multo quippe & variæ sunt dæmonis aduersus eas quæ arctè recluſæ sunt, insidiæ & technæ: nouis enim armis sibi opus esse videt ad illis nocendum. Ego sanè, vtpote improba & peccatrix, ægrè me aduersus illius artes tueri potui: vnde consorores meas exemplo meo velim fieri cautiores, & me in exemplum capere. Nihil porrò hic adferam, quod non vel in me, vel in aliis perspexerim, & experientia didicerim. Non ita pridem mihi à superioribus imperatum est, vt certam aliquam de vita mea narrationem instituerem, in qua etiam quædam ad orationem spectantia pertractauerim: at non permittet forsan Confessarius meus, vt illa modò legatis; atq; ideò hocce in scripto ibi dictorum nonnulla, vti & alia quæ mihi necessaria esse videbuntur, repetere visum. Dominus, sicuti suppliciter ab eo petij, manum his suam admouere, & ad maiorem gloriam suam ea dirigere dignetur. Amen.

CAPVT I.

DE CAVSA, QVAE ME AD MONASTERIVM HOC, ADHVC *strictum & arctum, fundandum monuerit.*

Intentio S. Matris erat, sibi primùm monasterium fundare.

PRincipio, cum monasterium hoc, ob eas quæ in prænominato libro (quem, vti iam dictum est, conscripsi) allatæ sunt rationes, nec non ob quædam Domini magnalia, quibus ostendebat quantopere hac in domo nomen suum glorificandum esset, fundaretur; propositum aut intentum meum non erat, vt tanta quoad exteriora in id asperitas induceretur, aut vllus census stabili fundaretur: imò verò voluissem sufficientes reditus habuisset; nihil vt ei aliquando deesset. sed id volebam vt imbecillis & impotentibus, tametsi multæ bonæ rationes ad hoc faciẽdum potiùs, quam propria commoditas me impellerent. Hoc ipso in tempore certo rumore intellexi immensa Galliæ damna, & quanta illi regno mala hæretici inuluissent, quàm denique longè latèque scelerata illa secta se diffunderet & proserperet. Qui sanè rumor incredibili animum meum angustia oppressit: &, tanquam si aliquid potuissem, aut alicuius etiam momenti fuissem, flens ad Dominum clamabam, vtque tanto malo mederetur, enixissimè eum sum precata. Mille mihi vitas, pro vel vnius animæ de-

Zelus eius erga animas.

taibi pereuntium multitudine, liberatione & salute ponere paratissimam videbar. Sed, cùm me & fœminam, & quidem imbecillem, & ad aliquam eorum quæ ad Dei cultum spectantia exequi voluissem, exequendum prorsus ineptam esse viderem, omnia quoque desideria mea id spectarent (vti & modo spectant) vt, cùm Dominus tam multos habeat inimicos, amicos autem paucos, hi saltem pauculi, boni essent; firmiter apud memetipsam statui, exiguum illud quod in me erat, præstare, Euangelica scilicet consilia quam maxima possem perfectione sequi, & operam dare vt pauculæ illæ quæ hic sunt moniales, idem facerent. Quod futurum conando in eminentissima Dei misericordia, vtpote, qui auxilium suum nunquam denegat illi, qui propter ipsum omnia deserere proponit, ac spero fore, vt (cum ipsæ sint tales, quales ego eas in meis desideriis depingebam) defectus & imperfectiones meæ inter virtutes illarum vires nullas habeant, & aliqua saltem in re ipsa Domino possim placere. Adhæc vt, cùm omnes ita assiduè pro defensoribus Ecclesiæ, pro concionatoribus, aliisque viris doctis ipsam propugnantibus

orare

oremus, hũc ipsum Dominum meũ, qui ita opprimitur & angustiatur ab illis, quibus tam multa beneficia præstitit, pro eo ac possumus adiuuemus, adeò vt hi proditores iterum illum cruci affigere, ac ne quidem in quo caput suum reclinet, illi relinquere velle videantur.

Non potest, ô Redemptor meus, cor meum sine summa afflictione & angore, illud pati. Quid Christianos modò agere non videmus? fierine potest, vt illi semper maxima te iniuria afficiant, qui pluribus tibi nominibus sunt obstricti, quibus plura beneficia præstas; quos in amicos tuos intimos deligis, inter quos versaris, & quibus teipsum in Sanctis Sacramentis cõmunicas? Necdum exsatiati sunt tormentis, quæ pro ipsis subijsti? Certè nihil omnino agit Domine, qui mundum hisce temporibus deserit. Si enim ita tibi infidi, & in te iniurij sint, quid nos exspectare par est: an forte magis promeruimus, vt nobis fidi & amici sint? an maiora ipsis beneficia contulimus, vt ob ea fideliùs amicitiam nobis seruent? quid hoc est? quid tandem posthac ipsi speremus, qui, per Dei gratiam, pestilenti hac scabie infecti non sumus; illi namque iam in dæmonis potestate sunt? bonam hauddubiè suis ipsi operibus castigationem & flagellum sibi meruere, & suis sibi voluptatibus sempiternas flammas meritò accersiuere. Pereant si velint. Nihilominus, non potest non assidue cor meum præ dolore velut disrumpi, cum tot animas pereuntes video. Vtinam hoc malum non tam frequens & multum esset! vellem equidem non videre, vt quotidie plures animæ perirent.

Iuuate me, quæso, carissimæ in Christo sorores, in idẽtidem Domino hac pro re orando: hanc enim ob causam vos huc adduxit & coniunxit; hæc est vocatio vestra, hæc vestra esse debet negotiatio & studium, hoc vestrum desiderium, huic rei vestras dedicare lachrymas, huc vestræ tendere debent postulationes & preces, non pro mundi huius negotijs, charissimæ. Apud memetipsam enim video, quin & grauissimè suspiro, cum video, quales nos res Deo per orationem aliquando hic commendare cupiunt (adeò vt etiam ad pecuniam & census annuos impetrandos illius nos Maiestatem compellare velint) & quidem tales, quos vellem à Deo gratiam petere, quò omnia sæculi huius bona pedibus possent proculcare. Bonam quidem illi habent intentionem; & nos postulatis ipsorum, visa illorum deuotione, morem gerimus; ipsa nihilominùs mihi persuadeo in huiusmodi rebus nunquam me à * Domino exaudiri. Mundus planè ardet, & accensus est; Christvm iterum, (vt dicitur) condemnare volunt, cùm mille aduersus eum falsa testimonia producant; Ecclesiam eius ad terrã prosternere & euertere moliuntur; & nos tempus nostrũ adhuc ijs à Deo petẽdis impẽdemus, quę si ipsis

* *Dicere vult, temporalia à Deo petere, & potissimũ summa necessitatis tẽpore, valde superstuã curã esse.*

ipsis concederet, aliquam forsan animam minùs in cœlo haberemus? Non sic, charissimæ, non sic; non est iam tempus ad parui momenti negotia cum Domino pertractanda. Sanè, nisi ad humanam infirmitatem, quæ libenter in omnibus iuuari gaudet (& benè quidem, si modò ipsæ liquid hîc possemus) respectum haberem; quàm vellem, ipsis persuadere possem, non esse hæc huiusmodi, quæ tam sollicitè & affectuosè, in hoc S. Iosephi monasterio commendari Deo debeant.

CAPVT II.

OSTENDIT, RELIGIOSOS DE CORPORALIBVS NECESSITATIBVS SOLLICITOS ESSE NON DEBERE, & QUANTUM IN PAUPERTATE BONUM SITUM SIT.

NOlite putare, carissimæ, aliquid rerum ad victum necessariarum vobis defuturum, si modò de mundanis hominibus complacendi sollicitæ non sitis. Equidem hoc vobis spondere & promittere audem. Nolite * per humanam industriam & artes sustentationem corporis & victum vobis procurare; alioqui fame moriemini, & meritò quidē. Sed ad sponsum vestrum oculos attollite: ipse enim est qui victum vobis debebit: si illi placeatis, vobis nolentes volentes de victu prospiciet etiam illi qui minùs erga vos affecti sunt ac minùs diligunt, vti hoc iam saepe per experientiam & vsu ipso vidistis. Si hoc facientes, nihilominus fame vos mori contingat, næ beatæ moniales S. Iosephi eritis & dicemini. Per amorem Dei rogo, numquam huiusce vos rei capiat obliuio. cùm stabilem censum repudietis, relinquite etiam nimiam illam pro alimonia solicitudinem; alioqui omnia peribunt. Aliæ quas Dominus redituos possidere vult, de huiusmodi rebus per me licet sollicitæ sint, & meritò, cum hæc ipsarum sit vocatio: at nos, carissimæ, huiusmodi curam & anxietatem habere, nefas & stolidum est. De alienis autem certè curam habere velle, perinde mihi esse videtur, ac de eo habendo cogitare, quod quis alius possideat. Etenim certum est, alium propter illam solicitudinem vestram, cogitationem suam non mutaturum, aut ideo eleemosynæ vobis erogandæ animum ac voluntatem habiturum. Illi committenda rei huius cura, qui omnes emouere potest, Domino, inquam, reditum, & reditus possidentium: illius iussu & ductu huc veniunt: illius verba certa sunt ac vera, fallere non possunt, aut deficere; antè cælum & terra deficiant. curemus ipsæ tantùm necubi ei desimus, & certo estote illum nobis minimè defuturum. si autem interdum eum vobis deesse videatis, hoc in maius commodum vestrum cedet, perinde ac Sanctis vita deficiebat, cùm propter nomen Domini interficiebantur

* *Dicere vult, eos qui paupertatem profitentur, solicitè & anxiè aliorum voluntates sibi lucrari non debere, vt eleemosynas ipsis conferant.*

Domino victus cura committenda.

erat ad gloriam eorum per martyrium adaugendam. Esset hoc profectò satis bona & peroptabilis permutatio, per breuem famem citò vitam finire, vt sic ad perpetuam satietatem transire possimus. Considerate, charissimæ, permultum in hoc situm esse, & mirè post mortem meam id profuturum; ideo namque id vobis scripto commissum relinquo: nam etiam interim dum viuam, identidem id vobis in memoriam reuocabo. Per experientiam enim didici, quantum inde boni nobis accedat: quãdo enim minus nobis suppetit, tunc minus sum sollicita; & nouit Dominus, me (prout mihi quidem videtur) magis anxiam & sollicitam esse, cum res plus æquo suppetunt, quam cùm multa nobis desunt. Nescio an idinde proueniat, quod Dominum tunc nobis id quam primùm subministrare obseruarim. Aliter si faceremus, mũdum deciperemus, pauperes haberi volentes, cùm tamen secundùm spiritum tales non essemus, sed externa dumtaxat specie. Sanè scrupulum id mihi (vt ita dicam) moueret, & perinde, meo iudicio, faceremus, ac si, cum diuitijs affluamus, eleemosynam peteremus. & faxit Deus, id ita non sit. Vbi enim immoderatè & nimis quàm anxiè curatur, vt quid alij subministrent, ibi fortasse vna aut altera vice tantùm, consuetudinem seruabunt, aut eam seruare saltem possent, acpeterent quibus opus non habent, & ab eo fortassis, qui magis indigeat quam ipsæ petentes. Etsi autem ipsi dantes hac ratione nihil omnino perdant, sed permultum lucrentur, nos tamen insigne hic dispẽdium pateremur. Non permittat hoc Deus, carissimæ meæ: si hoc fieri vnquam deberet, malim omnino redditus stabiles possideretis. Nolite, obsecro, huic mentem vestram curis & anxietatibus distinere; & hoc à vobis, per amorem Dei, velut in eleemosynam, quàm studiosissimè contendo. Et quandocunque, etiam minima, hanc in domum tale quid induci videbit, quantocyus ad Maiestatem eius reclamet, Superioremque humiliter moneat, ac dicat, illam non recta via procedere: vsque adeò namque in via sua errat, vt vera paupertas paulatim hoc pacto subuertẽda sit. Equidem, quæ Dei bonitas, nunquam id futurum spero, nec suas eum ancillas derelicturũ. Et ad hoc ipsum adinstar stimuli & incitamenti erit, id quod hic me subscribere voluistis, etsi nullus alius hinc fructus sequeretur. Et credite mihi, carissimæ, Dñm, aliquo modo in vtilitatem & bonum vestrũ, aliquatenus mihi ostendisse & indicasse, quantũ in sancta paupertate bonorum situm sit; & quotquot ipsam experientur, ita id esse comperient & intelligent; sed fortasse non tam perfectè atq; ego; quia non solũ non fui pauper spiritu (esto id per professionem vouissem) sed etiã spiritu stulta. Est porro hoc tantũ bonum, vt omnia bona mundi in se cõplectatur, angens quoque dominatus est. Iterum dico, eum super omnia totius mundi bona dominium habere, qui hæc ipsa negligit & contemnit.

Paupertatis bona.

Quid mihi cum Regibus & Dominis, si illorum census non ambio, nec ipsis placere curem, si ipsorum causâ Deum vel paululum in minimo deberem offendere? Quid illorum honores curo, si modò optimè me lexerim, in quo summus pauperis honor situs sit, in eo scilicet, vt et pauper sit. Equidem eius fum sententiæ, vt planè mihi persuadeam, ho nores & diuitias semper penè simul procedere, & velut comites esse, ideò vt ambitiosus & honorum cupidus etiam diuitias ambiat; qui autem diuitias & aurum repudiat, etiam honores paruifaciat. Hoc bene à vobis velim intelligi; nam hoc honoris punctum semper aliquod commodum pecuniæ & redituum secum trahere mihi videtur. nam raro contingit aliquem in mundo coli & honorari, qui pauper sit; imò, ab alioquin honestus in se sit & honorem ex se mereatur, paruo aut nullo loco habetur. Vera autem paupertas tam eximium & singulare bonum secum adfert, vt vix ab aliquo ferri queat: de illa nempe loquor paupertate, quæ nonnisi propter Deum assumitur. Nulli quippe alteri cere debet, quàm soli Deo: & certum est, illum plurimos habere amicos, qui nullius omnino indiget ope. Satis hoc per experientiâ expertum, sed quia tam multa de hac virtute scripta sunt, vt intelligere non possem, nedum verbis exprimere; ac ne laudem & gloriam illius verbis meis minuam, hinc plura de ea non dicam. hoc dumtaxat dixi, quod per experientiam didici & noui. & fateor, ita me hactenus absorptam fuisse, meipsa non intellexerim. Sed quia, quod dictum est, propter Deum dictum est, quandoquidem sancta paupertas, nostra insignia sunt, id quod sub initio fundationis Ordinis nostri à primis nostris Patribus tanto in pretio habitum, & ita obseruatum est, vt (sicut mihi renelatum optimè id nouerat) nihil in diem posterum reseruarent; operam demus vt esto exteriùs tanta cum perfectione ipsa non obseruetur, interius tamen & in animo eam quàm perfectissimè obseruemus. Nonnisi dum horis nobis (vt ita dicam) viuendum est, & merces est magna nimis licet non aliud hinc bonum sequeretur, quàm quòd adimpleremus quod DOMINVS ipse nobis consuluit, magna quædam res hauddubiè foret, quòd eius Maiestatem aliqua in re saltem qui possemus. Hæc nos insignia in nostris gestare oportet veritas vt hanc virtutem omnimodis obseruare velimus, in domo, vestibus, bis, & multo etiam magis in mente & cogitatione. Et quamdiu hoc cietis, non est quòd vereamini, vt domus huius religio, Deo eam con uante, collapsura sit: nam, vt S. Clara dicere solebat, alti sunt mu paupertas construit: huius, vti & muro humilitatis, sua ipsa ea cu se velle dicebat monasteria. Equidem certa sum, si quidem vere h oporter, ipsa obseruetur, & honestatem, & alia omnia secuturo

Paupertatem suis S. M. commendat.

custodita fore, quàm per pretiosa & splendida ædificia. Hoc, quæso, cauete, quod etiam ex amore Dei & per pretiosum eius sanguinem, vos obsecro; &, si tutâ conscientiâ dicere possim, vellem equidem, vt, quo die contra hoc peccabitur, eo ædificium omne corrueret, & ipsas omnes opprimeret; imò bona & tuta conscientia id dico, & Deum, vt id fieri permittat, precabor. Valde indecens est, chatissimæ, vt de pecunia pauperum, splendida & capacia ædificia construantur. Non finat id obsecro, Deus, sed vt domus nostra omnimodis pauper & parua sit. Regi nostro aliqua saltem in re assimilemur, vt qui aliam non habuit domum, quàm stabulum Bethlehemiticum, in quo natus; & crucem, in qua mortuus est. Erant autem hæ illius domus huiusmodi, vt in ijs profectò parum haberi posset recreationis. Porro qui amplas struunt domos, suas ad hoc excusandum habebunt rationes; etenim alijs Sanctis intentionibus ad hoc mouentur. Sed tredecim pauperculis sororculis angellus omnis nimis quam satis capax est; si tamen (quod ob nimiam vestram clausuram necessarium ex parte videtur) locus aliquis capacior & patens vobis concedatur (talis namque ad orationem & deuotionem exercendam miré conducit) nec non eremitoriola nonnulla, intra quæ vos interdum orationis & recollectionis ergò, abdatis; equidem planè non abnuo: sed vt celsas & splendidas domos & monasteria exstruatis, prorsus non permitto, & Deus etiam auertat. Hoc autem semper vobis insculptum maneat, in die iudicij (qui vtrum vicinus sit & propè, prorsus nescimus) omnia collapsura & peritura: indecens autem tunc foret, tredecim pauperularum Monialium domum suo lapsu magnum strepitum & fragorem facere: veri namque pauperes magnum excitare strepitum non debent, & sine vllo prorsus strepitu sint oportet, quò cæteros ad sibi compatiendum alliciant. Quantopere verò gaudebitis tum, cum aliquem, ob impensam vobis eleemosynam, à damnatione inferni esse liberatum videbitis: omnia namque possibilia sunt. Vos etenim multis nominibus obligatæ estis, ad incessanter & assiduò pro ipsis Deum rogandum, cùm illis vobis de victu prospiciant. Nam licet omnia à Domini manu veniant, illi tamen nos gratas etiam esse vult, & gratias agere, per quos illa nobis subministrat. Et nullatenus hac in re negligentes nos esse oportet. Nescio profectò, quidnam dicere initio cœperim; nam, Domino credo volente, extra propositi mei limites abii, aliorsum diuertens: neque enim scribere decreueram ea quæ hic iam scripsi. Illius Maiestas sua nos manu semper protegat ac defendat, ne ab eo quod dixi, vnquam deflectamus. Amen.

CAPVT III.

PROSEQVITVR ID QVOD PRIMO CAPITE DICERE INCEperat, suasque monet, vt identidem Deum pro ijs orent qui pro Ecclesiæ incolumitate laborant, quo ipsis adesse & opitulari dignetur: & in exclamatione caput claudit.

VT ergo ad primarium finem, ob quem potissimum hac in domos Dominus congregauit, & ad quem etiam ego maximopere vellem vt aliquid essemus, quò Maiestati eius placere possimus conuertar; dico, quando quidem videmus mala sæculi huius tam enorma esse, vt multæ humanæ vires ad hocce hæreticorum, quod ita passim pullulat, incendium restinguendum satis sint, idem mihi facto opus videri, quod tempore belli fieri consueuit. Hostibus namque vniuersum propinciæ alicuius agrum deprædantibus, Princeps ipse iam in arcto positus intra aliquam se arcem aut ciuitatem recipit, quam vndiquaque omni arte & præsidio communit: vnde illius præsidiarij subinde in hostes impias eruptionem faciunt, &, quia hi soli plus possunt (vtpote selecti omnes) quam plurimi milites meticulosi possent, hinc sæpè contingit victoria potiri; aut, si fortè eam aliquando referant, saltem non succumbere. nam, quia nullus inter eos est proditor, hinc expugnari omnino nequeunt, nisi fortè fame; quæ tamen hoc in loco non potest esse mala vt eos sese hosti dedere cogat: ea quidem facere posset vt morerentur, sed non autem vt victi dicerentur. Quorsum autem ego hæc attuli? vt nempe intelligeretis, carissimæ, hoc nos incessanter à Deo petere debere, vt operarijs Ecclesiæ precibus amandi sunt. lius misericordia est, ex hac bonorum Christianorum arce, quæ hostes peritur, nemo ad hostes transfugiat, duces verò arcis huius aut ciuitatis concionatores, inquam, & Theologos, in via Domini animosos quàm maximè strenuos efficere dignetur; quòd autem maxima horum pars in monasterijs & Religionibus agat, has ipsas Religiones in sua perfectione & vocatione magnos facere profectus velit; quod sanè perquam necessarium est: etenim ea iam sunt tempora, vt (vt iam dixi) non iam tam sæculare, quàm spirituale nos brachium debere necesse sit. Quòd autē nos fœminæ, nec in temporalibus, nec in spiritualibus Regem nostrum adiuuare possumus, tales saltem esse studeamus vt preces nostræ, ad hosce Dei famulos, qui tanto seipsos labore tum doctrinam, tum per bonam vitam communierunt, &, vt Dominæ in necessitate subsidio forent, omnimodis elaborarunt, adiuuandos conuenientes & idoneæ reperiantur.

Petetis ex me fortasse, cur hancce ego rem tanti faciam &

& iuuari à nobis velim eos, qui nobis meliores sunt? Respondeo: quòd scilicet nondum vos satis intelligere credam, quàm multum Domino debeatis, quòd ad hanc vos domum conduxerit, in qua ab omnibus negotijs, occasionibus & rerum sæcularium impedimentis ita sequestratę viuitis. Est autem hoc singulare quoddam beneficium, quo nec fruuntur, nec frui par est eos, de quibus hic loquor, & hoc præsertim tępore magis quàm alio. illi enim esse debent qui infirmos corroborent, & pusillis animos addant. Quid quæso esse milites, si ducibus carerent? Illi cum hominibus conuersari, in aulis principum agere, quin etiam illis se interdum quoad exteriora conformare debent. putatisne, carissimæ, paruum quid esse in mundo conuersari, in mundo viuere, mundana negotia tractare, mundanæ se conuersationi ac moribus (vti dixi) cõformare, interius tamen mundum repudiare, ab eo alienos & eius inimicos esse, in eoq; tamquam in loco exilij viuere; deniq;, nõ velut homines, sed Angelos esse? si enim tales non essent, aut aliter agerent, Ducum nomine digni non essent; nec permittat Dominus, eos cella sua egredi; plus enim oberunt quàm proderunt. Non enim iam tempus est, vt imperfectiones notentur in ijs, quorum est alios instituere & docere: qui si interius ea cognitione corroborati non sint, vt norint quanti referat omnia sub pedibus proculcare, & suum à rebus caducis animum penitus auulsum habere, & ad æternas aspirare; quantumuis suas ipsi imperfectiones celare vellent & occulere, semper tamen aliquod signum dabunt, è quo illas cognoscere liceat. Nam an non cum mundo & mundanis hominibus illis agendum est? norint itaque illos nihil ne vel minimũ quidẽ sibi condonaturos, & nullã suarũ imperfectionũ ipsis non notã fore. Multa quidẽ bona, inobseruata præteribunt, nec ad ea semel oculos reflectent, ac forsitan ea ne vt talia quidem habebunt; at malũ & imperfectũ quid, certũ est illos inobseruatum non præterituros. Vnde iãmiror, ecquisnã ipsis profectionẽ indicet & doceat, nõ quidẽ vt eam ipsi obseruent & colant (nam ad hanc sese nullatenus obligari putant; satis se facere rati, si vel vtcumque præcepta seruent) sed dumtaxat vt alios contemnant & iudicent; imò subinde quod virtus est, esse putant sensualitatem & mollitiem. Quocirca credatis velim, non paruo, sed sanè maximo, adhoc quod illi suscipiunt certamen, opus esse subsidio. Vt ergo duo illa quæ dicam, à Deo impetremus, rogo vos, tales esse studeatis, vt his obtinendis dignæ inueniamur. Quorum primum est, vt inter tam multos doctos & religiosos viros qui hodie viuunt, multos reperire sit, qui necessaria ad id quod dixi & dotes habeant; eos autẽ qui non satis ad hoc ipsum apti vel dispositi sunt, Dñs disponere dignetur: vnus quippe perfectus plus hac in re efficiet, quã imperfecti multi. Alterũ est, vt post-

Mundani virorum sanctorum imperfectiones acutè obseruant.

quam in certamine (quod, vti dixi, non sanè exiguum est) & in acie constituti fuerint, sua eos Dominus manu protegere & tueri dignetur, vt & magna illa quæ in mundo sunt pericula, queant euadere, & aduersus illicem Sirenum cantum, in parum tuto hoc mari, aures obturare. Qua quidem in re siquid à Deo obtinere possimus, non segniter, ego hic reclusæ, pro illo depugnamus; atque ita fiet, vt omnem quem hac in angello construendo laborem subij, optimè me putem impendisse, in quo, etiam scopus & propositum meum fuit, vt hæc B. Virginis, Dominæ & Imperatricis nostræ, regula eâdem in perfectione, quâ primum inducta est, obseruaretur. Nolite verò existimare, inutilem vos operam ilmere, dum identidem & assiduè hoc ipsum à Deo petitis: reperiete enim non paucos est, quibus graue sit non posse multum pro sua ipsorum anma Deum rogare. At quænam oratio hac melior est? An forsan graue vbis est, quòd hac oratione nihil de pœna vobis in purgatorio debita nuatur? certæ estote, per æquissimam & conuenientissimam hanc tionè promerituras vos, vt hæc alleuietur ac minuatur. De cetero, quid ad vlteriorem eius remissionem deerit, desit in nomine Domini. Qui enim refert, me etiam ad vsque diem iudicij in purgatorio detineri, vna dumtaxat animæ per orationem meam salutis compos reddi quanto verò magis, cum de tot animarum cõmodo ac bono, atq; honore Dei Opt. Max. agatur? Tormenta qua semel finem habent paulcite, cum maius aliquod illi præstare obsequium licebit, qui tam multa pro nobis passus est. Semper videte, & respicite ad id, quod maiori perfectionis, nam quod quàm studiosissimè à vobis petere volo, & cum etiam deinde rationes adferam, est, vt semper cum viris litteratis & doctis agere studeatis. Per amorem ergo Dei vos obsecro, maiestati eius supplicetis, vt hac in re preces nostras exaudiat. Equidem, quantumuis miserabilis, hoc ipsum Maiestatem eius identidem rogo, cum & illius gloriam, & Ecclesiæ ipsius vtilitatem cedat. Hic enim votorum & desideriorum meorum scopus est. Præsumptuosum autem videtur, cogitare, aliquid me ad hoc impetrandum posse aut valere. sed fiducia habeo, Domine, in hisce ancillis tuis quæ hic sunt; quas aliud non cupere, non spectare scio, quàm tibi complacere: propter te deserunt modicum illud quod habebant, & plura certè habere voluissent, ad tibi seruiendum. Scio autem, Creator mi, non esse te ingratũ, vt te postulaipsarum adimplere negecturum putẽ, neq; enim vmquã Domine, dum terra viuebas, mulierum preces & postulationes reiecisti, sed semper magna cũ pietate feruentem ac benignum exhibuisti: siquando honoredditus, aut pecuniã, aut quid aliud mundum redolens, à te nos continget, ne exaudias nos; sed cur, propter filij tui honorẽ, patet

Pro operariis Ecclesiasticis identidem orandum.

Hæc oratio quã erantis vtilis

Oratio ad Deum patrem.

non exaudies eum, qui & honorē & vitam millies pro te exponere paratus esset? non nostri causa, Domine (neq; enim id promeremur) sed propter filij tui sanguinem & merita. Considera ô pater æterne, huiusmodi flagra, illusiones, & grauissima qua pertulit tormenta, obliuioni tradēda & negligenda nō esse. Quomodo ergo, mi Creator, tā charitatiua viscera atq; tua sunt, ferre queant, vt, quod tā ardenti à filij tuo amore, & ad magis tibi placendum (iusseras enim ei, vt nos diligeret) institutū est, ita vilipendatur & ludibrio habeatur, ac quidem hæretici hi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum hodie vilipendunt, vtpote cui, dum templa demoliuntur & destruunt, sua habitacula eripiunt. Bene quidem, si quid ipse ad tibi complacēdum, vnquam prætermisisset; sed iam omnia quàm consummatissimè adimpleuit. An non, dilectissime pater, satis erat, quòd, dum viueret, non habuerit vbi caput suum reclinaret, & quòd semper continuò grauissimis in laboribus egerit, nisi etiam ei sua, quæ ad amicos suos inuitandos & excipiendos (quod infirmos nos videat, & eos qui laborem suscipere debent, huiusmodi cibo sustentari debere norit) in terra habet habitacula, iam eripiantur? An non plusquam satis ac sufficientissimè pro Adami peccato satisfecit? An, quotiescunque in nouum aliquod crimen incidimus, suauissimus hic Agnus luat & exsoluat oportebit? Ne permittas id, obsecro, clementissime Imperator: at tua se Maiestas placari ac repropitiari sinat: ne respicias, quæso, peccata nostra; sed nos sanctissimum filium tuum, qui nos redemit, & tum in illius, tum gloriosissimæ Matris eius, atque tot Sanctorum ac Martyrum, quomodo pro nomine tuo mortem non dubitarunt oppetere, merita oculos conijce. Sed hem! quænam obsecro, ego sum Domine, quæ te hîc nomine omnium ausa fuerim deprecari & compellare? Quam, ô carissimæ, ineptam & balbutientem aduocatam habetis, vt me mediatrice exaudiamini, & quæ hanc nomine vestro orationem depromat! Quid, si supremum hunc Iudicem, vbi hanc meam audaciam viderit, magis irritem, & ad indignandum prouocem? nec immeritò. Sed memento, obsecro, Domine, esse te iam Deum misericordiæ & miserationum: hanc quæso in me miseram peccatriculam, & vermiculum, quæ tam audacter tecum agam, ostende. Respice, amantissime Deus, desideria & lachrymas meas, quibus hanc ego rem à te deposco: ne memineris, quæso, operum meorum, pro eo qui es, sed tot animarum pereuntium te tangat compassio; Ecclesiam tuam propitius respice, nec vlla posthac amplius mala dānaue, Domine, super orbē Christianū veniant, denique tenebras hasce quàm citissimè illumina. Per amorem Dei, vos obsecro, carissimæ, vt hanc pauperculam & audaculam sororculam diuinę eius Maiestati cōmendetis, eumq; rogetis, vt mihi humilita-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

militatem elargiri dignetur. & hoc si feceritis, facietis quod facere debemini. Pro Regibus ac Prælatis Ecclesiasticis, ac speciatim pro Episcopo vrbis huius, vt oretis, singulariter hic vobis non præcipio; omnes enim quotquot modò hîc estis, ita in hac re diligentes video, vt id mihi à vobis iniungere, opus esse non videatur. Sed veniant huc post vos, quæcunque volent, quamdiu sanctum aliquem Prælatum habebunt, sanctæ etiam subditæ illius erunt. Quam rem, tanti vtpote momenti, Domino identidem per preces commendabitis: &, si orationes, desideria, disciplinas, & ieiunia ad eum quem dixi scopum non dirigatis, certæ estote & cogitate, non facere vos, nec adimplere finem, ad quem hoc in loco vos Dominus coadunauit.

CAPVT IV.

REGVLARVM OBSERVANTIA INCVLCATVR, ET ALIA VIA ad vitam spiritualem inprimis facientia, proponuntur.

Regularis obseruantia, quam sit vtilis.

INtellexistis iam, charissimæ, quàm magna sit expeditio, quam moliamur: quales ergo erimus, ne coram Dei & mundi oculis temeritatis & audaculæ nimis esse videamur? Certum id est, strenuè nos & multum laborare debere: ad quod maximè conducit, sublimes quasdam cogitationes & conceptus habere, vt sic operam demus, vt & opera sublimia esse queant. Si ergo omni quo possumus studio & contentione Regulam ac Constitutiones nostras, perfectè integreque seruare satagamus, spero in Domino, fore vt nostras ipse preces exaudiat. Non enim nouum ille inauditum quid à vobis exigo, carissimæ; sed tantum vt professionem quam fecimus, sedulò exequamur, cum & hæc nostra sit vocatio, & vos ad hoc nosipsas obstrinxerimus: quanquam magna sit inter vnam obseruantiam & aliam differentia. Prima nostra regula iubet, vt sine intermissione oremus. Hoc ergo quâ fieri potest maxima diligentia & studio facere oportet: permagni quippe id refert. Obseruentur ad hæc ieiunia, disciplinæ, & silentia, quæ ex ordinis præscripto iubentur. Nostis enim orationem, vt vera sit, hisce adminiculis adiuuari debere: delicize enim & oratio sese inuicem non compatiuntur. De oratione porro aliquid re scribere voluistis; quæ verò hactenus dicta sunt, rogo vos, vt in posterum eorum, quæ adhuc dicâ, adimplere omnimodis studeatis, & sæpè quam libentissimè legatis.

Verùm antequam de interiori, de oratione, inquam, loquar, nonnulla hic tractare mihi visum est, quæ per viam orationis incedere volentibus inprimis necessaria sunt; & ita quidem necessaria, vt, etiamsi non admodum contemplatiui sint, horum tamen ope & subsidio pro magna

magnum sint in via Domini progressum facturi; at illis si careant, planè fieri nequit, vt valdè contemplatiui sint; &, si se tales esse putent, gratissimè errant. Gratiam ad hoc Dominus suam mihi elargiri, & quæ mihi dicenda sunt, declarare dignetur, vt id in gloriam & laudem ipsius tendat, Amen.

Nolite existimare, carissimæ, & sorores meæ, multa me vobis præcepta præscripturam: faxit enim Deus vt adimplere possimus illa quæ sancti nostri Patriarchæ & statuerunt, & reipsa adimplerunt: hac siquidem via hoc ipsi sibi nomen comparatunt: & sanè non mediocris error foret, aliâ quærere, aut ab alio velle discere. Tria dumtaxat hîc diductiùs declarabo, quæ etiam in ipsis Constitutionibus nostris comprehensa sunt: etenim permultum nostra refert scire, quâtopere illa seruare nos necesse sit, quò pacem tantopere à Domino nobis commendatam, tam internè, quàm externè consequamur. Primum est mutua inter nos caritas: Alterum, plenaria omnium quæ creata sunt abnegatio: Tertium denique, sincera & vera humilitas, quam licet vltimo ponam loco, valdè tamen eximia est, & cetera omnia in se complectitur.

Caritatis mutuæ cõmendatio.

Primum scilicet, vt inuicem singulari amore prosequamini, permagni momenti est: nihil enim est, quantumuis tædiosum & molestum, quod non quàm facillimo negotio, feratur ab ijs qui inuicem diligunt; & valdè durum & asperum esse deberet, antequam eos ad iracundiam prouocaret: Et si hoc præceptum, prout oportet, in mundo obseruaretur, crederem, ipsum inprimis conducturum vt reliqua omnia præcepta obseruarẽtur; sed quia vel nimis multum, vel nimis parum diligimus, hinc est, quòd ipsum nunquam perfectè obseruamus. Videtur quidem, quod excedens & nimis multum est, nullum inter nos damnum adferre posse, tantum tamen damni & imperfectionis secum trahit, vt neminem id credere mihi persuadeam, nisi qui suis id oculis perspexerit. Hic nãque diabolus intricatissimas excitat tricas, quæ in conscientia eorum, qui nonnisi rudi quodam modo Deo placere & seruire studeant, parum aut vix sentiuntur, adeò vt hoc etiam virtutem esse putent; at qui perfectioni comparandæ intendunt, id optimè intelligunt. Hoc namq; voluntati suum paulatim robur eripit, ne illa se Deo amando totam impendat. Et in feminis id magis locum habere existimo, quàm in viris: communitati verò quàm euidentissima damna creat. Hinc enim fit, vt se mutuò omnes æqualiter non diligant, sed particulares cum hac vel illa amicitias ineant, indeque fit, vt, si qua amatę irrogetur iniuria, amans eam quodammodo sentiat; delicioſi adhæc aliquid sibi desideret, vt id in amicam conferat; tempus denique captet ad cum ea colloquendum, idque sæpiùs magis ad illi indicandum quãto in ipsam amore feratur, & alias id genus

Particulares amicitia in monasterijs noxia sunt.

nugas, quàm quantopere Deum ipsum diligat. Ratò enim huiusce modi arctæ amicitiæ aut familiaritates, eò tendunt, vt vna alteram magis in Dei amore promoueat; imò verò idcirco eas à dæmone induci credo, vt schismata & factiones in Religionibus excitet. Cùm enim ea ad diuinæ illius Maiestatis obsequium diriguntur, quamprimùm id apparet tunc enim nullâ agitur voluntas passione, sed media & consilia inquirit ad alias passiones expugnandas. Et id genus amicitias multas videre velim, vbi Conuentus multas alunt personas: sed in hac domo, in qua plures quàm tredecim non sunt, nec plures esse par est, inuicem omnes amicæ esse, inuicè diligere, amare se mutuo omnes, & altera alteri opitulari debent. Per amorem itaq; Dei vos rogo, à singularitatibus hisce, quantumuis ex sancta sint, abstinete: cum etiam inter fratres venenum hoc reperire sit, & nullum omnino in eo commodum video; si verò sanguinei inuicem sint, longè etiam deterius est, atque adeò pessis rerum ma est. Et mihi credite, carissimæ, etsi hoc vobis extremum quid esse videatur, magna tamen in eo sita est perfectio, & summa pax, & plurimæ peccandi occasiones per hoc auferuntur iis quæ parum firmæ sunt. Itaque si voluntas magis in hanc, quàm illam propendeat (neque enim aliud exspectandum est, nam est hoc naturale; quin imò sæpè nos ad id quod deterius est, si modò pluribus naturalibus donis sit ornatum, diligendum impellit,) nostrum est acriter ei resistere, & nullatenus permittere, vt hæc nobis affectio dominetur. Sed amemus virtutes, & bonum internum, & semper omni qua possimus cura & studio caueamus, ne externam hoc aliquo in pretio habeamus. Non petiamur, carissimæ, vt voluntas nostra alicuius sit mancipium, nisi illius duntaxat, qui illam pretioso sanguine suo sibi coëmit: alioquin (mihi credatis velim) ita vos illigatas vinctasque comperietis (nescientes tamen vnde hoc contingat) vt quò vos vertatis, aut expediatis, planè ignoraturæ sitis. Quæ autem hinc, Deus bone, proueniunt ineptiæ & nugæ pueriles, innumeræ sint: sed, ne tam multæ mulierum infirmitates passim omnibus innotescant, & illas non addiscant quę eas ignorant, hinc ab illis singillatim recensendis hic supersedeo. Sed, vt verum fatear, subinde, dum eas video, obstupesco: nam quod ad me, quæ Deus bonitas & gratia est in hac parte, numquam particulari erga aliquę affectu inclinaui. Sed, vt dixi, sæpè id vidi & obseruaui; & vereor ne in plerisque monasterijs ita contingat; nã in nõnullis id ipsa vidi. Et in oranibus quidè illis viuẽtibus id quã maxime noxiũ esse, scio, quo minus ad summam perfectionem & perfectionem perueniant, at in Superioribus (vt per se patet) pestilentissimum esset. Sed ad hasce factiones & partialitates recidendas magna iam inde ab initio, cum primum amicitia hęc contrahitur, opus est diligen-

Amicitiarũ ad Deo seruiendum initarum signa.

Particulares amicitiæ etiam inter fratres venenum sunt.

Nulli, nisi Deo voluntas subijciendæ.

diligentia ac sollicitudine, idq; magis per industriam & amorem, quam perseueritatem faciendum est. Mire autem ad hoc malum tollendum, cõducit, quod Moniales simul in vno loco non sint, nisi statis horis, aut inuicem non loquantur, pro consuetudine quam nunc quidem obseruamus; quæ est, quod simul vno in loco non agamus, sed in sua quæque cella, prout regula præscribit. Caueatur itaq; in S. Iosephi domo, ne quod communi ergasterium instituatur: nã esto laudabili quadã consuetudine ipsum in monasterijs multis habeatur; facilius tamen silentium seruatur, cum vnaquæque separatim in cella agit. Quin etiam ad orationem maxime conducit solitudini assuescere: cumq; hoc domus huius esse debeat fundamentum, & ad hunc finem magis, quam ad vllum alium, hic congregatæ simus, hinc operam demus necesse est, vt erga id quod huc maximè conducit, affici incipiamus.

Particularium affectionum tollendarum ratio.

Solitudo ad orationem iuuat.

Vt autem ad id quod dicere cæperam, mutuam inquam in nos dilectionem, reuertar, extra propositum futurum mihi videtur, pluribus ad eam verbis vos cohortari. Quod enim genus hominum ita barbarum ac brutum sit, qui, cùm semper inter se conuersentur, & in eodem consortio identidem agant, nec aliam sibi cum externis illis conuersationem nec alia consortia, aut recreationes esse norint exspectandas, ac Deum à se & seursus à Deo, diligi credant, (quoniam omnia propter illum reliquerunt,) qui inquam ad amandum inuicem non accenderentur? præsertim cum virtutis ea sit natura, vt, quo ab hominibus diligatur, vltro semper inuiret & prouocet: hanc porro ego per Dei gratiam, semper hac in domo cõsido inueniendam; adeo vt (prout mihi quidem videtur) non multis ad hoc vobis commendandum, opus sit verbis. Sed iam hoc loco nonnihil dicere & declarare vellem (prout quidem ingenij mei stupor id permittet) quomodo mutua hæc nostra dilectio procedere debeat & quid sit virtuosus ille amor, quem inter nos vigere cupio, & quibus è signis collecturæ simus, an principem & maximam hanc virtutem (verè inquam maximã, cũ eã Saluator noster Christus nobis tantopere, & Apostolis suis tã instanter commendauerit) habeamus. Quæ si æquè perfectè & singillatim aliis in libris declarata inueniatis, nihil eorum quæ ego hic dico legite vel admittite, quia fortasse nescio quid dicam.

De duplici porro amore hic loquor: vnus totus & merè spiritualis est quod nullo omnino (vt quidẽ apparet) ei permista sit sensualitas, aut naturæ nostræ teneritudo, saltẽ talis quæ illius puritatẽ aliquatenus auferat. Alter, spiritualis quidem est, sed simul aliquid sensualitatis & imbecillitatis permixtũ habet; & est hic amor bonus, & licitus videtur, qualis est is qui inter cognatos & amicos reperitur. Quia de hoc iã antè aliquid locuta

Amor duplex est spiritualis totus & alter sensualitate mixtus.

sum hinc in præsens agere volo de altero illo, qui ita spiritualis est, vt nulla omnino intercurrat passio; quia si illa hic locum habeat, omnis illius ordinatio inordinata fit, & penitus turbatur. At, si cum moderatione & discretione hunc quē dico amorē exerceamus, quidquid in eo est, meritorium est: nam quod nobis esse videtur sensualitas, in virtutem commutatur; quamquam hæc ipsa ita subtiliter aliquando ei immista & inserta est, vt vix agnosci & percipi à quopiam possit; præsertim si amor hic erga aliquem Confessarium sit. Quando enim illi qui orationi addicti sunt, illum bonæ esse vitæ, & suum agendi procedendique modum ab ipso intelligi vident, magnum quendam erga eum amorem concipiunt. Atque hic est, vbi dæmon per scrupulorū iniectionem durum certamen mouet, quo animæ quietem plurimum interturbat: hoc siquidem ipse spectat; præsertim cum eam Confessarius ad maiorem ducere perfectionem festinat, tunc vsque adeò eam affligit & vexat, vt ipsa eum tandem deserat, & nec huic, nec illi ipsam adhærere sinat. Quod autem hac in re facere potestis, hoc est, vt scilicet solicitè procuretis, cogitationem vestram omnem hac inquisitione, diligatisne, nec ne, non occupare aut turbare: sed, si diligatis, diligite. Si enim ad illum amandum excitemur, qui corpori nostro benefacit, cur non diligamus eum, qui ad animæ nostræ benefaciendum semper excubat & allaborat? Imò verò, velut insigne progressus magni faciendi principium duco, Confessarium amore prosequi, si sanctus ille spiritualis sit, & cum illum strenuè allaborantem & vigilantem video, vt animam meam in via spiritus promoueat; ea namque nostra est imbecillitas, vt hoc subinde nos magnopere iuuet, ad magna quædam ad Deiamorem & obsequium spectantia peragenda. At si Confessarius talis non sit, qualem eum esse debere iam dixi, res periculo non vacat; & fieri potest, vt non parum noceat, si is se diligi intelligat, & quidem magis in monasterijs arctissimè recluſis, quam in alijs: sed, quoniam difficillimè cognoscere poterimus, quisnam inter eos ea bonitate sit, hinc magnum hoc opus est diligentia & prudentia. Hic proinde longe quidem consultius foret, nos ita gerere, vt is se à nobis diligi non percipiat, & hæc ei non aperire; verum ita hîc animam diabolus affligit & angustiat, vt nebor quidem ei permittat: putabit enim nihil sibi aliud ei esse confitendum quam hoc vnum, quin etiam ad hoc ipsum confitendum se obligare. Quare vellem sibi huiusmodi persuaderent, hoc nihil esse, quin adeo contemnerent. Hoc ergo monitum notent & obseruent: nimirum, si omnia Confessarij verba & colloquia ad animarum suarum bonum promouendum tendere videant, nullaq; signa in eo vanitatis aduertant (hoc enim statim percipient omnes, nisi quæ sponte & scienter stolida esse valet) eum timoratum esse notent; ob nullam, occasione affectus huius, de-

Spiritualis amor quis sit & discretio associandi.

Amor erga confessariū qualis esse debeat.

Periculosum est, confessarium parum perfectum nosse se diligi.

dentem tentationem sese crucient aut turbentur, sed eamdem contemnant, & procul à se reijciant. Vbi enim diabolus, iam defatigatus, incassum se conniti & laborare videbit, à tentando desistet. At si Confessarium ad aliquam vanitatem tendere videant, suspecta ipsis sint omnia, nullaque cum eo, tametsi de rebus sanctis, misceant colloquia, sed paucis verbis cõsiteantur, & statim recedãt. Omnũ verò cõsultissimũ foret, Præpositæ indicare, nõ bene animæ suæ cũ isthoc Confessario esse, atque aliũ Confessi. deligere. hoc porro securissimũ & tutissimũ est, si modò sine aliquo honoris ipsius detrimento fieri possit. Hoc aut in casu & alijs ei similibus, in quibus magnarum molestiarum & malorum pedicas homini nectere diabolus posset, & in quibus quid facto opus sit, non satis constat, longè optimum fuerit, cum aliquo erudito viro satagere conferre (ad hoc enim, si quando opus est, facultas & libertas apud nos cuiuis datur) nec non ei confiteri, ac quicquid ipse hoc in genere præscribet, facere. Nisi enim aliquod remedium daretur & concederetur, grauissimis erroribus ianua panderetur. Quàm multi enim in mundo errores committuntur, quòd in rebus agendis sine consilio procedatur, præsertim cum de damno alicui inferendo res est? Nullatenus ergo omittere debemus, consilium & remedium aliquod hac in re suggerere; etenim cùm hac nos via diabolus adoriri incipit, magna hauddubiè inde mala consequentur, nisi quàm celerrimè filũ hoc præcidatur. Quapropter, ꝙ de alio confessario deligendo dixi, longè optimum videtur, si modò vlla ad hoc faciendum sit commoditas, quam cum Dei gratia minimè defuturam spero; deinde vt summopere curent, vt cum eo quem suspectũ habent, omnino non colloquantur & conferant, etiamsi eas propterea mortẽ oporteret pati. Norint enim oportet, multũ hinc dependere: est quippe res periculosissima & communis omnium infernus & pernicies. Vnde suadeo, nullatenus vt exspectent, quoadusq; magnum aliquod malum iam aduertent; sed omnibus quæ inuenient, & quibus tuta conscientia vti se posse intelligent, mediis ipsum iam tum in initio abrumpere studeant. At enim spero Dominum non permissurum, vt illæ, quibus propositum est semper orationi intendere, vllũ alium amare possint, quàm qui insignis & feruens Dei seruus est. Hoc autem certissimum est. Aliter si faciant, cuidẽs est. ipsas nec orationem, nec perfectionẽ prout quidem illa hac in domo intenditur, adepturas; si enim videant illum se lingua sua loquentes non intelligere, nec colloquiis de rebus piis ac diuinis delectari, illum amare non poterunt, vtpote sibi prorsus dissimilem ac dissonantem. At si talis fuerit eò, quod paucas hic reperiet occasiones, aut valdè simplex & expers erit, aut nullam sibi Deiue ancillis molestiam

Quorũ confessariorum conuersatio sit noxia.

In rebus difficilibus cũ viro litterato cõmunicandum.

Remedia aduersus illam conuersationẽ suggeruntur.

Nulli aliquã offensionis ansam dãda.

Quando tutum sit confessarium relinquere

Pericula à confessarijs.

exhibere volet. Quod autem hac de re agere cœperim, est hoc (vt quidem dixi) aut totale, aut saltem maximum, quod monasterijs reclusis inferre diabolus potest, damnum quodque nimis quàm sero agnoscitur. Itaque fiet, vt perfectio paulatim pessum fit itura, & tamen nesciam quo pacto & inde: si enim Confessarius vanitati (vtpote ei obnoxiæ) dare locum, & eam inducere voluerit, omnia parui pendet, etiam in alijs personis; Deus per infinitam misericordiam suam, ab huiusmodi rebus tueatur. Hoc namque satis est ad omnes Moniales improbandas, cum conscientiæ ipsarum aliter ipsis faciendum dictent, quàm Confessarius ipsis indicet: &, si vnum & solum dumtaxat Confessarium habere cogantur, quò se vertãt nesciunt, aut quomodo, pulsis molestijs ad quas tem sint peruenturæ: quia ille damnum ijs infert, cuius erat potius tollere, & præuenire. Multas id genus difficultates & molestias in nonnullis locis occurrere credo; quorum me miseret, & quas nolite mirari, si tanto vos impendio huius periculi commonere contagam.

CAPVT V.

COEPTVM DE CONFESSARIIS SERMONEM PROSEquitur, & exponit, quanti eos doctos esse referat.

Periculum quod sit quando superior & cõfessarius bene inter se conueniũt.

NOn sinat, obsecro, per misericordiam suam Deus, vt aliqua de hac mo hac monialis in eam quam dixi molestiam incidat, nam, & quoad animam, & quoad corpus, angustiatam se inueniat, quod fiet Præposita & Confessarius bene inter se conueniant, ita vt nec hæc de illa, nec illi de ipso quid Moniales indicare audeant. Vnde contingit ipsas tentari, ad etiam grauissima peccata inter confitẽdum subticenda, quòd vereantur ne aliquam sibi inquietem accersant. Quantum, Deus bone, damni inimicus hic inferre potest? & quàm ipsis caro mala hac re strictio & honor constat. Religionem & monasterij sui honorem putant tum se promouere putant, quòd vnum duntaxat Confessarium habeant & vtantur, interim tamen diabolus hac viâ animas inescare & capere contagit, cùm aliâ id facere nequeat. Si enim afflictæ sorores alium Confessarium petant, mox omnis ipsis Religionis obseruantiæ ac disciplinæ nitus pessum ire videtur; aut si alterius is Ordinis sit, tametsi fungatur vir sanctitatis, magnam sev niuerso Ordini, quòd vel dumtaxat cum subinde conferatur, infamiam & probrum inferre credunt, fungitur Deo gratias agite filiæ, & eum ob libertatem qua iam fruimini date; quæ esto se ad permultos assumendos Confessarios non tendat, cum aliquibus tamen, præterquam ordinarijs Confessa-

Plures cõfessarij, monialibus permittẽdi.

vobis agere & cõferre conceſſum eſt, vt in omnibus vos illuminare & inſtruere poſſint. Et hanc ipſam ſanctam libertatẽ, ſemper vt procuret, & ab Epiſcopo aut Prouinciali inſtanter petat, quæcumque futura Superior eſt, per amorem Dei rogo, vt ſcilicet præter ordinarios Confeſſarios, interdum tam ipſi, quàm alijs omnibus, cum aliis viris doctis conferre & agere, intimumque animæ ſuæ ſinum ijs aperire liceat; præſertim ſi Confeſſarij eruditi non ſint, quantumuis boni & ſancti ſint. Non permittat Deus, vt in omnibus dirigi ſeipſæ patiantur ab aliquo qui doctus non ſit, quemcumque demum habere ſpiritum videatur, vel de facto etiam habeat. Doctrina & eruditio permagni ſunt ad omni in re lucem dandam momenti; & erunt fortaſſe nonnulli, in quibus vtramque hanc dotem inuenire ſit; &, quo maiorem vobis in oratione gratiam Dominus elargietur, eo opera & oratio veſtræ firmius habere fundamentum & magis ſolida eſſe debent. Hoc ſaltem ſcitis, primum huius fabricæ lapidem bonam eſſe debere conſcientiã, & omnibus vos viribus conniti oportere, vt puram, etiam à venialibus, habeatis conſcientiam, & ſemper, quod perfectiſſimum eſt, ſectemini. Omnes Confeſſarios iſthoc ſcire, putabunt vulgò; ſed grauiter errant. Contigit quippe, me cum aliquo qui vniuerſum Theologiæ curſum abſoluerat, de rebus ad conſcientiam ſpectantibus agere; qui per ea quæ mihi dicebat, vtpote quæ valdè parui momenti erant, non parum mihi nocuit; ſcio autem, illum ex induſtria decipere me noluiſſe; & vt deciperet, nulla eum mouebat occaſio. Sed quid? melius non ſciebat. Ipſum, deinde etiam, cum alijs duobus aut tribus mihi accidit. In hoc verò omne noſtrum bonum ſitum eſt, vt veram lucem habeamus ad Dei legem quàm perfectiſſimè obſeruandam. Illius baſi optimè ſuperſtruitur oratio; & ſine forti ac ſolido hoc fundamento, omnis ſuperſtructio collabetur. Adeò vt cum viris, & ſpiritu Dei & doctrina donatis, eos agere neceſſe ſit. ſi quidẽm fieri non poſſit, vt Confeſſarius vtramque hanc dotem habeat, procurate, vt ſaltem ſubinde per annum alteri liceat confiteri, &, ſi fortè vetemini alijs quàm ordinario confiteri, illis quales dixi, etiam extra confeſſionem, animæ ſtatum aperire, & de rebus ad eam pertinentibus agere procurate. Plura etiam dicere audeo, ſcilicet, tametſi omnes omnino. Confeſſarius dotes haberet, nihilominus id quod dico, ſubinde vſurpari & locum habere debere. fieri quippe poſſit, eum errare; vnde conſultum eſt præcauere, ne per vnum eum vniuerſæ in errorem trahantur; ſemper tamen ad obedientiam reſpectus habeatur, nequid in ipſam peccetur. nam nullum eſt malum, quin aliquod aduerſus id ſit remedium: & vel anima vna digna eſt, vt illius bono & incolumitati

Docti viri conſcientiæ dirigẽdæ per utile ſunt.

Perfectæ diuinæ legis obſeruantiæ orationis eſt fundamẽtum.

Quando a lijs Confeſſarijs vetitũ eſt confiteri quàm ordinario, tum alijs extra confeſſionẽ communicetur.

mitati omninodis prospiciatur, quantò verò magis multarum animæ?

Quidquid hic dixi, ad Præpositam spectat, vnde eam iterum atque iterum rogo, vt, cùm multa alia in hac domo, quàm animæ, consolatio quæratur, huius quoadhoc consolationem procuret: varias namque Dominus habet vias, quibus animas conducat, & vnus Confessarius non nouit vniuersas. Hoc porro vobis promitto, nunquam viros spirituales defuturos, qui libenter vobiscum agere, & animas vestras consolari velent, dummodo sitis quales esse debetis, esto sitis pauperes. Qui enim corpora vestra sustentat, etiam aliquos excitabit, quibus desiderium inspiret ad animabus vestris lumen aliquod quàm libentissimè instillandum, & hoc (quod maximè vereor) malum auertendum. Et si fortè contingeret, diabolum Confessarium per falsa aliqua dogmata decipere tentare, vbi tamen is videbit, etiam alios vobis Confessarios supperere, illa cauebit, & in omnibus quæ facturus est, longè erit circumspectior. Hac ergo ianuâ diabolo præclusâ, nullam aliam, qua ingrediatur, in hac domo illi futurâ in Domino confido. Quocirca, ex amore Dei, Episcopum vel superiorem quemcumque futurum rogo, hanc vt Monialibus libertatem indulgeat, vt, cùm viri fuerint, qui doctrina & virtute donarunt (hoc namque tantillo in oppido, quale hoc ipsum est, facilè intelligitur) ipsas non impediat aut prohibeat, quo minus his subinde confitentur, esto alios ordinarios Cõfessarios habeant. Ad multa enim id expediens esse scio, &, quod inde promanare damnum posset, nullius prorsus momenti esse, vt cum summo illo, occultoque, omniaque pene remedia longè superanti malo, quod in alia illa re situm est, nequaquam possit comparari. Hoc quippe Monasterijs proprium est, vt ipsorum bonum, nisi summa cura & sollicitudine foueatur & alatur, quàm citissimè intercidat; malum econtrà, cùm semel locum ceperit, nonnisi summa cum difficultate tollatur, & quæ in rebus vitiosis & imperfectionibus semel introducta est consuetudo, statim in naturalem quodammodo agendi morem & habitum transeat.

Deus ancillis suis semper de bonis confessarijs prouidet.

Quidquid hic dixi, reipsa vidi & intellexi, & cum doctis sanctisque viris contuli, qui satis perspexerunt, ecquid huic domo potissimùm conueniret, vt ipsius perfectio promoueri & adaugeri posset. Inter omnia autem pericula (nam in rebus, quamdiu hîc viuimus, ea occurrunt) illud esse minimum comperimus, nullum scilicet, vicariũ vmquam conferas, qui liberam exeundi, intrandi ac iubendi quidlibet facultatem habeat, non etiam Confessarium, qui hanc libertatem habeat, sed vt hi dũtaxat clausuram, & honestatem domus, & profectum tam internum quàm externum cordi & curæ habeant, quò Prælatum, si quando hac in re alicubi defectus erit, commonefaciant. at ipsimet, Superiores esse, & præesse eos debere

debent. Atq; hoc est, quod iam hac in domo seruatur; idque non meo vnius iudicio & arbitrio: nam Episcopus quem iam habemus, & cui subsumus (multas enim ob causas, Ordinis obedientiæ nos subijcere noluimus) qui omnis religionis sanctitatisque amantissimus est, insignisque Dei famulus, Aluarus Mendosius nomine, illustri genere ortus, huiusque domus omnimodis promouendo perstudiosus, virorum doctrina, spiritu, experientiaq; multa, donatorũ, ad huius solius rei tractationem, conuẽtum indixit. Hocque tandem, post multas, tũ aliorum plurimorum, tũ mei, tametsi indignæ, orationes, ita statutum ac decretum est. Æquissimus ergo fuerit, pòst secuturos Prælatos hoc decretũ & opinionem amplecti, cum id ac à viris tam bonis statutum, & permultis fit precibus à Domino petitum, lucẽ vt dare dignaretur, ad id quod optimum est, dignoscendum; &, prout quidem hactenus intelligere licuit, hoc certe optimũ est. Det Dominus, vt id semper vlterius promoueatur & crescat, sicuti ad eius gloriam magis futurum est. Amen.

Caput VI.

Reuertitur ad eam, quam inchoarat, de amore perfecto materiam.

Longissimè à cæpto sermone, fateor, deflexi; sed tanti id quod dixi refert, vt, quicunque ipsum intelliget, nullatenus me sit culpaturus. Redeamus ergo iam ad amorem, qui bonus est, quoque nos inuicem prosequi fas est. Quod autem ad amorem, quem pure spiritualem esse dico, spectat, nescio, an satis quid dicam intelligam: hoc saltem mihi videtur, necesse non esse multis de eo agere, vereor enim vt quam paucissimæ sint, in quibus is inueniatur: quicumque vero eum à Domino acceperit, ingentes propterea ei gratias agat; summæ enim perfectionis sit oportet. Itaque aliquid de eo dicere, mihi propositum est; nam forsitan aliquod inde commodum sequetur & bonum. cum enim virtus aliqua nobis ob oculos ponitur, tunc erga eam affici incipit is, qui illius habẽdæ desiderio tenetur, eamque consequi proponit. Det Deus, bene vt illum intelligam, magis autem vt eum exponam & declarem: etenim non puto me scire, quis amor purè spiritualis sit, aut quando sensualis ei permistus sit; adeò, vt quomodo de eo loqui audeam, prorsus ignorem. Perinde enim hic se res mecum habet, ac dum quis eminus alium loquentem quidem audit, quid tamen dicatur non percipit: vnde fit, inde hic fiet, vt ipsamet non intelligam quid dico; Dominus tamen ita omnia dirigat, vt id ceu bene dictum accipiatur. Si quid autem interdum solidè & extra propositum effutiam, mihi sanè maximè naturale est, nihil omnino dicere aut facere quod ad rem ac propositum sit.

Quisnam sit inter mundũ hunc & alterum inter creatorem & creaturam discrimen plus diligit quæ putat.

Qui verè spiritualiter ament.

Cum ergo quis ad claram eius quod in mundo est, cognitionem à Deo perducitur, intelligitque alium quemdam mundum esse, quantaque sit inter vnum & alterum mundum differentia, & vnum quidem æternum esse, alterum verò nonnisi merum somnium, & quid sit Creatorem diligere, quid creaturam; & hoc iam per experientiam cognouit (quod tanè longè aliud est, quàm ipsum nudè dumtaxat recogitare aut credere) ad hæc reipsa videt ac percipit, per illum se proficere, per hanc autem deficere ac perdere; quid denique Creator, & quid creatura sit, vti & alia permulta, quæ Dominus magna veritate & claritate eum, qui vt ab ipso instruatur se disponit, docet, aut quemcumque Maiestas eius docere voluerit; qui ergo eiusmodi sunt, hos longè aliter amare censeo, quàm nos quæ hucvsque non peruenimus: fieri potest, carissimæ, vt abs re vobis esse videatur, hac de re me agere; & dicatis, vos, quidquid hic dixi, iam tum optimè scire & perspectum habere; faxit Deus id ita esse, ita inquam vos id scire vt sciri oportet, intimis ipsum visceribus imprimendo. Ideo si sciueritis, videbitis haud dubiè me neutiquam mētiri, cum eum qui huc Dominus prouehit, ad hunc amoris gradum dico peruenisse. Quos ergo ad hunc statū Dominus promouet, illustres sanè & regiæ quædā sunt animæ, vtpote quibus satis non est, tam vile & abiectum quid atque corpora hęc nostra sunt, quantumcumque ea pulchra sunt, & quantis cumque gratijs & dotibus donata, diligere. Placent hæc quidem exterius oculis illorum, ipsumque Creatorem his visis laudant & deprædicant; at non propterea affectum ipsis & animum applicāt. Ita, inquam, illis adhærent vt ob illa hæc diligerent; imò, vanum quid se diligere, & vmbram amare velle putarent; atque adeò sibimetipsis irascerentur, nec auderent Deo sine magna verecundia, dicere, se illum diligere.

Anima perfecta non possunt corpora diligere.

Spirituales non curant an ab alijs diligantur.

Dicetis mihi forsitan, Qui huiusmodi sunt, alium quempiam amare, aut amorem quo ipsos alii prosequuntur, compensare nesciunt: aut certe parum curant, quod ab aliis amentur; & licet subinde, ex naturali quadam infirmitate, subitò exultent quòd ab alijs diligantur, cum tamen ad se reflectunt, nihil omnino hæc esse vident, nisi personæ sint huiusmodi, vt animab⁹, ipsorū aut doctrina aut oratione prodesse queant. Alij omnes amores, quos sibi non prodesse, sed obesse plurimum posse videant, ipsis permolesti sunt: non quod pro ijs grati non sint, aut bene eos non impendant, dum huiusmodi homines identidem Deo commendant, singulare dilectionem quodammodo ratam nibus Domini ascribentes, quia hanc eis conuenire sciunt, nihil quippe in se esse putant, quod amorem alicuius promereatur. Atque inde fit, illos sibi persuadere, ideo se ab hominibus diligi, quod à Deo diligantur; itaque pro amore illo satisfaciendi curam & impetus in illius Maiestatem reijciunt, hocque illum rogant, itaque à debito

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

omni liberi manent, nihilque hoc ad se putant pertinere. Re autem bene perpensa, subinde apud memetipsam recogito, quanta nostra sit cæcitas, quod ab hominibus tantopere diligi ambiamus, nisi, vt dixi, sint huiusmodi qui nobis, ad æterna perfecta q; bona comparãda prodesse possint.

Quanta sit cæcitas amare vella.

Notandum iam, quod, dum alicuius personæ amorem captamus, semper aliquod cõmodum aut voluptatẽ nostrã ex eo amore spectemus: sed hi perfecti, de quibus loquor, amatores iam omnia quæ in mundo ipsis cõferri possunt, bona, omnes recreationes & voluptates pedibus subiecta habent & premunt; imò ita constituti sunt vt, esto etiam omnimodis (vt ita, dicam) vellent, nulla tamen alia è re, præterquam è solo Deo, & sanctis de eo sermonibus, haurire voluptatem possent. Vnde fit, nullum eos commodum videre in eo, quòd à quopiam diligantur: atq; ideò parum curant, diligantur, nec ne. Et quoniam hanc ipsi veritatem liquidò perspiciunt & intelligunt, hinc seipsos rident, dum ad animum reuocant, quàm olim soliciti & anxij fuerint in scire cupiendo, an, quos ipsi amabant, simili in ipsos amore ferrentur, nec ne. Nam esto amor noster bonus sit; statim tamen natura nostra talionem & parem reciprocumq; amorem exposcit. Quem iam habitum si inspiciamus, videbimus, nos nõnisi stipulas accepisse: omnia quippe inania, vana & sine vlla soliditate sunt, & à vẽto rapiũtur. nam positò, multos magno nos amore esse prosecutos, quid, quæso, inde nobis postea remanet? Adeò vt tunc non plus curent diligi, quàm non diligi ab ijs quos dixi, nisi in quãtum id ad animę propriæ commodum & bonum spectat. Vident quippe, naturam nostrã eusmodi esse, vt statim in amando defatigetur, nisi amorem reciprocum reperiat. Videbuntur vobis huiusmodi neminem omnino diligere; imò nec alium quempiam præterquam Deum solum, amare posse. Verùm plus & magis eos diligere censeo, quàm alius quispiam, & quidem sinceriore, veriore, vtiliore, & ardentiore dilectione. Paucis vt dicam, amor est, quem habent. Et quę huiusmodi sunt, animę semper ad plus dandum, quàm accipiendum paratæ sunt: quin & erga Creatorem ipsum eodem modo affectæ sunt. Atq; ist hoc solum hoc amoris nomine dignum esse sentio: etenim alij illi viles affectus & propensiones, pulcrum hoc amoris nomen immerito sibi vindicarunt.

Perfecti quo amare delectentur. & nihil amant extra Deũ

Illi verè amãt & quã feruenter.

Præterea petetis, quidnam demum sit erga quod affectu feruntur, si non diligant illa quæ vident? Diligunt, fateor, illa quæ conspiciunt, & affectu ferũtur in illa quæ audiũt; sed hæc quæ vident, sunt durabilia. Nam cum amorem figunt, statim, corpora pertranseuntes, ad animas ipsas oculos dirigunt, ac vident num quid eæ habeant, quod amore dignũ sit, si nihil huiusmodi in ipsis videãt, sed nõnisi aliquod initiũ dispositionẽue, ad aurũ hac in fodina (si modò fodiẽdi in ea laborẽ sumere velint) inuenien-

Quemodo perfecti non diligant illa quæ vident, nec corpora

dum; dummodò hominem ipsum diligant, labor hic ipsis grauis non videtur, imò nihil omnino ipsis obijcitur, quod non quàm libentissimè in huius animæ gratiam & vtilitatem subirēt. In ea enim diligenda perseuerare volunt; id autem impossibile esse norunt, nisi aliquid is boni in se habeat, & Deum summoperè diligat. Hoc inquam impossibile esse dico; nam quantumlibet huiuscemodi homo ipsos sibi deuincire studeret, ex ardenti in ipsos amore moreretur, omniaq; quæ posset beneficia eis præstaret, denique omnia naturæ talenta, & dotes simul is haberet; voluntas tamen illorum prorsus ad hoc volendum impotens erit, nec ad firmum stabilemque amorem perduci poterit. Iam tum enim nouit, & certa experientia sciunt, quid omnia sint: & nihil falsum aut adulterinum illis obtrudi poterit: vident non idem esse vtriusque sentire & iudicium, & prorsus fieri non posse, vt in sese inuicem diligēdo perseuerent. Est quippe amor, qui vnà cum vita finem accipere debet, si amantium alterutra præcepta & legem Dei non obseruat, & Deum non diligere colligitur, & post hanc vitam, ad diuersa vterque ab inuicem diuulsi, loca concedere debeant. Illum porro amorem, qui ad tempus vitæ huius tantùm extenditur anima illa cui veram sapientiam Deus instillauit, pluris non facit quàm mereatur, quin imò nec tanti: quibus enim è rebus mundanis voluptatem capere volupe est, è delicijs, inquam, honoribus & diuitijs, aliquo loco habebunt, quod quis dies sit, vel ad recreandum tempus fabulis fallendum per commmodus: at, qui ab omnibus hisce rebus alienior est & nauseam habet, parum, aut etiam nihil omnino, hæc ipsa curabit. Amor ergo quo huiusmodi hominem prosequitur, si modò eum aliquo amore prosequatur, commotio quædam est, qua actus, efficiat, vt anima hæc Deum diligat, quò ab ipso vicissim diligatur. Videt enim & nouit, vti dixi, diuturnam dilectionem non fore, si aliter eum diligat; & amorem esse qui sibi carissimo constat. Facit enim quidquid potest, vt is in virtute proficiat: & mille mortes subire parata esset, vt vel modicam ipsi vtilitatem adferret. O pretiosum amorem, qui ipsum ducem amoris Christum Iesum, vnicum bonum nostrum, ita imitatur?

Non amant vllū perfecto amore, nisi qui bonus est.

Æmor temporalis & perpetuus, quis differāt.

Verus amor quis sit.

CAPVT VII.

EAMDEM DE AMORE SPIRITVALI PROSEQVITVR MATERIAM, & quædam, quibus ad eum perueniamus, monita suggerit.

Amoris spiritualis cordialitas & de amato sollicitudo.

MIRVM est, quam amor hic sit cordialis, quot lacrymis, quibus austeritatibus & orationibus, qua demum sollicitudine amanti constet, in eo commendando omnibus illis, quorum precibus eum promoueri

ueri & inuari posse putat: quàm continuis identidé ardeat desiderijs vt eũ aliquatenus proficere videat; quãtos è contra dolores sentiat, nullatenus proficiat, siverò iã nonnihil in melius mutatus illi videatur, postea aũt cũaliquantulũ retrocedere cernit, nullum se vmquam tota vita sua habiturum gaudium putat. Dum vel comedit, vel dormit, hæc identidem sollicitudo ei recurrit, ac semper metuit, ne quam tantopere diligit: anima, pessum eat, & ab inuicem in æternum vterq; separandi sint. Corporalem quippe & mundi huius mortem ne vel hilum facit, animum namq; non vllo affligere rei, quæ vel minimo ventulo irrecuperabiliter dilabitur aut differt. Est quippe (vt dictum est) amor, qui nullum, nec paruum, nec magnum sibi commodum sectatur; quod quærit est vt animam illam bonis cælestibus diuitem & opulentam videat. Hic, inquam, verus amor est, non verò terreni hi scelesti amores: per quos malos & sinistros amores non intelligo (ab his enim nos tueatur Deus) neque enim nos defatigemus oportet in dicendo malum de re quæ ipse infernus est, imò nec de minimo, quod in eo situm est malo, satis malorum dici potest. Hunc, catissimę, ne ore nominare quidem debemus, aut eum in mundo vspiam reperiri cogitare, nec de eo, aut per iocum, aut seriò loquentes audire, nec pati, vt, nobis præsentibus, de huiusmodi affectibus & amoribus agatur, aut quid referatur. Huiusmodi amor ad nihil omnino vtilis est; imò verò nocere posset etiam de eo loquentem audire. Sed de alijs illis loquor amoribus, qui (vt dixi) liciti sunt; qualis est amor ille quo ipsæ inuicem prosequimur, quique inter amicos & propinquos reperitur. In hoc amore timor omnis & voluntas in eo versatur, ne quem hoc modo diligimus, demori contingat: si, vel caput illi doleat, anima nobis nostra dolere & affligi videtur: si qua eum in afflictione constitutum videmus, mox nostra nos, vti dicitur, deficit patientia, itaq; in ceteris omnibus modis & affectibus.

Amores mundani quantopere fugiendi.

Amor malus describi nõ meretur.

Amor liciti effectus & incõmoda.

Alius autem ille amor non est eius generis; & licet, ex infirmitate naturali, subitò quis tale quid sentiat, statim tamen ratio examinat, num id animæ illi expediat, num propterea in virtutibus magis diteſcat; & quomodo se ipsa quoad hoc gerat. Orat Deum, vt illi patientiam elargiatur, vtque afflictione sua promereri aliquid possit: & si patientem eam esse comperiat, nullam in afflictione sua pœnam sentit, quin imò ea gaudet & exultat. Mallet quidem ipsa, fateor, aliquid pati, quàm aliam illam patientem videre, si omnes meritum ac lucrum quod in patiendo situm est, sic in ipsam posset transferre. Non ita tamen, vt propterea se ipsa torqueat, aut vllatenus inquietet. Iterum dico, Amor hic respondere, & promptè sequi videtur amorem illum, quo sincerus ille amator hominum Iesus Christus nos est prosecutus. Atq; inde fit eos, qui hunc ipsum habent,

Spiritualis amor describitur eiusq; effectus.

Quia perfectus amore spirituali diliguntur, magnum item de lucrum referunt.

bent, tantopere alijs prodesse: est enim perinde, ac si quis omnē laborē solus in se susciperet, & alij, sine vllo prorsus labore, fructū tū laboris perciperent. Atque eò fit, vt qui cum ipsis habent amicitiam, maximam ex ijs vtilitatem capiant. Et, mihi creditote, vel illi desinent ipsos tam singulari affectu prosequi, vel à Domino obtinebunt, vt eamdem quam ipsi viam ingrediantur, cùm ad eamdem ambo patriam tendant, vti S. Monica obtinuit, vt S. Augustinus eamdem secum viam ingrederetur. Nulla sanè possent dissimulare apud eos vti, aut aliquam ipsorum imperfectionem dissimulare, quin modò hoc ijs in bonum cessurum credant; quoties eius recordantur, illius eos commonefaciant, quod eos velint & desiderent quàm opulentissimos videre. quos autem ad hoc quærunt anfractus, cum tamen mundi totius immemores sint. et, quantumuis vellent, aliud sanè facere non valent; non adulantur, aut loquuntur cum illis ad os, nullaque ratione dissimulare & conniuere norunt. Et propterea fiet, vt vel illi vitam mendent, vel hi amicitiæ vinculum abrumpant; neque enim id ferre poterunt; neque etiam tolerabile est; ideoque continuum velut bellum est, si pro vno, quàm pro alio: Et esto totum mundum obliti sint, nec aduertāt num alij homines Deo seruiant, nec ne (quia super seipsos dumtaxat reflectunt & vigilant) tamen super amicos suos nō possunt nō reflectere, nisi vt sit quin videant ac notent, imò vel minimū puluisculum in ipsis amet aduersuri sint: Grauissimam inquam, crucem ferunt & pœnam.

Sinceri, qui ament.

Quāti S. M. huiusmodi amantes faciat.

Næ beatæ illæ sunt animæ, quæ ab huiusmodi hominibus diliguntur, quàm felix tunc ipsis dies illuxit, cum primùm ipsos cœperunt agnoscere. Non velles mihi illam, Domine, præstare gratiam, permulti vt sint, qui me sic diligerent? Mallem, (vt verum fatear) ad hoc, Domine, conniti, quam vt ab omnibus Regibus, & Dominis mundi huius diligerer. Et meritò, cum tales quos dico, nullis omnino, quæ quidē in ipsorum potestate sunt, parcant mediis, vt nos efficiant tales, vt ipsimet mundi imperiū ad dominiū obtineamus, & omnia quę in eo sunt nobis subiecta sint. Cū verò aliquē qui eiusmodi sit, nouerit is, carissimum, præposita omni qua poterit diligētia procuret, vt talis vobiscū agat & loquatur. Huiusmodi qui sunt, tantum eos diligatis permitto quantū vultis, quādiu scilicet tales sunt: Sed paucos huius generis esse, verisimile est. at Dominus obsecro sciri velit, si quando aliquis est qui ad perfectionem tendit. Statim vobis dicent, non esse id opus; satis esse Deum habere. Sed respondeo, bona Dei habendi ratio est, vt cum eius amore agatur, semper enim inde magnum commodum percipitur. Id ipsa noui per experientiam; imò quòd iam in inferno non ardeam, huiusmodi, secundum Deum, hominibus adscribo: nam, semper magnopere desiderabam, vt pro me Deum rogarent; atque etiam operam dabam,

Quis amicorum amor ad amorem Dei moueat.

dabam, vt hoc reipsa facerēt. Sed iam ad id quod cœperamus, redeamus.

Hunc amandi modum vellem equidem omnes quotquot sumus, haberemus, & licet hic initio fortassis adeò non sit perfectus, Dominus cum paulatim perficiet. Incipiamus ergò à medijs: nam quamuis aliquis affectus teneriorsit ei permistus, nihil hic oberit; & dummodo is tantùm in genere sit, non potest non esse bonus: quin imò etiam necessarium aliquando est, vt quandam in amore affectus teneritudinem ostendamus, & etiam habeamus, ac nonnullas consororum molestias & infirmitates, tametsi eæ sint paruæ, sentiam⁹. Subinde enim cōtingit, vt tantâ huic paruū quid molestiam & pœnam causetur, quantam illi causaretur magna aliqua crux aut afflictio. Qui enim natura pusillanimes sunt, à paruis rebus grauissimè cruciantur. At si ipsæ naturâ generosæ sitis, non idcirco debetis alterius compassione non tangi. Et nolite mirari, sed potiùs cogitate, forsitan diabolum maiore contentione omne suum robur & vires ibi intendisse, quàm intendat, vt vos magnas molestias & tormenta pati faciat. Et forsitan vult nos Dominus ab hisce angustijs & pœnis liberare, vt eas deinde alijs in rebus maiores inueniamus: & nonnullę, quæ nobis graues sunt (licet in seipsis etiam tales sint) alijs tamen quàm leuissimæ videbuntur. Adeò vt hæc respectu nostri ipsarum iudicare atque intueri, nosque ipsas non tam pro tempore, in quo nos fortassis Dominus sine vllo nostro labore fortiores reddidit, quàm pro tempore in quo debiliores & infirmiores fuimus, considerare debeamus. Hoc porro monitum ad id conducere constat, vt proximorū scilicet miserijs & afflictionibus, quantumlibet paruis compatiamur, illorum præsertim, quos iam descripsi: hi enim, cùm propositum ipsis sit pati, omnia parui ducunt: atque ideò opus imprimis est, vt se ipsos pro illo tempore quo debiles sunt, cognoscant, & si iā tales nō sint, id à seipsis se non habere intelligant. hac enim ratione posset diabolus amorem nostrum in proximum, frigidum reddere, ac nobis persuadere, perfectionem id esse, quod nonnisi mera imperfectio est. Quare magna in omnibus opus est solicitudine, & continuò vigilandum, cùm inimicus noster neutiquam & nunquam dormiat: & præsertim illis qui iam ad maiorem perfectionem pertigerunt; illorum quippe tentationes occultiores sunt, cùm aliâ eos viâ diabolus aggredi non audeat; adeò vt non antè damnum intelligi videatur, quàm cum iam aduenerit, nisi (vti dixi) seriò quis aduigilet. Vt ergo rem paucis complectar, semper ac continuò vigilandum nobis est & orandum: nullum quippe melius, ad hasce occultas inimici insidias retegendas, & id efficiēdum, vt eas ipse signo aliquo patefaciat, remedium est, quā oratio.

Procurare quoq; debetis. vt cū sororibus, si quādo recreationē (q hæc ijs necessaria sit, habent, & quidem toto illo tempore quo ea haberi solet,

Malis alienis comparati bonum est.

Parua subinde tā cruciāt quàm magna.

Semper contra dæmonē vigilandū.

Oratio ad diaboli insidias detegēdas plurimū valet.

let, recreemini, tametsi vobis non allubeat: cum enim huiusmodi consideratio adhibetur, perfectus est amor. Et, vt verũ fatear, cũ de illo amore qui ita perfectus non est, loqui propono, nullam prorsus inuenire rationem possum, cur hunc inter nos hac in domo locum habere consentaneũ & expediens esse censeam. nam, vt is bonus sit, sicuti dixi, omnia ad suum principium aut primum ortum, amorem inquam illum quem dixi, reuocanda sunt. Multa quidem de alio illo amore dicere proposueram, sed, cum omnia minutius examino, non videtur is mihi hic, si vitæ modum quem seruamus, consideremus, vllatenus debere tolerari: atque adeo plura de eo, quàm quæ in hactenus dictis dicta sunt, dicere nolo. Spero enim per Dei gratiam (esto non omni quæ quidem oporteret perfectione) nullam hac in domo occasionẽ inueniendam, quæ in causa sit, vt alter inuicem modo dilectionis. Quare optimum fuerit, alterum in alterius necessitatibus commiseratione quadam & compassione tangi: sed videre necubi discretionis limites excedatis, ita vt contra obedientiam peccetis. Et esto vobis in se durum videatur quod Superior præcipiet, attamen exterius ostendere & præ vobis ferre nolite, nec vlli indicate, nã fortè ipsi Superiori, idque quàm potestis humillimè; alioquin enim permultum vobis ipsis nocebitis. Intelligere autem & scire nos oportet, ex quid nos ad commiserationem mouere, & quibus in rebus sororibus nostris compatiporteat; semper quidem magnopere vos mouere debet omnis quam in aliqua sororum notabitis, imperfectio, si modò apparet, & in oculos incurrat: quæ si toleretur, & in admirationem videatur non rapiat, amor sane tunc apparet, & optimè exercetur (Ita quippe & aliæ quoad vestras imperfectiones vobiscũ agẽt, quas lõgè plures esse, verisimile est, etiamsi illas ipsę ignoretis) deinde si instanter Deũ propitium retis, vosque in virtute, imperfectioni quàm in illa videre videmini, contraria magna cũ perfectione exercere procuretis. Hue conuertimini quæsumus, imitemur, hoc sanè nobis quàm tenacissimè adhærendum. Est hoc profectò quoddam documentum, q̃ memoriæ vos vestræ velim imprimere.

Compassio non debet cũ obedientia pugnare aut esse indiscreta.

Obedientia nulli grauis videri debet, nec ea conque rendum nisi apud superiorem, idq; quam humillimè

Imperfectiones aliorum tolerandæ.

Bonus eius est amor quæ, proprio commodo neglecto, quærit alienum.

Hem, quàm bonum & sincerũ illa soror amorem habet, quæ alterum in virtute promouere potest, suum ipsius commodum & emolumentum negligendo, quò alienum promoueat! Mirificos scilicet illa omnium virtutibus progressus faciet, maioreq; cum perfectione regulam suam obseruabit: ac longè erit hæc amicitia melior, quàm omnia animorũ quæ dici possent, blandimenta, ac teneritudines: quæ hac in domo nec locum habẽt, nec habere par est; qualia sint, Vita mea, anima mea, salus mea, &c.

Blandimẽta amoris nõ decent Religiosos.

que id genus adulatoria verba: hanc quippe hoc, aliã alio nomine cõpellant. Blanda hæc verba pro sponso vestro reseruabitis, cum: toties, & tanta insolitudine cum illo vos agere oporteat: omni quippe re & adminiculo vos adiuuare debebitis, cùm id Maiestas eius toleret ac permittat. quãdo autem hæc sæpiùs hominibus adaptantur, Domino iam dicta & adaptata, ad tantam nos amoris teneritudinem non mouent; cùm tamen huic non dicta, ad nihil prorsus prosint & conducant. Est hoc autem mulieribus valdè proprium; vellem tamen, carissimæ, nulla in re mulieres esse-tis, aut mulieribus similes videremini, sed potiùs viri generosi: si enim fecerits quod in potestate vestra est, Dominus ita vos faciet viriles, vt viri ipsi vos sint admiraturi: & quàm facilè id Maiestas eius facere potest, cùm nos è nihilo creauerit?

Virilis animus induẽdus etiam feminis.

Magnum quoque & euidens amoris argumentum est, si alias à labore in officijs domesticis eximere satagamus, & eum ipsum in nos suscipiamus; adhæc si gaudeamus, & Dominum laudemus, cùm eas in virtutibus suis progressum facere videmus. Hæc omnia (vt taceam ingens commodum quod secum afferunt) maximopere iuuant ad pacem, concordiam & conformitatem mutuam habendam; sicuti idipsum iam per Dei gratiã experientiã perspicimus. faxit Maiestas eius, vt bonum hoc semper vlterius crescat & progrediatur: aliter enim si esset, abominabile quid esset & portatu difficile, pauculas numero inter se discordes & dissonantes esse. Auertat hoc Deus. Ceterùm alterutrum continget: aut totum illud bonum, quod Dei manu operante hic cœptum est, penitus pessum ibit, aut tantum hinc malum non orietur. si fortasse quampiã verbulum aliquod durius subitò proferre contingat, quamprimum illud componatur, seque orationi quàm maximè applicet; idem quoque in alijs id genus rebus quæ diutiùs durare possent, fieri suadeo, vti sunt paruæ quædam contentiones, partialitates, quoddam emergendi & præ alijs eminendi desiderium, aut demum aliquod honoris punctum. Porro sanguis mihi videtur congelascere, dum hæc scribo cogitans hoc ipsum fortasse aliquo tempore fieri posse: video namque id maximum & præcipuum malum, ac pestem monasteriorum esse. Si quando autem ita futurum est, actum esse de vobis reputate; ac cogitate & credite, vos sponsũ vestrum domo sua velut expulisse, & eũ quodammodo cõpellere, aliud vt sibi domicilium quærat, cùm propria eum domo eijciatis. Maiestatem ergò eius inuocate, remedium & opem quærite: nisi enim per tam frequentem confessionẽ & communionẽ remedium aliquod inueniatis, timere potestis, ne aliquis inter vos sit Iudas. Superior, quæso, ex amore Dei videat & serio aduigilet, ne quid huiusmodi permittat, sed omni ope principijs obstare conetur; in his quippe omne damnum vel remedium situm est:

Alia amoris boni indicia.

Discordiæ inter Religiosos sæpe occurrunt.

Contentio pessima monasteriorũ pestis.

si quam verò factiosam & turbulentam esse animaduertat, illa vt ad aliud monasterium ablegetur det operam: Deus enim tantum haud dubie eis suppeditabit quantum ad illam dotandam & exponendam opus habebunt. Hanc ergo pestem à vobis ablegate, hosce ramos, prout potestis recidite: &, si ne hoc quidem iuuet, etiam radicem ipsam euellite. Si autem nec hoc quidem fieri queat, procurate, vt quæ huiusmodi res moliuntur, ad perpetuum carcerem damnetur: hoc namque melius & consultius est, quàm vt tam immedicabili & contagiosa lue ceteras omnes inficiat. Ingens sanè id malum est: vnde à monasterio, quod hac peste infectum est, nos Deus liberare dignetur: & equidem mallem, vt hoc nostrum genus corriperet, à quo omnes consumeremur: sed, quia alio in loco hæc res vlteriùs me acturam puto, vtpote cuius tanti nostra interest, hinc plura in præsens de illa adferre nolo. Hoc solum dico, malle me, vt inuitem tenero, delicioso, blandoq; affectu diligatis & ametis (quanquam amor hic tam perfectus non sit, atque alius ille quem dixi, videlicet in genere sumptus) quàm vt vel minima discordia occasio inter vos reperiatur. Dominus omnipotens, pro sua misericordia, hoc auertere dignetur. Amen.

Equidem supplex Dominum rogo, quin & vos, carissimæ, eundem cordialiter rogate, vt ab hac nos inquietudine & turbela liberet: hoc namque à diuina eius manu debet proficisci.

CAPVT VIII.

OSTENDITVR, QVANTVM IN EO SITVM SIT BONI, VT ab omni re creata, tum interiùs, tum exteriùs nos sequestremus.

In abnegatione sita sunt omnia.

IAm de abnegatione & renunciatione, quam habere nos oportet, non nihil dicamus, in ea namque omnia sita sunt, si quidem perfectè & prout oportet, fiat. In hac inquam sita sunt omnia: cùm enim cum solo Creatore dissuauiamur & deliciamur, omnia verò creata negligimus, ita nobis Maiestas ipsius infundit virtutes, vt, si paulatim laboremus, & luctamur q; in nobis est, exinde non multũ nos certare & pugnare oporteat: Dominus quippe se, tã inimicis infernalibus quàm vniuersis malis, in nostri tutelã & defensionem opponit. Anne paruum esse putamus bonum, carissimæ, hocce bonum procurare, nos, inquam, totas non autem in partes & frusta diuisas illi tradere, cùm in eo (vti iam dixi) omnia bona inueniãtur? Laudemus eum, & summas ei gratias agamus, carissimæ

me, quòd hoc nos loco, in quo nihil præterquã hoc ipsum curatur & tractatur, congregauit; adeo vt nescià quare hoc dicã, cũ quotquot hic estis, meipsæ docere possitis. fateor quippe, me in re hac quæ tanti momẽti est, eam perfectionem nõ habere q̃ quidem habere & vellem, & requiri scio. Tam de omnibus virtutibus, quam de eo quod hic ductum est, idem censeo & dico, nimirũ, ipsum scribere esse facilius quàm operari. Imo ne hoc quidem bene facere sciam; interdum enim in ipsa experientia situm est, bene tempossse exprimere; ac proinde si qua in re scopũ attingam, id ex eo prouenire cogitate, quòd virtutibus his contraria aliquando fecerim ac habuerim.

Quantum porro ad exteriora spectat, notum sanè quibus libet est, quantopere à rebus omnibus hic sequestratæ viuamus. Videtur, qui nos huc adduxit, Dominus, ab omnibus nos rebus sequestratas habere velle, quo ipsius nos Maiestas, sine vllo prorsus impedimento, sibi propius admouere posset, & viciniores reddere. Quando, ô Creator & Domine mi, tantam dignitatem promerui? adeo vt multos circuitus, flexus & reflexus fecisse videaris, quæritans, quomodò te nobis reddere posses viciniorem: misericordia tua faxit, ne nostra nos culpa id amittamus. Intelligite, quæso ex amore Dei, cariſſimæ, magnam illam misericordiam & gratiam, quam Dominus præstitit illis quas huc perducere est dignatus: & vnaquæq; vestrum seriò id apud se expendat, cum Maiestas eius, è solis duodecim quæ hic sumus, ipsam vnam esse voluerit. Et quot sunt, imo quanta multitudine sunt, me meliores, quas hunc locum quam libentissimè susceptur as scio? sed dedit eum Dominus mihi adeò malè eum promeritæ.

S. Matris erga Deum gratitudo.

Benedictus sis Domine, & confiteantur & laudent te Angeli omnes, atque adeo quidquid creatum est: hoc namque beneficium vt vllo pacto est obsequio compensari, vt nec alia plurima quæ mihi contulisti. Quod enim primò me ad vitam monasticam & Religiosam vocaris, summum & singulare quoddam beneficium fuit: sed quia eum malè me in eo statu gerebam, Domine, hinc vlterius mihi fidere nolisti, nam in tam multarum bonarum ibi congregatarum multitudine, nequitia mea non apparuisset, nisi cum iam ad vitæ extremum peruenissem: eam enim celassem & occultassem, sicut ad multos annos eam celaui. Sed ad talem me, tu Domine, locum deduxisti, in quo ob tantam monialium quæ hic sunt, paucitatem, aliquid celari posse impossibile videatur; vtque maiori cautela & circumspectione super meipsam aduigilem, omnes mihi occasiones præscindis. Vt me fateri necesse sit, Domine, non posse me iam vllum ad me excusandam argumentum

adferré; vnde magis tua opus habeo misericordia, vt quod delinquam, mihi ignoscas.

Rogat, vt qua ordini suo ferendo impares vident, id indicent ante, quam vota emittant.

Quod autem enixissimè à vobis efflagito, hoc est, vt nimirum, quæcumque se ita constitutam sentiet, vt obseruare se posse desperet quæ hic pro consuetudine seruantur, antè id aperiat, quàm professionem & vota emittat. Non desunt enim alia monasteria, in quibus Domino seruitur, paruum hunc manipulum quem Maiestas ipsius hic collegit, ne interrumpant, obsecro. Alijs in cœnobijs permissum est, aliquam à consanguineis suis consolationem mutuari; hîc verò si quid huiusmodi permittatur, id nonnisi ad ipsorummet consanguineorum consolationem dirigitur. Me-

Consanguineorũ consolatio non est Religiosis permittenda & quæ eam quærunt, non sunt aptæ Ordini S.M.

nialis, quæ ad suiipsius consolationem amicos & consangineos suos videre volet, & cui hic eorum conspectus pro secunda vice grauis non erit, nisi spirituales sint, se imperfectam, nec satis mortificatam esse, plane sibi persuadeat; quin imo non satis sana est, itaq; nec spiritus libertatis, nec veram pacem habebit, sed medico potius opus habet. Et addo, nisi hîc ea affectus transeat, ipsaque sanitati reddatur, illam domui huic coeptam esse. Nullum porro remedium melius & salutarius esse censeo, quàm vt non ante suos ipsa consanguineos videat, quam se ab eo liberam & immunem senser, & multis id à Deo precibus obtinuerit. Cum verò mihi comparatam iam sentiet, vt id illi graue & molestum futurum sit, occidet illos interdum alloquatur, quo ipsis aliquapiam in re prosimus: nam que haud dubiè ipsis proderit, sibi autem non oberit, at, si illos diligat, si ipsorum malis & damnis moueatur ac doleat, si illos prosperum sæculo agere volupe illi audire sit; non't oportet, & magnopere sciat nocituram, & ipsis nullatenus profuturam.

Quando & quomodo consanguineos videre fas sit.

CAPVT IX.

OSTENDITVR, QVANTVM IN EO SITVM BONI, VT QVI mundum deseruere, etiam consanguineos suos fugiant, & quanto veriores amicos reperturæ sint.

Quam sit noxium Religiosas sæpe cum consanguineis agere.

VTINAM nos Religiosæ intelligeremus, quantopere nobis nocet sæpè cum consanguineis nostris agere; quàm ipsos declinaremus ac fugeremus? nescio sanè quę nã illa sit consolatio, quam illi præstant, solum in quantum nostrã quietẽ & pacem spectat, vt etiam taceã quantum ad Deũ spectat. Illorũ enim recreationib? nec possumus, nec fas est nos frui: illorum tamen mala & calamitates resentimus, & vix vllam tantillam, quin eam deploremus, & sæpè multo vberius & magis quàm ipsimet quos tangit. Hoc asseuerare vobis ausim, si quam fortè hi corpori (secun-

dum

tionem aut delectationem adferāt, carò hanc ſpiritui conſtare. Sed ab eo malo tutæ & liberæ imprimis hic eſtis: ſicut enim omnia hîc communia ſunt, & nulli priuatim lautitias aliquas habere permiſſum eſt, ita etiā eleemoſyna quæ vobis confertur, in genere omnibus confertur; adeò vt illæ cui hæc ſit, ad pro ea ipſis ſatisfaciendum priuatim non teneatur, cum iam tum ſciat, Dominum omnibus ſimul & toti congregationi per illam prouideri.

Recreatio mundanorū religioſis caro cōſtat.

Mirari ſatis non poſſum damnū quod ipſorū conuerſatio adfert, & neminē id crediturū exiſtimo, niſi qui id nouit per experientiā: ſed quàm hęc hodierna in die Religionibus omnibus, aut ſaltē in illarum plurimis perfectio neglecta & iacere videtur? Neſcio, quidnā ex hoc mūdo deſeram°, quæ tū propter Deū omnia nos deſerere dicimus, ſi à præcipuo eius malo, conſanguineis inquam noſtris, animum non auellamus. Eò iam res deuenit, vt ceu virtutis defectus & imperfectio habeatur, ſi conſanguineos ſuos Religioſi non diligant, & ſæpè cum ipſis nō agant (vt quidem mundani dicunt, & ſuas ad hoc rationes proferunt.) Hac autem in domo cariſſimæ, nulla alia vobis illorum cura habenda, quàm vt inſtanter (vti par eſt) Deum pro ipſis oretis, & cum feceritis deinde quod ad officium tē pli ſpectat, veſtras de cetero cogitationes ab ipſis (quantum quidem poteritis) abſtrahatis: naturale quippe eſt, vt cor noſtrū magis ipſis, quàm alijs hominibus adhęreſcat. Multum me mei, fateor, dilexerunt, prout quidem aiebant, & ego viciſſim eos ita diligebam, vt eos mei nullatenus ſinerem obliuiſci. Sed per experientiam tum in alijs, comperi, exceptis parentibus, quos pro miraculo eſt prolibus ſuis non ſuccurrere (neq; enim par eſt, vt, cum eos aliqua conſolatione opus habere, nec vllum inde præcipuæ & primarię parti damnum oriri cernimus, tunc ab ipſis nos auerſas & alienas oſtendamus; hoc quippe cum ipſis quidem cum mortificatione & reſignatione aliqua fieri poteſt, vti etiam cum fratribus) reliquorum cōuerſationem parum prodeſſe. nam tametſi varijs moleſtijs & afflictionibus oppreſſa fuerim, mei tamē conſanguinei in iis me quàm minimùm adiuuerunt; at qui mihi potiſſimum & maximo adiumēto fuerunt, fuere famuli Dei. Mihi credite, cariſſimæ, ſi Deo prout oportet ſeruiatis, nullos vos ſinceriores & cordialiores amicos reperturas, quàm famulos eius, quos Maieſtas ipſius vobis ſubmittet. Hoc ita ſe habere noui, & mihi credite, ſi hoc ita prout intelligitis faciatis (aliter enim faciendo, verum veſtrum amicū & ſponſum non prout par eſt tractatis) quàm breuiſſimo vos tempore hanc libertatem compararuras: atque adeò ijs qui vos purē propter Deum diligent, melius & ſecurius fidere, quàm omnibus conſanguineis poteſtis; ac firmiter credere, ipſos nullatenus vos deſerturos, &, à quibus id minimè exſpectabitis, illos vobis vt patres & fratres futuros,

Conſanguinei quatenus diligendi, & eorum memoria habenda.

Et quinam.

Amici & famuli Dei ſinceri amici ſunt.

quia enim hi mercedem solùm à Deo exspectant, hinc nos iuuant: sed qui à nobis mercedem quærunt, viso nos pauperes esse, & nulla ipsi in re posse prodesse, quamprimum in nobis iuuandis defatigantur. nam quamuis hoc non omnium, nec prorsus generale sit, ita tamen in mundo frequentius fit: nam vt paucis concludam, mundus est.

Si quis vobis contrarium consuleret, diceretque virtutem esse alter facere, ei credere nolite: si enim his omnia, quæ à consanguineis proficiscuntur damna referrem, plus æquo me in scribendo deberem extendere. Sed quia alij, qui, quid dicãt, meliùs me sciunt quàm ego, hæc dea scripsere, hinc satis sit quod hic dictum est. si enim ego quæ ita imperfecta sum, ipsum tam bene perspexi & intellexi, meliùs id certè intellectum sunt perfecti. quidquid nobis de mundo fugiendo deserendoque dictur, (quod sancti omnes vnanimiter nobis consulunt) certum est bonum esse. Credite igitur, ex omnibus quæ mundi sunt, nihil, vti dixi, magis nobis adhærescere, & nihil esse à quo etiam ægrius auellamur, quàm consanguineos. Quamobrem optimè faciunt illæ quæ patria sua exeunt, si videlicet hoc illis aliquo adiumento sit. neque enim in eo rei mentum situm esse existimo, vt solùm corpus subducatur, sed, vt animo firmo cum proposito bonum Dominum nostrum Christum Iesum complectatur: quia enim in ipso reperit omnia, hinc facilè obliuiscitur omniũ. Quanquam maximè iuuet, vt tamdiu nos subducamus, quoadusque hanc veritatem perfectè intellexerimus: fieri enim posset, Dominum velle vt cum ipsis agamus, quò crucé nobis donet in eo, é quo voluptatem antea haurire solebamus.

Non satis est solo corpore à cõsanguineis remotũ esse.

CAPVT X.

REFERT, NON ESSE SATIS VT NOS ABSTRAHAMVS AB eo quod iam dictum est, nisi etiam nos à nobis ipsis abstrahamus; & hanc virtutem, & humilitatem coniunctas esse.

VBI ergo iam animum à mundo & consanguineis abstraxerimus, & iis quibus dixi conditionibus hic nos recluserimus, omnia iam perfecisse nos putabimus, ac nullum amplius nobis certamen superesse. Nolite, carissimæ, in hoc securæ esse, & securitatis huius prætextu obdormiscere, aut quieti vos dare: alioquin enim fiet vobis, quod illi, qui hortus suo optimè clauso, ne qui fures ingrediantur, quietè se ad dormiendum componit; & interea intra domum suam continet. Nostis, non esse peiorem furem, quàm domesticum; proinde, quia nos ipsas vbique circumferimus, nisi valdè circumspectè aduigilemus, &

vim

vna quæque omni qua potest ratione contendat (velut in re quæ maioris momenti est, quàm reliquæ omnes) voluntatem suam in omnibus abnegare ; multa sunt, quæ sanctam hanc spiritus libertatem, quam quærimus, vt is ad creatorem suum terra & plumbo iam minimè grauatus euolet, auferre nata sunt. Insigne aduersus hoc remedium est, continuò, quàm omnia vana sint, & quàm citò prætereant, recogitare, vt sic affectus & cor à rebus adeò vilibus auellatur, & perpetuò duraturis applicetur (Esto enim hoc, tenue & simplex remedium esse videatur, animam tamen maximopere corroborat.) Adhæc, vt etiam paruis in rebus magna reflexio & aduertentia adhibeatur, vt, nimirum, statim atque in aliquam nos propendere animaduertimus, cogitationem nostram inde dimouere & auertere, atq; ad Deũ cõuertere studeamus. Et Maiestas illius in hoc nobis adiumento est, magnamq; nobis in eo gratiã præstitit, quòd hac in domo res omnis iã propè penitus confecta sit. Sed quia hæc nostri ipsarũ abnegatio & oppugnatio, durum quid & graue est, (quod nobis ipsis valdè illigatæ propè simus, & nosmetipsas quã minimè diligamus;) hinc vera humilitas hic sese interponere potest; hęc namq; virtus, & prędicta illa, semper iunctim incedere, & duæ sorores esse, quæ ab inuicẽ disiungi nõ debent, mihi videntur. Non hi consanguinei sunt, à quibus vos penitus diuelli dehere dico; quin imò illos vos complecti ac diligere, & nunquam ab ipsis abesse cupio. O supremæ & primariæ virtutes, omnium rerum creaturarum dominæ, mundi Imperatrices, quæ nos ab omnibus, quos diabolus nobis tendit, laqueis & impedimentis liberatis, quæque à præceptore nostro Iesu Christo ita dilectæ & caræ fuistis. Has qui habebit, audacter & liberè egredi, & cum vniuerso inferno simul collecto, cum toto mundo, eiusque occasionibus pugnare potest. Neminem hic formidet, ipsius enim est regnum cælorum: non est quod vllum timeat, omnium enim iacturam facere parui pendit, imò nè iacturæ quidem nomine eam dignam existimat. solùm metuit Deo suo displicere, eumque rogat vt in his se virtutibus conseruet & teneat, ne sua eas culpa vnquam amittat. Hoc virtutes hæ (vt verum fatear) proprium habent, vt coram eo qui ipsas habet, sese abscondant & occultent, adeò vt nunquam eas ipse videat, aut se eas habere vnquam in animum queat inducere, esto id alij ipsi dicant: tanto interim eas in pretio habet, vt, quò eas habeat, assiduè studeat & allaboret, quotidieq; magis & magis in seipso eas perficiat. etsi qui eas habent, satis per se agnoscibiles sint, & statim eas agnoscant & percipiant illi qui cum ipsis agunt, esto id ipsi nolint.

Remedia ad spiritus libertatem comparãdã.

Abnegatio sui durum quid.

Humilitas & abnegatio sunt magni pretij, & duæ sorores.

Elogia illarum.

Qui eas habet, eas se habere non putat.

Verũ ecquę mea demẽtia est, q̃ humilitatẽ & mortificationẽ verbis conet extolle-

Mortificationi & humilitati sua denarium.

extollere, cũ ipse Rex gloriæ Christus ita eas extulerit & laudarit, & tãtis quos passus est laboribus, adeò confirmarit! Agedum, filiæ meæ, hic allaborandũ est, ab Ægypto egrediendũ: nam illas inueniendo, panẽ inuenietis cælestẽ & omnia bene vobis sapient ac dulcia videbũtur, etiã quæ mundanis hominibus amarissima & maximè insipida videntur. Ante omnia ergo procurandum nobis est, vt corporis huius amorem & affectus exuamus: nonnullæ quippe ita naturâ nostrâ corporeis commoditatibus & recreationib⁹ deditę sumus, vt totę propè in iis simus: adhæc ita de valetudine & sanitate nostra sollicitæ, maximè vt mirandũ sit, quale duæ hæ res certamen, præsertim Monialibus, quin etiam alijs hominibus, moueant. Sed videmur nonnullæ Moniales, nullam aliam ob causam monasterium ingredi, quàm ad sedulò procurandum ne vmquam moriamur. Vnaquæque enim id pro posse suo, procurat & saragit. Sed hic, vt verum fatear, perparua est ad hoc reipsa faciendũ, cõmoditas; at velim vt ne quidem vlla ad hoc voluntas esset; firmiter apud vosmetipsas proponite, carissimæ, non aliam ob causam huc venire vos, quam vt propter Christum moriamini, non autem, vt propter Christum delicatè & molliter corpus curetis. Hoc vltimum namque diabolus, ad præscriptum ordinis rigorem ferendum & obseruandum suggerit esse necessarium; imò adeo ordinem obseruare iam cupiunt, sine vllo, quô eum obseruent, & conseruent, valetudinis dispendio, antè vt moriantur, quam ad mensem, ac fortassis ad diem, plenè Ordinem obseruarint. Nescio sanè, quinam de causa huc veniamus: nolite, quæso, metuere, vt nobis hac in parte, vmquam defutura sit discretio, quod sanè perquam mirum esset. Stratim namque ipsimet Confessarij verentur, ne nos austeritatibus ac paenitentijs enecemus: quin imo, adeò hanc indiscretionem à nobis ipsis odimus, vt alia omnia sic seruare & adimplere nos vellem scio, illas quæcus agunt, parum curaturas quod ipsa moneam; vti nec ego curo, quod alias me ad modulum meum metiri velle dicant: hoc enim qui dicunt, verum dicunt. Hoc credo, & certissimè scio, plures me hac in re socias habere, quàm habitura sim aduersarias, contrarium faciendo. Ipsa mihi persuadeo, propterea Dominum velle, vt plerumque & plereque male valeamus: mecum saltem Dominus magna misericordia vsus est, quòd multo plerumque fuerim valetudinis, nam cum ego me nihilo minus lautè ac delicatè habuissem, hinc me aliquam saltem ad hoc faciendum rationem habere voluit. Sed risu dignum est, videre quomodo nonnullæ hoc quod sibimetipsæ inferunt, tormento grauatæ incedant.

Interdum quidam eas impetus, ne dicam vesania, corripit ad indiscretas & immoderatas austeritates, quæ nonnisi biduo (vt ita loquar) durant, subeundas. exinde diabolus ipsis suggerit, has valetudini & cerebro ipsarum

Corporis huius affectus exuendus.

In Religione quis viuit, vt Deo seruiat, non autẽ vt cõmoditates suas sectetur.

Corporis delicatè tractãdi curã suadet diabolus.

Discretionem in austeritatibus omnes nouimus.

Indiscretæ paenitentiæ carpuntur

ipsarum nocuisse, ac propterea suadet, nullas vt austeritates posthac amplius subeant, ne eas quidem quas Ordo præscribit, cùm iam sint expertæ quantopere eæ noceant. Ne paruas quidem Ordinis regulas (vti est silentium, vnde nullum nobis prouenire damnum potest) obseruamus; & ecce, statim ac somniauimus caput nobis dolere, chorum diu adire omittimus, cum nec hoc nos enecaturũ sit. Primo quidem die, quia caput dolebat; altero, quia doluit, & tribus alijs diebus, ne denuo doleat. Et interea, è nostro ipsæ cerebro austeritates nouas comminisci volumus, vt tandem nec has, nec alias præstare valeamus: & subinde, malum ipsum nimis quam exiguum est, & ipsæ nobis persuademus ad nullam omnino austeritatem faciendam nos teneri; sed satis nos facere, ad eas omittendas facultatem petendo.

Corpiuntur quæ obdolerem paruũ à choro absint.

Dicetis ad hæc mihi, Cur ergo Præposita facultatem illam concedit: Respondeo; forsitan, si interiora cordis perspecta haberet, ipsam negaret, sed, quia necessitatem ipsi prætexitis, nec medicus, qui ad hoc simili informatione, quam antè ei facitis, coadiuuet, nec amica aut aliqua de consanguineis quæ vos deploret, deest; misella superior, licet id subinde nimium ac superfluum esse videat, quid quæso faciet? scrupulum sentit ac veretur ne fortè in caritatem nimio rigore peccet; mauult ergo vos peccare, quam se, & nefas esse putat, sinistrè de vobis iudicare. Quid? Deus bone, hæ querimoniæ etiam inter Monachas? Ignoscat ipse mihi, quod verear, ne eæ apud illas iam in cõsuetudinem abierint. sunt hæc huiusmodi, vt non possint non interdum contingere; ideo autem hic ea adferre visum est, vt ab ijs vobis caueatis. Si enim diabolus semel intimidare nos incipiat, ne quam iacturam sanitatis per austeritates faciamus, nihil boni vmquam efficiemus. Lumen nobis Dominus concedere dignetur, ad in omnibus sapienter & prudenter procedendum. Amen.

Valetudinis nimia cura habenda nõ est.

Caput XI.

MORTIFICATIONVM MATERIAM PROSEQVITVR, deque ea mortificatione agit quæ in morbis exercenda est.

MAgna mihi esse videtur imperfectio, carissimæ sorores, nos semper ob parua & tenuia mala cõqueri. si ea quatenus ferre potestis, de iis conqueri nolite. Quando enim magnum est malum, per se, etiam nullo loquente, queritur; & est hoc aliud querelæ genus; & statim ipsum de foris percipitur. Considerate, vos numero paucas esse: etsi inter has aliqua hanc conquerendi consuetudinem habeat, nimis quam sufficiens illa est ad alias omnes affligendas ac vexandas, posito vos inuicem amare ac

Non facile conquerendum.

diligere. Vnde, si quæ se malo aliquo, quod reuera tale est oppressam comperiet, quamprimum id patefaciat, &, quod sibi necessarium est, remedium capiat: si enim amorem proprium exuatis, talem ab omni recreatione externa auersionem in vobis sentietis, nullatenus vt timendum sit, ne quid recreationis citra necessitatem vobis capiatis, aut sine causa actione conqueramini. Si quando autem aliqua talis causa subeat, consultum fuerit eam indicare; ac meliùs multo, quam sine ea vltrò recreationem capere. Et sanè admodum malè factum esset, si nemo vlla vestri compassione tangeretur. Hoc porro vobis asseuerare ausim, vbi & oratio & amor vigent, & vbi tam exiguus monialium numerus est, vt altera alterius necessitatem facilè notatura sit, illic nec recreationem, nec sollicitudinem de vobis sanitati restituendis, vnquam defuturam. Verùm, nolite de infirmitatibus & morbulis quibusdam muliebribus omnino conqueri: nam diabolus nonnisi nudam quamdam harum pœnarum & dolorum imaginationem subinde excitat; quæ sicut veniunt, ita & abeunt, &, nisi hæc dicendi, deq; omnibus apud aliquem præterquam apud Deum conquerendi consuetudinem exuatis, numquam conquerendi erit finis. Ideo autem tam seriò huius rei vos commonefacio; quòd pro magni hanc referre, ipsamque esse quæ magnam disciplinæ in monasterio solutionem ac relaxationem induxerit, mihi persuadeam. Hæc porro habet corpus nostrum imperfectionem, quòd eo plures necessitates aperiat & prætexat, quò delicatiùs & molliùs habetur. Mirùm sanè est, quam illud delicatè & blandè haberi velit. quòd verò aliquatenus bona ad hoc ratione & prætextu moueri videatur, quantumcumque etiam parua necessitas illa sit, misellam animã decipit, ne quod in virturibus incrementi capiat. Cogitate aũt q̃ multos pauperes infirmos inuenire sit, qui nullam habent qui suam necessitatem aperiant. Porro duo hæc, pauperem esse, & lautè beneque haberi, non bene simul consistunt. Cogitate præterea multas coniugatas esse (scio enim tales reperiri) & quidem genere illustres, quæ, esto grauibus afflictionibus & morbis premantur, conquerẽtn de illis neutiquam audent, ne q̃ maritis suis molestiã exhibeant. Agedum ergo, misera ego peccatrix, scio nõ veniisse nos huc, vt delicatiùs ac lautius tractaremur, q̃ illæ. A q̃ magnis mũdi huius laboribꝰ & malis liberæ vos estis! Tolerate & sustinete modicũ quid ꝓpter amorẽ Dei, ita vt nemo de re sciat. Est v.g. mulier quę infelix matrimoniũ iniit, q̃ necvbi cõiux ipsius hoc re sciat, nulli id dicit, nulla de re conqueritur, multasq; æquanimiter molestias pfert & sustinet, amaritudinẽ cordis sui nemini aperiẽs. Et nos nihil secretò solo Deo & nobis conscijs, ferre poterimus ex ijs quæ nobis ipse ob peccata nostra ferenda imponit? Vt taceam, malum ipsa paretione ne minimum quidem imminui aut mitigari.

Non est facilè de paucis rebus cõquerendũ, quas diabolus interdũ suggerit.

Qui-

Quidquid autem dixi, non ita capiendū est, vt locum habeat, quando malum ipsum graue est, puta cum grauis aliqua febris ingruit; quamquam semper, & in omnibus, moderationem adhiberi, & patientiam ostendi velim. Sed de paruis quibusdam loquor infirmitatibus, quæ nos lecto non affigunt, vt propterea necesse non sit alijs nos importunas esse. Sed quid, si hoc extra domum hanc legi audiriue deberet? quid, quæso Moniales omnes de me dicerent? Equidem omnia hæc quàm æquissimo animo perferrem, si modò vel aliqua sese in melius emendaret. Si enim vel vna sola hac in re deliquisse deprehēdatur, hæc in causa est, cur, vt plurimum mihi credituri sint, quantumuis etiā malè constituta sit. Ponamus nobis ob oculos sanctos nostros Patriarchas & patres, & priscos eremitas, quorum ipsæ vitam imitari proponimus; quas hi pœnas & dolores subierint oportet, & quidē in solitudine viuendo, quale frigus, famē, æstum, calorem qualem, neminem habentes, præterq̄ solum Deum, cui necessitatem suam quererentur? Anne putatis, illos è ferro fuisse? tam constabant carne, quàm nos. Mihi credite, carissimæ, cùm hæc corpuscula domare iam incipimus, tunc ea nobis tam molesta non esse. Sat multos inuenire erit, qui quæ necessaria vobis sunt, procurabunt; nolite igitur pro vobis ipsis sollicitæ esse, nisi in aliqua notabili necessitate. Nisi enim firmum propositum faciamus mortis semel generosè deglutiendæ, & sanitatis corporalis negligendæ, nihil vmquam generosi præstabimus. Date operam, vt mortem non timeatis, & vt totas vos in Deum resignetis, & veniat quidquid venire potest. Quid refert nos mori? annon, cùm corpus nos toties deceperit, ipsi id semel decipere volemus? Et mihi credite; maioris huiusce modi resolutio momenti est, quàm intelligere possimus. Per frequentem enim eius paulatim, per Dei gratiam, renouationem tandem absolutum, in corpus nostrum, ius & dominium acquiremus. Huiusmodi porrò hostem superare, magni refert, ad in vitæ huius conflictu perdurandum. Hoc nobis Dominus, prout & potest, concedere dignetur. Crediderim equidem, neminem lucrum quod hac in re situm est, intelligere, nisi qui iam de facto victoria fruitur: quæ quidem tanta est, vt, quisquis illam norit, nullum eum laborem tamquam grauem recusaturum existimem, quò in huiusmodi requie & dominio viuere possit.

Grauis morbi habenda ratio & cura, & nihil ominus ostēdenda patientia.

Patrū priscorū rigores

Suiipsius cura deponēda

Nimiam de sanitate & valetudine sollicitudinē reprehēdit.

Sed in morbis eius curam haberi vult.

Caput XII.

Verus Dei amator vitam et honorem parvi faciat & despiciat oportet.

Quæ animam recipias gratias dū operari incipit.

Iam ad alia, quæ etiam permagni sunt momenti, esto parua esse videantur, transeamus. Omnia sanè laboriosa & molesta nobis esse videtur:

&merito, est enim bellũ cõtra nosmetipsas. Sed statim atq; ipsæ operari incipimus, Deus tunc quàm maximè in anima operatur, & tot illi gratias confert, vt quidquid in hac vita fieri potest, illi nimis quàm paruum & exiguum videatur. Et cùm nos Moniales id quod amplius est, faciamus, (quale est, libertatem propter Deum derelinquere, illam alterius arbitrio subiiciendo; tot labores, molestias, ieiunia, tam arctum silentium ac clausuram perferre; denique chorum frequentare; adeò vt, etsi nos ipsas delicatius habere maximè cuperemus, forsitan id nonnisi interdum accideret; & forsitan è multis quæ vidi monasterijs ego sola essem, quæ hæc facerem) cur ergo abstineamus ab internorum mortificatione? cùm in ea situm sit, vt ea bona, de quibus iam antè paulo egi, bene regulata sint, & magis meritoria & perfecta, illaque postea magna cum suauitate & quiete perficiantur: Hoc acquiritur per hoc, quòd, vti dixi, voluntatem & inclinationem nostram, etiam in paruis rebus, non sequi paulatim adeo fiamus, quoadusque corpus spiritui penitus subiectum sit. Iterum dico, omnia, aut saltem pro maxima parte, in eo sita esse, vt omnem de nobismetipsis, deque propria commoditate sectanda, solicitudinem deponamus. Nam enim Domino reuera & sincerè seruire incipit, nihil ei offerre minus qui vitam potest, cùm suam ei voluntatem iam obtulerit. Cur illam ergo dare veremini? Etenim si verus Religiosus, ac verus orationis studiosus est, & diuinis consolationibus ac gustibus frui desiderat, scio, illum mortem pro illo obire, & crucem ferre, non detrectaturum. An ignoratis carissimæ, boni Religiosi, & eius qui de intimis Dei amicis & familiaribus vnus esse vult, vitam lõgum martyrium esse? longum dico: si enim id cum feramus cum eo qui quàm citissimè decollabatur, meritò diuturnum ac longum vocari potest; tota alioqui vita nostra breuis est, & in nonnullis hominibus breuissima.

Qui voluntatem resignat partem potissimam religionis explent.

Paulatim acquiritur mortificatio.

Vita Deo danda.

Vita Religiosi lõgũ est martyriũ.

Et quid scimus, an nostra tam futura sit breuis, vt post horæ spatium vel momentum quàm iam Deo penitus seruiendi propositum seruemus, ea finem sit habitura? Id fieri quidem posset. Interim tamen parum discendum est, quidquid semel finem habet; & adhuc minoris vita, cuius illius ne vnum quidem diem certum habeamus. Et quis est, qui cùm omnem horam putabit supremam esse, eam in laboribus non impendat? Mihi ergo credite, ista hoc reputare, longè certissimum esse; quamobrem discamus & consuescamus in omnibus voluntati nostræ contraire, quod licèt in momento & statim non fiat, si tamen sedulò ad hoc vtnam per orationem connitamini, paulatim vos ad summum peruenietis gradum videbitis, nescio tamen, quomodo illuc peruenerimus. Sed quàm rigidum & durũ esse videtur, dicere in nulla omnino re recreationem aut voluptatem nos debere capere; eò quòd simul non dicatur, quæ-

Vita breuissima.

quantam hæc voluntatis mortificatio recreationem & dulcedinem secũ ferat,& quantum ex ea,etiam in hac vita, commodum sequatur. Sed in hac domo res omnis iam penè tota confecta est cùm omnes vos ipsas assiduè in hoc exerceatis;vna namque excitat aliam; vnde vnaquæque studiosè contendere debet,vt alias omnes anteeat ac præcurrat.

Motus interni coercẽdi ante omnia.

Interni porro motus seriò aduigilandum est vt coërceantur, præsertim si ad hoc tendant , vt alia aut meliores , aut maiores videri velimus.Per suam nos passionem Dominus tueri dignetur, ne vel dicamus,vel cogitemus, (ita quidem vt morosè nos in eo detineamus) Ego sum in Ordine magis veterana , sum annis senior , Plus laboraui quàm aliæ, Illa meliùs habetur quàm ego. Id genus cogitationes si occurrunt,quàm citissimè repellendæ sunt: iis namque diutius inhærere, aut identidem de illa re loqui,pestilens contagio est,& è qua grauissima in monasterijs mala damnaq; oriri solent. Si superiorem vos habere contingeret,quæ tale quid, quantumuis paruum, permitteret, credatis velim,Deum ob peccata vestra permisisse, vt eam, velut perditionis vestræ principium & originem haberetis. Quocirca inuocate eum, & per omnem orationem vestram apud eum instate, vt remedium aliquod afferre huic malo dignetur, quòd præsentissimo in periculo versamini. Dicetis mihi fortasse, ignorare vos cur id ita extollam, & nimis rigidè me loqui:cùm Deus etiam ita non mortificatum , suauiter & blandè habeat,ac benefaciat.Equidem non nego:infinitâ quippe sapientiâ suâ videt id ita expedire & opus esse, quò eos paulatim ad omnium rerum abnegationem & sequestrationem adducat. Non id voco omnia abnegare, monasterium ingredi, nam possunt impedimenta quædam habere,,ob quæ id minus intrare valeant ; & omnibus in locis potest perfecta quædam anima mortificata & humilis esse. Porro vno in loco difficilius hoc illi est,quàm in alio:nam commoditas loci plurimum ad hoc iuuat. Sed vnum mihi hoc credite,si vel minimum aut honoris, aut bonorum temporalium desiderium in ipsis locum habeat, (hoc namque tam in monasterijs,quàm extra eadem reperiri potest; quamquam pauciores adhoc in his occasiones habentur,vnde etiam culpa in ijs maior esset)fore,vt,tametsi ad multos annos orationem, aut potiùs cõsiderationem(nam perfecta oratio omnes tandem imperfectiones aufert)exerceant,nunquam tamen singularem aliquem progressum faciant, vel vero orationis fructu fruantur.Videte igitur,carissimæ,an non permagni referat, vos hæc quæ tam contemptibilia esse videntur, detestari, cùm non aliam ob rem huc veneritis.Secùs si feceritis,non propterea magis honoramini; sed, vbi compendium facere poteratis, ibi facitis dispendium:adeò vt damnum simul & infamia hic reperiantur. Vnaquæque igitur videat quam sit humilis,

Præmeditandis voluntatis mala.

In omni loco exerceri potest mortificatio & humilitas.

Honoris cura magnum monasterijs malum est.

Honores nullos quærit humilis.

Humilitatis honor & commoda.

milis,&sic videbit quantum profecerit. Existimo fore, vt diabolus eam quæ verè humilis est, etiam quoad primum motum, tentare non audeat in rebus ad præeminentiam spectantibus: quòd enim verissimus sit, vapulare metuit. Etenim fieri non potest, vt quæ verè humilis est, non propterea magis in hac ipsa virtute solidetur aut proficiat, si eam diabolus hac in parte tentet: certissimum namque est, illam tunc oculos mentis priorem coniecturam, & visuram, quàm parum Domino hactenus seruierit, cùm tamen tam multum ei debeat; quamque ipse excellens & præstans opus in sese humiliando fecerit, quò humilitatis exemplum nobis daret; adhęc sua eam naturam peccata, & vbinam iam ob eademet promeruerat. Per hasce porro considerationes anima tantum lucratur, vt postridie ad eam denuò hostis reuerti non audeat, ne comminuto capite, rursus re infecta abscedere cogatur.

Considerationes eius qui verè humilis est, cum ad superbiam tentatur.

Hoc à me consilium capite carissimæ, & videte ne vnquam eius obliuiscamini, vt non solùm in interioribus lucremini (si enim nihil nullum faceretis lucrum, ingens sanè malum foret) sed etiam quoad exteriora procuretis vt consorores vestræ è tentatione vestra proueniant in commodum reportent, si modo aliquam de hoste vestro vindictam sumere, & citiùs à tentatione vestra liberari velitis: scilicet, vt statim atque tentamini, superiori vos ipsas deregatis, ipsamque quam affectuosissime rogetis, vt abiectum & vile aliquod officium vobis exequendum committat, aut ipsæmet sponte vestra id quàm poteritis optimè peragite, & apud vos ipsas seriò examinate, quanam potissimùm in re voluntatem vestram per res ei contrarias & repugnantes, quas Domino suggerere discetis, exercere ac mortificare poteritis, nec non publicam mortificationem, cùm illa hac in domo vsitata sit & vsurpari soleat, subeundo: atque fiet, vt tentatio paruo tempore duret; vestrum porro est curare, vt valdè modicùm duret. Liberet nos Deus ab illis, quæ sic ei seruire volunt, vt simul & de honore sollicitæ sint, & subire infamiam vereantur. Scire oportet, malum id lucrum esse, &, vti dixi, honorem ipsum amitti eo ipso quod quæritur & ambitur, maximè dum altero quis maior esse & præcellere desiderat, nullum quippe in mundo venenum ita vitam eripit, atque hæc perfectionem tollunt & enecant.

Tentationis illius expugnandæ ratio.

Ambitionis mala.

Honor deperditur, dum quæritur.

Dicetis mihi has naturales reculas esse, ac proinde nō multum curandas videri. nolite, quæso, hîc ridiculo agere; hoc namque in monasteriis crescit adinstar spumæ, & in tam manifesto periculo, quale situm est in eo quod quis horum punctorum honoris rationem habeat, & num quæ illi facta sit iniuria, nec ne, reflectat, nihil vt paruum ducendum est. Scire vestis rationem? vt taceam alia, Diabolus forsitan in paruis aliquam vestram rebus adoritur, quæ in se penè nihil sunt, statim verò efficit vt ha

ipsæ alteri cuidam magnum quid esse videantur, adeò vt hæc magnum fore caritatis opus creditura sit, sociam cõmonere, quomodo talem sibi iniuriam irrogari patiatur, dicens; Deũ precor, vt tibi det patiẽtiam, hocq; illi offerre queas; nam ne sanctus quidem plura perferre posset. Paucis vt complectar, talem in lingua alterius dæmon ignem excitat, vt, licet tandem tecum ipsa firmiter statuas illud perferre, à vana tamen gloria tentata maneas, & quidem in re quam non ea qua quidẽ perferri oportebat, perfectione pertulisti. Imò adeò hæc nostra natura infirma est, vt, esto vanè gloriandi occasionem ipsæ nobis præscindamus, dicendo, nullam in eo patiendi materiam esse; aliquid tamen feciſſe nos putemus, & hoc ipsæ in nobis sentiamus; quanto verò id magis, si & alias id pro nobis sentire videamus. Hoc porro afflictionem & pœnam etiam nobis adauget, & cogitare nos facit nos bono iure niti. itaque contingit, animam omnes quas merendi habuerat occasiones amittere, & manere debiliorem, & ostium velut aperiri vt diabolus postea aliquid deterius ei instillet & inspiret: Imò fieri etiam posset, vt (etiam te id libenter pati volente) ipsæ ad te venirent, & rogarent num bruta bestia sis; cum rationi nimis quàm consentaneum sit, vt quæ nobis iniuria fit, sentiamus. Per amorem Dei vos obsecro etiam atque etiam, carissimæ, vt nulla vestrum per indiscretum aliquem amorem erga aliam moueatur, ad ei in rebus huiusmodi fictas iniurias & afflictiones concernentibus compatiendum: hæc namque compassio similis est illi, quam amici & vxor Iob, erga eum habebant.

Quantum inde mali sequatur, quod anima non bene se in tẽtatione gesserit.

Caput XIII.

Coeptam materiam de mortificatione prosequitur, & ait, Religiosam cerimonias, punctula, ac rationes mundanas fugere debere, vt ad veram rationem perueniat.

Sæpius vobis dico, carissimæ, & iam id scripto hic committere volo, & posteris traditum relinquere, ne quæ vestrum eius obliuiscatur, huius domus Religiosis, nec non adeò omnibus qui ad perfectionem aspirant, remis velisq; quã maximè procul fugiendum esse, vt dicat: Ratione nitebar & iure, facta mihi iniuria est, & qui mihi illam intulit, immeritò intulit. Liberet obsecro nos Deus ab id genus malis rationibus. Quid? æquũ & iustum fuisse putatis vt benignissimus Dominus noster Iesus tantas iniurias pateretur, & hæ præter omne fas & iustitiã inferẽrtur? Quæ crucẽ aliã ferre non vult, quã quæ illi æquissimo iure & meritissimò imponitur, ad quid in monasterio agat, nescio: reuertatur ad mundũ, vbi horũ argumẽtorũ ac rationũ nulla habebitur ratio. An fortassis tãtũ poteritis pati, vt plura pati non debeatis? quænã hæc ratio est? Equidẽ verè eã nõ intelligo. Cũ aliquis nobis honor, aut applausus, aut bona tractatio cõtinget, tunc

Excusatio quantopere fugienda.

Iniuria non sunt æstimãdæ iuxta meritum patientiæ.

tunc huiusmodi proferre rationes possumus (nam profectò rationi plane aduersatur, tale quid nobis in hac vita fieri) sed cum nobis iniuria irrogatur (ita quippe id vocant, non autem quòd verè nobis iniuria irrogetur; nescio quid sibi velit quod sic loquamur. Quid? sponsæne tam potentis Regis sumus, an non? si sumus, ecquæ mulier honesta non particeps fieri velit infamiæ & probri sponso & marito suo irrogati, esto tua ipsa id voluntate non velit? Adeò vt honoris & infamiæ maritus & vxor inuicem participes sint: Quocirca stultum & indignum est, in honore & regno eius partem habere & eo frui velle, & nullam in opprobrio & passione portionem quærere. Non faxit Deus, vt tale quid vmquam cupiamus: at, quæso, inter omnes minimi fieri videbitur, illa omnium se felicissimam existimet. Et est, reuera felicissima, dummodo prout oportet, id tolerer; honor quippe illi nec in hac, nec in altera vita deerit. Et hoc mihi credatis velim, sed, quam stultè & ineptè loquor, quod mihi credi velim, cùm ipsamet summa veritas id etiam asserat. Aliqua saltem in re summam sanctissimæ Virginis matris, cuius habitum gerimus, humilitatem imitemur, cuius simæ. Nam reuera turpe est eius nos Moniales dici, illius autem humilitatem non sectari: nam quantumuis ipsæ nos humiliare videamur, tamen quam multum distamus ab eo, vt talis matris filiæ, & talis sponsi sponsæ dicamur.

Quæminus honorata omnium est felicissima.

Imitanda B. Virginis humilitas.

Nisi ergo quæ superius dicta sunt, summa cum diligentia retractandantur, quod hodie exiguum quid, & propè nihil esse videtur, cras forsan se veniale peccatum erit; idque tam duræ cruduæq; est digestionis, vt, nisi serio caueatis, solum id mansurum non sit, quę sanè res in congregationibus pessimæ cõsequentiæ est. Ad hoc reflectere & aduertere quàm maximè oporteret nos, quæ ad hanc congregationem venimus, ne aliis, qui nobis benefacere, bonoq; nobis exemplo prælucere allaborant, damnum aliquod inferamus. Si autem intelligeremus, quantum detrimenti communitati inferatur, dum mala quæpiam in eam consuetudo introducitur, mortem libentius oppeteremus, quam aliquam ad hoc occasionem daremus; hæc quippe mors corporalis est; sed damnum in animabus damnum grauissimum est, & quod, prout mihi quidem videtur, finem nullum habet: nam vnâ demortuâ semper aliæ atque aliæ succedunt, quæ omnes forsitan plus ex vna mala, quam nos induxerimus, consuetudine noxæ, quam è multis virtutibus boni haurient: dæmon namque efficax numquã illa intermoriatur, at virtutes, per ipsammet naturalẽ infirmitatem humanam decidunt, nisi homo per se contra nitendo allaboret & Dei gratiam exposcat. Hem! quam illa magnam caritatem, & quam Deo obsequium Monialis præstaret, quæ, cum se ad consuetudines in domo seruari solitas, seruandas imparem videret, hoc in se vi-

Quam noxium sit malam consuetudinem inducere.

agnalo-

agnoscere, & in mundum hinc regrederetur, priusquam vota ederet, itaque alias quiete sua frui sineret: imò, in nullis omninò monasterijs, si modo credere velint, eam retinebunt, nec ad professionem admittent, quoadusque eam, post multorum annorum probationem & periculum, valdè se comperiant emendasse. Non loquor de defectibus circa opera pœnitentiæ & ieiunij: nam, esto hæ sint imperfectiones, non tamen huiusmodi sunt, quæ tantum, si negligantur, damnum adferant; sed de certis quibusdam conditionibus, quæ in nonnullis notantur, quod scilicet laudari & magnificri gaudeant, quòd alienos defectus acutè videant, proprios verò numquam agnoscant; & alia huiusmodi, quæ in dubiè ex humilitatis defectu oriuntur. si qua huiusmodi sit, nisi eam Deus benignè respiciat, magnum illi spiritum dando, non sinat Deus, eam vt in vestra congregatione retineatis, antequam ipsam ad multos annos probaueritis & videritis nũ se correxerit. Noueritis enim, ipsam & nullã in seipsa requiem habituram, & vos omnes quoque inquietaturam. Vnde me illorum miseret monasteriorum, quæ sæpè, ne quam talis secum in dotem attulit pecuniam, reddere cogantur, vel vt honori amicorum illius consulant, intra domum continent furem, quæ ipsorum thesaurum diripiat. Vos honorem mundanum hac in domo prodegistis & perdidistis (pauperculæ quippe nullo loco sunt) alienus ergo honor tanto vobis non constet, aut ita curæ sit. Honor noster, carissimæ esse debet, Deo seruire: si quæ autem in hoc vos impedire vellet, honorẽ suum sibi habeat, & extra maneat. Hac enim de causa maiores nostri anni vnius nouitiatũ instituerunt: equidẽ vellẽ, vt ante decenniũ nulla ad professionẽ emittendã admitteretur: quæ enim verè humilis est Monialis, parum curabit quod professionem non fecerit, probè sciens, se, si bona & morigera sit, minimè expellendam: si autem bona nõ sit, cur huic Christi Saluatoris nostri collegio damnificare vult? Voco autem, non bonam, non quæ aliquam vanitatem faciat (quam, cum Dei gratia, lõge à domo hac abfuturam credo) sed, quæ non bene mortificata sit, ac rebus mundanis, aut sibi, in ijs quæ dixi, affectu maligno adhæreat. Quæcumque autem notabilem in se emendationem non videbit, mihi, quæso, credat, & nullatenus professionem edat, nisi hic habere infernum velit; &, det Deus, ne & postea eum habeat: quia multa illuc deducentia, in ipsa reperiuntur; & forsitan, nec aliæ ram bene hoc intelligent, quàm ego. Hoc mihi credatis velim; alioquin, ipsum tempus quod ad oculum id ostendet, vobis in testem do. Etenim propositum nostrum est, nõ solùm Monialium, sed & Eremitarũ vitam ducere, sicut primi nostri Patres sancti fecerunt; itaq; nos ab omni eo quod creatum est, sequestramus, & separamus. Et cùm à Domino aliqua ad hunc locum delecta est, potissimùm curamus, hanc vt illi gratiam

Ad quos defectus respectare oporteat vt à professione excludant.

Religiosarũ honor est seruire Deo.

Quæ verè humilis est, de votis emittendis solicita non est.

Non est ad professionem admittẽda, quæ rebus mũdanis affixa est.

Dominus dat gratiã ijs quas ad ordinem S Matris vocauit.

tiam det, & licèt modò non habeat eam quam quidẽ oportebat, perfectionem, facilè tamen apparet, eam iam eò tendere, idque colligere est summo gaudio & iucunditate, quam sentit ex eo quòd iam nullum cum vlla vitæ huius rẽ sibi negotium posthac fore videat; nec non è summa illa delectatione, quam ex omnibus rebus ad religionem spectantibus percipit.

Iterum dico, si quæ ad ea, quæ mundi sunt, affecta sit, & operam det vt paulatim proficiat, illam ad monasteria nostra prorsus inepta videri; &, si nihilomin⁹ omninò Monialis esse velit, ad aliud Monasterij concedere posse; sin minùs, visuram quomodo sibi res sit successura. Ita quæ hoc primùm incepi, non insimulet, quod ipsam non commonuerim. Si modò cælum in terra inueniri possit, domus hæc cælum est ei, sin satis est soli Deo placere, & de propria commoditate parum sollicitæ & satis commodè beneque in ea sumus. Sed, si amplius quid desideret, omnia perdet, quia id hic non habebit. Anima porro, quæ contenta non est, similis est nauseabundo; hic enim, quantumuis cibus sapidus est, nauseam eius concipit, & quod beneualentes quàm cupidissimè comedunt, hoc ipsi in stomacho nauseam ciet. Alibi meliùs salutem suam operabitur, & forsitan ad eam paulatim pertinget perfectionem quam hic fieri non poterat, cùm illa simul & semel hic assumatur. Nam etsi exspectandum sit tempus, vt quoad interiora ab omnibus penitus nos liquefactamus & mortificemus; quoad interiora tamen id fieri debet quàm brevissime, ob ingentia quæ inde ad alias deriuari possent damna. Erubescit (cùm nimirum omnes sodales suas id facere videat, & semper in tam bono consortio agat & conuersetur) anno vno non proficiat, vereor vt iam multis annis non proficiat. Non dico, pari id in ipsa perfectione futurum, qua in alijs erit; ita tamen, vt apertè intelligatur, ipsam paulatim meliusculè habere: quod statim videre est, cum morbus ipse mortalis non est.

Etsi ad perfectionẽ interiorũ tempus necessarium est, tamẽ exteriora simul tota repudientur.

CAPVT XIV.

OSTENDIT, QVANTI REFERAT, NVLLAM EARVM AD *professionem admittere, quarum spiritus rebus prædictis contrarius est.*

Monasterijs ingrediẽtis intẽtio spectanda est.

CRediderim equidem Dominum benignè & fauorabiliter modum se gerere erga eum qui firmam apud se determinationem facit: atq; ideo illius quæ ad Ordinẽ admittitur considerandã tentio est, scilicet vt non solum huc veniat vt sibi ipsi bene sit, quod admodum hodierna die permultas facere videmus. esto hanc intentionem Dominus perficere possit, si persona bono sit ingenio, & valeat

at, si ingenium non habeat, nullatenus admittenda erit : nam nec seipsam intelliget , quomodo ad monasterium veniat , nec etiam alias, vt meliorem intentionem induat , ei postea persuadere cupientes. Plerumque enim fit, vt, quæ cumque hunc defectum habet, semper sese melius putet intelligere quid sibi conueniat, quàm quæ prudentissima est. Quod malum huiusmodi est, vt id ego velut immedicabile reputem ; communiter namque aliquam malitiam secum fert. vbi quidem magna est congregatio , facilè id tolerabitur ; sed inter tam paucas ac nos sumus, minimè tolerandum est. Cum præclarum aliquod ingenium ad bonum induci incipit & pertrahit , firmiter ei adhærescit; videt quippe, id sibi expedientissimum esse: &, si fortè ad magnum spiritum habendum non pertingat , saltem ad bonum consilium dandum , & ad alia plurima erit vtile , ita vt nulli molestum sit : at quando alicui deest ingenium , nescio quem illa in communitate facere fructum possit, damni verò inferre posset plurimum. Hic defectus admodum paruo aut breui tempore non notatur: plurimas quippe inuenire est, quæ bene quidem loquuntur , sed parum intelligunt ; aliæ e contrà verbis breues sunt,& non eloquentes, sed ad multa intelligenda idoneæ. quamquam & sanctas quasdam simplicitates inuenire sit, quæ in rerum mundanarum tractatione & conuersatione parum versatæ sunt, sed ad cum Deo conuersandum maximè industriæ.

Ad quid bonũ ingeniũ prosit.

Quocirca diligenter videant & dispiciant Superiores oportet, quasnam admittant,& admissas lõgo tempore explorent, antequam vota eas sinant emittere. Date operam , vt tandem mundus intelligat , potestatem vobis esse ad ineptas & inhabiles dimittendas: nam in monasterijs, in quibus austeritates locum habent, multas adhoc faciendũ causas inuenire erit, nec sibi illæ iniuriam fieri putabunt, si id rite obseruetur. Hoc eo dico, quia tempora nostra iam ita infortunata sunt,& tanta nostra debilitas, satis vt non sit id nos habere ex institutione ac præcepto eorum, qui ante nos fuerunt, quo minùs intucamur id, quod præsentes & moderni vt honorificũ duxerunt, ne quã scilicet amicis iniuriã & offendiculũ inferrent. itaq; dũ paruã inferre iniuriã cauemus, ad quoddã hominũ obloquiũ impediendũ (quod tamen nihil omnino est) bonas laudabilesq; cõsuetudines in desuetudinẽ & obliuionẽ venire sinimus. faxit Deus, vt in altera vita non luant, quæ tales in Ordinẽ admittunt ; numquam quippe aliquis deest prætextus, quo, hoc nefas & illicitũ non esse, ipsę nobis persuadeamus. Et est hoc huiusmodi, vt singulas nostrũ per se adhoc aduertere oporteret, Deoq; in precibus id cõmendare,& Superiorẽ ipsam animare; cum res sit, quæ vsque adeo ad vnãquamque in particulari spectat. Vnde Deum precor, vt sapientiam ac lucem in hoc vobis elargiatur Et

Cõsuetudines bonæ negligendæ nõ sunt.

ipsa mihi persuadeo, quãdiu Præposita, sine vllo siniſtro affectu aut passione, commodum domus quærit, futurum, vt Deus ipsam nunquam errare patiatur: & econtra, in harum commiserationum, & fatuarum considerationum, intuitu errorem neutiquam defuturum credo.

CAPVT XV.

QVANTVM SITVM SIT BONI IN EO, VT QVIS SE, ETIAM quando se innocentem & sine culpa condemnari videt, non excuset.

ID, quod nunc docere vos volo, mirè me confundit, & ruborem magnum mihi inijcit, scilicet, ne vos vllatenus excusetis (quod sanè perfectissima quædam, & maximorum meritorum est consuetudo) me etenim opere & reipsa præstare oportet, quod quoad hanc virtutem vos docere volo. fateor (& quidem verissimum est) in hac me quàm minimum profeciſſe: nunquam enim (vt mihi quidem videtur) occasio mihi data cogitandi mihique persuadendi, maius bonum fore ac virtuosius, me excusare. Verùm quia interdum id licitum est, imò malè quis faceret, si non excusaret; hinc discretionem, aut (vt melius loquar) humilitatem habeo, ad tunc hoc faciendum cum expedit. Magnæ siquidem humilitatis argumentum est, videre, immeritò & innocentes nos damnari, & tacere; & qui facit etiã hæc ille Dominum Iesum, qui omnes nostras culpas abstulit, egregiè imitatur. Vnde etiã atq; etiã vos rogo, vt vos quoad hoc exercere satagatis: magnos quippe secum hæc res fructus fert; & vice versa, nullum omnino in nostri excusatione commodum video; nisi forte quibusdam in casibus, dum scilicet aliquam proximo irascendi occasionem daremus, veritatem ei non aperiendo. facile hoc intelliget, qui maiorem me discretionem habebit. Equidem permagni referre arbitror, vt huic se virtuti quis assuefaciat, aut veram à Domino humilitatem obtinere satagat; etenim ex hac altera illa proueniat oportet. Qui enim vere humilis est, reipsa velle ac desiderare debet, vt parui fiat, vexetur, exagitetur, & condemnetur, esto nihil, cur id mereatur, commiserit, si enim amare tari Dominum velit, quanã in re meliùs quàm hac, eum imitetur? nam corporali ad hoc opus est fortitudine, nullis viribus, nullo alterius auxilio, præterquã Dei solius. Vellé sane carissimæ, vt ad insignes hasce virtutes comparandas, omne nostrũ studiũ & conatus, & omnis pœnitẽtia nostra tenderet: nam quod ad alias excessiuas & immoderatas austeritates spectat, nostis me, in illis vobis permittendis, quàm strictissimam ego quòd nocere eæ valetudini possint, si sine discretione suscipiantur: sed a priori illo non est quod timeamus; virtutes enim internæ, quantumlibet magnæ, corporis robur non imminuunt, quo minùs Religioni vel

Humilis est, & Dominũ imitatur, qui se immerito condemnari patitur, nec se excusat.

Satius est in ẽliberevirtutibus, quam asperitates subire quæ valetudini noceant.

mus & seruiamus, imò verò animam corroborant. Deinde (vti & alias me dicere memini) in minimis rebus assuefacere vos potestis, vt in alijs maioribus victoriam referatis. Porro, quàm bene hoc scripto traditur, quàm autem malè id ipsa opere (vt verum fatear) in magnis rebus exequor. Numquam verò rei huius periculum facere potui; numquam enim vllũ aliquod de me malum loquentem audiui, quin liquido perspicerem, minùs illum dicere quàm reuera id erat. nam, etsi fortè eadem mala non essent, in alijs tamen plurimis Deum offenderam, vnde etiam pluspiam satisfacere mihi videbantur, quòd de alijs illis nihil dicerent: etenim semper magis mihi placet, vt quæ falsa sunt de me dicant, quàm quæ vera sunt. Huc imprimis confert, vnũquemq; apud se considerare quantũ hic boni & commodi omnimodis sequatur; & quàm, vice versa, parum damni (meo quidem iudicio) hinc proueniat, imò illud hic præcipuè homo lucratur, quòd Dominum aliqua saltem in re imitetur. In aliqua saltem re inquam: nã si omnia benè & accuratè expendantur, numquam sine omni prorsus culpa, & planè immeritò, accusamur; semper quippe culpis scatemus, cùm septies per diem cadat iustus; & mentiremur haud dubiè, si nullum nos habere peccatum diceremus: ita vt, licèt id in nobis peccatum non sit, cuius insimulamur, numquam tamen ita omnis expertes culpæ simus, sicut bonus Iesus erat.

Quantum sequatur boni ex eo quod quis se non excusset.

Quando, ô bone Iesu, mecum perpendo, quàm multis passus sis modis, & tamen id te minimè promeruisse, quid de meipsa dicam nescio; aut, quid sentirem tũc cùm quid pati nolebam, aut vbi sim tunc, cùm me excuso: &, tu bonum meum nosti, si quod bonum habes, non per alias id mihi manus datum esse, quàm per tuas. Quid porro inde tibi aut accedit aut decedit, Domine, vtrum multa des an pauca? an, quia id non promerui? non promerui quoque beneficia, quæ in me contulisti: mene desiderare vt aliquis bonam de te adeò mala, qualis egò sum, opinionem haberet, quæ tam multa mala de te dixi, qui super omnia bona bonus es? Est hoc prorsus intolerabile, Deus meus, prorsus inquam intolerabile: nec vellem permitteres, vt aliquid non vsquequaque oculis tuis placens, in ancilla tua reperiretur: respice porro, Domine, meos, cęcos & valdè modico contentos esse; tu mihi lumẽ da, & præsta, verè vt ab omnibus contemni & vilipendi cupiam, cùm toties te, à quo tam fideliter tamen diligor, dereliquerim. Quid hoc est, Domine mi? quod lucrum speramus ex eo quòd creaturis placemus? quid nobis noceat, ab illis omnibus acriter accusari & traduci, si in oculis tuis sine culpa simus?

Quàm difficulter carissimæ, hanc intelligere veritatem possumus! & hæc est causa, cur numquam ad perfectionis apicem ascensuræ simus, nisi assiduè præ oculis habeamus, & recogitemus, quid sit quod est, & quod

Bonum est considerare quid sit quod est & quod nõ sit

quod non est. Nam, esto aliud in eo bonum & commodum strum non esset, quam quòd is qui vos accusauit, magno rubore suffundetur, cũ videbit, quòd vos innocentes & innoxias iudicari patiamini; id sanè quàm maximum est. Tale quid subinde animam magis sustollit; quàm decem conciones. Operibus autem omnes cõcionatrices simus oportet, cum & Apostolus Paulus, & nostra inhabilitas & ineptitudo verbis & linguã non concionari vetet. Nolite vmquam cogitare, malum aut bonum quod dicitis, quantumuis arctè reclusæ sitis, occultũ futurũ; Putatisne, carissimæ, & vos ipsas non excusetis, ideò neminem fore qui vestri patrocinium suscipiat? Videte, quomodo Dominus Magdalenam, tum in Pharisæi domo, tum etiam cum à sorore carperetur, defenderit & propugnarit. Non tam rigidè is vobiscum, quàm secum, ager: cùm enim latro patrocinium eius susciperet, in cruce tunc pendebat. Maiestas quippe eius, aliquem excitabit, qui patronum vestrum ager, &, si id non fecerit, certum est id minimè opus esse. Hoc ego reipsa vidi, atque etiam ita est; esto vos eius recordari nollem, sed gaudere, quòd culpemini. Quale autem anima vestra inde lucrum relatura sit, tempus vos docebit, quod adhoc vobis in testem consigno. Ita namque libertatem acquirere incipimus, & perinde nobis est, malumne an bonum de nobis dicatur; imò verò huiusmodi quid, id uobis esse videtur, vt ad alios potiùs quàm nos spectet. Et perindè se res hic habet, ac cum duo secum inuicem loquũtur; qui quod nobis non loquantur, de ipsis respondendo minimè sollicitę simus; ita & hic, eò quòd ex consuetudine minimè nos ad respondendum tenere putemus, ad nos minimè sermonem fieri credimus. Hoc impossibile prorsus videatur nobis, quæ tam citò indignamur, & parum mortificatæ sumus. Initio quidem fateor, graue hoc est, sed ist hanc libertatem, & nostri ipsius abnegationem, & mortificationem, per Dei gratiam, obtineri posse scio.

Esto nos non excusemus Deus tamẽ semper existet aliquẽ qui innocẽtem defendat.

CAPVT XVI.

ECQVOD ESSE DISCRIMEN DEBEAT INTER PERFECTIONEM VITÆ CONTEMPLATIVORUM, & eorum quibus oratio mentalis sufficit, & quomodo fieri possit, animam negotiis distractam & vanam subinde à Deo ad perfectam contemplationem extolli; & quæ huius rei sit causa. Hoc caput, vti & sequens notatu dignissimum est.

NOlite existimare, carissimę, hæc omnia multum esse; scachos quippe (vt in prouerbio est) iam primum digerere & ordinare incipio. Petistis à me, vt modi orationis tenẽdæ principia vobis traderem: quod ad me, carissimæ, etsi per hoc me principium Deus npn duxerit (nã verisimile est nondum me harum virtutum principium habere) aliud tamen ignoro.

Credo

Credite autẽ,eum qui in lusu scachorum latrũculos & scachos non rectè nouit collocare, non bene lusurum,& nisi simplicẽ ac secundariũ scachũ dare nouerit,neq;etiam primarium & scachmatum daturũ:esto me reprehenderetis, quòd de lusu loquar, cùm is in hac domo nec reperiatur, nec inueniri debeat. hinc perspicere potestis, qualem vobis Deus matrem & fundatricem dederit, quæ etiam huiusmodi nugarum perita fuerit. At dicunt,lusum hunc aliquando licitum esse. Quã verò id genus lusus nobis quadraret, ac quam citò si sæpiùs eum vsurparemus, diuino huic regi qui manibus nostris nec poterit,nec volet elabi, scachmatum daremus. Regina autem est,quę hoc in lusu maximum ei facessere negotium potest,ad quod etiam alij eam latrunculi iuuant. Nulla Regina ita eum mansuefacere potest ac humilitas. hæc enim eum è cælo,in purissimæ virginis vterum fecit descendere,& per hanc vno dumtaxat capitis crine eum in animas nostras deuocabimus. Et certum fixumque vobis sit,eum qui plus humilitatis habuerit,magis ipsum retenturum; qui verò minus,etiam minus. Non intelligo enim, nec etiam intelligere possum, quomodo inueniatur,aut etiam inueniri possit,humilitas sine amore, & amor sine humilitate:imò impossibile est,hasce duas virtutes in aliqua in sua perfectione sine insigni quadam à rebus omnibus creatis alienatione & renuntiatione inueniri.

Humilitas est qua Deum maxime expugnat.

Peteris à me, carissimæ, cur de virtutibus vobis hic loquar,cum satis multos habeatis libros,è quibus eas discere possitis& aliud audire nolitis quam de contemplatione loquentem? Dico autem vobis,si etiam de meditatione voluissetis vt vobiscum agerem,etiam de illa loqui possem, & omnibus consulere,vt eam exercerent,tametsi virtutes nullas haberent: etenim ipsa omnium virtutum comparandarum principium est, & omnium nostrum Christianorũ vita in eo sita est,vt ei nos dare incipiamus: atque adeò nemo quantumuis perditus & improbus sit,si quidem à Deo ad tantum bonũ excitetur,ipsum negligere aut omittere deberet, vti alio me loco monere memini;quod ipsum & alij multi scriptores docent,qui quid scribant sciunt,nam ego sanè id nescio; nouit Deus. At contemplatio,carissimæ,quid aliud est. nam in hoc omnes erramus,quod,statim atque aliquis quotidie per aliquod temporis spatium peccata sua recogitare incipit(quod eum,qui plus quam nominetenus Christianus esse velit, facere oportet)eum valdè contemplatiuum esse dicant,& quamprimum solidis illis & illustribus virtutibus dotatum illum cupiant esse,quas habeat oportet is qui maximè contẽplatiuus est,imo & ipsemet multo magis id vult. Hic in ipsis errat principiis, & latrũculos bene digerere nescit;satis esse putãs eos nosse,ad scachmatũ inferẽdũ ac dãdũ. Hoc aũt fieri nequit:Rex enim,de quo loquimur,non ita facilè sese dedit,nisi illi dũtaxat,qui

Nemo statim perfectus est ac orationẽ tenere incipit.

xat qui se totũ ei dat. Si ergo viâ me vobis declarare vultis, carissimæ, quæ rectà ad contemplationem ducit, nolite ægrè ferre, si ęquo diutius forsan immorer ijs, quæ, esto initio tanti nobis esse momenti non appareant, meo tñ iudicio maximi videtur. q̃ si audire nolitis, aut executioni mãdare, in oratione vesti ę mẽtali, quoad viuetis, remanete. Nã vobis, quin & omnibus alijs, ad tantum bonum aspirantibus dicere ausim (fieri tamen potest me errare, cùm rem hãc ad modulum meum metiar, quæ vigintiquinque annis hoc assequi sum conata) nequaquam vos ad veram contemplationem peruenturas. Iam verò exponere mihi visum est, quid sit oratio mentalis; forsitan enim nonnullæ vestrum nondum satis intellexerint, quæ illa sit. & faxit Deus, vt sic eam practicemus, vti practicanda est: quamquam verear, ne ea satis tenuiter & frigidè vsurpetur, nisi virtutes simul habere satagamus, tametsi non tam alto in gradu & tam perfectas, atque ad contemplationem requiruntur. Dico igitur, Regem gloriæ ad animam nostram non venturum (vt scilicet cum ea vniatur, & velut connubium ineat) nisi heroicas & solidas virtutes consequi pro posse allaboremus.

Deus interdum ad cõtemplationẽ euehit qui in malo sũt statu.

Pluribus hoc declarare volo; si enim me vel minimum quid contra veritatem dicere deprehendatis, in nullare prorsus mihi fidem dare; & iure meritoque id faceretis, si quidem scienter id & aduertenter faceram (sed hoc à me auertat Deus.) Id autem si contingat, ideo erit, quòd nem melius aut non sciam, aut non intelligam. Dicere ergo volo, Deum interdum hominibus in malo statu agentibus tantas gratias facturum, vt eos ad contemplationem sit euecturus, quò hac ratione & via ipsos è manibus dæmonis eripiat.

Ah, quoties te, Domine, contra diabolum velut duellare, & conserto brachijs certare cogimus? satis non erat, quòd te à brachijs eius compacti siueris, cùm te in templi pinnaculũ sustulit, vt nos doceres quomodo eum expugnare debeamus? quale, quæso, spectaculum hoc esse debeat filiæ, videlicet solem illum tenebris ipsis proximum & velut iunctum videre? quàm verò scelestus & damnatus ille timore plenus fuerit oportet, vt tamen nesciret vndenam is sibi accideret? non permittebat enim Deus, vt hoc ipse intelligeret. Benedicta sit tanta pietas & misericordia, quomodo nos Christianos pudere deberet, quòd eum quotidie cõseritis brachijs (vt dixi) e̊m tam fœda bellua certare compellimus? Æquum fuit & necessarium erat, Domine, tam valida & robusta te brachia habere atque habes. sed quî fit, vt per grauia illa, quæ in cruce passus es, tormenta illa tibi nõ debilitata & infirma reddita sint? Sed, quidquid ex amore patiuntur, iterum sponte sua solidatur, & coalescit; vnde credo futurũ fuisse, vt si quidem viuus mansisses, amor quo nos ipse prosequeris, iterum vulnera & plagas tuas consolidasset, ita vt nullâ aliâ ad hoc opus fuisset machina.

Quod ex amore quæ patitur, illico desinit.

dicinâ & medicamentis. Vtinam verò Deus meus & Dominus, aliquis mihi talem in omnibus, quæ mihi molesta & pœnosa sunt, medicinâ suppeditaret; quàm illa libenter mihi desiderarem, si modò certò scirem per tam salutare vnguentum me sanitati restitutum iri.

Cur animæ malæ interdũ ad contẽplationem euehãtur.

Vt autem ad id, quod antè dicebam, reuertar, dico quasdam animas esse, quas hac Dominus ratione se lucrifacere, & ad se pertrahere posse nouit; &, quamuis eas iam penitus desperatæ salutis & perditas esse videat, vult tamen Maiestas eius, quo minus ad frugem redeant, à se non pendere, ac licet in malo statu sint, & à virtutibus non bene instructæ; cõsolationes tamen, ac gustus, & cordis teneritudinem, ipsis immittit, quæ eas paulatim ad bona desideria concipienda mouere incipit, quin & subinde illas ad contemplationem adducit; sed rarò id fit, & est ea paruæ durationis. Et hoc, vt dico, facit, vt videat & probet, an per hanc suauitatem illæ sese ad sæpè eo fruendum cupiant disponere: at si se huc non disponant, condonare id tibi possunt, aut potius tu id illis condona Domine.

Malum est Deo semel iuuento, ad res terræ eo relicto redire.

Dolendum quippe inprimis est & indignum, hac te ratione ad animam aliquam venire, & ipsam se postea ad ea quæ terræ huius sunt applicare, quò affectu ipsis adhæreat. Multos esse credo, quos hoc Dominus modo probat, sed quàm paucissimos, qui sese adhoc fauore & gratia fruendum disponant. Cum enim Dominus eam elargitur, & nos in culpa non sumus, certissimè mihi persuadeo, ipsum à dando non cessare, donec ad altiorem eas gradum euehat. Sed, cum tã promptè & sincerè nos ipsos maiestati eius non damus, quàm ipse se nobis dat; nimis quàm satis facit, quod in mentali oratione adhuc nos manere sinat, & nos per interualla subinde, velut operarios in vinea sua laborantes, inuisat. Sed alij illi, carissimi illius sunt filij, quos continuò penes se, & ad latus habet, quosq; à se non libenter dimitteret, nec dimittit, quòd illimet iam ab ipso discedere nolint. Suæ illos mensæ assidere facit, ac de suo illos cibo reficit, adeò vt etiam escam, (vt vulgo dicitur) ore suo educat, quõ ipsos huius participes faciat.

Quemodo se Dominus cũ ijs gerat qui faciũt quid quid possũt.

O beatam solicitudinem, carissimæ! ô beatam ac felicem recularum tam paucarum & vilium abdicationem, quæ ad tam sublimem statum ascendit! Cogitate, quàm parum curaturæ sitis, quòd vos vniuersus mundus accuset & calumnietur, dummodò suis vos Deus ipse brachijs complectatur? potens ipse est ad ab omnibus vos malis & calumnijs liberandas: verbo vno cum mũdum fieri & esse iuberet, ipse ilico factus est; nam ipsius velle, est operari. Nolite timere, vt maleuolorum obloquia contra vos insurgere ipse vmquam permittat, nisi fortè ad maius ipsum diligentium bonum ac commodum: neque enim tam paruo se diligentem amore prosequitur. Cur ergo nos, carissimæ, omnem quem possumus, amorẽ

& non ostendamus? considerate, quæso, quàm bona & pulchra commutatio sit, amorem nostrum, pro amore ipsius, rependere & persoluere cogitate, ipsum posse omnia, & nos nihil omnino, nisi illud tantùm, quod ipse nos posse facit. Sed quid, quæso, est, Domine creator, quod pro te, & in tui gratiam facimus? etenim leue aliquod propositum & bona voluntas velut quoddam nihilum est. Cùm ergo Maiestas eius eo quod nihil eius omnia nos emere cupiat, ne simus, quæso, ita fatuæ & insipientes. Video, Domine, omne nostrum damnum ex eo prouenire, quòd oculos nostros non conijciamus: si enim nihil aspiceremus præterquàm viam, statim pertingeremus; sed, quòd oculos (vti dico) in veram viam non conijcimus, hinc millies cadimus, & cespitamus, & à via erramus. Adeò quidem nobis ea videtur noua, numquam vt trita & calcata fuisse videatur. Deplorandum sanè & miserum est, videre quod interdum circa hoc contingit. Ideo dico videri nos nec Christianos esse, nec vmquam in vita passionem Dominicam legisse: si quando enim vel minima occasio incidit, in qua, ne minoris quàm oporteat ab aliquo fiamus, periculum est, minime id ferimus, nec vmquam id ferre posse videmur: nam statim dicimus, Non sumus sancti. non sinat Deus, carissimæ, vt, siquando aliquid imperfecte commiserimus, dicamus, Non sumus Angeli, non sumus Sanctæ cogitate, esto iam sanctæ non simus, nihilominus valdè bonum esse, cogitare posse nos, si adhoc connitamur, Deo auxiliarem manum à parte sua apponente & nos iuuante, esse sanctas. nolite timere, vt ipse in culpa sua deficiat, si ipsæ in culpa non simus & deficiamus. Cum autem aliam ob causam huc non venerimus, operi (vt dicitur) manum admoueamus; nihil excogitemus quo quidem Deo seruiri posse putemus, quin firmiter præsumamus ac speremus, mediante eius gratia nos id posse adipisci. Talem animositatem & præsumptionem hac in domo repetiri vellem, quæ facit vt & humilitas semper increscat, & sanctam quamdam audaciam habeamus: Deus enim fortes & animosos iuuat, nec personarum acceptor est. Longè à proposito deflexi; vnde ad id quod dicere cœperam, nimirum quid oratio mentalis & contemplatio sit, reuertar vos. Indecens & dissentaneum quidem esse videtur me de ea loqui, sed apud vos in omnibus excusationem inueniam; & forsitan id melius è stupida scriptione mea, quàm ex aliorum scriptorum subtili intelligetis. Ad hoc autem mihi Dominus gratiam concedere dignetur. Amen.

Noxiũ est oculos nostros ad Deum nõ conijcere.

Cum deliquimus, non statim dicẽdũ est, Non sumus Angeli aut sancti.

Bona præsũptio est, præsumere nos cũ Dei gratia omnia posse.

CAPVT

Caput XVII.

Omnes animæ ad contemplationem aptæ non sunt, & nonnullæ etiam valde serò ad eam pertingunt; & is qui verè humilis est, contentus sit oportet per eam viam incedere, quæ eum Dominus deducere volet.

Primarium orationis exercitium est humilitas.

Videor iam in orationis materiam intrare; sed aliquid mihi adhuc dicendum restat, quod permagni sane momenti est; de humilitate inquam, quæ hac in domo inprimis necessaria est; in ipsa namque primarium orationis exercitium situm est, &, sicut dixi, apprime necessarium est inquirere & scire vos velle, quonam modo quàm maximè in humilitate vos ipsas exercebitis; & est hoc magnum huius virtutis punctum, & omnibus orationis studiosis maximè necessarium. Quomodo enim qui verè humilis est, cogitare poterit, tam se bonum esse atque ij sunt qui ad contemplationis gradum pertingunt? Vt quidem talis sit, Deus facere potest per suam bonitatem & misericordiam: sed, si meum sequi consilium velit, semper se in infirmæ loco collocet; ita namq; vt faceremus, Dominus nos & verbis & opere etiam ipso docuit. Huc tamen ipsa se disponat, si fortè hac eam via Dominus vellet conducere, sin minus tunc humilitas locum habet, quod scilicet beatam sese æstimet, quod ancillis Dei seruire possit, eique gratias agat, quod cum Dæmonum ancilla in inferno esse promeruerit, Maiestas tamen illius ipsam in ancillarum suarum numerum cooptarit.

Non sine causa hoc dico: nam, quemadmodũ iam antè dixi, permagni refert, intelligere, non eadem omnes via à Deo conduci; & forsitan, qui se infimo in loco incedere putat, in oculis Dei summus & supremus est. Adeo vt cogitare non debeamus, cum omnes quæ hac in domo sunt, in oratione se exerceant, propterea omnes debere esse contemplatiuas; hoc enim impossibile est, & permultum consolabitur eam quæ contemplatiua non est, hanc veritatem intelligere, scilicet, esse hoc rem quam Deus dat ijs, quibus dare voluerit. Sed, quoniam hæc ad salutem minimè necessaria est, & Deus hanc à nobis in præmium ac mercedem non petit, minimè cogitet fore, vt aliquis hanc ab ipsa petiturus sit, aut propterea desinat valde perfecta esse, si modo faciat id quod dictum est. Quin imò fieri potest, vt sic maius meritum habeat, cum maiorem hic suscipere laborem debeat, & Dominus eam vt fortem conducat, & in tempus futurum simul ei & iunctum reseruet id quo iam

Non ideo orationis studium intermittat quis quod ad cõtemplationẽ euectus non sit.

hîc non fruitur. Non ideò tamen animum despondeat, vel orationem intermittat, aut facere desinat quod reliquæ omnes faciunt. Subinde enim Dominus valde serò venit, & hinc tam bene, & tam coniunctim simul omnia soluit, quàm in multis annis, paulatim alijs dedit. Plusquam quatuordecim ipsa annos fui, quòd ne quidem meditationem exercere possem, nisi simul in libro legerem. Erunt & multi alij huius conditionis & genij; alij quoque, qui, esto etiam in libro legant, meditari tamen non possunt, sed dumtaxat vocaliter orare; & in hoc subinde adhuc hærent, nec vlterius progrediuntur: Etenim nonnulli tam leuium agiliumq; cogitationem sunt, vt nulla in re hærere possint aut se detinere, sed semper inquieti sint; & ita quidem, vt, si suam retinere cogitationem & cohibere velint, quo de Deo cogitent mox illa ad sexcentas nugas, scrupulos, & dubitationes procurrat. Noui quamdam, annis quidem grauem, & vitæ sanctam (& faxit Deus, vt vita mea illius vitæ par esse possit) quæ multum subibat austeritates, insigniſque Dei ancilla erat, adhęc permultas horas, quin & annos in oratione vocali impendit, ad orationem verò mentalem nullatenus pertingere potest; ad summum hoc pstare potest, quod se paulatim assuefaciat, vt se in vocali detineat. Huius cõditionis & alios passim reperire est: &, siquidem humilitatem habuerint, credõ fore, vt hi, adhenem, non minùs lucrati fuerint, sed fortasse æquè multum, atque illi, qui magnis consolationibus fruuntur: & longè ex parte securiores sunt. nescimus enim, hæ suauitates ex Deo ne sint, an verò à dæmone emissentur. &, siquidem à Deo non sint, maiori expositæ sunt periculo. Aliud enim diabolus hîc non spectat, quàm vt hominẽ ad superbiam adducat; sed si à Deo sint, non est quod timeamus, humilitatem enim secum adferunt, vti pluribus alio in libro ostendi. Alij verò qui nullam suauitatem aut gustus accipiunt, in humilitate ambulant; verentes ne suâ culpâ id fiat, semper de vlterius progrediendo soliciti; quin imò si alium quemlibet vel vnam lacrymam effundentem videant, & eam ipsi non habeant, stim se in obsequio Dei in postremis hærere putant; cùm tamen fieri possit, vt longè illo anteriores sint. Lacrymæ enim, tametsi bonæ sint, non sunt tamen per omnia perfectæ: in humilitate verò, mortificatione, abnegatione, alijsque virtutibus semper plus securitatis consistit: nec est quod nimietatis aut vereamini, quasi non tam bene ac perinde ad perfectionem perueniturę sitis, ac qui valde contemplatiui sunt. Martha sancta erat, etiã contemplatiuam fuisse non legatur. quid ergo amplius vultis quam vt sanctę huic virgini, quæ Christum Saluatorem nostrum toties in domum suam susciperę & cibare, ei seruire vnaque cum eo mensæ assidere meruit, similes esse possitis? si semper, vti Magdalena, in raptu fuisset, & absorpta nullus fuisset qui diuinum hunc conuiuam mensa sua excepisset.

Gustus à dæmone venire possunt.

Gustus à Deo venientes adferunt humilitatem.

Qui gustus nullos recipiunt, ambulant in humilitate.

Cogita-

Cogitate igitur, hancce congregationem sanctæ Marthæ domum esse, & in ea ex omnibus aliquid esse debere ; vnde illæ quæ per actiuam vitam conducuntur, murmurare non debent aduersus eas, quæ spiritum contemplationis profundè imbiberunt, vtpote scientes, Dominum pro ipsis responsurum, & esto is pro maxima parte taceat, facturum vt seipsas, & quidquid demum est, obliuiscantur. Cogitent itaque aliquam esse debere, quæ cibum ipsi præparet, seque felices reputent, quod cum Martha seruire mereantur. Norint oportet, veram humilitatem sitam inprimis esse in eo, vt paratissimi sint contenti esse eo quod Dominus circa ipsas disponere voluerit, seque semper indignos reputent, qui serui illius nominentur. Si ergo contemplari, & tam mentalem, quam vocalem orationem tenere, morbidos curare, adhæc in rebus ad domũ spectantibus ministrare atq; etiã in re vilissima & abiectissima laborare; si hæc omnia, inquam, sit hospiti huic, qui ad nos venit vt apud nos diuersetur, nobiscum manducet, ac nobiscum delicietur, ministrare, quid, obsecro, pluris nostra refert, vtrumne in hac, an in illa re illi famulemur ? Non dico, id à nobis pendere, sed tantum vt omnium periculum faciatis : non enim in vestra electione, sed in Domini voluntate ac beneplacito situm est : at si post multorum annorũ spatium euolutum pateat, ipsum velle vt singulæ in proprio officio sibi deseruiant, egregia sanè humilitas vestra foret, etiam tunc delectum facere velle. Sinite, quæso, patrem familias facere quod lubet; ipse enim & sapiens, & potens est : tam nouit ipse quid vobis conueniat, quàm quid sibi. Hoc certum vobis sit, si fecerimus quod possumus, & tali qualem dixi, perfectione ad contemplationem præparemur, ac ne tunc quidem eam nobis det (verùm, vt mihi quidem persuadeo, non poterit eam nobis non dare, modo veram mortificationem & humilitatem habeamus) hanc illum nobis suauitatem & gustus in futurum reseruare, vt in cælo simul & iunctim illam nobis det; ac nos (vti etiam aliàs dixi) quasi generosos quosdam milites tractare velle, nobis hoc in mundo sic crucem imponendo, sicut eam Maiestas illius quoad vixit tulit. Quem autem sinceriorem & meliorem ostendere nobis amorem potest, quàm hoc ipsum nobis dare, quod sibi ipsi aliàs depoposcit? Imò verò fieri posset, vt ne ex contemplatione quidem tantum præmium reciperetis. Hæc sunt illius iudicia, nostrum non est his nos immiscere. Porro nimis quàm magnum bonum est, quod in nostra electione id situm non sit, nam quod in contemplatione maior nobis sita videatur esse quies, hinc statim omnes magni contemplatiui esse vellemus. O, quantum lucrum est, è nostro beneplacito & arbitrio lucrari nolle, ne, quam sic iacturam timeamus ; cum hominem bene mortificatum nullam vmquam Deus iacturam, nisi forte ad maius ipsius bonum & lucrum, facere patiatur.

Quæ per viam actiuam conducuntur, non murmurent contra contemplatiuas.

Ironice dictum.

Vtile est proprio è iudicio proficere nolle.

CAPVT XVIII.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, ET OSTENDIT *quanto maior sit contemplatiuorum, quàm actiuorum labor; quod ad magnam, actiuorum consolationem facit.*

Contemplatiuorum cruces graues.

DIco igitur vobis, carissimæ, quas scilicet Deus per viam contemplationis non ducit, eos qui per hanc incedunt (prout quidem ipsi videdi, & ex ipsis intellexi) non minorem actiuis crucem ferre: imò miraremini vos, si, quibus vijs & modis cruces illis Deus imponat, videretis: equidem tam de his, quàm de illis loqui possum; & certò scio, cruces quas contemplatiuis Deus imponit, intolerabiles esse, & tales eas esse, vt nisi illarum hoc suauitatum cõdimento condiret, ferri prorsus non possent. Et potest pater, cùm per viam difficultatum ac laborum à Deo conduci eos constet, quos multùm diligit, & quo magis eos diligit, eo etiam per grauiores difficultates conducere; credibile non videri, eum contemplatiuos contemnere & negligere, cùm suo eos ipsemet ore deprædicet, & amicos suos reputet. Stultum porro & fatuum est, cogitare, eum homines delicatos, nullasq; vnquam & molestias & ærumnas expertos, ad amicitiam suam admittere; imò certissime mihi persuadeo, has iis grauiores & acerbiores, quàm alijs hominibus immittere. Quocirca, quia eos per viam adeò asperam & scruposam ducit, vt subinde se deuiare, & ad viam suam de nouo ingrediendam & repetendam redire debere putent; hos eos ab illius Maiestate non iam aqua, sed vino sustentari necessum est. diuino hoc vino inebriati, non sentiant id quod patiuntur, & ipsum pati possunt. Vnde multos penè verè contemplatiuos video, quin immo eos ad patiendum egregiè animatos & dispositos videam: nam primum, quod Dominus in ipsis si pusillanimes & debiles sint, facit, est, quòd eos animet, & nullis omnino molestijs ac laboribus perterreri faciat.

Vinum consolationis eis necessariũ.

Debiles Contemplatiuos ante omnia Deus animat.

Crediderim equidem, vitæ actiuæ sectatores, quod contemplatiuos nonnisi aliquantulum delicijs perfundi & consolatione videant, sibi persuadere, non aliud hic quàm modicam illam recreationem subesse: ego autem dico, vos forsitan ne vel vnum quidem diem ex illis quos ipsi transigunt, posse transigere. Adeo vt Dominus (vtpote probè sciens ad quod quisque aptus sit) tale vnicuiq; officium det, quod animæ ipsius, & honor ipsi Domino, vt saluti bonoque proximi conuenientius esse conspicit. Quod si posito te id non impetrare, dummodo à parte tua satis ad hoc te disposueris, nolito putare, laborem tuũ frustraneum & incassum fore. Diligamus itaq;, totis nos omnes viribus ad hoc cõniti debere, cũ ad nihil aliud hic conuenerimus, idq; nõ solũ vno, duobus ac ne quidẽ decẽ annis, ne ita

Deus vnicuique dat quod ei maxime conuenit.

igitur

ignauia deserere videamur: bonũ porro est, Dominum videre, nos à parte nostra in culpa non esse, ad instar generosorum militum, qui licet diu stipendia meruerint, semper tñ parati esse debẽt ad in tali officio & munere duci obediendũ, in quo eos ipse collocare volet, cũ norint suũ sibi stipendium benè ab ipso persolutum iri, quanto porro melius noster nobis id Rex persoluet, quam Rex aliquis huius mundi? Dux ergo, milites sibi præsentes & ad militandum paratos cernens, & ad quid quisque aptus sit, iam perspectum habens, munera pro cuiusq; valore & robore dispertitur; si autem hi præsentes non adessent, nihil omnino illis daret, nec officiũ vllũ, in quo sibi seruirent, crederet. Mentali ergo orationi vos applicate, carissimæ; si quæ verò hanc facere nequeat, in vocali se exerceat, ac lectionẽ spiritualẽ, & pia cũ Deo colloquia, sicuti postea docebo, frequentet: orationis porro horas elabi non sinat; nescit enim qua sponsus hora vocaturus sit (ne, quod fatuis virginibus alias contigit, illi etiam eueniat) & an maius sibi onus imponere velit, etsi dulcedine aliqua temperatũ: si autẽ tale quid nihil faciat, nõ esse se ad hoc idoneã arbitretur, sed alterũ illud magis sibi quadrare. Sic demum per humilitatem meremur, cum scilicet nobis reuera persuademus, ne quidẽ ad id quod facimus idoneas nos esse, interim tamen lætanter seruimus, & quod nobis iniungitur sicuti dictũ est, hilariter adimplemus. Et, si quidẽ hæc humilitas sincera sit, talis vitæ actiuæ ancilla nimis quã felix est, quia de nullo alio, præterquã seipsa conqueretur, & suo reliquas certamine (q̃ sanè non est exiguũ) cõtentas esse sinet: nã, esto signifer in cõflictibus nõ prælietur, nõ tamẽ idcirco desinit in magno periculo versari, & in interioribus magis quã reliqui omnes, ipse laboret oportet. Quòd enim vexillum gestet, & sustineat, se nequit ipse defendere; nec id sibi è manibus extorqueri sinere debet, esto in partes mille esset concidendus. Pari modo contemplatiui ipsum humilitatis vexillum album sustollere debent, & multa quæ sibi infligentur verbera perpeti, vt ne vnum quidem semel reuerberent: ipsorum enim munus est pati, adinstar Christi, ac crucem in altum eleuare, neque eam de manibus, quantocũq; demum in periculo versentur excidere pati, nullã in passione sua infirmitatẽ imbecillitatemue præferẽdo: ad hoc enim tam illustre illis & honorificum munus concreditur. Videant itaque quid agant, si enim vexillifer signum sibi è manibus extorqueri & eripi sinat, commilitones succumbent, itaque non mediocre incipientibus ac non adeò longè prouectis, damnum creari existimo, si illos, quos iam vt duces & amicos Dei tenent, officio quo fungũtur, opera paria præstare nõ videant. Alij milites se gerunt, prout possunt, subindeque ab eo recedũt loco in quo maius periculum esse vident; nemo aũt ad hoc reflectit, nullamq; honoris in hoc sui iacturã faciũt: sed in alios illos oculi omniũ con-

Deo semper paratos nos sistere debemus, vt de nobis faciat quidquid libuerit.

Contemplatiui vexillifero castrõ si cõparẽtur

Multa pati debẽt, nullã verò iniũ inferre.

Noxium est cum contẽplatiui non se gerunt pro munere quod habẽt.

conuersi sunt, nec vel minimum mouere se possunt, quin videantur. Munus & status honorabilis bonus est, quin & singularem quandam benevolentiam & gratiam Rex erga illos, quos adhoc vocat, declarat: sed qui hoc susscipit, non paruum in se onus & obligationem deuocat.

Si ergo, carissimæ, nec intelligimus, nec scimus quid petamus, sinamus Dominum facere quod lubet, qui meliùs nos perspectos habet, quàm nos ipsæ; & ipsa humilitas requirit, vt contentæ simus eo quod nobis datur: non paucos enim videre est, qui quasi iure & ex iustitia suauitates & dulcedines à Deo petere videtur. Egregia scilicet humilitas. Idcirco omniũ cognitor & perspector Deus optimè facit, quòd, quantũ quidem rarò huiusmodi prsonis eas concedat, vtpote qui eas adcalicè suum hoc dũ parum aptas esse cognoscit. Vt ergo sciatis, filiæ, vtrùm profectum quem feceritis, hoc, signum erit, si nimirum vnaquæque vestrum sentium pessimam esse credat, & ex eius operibus liquidò colligat eam se vt talem ducere, idque ad aliorum profectum & commodum non verò id, signum est, si plus consolationum in oratione, aut raptus aut visiones, aut alias id genus gratias, quas Dominus ei cõcedit, habeat exspectare quippe debemus, donec in altero mundo simus, vt illarum rerum valorem sciamus. Sed alterum illud quod dixi, moneta communis est, redditus, qui numquam cessat, feudum perpetuum, & census amdimibilis (nam alia illa, non sunt permanentia, abeunt & redeunt) magna humilitatis & mortificationis virtus, & insignis quædam obedientia quæ in eo sita, vt ne vel latum quidem vnguem discedere velis ab eo quod Prælatus ac Superior mandat, certò vereque scientes, hoc vobis ipsomet Deo, cuius ipse vicarius est, præcipi.

De obedientia autem maximè & potissimùm me hîc agere oportuit; sed, quia mihi Religiosæ esse non videntur, si eam non habeant, hinc de ea nihil dico: quia alloquor Religiosas, & (prout mihi quidem videtur) bonas Religiosas, aut quæ tales saltem esse gestiunt; hinc in re adeò manifesta, quæ tamen tanti momenti sit, nonnisi vnum verbum addam, ne obliuioni ea tradatur. Dico ergo, siquæ voto ad obedientiam obligata, in ea deficit, non animodis allaborans vt summa quàm potest perfectione votum hoc suum expleat, nescire me ad quid & quare in monasterio viuat. Hoc saltem ipsi dicò, quamdiu contra hanc peccabit, tam quam ipsam ad contemplationem peruenturam, imò nequidem ad aliquam vitam vtilem fore. Est hoc longè certissimum: hinc etiam si quæ esset, qui ad obediendum voto non teneretur, & tamen ad contemplationem peruenire vult aut satagit, debet, si modò securè procedere velit, non falli, suam insigni cum resolutione voluntatem, in Confessarij cuusqui contemplationis spiritum, habeat, manus resignare: cuius quoque

Inobedientes perstringũtur.

quippe est fore, vt hac ratione plus vno anno, quàm aliàs plurimis, profecturus sit. Sed quia vobis de hac re loqui minimè necessarium videtur, hinc pluribus de ea me agere opus non est.

Finem igitur facio, si dixero, has esse virtutes quas vos habere desidero, catissimę, & quas vt habeatis satagere, & quas vos alijs sancta quadã inuidia inuidere, vos oportet. Quantum autem ad alias illas deuotiones, nolite vos ipsas torquere, aut caput frangere, quod eas non habeatis: est quippe incertũ quid fieri quoq; posset, vt in alijs quidẽ hæc essent velut à Deo venientia, at in vobis posset Maiestas eius permittere vt diabolica essent illusio, & caco dæmon vos deciperet, sicut multos alios decepit. Cur ergo per incertum quid Domino seruire vultis, cum per alia plurima id certò & securè facere possitis? quis in id genus pericula vos conijcit? Hæc ideo sic vberiùs deduxi & prosecuta sum, quòd illa sciam expedire dici: natura quippe nostra infirma est, & cui Dominus Spiritum contemplationis dare volet, hunc Maiestas eius etiam validum & fortem reddet. Quos autem ad eam non vocabit, illis vsui venient documenta quæ hic tradidi, è quibus ipsi etiam contemplatiui sese humiliandi materiam capient. Dominus pro suâ misericordia lumen nobis ad voluntatem ipsius in omnibus sequendam, concedat, itaque nulla nobis timendi erit occasio.

Non doleat aut contristetur quis si ad cõtẽplationem euectus non sit.

Caput XIX.

In quo de oratione loqui incipit, et cum iis agit qui intellectu discurrere nequeunt.

Iam multi elapsi sunt dies, ex quo priora illa scripsi, adeò vt nullum exinde mihi tempus ad scriptioni me denuo applicandam fuerit: vnde nisi prius scripta relegerem, planè quidnam antè scripserim, nesciam, ne quod tamen temporis dispendium faciam, continuabo prout possum, esto sine aliquo ordine & interruptè. Ingenijs bene dispositis, & animabus exercitatis, quæque apud se ipsas manere possunt, tam multis, tamq; boni scripti sunt libri, & à tam præstantibus auctoribus conscripti, vt non mediocris error foret, aliquod vos verbis meis in materia de oratione, pondus inesse credere; cum, vti dixi, tales libri vobis suppetant, in quibus iuxta singulos hebdomadæ dies, vita ac passionis Domini mysteria dispertita sunt, nec non aliquæ de iudicio, inferno, nostraq; vilitate, & summa nostri erga Deũ opt. max. obligatione meditationes, idq; excellẽti quadã doctrina & ordine traditę, tam quoad principium orationis quàm finem eiusdem, continentur. Adeò vt hanc orandi methodum tenere scientibus & assuetis, nihil amplius sit quod dicatur: Dominus quippe illos per bonã

Bona meditãdi methodus.

hanc viam ad lucis portum conducet, & vbi tam bona sunt initia, bonus etiã erit etiam finis. Quicunque autem viam hanc ingredi & ambulare poterunt, in quiete sunt & securitate; cùm enim intellectus alicui considerationi illigatus est, sine vlla prorsus difficultate procedit. Sed propositum mihi est, illis aliquod remedium suggerere qui ad hoc inepti sunt; si modo Domino placeat, vt aliquid consentaneum adferam; sin minùs, vtrum saltem hinc discatis, multas esse animas, quæ his cum angustijs conflictantur, ne vos, cum id genus angustias patiemini, propterea vos crucietis. Inueniuntur autem animæ & mentes quædam ita efferæ & indomitæ vt equis nondum domitis, quos nemo sistat aut contineat, similes esse videantur, vtpotè quæ modo huc modo illuc discurrunt, continua quadã in inquietudine, quæ illis aut à propria natura, aut Deo permittente, accidit, versantes. Quarum me quam maximè miseret: etenim similes mihi esse videntur ijs qui maximam patientes sitim, aquam quidem eminus conspiciunt, sed, cum ad eam accedere volunt vt bibant, abiectis quopiam tam in principio, quam in medio & fine viæ, ad eam adire prohibentur. Accidit enim non raro, vt, postquã non sine magno suo labore primos hostes superarunt, à secundis vincantur, & præsitiemori malint, quam illam aquam bibere, quæ tanti illis constare debet: hinc omnis illis robur & animus concidit, & esto non nullis adhuc animus sit ad secundos hostes superandos, vbi tamen hi in tertios incidunt, mox deperit illis robur, & forsitan vix duobus passibus iam aberant à fonte vitæ illo aquæ viuæ, de qua Dominus ad mulierem Samaritanam ait, Quicunque bibit ex aqua hac, non sitiet in æternum. Quam autem merito & verè (vtpote cum ipsamet suprema veritas id asseruerit) nullam rerum terrenarum quarum vitæ huius sitim habebit; hæc tamẽ quoad res vitæ futuræ vim habet crescit, & maior fit, quam ipsi hic per naturalem hanc sitim fingere & imaginari possumus. Sed quantopere hanc habere sitim sitimus, quæ magnam eius dignitatem anima intelligat? est quippe pænosissima quædam sitis, quæ magnam defatigationem causatur, simul tamen cum ipsam satietatem secum adfert, quâ alia illa sitis sedatur; adeò vt dulcis sit, quæ solas res terrenas non faciat sitiri & exstinguat, de cetero habitudinem per se satiet; adeo vt, cum Deus illam sitim sedat, de maioribus quibus animæ conferre potest gratiis, vna sit, quod illam in hac ipsa siti & necessitate agere sinat, imo ipsa semper maiorem ad iterum de hac aqua bibendum, sitim sentiat.

Inquietudo ingenij vnde proueniat.

Distracti comparãtur sitientibus.

Sitis rerum alterius vitæ.

Aquæ proprietates tres.

Tres aqua habet proprietates, quæ quidem iam ad propositum hoc meum mirè facere videntur, esto sint & aliæ per multæ. Prima est, quod refrigeret: nam quantumlibet caleamus, tñ mox vt ad aquã peruenimus, calor omnis abscedit; &, quantũuis ignis aliquis magnus ac lucidus

Ignis piceus per aquam accenditur.

sit, per aquam tamé hic exstinguitur, nisi sit ignis piceus, hic enim per aq̃ magis accenditur. Hem! quàm mirabile est, Domine, ignẽ per aquã magis accendi, maximè dum ille validus & potens est, nec elementis obnoxius; quandoquidem quod naturaliter ei contrarium est, non modo ei non nocet, sed vim eius etiam adauget. Si Philosophicam scientiam callerem, hæc mihi mire ad hac dere loquendum conduceret: per hanc quippe me ipsa melius declarare possem, cognitis nimirum rerum proprietatibus. nunc quidé illis delector, sed illas exponere nequeo, & forsitan nec intelligere. Cuim ergo ad hanc aquam potandam Deus vos ô carissimæ conducet, aut si quæ vestrum de facto ipsam iam bibunt, satis hoc gustabitis; & intelligetis, quomodo verus Dei amor (dummodo is iã corroboratus, & à rebus terrenis penitus sequestratus sit, & longe super illas euolet) in omnia mundi huius elementa dominetur. Quoniam vero aqua è terra prosilit, nó est quod timeatis, ne ipsa hunc diuini amoris ignẽ exstinguat: hic enim illius iurisdictioni nó subest; ac, tametsi hæc inuicem contraria sint, hic tamen iam tum plenam & absolutam in illam habet superioritatem, nec vllatenus illi subiectus est. Non est ergo quod miremini, carissimæ, tam instanter & efflictim me hoc in libro me vos commonuisse, vt ad hanc spiritus libertatem cõparandam omnimodis conniteremini. An nó præclarũ & excellens quid est, pauperculam domus S. Iosephi Monialem eo posse pertingere, vt in vniuersam terram & elementa dominari possit? Quid ergo mirum est, Sanctos viros in his & per hæc fecisse, quęcumque ipsis, Deo permittente, facere luberet? Sic D. Martino ignis & aquæ obedierunt; S. Francisco aues & pisces, alijs Sãctis alia. Adeò vt euidenter pateret, illos magnam in omnes mundi huius res potestatem habere, eo quod illas parui facere omnimodis semper procurassent, seq; verè ac seriò mundi huius Domino ex totis viribus subiecissent. Dico itaq;, aquam quæ in terra progignitur, nullam in ignem hunc potestatem habere: eius enim flammæ sublimè admodum euolant, neque è rebus ita humilibus suam eæ originem trahũt. Sunt alij quidam ignes, parui cuiusdam amoris diuini, quos etiam minimus aduersitatis ventulus exstinguet, hunc verò nequaquam: tametsi enim vniuersum tẽtationum pelagus exsurgeret, non tamen efficere poterunt vt hic ardere desinat, aut illis superior ac potentior nó maneat. Aqua pluuia vero cælo decidens, multo etiã minus hunc exstinguet ímo etiam magis, quam superior illa, eum accendet. non enim illa inuicẽ contraria sunt aut repugnãtia, vtpote cõterranea. Nolite ergo timere, ne vnũ elementum destruat alterũ, quin imò vnũ alterũ, vt effectus suos producat, adiuuat, verarũ enim lacrymarum (hæ enim sunt, quæ è vera oratione prosiliunt, & à Rege cælorũ dantur) aqua hunc ignẽ magis accendit, & vt ardere persueret, efficit; itaque ignis aquam in

Ignis amoris diuini ab aqua terrena non exstinguitur, eum super mundana euolat.

Terra, elementa, bestiæ Sanctis obediunt.

Aquæ lacrymarum accendit & ignis diuinus refrigerat.

refrigerando adiuuat. Quam, ô Deus meus, pulchrum & mirabile quid est, quod ignis refrigeret, quin & omnes mundanos affectus in nobis congelascere faciat, quando scilicet hic cum viua cælorum aqua (quæ fons est, è quo prædictæ lacrymę oriuntur, quæ cælitus dantur, nullâ vestrâ diligentiâ aut industriâ comparantur) commiscetur ac coniungitur. Vt certò asseuerare vobis ausim, eam nullam omnino erga aliquid quod mundi est, quo affectus illi adhæreat, calorem relinquere, quin dumtaxat ad ignem hunc, vbicumque potest, amplificandum. Hoc quippe illi naturale est, vti nec paruis cõtentum esse; adeo vt vniuersum mundum, sic illi possibile esset, accendere vellet.

Aqua mũdæ.

Altera aquæ proprietas est, quod res immundas mundet: si enim ita esset aqua ad lauandum, quid de mundo esset? nosse vultis; quàm hæc aqua viua, hæc aqua cælestis & clara, cum turbida non est nec cœnosa, sed pura vti dum è cælo decidit, emundet? certa sum, si ea vel semel potem, animam claram, & ab omnibus culpis puram relinquere. Nam vnius scripsi, non sinat Deus animam ex aqua hac (quod in nostra potestate non est, cum hæc diuina vnio quidvaldè supernaturale sit) aliter bibere, quam vt per illam mundetur, hæcque eam puram, & ab omni luto, fœcibus miseria, in qua propter culpas suas inhærebat, mundam relinquat. Nam veliæ consolationes, quæ intellectu mediante contingunt, quantumuis multum operentur, aquam velut per terram serpentem trahunt, nec iuxta fontem eam bibunt: semper enim, hac in via res cœnosæ & humentæ, è quibus sordes contrahat, occurrunt, nec tam lympida nec pura decurrit. Aquam viuam illam orationem non voco, quæ prouexi, per intellectum discurrit. Equidem censeo, quantumlibet per nos allaborare & contendere velimus, semper aliquid animæ nostræ (adiuuante scilicet & cooperante hoc corpore & corrupta nostra natura) ex mũdanis sordibus, nobis licet inuitis, adhæresce re. Plurib⁹ & amplius me declarare volo: cogitamus, verbi gratia, quid sit mundus, & quomodo omnia illius prætereant, quò illum contemnamus; & ecce, penes insontes & inaduertenter iis nos rebus, quas ex ipso diligimus, nos implicatos inuenimus: & esto eas fugere satagamus, aliquatenus saltem impedimur ac turbamur, dum cogitamus, Quidnam id erat? quomodo erit? quid faciebam? & quid faciam? Et dum nobiscum ipsi, ecquidnam sit nos liberandos ac iuuandos conduceret, recogitamus, non raro nouum nos periculum conijcimus. Non id eo dico, quod propterea id nos inquirere non oporteat; at nihilominus cautè nos ambulare oportet, & numquam non & vbique timere. Sed hîc, ipsemet Dominus noster curam suscipit, neque enim nos nobis credere aut committere ipsos vult: tanti namque ipse animam nostram facit, vt nullarum rerũ quam

Consolationes quæ per intellectum veniunt, non oriuntur è viuo fonte.

Dominus ipse animæ nostræ curã gerit.

ei nocere possent, eo illam tempore meminisse sinat, quo illi gratiam facere & beneuolus esse vult, sed celeriter eam apud se & iuxta se collocet, ac plures ei in momento veritates patefaciat, denique maiorem multo vanitatis & interitus rerum omnium cognitionem det, quàm hic per multos annos possemus acquirere. etenim visus noster non est liber, cùm puluis mundanus nos inter ambulandum excæcet. Sed hîc nos Dominus in viæ extremo collocat, vt tamen nesciamus, quomodo.

Tertia aquæ proprietas est, quòd sedet & exstinguat sitim: sitis namque meo iudicio, rei alicuius, qua maximè indigemus, adeò vt si ea nos penitus carere oporteat, moriendum nobis sit, desiderium denotat. Res mira sit oportet, quæ nos enecet si nobis desit; si autem redundet & superfluat, non minus vita nos priuet, sicuti multos in aqua suffocatos mori videmus. Quàm, ô Deus bone, ille felix esset, qui in hac aqua viuenti ita altum & longè prouectus esset, vt vita eius finem acciperet! sed non potest hoc fieri: nam vsque adeò amor & desiderium erga Deum increscere potest, vt naturales potentiæ ei ferendo forta ssis impares essent; & multi sanè fuere, qui hac ratione vitam finierunt. Et noui ipsa vnam, quæ (nisi Deus illi cito succurrisset) tã ab hac aqua abundanter occupata erat, vt eã penè extra se perraptus traheret, penè, in quã, eã à seipsa diuelleret, hîc enim quiescit anima; imò velut absorpta & suffocata (q̃ mundum ferre nequeat) in Deo resurgere videtur; & Maiestas illius simul illam aptam reddit, vt frui possit eo, quod, apud semetipsam manens, sine vitæ iactura facere non posset. Hinc intelligi poterit, cum in summo nostro bono, quod est Deus, nihil esse queat quod non sit perfectum, omne quod ipse dat, in nostrum commodum cedere. & propterea, quantumuis magna huius aquæ affluentia sit, nihil tamen eius redundat; in nullo enim quod Dei est, esse potest nimium. si enim multum det, simul animam aptam reddit, vt (quemadmodum dixi) multum bibere potẽs fiat: perinde ac vitriarius ita vitrum concinnat & conficit, vti nouit opus esse, ad quidquid ei infundere vult, capiendum & continendum. Ipsum concupiscere & desiderare, quãtum est à parte nostra, vix vmquam imperfectione vacat, si quid autẽ in eo boni sit, id prouenit à parte Domini, quod scilicet ipse in eo cooperatur. Verum ipsi adeò indiscreti sumus, vt, cum suauis & sapida quædam pœna sit, numquam ab ea nos satiandos putemus: hinc comedimus sine vlla mensura, & quantum quidem nobis hîc possibile est, hoc in nobis desiderium adaugere satagimus; atque hinc est, quòd id subinde mortem nobis adferat. Sed, talis mors nimis quam felix est. Verumtamen posset fieri vt huiusmodi homo sua vita etiam alijs prodesset, nimirum vt hi etiam præ mortis huius desiderio emorerentur. Et hoc credo diabolo se intermiscente fieri; nouit enim, ecquod qui huiusmodi est, dam-

Nimis multũ & nimis parũ mors est interdũ.

Anima sibi mortuam Deo resurgit.

Deus nõplus ex aqua viua dat, quã necesse sit.

Pœnitentiæ indiscretas suggerit diabolus.

num sibi inferre posset, si quidem in vita maneret; itaque eum hic adindiscretas austeritates subeundas exstimulat, quò sanitatem & valetudinem illius destruat. quod sanè illi non contemnendum emolumentum est.

Dico ergo, eum qui ad hanc tam impetuosam & ardentem sitim peruenit, serio super se ipsum reflectere debere: norit enim oportet, his sibi tentationem superuenturam; &, licet præ siti non moriatur, sanitatem tamen suæ totale detrimentum patietur; cuius rei etiam exterior signa dabit, etiam inuitus & nolens. quod ne fiat, omnimodis impediendum. Aliquãdo verò fiet, vt omnis, quamcumq; demũ adhibemus, diligentia parum ad hoc conducat; non poterimus enim, prout quidé vellemus, omnia & singula tegere. Itaque cum magni illi impetus, quibus desideria hæc adaugeri cupimus, in nos ingruunt, vigilemus & cauemus oportet, ne illa increscant, sed eorum econtrà filum alia quapiam consideratione quàm possumus suauissimè, abrumpere satagamus. Fieri enim poterit, vt natura nostra subinde tantum operetur, quantum amor: reperire enim nonnullos est, qui, quidquid desiderant, esto id etiam malum sit, magna quadam cum vehementia & ardore desiderant. Credo equidem, illos non multum mortificatos esse; nam mortificatio ad omnia vtilis est & prodest. Imprudens quædam species cuiquam esse videatur, tam bonam rem abrumpere; sed reuera non est: neque enim dico, vt huiusmodi desiderium penitus exuamus, & deponamus, sed tantùm vt suspendamus & reponamus, nec vlterius progredi sinamus: quod forsitan per aliud quoddam desiderium, quod paris sit meriti, fieri poterit. Exemplo aliquo, quo melius intelligar, id declarare volo: Incidet alicui ardens quoddam desiderium iam tum cum Domino in cælis viuendi, & è carcere tatis huius carcere egrediendi, quale S. Paulus olim habuit. talis pœna, & tali è causa promanans, cum in seipsa valdè sapida sit, non parua opus habebit mortificatione, vt suspendatur & retineatur, imò verò nec planè eam suspendere poterit. Attamen cùm tanto desiderium hoc impetu ingruere videbit, vt intellectum & iudicium præripiat omne eripiat (sicut non ita pridem personam aliquam dispositam vidi; quæ quamuis naturâ sit vehemens & impetuosa quàm maximè, ita tñ propriam suam voluntatem frangere assueuit, vt eam iam penitus exuisse & carere mihi videatur: nam alijs è rebus id colligere ausim dico itaque illam ad aliquod spatium mihi velut amentem visam fuisse præ magnitudine pœnę & vis, quam sibi, ad dissimulandum, & nihil omnino foras prodendum, inferebat. atque ideo, in re tam vehementi, ubi etiam Dei spiritus foret, humilitatis speciem esse dicerem si homo timens, neque

Quid faciẽdũ eũ desiderio nimis intẽsum est.

neque enim cogitare debemus, talem nos amorem habere qui ita nos affligat & anguſtiet. hinc inquam conſultum arbitror, vt (ſi quidem id fieri poteſt; nam fortaſſis id non ſemper facere poterit) deſiderium ſuum immutet, plus ſe Deo ſeruiturum ſibi perſuadens, ſi in vita maneat. Et fieri fortaſſe poterit, vt aliquam animam, quæ alioquin periret, ad cognitionem ſui & emendationem pertrahat, &, diutius Deo ſeruiendo, merituru ſit vt propterea magis eo fruatur: timidum autem illum reddere debet, quòd Deo tam parum ſeruierit. ſunt autem hæc, in tantis tormentis, bona conſolatio; itaque fiet, vt & pœnam ſuam alleuiaturus, & multum lucri facturus ſit, cum, quò eidem Domina famuletur, contentus ſit hic in terra cum pœna ſua viuere. Perinde ſe res hîc habet, ac ſi quis grauem aliquem laborem, aut ingentem dolorem pateretur; & alius quiſpiam eum ſolaretur dicendo, vt haberet patientiam, ſeque in Dei manus reſignaret, cupiens vt illius in ſe voluntas adimpleretur, in has enim nos reſignare, optimum eſſe omni in re remedium & longè ſecuriſſimum. Quid autem, ſi ad tale deſiderium concipiendum dœmon aliqua ratione ſit cooperatus? fieri hoc quidem poſſet, quemadmodum Caſſianus, (vti credo) de quodam Anachoreta ſcribit; qui, cùm diu auſteriſſimam vitam duxiſſet, diabolus perſuaſit, vt ſe in puteum quendam præcipitem daret; ita enim fore vt Deum citiùs conſpicaretur. Credo equidem, cum magna cum humilitate non vixiſſe, nec fortè bene: eſt namque alioqui Dominus fidelis, nec eum Maieſtas eius permiſiſſet, tam clara & euidenti in re tam turpiter cæcutire. Hoc autem certum eſt, ſi quidem à Deo hoc deſiderium fuiſſet, quòd nullatenus ei nocuiſſet: adfert quippeid ſecum lumen, diſcretionem, modum & menſuram; quod ad oculum patet. Sed iuratus hic hoſtis noſter, quacumque & quomodocumque poteſt, nobis nocere ſatagit, quamobrem, quoniam ipſe minimè dormit, ſed ſemper vigilat, hinc & nobis ſemper contra illum vigilandum eſt.

Omnibus in rebus in Dei manus ſe reſignare lõga optimum.

Deſideria exceſſiua dæmon ſubinde excitat

Punctum & monitum hoc ad multa etiam alia vtile eſt, ac permagni momenti, etiam ad tempus orationis, quantumuis illa etiam ſapiat, abbreuiandum, ſi quando vel corporalis valetudo deſtruitur, aut cerebrum lædituꝛ. In omnibus porro imprimis opus eſt diſcretione: cur enim me putaris, cariſſimæ, primò finem vobis declarare, & præmium ante certamen oſtendere voluiſſe, iudicando vobis, quantum commodi bonumq; in cæleſtis huius fontis, & aquæ huius viua potu ſitũ ſit; quã ne vos vllũ laboris, cõtradictionis, & moleſtiæ, quæ in via occurrit, tædi t occuper, ſed animosè in ea pergatis, necanimũ vmquã deficiẽtes deſpõdeatis: Nã (ſicuti dixi) fieri poſſet, vt, poſtquã iã aduſq; fontis labrũ veniſſeris,

Orationis tẽpus abbreuiandũ eũ vires corporales deficiunt.

seris, ita vt sola capitis inclinatione, ad ex eo bibendũ, opus esse videatur, quàmprimum rem bene inchoatam penitus abrumperetis, & sic hoc ce bonum deperderetis, veritæ ne fortè vires vobis deficiant ad pertin gendum ad illum, deinde vt ad hoc aptæ non sitis. Cogitate verò Dominum omnes omnino homines adhoc inuitare; &, quia is ipsamet veritas est, hinc de eo nullatenus est dubitandum. Nisi enim conuiuium hoc generaliter pro omnibus institutum fuisset, Dominus nos omnes quotquot sumus, ad hoc minimè inuitasset; & esto etiam nos inuitasset, non dixisset nobis, *Ego vobis potum dabo.* Dicere nim potuisset, *Venite omnes, quia certè nullum damnum aut tacturam facietis, ouibus autem mihi placuerit, iis potum dabo.* Sed, quia sine tali restrictione in genere dixit *Omnibus*, certissimè mihi persuadeo, omnibus qui in via non hunbunt, aquam hanc viuam minimè defuturam. Dominus porro, qui aquã hanc pollicetur, nobis pro magna misericordia sua gratiam, ad eandem prout quidem quæri oportet, quærendam concedere dignetur.

Aqua vitæ nõ deerit in via non hærentibus.

CAPVT XX.

OSTENDIT, IN VIA ORATIONIS NVMQVAM CONSOLATIONES DEESSE, IDQVE VARIJS MODIS AC RATIONIBUS. SIMUL & MONIALIBUS SUIS CONSULIT, VT HISCE DE REBUS SEMPER ILLARUM COLLOQUIA SINT.

Varia sunt ad Deũ tendẽdi viæ.

VIdeor superiore capite aduersantia & repugnanti dixisse ijs, quæ iam antè dixi: dum enim consolabar eas, quæ hùc minimè perueniunt, varias aiebam Dominum habere vias, quibus ad ipsum perueniatur, quemadmodum & multas domus eius mansiones habet. Quod hic iterum dico & repeto: cùm enim Maiestas eius optimè imbecillitatem nostram nosset, pro sua misericordia illi quidem omnimodis prospexit; attamen non dixit, vt hi per hanc, illi per illam viam incederent, imò tam magna eius misericordia fuit, neminem vt impedierit omnimodis procurare & conari quò ad hũc vitæ fontem perueniat, & de eo bibat. Sit ipse in æternum benedictus. Quàm porro meritò me impedire, & hoc mihi prohibere potuisset? sed quia, cùm primùm inciperem, mihi non præcepit, vt desisterem, sed vt in ipsum profundum conijcerer, fecit; certissimè mihi persuadeo, nemini id eum prohibiturum. imò, quod amplius est, plena nos voce apertè & publicè vocat; sed, quia adeò bonus est, hinc nos minimè cogit: &, quod etiam longè plus est, diuersimode fanè eos qui se sequi volunt, potat, vt nullus non refectus & inconsolatus abeat, aut siti emoriatur. nam è fonte hoc abundantissimo fluunt riui, alij quidem magni, alij parui, & subinde etiam riuuli pro pueris; nam his illis fa-

Omnes apertè vocat Dominus, sed neminẽ cogit.

ciunt

ficiunt: alioqui si multum aquæ simul conspicerent, perterrerentur. Atque hi sunt qui adhuc in principijs sunt, & primùm incipiunt. Nolite ergo timere, carissimæ, ne præ siti emoriamini. In hac quippe via numquã aqua consolationis deest, saltem non tam valdè deest, quin id tolerabile sit. quod cum ita sit, meum consilium sequamini, & nolite in via hærere, sed strenuè certate, etiam ad mortem vsque, cùm ad nihil aliud huc, quã ad certandum, veneritis. Et, si semper cum hoc proposito & intentione progrediamini, vt scilicet mori malitis, quàm ad viæ finẽ pertingere vos posse desperetis ac deficiatis, tametsi aliquam vos Dominus in hac vita sitim pati sinat; certæ estote, illum in futura, quæ in omne æuum durat, summa in abundantia vobis potum daturum, ac sine timore, ne ipse vnquam vobis desit; faxit autem Deus, ne ei vmquam defimus. Amen.

Quomodo via ad Deũ ducens ingrediendum sit.

Iam, vt prædictam viam ita incipiamus, vt non iam inde à principio in ea erremus, ostendamus paucis, quomodo iter hoc incipiendum sit; nam in hoc præcipuus rei cardo vertitur; imò hoc esse dico à quo omnia quã maximè dependent. Non tamen dico, illum qui tale propositum quale iam describam, non habebit, propterea non debere incipere; quia Dominus ipsum paulatim perficiet, &, esto nõnisi vnũ in ea passum progrederetur, tantam id in se virtutem continet, vt certus esse possit, nihil se perditurum, sed aliunde id ei compensatum iri. Perinde id est, (vt ita dicam) ac dum quis aliquod granum Indulgentijs donatum habet; quas quidem ipse lucratur, dum semel orat quæ legi præscripta sunt; &, quo sæpiùs legit, quo etiam sæpiùs eas lucratur: at si nunquam præcepta legit, sed granum arcæ inclusum seruat, satius foret, ipsum non habere. Adeò vt, licet postea per eamdem viam non ingrediatur, id tamen quod per eam progressus erit, magnam illi lucem dabit, ad bene per alias vias ingrediendum; &, quo plus ingressus erit, & maiorem lucem accipiet. Itaque certò sibi persuadeat, omnino nullum sibi ex eo damnũ accessurum, q̃ hanc viam inire cœperit, esto eam postea etiam deserat: bonum quippe numquam nocet. Quapropter semper operam dabitis, carissimæ, habita videlicet ad id opportunitate, vt omnibus qui vobiscum agent, & quibuscum aliquam familiaritatem inibitis, timorem, quo minus tantùm bonum incipiant, adimatis. Et per amorem Dei vos obtestor, ita vt vos geratis, vt vestra conuersatio semper ad aliquod illius, quicum agetis, bonum referatur, cùm ad animarum bonum vestra tendere oratio debeat: & hoc vos semper à Domino petere oportet. Nec sanè consentaneum esset, carissimæ, hoc omnimodis non procurare. Vultisne bona consanguinea esse? vera amicitia in hoc sita est. Vultisne bona amica & intima haberi? aliâ viâ quàm hac haberi non potestis.

Nemo timeat Deũ quærere.

In quo vera amicitia sita sit.

Date operam, vt sic in cordibus veritas ipsa locum habeat, vt habere per meditationem debet; & ad oculum videbitis, quo in proximum nostrum amore ferri debeamus.

Non est iam tempus, carissimæ, crepundia puerilia tractandi (neque enim aliud hæ mundanæ amicitiæ, esto etiam bonæ sint, esse videntur:) neque talis inter vos lingua audiri debet aut inueniri, *Diligis me*, vel, *Non diligis me*; idque nec cum consanguineis, nec cum alio quolibet, nisi vobis illæ amicitiæ ad sublimem aliquem finem, & profectum animæ illius referantur. Fieri enim potest, vt, quò frater tuus, aut alius de consanguineis tuis, aut huiusmodi, aliquam vanitatem audiat & admittat, talibus eum necesse sit verbis, & amoris ignis, quæ sensualitati semper placent, ad eam disponere. Et fit non rarò, vt beneuolum & bonum aliquod verbum (ita enim id vocant) pluris hi faciant, & melius per hoc disponendi sint, quàm per multa verba quæ initio de Deo adferuntur, & talia ei postea gratiora sint, & melius sapiant. Quare talia verba, in tali occasione cautè prolata, scilicet vt per ea bonum aliquod fiat, non veto; at, si ad tale quid non referantur, nullum inde bonum, sed ingens malum, (vt tamen id ipsæ nequaquam intelligatis aut percipiatis) sequi potest. Norunt saltem, vos Religiosas esse, & vestram conuersationem & negotiationem de ratione esse. Quocirca videte, ne sic apud vosmetipsas dicatis, Nolo ea vt bonam æstiment: nam ex eo quod in vobis vident, commune aut publicum bonum aut malum dependet. Et sanè magnum malum foret, illas, quibus tam magna de nulla re alia, quàm de Deo, loquendi obligatio, incumbit (quales sunt Moniales) vt bonum tenere, & velle hac in re simulare, nisi id interdum ad maius quod bonum tendat. Hæc vestra est negotiatio & linguæ: quam addiscat oportet is qui vobiscum conuersari volet; sin minùs, ipsæ vobis cauete, ne quid de eius lingua addiscatis; quod vobis infernus quidem erit. si vos propterea vt rusticanas & stupidas ducant, parum refert, multo etiam minùs, si vos vt hypocritas & simulatrices existiment. Hoc saltem inde lucrabimini, quòd nullus vos sit inuisurus, quàm ea linguam hanc pernoscat: quis enim qui Mosarabicè loqui nescit, tantum loqui gestiat & gaudeat cum eo, qui aliam quàm illam linguam loqui non potest? itaque vobis nec molesti erunt, nec damnum creabunt. neque enim paruum damnum foret, vos nouam linguam loqui incipere; & omne vestrum tempus in hoc consumeretis. Tam bene id intelligere ipsæ non potestis, atque ego, vtpote quæ quantopere id animæ noceat, sum experta. dum enim vnum addiscere vult, obliuiscitur alterum; & est hoc illi perpetua quædam inquietudo,

Quæ Religiosarũ esse lingua debeat.

quam vos omnimodis effugere oportet. Nam ad hanc viam, quam exponere incipimus, nil magis necessarium est, quam animæ pax & tranquillitas. Si, qui vobiscum agent, linguam vestram addiscere volent, (esto vestrum non sit, eam docere) magnas tamen, quæ in ea addiscenda comparantur, diuitias illis aperire poteritis: nec est, quòd huius vos rei vllatenus tædeat aut pigeat; sed per pietatem, amorem, & orationem operam date, vt id illi bene cedat, vt videlicet ipse, audito, quid in eo situm est, lucro, magistrum & directorem quærat, qui in hoc ipsum instruat, neque enim parua Dei erga vos gratia foret, si aliquam animam adhoc bonum capessendum excitare possitis. Sed quàm multa & varia occurrunt de hac via loqui incipienti, etiam illi qui per eam tam malè ambulauit, vti ego. Det Deus, carissimæ, vt melius hoc vobis possim dicere, quàm reipsa fecerim. Amen.

Religiosæ agere possunt de bono via Domini.

Caput XXI.

Quanti referat vt quis firmo cum proposito in oratione se exercere incipiat, & omnes quas diabolus opponit difficultates, parum moretur.

NOlite mirari, carissimæ, quod ad tam multa eum reflectere & obseruare oporteat, qui diuinũ hoc iter ingredi volet: ipsũ quippe via regia est, ad cælum conducens. &, quia per illam incedentes, magnum thesaurum sibi comparant, hinc nemo mirari debet, si caro is (prout quidem nobis videtur) cõstet: tempus veniet, quo intelligemus, quàm parua & nihilum sint omnia, quibus tantum præmium comparatum est. Vt ergo ad eos, qui per ipsam ambulare, & non antè quiescere volunt, quàm ad finem peruenerint, qui est de aquæ hac vitæ bibere, reuertar, quomodo scilicet incipere debeant; censeo, permultum, imò totum, inde dependere, vt magnũ & generosum quoddã propositum faciamus non antè desinendi, quàm ad hoc peruenerimus, quidquid demum eueniat, sequatur quidquid volet, tanto labore constet quanto potest, murmurent quicumque volent, eò pertingam vel in via antè exspirem, vel ad viæ labores ferendos satis fortis non sim; denique totus terrarum orbis excidat & pereat: quemadmodum sæpè nobis ab alijs dicitur: Est hoc valdè periculosum, illa & illa per hoc perijt, alius ille deceptus est; alius qui multum orationi vocali deditus erat, lapsus est; nocent hæc virtuti; non sunt hæc mulierum, diabolus illis forsan illudet, satius esset illas nere, hisce subtilitatibus illæ opus non habent, Oratio Dominicalis & Angelica Salutatio

Via Dei resolutè ineunda.

illis satis sunt. Hoc ipsum & ego dico, carissimæ. Et quis dubiter, quin hæ nimis quàm satis sint? semper quippe vos bonum est, orationem vestram fundare super eas quæ tali sunt ore prolatæ, quale est os Saluatoris nostri Christi. Vnde meritò sic loquuntur: nisi enim tam magna nostra infirmitas iam foret, nostraque deuotio tam frigida & languida; alijs sanè regulis, quomodo oratio habenda sit, tradentibus, aut alijs libris opus non haberemus.

Bonum est orationem suã fundare super eas quas Christus docuit.

Et quia iam (vti dixi) cum ijs loquor animabus, quę in aliorum misteriorum meditatione recollectæ esse nequeunt, quia hæc illis arrida & perplexa esse videntur (imò quædam ingenia ita subtilia sunt, vt illis omnino illis placeat, nec satisfaciat;) mecum ipsa statui, in illarum gratiam super prædictas orationes aliqua orationis principia, media & fines tradare; res autem sublimes minimè attingam. Nemo itaque vobis libros poterit auferre; quia, si per vos studiosæ sitis, & humilitas vobis non desit, alia re nulla opus habetis. Equidem semper mirè erga sacra Euangelij verba affecta fui, ac magis, me illa ad recollectionem permouerunt, quam multi bene compositi libri; & sanè, cùm ipsemet eorum auctor non fuerim approbatus erat, non multum ad eos legendos propendebam. Postquam ergo ad hunc sapientiæ magistrum me applicui, aliquam fortasse non considerationem docebit, quæ vobis non displiceat. Non dico, aliquem me diuinarum harum orationum explicationem allaturam (neque enim id aggredi auderem, & plures earum expositiones passim exstant; & vt etiam illæ non exstarent, stultissimè hauddubiè facerem, si eas ipsa exponere inciperem;) sed intentio mea solùm est, nonnullas super Oratio nis Dominicalis verba considerationes adferre. Interdum enim per multiplices libros deuotionem amittere videmur erga id, quod tantùm nos habere interest. Certum quippe est, magistrum ipsum, siquando discipulum suum edocet, amorem quendam erga illum concipere, & operam dare vt ei placeat quod ipsi tradit; eumque sedulò iuuare, quam ipse comprehendat. Non aliter cælestis Magister nobiscum facies; idcirco parui pendite quoscũq; alij vobis incutiẽt timores, aut quæ vobis debent pericula. Ridiculũ profectò est, indemnem me & sine vllo periculo per viam illam proficisci, & luculentum thesaurum mihi comparare velle, in qua tot passim latrones grassari constat. Bene tecum actum in mundo deputato, si eũ pacificè & sine molestia auferre liceat. Verum, vt vel triobulum mundum lucrentur, permultas noctes insomnes ducent, tibique nec quoad corpus, nec quoad animam requiem indulgebunt. Cùm ergo tibi per viam regiam & securam, quæ est noster, & omnes electi & sancti iuere ad eum comparandum rapientes (quemadmodum Dominus eum à potentibus & violentis rapi ait

Præceptor amorẽ erga discipulum suũ cõcipit.

Pericula bona via minora sunt ijs quæ in mala sunt.

abeunti dicitur, tanta in ea subesse pericula, tantosque tibi identidem timores incutiant; quæ nam ergo pericula exspectent oportet illi, qui (vt quidem putãt) bonum hoc sine via comparatum eunt? His, carissimæ, incomparabiliter plura discrimina occurrant necesse est: verũ nõ illa antè intelligunt, quam præcipites in verum periculum prolapsi fuerint, cum neminem habent qui auxiliatricem illis manum porrigat; itaque penitus aquam amittunt, nihil vt huius, tam è torrente, quam è fluuio, bibant.

Via orationis non est periculosa.

Videtis ergo, carissimæ, impossibile esse sine aliqua aquæ huius gutta per illam viam incedere, quam tam multi inimici insident, contra quos certare nos oportet: Certissimum namque est, illos tempore maximè opportuno & necessario præ siti emorituros: nam, nolentes volentes, carissimæ, ad fontem hunc quotquot sumus, esto diuersimode, proficiscimur. mihi ergo credite, nec à quopiam, aliam vobis viam, quàm viam orationis tradere & ostendere cupiente, imponi vobis sinite. Non dico nunc autem, eam pro omnibus hominibus mentalem aut vocalem esse debere; sed vobis, dico, tam hanc, quam illam, necessariam esse. Hoc scilicet Religiosorum munus est; & quicumque vobis aliquod in hoc periculum contineri diceret, illum vti periculum quoddam habetote, eumque fugite; nec hoc memoriæ vestræ vmquam excidat; forsitan enim isthoc consilio aliquando opus habebitis. Sed illud demum periculosum erit, nullam humilitatem aliasue virtutes habere. Sed non sinet Deus vmquam, vt via orationis ceu via periculosa habeatur. Sed hanc timendi occasionem (vt apparet) inimicus homo induxit, itaq; sua vafritie & dexteritate aliquos, qui prius orationis studio tenebantur, ad lapsum pertraxit. Sed videte, quæso intolerabilem cæcitatem: non enim considerant quàm multa hominum millia ideo in hæresim aliaque grauia mala prolapsi sint, quòd orationi non insisterent, nec quid ea esset scirent. Quod autem inter tam multos diabolus, quo hac ratione melius negotium & rem suam ageret, nonnullis eorum qui orationem frequentabant (quos facile esset enumerare) ad lapsum pertraxerit & deceperit, hinc factum est, quod nonnullis in rebus ad virtutem spectantibus tam timidos esse fecerit. Caueant ergo sibi, qui hoc se prætextu, quo minus orationi insistant, excusare satagunt: à bono quippe declinant, quò à malo sese expediant. Nullum vmquam in vita nocentius inuentum & artificium audiui; sanè diabolo auctore id in orbem inuectum videtur.

Quæ mala eueniant ex eo quod oratio negligatur.

Tu tuam causam defende, bone Iesu, tu pro teipso respondes; vide, quæso, quam sinistri & contrariam in partem tua hi verba intelligant; noli, quæso, tales in seruis tuis infirmitates permittere. Hoc saltem bonum est, quod semper habebis aliquos qui tibi opitulentur: hoc quippe verus Dei seruus, cui nimirum Maiestas eius veræ viæ cognitionem dedit, pro-

prium habet, vt horum timorũ occasione, in ipso numquam quiescendi desiderium magis magisq; excrescat. Clarè enim videt, quanam ex parte aduersarius ictũ sibi velit inferre; hinc oportunè se subducit, & caput illi comminuit, quod sanè magis illum mordet, quam delectent omnes, quas alij homines illi dant recreationes & gaudia. Quãdo scilicet, magnorum tumultuum, è malo aliquo semine, quod inimicus homo sparsit, & quos omnes omnino homines tamquam semicæcos ad se trahere videtur, eatorum tempore, Deus aliquem excitat, qui oculos illis aperiat, simulque ad oculum ostendat, & dicat quomodo nebulam ipsis cacodæmon effuderit, ne viam qua eundum sit videãt. Ah! quanta illa Dei potentia & magnificentia est, vt interdum vnus solus vel duo, veritatem aperientes, plus possint & efficiant, quam multi alij simul! Paulatim ergo ijs rursus viam ostendere incipit, Deus autẽ eis animum & robur suppeditat. Quare si quod in oratione periculum esse asserant, Dei famulus econtra ostendit quantum in ea situm sit boni; si non verbis, saltem operibus. Si quando enim, frequentius sacram communionem adire, non esse bonum dicunt, tunc eam ipse adhuc sæpius frequentat: adeo vt, si fortè vnus aut duo sint qui sine vlla formidine sequantur quod optimum est, ilico Dominus paulatim quod amissum est recuperet.

Vulgi opinio parui facienda.

Omnem itaque timorem dispellite carissimæ, &, huiusmodi rebus, plebis opinione ac sensum magni facere nolite: neq; enim iam tempus est omnibus passim credendi, sed iis solis, quos vitæ Saluatoris nostri vestigia videbitis consectari. Date operam, vt semper mundam habeatis conscientiam & humilitatem; quidquid mundi huius est, omnimodis contemnite; firmiter denique credite, quidquid sancta mater nostra Ecclesia credẽdum proponit. Et hoc si feceritis, certæ estote per bonam vos viã incedere. Nolite, vt antè monui, timere ea in quib⁹ nulla timoris subest occasio; at, siquis hunc vobis incutere velit viã, illi cum humilitate declarate; dicite, habere vox regulã, quæ sine intermissione vos orare iubet (hoc quippe illa nobis præscribit) & eã vos obseruare debere. si orationẽ vocalem vos vsurpare velint, interrogate eos, an intellectus, mens ac cor reflectere necessario debeant ad ea quæ ore profertis: si dicant debere (nam aliud dicere non poterunt) videte, quomodo, hoc dicendo, aperte fateantur, vos necessario orationi mentali, quin etiam contemplationi, siquidem ea vobis in illa à Deo concedatur, insistere debere. sit is in æternum benedictus. Amen.

Ihs solum credendum qui vita Domini se confirmãt.

* * *

CAPVT

Caput XXII.

Declarat et exponit, quid sit oratio mentalis.

NOueritis, carissimæ, orationem mentalem, vt talis sit, vel non sit, non in eo sitam esse, vt quis os suum occlusum teneat: nam si ita verba orationis loquar, planè vt videam & intelligã me loqui cũ Deo, ad hoc magis reflectendo, quàm ad verba quæ profero; certũ est me orationẽ mentalem & vocalem simul tenere. at, si sic vos docere velint cum Deo loqui, vt orationem Dominicam ore recitetis, corde autem & animo de mundo cogitetis, hic taceo. Verum si ita vos gerere velitis, vt æquum est se gerat is qui cum tali Domino loquitur; par est, vos cogitare & aduertere qui cum loquamini: & quæ vos sitis, vt saltem decenter & ciuiliter loquamini: quomodo enim cum Rege loqui, eumque Celsitudinis aut Maiestatis titulo compellare, aut debitis requisitisq; in Principe aliquo potenti alloquẽdo ritibus poteritis vti, nisi ante sciatis, quis illius sit status, quis tuus? nam iuxta eum fieri debet veneratio & honor, & prout ritus consueti exigunt, nam etiam hos necesse est te nosse; alioquin, vt stupidus & ineptus repelleris, & nihil omnino impetrabis.

Quid considerandum sit, quando cum Deo loquimur.

Sed, quid hoc est, Domine mi Rex? quid hoc est, optime Imperator? quomodo hoc quis ferat? Tu, Domine, Rex es infinitus: quod enim habes regnum, non est mutuatitium. Cum ergo in Symbolo Apostolorum dici audio, regni tui nullum fore finem, singulare propè semper in me gaudiũ sentio. Laudo & benedico te in æternum, Domine; regnum, certè, tuũ in æternum durabit. Numquam ergo permittas, Domine, vt ceu bonũ probetur, eum, qui tecum loqui vult, hoc solum vocaliter facere. Quid hoc est Christiani? (vos alloquor qui orationẽ mentalem necessariã esse negatis) intelligitisne quæ dicitis? Equidẽ certissimè mihi persuadeo, minimè vos quæ dicitis intelligere; & ita vultis, vt omnes quotquot sumus vobiscum erremus, cũ nesciatis quid mentalis oratio sit, aut quomodo etiã vocalis fieri debeat, neque demum quid sit contemplatio: si enim hoc sciretis, nõ improbaretis hîc, quod illic probatis.

Qui orationem mentalem opus esse negant & nesciunt quid dicãt.

Equidem, carissimæ, mentalẽ orationẽ semper cũ vocali, quoties illius mentionem faciã, coniungã; ne vos illi perterrefaciant. scio enim, quonã hæc omnia tẽdant. hac quippe in parte non modicũ alias ipsa passa sum itaq; efficere vellẽ, nemo vt vos inquietaret: pmultũ nãq; nocet, aliquo cũ timore perviã hãc ambulare. Permagni sanè refert, nosse vos rectè ac benè ire: dũ enim viatori quis dicit, ꝙ erret, & quod de via recta deflexerit, tũc hinc inde vagatur ac quãcũq; in partẽ se vertit; & quidquid viæ facit interim dũ viã illã qua sibi sit eũ dũ quæritat, ipsũ defatigat, tẽporis quoq; ingens dispẽdiũ facit, & ad locũ destinatũ seriꝰ pertingit. Quis dicat, malũ esse, vt dũ quis vel Horas, vel B. V. rosariũ legere incipit, primo cogitare incipiat,

cipiat, cum quo ibi locuturus sit, ac quis ipse sit qui loquitur, vt sic videat quam venerationem exhibere & præ se ferre debeat? Dico itaque vobis carissimæ, si quidquid ad duo hæc puncta intelligenda faciendum est (quod sanè permultum est) bene debiteque fieret, permultum vos temporis antè in orationem mentalem impensuras, quàm vocalem, quam instituere vultis, inchoaretis, hoc certum est, tam imprædoctos & imparatos nos ad cum Principe quopiam loquendum esse non debere, ac dum cum rustico quodam aut pauperculo, quales ipsæ simus, loqui nos oportet. Perinde enim est, quomodocumque cum nos alloquatur. Æquum est, vt, licèt Rex hic, ob humilitatem suam nos audire non grauetur, & ad se venire non prohibeat, satellites insuper eius me non repellant (esto ob meam ipsa stupiditatem & ineptitudinem) ei loqui prout oportet nesciam: Angeli namq; qui illic sunt, Regiam naturam & conditiones perspectas habent, vtpote cui gratior est humilis opilionis stupiditas, quem plura dicturum videt, si plura sciret, quàm sapientium & litteratorum discursus, quantumuis elegantes, si ex humili corde non procedant) reuerenter nos & magno cum respectu, imò conspectu geramus. esto, inquam, ipse bonus sit, nostrum tamen esse idcirco nos erga illum inciuiliter & inhumanè gerere. Saltem, vt illius quòd maleuolentiam illam æquanimiter perferat, (dum sciliceet talis qualis ego, apud se finit consistere) gratæ simus; par sanè est nos adesse puritatem cognoscendam, & quis ipse sit, videndum omnimodis esse ti. Certum autem est, nos id statim & iã inde à principio posse aduertere perinde atque hîc in terrenis Magnatibus id aduertimus. Nam etsi quis nobis de aliquo Principe semel dixit, quis eius fuerit pater, quantus eius census annuus sit, & quod illius dominium, aliud præterea de eo sciendum nobis non est: in terra namque non tam ad ipsosmet homines reflectitur vt honorentur, quantumuis magna & illustria eorum merita, quàm ad ipsorum opes.

Deus delectatur simplici rusticitate.

In mundo homines non honorantur nisi sunt diuites.

Hem miserum mundum. vos verò, carissimæ meæ, Dominum toto corde vestro laudate, quòd rem tam vilem, mundum inquam, deseruerit is; in quo nimirum homines quod intra seipsos habent magnum faciunt, sed ea tantùm quæ sui censuarij & subditi habent: quæ cum deficiunt & cessant, tunc etiam mundus ab ijs honorandis cessat. Re nè ridicula est, & risu eam excipere, eaq; vos oblectare potestis, tunc simul omnes ad vos recreandas conuenitis: quippe bona recreatio est telligere & nosse, quantanam in cæcitate suum mundani tempus gant. Ah, Optime Imperator, suprema potentia, summa bonitas, ipsa sapientia principii & finis expers, nulli vt in tuis perfectionibus mini, vtpote quæ & infinitè sunt, & incomprehensibiles; mirabiliun

Mundi cæcitatẽ nosse bonum est.

Dei magnitudo expenditur.

sus, pulchritudo omnes pulchritudines in se complectens, ipsa deniq; fortitudo. Vtinam, Domine Deus, hîc quis omnem humanam eloquentiam & sapiẽtiam simul & iunctam haberet, qua sciret (prout quidem hic sciri potest; quod perinde est, ac nihil omnino scire) & posset hoc in casu, multarum illarum rerum, quas, quò aliquatenus intelligamus, quis hic noster Dominus, & supremum nostrum bonum sit, considerare possumus, vel aliquam verbis exponere! Eia agite, incipite considerare, &, cum aditis ipsum, nosse & intelligere, quicum loquutum eatis, & quicum loquamini. Esto mille cupio diutius hîc viueremus, quàm viuimus, numquam tamen satis intelligemus, quomodo potens hic Dominus, ante cuius conspectum Angeli contremiscunt, quique omnia iubet, omnia potest, & cuius velle, ipsius est operari, tractari & conueniri mereatur. Æquũ igitur erit, carissimæ, vt exhisce magnalibus, quibus sponsus noster dotatus est, delectationem aliquam haurire studeamus, & simul intelligamus, quocum sponsalia inierimus, & qualem vitam, ducere debeamus. Hoc in mundo, si quando aliqua nubit, nouit cum quo nubat, quis ipse sit, & quàm diues: & nos, iam desponsatæ, antè de sponso nostro non cogitabimus, quàm dies nuptiarum aduenerit, quando nos iam in domum suam introducet? si enim mundanæ sponsæ huiusmodi res cogitare non prohibeantur, cur quæso nos vetemur, diligenter inquirere quis vir hic sit, quis illius pater; quæ regio in quam nos introducet. quæ bona nobis se daturum promittat: cuius item conditionis ac propensionis sit, quomodo ei optimè complacere, ac quid ad illum oblectandum potissimum facere potero; denique seriò aduertere ac videre, qua meam conditionẽ & propensionem ratione ad illius conditionem attemperem & conformem? Imò vt mulier benè nupta sit, & in pace & quiete viuat, vnum hoc præceptum diligenter obseruare iubetur, esto maritus eius etiam maximè plebeius sit & vilissimæ sortis. Quid? tene igitur mi carissime sponse in omnibus minoris fieri, quàm homines? si hoc ipsis displiceat, sponsas saltem tuas tibi relinquant, quæ tecum & viuere & mori debent. Benè sanè se res coniugalis habet, cùm sponsus ita zelosus est, vt sponsam suam cum alio quopiam præterquam se, agere vetet. Absurdũ quoq; in sponsa foret, ipsã, vt hac in re ei gratificetur & obsequatur, nõ omnimodis allaborare. Æquũ quoq; est, vt hanc prohibitionẽ cum alio quopiam præterquã sponso suo, agendi æquissimo animo perferat, cùm in ipso solo inueniat, quidquid desiderare potest. Has ergo veritates intelligere, carissimæ, oratio mẽtalis est, si hisce rebus recogitandis interne vos occupare, & simul vocaliter orare velitis, per me licet: at interim dũ cum Deo loquimini, nolite de alijs rebus cogitare: hoc quippe in causa est, vt non intelligamus quid oratio mentalis sit. credo, id iam satis vobis

Quẽ Deum mereatur, vt eũ alloquamur.

Bonũ est. animã sponsum suum nosse procurare.

expositum à me esse, det Deus vt reipsa id adimplere nouerimus.

CAPVT XXIII.

OSTENDIT, QVANTI REFERAT, EVM QVI PER VIAM orationis semel ingredi cœpit, non retrogredi: & simul rursus declarat, quantum in eo momenti situm sit, vt magna cum resolutione ei se applicet.

Permagni refert cum magna resolutione incipere, & quare.

DIco ergo permagni referre, vt magna cum resolutione quis incipiat, idque ob multas rationes, quas omnes referre hoc loco nimis longum foret: duas solùm aut tres vobis huc adferre visum est, caussimam prima est, parum æquum videri, vt, cum Deus tam multa nobis dederit, & etiamnum det quotidie, idque propter exiguum quid quod ei dare tuimus (paruam scilicet hanc solicitudinem, de qua loquor) & quibus non sine magno lucro & compendio, nos idipsum ei cum magna resolutione nō demus, sed perinde faciamus, atq; qui rem aliquā dat mutuo, scilicet eam postea rursus accipiat. Hoc (meo iudicio) non est dare; sin siquandò quis quid mutuauit, & postea resumit, semper mutuatarius aliquantulum exinde alienior à mutuante maner; præsertim si re mutua opus habeat, eamq; iam vt propriam vindicare sibi inceperit. Si veroni amici inuicem sint, & mutuans multa beneficia à mutuatario, & quidem nulla mutua cōpensatione data, acceperit, hic sanè meritò id vt insignem contumeliam, iniuriam & parui amoris signū interpretabitur, quòd mutuās ne vnam quidem rem suam, saltem in signum amoris, apud se esse pati nolit. Ecquænam est sponsa, quæ, multis iam à sponso susceptis monilibus, ijsque pretiosis, non ad minimum ei annulum vicissim dabit; non quidem quòd hic tanti valoris sit, (quidquid enim habet, totum ad ipsum pertinet) sed in pignus & arrham, quòd ad mortem vsque constanter ei adhæsura sit? Quid ergo Dominus hic noster minus meretur illum sic ridemus & tam contēptim habemus, vt vnum nihil illi modò demus modo resumamus. Hoc ergo pauxillo temporis quod illi proponimus, è tam multo tempore quod cum alijs, qui nobis nec gratias agent, nec hilum dabunt, consumimus, demus illi, quasi gitationem nostram ab omnibus alijs rebus liberam & vacuam, mo quodam cum proposito numquam id exinde illi cripiendi, quæque demum nobis proprerea molestia & difficultas, quæcumque inde cōtradictio, quęcūq; ariditas obueniat. Sed vt tēpus hoc reponat velut rē quæ iā non amplius nostri iuris est, ac credamus, id pervi quodammodo à nobis reposci posse, siquando totaliter id ei dare mus. Dico totaliter; neque enim tunc id illi penitus auferre cum vno tantum aut etiam aliquot diebus, ob iustas quasdam occa tiones indispositionemue aliquam id omittimus, fac saltem

Parum illud temporis quod Deo datur, magna resolutione ei dandum.

dam habeas intentionem: neq; enim Deus meus adeò tenuia computat, nec minutias curat. & hoc si feceris, erit cur etiam ab bonam tuam voluntatem tibi gratum se exhibeat; nam est hoc saltem aliquid dare. Alterum verò, bonum quidem est, sed illi solum qui liberalis non est, sed ita tenax & angustus, vt non sit illi animus ad dandum sed satis se facere putet, si vel mutuo det. Saltem, faciat aliquid; nihil quippe est, quod bonus hic Dominus ad bonum computum non accipiat: in omnibus ipse se nostræ accommodat voluntati: in rationibus à nobis reposcendis non est sordidus, nec minutias curiosus, sed generosus: omnia arrieragia & antiqua debita, quantacumque demum ea sint, penitus nobis remittere graue non ducit, modò hac ratione nos lucretur. Ita econtra singula obsequia notat, vt certus esse possis, quod nequidem minimum oculorum coniectum ad ipsum quo illius recordamur, irremuneratum abire sit passurus.

Diabolus timet animos generosas.

Altera ratio est, quod inimicus tantam ad generosas & resolutas animas tentandas potentiam nō habeat: ab illis enim sibi inprimis metuit, experientia quippe iam nouit, magnum sibi ab illis damnum accedere, & quidquid ad illis nocendum producit ac dirigit, hoc totum tam in ipsarū, quam aliarum commodum cedere, itaque se damnum referre. Non propterea tamen nos aut negligentes esse, aut huic rei confidere debemus, nam, cum proditoribus vaferrimis nobis negotium est; qui cautos sibiq; attendentes non tam audacter impetere audent: quia dæmon valdè meticulosus & pauidus est; vnde si quem negligentem & incautum videret, maximum illi damnum inferret: Si quem verò vacillantem & nutabundum, nec in virtute solidè fundatum, nec ad perseuerandum satis animatum; hunc assiduè noctes & dies infectabitur, huic timorem incutiet, & eiusmodi difficultates obiiciet, numquam vt se possit expedire. Equidem id per experientiam optimè noui; hinc & ipsum describere potui; & addo, neminem certè, scire quantum hac in re momenti sitim sit.

Qui resolutus est maiore animo pugnat.

Huc accedit aliud à quo etiam permultum dependet; scilicet resolutū hunc hominem maiore animo & generosius certare: nouit enim, quidquid demum mali sibi eueniat, sibi nefas esse retrocedere. Non secus ac qui in acie & conflictu constitutus est, qui nouit, si hostes sibi præualeant ac superiores sint, nequaquam sibi vitam condonaturos; &, si fortè hoc in conflictu non occumbat, se nihilominus postea mori debere. Hic ergo generosius & animosius pugnat, caroque vitam suam (vti vulgò dicitur) vendere satagit, nec ictus & vulnera multum curat: præ oculis namque habet, quanti sua referat victoriam de hoste referre, vitamq; inde suam pendere quòd eum superet. Necesse præterea est, vt magna cum animi certitudine ac securitate incipiamus, fore scilicet vt tandem victoriam consequamur, si minimè nos vinci patiamur: hoc

Incipiendū cū securitate de victoria.

saltem certum & indubitatum est, minimum quod hinc referemus commodum & lucrum fore, quòd permultum spiritualium opum inde nobis simus comparaturi. Nolite timere, quòd Dominus præsitivos emori sinat, vtpote qui nos vltro inuitat ad ex hocce fonte bibendum. Hoc ego dictum maneat; & vellem sanè, id sæpius dicere & repetere, quòd et quàm maximè pusillanimes reddat eos qui Dei bonitatem nondum penitus per experientiam cognitam habent, etsi per fidem eam cognoru Sed magnum quid est, reipsa & experientiâ expertum esse, quàm is amice suauiter & blandè tractet eos, qui per hanc viam incedunt, & quomodo penè sumptu illius iter hi suum instituant. vnde non miror, eos quibus reipsâ experti non sunt, aliquam prius commodi aut lucri cuiuspiam securitatem exigere. Sed ipsæ iam tum nostis, pro vno centuplum dari iam in hac vita, & Dominũ dicere, *Petite, & dabitur vobis.* Porro si Matthæi illius, in varijs Euangelij sui locis hac de re certiores reddenti, nimium credatis, carissimæ, frustra meũ ego cerebrũ, ad hoc vobis exponẽdũ fatigo & me fatigo. Ei tamen qui de eo aliquãtulum dubitat, dicere possim, non multum se, si experiatur & periculum faciat, perditurum. Hoc enim boni iter hoc habet, quòd plura dentur quàm petantur, aut petere possimus. Hoc reuera ita se habet; equidem id noui, & si quæ vestrum id etiam experientia, Deo dante, nouere, illas ego huiusce rei testes producere possim.

Modica se veritas pusillanimitatis mater.

Viam Dei experiendo nihil perditurus.

CAPVT XXIV.

OSTENDIT, QVOMODO ORATIO VOCALIS PERFECTA fieri possit, & quàm ea sit cum mentali compatibilis.

ILlas ergo animas iã rursus alloquamur, quę seipsas (vt dixi) recolligere vel intellectum suum in oratione mentali fixum quietumque detinere, vel considerationem aliquam formare nequeunt. Duo illa hoc loco non nominemus, quòd ad eadem ineptę sitis. Multos quippe de facto perire est, quos vel nudum orationis mentalis aut contemplationis nomen perterrere videtur; & fieri posset, vt etiam aliqua talis opinionis ad domum veniret, cum (vt iantè dicere memini) non eadem omnes incedant. quod ergo vobis in præsens consulere, & etiam docere (vere loqui possum; nam in quantum matri, vtpote ad Præpositæ munus, quo iam fungor, electæ, mihi hoc permissum est) volo, hoc est, quòd modo videlicet vocaliter orare & legere debeatis; par enim est, vt intelligatis ea quæ dicitis: & quia fieri potest, vt ei qui de Deo cogitare nequit, graue etiam futurum sit longas quasdam orationes

Multos nudum meditationis nomen perterret.

nes fundere, hinc nec hniusmodi orationes iam in exemplum proferre volo, sed eas dumtaxat, quas, quia Christiani sumus, necessario nos recitare oportet, vti sunt, *Pater noster*, & *Aue Maria*; ne de nobis dicatur, nos loqui, & non intelligere quid loquamur; nisi forte satis nobis videatur, ex consuetudine tantum ipsa verba pronuntiare, & hoc satis esse. Sed, hocne satis sit, an non, equidem non definio; definient docti. Quod autem à nobis carissimæ fieri vellem, est, vt scilicet solum hoc nobis non sufficiat: cum enim dico *Credo*, æquissimum mihi videtur, intelligere & nosse me quid credam, & cum dico *Pater noster*, amor exigit, vt intelligam, ecquis hic pater sit, & quis magister, qui hãc nobis orationem tradidit. Si dicatis, vos iam tum hoc nosse, & necesse non esse vt hoc vobis quis in mentem reuocet; malè dicitis: magnum quippe inter vnum magistrum & alium est discrimen. Imò, etiam inter mundanos inlignis ingratitudinis signum ducitur, magistrorum suorum memoriam non seruare, præsertim si hi sanctæ sint vitæ, & magistri animarum: imò verò impossibile esse censeo illorum nos, dummodo boni discipuli simus, vmquam obliuisci. Talis ergo doctoris, qui hanc nos orationem docuit ac tradidit, idq; tanto cum amore & desiderio, vt in vtilitatem illa nostram cederet, absit, vt non quam frequentissime recordemur, dum hanc orationem fundimus, etsi nostra infirmitas id fortasse non semper permittat.

Quemodo vocaliter orare oporteat.

Præceptorũ seruanda memoria est.

Quod ad primum ergo, iam tum scitis, diuinam eius Maiestatem nos docere, orationem in solitudine fundi oportere: eam enim ipse semper est sectatus, dum orauit, idque non tam quia ea opus haberet, quàm ad nostram instructionem & exemplum. Hoc præterea ex antè dictis iam patet, non posse nos simul cum Deo, & cum mundo loqui: hoc porro facit, quisquis, dum orat, ex altera parte auscultat ad ea quæ interim alij loquuntur, vel quæ sibi tunc occurrunt, animo agitat, suam ab iis mentem nequaquam seuocare studendo. Præterquam dum id, certis quibusdam temporibus, ex prauis & malignis humoribus oritur (præsertim si orans melancholicæ passioni aut infirmitati cerebri obnoxius sit, adeò vt, quæcumque demum adhibeatur diligentia, frustranea & in cassum sit) aut quia Deo visum permittere, vt magnarum tempestatum dies super famulos suos, ad maius ipsorum bonum & commodum ingruant: adeò vt, licet summopere se ipsi affligant, & hoc ipsum impedire omnimodis connitantur, quidquid agunt frustra sit, nec ad ea quæ dicunt reflectere, nec mens in vlla cogitatione sese detinere valeat, sed, perinde ac si phreneſi laboraret, in diuersum vagetur errabunda. Verum ex pœna quam tunc sentit, potest quis ita dispositus, facilè colligere, sibi id in culpam minimè ascribendum. Quamobrem minimè se discreti & (hoc namque adhuc deterius foret) nec ad rationis præscriptum redu-

In solitudine orandũ.

Quomodo intellectu distracto orans se gesturus sit.

cere studeat id, quod tum quidem omnis rationis incapax est, intellectum inquam suum; sed oret tum prout potest, aut etiam planè non oret, sed animam suam, vt pote infirmã, recreare & alleuiare conetur, & alteri cuipiam pio operi se appliçet. Hoc dictum sit pro ijs, qui seriam suimet rum curam gerunt, & iam satis intelligunt, non debere se simul Deo & mundo loqui.

Quod vero nos à parte nostra præstare possumus, est, vt in solitudine & solæ esse quàm maximè allaboremus; & faxit Deus, vt hoc (sic dico) satis sit ad bene intelligendum, qui cum loquamur, & quid Dominus ad orationes nostras respondeat. Putatisne illum tacere, etsi eum non audiamus? minimè. etenim ad cor nostrum loquitur, cum ex corde illum oramus. Adhæc cumprimis vtile est, considerare, singuli nostrorum speciatim de numero illorum esse ad quos hanc Dominicam orationem loquitur, & ipsum hanc nos docere. Porro numquam vidi eo præceptor à discipulo suo dictat, vt eũ necesse sit alta voce inclamare, sed huic valde propè est. Velim porro intelligatis, vobis ad orationem Dominicam bene recitandam, cumprimis vtile fore, si à præceptore illam ore suo vobis tradidit, non procul recedatis, sed iuxta cum maneatis.

Vt oratio vocalis benè fiat ab mentali disiungenda non est.

Dicetis mihi, hoc ipsum iam considerationem videri, vos tamen nec posse, nec velle aliter, quàm vocaliter orare: nam etiam quosdam reperiri, qui nihil omnino pati volunt, & omnem à se laborem & molestiam remouent: quibus difficile est initio cogitationem colligere, eo quod huic recollectioni non assueuerunt, qui ne modicum sibi inferant molestiæ, ac se fatigent, nonnisi vocaliter & posse & scire orare aiunt. Bene dicitis, hoc iam orationem mentalem fieri; sed ego in veritate dico vobis, planè nescire me, quomodo vna altera queat disiungi, si modo vocalis peragi debeat bene & ita, vt qui loquamur intelligamus. Imò verò etiam in conscientia tenemur cauere vt cum attentione oremus. & faxit Deus, vt hilce remediis iuuantibus

Quomodo eũ attentione oratio vocalis fieri possit.

Dominicam orationem bene legere possimus, nec in alterius rei importunæ cogitatione desinamus. Hoc ipsa aliquando experta sum, & nullum hîc melius remedium inuenio, quàm cogitationem in cum, ad quem verba mea dirigo, defigere conniti.

Quare habete patientiam, & date operam vt rei adeo necessariæ paulatim assuescatis.

CAP.

Caput XXV.

Declarat, quam animae vtile sit vocalem Orationem perfectè facere; & quomodo eius adminiculo sæpè contingat, vt illam Deus ab ea ad supernaturalia sustollat.

NE verò existimetis paruum dumtaxat esse fructum qui ex oratione vocali perfectè facta elicitur, dico, facilè fieri posse, vt Dominus ad perfectam vos contemplationem sustollat, interea dum vel Dominicam, vel aliam, quampiam orationem vocalem profertis: hac namque ratione Maiestas eius ostendit, audire se eum, qui secum loquitur; Magnitudo quoque illius loquitur, ei intellectum eius eleuando, cogitationem velut colligando, & verbum ei de ore (vt vulgò dicitur) rapiendo; ita vt, tametsi hic velit, loqui planè non valeat, nisi summa cum difficultate, sentit itaque, se à diuino hoc Magistro, sine vllo verborum strepitu tum edoceri, potentias animæ eleuando; tunc quippe si operarentur, plus obessent, quàm prodessent; fruuntur quoq;, ita tamen vt non intelligãt, quomodo fruantur: adhæc anima ardenti caritate penitus exæstuat, at, quomodo amet, non intelligit; nouit se frui eo q̃ amat, nescit tñ quomodo fruatur; tametsi intelligat, non tale id gaudium & delectationem esse, vt intellectus ad ipsum desiderandum atq; expetendum possit pertingere. at voluntas ipsum comprehendit, vt tamen ignoret, quomodo; sed, mox vt aliquid eius potest concipere & intelligere, videt bonum hoc non esse huiusmodi vt omni eo, qui hîc in terra illius comparandi causâ perferri posset, labore, tametsi etiam simul iuncto, vllatenus promereri queat. Donũ namq; est, terræ cęliq; Domini, qui dat pro sua magnitudine ac potentia; ac pro eo quod est.

Ab oratione vocali sustollit Deus animã sui inde ad contẽplationẽ, & quomodo.

Potentiarũ suspensio vnde fiat.

Hæc, perfecta contemplatio est, carissimæ: iàm verò intelligetis, ecquæ sit inter eam & mentalem orationem differentia: hæc namque in eo sita est (sicuti iam suprà dixi) vt cogitemus, & intelligamus quid & quicum loquamur, & quinã ipsi simus, qui cum tam magno & potenti domino loqui audeamus. Hoc, & alia id genus, quàm scilicet parum hactenus ei seruierimus, & quantopere ei seruire obligati simus, recogitare, demum oratio mẽtalis est. Nolite cogitare eã, Mosarabicã, aut aliã quamdam incognitã linguã esse, neue ipsum vos nomen illius perterreat. Orationem Dominicã, & salutationem Angelicam, aut aliud quodcũq; cupitis legere, oratio vocalis est. Videte ergo, quã dissonam hæc, sine prima illa, musicam factura sit; imò, sine illa, subinde ne quidem in verbis certus ordo futurus est.

Oratio mẽtalis quid sit.

Quid vocalis.

In dua-

In oratione mentali & vocali aliquid possumus, sed non in contemplatione.

In duabus his rebus aliquid quidem, cum Dei gratia, ipsæ per nos possumus: sed in contemplatione, de qua modò loquebar, nihil omnino. Maiestas illius est, quæ omnia peragit, & illius hæc est opus, naturam nostram longè transcendens. Sed quia hæc quæ ad contemplationem spectant, latius in vitæ meæ narratione, quam me descripsisse dixi eam Confessarij mei, qui hoc mihi iniunxerant, examinarent & inspicerent, exposui, & pro modulo meo declarauí; idcirco illa hoc loco non adfero, satis existimans esse, ea vel obiter insinuare, & velut digito indicare. Vobis ergo, quibus id bonum datum est, vt ad contemplationis statum vos Dominus euehat, dico, quædam in eo scripto (si modò ipsum nancisci possitis) illius monita ac documenta tradi, quæ & Domino placere bene scirem exponere, & quæ magnæ vobis consolationi esse possent. Et (prout quidē mihi, & alijs nōnullis, qui librū illū viderunt, & apud se detinent, quia magni faciunt, videtur) iuuare: nā pudor est, me vobis dicere vt aliquo in pretio librū illū haberetis: & nouit Dñs, quāta cūvereconda ac pudore multa eorū scribā q̄ scribo. sit ipse benedictus, q̄ merita pertulit & tolerat. Quę ergo supernaturale orationis genus vti dixi, habebūt, pro mortem meam eum habere curent; quæ verò nondū ad id peruenerunt, eo minimè opus habebunt, sed quæ ist hoc in libro continentur, euigilabunt conabuntur, omnibus quibus poterunt medijs lucrari satagentes, & impigrè contendentes, quò talem iis Dominus orationem concedat, & dentidem hanc petentes, seipsas denique adiuuantes: de cetero, finant Dominum agere quod placuerit; ipse enim est, qui illam largiri debet, nec eam etiam vobis negabit, dummodo in via non hæreatis, sed tandiu omni conniſu & conatu cōtendatis, vsque dum ad finē perringatis.

CAPVT XXVI.

MODVM COGITATIONIS RECOLLIGENDÆ PRÆSCRIPTO quædam ad hoc media suggerens. Caput hoc perutile est orationem primum exercere incipientibus.

Vocalis oratio quomodo bene fiat.

REuertamur ergo ad orationem nostram vocalem, vt ea sic instituatur, vt eam nobis non intelligentibus nec percipientibus fructum tam Deus det; Vt autem (quemadmodum dixi) oremus prout oportet, notissimum est, & examen conscientiæ, & culpæ confessionem, & signum crucis orationi præmittenda esse. Deinde operam date, carissimæ, cùm solæ sitis, vt aliquem apud vos habeatis. Quem porro meliorem habeatis, quàm ipsummet præceptorē, qui orationem, quam naturæ estis, præscripsit & tradidit? Cogitatione ergo, hunc vobis præ-

Domini præsentia cōcipienda.

sentem adesse fingite, ac videte, quanto is vos amore & humilitate doceat; & nolite, quamdiu potestis, sine tam bono amico esse, in quo mihi credatis velim. Si verò assuescatis, eum semper apud vos præsentem habere, ipse verò vos id videat ex amore facere, atque in omnibus ei placere studeatis; illum à vobis effugere & eiicere (vt vulgò dicitur) minimè poteritis: numquam vos ille deseret; in omnibus necessitatibus vestris vobis aderit, & omni eum in loco inuenietis. Putatisne exiguum quid esse, huiusmodi amicum semper ad latus suum habere?

Vos itaque sorores, quæ longos apud vos ipsas discursus formare, aut operationes intellectus habere, aut cogitationem vestram diu vni rei affixam tenere non potestis, huic saltem rei assuescite. Ecce, scio vos id posse; ego enim ad multos annos in hisce difficultatum, quæ sanè permagnæ sunt, salebris hæsi, vt cogitationem nulli certæ rei possem affigere. Simul quoque scio, Dominum numquam nos ita deserere, quin nobis paratus sit præsens adesse, si modò cum humilitate id ab eo postulemus. Siquidem vno anno id impetrare non valeamus, plures impendantur; nequaquam nos ei rei pigeat tempus impendere, cui ipsum tam bene impenditur. quis enim, vt festinemus, nos vrget? Dico ergo, nos huic rei nos posse assuefacere, & elaborare, vt hũc verum magistrum semper ad latus habeamus. Non ergo à vobis nunc exigo, vt de illo assiduè cogitetis, multos conceptus excogitetis, aut magnos & subtiles discursus intellectu formetis. Aliud non volo quàm vt ad eum respiciatis. Quis, quæso, vos impediat, animæ oculos ad Dominum hunc attolere, saltem festinanter & obiter, si aliter id facere nequeatis? Potestis res fœdissimas & spurcissimas intueri, & videre non poteritis rem, quâ nulla aut pulchrior, aut speciosior fingi potest? si ipse vobis non videatur esse pulcher, veniam vobis do ad ipsum non aspiciendum: At noueritis, carissimæ, sponsum hunc vestrum suos à vobis oculos nunquam deflectere. Mille in te spurcitias, sordes, & abominationes sibi factas pertulit, nec sufficientes hæ fuere ad suos à te oculos vmquam diuertendos; & tu vt magnum reputabis, quòd oculos, à rebus hisce exterioribus abstractos, ad ipsum nonnumquam reflectas? Ecce, aliud nõ exspectat, (vt quidẽ Sponsæ ait) quàm vt ipsum intueamur. Mox vt illum desiderabitis, inuenietis: tanti quippe facit, quòd nostros ad illum oculos denuò conuertamus, vt nulla ad hoc à parte eius, defutura sit diligentia.

Quod mulierem, ad cum viro suo pacificè & quietè viuendum facere debere dicunt, vt nimirum si ipse contristetur, ipsa etiam tristitiam induat & præ se ferat; si autem ille gaudeat, ipsa esto non gaudeat, gaudere tamen se ostendat; (videte, quæso, carissimæ, à qua seruitute & subiectione vos ipsas liberaueritis;) hoc reuera, & sine vlla fictione Dominus

vobiscum agit: se namque vobis subiicit, ac vos velut dominam esse vult, voluntatiq; vestræ se gestit adcommodare. Si ergo cæteris, vide illum resurgentem; etenim vel sola illa consideratio, quomodo nimirum e sepulchro prodierit, te ad gaudium excitabit; quonam videlicet in splendore, & pulchritudine, quali cum maiestate, quàm victoriosus & exultabundus, vt qui conflictum illum, in quo amplissimum sibi regnum comparauit (quod omne tibi cedere vult) tam feliciter confecit. Annon ergo æquissimum est, vt, cùm tam multa ipse tibi det, tu oculos tuos semel ipsum aspiciendũ, attollas? Si quâ ærumnâ aut tristitia opprimaris, intuere illũ ad hortum Gethsemani abeuntem; & considera quantam ille tristitiam in corde suo tristitiam gereret; cùm ipse, qui ipsamet est patientia, suam tristitiam indicet, deque ea expostulet. Aut respice illum ad columnam ligatum, pœnis & tormentis vndequaque oppletum, & toto corpore gellis frustillatim concisum, idq; ex vehementi amore quo te prosequitur; hic vide illum ab his exagitatum, ab alijs conspurcatum, ab amicis derelictum, & ab ijsdem derelictũ, neminem vt habeat qui ipsius caulam agat, frigore rigidum, & ita derelictum & solum, vt inuicem intuentes, alter alterum solari possitis; denique respice illum crucem baiulantem, & inter ea gementem, vt ne spiritum quidem attrahere permitteretur. respiciat ille viciſſim te blandis & benignis oculis, sed lacrymis oppletis, & horum ipse tormentorum obliuiscetur, quò te in tuis ærumnis soletur, tantummodo vt ipsum adeas, tuam ab ipso consolationem mutuatura, & cruentum, quo illum aspicias, versus illum inclines.

Cũ in gaudio sumus, Dominum resurgentẽ intueri bonum est.

Consolatio tristium ex aspectu salvatoris.

O Domine mundi, vere sponse mi (dicere ei potes, si cor tuum a teneritudinem mouerit eò quod illum in eo statu videris; adeò vt non lùm eum velis intueri, sed etiam alloqui gaudeas, idque non oratione qua composita aut affectata, sed cordis tui dolorem & compassionem significando, quem ille permagni facit) tali in necessitate, amantissime Domine & vnicum bonum meum, es constitutus, vt tam vilis creatura qualis ego, consortium non subterfugias? quinimò è vultu tuo facile coniecturo, aliquod te è consortio meo solatium hausisse. Quid? fierine potest Domine, tui vt Angeli te deserant solum, atque adeò nullum à Patre cælesti tibi solamen venire? Cum ergo hęc omnia ipse pro me pati degnaris & velis Domine, quid, quæso, ego pro te fero? de qua re conqueror? Ex quo te sic constitutum vidi Domine, tota rubore suffundor, & omnes quæ mihi superuenient, aduersitates & ærumnas æquanimiter ferre, imo vt felicitatem interpretari, itaque te in aliquo imitari volo. Simul ergo pariter eamus, Domine; quocumque tuleris, eò ad te veniam; quacumque tranſieris, & ego transibo.

Non solum Dominum intueri sed & alloqui oportet.

Crucem hanc arripite eique manum admouete, cariſſimæ; patien-

moremini, quòd Iudei vos conculcent, dummodo Christus vester tantũ in baiulando laborem non sustineat, parum curate quidquid illi vobis calumniando obijcient, ad omnia illorum obloquia & contradictiones obsurdescite, collabantes & collabentes cũ sponso vestro, cruci indiuulsæ adhærete, neue illam vmquam deserite. Considerate attentè, quàm anhelet, quã sit defatigatus, ac quot passio illius interuallis quidquid demũ vos patimini transcendat; hinc quantumcumq; illud vobis graue & durũ videatur, & quantumlibet id sentiatis, consolationem in eo sentietis & alleuiamentum: videtis quippe, omne tormentum vestrum cum Domini pœnis collatum, non nisi ludicrum & puerile esse.

Quicumq; se tã ad patiẽdũ applicare nõ vult, Domino patiente sub eius cruce non manssisset.

Petetis à me carissimæ, quomodo id modò fieri possit: dicentes, siquidem eum vidisletis, dum Maiestas illius agens in terra viuebat, vos libentissime id facturas, & illum semper in oculis habituras fuisse. Minime id mihi possum persuadere: qui enim nunc parum violentiæ sibi inferre dedectat, dumtaxat ad oculos intellectus recolligendos, quò Dominum huncintra semetipsum videat (quod sine vllo prorsus periculo facere potest, sed ad quod aliqua tantùm solicitudine & diligentia opus est;) multo minus tunc se sub cruce cum Maria Magdalena, quę mortem ante oculos suos videbat, constituisset. Quantum autem sacratissima eius mater, & hæc ipsa Magdalena passa sint, facilè creditu est? quales minas? quæ maledicta? quos impulsus & raptationes? quas insolentias? qualibus cum aulicis, imò verò, qua cum infernali cohorte; & cacodæmonis administris illis negotium erat? Horrenda profectò calumnia & scommata fuerint oportet quæ tunc patiebantur. sed alia pœna maior & dolor in causa erat, vt suam ipsæ pœnam minimè sentirent. Nolite igitur putare, carissimæ, tanto vos labori ferendo pares futuras fuisse, quòd modò tam paruas reculas ferre nequeatis; in quibus si vos ipsæ nunc exerceatis, exindè ad alia maiora ferenda transire poteritis. Inprimis autẽ vos hac in re iuuabit, si quamdam amantissimi huius Domini imaginẽ, & expressam quæ ad gustum vestrum sit, similitudinem circumferre curetis; non quidem vt ipsum in sinu solũ gesteris, & numquã intueamini, sed vt sæpius cũ illo agatis: instillabit enim ille vobis, quid ei dicere debeatis. Cumq; verba vobis non desint, ad cum alijs loquendum; cur, vt cum Deo loquamini, ea vobis desint? Hoc vt fiat nolite credere; ego saltem vobis in hoc non credam, dummodo hoc vos exercere videam: certum namque alioquin est, verba vobis defutura. nam cum aliquo interim non loqui, quamdam causatur alienationem, & causa est, vt nesciamus, quo eum modo alloqui debeamus; adeò vt eum ne agnoscere quidem videamur, etsi sit de consanguineis. Defectu enim consortij & communicationis disperit & consanguinitas & amicitia.

Quid D. Virgo & Magdalena sub cruce Domini sint passæ.

Remedia ad patiendum.

Imago Domini gestãda & cur.

Libripij vilitas.

Conducit præterea quàm maximè, librum aliquem bonum sing... vulgari conscriptum legere, etiam tantùm ad cogitationem recolle... dam, vt illius adminiculo oratio vocalis bene instituatur, & anim... paulatim magis & magis assuefaciat, idque suaui quodam lenoci... leni inductione, ne videlicet ab ea deterreatur. fingite vobis, mul... iam annos effluxisse, ex quo illa se à sponso suo fuga subduxit, & d... denuò ad ædes eius reuertere velit, necesse esse, vt quàm dexterr... artificiosissimè ipsam nouerimus tractare & conducere. Eius nat... nos peccatores, quotquot sumus, naturæ & ingenij sumus, & anim... ac cogitationem nostram ita assuefecimus vt liberè ruant, quò volu... aut (vt meliùs dicam) quò iuisse piget, vt misella anima sui ipsius com... non sit: adeò vt magno artificio hic opus sit, quò illi denuò ad spons... domum reuerti, inque ea habitare allubescat: nisi enim sic procedam... eamque ita sensim assuefaciamus, nihil omnino efficiemus. Quarem... hoc certum & persuasum vobis sit, si vos diligenter & seriò ad id q... dixi, assuefaciatis, tãtum inde vos lucri percepturas, vt, esto vellem, m... nere id vobis ipsa non possem. Ergo bono huic præceptori vos pro... applicate, firmissimo cum proposito addiscendi ea, quæ ipse vobis p... cepturus & docturus est: & efficiet Maiestas eius, vt bonæ cuiuslu... discipulæ; nec ipse vos vmquam deseret, si vos ipsum antè non desera... Considerate verba, quæ diuino illo ore prodeunt, nam vel è primo ver... bo statim intelligetis, quo vos amore prosequatur: neque enim erga... discipuli aut felicitas, aut voluptas ac solamen, videre se à præceptore... diligi.

Anima interdũ lenocinijs quibusdã ad bonũ pelliciendæ.

CAPVT. XXVII.

AGIT DE MAGNO AMORE, QVEM IN PRIMIS ORATIONIS Dominicæ verbis Dominus nobis ostendit; & quanti referat, eas, quæ verè Dei esse filiæ cupiunt, stirpem & prosapiam suam nihil penitus curare.

Quantam à Deo gratiã recipiamus in initio Pater noster.

PAter noster qui es in cœlis. Domine mi, quàm bene tu! Pater talis filij, & filius tuus talis Patris esse videtur filius? esto proinde in æternum benedictus. an non satis fuisset, magnam hanc gratiam Domine in ocu... nis finem reiecisse? Statim atque incipis, manus nostras vndeuq... donis adimples, talemque nobis gratiam præstas, bonum sanè vt ... intellectum ab ea repleri, quò & voluntatem adeò occuparet, nul... vt verbum ad te loqui posset. Quàm benè hic, carissimæ, ipsa altissim... perfectissima contemplatio vsu veniret! quam etiam meritò h... nima in se ipsam descenderet, vt sic meliùs supra seipsam posset ... cendere, quò ei sanctus hic filius declararet, quid sit locus ille in q...

Pat...

Patrem ſuum eſſe dicit, qui eſt in cælis. Terram relinquamus, cariſſimæ: neque enim fas eſt, talem gratiam, qualis hæc eſt, ita parui fieri & tam vilem haberi, vt, poſtquam intellexerimus, quanta illa ſit, adhuc in terra hæreamus.

Quomodo, ô fili Dei, & ſuauiſſime Domine, ſimul tam multa in primo verbo donas? nam, præterquàm, quòd te ita extremè humilies, vt te nobis in petendo ſocium, & rei ita miſeræ contemptæque fratrem facias; an non in Patris tui nomine nobis das quidquid demum donari poteſt, cùm cupias eum nos in filios accipere? Verbum quippe tuum errare nequit; & illum quodammodo obligas, vt hoc reipſa adimpleat. quod ſane non leue eſt onus & obligatio. Si enim noſter ſit Pater, nos ille, quantumlibet magnæ ſint & graues iniquitates noſtræ, ſi, adinſtar filij prodigi, ad eum reuertamur, ferat neceſſe eſt. Debet ipſe nobis debita dimittere, in noſtris nos afflictionibus & malis conſolari, nec non & alimenta ſuppeditare, ſicut talem Patrem facere decet, qui neceſſariò melior ſit oportet, quàm quotquot in mundo ſunt patres: aliud enim in ipſo eſſe nequit, quàm omne bonum perfectum, & poſt hæc omnia, tandem nos comparticipes & cohæredes tecum reddere. Cõſidera, quæſo, Domine, tametſi ob amorem quo nos proſequeris, & humilitatem tuam nihil te impedire poſſit: (es quippe ſuper terram, & eadem veſtitus es, cum noſtram ipſe naturam indueris; itaque vt ad commodum noſtrum reſpectum habeas, ratione moueri videris;) conſidera, inquam, Patrem tuum in cælis eſſe: id enim ipſe fateris. æquum eſt ergo, vt honoris illius curam geras, & , eſto oblatus ipſe ſis vt noſtri cauſa inhonorareris, patrem ſaltem tuum immunem ab onere præſta, nec tantam illi obligationem pro tam ſcelerata natione atque ego ſum, quæ illi propter hoc tam parum grata exiſtet, inducas. Quã, ô bone Ieſu, liquido oſtendiſti, vnum quid te cum ipſo eſſe, tuamq; voluntatẽ ipſius & ipſius tuã eſſe? Quam aperta & manifeſta hæc confeſſio eſt, Domine! quam res potens eſt amor quo nos proſequeris! Huc illucque & in omnes te partes verſaſti, quo cacodæmonem celares, te filium Dei eſſe; ſed, præ magno ſalutis & boni noſtri deſiderio, nihil te impedit, quo minus nobis ſummum hoc & eminentiſſimum beneficium præſtes. Quis alius, Domine, id facere poſſet, quàm tu? Hoc ſaltem, amantiſſime Ieſu, video te, ceu cariſſimum & dilectiſſimum filium, & pro te, & pro nobis locutum eſſe, & ſimul habere te poteſtatem ad faciendum vt in cælo adimpleatur id quod tute in terra loqueris. Benedictus eſto in æternum amantiſſime Domine, qui tam libenter das, vt nulla te cauſa, à dando impedire aut auocare poſſit.

Quid vobis ergo videtur, cariſſimæ filiæ? an non hic bonus ma-

giſter eſt? vtpote qui, quò nos alliciat, ad addiſcendũ id quod ipſe nobis tradit, tam ſingulare nobis iam inde à principio beneficium præſtat. An non ergò æquiſſimum fore iam vobis videtur, vt, licèt verbum hoc *Pater*, ore proferamus, ipſum tamen intellectu ſimul comprehendentes deſinamus, vt cor noſtrũ, tam intenſum & immenſum amorem intuens, præ amore etiam in partes diſrumpatur? Quis, obſecro in mundo filius eſt, qui non ſcire ſtudeat & allaboret, quis ipſius ſit pater, præſertim cognito eum & bonum eſſe & ſummæ maieſtatis ac poteſtatis? nam, ſi tanta lis non eſſet, equidem non mirarer, quòd vt filij ipſius haberi & dici nolemus. Ea namque hominum hodie arrogantia eſt, vt, ſi pater minus ſtatus ſit quàm filius, hic ſibi honori ducturus non ſit, illum in patrem agnoſcere. Hîc autem id minimè locum habet: numquam enim permittet Deus, huiuſmodi vt rerum hac in domo mentio fiat; etenim inferenda foret. Verùm illa quæ maior & nobilior eſt, rariùs patrem nominet, ac de eo loquatur: omnes quippe debetis eſſe pares. O Collegium Salamanticæ noſtri Chriſti, in quo S. Petrus, licet piſcator (Domino ſcil. ita volente) plus auctoritatis & poteſtatis habuit, quàm S. Bartholomæus, qui Regis cuiuſdam filius erat. Nouerat nimirum Maieſtas eius, quid litium in mundo futurum eſſet, cum vnus meliori è terra conditus dici vellet quàm alius: quod nihil ſanè aliud eſt, quàm contendere & decertare, numquam friabili, aut potius lateribus in parietem concinnandis aptior illa ſit. O magna bone Deus, hæc moleſtia, & crux eſt! hinc ab huiuſmodi vocibus & contentionibus Dominus tueatur, cariſſimæ, eſto etiam per iocum prolatis. Illius Maieſtatem id ita facturam ſpero. Siquando tale quid aliqua veſtrum apparebit, ſtatim omni contentione ei obuiam eatur; & quæ huiuſmodi eſt, metuat ne velut Iudas inter Apoſtolos ſit, paretque ei iniungantur, donec intelligat, ſe ne dignam quidem fuiſſe quæ vilißima terra & argilla foret. Bonum habetis patrem, quem bonus ille vobis aſſignat: alium verò patrem nulla hîc agnoſcat, vt de eo loquatur. Et tales eſſe ſtudete, cariſſimæ, dignæ vt eſſe poſſitis, quæ cum ipſo dicere mini, inque brachia illius vos penitus coniiciatis. Iam tum noſtis, filiæ vos dummodo bonę filiæ ſitis, nõ abiecturum: ecquæ ergo non omnia poteſt contentione procuret, tam bonum patrem non amittere? Quæ hîc, bone Deus, multa accurrunt, quibus vos ſolari & animare poſſem, ſed ne æquo ſim diffuſior, veſtris illa ingenijs ruminanda relinquo; quantumuis cogitatio veſtra euagetur, inter huiuſmodi tamen filium, huiuſmodi Patrem neceſſariò debet Spiritus ſanctus inueniri, quiverit voluntatem ad amandum accendat, & ſummo quodam amore vobis liget, cum nimirum tam magnum bonum ac commodum ad id minimè ſufficiat.

Filij parentibus digniores patres ſuos hodie agnoſcere nolunt.

In Religione non habenda reſpectus ſtirpis & generis.

Pœnitentiæ iniungantur genus, ſuum & familiam iactantibus.

CAP.

Caput XXVIII.

declarat, quid sit oratio recollectionis, et quædam proponit media, quibus quis eidem assuescat.

Iam considerate, quid præceptor vester dicat. *Qui es in cælis.* Putatisne parum referre, nosse quid cœlum sit, & vbinam Sanctissimus Pater vester quæri debeat? Itaque dico vobis, perutile esse, vt ingenia valdè distracta hoc non solum credant, verum etiam per experientiam intelligere studeant: est enim id vna è rebus quæ intellectum summopere ligant, & animam intra seipsam descendere faciunt. Iam tum nouistis, Deum omni in loco præsentem adesse: certum quoque est, vbicumque Rex est, ibi & curiam & aulam esse; itaque vbicumque Deus est, ibi & cælum esse; hocque certo & indubitatè credere potestis, vbicumque Maiestas illius est, ibique omnem esse gloriam. Considerate ergo Sanctum Augustinum docere & dicere, se Deum multis quidem in locis quæsiuisse, tandem verò intra semetipsum eum inuenisse. Putatisne verò parum referre, vt distracta & vagabunda quædam anima hanc veritatem intelligat, & videat opus non esse, vt, quo cum diuino Patre suo loquatur aut cum eodem delicietur, in cælum tendat; nec requiri vt altum clamet; quantumuis enim demissa voce loquatur, tam ille propè est, vt nos sit auditurus; neque vllis alis indigere, ad illum indagandum & quærendum, sed duntaxat vt se in solitudine constituat, illumque intra semetipsam consideret, seque à tali & tam bono hospite alienam non teneat; sed magna cum humilitate, velut patrem suum, eum alloquatur, quibus opus habet, ab eo, tãquam à patre suo, requirat, suas ei necessitates & difficultates aperiat, & oportuna aduersus illas remedia postulet, sibi nihilominùs persuadens, non esse se dignam, quæ illius filia sit & nominetur?

Deus intra nosmetipsos est vbique rendus & quomodo.

Caueat autem sibi à noxia quadam verecundia, quàm nonnulli habent, & humilitatem esse existimant: neque enim humilitas est, Rege aliquam tibi gratiam conferente, te eam non admittere; sed quòd, eam admittendo, quàm parum ipsam promeruerit, agnoscas, eademque gaudeas. Præclara scilicet humilitas esset, vt, cùm cæli terræque imperatorem in domum meam receperim, qui, vt mihi benefaciat, seque apud me recreet, ad eam gratanter diuertit; ego interea præ humilitate nec illi respondere, nec apud eum manere, nec quæcumque mihi dat, accipere velim; sed eum solum derelinquam; &, licet mihi dicat, simul etiã obsecret, vt aliquid ab ipso petam, ego nihilominus malim inops & pauper manere, quin imò eum à me abire patiar, eò quòd me nihil omni-

Non sunt, sub pratextu humilitatis, Dei gratia reputdianda.

Quomodo cum Deo tractandū.

omnino resoluere videat. Id genus humilitates, carissimæ, parum cuiusmodi sed cum ipso, quasi cum patre, fratre, domino, ac sponso vestro tractare modo hac ratione, modo alia: docebit quippe ille, quid ad ei placendum vos facere oporteat. Nolite esse simplices & incautæ: dicite, vt suum vobis promissum seruet: ipse namque vester est sponsus, proinde vos cum tamquam cum sponsis agat. Permagni sane vestra refert hanc veritatem profunde insculptam manere, Dominum scilicet intra nos se, nosque operam dare debere vt ibi cum illo simus.

Oratio recollectionis eiusque vtilitas.

Hic orandi modus, tametsi vocalis, citius longè mentem sedat & ad quietem componit, & quoddā orationis genus est multiplicem cum fructum adferens, vocaturque recollectionis. Anima namque omnes potentias suas recolligens, intra seipsam cum Deo suo ingreditur, diuinus ipsius Magister hoc modo citius ac breuiore eam tempore docet & orationem quietis ei concedit, quam alio quopiam modo: hic enim intra semetipsam collecta & constituta, de Passione meditari potest, Filium repræsentare, ac Patri æterno offerre; nullatenus ingenium defatigando aut torquendo, dum eum vel in monte Caluariæ, vel ad columnam ligatum quæritat. Quæcumque autem se hoc modo intra paruum hoc animæ nostræ cælum, in quo est, qui & ipsum fecit terram, recludere poterunt; seque assuefaciunt nihil omnino aspicere, ibi præsentes esse vbi exteriores hi sensus distrahuntur; merito sibi persuadere poterunt se in excellenti quadam via ambulare, ac minimè dubium quin tandem de fontis aqua sint bibiture: nam breuissimo tempore quo plurimum itineris conficiunt. Perinde est atque dum quis nauigat, qui ad aliquot tantum dies prospero vento vtatur, valde paucis diebus ad cum sibi in votis destinatum peruenient: at qui terra proficiscuntur, tius in via hærent. Hi ergo iam mare, vt dicitur, nauigant, quamuis tamen nondum penitus dereliquerint: sed pauculo illo tempore, omni quo possunt studio se ab ea expedire, dum sensus suos recolligunt, conantur.

Porro si recollectio hæc vera & sincera sit, clarissimè id percipitur statim namque aliqua elucet operatio & effectus, (quæ quid sit, quando exponam nescio; qui expertus fuerit, rem intelliget) ita quidem, tamquam velut in lusu victrix, præ gaudio gestiens, sursum euolare videtur: nam iam tum clarissimè perspicit, res mundi huius non nisi merum lusum & ludicrum. Se ergo quam maximè oportuno tempore sustollit, perinde ac qui intra munitam aliquam arcem se recipit ad hostem tandum, ita ipsa sensus suos recolligit, & ab hisce rebus exterioribus strahit, easque ita fastidit & repudiat, vt oculi eius sponte illa nec te claudantur, nequid earum videat, quò interiorum oculorum visus magis adaperiatur. Adeo vt qui per hanc viam ambulat, oculos

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nè semper, dum orat, clausos habeat & teneat. & est hæc mirabilis quædam consuetudo ad multa vtilis: est quippe sibiipsi velut vim inferre, ad res inferiores & terrenas minimè aspiciendas. Hæc quidem violentia in principio adhibetur, postea enim ea minimè opus est, cùm anima iam sibi maiorem vim infert, ad illos orationis tempore aperiēdos. Vnde exteriùs facilè apparet, animam corporis sui dispendio sese corroborare, & vegetiorem fieri, ipsumque velut solum & exsuccidum relinquere, illam verò contra ipsum ibi roboramentum & robur acquirere. Et licet hoc in principio non percipiatur, quia singulare quid non est (in omni enim recollectione datur magis & minus) nihilominus si quis assuescat (esto initio aliquo constet labore; corpus quippe iure suo frustrari non vult, non intelligens se sibimetipsi iugulum præscindere, cùm se victum fateri nolit,) imò si ad dies aliquot id vsurpet, & hanc sibi vim inferat, ad oculum videbit, quantum inde commodi percipiat, & statim ac orationem incipiet, videbit, quomodo apes ad alueare conuolent, intraque illud se abdant, vt mella conficiant, idque sine vlla nostra solicitudine. Placuit namque Domino, vt, propter superiorem iliam solicitudinem & curam quam adhibuit, mereatur, vt tantum anima simul & voluntas dominium accipiant, vt, cùm vel minimum dant signum, quo se recolligi velle significent, sensus statim eis obediant, & vnà cum ipsis sese recolligant. Et, licet postea rursum aliquando excurrant, tamen magnum quid est, quòd se iam tum velut victas tradiderint: egrediuntur namque non nisi vt velut captiui & subiecti, nec tantum nobis nocent, quantum antè nocere potuissent; & cùm illos voluntas iam reuocat, citiùs ad stationem redeunt, donec tandem, volente Domino, post multas huiusmodi reiteratas reuersiones in perfecta contemplatione penitus maneant. Quod dictum est, bene id velim intelligi, nam licet obscurum esse videatur, ille id haud dubiè intelliget, qui opere ipsum volet exequi.

Bonũ est oculos inter orandum claudere.

Anima extra corpus robur acquirit.

Sensus semel victi, instar captiuorũ sunt.

Eunt igitur quasi per mare: & quoniam magni nostra interest, vt tam lentè longoque itinere non incedamus, dicamus paucis quomodo nos ad tam bonum progrediendi modum assuefacere possimus. Quicumque ergò sensuum recollectioni incumbunt, à multis peccandi occasionibus magis securi, immunes & liberi sunt, ac diuini amoris ignis citiùs illos corripit: nam cùm igni adeò vicini sint, hinc paruus intellectùs flatus ab intus accedat, vel per vnam scintillulam ipsos attingentem, penitus accendantur. nam, quòd ibi nullum ab vlla re externa sit impedimentum, anima se solam apud Deum suum detinet, itaq; magna ibi præparatio est, vt accēdatur. Credam⁹ ergo, esse intra nos ipsos quoddam maximæ opulentiæ palatium, cuius tota fabrica ex auro & pretiosissimis

Orationis recollectionis habenda media.

Anima splendido palatio assimilatur.

simis gemmis est constructa, vtpote quæ habitationi tam potentis domini seruitura est, &, te ex parte causam esse, cur fabrica hæc talis sit, qualis à parte rei reuera est. (certissimum quippe est, nullam esse domum, quæ tantam pulchritudinem aut splendorem præferat, quantam sancta ac munda quædam anima, & virtutibus plena, & quo hæ maiores & illustriores sunt, eo gemmas magis rutilare & splendere:) & magnū hunc Regem isthoc in palatio commorari, ipsumque dignatum tuum esse habitem, atque ibi in pretiosissimo quodam solio, corde videlicet tuo, sedere. Videbitur hoc, hac (scilicet fictione & exēplo ad hoc declarandum initio impertinens quid & frustraneum cuipiam esse; fieri nihilominus potest, vt multam id vtilitatem adferat, præsertim vobis: nam, cùm nos feminæ doctrinâ careamus, hinc hæc omnia nobis necessaria sunt, vt per illa verè intelligamus esse intra nos quid sine vlla comparatione pretiosius eo quod exterius videmus. Non cogitemus autem, nos intus mundas & vacuas esse. Et faxit Deus vt solæ fæminæ hac negligentia & segnitie laborarent. neque enim fieri posset (vti mihi quidem videtur) vt, si nos conaremur nobis identidem in mentem reuocare, huiusmodi nos esse, nosipsos hospitem habere, rebus mundi huius nos ita totos applicemus: perciperemus enim hauddubiè, quàm illę abiectæ sint & viles, collatæ eis quas introrsum possidemus. Iā quid amplius irrationale animal facit, quod visâ re aliquâ visum oblectante, eâ in escam & capturam data fame sedatæ cùm tamen inter huiusmodi animalia & nos, aliquod discrimen sit oporteat.

Deus instar Regis in anīa nostra throno cō sidet.

Ridebunt forsitan me, & dicent, hoc in se nimis quàm clarum est. Nec immetitò: mihi tamen hoc ipsum ad aliquod tempus satis obscurum fuit. Intelligebam quidem, me animam habere; at quanti hæc anima valoris esset, & quis intra ipsam commoraretur, penitus nō intelligebam, quòd mundi & vitæ huius vanitatibus, ne ipsum viderem, oculos meos occluderem. Nam si tunc tam bene intellexissem, quàm modo intelligo, paruum hoc animæ meæ palatiolum, ad tam potentem magnúmque Regem recipiendum, satis capax & amplum esse, non tam sæpè eum solum derelictura, sed interdum apud ipsum mansura, & adhoc operā datura mihi fuisse videor, ne illa tam sordida & inquinata fuisset. Quid porro mirabilius, quàm eum qui tam magnus & incomprehensibilis est vt mille mundos replere posset, intra rem tam paruam concludi velle? Sic & in sanctissimæ Matris suæ vtero concludi & arctari voluit. Cùm enim Dominus sit, plenam libertatem secum fert; & quia nos diligit, huic nostro modulo se adaptat & conformat. Cùm anima primùm incipit, non statim ei se rerum Dominus cognoscendum dat, ne videlicet ipsa turbetur dum tam paruam se esse videt ad rem tam magnam intra

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

continendam, quoadusque animam hanc paulatim dilatet & extendat, prout id quod in illam instillat, opus esse aduertit. Idcirco dixi, illum libertatem quamdam secum ferre, cum potestatem plenam & absolutam ipse habeat, palatii huius ampliandi & maius faciendi. Verùm in eo rei momentum situm est, vt hoc ipsum ei magna quadam resolutione velut suum & proprium tradamus, ac quomodolibet id ei vacue faciamus, vt, quodcumque libuerit, in ipsum velut in domum ac rem propriã inferre, & ex eo auferre possit. Hæc eius conditio est, & hoc ambit: & meritò Maiestas eius sic facere potest: itaq; hoc ei minimè negandũ. Cum enim nullã ipsæ nostræ voluntati inferre violentiam velit, quod illi damus, gratanter accipit, verum non antè se totum dat nobis, quàm nos ipsos ei totos & penitus demus; (est autem hoc longè certissimum; & quia tanti id momenti est, hinc etiã toties vobis in mentem id reuoco) nec sic in anima operatur, ac dum eam totam sine vllo prorsus impedimento & obstaculo possidet; neque scio profecto, quomodo illic operari posset: est namque omnis boni ordinis & directionis amantissimus. Vnde si palatium hoc omnigena vili plebecula, ac puerilibus crepundiis repleamus, quomodo potens hic Dominvs cum vniuersa curia sua huc diuertat? Nimis quàm multum sanè facit, quod, vel ad modicum tempus, in tanta turba & commotione hærere velit. Putatisne, carissimæ, illum venire solum? Non auditis, quid filius eius dicat, *Quies in cælis?* Certum est ergo, huiusmodi Regem numquam vspiam à suis aulicis & sequacibus solum destitui, sed illos semper & vbique ei adesse, & assidue pro nobis apud eum intercedere, & quæ nobis profutura sunt petere: sunt namque caritate plenissimi. Nolite putare, ita se ibi rem habere atque hic in terra inter homines. Cum enim quis hîc à viro aliquo nobili aut Prælato, tum ob aliquod intentum ac causam, tum quod ipsis ita videatur, beneuolè affectuoseque habetur, statim æmuli ac maleuoli hanc misello huic gratiam & affectum inuident, hinc omnibus, etiam nullo cuipiam malo irrogato, exosus est adeò vt hæc & beneuolentia & fauor escaro constent.

Deus animæ se cognoscendum dat iuxta eius capacitatem.

Non se solũ Deus dat nobis nisi nos ei totos demus.

* * *

CAPVT XXIX.

ALIA PROPONIT MEDIA, QVIBVS AD ORATIONIS recollectionis quis perueniat; & docet, quàm parum nos curare oporteat, quod Prælatos fauentes & beneuolos nobis habeamus.

PER amorem Dei vos obtestor, cariſſimæ, id genus fauores parui pendite: ſed vnaquaque veſtrum faciat quæ officij ſui ſunt, & ad quod tenetur: quòd ſi nullam Prælatus ipſi propterea gratitudinem oſtendat, certa & ſecura eſſe poteſt, id ſibi à Domino compenſandum & beneficij loco habendum. Nouiſtis ſaltem, non veniſſe huc nos, vt in hac vita premium aliquod reciperemus. Verùm in id quod durabile eſt, perpetua cogitatio noſtra feratur; ea autem quæ huius mundi ſunt, nullo in pretio habeamus, quæ ne quidem tamdiu durant atque in hoc mundo nobis viuendum eſt. Nam hodie afficitur erga hanc, cras verò, ſi maiorem in te virtutem viderit, magis afficietur erga te; ſi verò non afficiatur, ea certè id refert. Nullum, quæſo, huiuſmodi cogitationibus locum dem, quæ ſubinde à re minima principium habent, & tamen ad magnam animæ quietem pertrahere poſſunt; at quantocyus eas à vobis repellite, exiſtimando regnum veſtrum non eſſe in hoc mundo, & quàm citò omnia quæ in eo eo ſunt, finiantur. Sed hocce remedium adhuc nimis quàm facile, paruæque perfectionis eſt: melius eſt duret, tuque humilieris, & contemptui habearis, quin & propter Dominum qui tecum eſt, contemptui haberi velis. Conijce oculos in teipſum, atque interius te, (vti antè dictum eſt) conſidera, itaque magiſtrum tuum inuenies, qui numquam te deſeret. Et quo minus exterioris cõſolationis habebis, eo te ipſe interius delicioſius & amabilius tractabit. Eſt namque apprimè pius, & afflictos omnique conſolatione deſtitutos, dũmodo in ipſo ſolo cõfidant, numquam deſtituit. Vnde Regius Propheta, Dominum afflictis & anguſtiã preſentem teſtatur adeſſe. Aut credis hoc, vel non credis. Si credis, quid te fatigo? affligis? ſi autem te, Domine mi, prout oportet & verè cognoſcerem, nulla omnino in mundo res nos turbaret: multa namque elargirer tibi ſpem conijcere volentibus. Magnum quid eſſe credite, cariſſimæ, intelligere, hoc verum eſſe; vt ſic ad oculum videamus, omnes mundi fauores mera eſſe mendacia, quãdo nimirum animam vel minimum impediunt, quo minus ad ſe ipſam introgrediatur. Deus bone, ecquis, loquor vobis, cariſſimæ, bene & prout oportet, declarare poſſet? ſanctus ego: eſto enim ipſa ad hoc plus alijs obligata ſim & tenear, non ita tamen me id intelligere ſcio, ac quidem intelligi debet.

Mundana grauia ſunt.

Quo minus exterioris conſolationis habetur, eo maior à Deo venit.

Ve-

Vt ergo ad id quod dicebam reuertar, vellem sanè exponere vobis possem, quomodo sanctum hoc cum contubernali nostro, qui sanctus sanctorum est, contubernium consistere possit, vt tamen solitudinem illam, qua & ipsa, & sponsa eius fruuntur, (quando scilicet anima illa, ad seipsam reflexa, in hoc paradiso ad Deum suum accedere vult, & toti mundo post se portam claudit) non impediat. Quando, inquam, vult: noueritis enim oportet, non esse id quid planè supernaturale, sed in nostra voluntate situm, adeoque mediante ac iuuante Dei gratia (nam sine illa nihil omnino possumus, imò ne bonam quidem à nobis metipsis cogitationem habere) nos id facere posse. Non est hoc enim, quoddam potentiarum silentium, sed quædam ipsarum intra semetipsas recluso. Multis huc modis paulatim quis attingat, quemadmodum in libris quibusdam traditur: vt videlicet ab omnibus rebus ac negotijs separemur, quò interius ad Deum conuertamur; imò & in ipsarum occupationum medio, ad nos intra nosmetipsos reflectamur, tametsi vel ad vnicum momentum tantùm. nam vel in sola illa recordatione, quod videlicet intra me socium & contubernalem quemdam habeam, permultum boni & commodi situm est. Quod ergo efficere volo, hoc est, debere nos videlicet curare, vt videamus, & nos teneamus apud eum, quo cum loquimur, nec tergum illi obuertamus. ita enim mihi facere videmur, dum quando cum Deo loquimur, mille alias vanitates mente voluimus. Totius autem huius damni causa est, quòd verè & prout oportet, non intelligamus, illum prope nos esse, sed procul illum esse fingamus: quàm autem procul sit oportet, si in cælum illum quæsituri abeamus. Quid? anne facies tua Domine, talis est, vt ne videri quidem mereatur, cum tamen nobis tam vicinus sis? siquando cum hominibus sermonem miscemus, tunc nos ab illis non audiri putamus, si illos vultum alio & à nobis conuertere videamus; & oculos ipsi nostros occludemus, ne nos à te aspici & videri cernamus? Quomodo ergo sciemus, vtrum audieris quæ tibi dicimus? Hoc solùm declarare vellẽ, nimirum, vt intellectũ magna cũ facilitate quietum detinere assuescamus, quo nimirum intelligat, quid & quicum loquatur, exteriores hosce sensus recolligendos, & ad nos introuertendos esse, & aliquid illis dari debere circa quæ se occupent; cum certum sit, cælum nos intra nosmetipsos habere, quando quidem cæli DOMINVS sibi præsens adsit & commoretur. Denique assuescamus gustare, non esse necesse altùm clamare ad illi loquendum; Etenim Maiestas ipsius satis indicabit, illic se præsentem adesse.

Cum volumus ad nos ipsos intrare cum Deo, possumus, illo gratiam dante.

Potentiæ intra semetipsas recludũtur interdũ

De vanitatibus interorandũ cogitare. est Deo velut tergũ obuertere.

Quomodo intellectus facilè quietari possit, quò Deo attendat.

Ita fiet, vt vocaliter magna cum quiete oraturæ simus, & sic à magno nos labore liberabimus quem alioqui nos subire oporteret. si enim vim ipsæ nobis inferamus, quò DOMINO huic præsentes mus, breui tempore fiet, vt ipse nos etiam è signis quibusdam, (v dicitur) intelligat: adeò vt, cùm sæpiùs orationem Dominic nos recitare oporteret, vbi eam vel semel recitauerimus, statim inde turus sit, nos à se intellectas fuisse. Etenim à labore nos is liberare quæ maximè gaudet; ac propterea, tametsi eam nonnisi semel per integr horam recitaremus, dum modo eam nobis præsentem adesse, quid petamus, quamque ipse hoc nobis dare gestiat, quam denique libenter nobiscum versetur, intelligamus, minimè vult, vt de inde per multa in eo alloquendo verbis, nostrum ipsæ caput fatig mus ac fatigemus. Id Dominus illas vestrum docere dignetur, qu id nesciunt: equidem de meipsa ingenuè confiteor, non am sciuisse me quid esset vocaliter cum satisfactione & prout oportet orare, quàm hunc orandi modũ me Dominus docuisset. Tot verò in ad memetipsam introgrediendi consuetudine comperi bona comme ri, vt illa mihi occasio fuerint ita late me circa hãc materiam extendend

Orationis recollectionis bona.

Finem igitur facio, si dixero, eum qui huc pertingere cup (nam, quemadmodum antè dixi, id in manu & voluntate nostra tum est) in iis quæ dicta sunt, quotidiana consuetudine practica dis minimè defatigari aut deficerre debere; hoc namque est hom nem quoddam in semetipsum paulatim dominium acquirere; se ipsum perdendo, non tamen sine fructu & in vanum, sed vt lu semetipsum lucretur: quod perinde est, ac si sensibus suis ad imag num quoddam bonum ac commodum parandum vteretur. Etenim loquatur, meminisse procuret, esse aliquem quicum intra semetipsu loqui possit. si alium loquentem audiat, recordetur & cogiter, audi se debere eum qui de propiùs ac vicinius se alloquitur. Et quem complectar, sibi persuadeat, posse se (si modò velit) numquam à tam bono contubernio recedere; ac pœniteat, siquando parum suum diu solum esse passus est, probè sciens illius subsidio se quæ maximè opus habere. Et hoc sæpiùs per diem faciet, si possit, sin min saltem aliquoties: & quomodocumque id facere consuescet, non p terit non fructum inde, citiùs vel tardius, referre. Postquam verò D minus id semel ei iam dederit, tanti haud dubie id faciet, vt cum ingen ti quodam thesauro commutare nollet. Cùm ergo nulla omnino ratio ne aliquo saltem labore addiscatur, omnẽ quam huic rei impendetis op rã ac studiũ, carissimæ sorores meæ, vt bene impensum (ex amore Dei rogo) arbitremini. Equidem certissimò noui, si vel ad annum ac

Quomodo in oratione recollectionis se quis gerat.

Deo præsentes nos fingere perdiẽ sæpe nos oportet.

ad semestre tantum, id practicetis, fore, vt cum Dei fauore & gratia, ad scopum prætensum pertingatis. Ecce, quàm breui & exiguo tempore quã ingens lucrum referatur, quale videlicet est solidum arborum fundamentum iacere, vt, si ad magna quædam vos Dominus sustollere vellet, aliquam ad hoc in vobis iam præparationem inueniat, nimirum vos apud se constitutas reperiendo. Porrò Maiestas eius non permittat, vt à sacra eius præsentia nos vmquam subducamus. Amen.

Caput XXX

Ostendit quanti referat, intelligere quæ in oratione petuntur. Declarat hæc orationis Dominicalis verba, Sanctificetur nomen tuum. *Quæ orationi quietis applicat, & quid ea sit declarare incipit.*

Videamus iam vlterius, quomodo bonus præceptor noster longius progrediatur, & Patrem suum sanctum pro nobis interpellare incipiat: vtile quippe & bonum cum primis est, id nos intelligere. Quis enim, quantumlibet stupidus & inconsideratus, si quid à viro aliquo graui & honorabili petere cupit, non prius apud se reputat & in animo proponit, quomodo eum, quò illi placeat, nec aliquod fastidium aut molestiam creet, alloquatur, adhæc, quidnam ab eo petiturus sit, & ad quid opus habeat eo quod postulat, præsertim si singulare quid & amplum petatur, quemadmodum nos bonus noster Iesus, vt petamus, edocet. Quod sanè, meo iudicio, imprimis notandum est. Non poteras vno rem totam Domine, verbo concludere, ac dicere. *Pater da nobis quidquid expedit, ac consentaneum est?* Etenim aliud præterea nihil dicendum videbatur, apud eum præsertim qui omnia tam benè ac perfectè intelligit. Hoc quidem, ô Sapientia æterna, satis erat, quantum ad te, & Patrem tuum cælestem spectat, & sic eum tu in horto Gethsemani orasti. Tuam quidem voluntatem & timorem hîc ei patefaciebas, in ipsius tamen voluntatem penitus te resignabas. Nos verò, Domine mi, nosti non ita resignatos esse, sicut tu in Patris tui voluntatem resignatus fuisti: ac propterea opus fuisse, vt singularia & particularia quædam peteremus; vt sic apud nosmetipsos in animo reputaremus, expediensne ac conueniens nobis sit id quod postulamus, vtque si minimè id expedire videamus, petere desinamus. Eius namque conditionis sumus, vt, nisi quod petimus, nobis concedatur (idque propter liberum hoc arbitrium quod habemus) admissuri non simus, quæ Dominus nobis daturus

Nisi detur nobis quod petimus, datis à Domino contẽti non simus.

est. Nam tametsi hoc longè optimum sit, nisi tamen promptam ac præsentem in manu (ita dicam) pecuniam videamus, numquam nos locupletandos arbitramur.

Defectus fidei quam noxius.

Quam, ô Deus bone, noxium est, ita torpidam & soporatam tum quoad vnum, quàm quoad alterum, fidem nos habere, vt non satis intelligamus, quàm certò nos aut pœnæ, aut præmia post hanc vitam manent. Hac de causa consultum inprimis est, carissimæ, vos intelligere, quid in oratione Dominica petatis, vt, si quidem pater æternus id vobis concedat, id illi deinde in faciem nõ reproijciatis; & semper serio vobiscum ruminare quidnam petatis, & num, quod petitis, vobis expediat, si verò id minimè expedire comperiatis, minimè petere; sed orare, vt Maiestas ipsius vos illuminare dignetur, eo quod cæci sumus, & præ nauseabeos auersemur cibos, qui vitã nobis dare, eos verò appetamus qui præsentissimum nobis ritum, &, eheu, quam periculosum, quamque semper duraturum interitum! adferre nati sunt. Docet ergo nos bonus Iesus vt hæc verba dicamus quibus tale nobis regnum aduenire petimus. *Sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum.*

Cogitandũ num quod petimus, nobis propriũ sit.

Iam, quæso, carissimæ, eximiam præceptoris nostri sapientiam considerate. Equidem hic mecum perpendo, & bonum sanè nos est meditari; quid per hoc regnum petamus. Vt ergo Maiestas eius videbur, posse nos sanctum hoc Patris æterni nomen sanctificare, aut gloriosum; iuxta paruum & exiguum illud quod ipsi possumus, ita quidem vt hoc nobis pro viribus præstare quodcumque possumus ad placendum & satisfaciendum, quo hoc nobis dandum est; hoc loco vobis exponere & dicere volo quid hanc circa rem ipsa intelligam. quod si vobis displiceat, nec ad gustum vestrum vos alias à vobis ipsis considerationes procudite; ad hoc quippe vestrum Magister noster licentiam & copiam dabit, dummodo nos in omnibus Sanctæ Matris Ecclesiæ iudicio ac sententiæ (vti ipsa numquam non facio) subiiciamus, imò ne hęc quidem ipsa antè vobis legenda dabo, quàm viri horum periti & intelligentes, ea inspexerint & probarint.

Quid per regnum hoc postulemus.

S. Mater semper se Ecclesiæ iudicio subijcit.

Iam igitur summum bonum, quod in regno cœlorum mihi constare videtur (vt alia permulta præteream) est, iam tum omnia quæ mundi huius sunt, nullo in pretio habere, sed adhæc gaudium quoddam ex eo resultans quod omnes gaudeant; ac perpetua quædam & ingens satisfactio in semetipso, eò quòd Deum ab omnibus et mortalibus sanctificari, laudari, ac sanctum eius nomen bene dici à

Magnum est bonum regnum cælorum habere.

me verò eum per peccata offendi, ab vniuersis demum hominibus amari videat; imò & hæc ipsa anima nõ aliâ se se re occupat, quã eo amãdo; neq; verò eum potest non amare, q̃ eum cognoscat. Et sic eũ hoc in mundo amaremus; esto non ea perfectione, nec eadem in essentia, saltem longè eminentiore & excellentiore quam modò amamus, ratione eum diligeremus, si eum nossemus. Videor mihi hîc velle dicere, nos, ad hanc petitionẽ bene petendam, & vocaliter vti oportet orandũ, instar Angelorũ esse debere. Hoc quidem diuinus Præceptor noster, vt faceremus, cuperet, cum tam eximiam & sublimem nos petitionem petere iubeat. hoc saltem ante omnia constat, illum nobis non iniungere vt quæ impossibilia sunt petamus. Et cur obsecro, impossibile foret, vt, mediante Dei gratiâ, anima in hoc exilio constituta, ad hoc perueniat, quamquam non eâ perfectione quâ perueniunt eæ, quæ iam hoc corporis ergastulo solutæ sunt: ná nauigamus hic procellosũ mare, & adhuc in via hac sumus. Verùm aliqua subinde occurrunt tempora, quibus ipsos iam de via defatigatos, Dominus ad quamdam potentiarum tranquillitatem, & animæ quietem aeserenitatem perducit: nam, velut per signa quædam, manifestè ipsis patefacit, quomodo sapiat id quod datur ijs quos regni sui iam participes facit; ijs autem quibus id hîc sic datur sicut hoc ipsi petimus, arrhas & pignora quædam dat, vt per eas in spem magnam veniant, aliquando in æternum fruendi & possidendi id, quod hîc nonnisi per modum sorbitiunculæ propinatur.

Deus interdũ in quietem eas animas collocat, quæ amplius non possunt & fessæ sunt. Arrha fruitionis æternæ Dei.

Sanè nisi vererer, ne me de contemplatione hîc agere diceretis; valdè oportunus hac in petitione locus foret, nonnihil de puræ contemplationis principiis loquendi, quæ ab eam iam possidentibus, oratio quietis nominatur. Sed quia (vti antè dixi) de oratione vocali hîc tracto; hinc vnum cum altero non rectè quadrare nec coincidere videbitur. Equidem hoc dici non patiar; scio enim id extra propositum nõ esse, ignoscite proinde mihi, quia omnimodis id dicere cupio: scio enim multos (quemadmodum iam antè dictum est) dum vocaliter orant, à Domino postea, ad sublimem quamdam contemplationem sustolli, vt tamen ipsi quomodo id fiat minimè intelligant. Vnde ita sedulò & studiosè vos commoneo, carissimæ, vt orationes vestras vocales rectè decurrere quàm diligentissimè curetis.

Oratio quietis est initium puræ contẽplationis.

Equidem quamdam personam noui, quæ nullum vmquam orationis genus tenere potuit, quàm vocalem solam; & hanc cum teneret, tenebat omnia; imò cum vocaliter nõ orabat, ita intellectus eius, velut equus laxatis habenis & effrenis ferebatur, vt id ipsa ferre non posset. Sed faxit Deus, vt quotquot sumus, in mentali nostra ipsam imitari possemus. Nã aliquot orationum Dominicalium, quas ad effusiones singulas Redemptoris

Quædam persona semper orans vocaliter ad sublimem euecta fuit contẽplationem.

Proris nostri Christi recitabat,& aliquot aliarum etiam precum recitationi duas,aut tres etiam,horas impendebat.Quadam die me adiit valdè anxia & afflicta, quòd mentali orationi ac contemplationi nullatione posset insistere,sed dumtaxat vocaliter orare. Petii itaque eo quidnam vocaliter legeret: & comperi illam, interea dum suam Dominicam orationem decurreret,puram contemplationem tenere, & Domino sustolli vt secum per vnionem coniungeretur. Quod vel eius vitæ modo & operibus satis colligere erat; nam & sanctè & laudabiliter eam instituebat. Vnde & Dominum magnificaui, & suam hanc orationem vocalem inuidi. Hoc si verum sit (vti reuera est) nobis fibi qui contemplatiuorum inimici sunt , persuadere,prosus a ea se liberos esse, si modò orationes, vocales prout eas par est recitent (cum munda videlicet conscientia)recitent.

CAPVT XXXI.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, AC DECLARAT *quid oratio quietis sit ; & ipsam tenentibus quædam documenta & monita præscribit; quod sanè caput notatu dignum est.*

VOlo ergo,carissimæ, hanc orationem quietis pluribus & vberi in præsens vobis declarare, prout eam vel ab alijs exponi audiui vel Dominus mihi eam declarare dignatus est, & vel ideò fortasse vt vobis ipsam possem explicare.in qua Dominus apertè videtur indicare significare, petitionem nostram se exaudisse ; & iam tum in hoc mundo suum nobis regnum dare incipit, vt eum sedulò vereque demus, & sanctificemus , operam quoque demus,vt etiam omnes quotquot sunt homines id ipsum faciant. quod tum supernaturale est,& quod nullâ demum adhibitâ diligentiâ nostrâ ipsi possemus acquirere. Per eam namque anima seipsa , vel potiùs ipse Dominus per suam præsentiam, (quemadmodum iustum Simeonem olim nunce dimisit) in pace constituit; omnes namque potentiæ hîc quietantur & tranquillantur.Anima quippe modo,quodã ab intelligendi qui per exteriores sensus comparatur,valdè diuerso intelligit,sed Deo satis iam vicinam ac iuxta eum esse,adeò vt,si vel paulo vicinius accesserit,vnum quid cum eo per vnionem futurum sit . Non deo id sit, quòd eum corporis aut animæ oculis videat : nec iustus ille Simeon aliud aut plus videbat, quàm puellum pauperculum: nam si ad fascias & pannos quibus

Oratio quietis quid supernaturale est, & ipsam ipsi per nos acquirere non possumus.

Describitur oratio quietis.

Quomodo Simeon iustus Dominũ viderit

erat, & perexiguum hominum qui eum in processione illa comitabantur, numerum respectum habuisset, hæc ei persuasissent, & credere fecissent, hunc potius viri alicuius pauperis ac mendici, quàm Patris cælestis filium esse. Verùm puer ipse satis hoc per se indicabat: & simili planè modo hîc id intelligit anima, esto non simili aut eadē cum claritate: nā ne quidem ipsa intelligit, quomodo id intelligat, nisi dumtaxat, quod se in regno aut saltem iuxta Regem, qui hoc ei dare debet, esse conspiciat; & videtur anima talem hic in se reuerentiam & venerationem concepisse, vt ne quidem petere quid audeat.

Anima in oratione quietis, aliquam Dei cognitionē habet.

Est id velut mors & amortizatio quædam tum interior, tum exterior, ita vt exterior homo (corpus inquam, vt sic me melius ac commodius intelligatis) nulla ratione vel sedem mouere vellet, sed ad instar eius quiiam prope ad viæ suæ finem peruenit, nonnihil iam requiescere gestiat, vt melius iter suum denuo repetere possit; hic namque ei vires ad hoc restaurantur ac duplicantur. Maximum quoq; in corpore gaudium, nec non magna satisfactio in anima sentitur: vtpote quæ adeò lætatur, quod se iuxta fontem iam esse conspiciat, vt etiamsi non bibat, iam tum satura & plena sit, & nihil amplius quod desideret, ei superesse videatur; ad hæc potentiæ ipsius ita quietæ & serenatæ sint, vt ne semel quidem mouere se vellent; demum, omnia quæ sunt, & in amando impedimento esse videantur. Non sunt tamen eæ penitus perditæ, cogitare namque libere possunt de eo iuxta quem consistunt; adeo vt illarum duæ liberæ sint, sola verò voluntas hîc velut captiua sit; quasi quid molestiarum pati possit, interim dum hoc in statu constituta est, illud demum est, quod se rursus libertati suæ restituendam videat. Intellectus vnum quid dumtaxat intelligere vellet, memoria quoque nullare alia, præterquam hac, occupari. hîc quippe videre, vnum hoc necessarium esse, à ceteris verò omnibus se ad turbationem perduci. Vellent etiam, vt ne quidem sese moueret; quod hanc se pacem hoc motu amissuras credunt, ideoque se mouere non audent. Graue & molestum illis est loqui. Hora vna facilè illis elabetur, antequam semel orationem Dominicam recitarint. Adeò autem inuicem vicini sunt, vt se mutuo per signa intelligere aduertant. In palatio iuxta Regem suum versantur, videntque illum suum illis regnum iam tum dare incipere. Hic funduntur subinde lacrymæ, idque sine vlla prorsus amaritudine & molestia, imò verò magna quadam cum suauitate. Ne in mundo quidem existere se putant; imò eum ne videre vel audire quidem vellent, sed suum Deum dumtaxat. Nihil est quod illis graue sit, aut (vt quidem videtur) graue esse possit. Denique interea dum hoc durat, ita sunt velut

Mors interior & exterior in oratione quietis.

Eius gaudium.

Quomodo in ea potentia quietæ sint.

Sola voluntas in ea captiua est.

Potentiæ hic vnum quid necessarium solū intelligere volunt.

Omnem motum fugiunt.

Lacrymæ suaues, nec amaræ.

obrutæ & absorptæ, idque ob satisfactionem, gustum, & gaudium quod in eo situm est, vt nihil quod optandum sit, supereße amplius putent, sed libentissimè cum D. Petro dicerent, *Domine fac nobis tria tabernacula.*

Gratia quædam huius orationis intellectu difficilis.

Aliquando & aliam in hac quietis oratione gratiam Dominus impertit, quæ, nisi magna adsit experientia, quàm difficillimè comprehenditur; at, si qua experientia adfuerit, facillimo negotio & statim intelligitur. Vos verò, quæcumque illam habebitis, insignem in vobis esse consolationem sentietis, cùm quid ea sit intelligetis; & ipsa mihi per deo, hanc Dominum gratiam sæpè vnà cum præcedente conferre. Si ergo quies hæc magna ac diuturna est, videtur mihi voluntas, nihil tunc alicui rei tota adhærescere, hac in pace & tranquillitate non posse persistere: non rarò enim contingit, vt ad integrum diem, etiam biduum, hoc in gaudio & satisfactione agamus, nosque non intelligamus. De iis loquor, qui eam habent. Porrò vident, non esse se totos quanti quanti sunt in ijs quæ sunt, sed id quod potissimum est, sibi deesse, voluntatem inquam (prout mihi videtur) cum Deo vnita est, aliasque potentias suas libertate sinit, vt rebus ad diuinum obsequium spectantibus seruiant & intendant; ad quas eæ tunc quidem magis aptæ & dispositæ sunt, sed ad de rebus mundanis agendum prorsus ineptæ, & subinde stolidæ fatuæ. Ingentem porro Dominus ijs gratiam facit, quibus hoc concedit: sic namque & actiua, & contemplatiua vita simul vnitæ in electo reperiuntur. Tunc namque Dominus omnibus in rem suam vtitur: voluntas quippe in opere suo occupata est, vt tamen nesciat, quo modo operetur, suaque in contemplatione manet; aliæ verò duæ potentiæ officio & partibus Marthæ funguntur; adeò vt ipsa, & Maria, tumultuosè incedant. Quamdam noui, quam Dominus sæpè ad hunc statum perducebat, & quæ seipsa intelligere non poterat: cumque quendam valdè contemplatiuum consuleret, id quidem valdè possibile esse, sed audiuit; ita enim & sibi fieri. Itaque crediderim cum in hac oratione quietis anima ita contenta sit, & gaudeat, voluntatem potissimo tempore cum eo qui solus eam reficere & satiare potest, coniunctam se debere.

Intellectus & memoriatum aptæ sunt rebus ad Dei cultum spectantibus, mundanis ineptæ.

Non incongruum mihi fore videtur, carissimæ, aliquas hic adhortentias & monita præscribere in vsū illarū, quas è vobis Dominus, ad suā misericordia, huc perduxerit, quales nonnullas esse, ipsa noui. Periculum est, q, cùm tale in seipsis gaudiū sentient, ac, quomodo id sibi adcon- ignorant (vident saltē, id se per se habere & cōparare non posse, sed tantis his hæc tētatio occurrit, quod in illo se permanere posse credāt, ideoque ip-

spiritum quidem suum attrahere vellent. In quo profecto quàm grauissime errant: nam sicuti efficere non possumus, vt dies illucescat, ita nec impedire vt vespera non adueniat. Non id iam amplius opus nostrum est; quia supernaturale est, &, vt ipsum acquiratur, vires nostras longissimè transscendens. Nihil autem magis nos, ad in hac gratia aliquamdiu manendum, iuuare potest, quam si liquido perspiciamus & intelligamus, nihil huc nos à parte nostra posse vel adferre vel auferre, sed eam sic recipiamus, vt summè nos eâ indignos reputemus, ac pro eadem ingentes gratias agamus: non tamen multa hîc verba vsurpando, sed dumtaxat oculos, cum Publicano, ad cælum sustollere non audendo. Bonum quidem est, maiorem solitudinem (quò Domino locum demus, eiusque Maiestatem operari sinamus, tamquam in rem ad se totaliter spectantem) sectari, &, ad summum, subinde, per interualla, amorosum aliquod verbum proferre, ad instar eius qui candelam, quam exstinctam esse videt, suam aliquo flatu redaccendere satagit; at, si illa iam ardeat, ad aliud nihil flatus ille conducit, quam vt lumen ipsum candelæ exstinguat. Dico igitur, flatum hunc, prout quidem mihi videtur, esse debere suauem, ne, dum per intellectum multa verba scite digerere satagit, voluntatem simul occuper. Hanc porro aduertentiam, quam iam suggerere volo, diligenter notate carissimæ: sæpe namque ita vos constitutas esse comperietis, vt alias illas duas potentias regere prorsus nesciatis. Subinde namque contingit, cogitationem ita diuagari, interea dum anima summa quadam in quiete versatur, vt, quod intra domum eius fit, extra illam esse videatur; adeò vt cogitatio tum quidem, non tam domi suæ esse, quàm, instar hospitis, aliena in domo diuersari, aliaque diuersoria in quibus habitet, (quòd propria ei domus minimè placeat) quæritare videatur; nescit enim misella, quid sit vno in Esse manere. forsan mea solius cogitatio talis est, aliorum autem cogitationes ita constituta non sunt. Me ipsam ergo alloquor: vtpote quæ aliquando, eò quod hanc cogitationis instabilitatem & variationem impedire nequeã, mori opto. Alias autem constanter & continuo domi illa suæ manere videtur, voluntatique se sociam præstare. Ceterùm cum omnes tres potentiæ inter se concordant, & vnum quid spirant, cælum quoddam esse videtur; perinde ac dum duo coniuges alter alterum amantes ita inuicem consentiunt, vt, quod vnus cupit, id cupiat & alter: at si vir male se gerat, certissimum est, magnam illum vxori inquietudinem & molestiam adferre. Cùm ergo voluntas tali se in quiete agere comperiet, non pluris intellectum, vel cogitationem, vel imaginationem (quid enim sit nescio) faciat, quam stultum & morionem aliquem faceret: si enim hunc illa ad se pertrahere & apud se detinere, velit, aliquomodo per hoc

Oratio quietis per nos ipsos obtineri & retineri nequit.

Oratione quietis nos indignos debemus reputare.

Paucis vtẽdum verbis in oratione quietis.

Cogitatio, interdum turbata est, interim dũ anima in quieta est.

Cælũ quoddam est, dũ tres potentiæ conspirant.

Voluntas dum in quiete est, de intellectu non sit sollicita.

eam impediri, turbari, & ad inquietem perduci necesse est. In hoc ergo orationis genere semper nobis laborandum erit, & nihil vltra lucrabimur aut proficiemus, at potius iacturam faciemus eius quod ibi sine vllo nostro labore DOMINVS nobis confert. Hanc quæso similitudinem, quam mihi in oratione hac agenti Dominus suggessit, quæque mihi apprimè arridet, & rem quam fingere revolo, egregiè exprimere videtur, diligentissimè notate. Anima quippe est adinstar infantis adhuc lactentis; qui cum iam ab vbere dependet, mater ei, etiamsi labella sua non moueat, ad cunctandum ac reficiendum suauiter lac in osculum instillat. Eodemmodo & hîc fit; voluntas quippe sine vllo intellectus labore diligit, vtique DOMINVS, vt ipsa, etiam non cogitans, cum Domino vnita intelligat, & quod Maiestas ipsius ei in os instillat lac tantum insigne transmittat, adhæc hac ipsa dulcedine fruatur, simul & intelligat se nonnisi à Maiestate ipsius gratiam sibi fieri; denique, quod hac ipsa fruatur, in se gaudeat. At intelligere velle non debet, quomodo hac fruatur & quid sit quo fruitur; sed seipsam tunc negligat oportet: etenim quæ ita & prope ipsam est, non negliget aduertere ac videre quid illi præcuum sit. Si enim cum intellectu in certamen descendere velit, quo illum participem reddat; ipsum videlicet ad se pertrahendo, tunc neutrum facere poterit; sed necessario lac ore suo excidere sinet, itaque dum hoc alimentum amittet.

Similitudo ab infante lactente sumpta.

Hoc autem est discrimen inter hoc orationis genus, & dum cum Deo totaliter vnita est: nam in vnione ne quidem hoc facit, vt cibum deglutiat aut transmittat; sed hunc ipsa intra se iam esse comperit vt tamen non intelligat, quomodo illum Dominus ei ingesserit: at hoc orationis genere videtur velle, vt anima paulisper alibi sit, sed tam id quietè fit, vix vt percipiatur. Quod verò ipsam vnitam affligit, est intellectus, vel imaginatio: verùm tunc eam minus is affligit, cùm omnes tres potentiæ inter se consentiunt & vnite sunt, quòd suspenduntur ab eo qui creauit illas: nam ea, quam ipsis delectatione & gaudio, omnes occupatas detinet, ita tamen vt nec quomodo, aut id intelligere queant. Cum ergo anima, (vti dixi) se orationem agnoscet, quæ quietum & summum quoddam vnitis gaudium est, vt tamen dignoscere distinctè non queat, nam hoc propriè sit (quamquam satis cognoscat & discernat, omnibus mundi huius gaudiis nimium quantum differre: nam, anima in vniuersum mundum, nec non vniuersa eius gaudia nium obtineret, nihil tamen essent hæc omnia, vt quæ an voluntatis sita est, voluptatem ac satisfactionem, eam

Differentia inter orationē quietis & perfectā vnionem.

facerent ; adeò vt reliqua vitæ huius gaudia ſolum in voluntatis exterioribus , aut (vt ita dicam) in eiuſdem cortice haberi videantur.) cùm inquam , anima in hoc tam ſublimi orationis gradu ſe eſſe comperiet , qui (quemadmodum antè dixi) iam clariſſimè perſpicitur ſupernaturalis eſſe ; ſi tunc intellectus , vel (quò melius me declarem) cogitatio , ad maximas mundi impertinentias & ineptias diſſluat , rideat eum , & in modum fatui cuiuſdam currere ſinat , ipſa verò in ſua ſe quiete detineat. cogitatio quippe & imaginatio abibit & turſus redibit : & , quoniam voluntas hîc domina eſt , & potens , hinc illum ad ſe ipſa facili negotio pertrahet , vt te neceſſe non ſit hic affligas aut torqueas. Sed, ſi id violenter magnoque conniſu efficere velit , omnem quam aduerſus illum habet , potentiam, quæ è diuini illius alimenti ſumptione & receptione ei accedit , amittit ; itaque fiet , vt nec hæc , nec ille , quidquam lucraturus , ſed ſimul ambo iacturam facturi ſint. Nam , quod vulgari prouerbio dicitur , eum qui multa ſimul complecti geſtit , ſimul omnia perdere , hic mihi locum habiturum videtur. Docebit id ſatis experientia : hac verò carenti minimè miror id perquàm obſcurum , & quaſi neutiquam neceſſarium viſum iri. Sed iam antè dixi , eius, quantumlibet ea parua ſit , adminiculo eum id intellecturum, & rem ſuam hinc facturum, Dominumq; laudaturum, & gratias ei acturum, quòd gratiam ac lumen, ad illud hoc loco dicendum, mihi dare dignatus ſit.

Anima in oratione quietis cõſtituta videat impertinentias intellectus.

In hoc ergo hanc orationem concludamus, nimirum, cùm anima in hoc orationis genere iam verſatur, Patrem æternum eius poſtulatis , videlicet de ſuo regno ei hic dando, iam tunc annuiſſe videri. O beatam ergo petitionem, quòd tantum per eam bonum, non intelligentes id tamen, petamus! ô beatam poſtulandi rationem! Quare ſeriò aduertere nos velim, cariſſimæ, quomodo cæleſtem hanc orationem Dominicam videlicet, & reliquas omnes orationes vocales proferamus. Poſtquam enim hanc à Deo gratiam acceperimus, ſtatim omnem de rebus mundanis ſolicitudinem abijcere nos oportet: nam mundi huius Dominus locum aliquem ingrediens, mox omnia illa inde diſpellit ac diſſipat. Non tamen dico omnes qui hanc orationem tenebunt , ideò neceſſariò totaliter mundo ſequeſtratos & alienos eſſe. ſaltem vellem intelligerent quid quoad hoc ſibi deſit, ſeq; humiliarent, & operam omnem darent, ad cor ſuum paulatim ab omnibus rebus auellendum : niſi enim hoc fecerint , hic hærebunt , nec vlterius progredi poterunt. Quoties ergo animæ DOMINVS huiuſmodi dat pignora , ſignum eſt , illum ipſâ ad magna quædam vti velle , & tunc inſignem ipſa progreſſum faciet, niſi ſuâ eum culpâ impediat. Sed ſi regno cælorum illius in domo ſemel iam plantato , ipſam ad

Non omnes qui ad orationem quietis perueniere. neceſſario à mundi rebus diuulſi ſunt.

sam ad res terrenas denuo conuerti videat, non solùm regni sui secreta ei non reuelabit, verùm etiam hanc ei gratiam quàm rarissimè, & nonnisi quàm breuissimo tempore præstabit. Fieri quidem potest me quoad hoc falli, at video & scio, ita se rem habere, & hanc esse rationem credo, cur non plures animæ spirituales inueniantur: cum enim tantę gratiæ operibus & obsequiis suis non respondeant, ac ei rursus recipiendæ de nouo sese disponant; sed econtra voluntatem quam Domino iam semel dederunt, quamque ipse vt propriam sibi vindicat, manibus ac potestati illius extorquere, eamque rebus abiectis explicare satagant; hinc aliud domicilium quæritat, in quo plus amentur, plus dandum; esto non omnino, nec penitus repetat quod iam amisit, si modò conscientia à peccatis pura conseruetur.

Cur pauci sint homines spirituales.

Perstringũtur qui vocales orationes multas simul & festinanter percurrunt.

Verùm sunt quidam (& horum de numero ipsa vna fui) quibus minus vt plurimum teneros affectus indit, ac sanctas inspirationes dat, men, ad rerum huius mundi vanitates perspiciendas dat, quibusque dem hoc regnum elargitur, scilicet in oratione quietis eos constituit, & qui è contra adinstar surdorum nihil audiunt, eò quod tam libenter labia motitant, & multas orationes vocales quàm celerrimè decurrere gestiant, quasi qui pensum præscriptum absoluere cupit: quia iam ita statuerunt, tantum quotidie precum pensum decurrere, vt, licet Dominus, (sicuti dixi) regnum ipsis velut in manus tradat, ipsum admittere detrectent; at longè se melius facere putent, quòd vocaliter sua recitent, que aliò diuertant. Hoc autem facere nolite, carissimæ; sed super hoc flectite, cum hanc Dominus vobis gratiam præstabit; & certę estote, si feceritis, vos magni thesauri iacturam facturas, & longè amplius facturas, vnum dumtaxat orationis Dominicæ verbum per interualla prorendo, quã ipsam sæpius festinanter decurrendo, & quod dicitis non telligendo. Is enim quem oratis, vobis valdè vicinus est, ita vt vos haud dubiè sit exauditurus: ac creditote, hac in re veram nominis eius tionem & sanctificationem sitam esse: tunc quippe Dominum, si quid eius domesticum & proprium, glorificatis, magno eum affectu & desiderio laudatis, & videmini impediri non posse minus eum adhuc melius cognoscatis, cum iam probaueritis & gustaritis, quam Dominus suauis sit. Vnde vos commoneo, vt hoc inprimis vobis propositum sit, & ad hoc attendatis, cum permultum in eo sit situm.

* * *

Ca

Caput XXXII.

In quo agitur de hisce orationis dominicae verbis, Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra; *quamque magnum quid is faciat, qui hæc verba ex toto corde & affectu profert, quamque ei Dominus propterea sit mercedem daturus.*

Cvm ergo benevolus noster Præceptor tanti valoris rem, vt quæ quidquid hic optare possumus, in sese continet, pro nobis petierit, & nos petere docuerit, tantamque nobis gratiam fecerit, vt suos nos fratres fecerit; iam videamus, quid suo nos Patri dare velit, quid illi pro nobis offerat, denique quid ipse à nobis petat. æquum quippe est, vt aliquod pro tot tantisque quas nobis confert, gratijs illi obsequium rependamus. Quam, ô bone Iesu, parum (parum inquam à parte nostra) das, & quàm multum pro nobis è contra postulas! vt taceam illud ipsum nihil omnino in se esse, habito respectu ad plurimum illud quod tibi debetur, & ad tantæ maiestatis Dominum. Verum, vt dicam quod res est, nihil tunc nobis reliquum facere videris, cum tibi damus quidquid dare possumus, siquidem ita id damus prout ore dicimus: vt fiat, inquam, voluntas tua sicut in cælo, ita in terra. Optimè hauddubiè fecisti, amantissime Præceptor, cum superiorem illam petitionem ante hanc præmisisti, vt sic adimplere possimus, quod hic in nomine nostro Patri tuo das. Nisi enim sic factum esset, Domine, prorsus id esset (prout mihi quidem videtur) impossibile: sed Patre tuo annuente & concedente id, quod tute ab eo petis, vt scilicet illius regnum hîc nobis adveniat, scio per nos non staturum, quo minùs verax & fidelis inveniaris in dando id quod pro nobis das. Terrâ enim in cælum iam commutatâ, possibile erit, vt tua in me voluntas adimpleatur & fiat; at, si id non fiat, & quidem in terra ita nequam ac sterili ac mea est, quomodo id possibile foret, prorsus nescio, Domine; cum tam magnum sit quod offers.

Magnum quid est petere vt Dei voluntas fiat.

Quoties verò hoc mecum perpendo, non possum non ridere quosdam, qui à Domino molestias, cruces ac tribulationes poscere non audent, quòd eas propterea sibi statim ab eo immitti putent. Non loquor autem de iis, qui ex humilitate eas petere omittunt, quòd iis ferendis se impares esse arbitrentur. quamquam mihi persuadeam, eum, qui amorem illis ad hoc tam asperum & durum medium postulandum, quò ipsum opere declarent, concedit, etiam ad easdem ferendas amorem concessurum. Equidem illos, qui ideò cruces roga-

Deus corroborat eos qui tribulationes ab eo petunt.

rogare non audent, quòd eas sibi quamprimùm immittendas putent: at terrogare vellem, ecquidnam dicant, dum Dominum orant, vt fiat ipsis voluntas fiat? an forsan id ideo dicunt, vt dicant id, quod cete hominum dicunt, non verò vt id opere ipso exequantur? Ità facerem rissimæ, absurdum & incongruum foret. Videre autem vt amantissimus Iesus, noster hîc legatus esse videatur, & quomodo inter ac Patrem suum esse voluerit mediator & intercessor, idque no suo impendio: quapropter à ratione alienum foret, vt mentiri & fallere deprehenderetur in eo, quod à parte nostra Patri suo ofaut ab eo petendo abstineamus oportet.

Dei voluntas velimus nolimus ad implebitur.

Iam id aliâ viâ & ratione declarare volo. Certũ est, carissimæ illius limus, nolimus, eiusq; voluntatẽ adimplendã tam in cælo quàm in faciendam: itaque mihi consulenti credite & acquiescite, ac fiat necessitate virtutem. Quàm mihi volupe & suaue est, Domine, vtam peruersa & nefaria voluntate, qualis mea est, penderet, quo minus voluntas adimpleretur aut non adimpleretur. Egregiè scilicet meum actum esset, si in mea potestate situm fuisset, tua vt voluntas in cælo, quàm in terra adimpleretur. Meam ergo voluntatem & gratanter tibi iam defero, esto id, in præsens quidem non sine commodo & compendio faciam: iam dudum enim reipsa probe longâ experientiâ didici, quàm mihi bonum sit, meam voluntatem tuam quàm libentissimè resignare. Quantum, ô dilectissima, re emolumentum & lucrum situm est! quantum econtrà dedium in eo quòd reipsa non exequamur, quod in oratione minica Domino promittimus, videlicet quantum spectat ad id ei offerimus! Verùm, antequam vobis exponam quidnam per lucremur, declarare statui & ostendere, quàm id quod offertis num sit, ne postea ad vos excusandas, vos deceptas fuisse, nec ad intellexixisse asseratis. Non imitemur ergo Religiosas quæ quæ semper & continuò varia promittamus, & quoniam non præstamus, hinc ad purgationem nostri dicimus, non satis lexisse nos ea quæ promittebamus. Idem certè hic contingere set. cùm enim dicimus nostram nos voluntatem in alterius tem resignare, admodum id nobis facilè esse videtur, quoadusque sum opere exequentes, perspicimus, nihil eo dari fingique ficilius, siquidem rpout oportet, adimpleatur. etenim facile est, at factu perdifficile. si autem nullam inter vtrumque tarunt differentiam, nec vnum altero maius esse, non satis runt.

Quantum offeramus cum nos offerimus, vt Dei voluntas in nobis fiat.

Dare ergo operâ bene vt id intelligant eæ, quæ hoc in loco

emittent, idque per longam probationem, & sibi persuadeant, non satis esse verba afferre, sed præter hæc, etiam opera requiri. Prælati quidem & Superiores non semper cum rigore nos conducunt, præsertim cum debiles & imbecilles nos esse vident: at subinde tam debiles, quàm fortes, eodem modo & ritu conducunt. Sed hoc modo non fit hîc: nouit quippe Dominus, quid quisque ferre queat; vnde aliquem robustum & fortem esse videns, non antè quiescit, quam suam in eo voluntatem videat adimpletam. Docere autem & vobis in mentem hîc reuocare volo, ecquænam ipsius voluntas sit: nolite verò putare aut metuere, eam fore, vt vobis aut diuitiæ, aut voluptates, aut honores, aut aliquid cuiusmodi ex mundi huius rebus detur; etenim multò ipse vos cariores habet, magnique facit id quod ipsi offertis, amplissimeque vobis id compensari cupit, cum suum, iam tum in hac vita, vobis regnũ det. Scire & nosse vultis qualẽ sese præbeat iis, qui in veritate & sincerè superiora illa verba ei dicunt? Rogate id glorioſum & dilectissimum illius filium, qui cum in horto Gethsemani oraret, ista hæc ad illum verba identidem repetebat; quæ quoniam is magna cum resolutione, deliberatissimè, totoque ex affectu proferebat, hinc videre licet, an non Pater cælestis bene suam in eo voluntatem adimplerit, tantis illum molestijs, doloribus, iniurijs & persecutionibus obijciendo, vsque dum tandem in cruce spiritum redderet. Hîc ergo videtis, carissimæ, ecquid dederit ei quem præ reliquis hominum amabat: vnde iam liquidò patet, quænam eius sit voluntas.

Quæ sit Dei voluntas.

Christi exemplo discimus, in quo Dei patris voluntas sita sit.

Hæc igitur illius hoc in mundo sunt dona; q̃ pro amoris quo nos prosequitur, modulo in nos effundit. quo enim aliquẽ maiori minoriue amore prosequitur, eo plura paucioraue in illum ex hisce donis confert; nec non pro magnitudine animi, quem in vnoquoque aduertit; item pro modulo amoris, quo in Maiestatem suam aliquem ferri conspicit. Qui enim multum eum amabit, hunc etiam multum pro nomine suo pati posse videbit; qui verò parum amabit, huic etiam parum dabit. Vnde certissimum esse duco, pro magna aut parua in cruce ferenda resolutione amorem esse solere, & secundùm eam commensurari debere. Quamobrem si hunc habeatis, carissimæ, date operam, vt quæ ad tam potentem Dominum profertis verba, non sint veluti verba aulica sponsionibus opulenta, re autem vacua; sed firmiter vobiscum statuite pati, quodcumque demum Maiestas illius vobis volet immittere. Si enim aliter voluntatem vestram resignaretis, perinde faceretis, ac qui alteri cuidam pretiosum aliquod monile ostenderet, adhæc id dare vellet, atque vt ipsum ille acciperet, precibus etiam instaret; altero autem manum ad accipiendum extendente, illud

Deus dat dona pro modulo amoris sui.

Perstringũtur qui Deo voluntatem offerunt, nec dant.

ad se reduceret, & intra manum recluderet. Non sic deridetur est is, qui nostri causa tot irrisiones & contumelias pertulit: &, cuius nihil aliud esset quàm hoc, turpe sane & intolerabile est, toties ... lum à nobis sic irrideri: neque enim semel, sed sæpius, hæc ei verbo ratione Dominica oggerimus. Semel ergo & simul monile totum ... damus, cum toties id ei tradere proponamus & gestiamus. faciendum men est, illum id nobis primo non dare, vt id nos deinde illi demus. Mundani quidem homines nimis quàm multum facient, si veram eam ... dicunt adimplendi resolutionem & voluntatem habeant; at vos ... oportet & dicere & facere, id est verba afferre & opera, sicut nos Religi... si reuera facere videmur. Nisi quod interdum, non solum monile ... statuamus, verum etiã in manus tradamus, ac statim id ab eo ... tamus. Momento ita liberales sumus, & ecce paulo post ita ... uari; adeo vt ex parte satius fuisset, ita nos in dando præcipites ... nantes non fuisse. Nam quidquid isthoc in libro vos, monui & doc... luc dumtaxat refertur, vt scilicet nos totaliter & totas Deo Creatori ... damus, nostrumque velle in illius voluntatem resignemus, affectum ... nique nostrum à creaturis omnibus auellamus, vnde iam satis puto ... lexeritis, quantum momenti in hac re situm sit.

Voluntas penitus & tota Deo danda.

Mundanorum & Religiosorum in voluntatis resignatione differentia.

Quamobrem plura de ea loqui nolo; hoc solum dicam, ... licet bonus magister noster prædicta verba hoc loco ponat, vtpote ... probè nouit, quantum lucrifacturæ simus, si hoc seruitium & obsequ... Patri eius æterno præstemus. Hoc quippe faciendo & adimplendo ... ipsas disponimus, vt quam breuissimo tempore ad viæ finem perue... mus, & de viua prædicti fontis aqua bibamus: nisi enim voluntat... nostram Domino penitus totam resignemus, vt nimirum de omnibus quæ ad nos spectant, iuxta velle ac beneplacitum suum ipse dispo... numquam de aqua illa nos bibere sinet. Hæc est perfecta qua... contemplatio, de qua vt vobis aliquando scriberem, à me petis... & (sicuti iam supra dixi) nihil huc ipsa à parte nostra afferimus, nullu... laborem subimus, nihilque agimus; aliud quippe nihil hic requ... (quidquid enim amplius & vlterius est, impedit ac remor... quam dicere, *Fiat voluntas tua* DOMINE in me, idque o... quibus tibi placuerit, modis viis & rationibus. Si per viam mal... tionum & crucis id fieri cupis, robur mihi suggere, & illæ mox ... veniant; si per viam persecutionum, morborum, infamiæ ... digentiæ, ecce paratam me, vultum meum ab iis mi Pater non ... neque etiam par est, vt tergum tibi obuertam. Cum enim ... tuus hanc voluntatem meam, omnium nostrum nomine ... obtulerit; nefas sanè est, vt ipsa à parte mea desim officio; ...

tuum mihi, quæso, da regnum, quo ipsum queam adimplere, cum id ipse mihi à te postularit. Fac de me & mihi prout tibi allubuerit, tamquam de re ad te pertinente. Quanti porro donum hoc roboris est, carissimæ meæ! Et sanè non potest non robur habere, si ea qua oportet, resolutione & proposito fiat; nimirum Omnipotentem eò deducit, vt vnum quid cum nostra vilitate fieri, nosque in se transformare, denique quamdam inter Creatorem & creaturam vnionem conciliare non dedignetur. Videte, an non abunde vobis hic soluendum sit, & an non bonum magistrum habeatis; qui, cum sciat quibus Patris sui voluntatem rebus conciliare sibi possit, nos docet, quomodo & quibusnam rebus illi seruire debeamus. Quo autem anima maiorem resolutionem ac determinationem præfert, ac quo magis ex operibus eius liquet, verba ipsius non esse verba affectata & aulica, eo nos Dominus sibi viciniores facit, magisque ab omnibus mundi huius rebus, atque adeò à nobisipsis, sequestrat & sustollit, vt nos sic ad magna dona recipienda disponat. Imo verò, etiam in hac vita, hoc nobis seruitium & obsequium identidem compensat & soluit, tanti scilicet ipsum facit. adeo vt tandem, quid petituræ simus nesciamus, eiusque Maiestas in dando numquam defatigetur. Nam satis ei non est, animam illam vnum quid secum effecisse (quoniam illam sibiipsi iam vniuit) nisi simul cum ipsa deliciari & exultare, variaque ei secreta aperire incipiat, nec non gaudere, quòd ipsa iam ecquid lucrata sit intelligat, & aliquo modo quidnam illi præterea sit daturus, cognoscat. Vnde efficit, vt sensus hosce exteriores ipsa paulatim perdat, ne qua demum re occupetur & distrahatur (atque hoc ad raptum refertur) tamque amicè & suauiter cum ea conuersari & agere incipit, vt non modo suam ei voluntatem restituat, sed simul cum illa & propriam ei consignet. complacet namque sibi Dominus in illa, adeo, vt quoniam hæc secum tam familiariter agit, per vices (vt dicitur) & alternis imperium obtineant, &, quemadmodum ipsa facit quod ille iubet, ita vicissim ille faciat, quod ipsa ab eo postulat, nec non amplius & melius quid; nam potens est, & potest quidquid vult, & numquam non vult. Misella verò anima, tametsi velit, non tamen potest quidquid vult; ac nihil potest, nisi id ante ei detur. Atque hæ potissimæ eius diuitiæ sunt, quòd quo plus seruitij impendit, eo plura debeat, ac non raro sese ipsa cruciet & fatiget; quod tam multis se impedimentis, remoris ac vinculis abnoxiam & velut vinctam videat, qualia hæcce in corporis huius ergastulo mansio ac commoratio secum trahit: vellet enim aliquid ex debito suo soluere. Sed nimis quam stulta est, quod se ipsa propterea torqueat: tametsi enim faceret quid-

Voluntatis resignatæ donis quasi sit roboris.

quid in se est, ecquid obsecro, dare & soluere possumus, nos quæ (vt dixi) nihil habemus quod demus, nisi id ante recipiamus; nisi fortè vt nos ipsas cognoscamus, & hoc quod per gratiam eius facere possumus (videlicet voluntatem nostram illi resignare) quàm perfectissimè & absolutissimè faciamus? Cetera namque omnia sunt animæ, quàm Dominus hunc statum cõduxit, nonnisi impedimento, ac semper ei damnum, nullum verò commodum aut lucrum afferunt.

Quænam humilitas solum hic prosit.

De illa porro loquor anima, quam sibi per vnionem contemplationemque perfectam coniungere Dominus dignatus est: in namque humilitas aliquid hic potest, & quidem humilitas nostra per intellectum, quam per liquidissimam veritatem obtenta; vtpote quæ vno in momento comprehendit quod imaginatio sese fatigando longo tempore comprehendere non posset, quantum scilicet spectat ad magnum illud. Nihil quod nos sumus, & magnum illud Omne quod Deus est. Vnum vos hic moneo; nolite putare, vos huc aut viribus vestris aut diligentia, quâcumque demum adhibeatis, posse pertingere, quantumcassum eam adhibebitis, imò, si antea deuotionem habueritis, tunc aridæ manebitis, verum magna cum simplicitate & humilitate (hæc namque nihil non euincit) dicere debetis, *Fiat voluntas tua.*

Viribus proprijs ad contemplationem anima non peruenit.

CAPVT XXXIII.

OSTENDIT, QVAM NECESSARIVM NOBIS SIT, A nobis Dominum dare quod in hisce orationis Dominicæ verbis, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, *ab eo petimus.*

SCiens ergo bonus IESVS, quemadmodum supra dixi, quam difficile & graue esset, q nomine nostro offert Patri, infirmitatem quoque nostram (quæ in causa est vt sæpè nos nescire fingamus, ecquænam voluntas Domini sit) perspectam habens; pro ea qua erat pietate aliquo nobis ad hoc remedio & adminiculo opus esse videbat, vnde Patrem æternum rogat, vt supremum & supersubstantialem hunc panem nobis donet. Videbat enim minimè nobis expedire, vt, quod iam nobis datum erat, quasi non datum duceremus (in eo namque omne nostrum bonũ ac lucrum consistit) sine hoc verò adminiculo & fauore ipsum adimplere, nimis quàm difficile nobis futurum esse videbat. Si enim diues ac delicijs innutrito dicas, voluntatem Dei esse, vt mensa moderetur, quo aliis qui præ fame propè emoriuntur, panis saltem ad vitam

Diues mensam suam defraudare non vult, vt det indigentibus.

dum suppetat; statim is sexcenta adhoc nonnisi iuxta intentionem & mentem suam intelligendum, argumenta depromet. Si detractori & maleuolo dicas, voluntatem Dei esse, vt tam bene proximo velit & faueat, quàm sibi ipsi; nullatenus id æquanimiter accipere, nullique adhoc intelligendum & comprehendendum rationibus induci potest. Denique si Religioso libertati & delicijs assueto dicas, operam illum dare debere, vt bono omnibus exemplo præluceat, atque considerare, non nudis verbis adimplere se debere aut posse, quod hocce verbo dicit; verum adhoc iuramento & promissis se obstrictum esse, voluntatemque Dei esse, vt vota sua impleat, ac grauissimè contra illa peccare se consideret, si cuiquam scandalo fuerit, esto etiam penitus ea non transgrediatur aut violet; adhæc, promisisse illum paupertatem, ac proinde curare debere, vt eam integrè sine anfractibus ac duplicitate obseruet; hoc namq; Dominum velle. Hæc si illis dixeris, operam & oleū perdes; imo ne id quidem efficies, vt saltem aliqui ideo bona proposita & desideria concipiant. quid ergo esset, si Dominus per adminiculum hoc & remedium quod adhibuit, potissimam operis partem per se non fecisset? nimis quam pauci sanè fuissent, qui verbum illud, quod nostro nomine Patri suo dixit, *Fiat voluntas tua*, adimplessent. Benignissimus ergo Iesus necessitatem hanc videns, admirabile quoddam adminiculum & remedium quæsiuit, in quo extremum suū, quo nos prosequitur, amorem patefecit, & tum suo, tam fratrum suorum nomine, hanc Patri petitionem fecit: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie* Domine.

Pauci vota sua adimplessent, nisi Dominus petissimum fecisset.

Per amorem eiusdem Dei vos obsecro, carissimæ, vt id quod beneuolus præceptor noster hîc petit, bene intelligamus: in eo namque vita & salus nostra sita est, si id obiter & festinanter non percurramus. Magni quoque id facere nolitis quod ei dedistis, cum tam multa pro eo receptu-æ sitis. Videtur porro mihi (saluo melius sentientium indicio) benignissimus Redemptor Iesus, cum vidisset quid quantumque nostro nomine Patri suo dedisset, & quāti id nostra referret dari, simul etiā quā id difficile (vti ante ostensum est) foret, eo quod eius naturæ & conditionis sumus, in res terrenas ita affectu toto propendemus, tamque in amando frigidi, nec non pusillanimes sumus, vt ipsius nos amorem inspicere oporteret, quo per eundem ipsi excitaremur, idque non semel sed quotidie; idcirco statuisse semper apud nos hîc manere. at, quia id tam difficile, graue, tantique momenti negotium erat, hinc illud à Patris æterni manu voluit proficisci. esto enim ambo vnum quid sint, sciretque quod ipse in terra faceret, hoc Deū in cælo facturū, & approbaturū (cum eius & Patris sui voluntas & velle vnū sint;) tanta tamen boni Iesu erat (in quantum homo) humilitas, vt ad hoc faciendum facultatem

Dominus nostram infirmitatem scient semper apud nos manere velint.

tem quodammodo ab eo petere voluerit, esto & se à Patre diligi. Pe-
que ex se delectationem capere sciret. Sacri intelligebat scilicet am-
quid se in hac petitione postulare, quàm in superiore petierat: nora
quod mortis genus sibi aduersarij illaturi essent & quas esset, olim
melias, & illusiones passurus.

Amor magnus tũ Dei patris tum filij quod ipse nobiscũ in Ven. Sacramento manere voluerit.

Ecquis Pater, Domine mi, foret, qui, postquam filium suum
dedisset (& talem quidem filium) videns illum, deinde tã inhuman
immaniter à nobis, haberi, eum nihilominus apud nos manere pa
tur, quo nouas iniurias & persecutiones subiret? Nullus sanè pater
mine, id faceret præterquã tuus: nosti quippe, àquo isthuc petas, fi
gentem amorem filij, & non minorem patris! porro, in benignissim
lu adeò hunc non miror. Cum enim iam antea dixisset, *fiat voluntas*
non poterat, pro eo atque est, id ipsum opere non adimplere: nou
illum non esse sicut nos sumus. Sciens ergo, se Patris sui voluntati
plere nos sicut semetipsũ amãdo, hinc modũ aliquẽ exquisiuit p
huius perfectiùs, tametsi maiore suo cũ impendio adimplẽdo. Sed
modo tu, Pater æterne, illud permittere voluisti? cur filium tuum
die tam sceleratis manibus contrectatum videre vis, cum iam sc
lum in eas incidere volueris, & hoc ipsum permiseris? Iam vides,
diris eum modis habuerint: quomodo ergo pietas tua ferre & vide
test, tales ei quotidie iniurias irrogari? quàm enim multas ei hodie
ctissimo hoc Sacramento irrogari verisimile est? ah, in quam mul
nimicorum suorum manibus Pater cælestis eum versari videt! qua
iam multas hæretici huius æui in eum indignitates admittunt! Q
potest, Pater æterne, talem vt petitionem exaudias, & petita annu
li, quæso, illius amorem respicere: modò enim ipse perfectè tuam
pleat voluntatem, nobisque prosit, quotidie se in frusta concidi p
tet. Tuum est, Domine, ad hoc reflectere, cum nulla sibi ipse in re
nullamque difficultatem subterfugiat: an omnia & singula nostra
eius parari debent dispendio & sumptibus? cur ad singulas iniuria
& dissimulat? nequaquam pro seipso, at solum pro nobis & nostra
loquetur? nullus ergo amantissimi & suauissimi huius Agni patro
defensorem aget?

Iniurias multas Dominus in Ven. Sacramento patitur. Christi ingens humanum amor.

Animaduerti & notaui, eum in hac sola petitione verba dupli
cum primò dicat & petat, *Panem hunc nostrum quotidianum da nobis*; cu
plicandoque addat, da nobis hodie Domine. Perinde ac ũ ei di
Quandoquidem iam eum semel nobis dedit, par esse vt eum nobis
nuo non auferat, quoadusque mundus esse desinat, sibique eum
die seruiri & offerri sinat. Hoc cor vestrum liquefacere, carissimæ &
riorem in eo affectum ciere debet, ad sponsum vestrum diligendum

Ius in mundo seruus aut mancipium est, qui libenter se seruum dicat; humilis autem Iesus id sibi nomen honori ducere videtur. Quàm multum, ô Pater æterne, hæc eius humilitas promeretur! quonam filium tuum thesauro emimus? Iam tum scimus, triginta illum denarijs semel venditum fuisse; at, vt ematur, nullum pretium sufficiens est. Videte porro, quomodo per id quod à natura nostra habet, se hîc nobis assimilet, æquiparet, & vnum quid nobiscum faciat, quin imò, quasi voluntatis suæ DOMINVS, Patri velut in mentem reuocat, se, quoniam suum est, id nobis dare posse: vnde ait, *Panem nostrum*; nullum inter se & nos discrimen agnoscendo aut statuendo, sed nos vnà secum vnum quid faciendo; vt, Maiestate eius nostram orationem cum sua quotidie coniungente, nostra à Deo id consequatur quod petemus.

Dominus nobis se assimilat.

CAPVT XXXIV.

EAMDEM PROSEQVITVR MATERIAM; VSVI HAEC documenta esse poterunt, post sacram communionem iam sumptam.

HÆc ergo petitio, qua *panem quotidianum* petimus, in perpetuum videtur extendi. Mecum ipsa subinde perpendi, cur, cum Dominus semel dixisset, *Quotidianum*, rursus addat, *Da nobis hodie*. Meam hic ineptiam fatuitatemque vobis declarare volo; quæsi talis sit, vt talem etiam eam reputare; nam certè nimis quàm magna fatuitas est, hisce me immiscere. *Quotidianum* ergo hoc mihi in sensu accipi debere videtur; quandoquidem eum hîc in terra possidemus, fore vt & in cœlo postea eum possideamus, si modò ex eius contubernio lucrum facere nouerimus. nulla enim alia de causa, quàm vt nos iuuet, animet, sustentet, quò eam, quam in nobis voluntatem diximus adimpleri faciamus, apud nos & nobiscum manere voluit. *Hodie* verò nonnisi de vno intelligitur die, quamdiu scilicet mundus hic durabit, nec ad vlterius tempus refertur. Reprobis sanè qui damnantur, verè nonnisi vna dies est; in alia enim vita eo bono frui non poterunt. Si se superari sinant, Domino culpa ascribenda non est: etenim ipse, ad vsque conflictus finem, numquam ab animo illis addendo cessabit. vnde non erit, quo aut se excusent, aut Patrem æternum accusent, quòd tum, cum eo magis indigebant, id ipsis abstulerit. Vnde filius ei ait, cum, nonnisi vnus sit dies, hunc se iam inter suos, & cum amicis transigere sinat, tametsi nonnullorum improborum calumniis & iniurijs expositum: &, quoniam Maiestas eius ipsam nobis iã dedit, & in hunc mundum è solo suo beneplacito,

Quid sibi velit quotidianum.

voluntate & bonitate misit, se iã, è sua voluntate, nos nolle derelinq
sed hîc nobiscum tum ad maiorem amicorum suorum gloriam, tum
micorum afflictionem & crucem, manere velle: adeò vt nihil aliud
nouo petat, quam quid hodiernum: nam cum semel sacratissimum
panem nobis dederit, certissimum est nos eum perpetuo ac semper
turos. Maiestas eius, (quemadmodum iam supra monui) hoc nob
mentum, & humanitatis suæ manna ita dedit, vt, prout volumus,
inueniamus; & nisi nostra id culpa fiat, numquam moriemur

Omnigena consolatio & sapor est in Ven. Sacramento.

quibuscumque enim modis anima ipsum comedere cupiet, in sanc
mo hoc Sacramento saporem aliquem & consolationem
Nulla quippe est indigentia, nulla difficultas, nulla
quæ non toleratu facilis sit, si illius labores & mala semel
piamus.

Vos verò, carissimæ, vna cum hoc Domino, Patrem rogate, vt
die vestrum vos sponsum habere sinat, ne aliquando sine ipso in
do vos esse contingat. Porro ad tam magnam voluptatem nonnihil
perandam satis sit, quod sub hisce panis ac vini accidentibus
sonatus & velatus maneat: quod sanè non exigua crux est illi,
quod amet non habet, nec aliam in hoc mundo consolationem
suppliciter atque instanter eum rogate, ne vmquam nobis desit,
dignè eum recipiendum vobis dispositionem & præparamenta
dat. De alio autem pane nolite esse sollicitæ, vos inquam,

In oratione non est de rebus ad victũ spectantibus cogitãdum.

in Dei manus & voluntatem sincerissimo cum affectu
Loquor autem de tempore quo orationi insistitis, cum
ris longè momenti negotia tractatis; alia quippe sunt
quibus operemini, & victum lucremini, sed citra anxietatem &
dinem. Nullo vmquam tempore hisce reuoluendis cogitationem
dite; at solum corpus operetur (æquum enim & par est, vt labore
victum & necessaria vobis comparetis) anima verò quiescat. Sed
bi vberius declaraui) hanc sponso sollicitudinem & curam
nam ille de vobis numquam non sollicitus erit. Nolite timere ne
aliquando deserat, aut desit, dummodo vos à parte vestra non
deficiatis in eo quod dixistis, cum Dei voluntatem in vobis fieri
Quod ad me verò spectat, in veritate vobis dico, carissimæ, si iam
tia in aliquo horum peccarem (quemadmodum alias satis sæpe
non tam ab ipso peterem, vt mihi panem, aut alium quempiam
concederet, quam vt me præ fame emori sineret. ad quid enim
cupiam, si diutius viuendo, maiorem mihi mortem ac dam
nem accersam? Adeo vt, si vos vere cordialiterque Deo
sicuti id ore profertis, vestri ipse curam habiturus sit. Eodem

modo ac dum famulus aliquis ad alteri seruiendum sese elocat : nam sollicitus ipse est , quomodo Domino suo in omnibus placeat & satisfaciat; Dominus autem tam diu de cibo victuque ei prospiciat oportet, quamdiu illius in domo agit, eique famulatur: nisi fortè hic eo redactus sit inopiæ, vt nec sibi, nec famulo sufficientem victum habeat. Sed postremum hoc in Domino nostro locum non habet; etenim est, & semper erit, cum diues, tum potens. An non enim turpe & indecens esset, famulum quotidie cibum identidem à Domino petere, cum sciat hunc curare, imo debere curare, vt ipse habeat quod comedat? Meritò ergo hic ei respondere posset, curare illum debere, vt sibi seruiat, &, quomodo sibi placeat videre: quod enim alijs rebus cogitatio intédat quam oporteat, hinc fieri vt nullum omnino opus rite obeat & peragat.

De hoc ergo pane postulando laboret qui velit, carissimæ; nos verò patrem cælestem rogemus, dignæ vt inueniamur , quæ panem nostrum cælestem petamus. Adeo vt , cum oculi illo aspiciendo sese reficere nequeant, quod ita velatus ac tectus sit , animæ saltem oculis sese detegat, illisque declaret, se alium longe cibum esse , lætitiæ scilicet ac deliciarum, quique vitam sustentet. Quid ? putatis , sanctissimum hunc cibum, etiam pro ipsis corporibus alimentum non esse , nec non singulare aliquod , etiam aduersus corporales morbos & infirmitates, medicamentum ? Equidem id & alimentum , & medicamentum esse scio. Etenim quamdam varijs infirmitatibus ac morbis obnoxiam noui, quæ cum frequenter grauissimos dolores pateretur , hi per sacram communionem , velut manu quadam detergente , simul & semel auferebantur , & ipsa sanitatem consequebatur. fiebat id ordinariè, & in morbis quidem euidentissimis, adeo vt impossibile esset, meo quidem iudicio, eosdem fingere. Verum quia mirabilia, quæ sanctissimus hic panis in ipsum digne recipientibus operatur , admodum nota sunt ; hinc multa alia, quæ de hac persona quam dixi , dicere possem studio hic omitto , quæ tamen & optime scire potui , & vera esse mihi notissimum est. Tam viuam porro Dominus ei fidem dederat , vt quoties nonnullos audiret optantes , vt Christi in terræ agentis tempore viuere sibi datum esset , non posset non apud semetipsam illos ridere: putabat enim , cum eum in Venet. Sacramento tam veraciter præsentem & eumdem haberent, quam tum in vita erat, non esse curamplius quid peterent aut optarent. De eadem præterea audiui, illam, etsi non vsque adeo perfecta erat, quoties ad sacram communionem accedebat , ad multos quidem annos non minus conatam fidem in se confirmare, quàm si corporeis Dominum in domiciliũ & hospitiũ suum venientem oculis vidisset, quò se (vtpote quæ firmissimè credebat, Dominũ ad angustũ suũ

Eucharistia morbis corporalibus medetur.

domicilium diuertere)ab omnibus rebus externis, quàm poterat maximè auellere,& vnà cum ipso introgrederetur. Adhæc sedulò conabatur,sensus suos recollectos habere,vt hi omnes tam magnum bonum intelligerent;animam,inquam,in illo agnoscendo,minimè impedire. Considerabat ac fingebat se,quasi secus pedes eius sedere, & cum Maria Magdalena perinde lacrymabatur, ac si corporeis eum oculis in Phariæi ædibus conspexisset:&,licet nullum deuotionis in seipsa sensum attiret,fides tamen ei dictabat,bene sibi illic esse; ibique cum eo diuiabatur & loquebatur.Nisi enim studio & datâ operâ simplices effelimus & intellectum nostrum excæcemus,certum est,id quamdam imaginationis repræsentationem non esse, vti est, dum Dominum Iesum cruce,aut in alijs passionis partibus constitutum consideramus; nam illis rem prout tunc reuera contigit, perpendimus. Sed hoc iam contigit & ipsissima veritas est;neque opus est eum alibi remotiùs quærere, nisi vt,cùm amantissimum Iesum tamdiu apud nos & nobiscum esse uerimus,quamdiu species panis à naturali calore consumptæ non fuerint, tam bonam oportunitatem nobis elabi non sinamus,sed nos ad illum applicemus.

Cõsideratio præsentiæ Christi post cõmunionẽ, non est imaginationis repræsentatio.

Si enim vel solo vestis attactu morbidos sanabat tũ cũ in mundo homines conuersabatur,minimè dubitandum est, quin iam adeò mè intra nos constitutus, miracula patraturus sit, dummodo viuam dẽ habeamus,& quod ab eo petemus,nobis sit concessurus, cùm ipse domum nostram diuerterit. Non solet enim Maiestas eius habitum & hospitij mercedem sordidè male que persoluere, dummodo bene cipiatur & tractetur.si tibi graue sit,quòd oculis eum corporeis non tuearis, cogita id nobis minimè expedire : est quippe aliud eum glorificatum videre, aliud cùm olim inter mortales mortalis vibat. Nemo hominum est qui id ferre posset , quòd natura nostra mis quàm imbecillis sit;imò,non esset amplius mundus, neu quis in mundo manere vellet:nam ex æternæ huius veritatis aspectu facile teret,quidquid hic in terra magni facimus, nonnisi meram esse fabulam & impostura. Et quomodo aliqua peccatricula qualis ipsa sum vtpote quæ tam multis sceleribus eũ offendi,tantã Maiestatem aspexitã ei vicina & propè esse auderet? Verùm sub panis speciebus tractabilis est:si enim Rex personã & vestem mentiatur, de veneratione & respectibus,qui ei ad cum eo agendum debentur,exhibendis adeò sollicitus esse debere non videmur. Videturq; is id æquanimiter ferre debere, quòd se ipse personarit.Quis autem tanto cum tepore, tanta cum ingnitate, & tot imperfectionibus onustus ipsum auderet accedere? ah! quam parum scimus,quid petamus; & quanto melius prouideret

Cur solarium ipsi debeamus, quod Christum corporeis oculis non videamus.

Sub panis speciebus tractabilis est.

ſius in hoc proſpexit: ijs enim, quibus id videt profuturum, ſeſe aperit ac retegit: &, licet corporeis eum oculis non videant, multos tamen habet modos, ad ſe animæ per magnos ſenſus internos & affectus, & alias diuerſas vias, manifeſtandum. Libenter apud illum agite, nec rei veſtræ agendæ augendæque tam oportunum tempus, vti eſt hora poſt ſumptam communionem, elabi ſinite. Eſt quippe id magnum animæ bonum; & Domino Ieſu gratum cumprimis eſt, quòd apud ipſum & cum ipſo maneatis. Videte, cariſſimæ, ne illum amittatis, &, niſi aliud vobis Superior & obedientia iniungat, animam ſemper apud Dominum verſari permittite: ipſe enim præceptor veſter eſt, nec vos edocere negliget, eſto quæ doceat non intelligatis. at, ſi cogitationem alio mox ferri ſinatis, & eum qui intra vos eſt, minimè curetis, nec ad eum reflectatis, non eſt quòd de vllo, præter quam vobis ipſis, conqueramini.

Quod tempus oportunum ſit, vt à Chriſto doceamur.

Hoc ergo oportunum tempus eſt, vt præceptor noſter nos doceat, nos verò ei auſcultemus, ac pedes eius exoſculemur (quòd nos docere dignatus ſit) ſuppliciterque eum rogemus, ne à nobis vmquam recedat. Si enim idipſum petere debeatis, etiam cum aliquam Chriſti Redẽptoris imaginem intuemini, nimis quàm magna eſſe ſtoliditas mihi videtur, hoc ipſo tempore ipſammet perſonam deſerere, ad ſolã illius imaginem aſpiciendam. An non ſimilis ſtoliditas eſſet, ſi, cum alicuius quem vnicè diligeremus, imaginem haberemus, illo ipſo nos ad viſitandum adeunte, illum alloqui detrectantes omnem ſermonem alloquiumq; ad imaginem ipſius conuerteremus? Noſſe vultis, quandonam hoc valdè bonum & ſanctum futurum ſit, mihique etiam placeat? cum perſona ipſa abeſt, & id ipſamet nobis per multas ariditates indicare dignatur, tunc magna quędam voluptas eſt, aliquam illius quem tam meritò diligere debemus, imaginem intueri, imò, quocumque oculos meos conuerto, illic ipſam videre vellem. Cui enim meliori, aut ad aſpectum gratiori rei viſum & oculos noſtros impendere poſſemus, quàm ei videndo, qui vſque adeò nos diligit, omneque in ſe bonum complectitur? Prô infelices illos hæreticos, qui tum hanc, tum alias plurimas conſolationes culpa & demerito ſuo amiſerunt!

Stultitia eſt, alicuius imaginem intueri, ipſamet perſonæ omiſſa.

Verum poſtquam iam Dominum recepiſtis, cum ipſammet perſonam vobis præſentem habeatis, oculos corporis occludere, animæ autem recludere & aperire, atq; intima cordis intueri ſatagite. Dico enim vobis, & iterum iterumq; dico, (imò & ſæpius id dicere vellem) ſi, quotieſcumque ſacram communionem aditis, hoc facere aſſueſcatis, conſcientiam veſtram ita à peccando mundam ac puram conſeruare ſtudendo, vt ſæpius iſthoc bono vobis frui liceat; illum non tam perſonatum velatumue venire, quin (ſicuti dictũ eſt) ſe diuerſimodè patefaciat, pro deſiderij ſcilicet,

S. Thesiæ
opera
IV VI
1-6

licet, quo ad illum videndum tenemur, modulo. Et tam ardens [illegible] vestrum quoad hoc desiderium esse posset, vt se totum vobis patefaceret. Sed, si illum parui faciamus, & statim atque ipsum recepimus, ab ipso [illegible] subducimus, ad alia, quæ viliora & abiectiora sunt, consectanda; quid [illegible] li tunc faciendum restat? an nos, vi adhibita, trahere violenter debeb[illegible] videamus illum se nobis patefacere velle? Minimè gentium: neq; enim [illegible] benignè eum habuerunt tũc, cum omnibus se hominibus vulgò patefaciebat, ac videndum dabat, aperteq; quis esset, declarabat: nam admodum paucos inuenire erat, qui ei credebant. Idcirco nimis quàm magnam [illegible] iestas eius nobis omnibus misericordiam facit, quòd nos intelligere [illegible] ipsummet esse, qui in sanctissimo Altaris Sacramento adest. Ac aperte [illegible] patefacere, magnaliaq; sua cõmunicare, suosq; thesauros passim omnibus impertiri non vult, at ijs dumtaxat, quos ardenti sui desiderio [illegible] cernit: Hi namq; veri & sinceri amici eius sunt. Qui enim talis ergà [illegible] amicus non erit, & vt talem ipsum recipere non studebit, postquã [illegible] sua iam fecerit quidquid in se est, me asserente certæ estote, hunc non quã importunius rogaturum, vt ipsi se aperiat ac patefaciat. Imò iam tum cum domo sua egreditur, ad præcepto Ecclesiæ satisfaciendum, vel [illegible] iam à se adimpletum videre, vt totum illud tempus, quod huic adimpletioni impẽdit, nimis quàm longum ei videatur, & Dominum quamprimum à se abigere & effugare conatur. adeò vt talis, per alia negotia, occupationes, & impedimenta huius mundi, quàm potest maximè frequentia videatur, ad impediendum, ne Dominus domũ suam occuper & ingrediatur.

Dominus se patefacit ipsum ardèter desiderantibus.

CAPVT XXXV.

EAMDEM MATERIAM CONCLVDIT, CVM QVADAM ORATIONE AD *Deum Patrem exclamatione & alloquio.*

PRolixiùs & diductiùs hæc sic declarare volui, esto, cũ suprà de oratione recollectionis agerem iam ostendissem, quanti referret, nos ficere Deo solo ad nos ipsas introuerti atque introgredi, cùm id magnum [illegible] sit, & à quo permultum dependeat.

Cùm ergo sacram communionem vobis, ô carissimæ, adire [illegible] cebit, in sacro quod audietis, spiritualiter cõmunicare poteritis (quod [illegible] cumprimis vtile est) ac postea pari modo ad vos ipsas introuerti & introgredi. hac enim ratione Domini huius amor multum & profundè [illegible] dibus nostris imprimitur: quotiescumque enim nos ad ipsum recipiendum disponimus, semper aliquid nobis dat, idque diuersis & variis modis, quos ipsæ neutiquam intelligimus. Sit vobis in exemplum [illegible] ignis; qui, tametsi ingens & luculentus sit, si procul ab eo sedeas, &

Cõmunionis spiritualis vtilitas.

Quomodo amor Dei profundè nobis imprimi possit.

& manus ab eo remoueatis, valdè difficulter calefieri poteritis, nihilominùs quòd illic præsentes sitis, magis calefietis quàm si in loco essetis in quo nullus omnino ignis esset. Sed aliud longè est, si ad ipsum ignem accesserimus. Eodem planè modo hîc in anima fit: si enim ipsa disposita sit, (si, in quâ frigoris sui deponendi voluntatem ac desiderium habeat) atque apud ignem aliquantisper sese detineat, ad multas horas calida manebit; imò vel vnica scintillula ab hoc igne prosiliens illam ignietet & inflammabit. Tanti porro nostra, carissimæ, interest, vt nos huc disponamus, vt mirari minimè debeatis, quod toties huius rei vos commoneā. Videte ergo, ne, si fortè in principio res vobis ex voto non succedat, propterea animū despondeatis: fieri enim potest, vt diabolus vos anxias & pusillanimes reddat; nouit enim, quantum inde sibi damnum accedat. Suggeret vobis, maiorem deuotionem in alijs rebus sitam esse, quàm in hac. Sed mihi credite, & piam hanc consuetudinem nolite negligere: hîc quippe Dominus periculum quodammodo faciet, quanto eum amore prosequamini. Mementote, paucas esse animas, quæ in laboribus ei adhæreant ac sequantur. Aliquid itaque eius causa & nomine patiamur; nam Maiestas illius id vobis abunde rependet. Cogitate præterea, quàm multi sint, qui non solum apud eum manere non sustinent, verùm etiam magna cum inhumanitate & inciuilitate eum à se fugant. Quare saltem aliquid nos pati oportet, vt is nimirum intelligat, magno nos eius videndi desiderio teneri. Et cùm is omnia ferat, & laturus sit, vt vel vnam animā inueniat, quæ ipsum suscipiat, & amabiliter in se detineat; date operam vt vestra hæc sit. Si enim nulla talis inueniretur, meritò eum Pater cœlestis apud nos agere non sineret. Verùm erga illius amicos ita afficitur, & seruorum eius tam benignus est Dominus, vt, benigni filij sui voluntate conspecta, in tam præclaro & excellenti opere, & in quo tam perfectè suum ipse amorem prodit, impedimento ei esse nolit.

Diabolus recollectionē post communionē impedire satagit.

Pauci Dominū in pœnis sequūtur.

Cùm ergo, ô Pater sanctissime, qui es in cælis, hoc ita velis, & ratū habeas (& sanè constat, non denegaturum te id, quod nobis adeò vtile est) aliquis saltem sit oportet (vti principio dicebam) qui patrocinium filij tui suscipiat, pro eoque loquatur. Nos ergo, hæ simus, carissimę filiæ; esto non parua id futura sit audacia, cum simus tales, quales sumus: confisæ nihilominus in id quòd Dominus nos petere iuber, & in nomine benignissimi Iesu, præceptis eius obedientes, suppliciter Maiestatem eius deprecemur, vt, cùm nihil eorum quæ fieri quidem oporteret, omiserit, tantam peccatorihus (vti hoc est) beneficium faciendo per benignitatem suam & pietatē saltem prouidere dignetur, ne tam indignis filius suus modis tracterur; cumq; diuinus & sanctissimus suus filius tā bonū modū

suggest-

Oratio ad Deum Patrem, vt impediat irreuerentias quæ in SS Sacramẽtum admittuntur.

suggesserit & instituerit (quod nimirum sæpius illum in sacrificio offe-
possimus) donet, vt tam præstans donum & oblatum sufficiens sit, ad
pediendum ne tam ingens malum & indignitas longius progredia
quales in ciuitatibus illis, in quibus diuinissimum hoc Sacramen
antea erat, inter scelestos illos hæreticos admittuntur, in qui
tot templa euersa, tot Sacerdotes necati, tot Sacramenta ablata
Quid quæso hoc est, Domine Deus meus? aut mundi consum
nem facito, aut vt tam horrendæ indignitates finem habeant;
sta; nullius enim hominis (etiam de nobis loquor, quæ improb
cor eas ferre potest. Noli, obsecro, sanctissime Pater, diutius hoc tole
exstingue Domine, latè vagans incendium hoc; potes namque hu
volueris. Considera, filium tuum adhuc in mundo esse; ob illius
reuerentiam tam fœda, horrenda, & abominanda mala finem accip
nec non propter pulchritudinem & puritatem ipsius: neque enim
suâ culpâ in domo agere promeruit, in qua tam indigna commit
tur. Nostrâ causa id facere noli, Domine (neque enim id prometi
sed propter dilectissimum filium tuum: vt enim nobiscum esse dign
orare te non audemus: cum à te ipse impetrarit, vt, quamdiu hodie
quamdiu, inquam, hæc mundi machina stabit, ipsum hic apud nos
sineres: omnia enim creata alioquin exciderent & perirent; & quo
tunc de nobis fieret? Nam si quid demum te placet & propitium
illud est, quòd talem hic arrham & pignus habeamus. Aliquod ergo
medium hic inueniendum est Domine: Maiestas igitur tua quod
prospicere dignetur. Vtinam, Domine Deus, valdè importunè te
possem, nec non bene ibi seruijssem, vt in obsequiorum meorum
pensationem tam magnum à te petere beneficium possem, cùm
obsequium irremuneratum esse patiaris! Sed valde procul hinc
Domine, nullumque tibi obsequium præstiti; at forsan illa sum, qu
iracundiâ prouocaui; adeovt tanta malę meæ vnius peccatis sint
da. Quid ergo aliud mihi faciendum restat, amantissime Creator,
sanctissimum hunc panem tibi offerre; & licet hunc ipsum nobis
dederis, eumdem tibi reddere, nec non omni cum humilitate te,
rissimi filij tui merita, orare, hâc mihi vt gratiam facere digneris, cu
multis id ipse modis promeruerit? Iam ergo, iam ergo, Domine, ho
ctus compesce, ac præsta, ne Sancta hæc Ecclesiæ nauicula tan
tis tempestatibus perpetuo agitetur; & salua nos
Domine, quia perimus.

Caput XXXVI.

VERBA HÆC, Dimitte nobis debita nostra, *EXPONIT.*

BEnignissimus ergo Magister noster, omnia per cælestem hunc cibum, leuia nobis & facilia (nam aliter si fiat, nos in culpa sumus) esse vidēs, & facillimè nos adimplere posse quod Patri antè promisimus, videlicet, vt voluntas eius in nobis fiat; hinc iam ab eo petit, vt nostra nobis debita dimittat, cum ipsi alijs dimittamus; itaque in oratione sua progrediens, hæc verba profert: *Et dimitte nobis* Domine, *debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Notemus hîc, carissimæ, non dicere eum, *sicut & nos dimittemus*: vt nimirum intelligamus, eum, qui tam amplum donum atque illud est, petit, quique iam voluntatem suam in diuinam resignauit, iam tum omnia illa debere fecisse: ideoque addit, *Sicut & nos dimittimus.* Adeò vt qui verè cordialiterq; hæc Domino verba, dixerit *fiat voluntas tua*, iam tum omnia fecisse debeat, sin minus, saltem firmum faciendi propositum habere. Vide igitur, quomodo sancti gauderent, si quando iniurias paterentur, vel persecutionibus exagitarentur: sic namque aliquid quod Domino offerrent, habebant, dum aliquid ab eo petebant. Sed quid faciet tam misella creatura atque ego sum, quæ tam paucas ad alijs dimittendum occasiones habuit & tam multa quæ ipsi dimitti deberent? Quid? fierine possit Domine, aliquos esse qui mihi quoad hoc pares sint, & hocce punctū nondum intellexerint? si qui sint, tuo nomine illos rogo, huius vt rei meminerint, & paruas quasdam reculas, quas iniurias aut contumelias vocant, pro nihilo reputent: videmur namque, ad instar puerorum, straminеas quasdam construere domunculas, dum hæc puncta honoris intuemur. Vtinam intelligeremus, carissimæ, quid honor sit, & in quo eius iactura facere, situm sit. Non iam loquor nobiscum (nimis quàm magnū enim malum esset, si necdum id nos intellexissemus) sed mecum; de illo scilicet tempore, quo honorem magni faciebam, non tamen intelligebā ecquid esset honos, sed communi populi opinione, velut impetu aquæ, abriperer. Ah, quam multa tunc vt contumeliam ducebam, quorum me nunc pudet! quamquam non erā de illarū numero, quæ ad hæcce puncta maximè reflectebant; at primario puncto non nitebar. neque enim curabam, aut solicita eram de illo honore, qui aliquod secum commodum fert; etenim hic est, qui animæ commodū adfert. Quā autem bene ille dixit, qui honorē & vtilitatem simul stabulare posse negabat! esto nesciam, an adhoc propositum id dixerit. Nihilominus ad litteram certū est, animæ cōmodum, & quod mundus honorem vocat, numquā pariter posse consistere. Mirum sanè est &, terribile, videre quàm mundus secus atque oportet, & auersus feratur. Benedictus sit Dominus, qui eo nos eduxit.

Sancti in tribulationibus gaudebant.

Sugillantur qui punctū honoris curant.

Quis honor commodum adferat.

Contra monasteria quæ honorē curant.

Det Maiestas eius, vt honos hac è domo sic semper proscriptus maneat, vti iam eadem exulat. Liberet nos quippe Deus à monasteriis, in quibus de punctis honoris disceptatur: numquam enim in illis magnus honor attribuetur Deo.

Punctū honoris situm in ascendendo, non descendēdo.

Sed considerate, sorores, dæmonem nos penitus non obliuiscere, etiam in monasteria honores inuehat & ingerat, suasq; ibidem leges inducat, adeò vt & Religiosi in dignitatibus & muniis honorificis, perinde ac mundani homines, & ascendāt & descendant, atq; honoré suum oculis adeò tenuibus & vilibus collocent, vt non parum ipsum mereri recti hic secundum scientiam sua procedere & sedere debent; ná illhonestum nescio; vnde qui eò peruenit vt Theologiā semel docuerit, retrogradi descendere nō debet, vt philosophiā doceat: q̄ est punctū honoris situm, q̄ semper debeat ascendere, & numquā descēdere. imò verò apud seipsum & iniuriam id & ignominiosum duceret, si Superiorem se quid iniungeret: nec deesset etiā qui pro huiusmodi homine pugnaretur, & diceret, turpe hoc ei & dedecus esse: ipse quoq; inimicus dæmon statim rationes proponit, quibus id etiā in Dei lege fundatum appareat. Sic & inter Moniales, ea quæ Priorissam & Præpositā fuit, postea inidonea censetur ad aliquo inferiori & minori officio gendum; intuendo dumtaxat quòd professione senior ceteris sit; nim minimè obliuiscemur; imò verò subinde per hoc ipsum aliquā putamus promereri quod tale quid Ordo iubeat. Risu, aut multo pl fletu, res hæc digna est. Scio namque Ordinem non iubere, vt hum tē nō colamus: aliud verò illud iubet, vt bona proportio & debitu seruetur. Ego verò tā esse ordinata nō debeo in ijs quę ad æstimat honoré meū spectant, vt tantā in hac Ordinis cōsuetudine, quā alq dē ritibus ac statutis seruandis, quæ fortasse valdè imperfectè obl solicitudinē præferre debeam. Omnem nostram perfectionem col non oportet in eo quòd hac sola in re Ordini satisfaciamus; alia hoc de me sollicitę erunt, si fortè me mei hîc hoc cōtingat obliuis tamen rei veritas est, vt, cum cuncti ad ascendendum procliues sim si per hoc iter in cælum ascendere nequeamus) deprimendo ac d dendo agere non oporteat.

An non tu Domine, nostrum prototypon, exemplar & magis es indubiè: in quo ergo tuus, ô venerande præceptor, honor fu an non eum perdidisti, cum ad mortem vsque humiliatus es: non Domine, sed eū omnibus nobis cōparasti. Per amorē ergo Dei vos carissimæ, vt mihi credatis; nimirum, hanc si viam ingrediamur, via nos erraturas, cum iam inde à principio erratum sit. Et faxit D nulla vt anima, per infelicium horum punctorum honoris obser

non bene intelligendo quanam in re honor situs sit, pereat. Ac postea etiam subinde magnum quid nos fecisse putabimus, si quam harum reculã, quæ nec molestia, nec contemptus, nec iniuria, imo nihil omnino erat, dimittamus: & quasi aliquid fecissemus, Dominum postea rogatũ veniemus, nobis vt dimittat, cum ipsæ debitoribus nostris dimiserimus. Tu ergo nobis præsta, Domine, vt intelligamus, nihil penitus nos in hoc intelligere, & vacuis ad te manibus venire; nihilominus tu nobis per tuam misericordiam dimittito.

Quanti Dominus faciat quod inuicem diligamus.

Sed quanti hoc, quod inuicem diligamus, à Domino fiat oportet, cum benignissimus Iesus lõge alia Patri suo cælesti proponere potuerit, ac dicere, Dimitte nobis Domine, quia ingentes austeritates subimus, vel quia multum vocaliter oramus, ac sæpius ieiunamus; quia omnia propter nomen tuum abnegauimus, teque valde diligimus; quia vitam pro te exponere parati sumus; & alia plura, quæ (vti dico) dicere potuisset, non tamen dixit; sed tantummodo, Quia dimittamus. fortassis, quia nonit, nos erga infelicem ac nefarium hunc honorem mirè affici. & nihil difficilius, quam huius contemptum à nobis obtineri; hinc illud dicit, & nostro nomine ipsi offert. Sed notare vos velim, carissimæ, eum dicere, *Sicut & nos dimittimus*; quasi rem quæ iam antè facta sit, quemadmodum dixi. Ad hæc, diligenter aduertendum non esse, quod anima, si quando talia ei eueniunt, multum de oratione sua præsumat, nisi à perfectæ contemplationis oratione quam dixi, sic surgat, vt firmum quoddam propositum fecerit dimittendi, &, data occasione, etiam reipsa dimittat, non solũ parua & minuta hæc quæ iniurias vulgò vocant, nulliusque momenti sunt, verum etiam quãcumque iniuriam, quãtumuis ea magna sit. Anima namq;, quam Deus opt. max. per tam sublimem orationem ad se attrahit, hisce rebus non mouetur; nec pluris facit, quod æstimetur, quam quod contemnatur. non bene dico; cum pluris faciat quod contemnatur: honor quippe magis eam affligit & cruciat, quam dedecus & contemptus, & magis mollis ac quieta vita, quam laboriosa & molestijs refertissima. Mox enim ac Dominus suum ei regnũ verè hîc dederit, hic in terra nullum iam habere regnum cupit, & facile intelligit hanc veram esse ad altius regnandum, viam; & iam tum per experientiam didicit, quantum inde boni sibi proueniat, quantumque anima aliquid propter Dominum patiendo promouearur. Rarissimum namque est, Maiestatem eius aliquem huiusmodi delicijs perfundere, nisi eos solos qui quam libentissime magnas molestias & cruces illius causa & nomine pertulere. Nam quemadmodum alibi hocce in libro dicere memini, contemplatiuorum cruces & molestiæ permagnæ sunt: tales namque Dominus sibi quærit, fortes inquã, & rerũ experientissimos. Noueritis igitur oportet, carissimæ

Anima quæ honorẽ curat, & omnes iniurias dimittere parata non est insublimi oratione non fidat.

Quæ vero à Deo ad sublimem orationem euecta est, honorem parũ curat.

Contemplatiuorum molestiæ.

illos cum iã intellexerint, quid omnia sint, alicui rei quæ pertrãseat, nõ inhærere. Et, esto forsitan magna aliqua iniuria aut difficultas primo tu ipsos non parum afficiat; tamen, vix dum eam bene sentire cœperint esse ratio ex altera parte tam potenter exsurgit, vt ipsa per se & vltro xillum extollere videatur; itaque fit, vt pœna quam sentiebant, penit focetur & opprimatur, idque per illam lætitiam, quam inde ferunt quod datam sibi à Deo occasionem videant, ad plus gratiæ & continuotum fauorum à Maiestate eius vno die conferendum, quam fortasse toto decennio per pœnalitates, quas vltro sibi se assumere vellent, lucrarentur. Hoc solenne valde & ordinarium prout quidem ipsa intelligo, nam cum plurimis contemplatiuis ego enim alij aurum & pretiosa monilia permagni faciunt, sic hi pœnitentes & cruces. iã tum quippe intellexerunt, fore vt per hasce diteſcant quam longissimè absunt, vt ob aliquid, quodcumque demum sit, quamdam de semetipsis opinionem concipiant: imò ne quidem grauferunt, quòd alij ipsorum peccata norint; & ipsimet ea quam libenter promulgant, cum à quopiam magni fieri se vident. Eodem quoque do se habent cum de prosapia & genere eorum sermo habetur: quippe plusquam satis, nihil omnino sibi hinc in regno quod sitã emolumenti accessurum; nec aliter ob nobilitatem suam gloriantur quando id, ad magis Deo seruiendum, opus esset. Sin minus, semper graue est, quod pluris fiant quam sint; & dant operam nemo decipiatur, idque non solum sine vlla molestia, verum etiam cum & voluptate. Ratio autem rei huius esse debet, quod qui Deo dauit humilitatem & magnam Dei dilectionem consecutus est, is iuxta rebus ad maius Dei seruitium spectantibus, ita iam oblitus sit, vt credere non possit, alios per tale quid indignari aut moueri, ac ea hoc iniuriam reputet.

Medium ad plus gratiarum vno die quam decẽnio toto consequẽdum.

Quando conemblatiui nobilitate sua gloriantur.

Hi, quos iam vltimo dixi, effectus sunt eorum hominum ac rum, qui perfectioni iam propiores sunt, & quibus Dominus ordinarie gratiam præstat, vt eos ad se per perfectam contemplationem hat. At primum illud, videlicet paratum esse ad iniurias ferendas, etiam reipsa ferre, esto cum aliqua pænositate, is qui hanc iam à Deo gratiam recepit, vt ad vnionem venerit, quam breuissimo tempore, iudicio obtinet. At si hos effectus non habeat, & in ijsdem non firmatus ab oratione surgat, credere sibique persuadere potest, id gratiam aut donum Dei, sed illusionem diaboli, vt sic nos re dignos honore existimemus. Fieri potest, vt in principio cũ cuipiam gratias Dominus conferre incipit, hoc ipsa robur quamnon habeat: sed, si modo Dominus in illis ei dandis pergat,

Effectus vnde pateat, an gratia à Deo veniat.

quam breuissimo tempore corroborandam censeo, & licet forte quoad alias virtutes robur nō haberet, nihilominus quoad iniuriarū dimissionē id illam habituram. Credere enim non possum, vt anima, quæ ipsimet misericordiæ adeò sit vicina, vbi intelligit quid ipsa sit, & quàm sibi Deus multum dimiserit, non statim sine vlla difficultate, sed magna cum facilitate, iniurias in se admissas dimittat, & bene erga iniuriantem affecta non maneat, & eum vt amicum & beneuolum non habeat: habet namque consolationem & gratiam quam ei præstitit, præsentem ac præ oculis, in qua magni cuiusdam amoris signa vidit, & gaudet occasionem sibi iam dari, ad illi hunc in aliquo saltem ostendendum. Iterum dico, multos me nouisse, quos Dominus dignatus est ad res supernaturales extollere, hancillis orationem vel contemplationem quæ dicta est, concedendo; quos licet adhuc alijs defectibus & imperfectionibus obnoxios deprehenderim, huic tamen (vt scilicet non remittant iniurias) obnoxium nullum reperi: nec credo vllum talem repertum iri, si modò gratiæ (sicut iam docui) à Deo sint. Vnde, quicumque hasce gratias maiori in gradu recipit, seipsum examinare debet & inquirere, quomodo & an hi affectus in sese crescant: nisi enim tale in se is augmentum deprehendat, maximopere timere sat est; sibique persuadere, suaues illas tractationes & consolationem à Deo non venire, vtpote qui animam, ad quam venit, semper locupletat. Hoc porro certissimum est, scilicet, esto gratia aut spiritualis dulcedo citò pertranseat, ea tamen postea suo tempore è fructibus & lucro quod inde anima percipit, facilè colligi. Et quia benignissimus Iesus hoc optimè nouit, hinc magna cum resolutione ad Patrem suum cælestem ait, nos debitoribus nostris dimittere.

Anima habens gratias supernaturales obnoxia esse potest imperfectionibus.

Esto gratia statim trāseat, postea tamen facilè percipitur.

Caput XXXVII.

Orationis huius Dominicalis dignitatem exponit, noscque multis in ea modis consolationem reperturos ostendit.

Res est, ob quam Dominum maximopere laudare & celebrare oporteat, videre nimirum, quàm sublimis & singularis perfectionis hæc Euangelica oratio sit: nec immeritò, vtpote quæ à tam bono præceptore dictata & prælecta est; ideoque carissimæ, ad propositum quæque suum eam accommodare possumus. Miror sanè, dum video, quòd tā paucis omnis contemplatio & perfectio verbis cōprehensa sit, ita vt nullis alijs libris, præterquam huic vni, studere debere videamur: nam etiam vsq; huc nos Dominus omnem orationis & sublimis cōtemplationis, quē tenere possumus, modū docuit, scilicet iā inde vsq; à primū incipientibus ad vsq; orationē mentalē, & quietis & vnionis; vt, si modò ipsa ad id verbis declarandū apta forem, ingens conscribi de oratione tractatus super

Omnis cōtēplatio & perfectio in oratione Dominica continetur.

tam verum ac solidum fundamentum, posset. Iam porro Dominus declarare nobis incipit effectus, quos in anima, si quando id illius donatur (vti iam ante vidistis) relinquit. Cogitaui ipsa subinde mecum, cur Maiestas illius in tam sublimibus & obscuris rebus clarius non sit locutus, vt omnes quotquot sumus, eas possemus intelligere: visum verò mihi est, cum hæc oratio omnibus hominibus communis & generalis esse debebat, vt nimirum vnusquisque iuxta suam necessitatem & commoditatem petere, & consolationem inde accipere posset, ratus eam se in bono commodo sensu intelligere, ipsum eam idcirco sic in confuso & imperfecte declarasse, vt & contemplatiui qui iam nihil terrenum cupiunt, & alij qui iam multum Deo dediti sunt, ea cælestia dona & gratias percipere, quæ per summam Dei clementiam, hic in terra dari possunt; illi verò qui adhuc in terra degunt (quos æquum est iuxta statum suum & vocationem viuere) suum etiam panem petant, cum domum suam & familiam sustentare debeant; quod & rationi consentaneum est & sanctum; & alia omnia, prout iis opus habent.

Sed notent oportet, hæc duo, nimirum voluntatem nostram tradere, & offensas dimittere, omnibus hominibus commune esse. Quamquam fatendum est, in hoc ipso plus & minus (vti dictum est) inueniri. Perfecti quippe voluntatem suam dabunt vt perfecti, & ea qua dictum est perfectione etiam dimittent: nos verò, carissimæ, faciemus quod possumus; Dominus quippe admittit omnia. Videtur namque filius velle pactum quoddam nomine nostro, cum Patre suo cæleſti inire, ramque dicere. Domine fac tu hoc, & fratres mei aliud illud facient. Cerci certi sumus, ipsum à parte sua non defuturum: quam enim bonus lolutor est, & soluit sine mensura! Imò fieri posset, nos hanc orationem semel recitare, vt, ipse videns nullam in nobis duplicitatem amplius restare, facturos nos ea quæ ore dicimus, planè nos diuites relinquerer. Mihi placet, quod sincerè & verè cum eo agamus, magna cum rotunditate & claritate cum ipso tractando, vt non scilicet vnum dicamus, alterum cogitemus ac celemus: itaq; semper plura dat quam ab ipso petamus. Ille ergo benignus noster præceptor perspectum habens, atque eos qui vere ad ipsam in orando perfectionem ascenderent, per gratias quas Pater cælestis iis impertiretur, in tam alto gradu mansuros, nec non intelligens eos qui iam perfecti sunt, vel ad perfectionem tendunt, (qui nihil omnino debent, nec timere debent) mundum vt dicitur, sub pedibus habere debere, modo ipsius mundi Dominum amicum habeant, quemadmodum ea quos in animabus ipsorum operatur effectibus, firmiter sperare possumus ex eo quod ipsi à suauibus illis gustibus inebriati, ne semel quidem recordari vellent alium esse mundū, aut aliquē se habere, qui ipsis adue-

Quem capere fructū ex vna orationis Dominicæ recitatione possimus.

Placet Domino quod cum ipso sincere agamus.

setur(O æternam sapientiam,ô insignem instructorem! Ah,quàm magnũ quid est,carissimæ,bonus ac sapiens præceptor,qui nimirum timeat, periculaq; præuertat! hoc est omne bonũ,quod anima spiritualis hic in terra optare potest;magna quippe inde ei nascitur securitas; equidem nullis declarare verbis possem,quantum in hac re situm sit.) videns inquam Dominus opus esse,vt huiusmodi homines excitarentur & admonerentur,habere se inimicos & aduersarios; quantoq; ipsis quàm alijs periculosius sit,quòd negligenter & sine vlla solicitudine aut reflexione procedant;ac maiore ipsos Patris æterni auxilio ac subsidio opus habere(quòd sublimius ruerent)vtque non deciperentur, nec seipsos, nec res suas intelligendo,hinc duas has petitiones,quæ omnibus hominibus adeò necessariæ sunt,quamdiu in hoc exilio viuimus,petit,scilicet, *Et ne nos inducas in tentationem:sed libera nos à malo.*

Caput XXXVIII.

Ostenditur, quam studiose et serio Patrem caelestem rogare nos oporteat, nobis vt concedere dignetur id quod hisce verbis: Et ne nos inducas intentationem,sed libera nos à malo, *petimus. Declarantur hic praterea tentationes nonnullæ. Est autem caput hoc cumprimis vtile.*

MAgna quædam hîc nobis & cogitanda, & intelligenda sunt; cum hoc in oratione nostra postulemus. Vt certissimum teneo,carissimæ, eos qui ad perfectionem perueniunt, à Domino non petere, vt à molestijs, tentationibus ac certaminibus eos liberet & eripiat. Est hoc alius effectus, necnon certissimum maximumque signum, id esse spiritum Dei, non autem illusionem sub contemplationis, aliarumque gratiarum, quas Maiestas ipsius iis confert, velamine latentem: quia,quemadmodum antè paulò dixi,molestias & cruces potius desiderant, ambiunt & libentissimè complectuntur. In quo milites generosos imitantur, tum maximè lætos & plaudentes, cum varia bella incumbunt,quòd plura tunc emolumenta ad se sperent accessura: si enim nulla sint, suo victitant & merentur stipendio, sed ex eo non multum se rem facere posse vident. Mihi credite carissimæ sorores, milites Christi, eos inquam qui ad contemplationem iam peruenere, summis ad conflictus & certaminis horam votis anhelare. inimicos apertos & quos vident, numquam multum hi formidant; quòd eos iam norint, & ob robur sibi à Domino inditum ac communicatum, neutiquam sibi posse præualere, & velut enerues esse sciant,

sciant, semper verò victos succumbere, se autem numquam non de ipsis victoriam, & opima velut spolia referre, nunquâ verò re- gum illis obuertere. Inimici verò, quos formidant, & semper, non ir- ratione, formidare debent, & à quibus Dominum rogant vt ipsos li- ret, sunt inimici proditorij, dæmones inquam quidam, qui se in Angelos lucis transfigurant, & velut personati & arma mentientes in aciem a- cendunt; nec antè se cognoscendos dant, quàm ingentia damna & la- ges animæ intulerint; interim nostrum ipsi exsugunt sanguinem, & c- bur, omnesque eripiunt virtutes; itaque nescientes tentationibus inu- uimur & intricamur: Ab his, carissimæ, sæpè Dominum in oratione h- minica rogabimus, & suppliciter petemus, vt nos liberare digne- nosque in tentationem induci minimè patiatur; ne nos in errorem du- ducant, in eoque detineant, sed venenum & virulentiam ipsorum ab- gat, denique ne lumen illi nobis abscondant & auferant. Quàm ig- verè, quantaque cum ratione bonus noster præceptor hoc nos pet- docet, & ipse etiam pro nobis petit!

Dæmones in angelos lucis se trãsfigurantes, sunt metuendi.

Noueritis ergo, carissimæ, multis varijsque modis illos nobis do- num creare; neue id solũ putetis eos creare, quòd subinde nobis per- deant. gustus & cõsolationes spirituales, quas falsò in nobis fingere po- sunt, à Deo prouenire. Hoc mihi eorum, quæ inferre nobis possunt, gi- norum ex parte minimum videtur; etenim fieri posset, vt ijs, quas in tentatione adoriuntur, stimulum ad celeriùs in via Domini progredi- dum subderent; cùm dulcedine & consolatione spiritus illecti & in- cati, diutiùs in oratione subsistant; &, quoniam id à dæmone procedat neſciunt, seque huiusmodi consolationibus ac gustibus indignos re- tiunt, hinc gratiis à Deo agendis numquam cessabunt, ad eique seruie- dum magis obligati erunt, seque disponere studebunt, quò plures g- Dominus gratias conferat, existimantes has à sola ipsius manu pro- nire. Date ergo semper operam carissimæ, vt humilitatem habeatis, q- que hisce gratiis indignas reputare, neue ad eas habendas vllatenus a- vos connitamini. Hoc si fiat, certissimò mihi persuadeo, dæmonem ratione multas animas amittere, adeque ad interitum & perditio- eas, vt quidem putat, non pertrahere, Dominumque nobis bonam ferre & elicere è malo quod ille nobis inferre conatur. Maiestas q- illius intentionem nostram respicit, quæ est, ei placere & seruire, e- lo per orationem identidem colloquẽdo. Dominus porro fidelis b- cerus est. Bonum interim est aduigilare, & cautè procedere, ne quod damnum humiliati per vanam gloriam creet, Dominum instan- suppliciter rogando, vt ab ea vos liberet. Nolite putare, carissimæ, p- missurum Dominum vt ab alio quopiam præterquam ab ipso pe- consolatione perfundamini.

Dæmon decipere volens, non raro decipitur.

In quo verò nobis dæmon permultum nocere, non tamen percipi possit, est, dum nobis persuadet & credere facit, nos virtutes aliquas habere, quas tamen minimè habemus: quod noxia quædam pestis est. Dum enim gustus & suauitates quasdam spirituales sentimus, nõnisi accipere, nihil verò à parte nostra dare videmur; ac proinde magis nos ad illi seruiendum obligari: at hîc videmur dare, & seruire, Dominumq; ad nobis mercedem persoluendam quodammodo teneri, itaque paulatim magnum nobis cacodæmon damnum creat. Ex vna enim parte humilitatem eneruat & elidit, ex altera verò hanc ipsi acquirere virtutem negligimus, existimantes hanc iam nos habere & comparasse. Et, prô dolor, dum minimè sentimus, existimantes nos securè & tutò incedere, præcipites in foueam ruimus, è qua nullatenus egredi valemus: nam esto non semper notorium peccatum mortale hîc subsit, quod ad infernum nos conducat; ita tamen id nos elumbat & eneruat, vt in via de qua agere cæpi, & cuius oblita non sum, progredi vlteriùs nequeamus. Dico ergo, hocce tentationum genus perquam periculosum esse, quod mihi per longam experientiam notissimum est, itaque fiet, vt bene ipsum vobis declarare valeam, esto non tam bene & enucleatè, ac quidem vellem. Ecquod ergo malo huic adhibendum remedium, carissimæ? Nullum, mea sententia, melius eo quod nobis Magister noster tradit, oratione inquam, atque vt Patrem æternum rogemus, vt nos in tentationem incidere, & ab ea superari non permittat.

Pestiferum esse tentare nos habere virtutes quas non habemus.

Oratio optimũ contra tentationes remedium.

Præter hoc volo vobis & aliud suggerere, vt nimirum, si nobis videatur, quòd Dominus iam aliquam nobis virtutem dederit, agnoscamus esse quid gratis datum & donum, atque ideo ipsum id rursus nobis auferre posse, vti reuera non rarò contingit, idq; non sine magna Dei prouidentia. Numquam id in vobis ipsis, carissimæ, notastis? Equidem id in me sæpenumerò deprehendi: interdum quippe videor mihi penitus ab omnire creata diuulsa & abstracta, & reuera sum, cum reipsa id probandum est; interdum verò ita me affectum meum affigere comperio, etiam ijs reb⁹ quas fortassis pridie ipsa irrisissem, vt meipsam vix intelligã. Aliàs magno mihi videor esse animo, nihil vt quod ad Dei obsequiũ quoquo modo spectet, quoquo modo subterfugiturã me credã, cumq; id opere etiã ostendendum est, ad aliquas res talẽ animum habeo. alia verò die ita me disposita sentio, vt ne ad formicam quidẽ pro Deo necandam, siquidẽ aliquam in eo repugnantiam sentiam, animũ habeã. Sic interdũ nihil penitus curatura mihi videor, quodcumq; demùm quis de me aut diceret, aut cõquereretur; & ita id esse, subinde mecum experta sum, imò verò mihi id quàm gratissimũ accidere, at interdũ dies veniũt, quibus me vel vnicum verbũ affligit & cruciat, & mundo hoc emigrare vellẽ, quòd

Agnoscere nos à Deo virtutẽ accepisse, remediũ est contra tentationem.

Deus subinde repetit virtutes quas dedit.

Magna mutatio interdum in S. M.

omnia mihi grauia esse videantur & pænosa. Neque verò mihi soli hoc contingit; nã idipsum & in multis alijs me multò melioribus aduertibus ta se rem habere mihi compertum est. Quamobrem si hæc ita se habeant, quis de se ipso dicat, virtutẽ se habere, aut locupletẽ esse, cùm eo ipso tempore, quo virtute maximè opus habet, ea se denudatum & carere cognoscat? Non sic, sorores, non sic; sed semper cogitemus nos inopes & indigentes esse, nec vllum debitum contrahamus, si media nobis ad ipsum dissoluendum non suppetant; aliunde enim thesaurus nobis adhibendus necesse est; adhæc nescimus, quando nos Dominus in miseriæ nostræ vallem gemere passurus sit, nihil penitus nobis cõtribuẽdo. Si verò nos ipsi & alii nos vt bonas existimant, dum ipse nobis gratiam & honorem constat (quod nihil est aliud, quàm bonum mutuo sumptum, vti dixi) tum illi, quàm nos, decipiemur & risu dignæ erimus. Quamquam certum & fatendum est, Dominum tandem nobis in necessitate nostra aurilegum cum illi cum humilitate seruimus; at si hanc virtutem verè non habemus, ad singulos passus (vti dicitur) Dominus vos deseret; quod sanè vnum maximis est quas nobis conferre potest gratijs, nimirum vt sic virtutem illam magni faciatis, itaque in rei veritate intelligatis, nihil omnino nos à parte nostra habere quod non à liberali eius manu recipiamus.

Nemo dicere potest se virtutẽ aliquã habere.

Quãdo Domino cũ humilitate seruimus, nos iuuat, alioquin sæpe nos deserit.

Iam verò & aliud documentum notate. Dæmon videlicet nobis persuadere studet, quamdam nos virtutem habere, verbi gratia patientiam, eò quòd firmiter statuamus, & frequentes etiam actus eliciamus ad multa aduersa pro Dei nomine subeunda; & putamus etiã nos ea reuerà posse ferre posse, itaque summopere in eo lætamur: nam & diabolus à parte rei efflictim connititur & cooperatur, vtq; ita esse nobis persuadeamus, efficit. Huiusmodi virtutes parui vt faciatis, vos moneo, imò ne cogitare quidem oportet eas nos nosse, nisi fortasse nominetenus, aut Dominum eas nobis contulisse, nisi illarum iam experimentum in nobis viderimus. Hoc enim poterit, vt vno verbo, quod tibi displiceat, audito, patientia tua corruat & euanescat. At, cùm iam sæpè aduersi quid sustulistis, Deum laudate, quòd hanc vos virtutem docere incipiat; vosque ad patiendum & sustinendum corroborate: signum quippe id est, eum velle vt hac ratione hanc ei virtutem soluatis, cum ipse hanc vobis det, eamque nonnisi vobis mutuo datam (sicuti antè dictum est) reputate.

Tentatio quã virtutẽ aliquam nos habere putamus.

Soli actus voluntatis non sufficiunt, nisi adsit experientia ipsa. Deus laudandus cũ sæpè aduersa subijmus, quod patientiã nobis dederit.

Profert diabolus & aliam tentationem, mentique vestræ obijcit, vos pauperes, & ex parte ratione nititur: aut enim ore paupertatem vouistis, vti Religiosus omnis facit; aut corde pauperes esse vultis, quod volunt omnes qui orationem colunt. Ergo vel paupertate Deo pertum promissa, vel eo qui cogitat dicente, Sum pauper, ac nihil omnino habere cupio, illud verò habeo quòd eo carere nequeam; etenim me vt

Tentatio quoad paupertatem.

uere neceſſum eſt ſi modò Deo ſeruire velim; & ipſe nos corporum noſtrorũ rationem habere vúlt; (nec non alia ſexcenta id genus, quæ cacodæmon, velut Angelus lucis, hic nobis ſuggerit; omnia quippe bona & rationi conformia videtur) ipſum inducit, vt credat ſe iam pauperẽ eſſe, & hanc virtutem habere, nihilq; amplius ſibi faciendum ſupereſſe. Porrò ad ipſam rei probationem veniamus; non aliter enim hoc cognoſci poterit, quàm ſi identidem & ſemper ad manus & opera eiuſdem reflexio habeatur: ſi enim nimiopere de rebus temporalibus ſollicitus ſit, ſtatim id ſigno aliquo exteriori prodet; vel enim nimium habebit ſenſum (habito inquam ad ſtatum ipſius & neceſſarium vſum reſpectu, non autem vt, ſi vnus famulus ei ſufficiat, tres ponè ſe habeat) vel lis ei ob bona aliqua temporalia intentatur, aut colonus vel villicus pauperculus debitum ei cenſum non ſoluunt; & ecce ita hoc ipſum inquietat & vexat, quaſi, ſi illa pecunia carere debeat, viuere nequeat. Dicet, qui huiuſmodi eſt, idcirco ſe id facere, ne ſuâ negligentiâ bonum illud aut cenſus pereat: ſtatim namque nobis aliqua ad excuſandum ratio occurrit. Nõ dico ſua illum negligere debere, imò curare & ſatagere; & hoc ſi bene ſuccedat, bene habet; ſin malè, etiã bene habet. Qui enim verè pauper eſt, tã parũ res haſce tẽporales curat, vt, etſi eas ob aliquas legitimas rationes procuret, nullam tamen hæ ei inquietudinem adferant: etenim numquam aliquid ſibi credit defuturum; &, ſi quid deeſſe fortè contingat, non multum idcirco commouetur. haſce enim res, vt acceſſorias reputat, non vt principales. Quod enim ſublimiùs cogitationes ſuas locarit, nonniſi violentè aliis illis rebus ſe & animum applicat.

Excuſationes quas diabolus cõtra paupertatem adfert.

Vnde colligatur an quis verè ſit pauper.

Quis vere ſit pauper.

Religioſus porro ac Religioſa, qui hauddubiè iam verè pauper eſt, aut talis ſaltem eſſe debet, nihil omnino poſſidet; quia intedum nihil habet quod poſſideat: ſi quis tamen quid eidet, mirum ſanè erit, ſi ſibi id ſuperfuturum credat: etenim ſemper aliquid quod reſeruare poſſit, habere gaudet, &, ſi è panno ſubtiliore habere veſtem poſſit, eam è ſecundario non petet: adhæc libenter reculam aliquam habet, quam ſuo tempore vel oppigneret vel diuendat, tametſi forent libri. Si enim aliqua eum occupet infirmitas aut morbus, lautioribus ſolito cibis opus habet. Væ mihi miſeræ peccatrici! hoccine eſt quod promiſiſti, tuijpſius ſcilicet obliuiſci, & totam te in Dei manus reſignare, veniat quodcumq; demum venire poteſt? Si enim de in futurum tibi proſpiciẽdo ſollicita ſis, minorẽ tibi indubie diſtractionem & turbelam ipſa cenſuum ſtabilium poſſeſſio afferret. Tametſi autẽ hoc ſine vllo peccato fieri poſſit, bonum nihilominus eſt, has imperfectiones nos intelligere, vt ſcilicet ad oculum videamus, multa adhuc nobis ad hancce virtutem habendam deeſſe, denique ſtudioſè rogemus

Perſtringitur Religioſa quæ nõ bene ſeruat paupertatem.

hanc vt nobis dare dignetur, simulque eam nobis acquirere studeam
alioqui, si illam habere arbitremur, simul & negligentes sumus, & (
longè deterius) decepti.

Tentatio circa humilitatem.

Sic & in humilitate nobis vsu venit: honorem namque minimè
rere, & parum curare, vos putamus; sed, occurrente occasione, qua
noster vel in minimo imminui videbitur, statim ex ijs quæ ipse vel
vel facies, videre & colligere erit, minimè te humilem esse. si quis
occurrat, quod in maiorem honorem tuum cedat, neutiquam id
vti nec pauperes illi, de quibus antè mox locuta sum, id quod
pſis commodi occasio est. faxit Deus, ne etiam ipsimet id procurem

Ex consuetudine dicēs se nihil velle, ita reuera id esse putat.

nimuerò ita iam assueti sunt dicere, quod nihil omnino quærant, &
nulla laborent (quemadmodum à parte rei & de facto sibi persuade
vt etiam ipsa id dicendi consuetudo, magis id eos credere faciat. Mole
verò hac conducit, hominem quo hanc tentationem bene intellig
quoad ea qua dixi, quàm quoad alia permulta, semper aduigilare, &
licitum incedere. Nam si vel vnam solam ex ijs, quas diximus, virtu
Dominus alicui reuera & prout oportet, confert, reliquas omnes
hæc ferre & adducere videtur. Estque hoc nimis quam notorium &
ploratum. Verùm rursus vobis suadeo, vt, tametsi eam vos habere
tremini, nihilominus timeatis ne decipiamini: etenim verus humil
propriis virtutibus semper dubius & meticulosus est, vt plurimum
certiores ei maiorisque pretij ac valoris videntur illæ quas in
suo notat.

CAPVT XXXIX.

*EAMDEM PROSEQVITVR MATERIAM, VARIASQVE CO
tra tentationes nonnullas variè aduenientes remedia præscribit; duo verò remedia
gnat, per quæ quis ab ijsdem liberari queat. Caput hoc notatu dignissimum
tum pro ijs qui per falsas humilitates tentantur, tum pro
Confessarijs.*

Falsam humilitatem suggerit diabolus ratione grauitatis peccatorum.

DEinde cauere vos velim, carissimæ, à quibusdam humilitatibus q
dæmon magna cum mentis inquietudine suggerit, idque occasi
grauitatis peccatorum quæ alias commisimus; per hanc namque v
nonnullos diuersimode angustiat & premit, vt eos & à sacra commu
ne adeunda, & particulari oratione instituenda alienet & auocet
suadens ijs, illa si indignos esse: cumque iam sacra communio
menda est, omne tempus, quo gratias Dei recipere deberent, in
cogitatione traducunt, num scilicet bene se & vt oportet ad eam
rarint, nec ne. Imò eò rem tandem deducit, animam vt credere

Diabolus bonum communionis quomodo impediat.

se,eò,quod talis sit,in tantum à Deo derelictam esse, vt de illius misericordia iam quasi dubitare incipiat. In omnibus ergo quæ agit,subesse periculum existimat, & frustra esse, quidquid ad Deo seruiendum præstat, quantumlibet quod agit, bonũ ac meritorium sit. Vnde ita pusillanimis & diffidens redditur,vt nullum ad aliquid boni agendum, animum habeat;quod enim in alijs bonum est,in se putat esse malum.Diligenter,diligenter inquam,doctrinam illam notari à vobis velim, carissimæ, quam traditura sum:interdum namque humilitas ac virtus esse poterit, nos ita viles & indignas reputare;alias verò maxima & grauissima tẽtatio:quam propterea optimè noui, quòd in meipsa eam sim experta.

Diffidentia nimia,noxia est.

Seipsum miserum reputare interdũ humilitas est,interdũ tentatio.

Humilitas namque,quantumlibet magna sit; non inquietat, nullum tumultum ac perturbationem in anima causatur, sed accedit cum pace,suauiter & quietè.Etsi verò quis,eò quòd se ita nequam esse videat, clarissimè intelligat, infernalia tormenta se promeritum esse,ideoque se ipse affligat & cruciet, atque oẽs se meritò abhorrere & detestari debere putet,imò verò veniã & indulgentiam vix petere audeat; si quidem hæc vera humilitas sit,hæc pœnositas talem suauitatem & voluptatem secum adfert,nullatenus vt ea carere nollemus.etenim animam non conturbat, nec angustiat;at potius dilatat,idoneamque facit ad Deo magis seruiendum.Alia autem illa pœna & angustia totum turbate inquietat, animamque quanta quanta est, angustiat, magnamque amaritudinem secum trahit.Credo equidẽ,dæmonẽ hoc vnum spectare,vt ipsi nobis persuadeamus,habere nos humilitatem,& videre num sic interim nos ad de Dei misericordia desperandum,perducere posset.

Humilitatis vera nota.

Vera humilitatis pœna suauis est.

Falsa humilitatis effectus.

Cùm ergo vos ipsas sic constitutas sentietis,hanc de propria vilitate & indignitate cogitationem quantocyùs quam potestis maximè à vobis reiicite; & econtra de summa Dei misericordia, & quantum nos ipse diligat,quantaque nostri causa passus sit,recogitate. Et, si quidem tentatio est,ne hoc quidem facere poteritis; diabolus enim non sinet cogitationem quiescere,nec alicui rei firmiter affixam hærere, nisi ad vos amplius torquendas & affligendas;cum etiam nimis quàm satis erit, intelligere vos hoc tentationem esse.

Remedium contra tentationẽ quoad falsam humilitatẽ.

Eodem quoque modo se res habet in indiscretis austeritatibus, vt nimirum nos credere faciat,plures & acriores nos subire quàm alias; & aliquid saltem hoc in genere te præstare.Si ergo teipsum aut confessarium aut prælatum celare satagas, & illis suadentibus illas vt omittas, nec vsurpes, minimè obedias, certissima coniectura est, esse tentationem. Operam ergo da,vt ipsis, quantumcumque id tibi molestum & graue sit, morem geras: in hoc namque maxima perfectio sita est.

Signa tẽtationis circa pœnitentias indiscretas.

Producit, præter has, & aliam satis noxiam & periculosam tentationem, quamdam scilicet securitatem, per quam nullo nos pacto ad præterita peccata & culpas, mundique huius delicias, amplius reuerti putemus. Diceris quippe, vos mundum iam intus & in cute quodammodò perspexisse, & scire quidquid illius est, quantocyus pertransire, ea autem quæ Dei sunt, maiore vos voluptate perfundere. Tentatio hæc si primum incipientibus adueniat, perquam noxia est, hac namq; securitate quam de seipsis conceperunt, denuo se in peccandi occasiones conijcere non verentur, itaque contigit vt rursus coruant. & faxit Deus, vt lapsus prioribus lapsibus non sit deterior. Videns namq; diabolus hanc animam esse, quæ sibi permultum adferre damni, alios verò iniquum iuuare possit, omnimodis impedire satagit, ne denuo in pedes colligat. Quamobrem esto quam maximè singulares vobis Dominus consolationes, & amoris sui pignora daret, numquam ita securæ eritis, vt timere vobis desinatis; sed semper fieri posse credite vt labamini: atque inde occasiones quàm potestis maximè, declinate. Hinc operam dabitis, vt hasce gratias & consolationes semper patefaciatis, communicetis ei, qui vobis quoad illas lumen dare queat, nihil vt eum celetis, & videte vt in orationis principio ac fine, quantumlibet sublimis & alta contemplatio sit, semper in vestri ipsarum cognitione desinatis; & hæc quidem à Deo illa sit, esto etiam nolitis, & hoc monitum non habeatis, adhuc sæpiùs ipsum facietis: nam humilitatem id secum adfert, semperque animam magis illuminatam relinquit, vt nimirum intelligamus quàm parum ac nihil nos homines simus. Pluribus hac de re agere nolo; multos enim exstare scio libros, in quibus huiusmodi documenta traduntur. Quod dixi, eò dixi, quòd reipsa id experta sum, & interdum in angustijs constituta fui; &, quidquid demum dici potest, plenam & perfectam nobis securitatem adferre nequit.

Oratio finienda & incipienda in ipsius cognitione.

Quid ergo nobis faciendum restat, ô Pater æterne, quàm ad te confugere, tibiq; supplicare, ne hi nostri inimici in tentationem nos inducant? Publica & aperta certamina nos impetant: tuâ enim gratiâ iuuante multo lius illa euitabimus: sed tectas hasce proditiones, & subdola hostium molimina, quis intelliget? semper, te ô Deus meus, rogare debemus, nobis remedia suggeras; aliquid ergo nobis suggere, vt sic ipsæ nos intelligamus, & securæ simus. Iam tum nosti, Domine, non multos per viam hanc incedere; &, si tanto cum timore eos incedere oporteat, adhuc paucanos per illam ibunt. Est autem illud mirabile & nouum; quasi si diabolus non tentaret eos, qui viam orationis minimè insistunt; & homines magis obstupescere, si quando aliquem qui perfectioni iam propior sit, ab eo decipi contingit, centum quam aliorum millia, quos

Pauci per viam orationis & cõtẽplationis incedunt.

maximis erroribus & publicis peccatis hærere vident, inter quos necesse non est inquirere num quis bonus aut malus sit; hoc namq; iã inde à mille leucis facilè audirur . Sed , vt verum fatear , meritò id faciunt: nam tam paucos dæmon decipit illorum , qui Dominicalem eo quo diximus modo recitant, vt , velut nouum , insolitum, & inusitatum quid, admirationem moueat; cum hominibus proprium sit, facilè præterire nec reflectere ad ea quæ assiduè vident ; quod verò rarum est, & vix aliquando contingit, maximopere mirari. Imò ipsimet diaboli hanc in illis admirationé adaugent, quod in bonũ illorũ id cedat, cũ propter vnũ qui ad perfectionẽ tendit, perire faciant multos. Iam verò id mirandũ esse dico, vt, illos id mirari, non mirer : nisi enim ipsorũ culpâ aliter fiat, tanto securiùs incedunt iis qui aliã viã insistunt, quanto in tauroru agitatione maiori insecuritate sunt qui illos aliquo è theatro agitari vident, quã qui in terra agentes in illorũ cornua sponte incurrũt. Hanc ego ex aliis cõparationem audiui, q̃ mihi satis ad propositũ meũ facere videtur. Nolite igitur timere, carissimæ, per hasce orationis vias, quæ permultæ sunt, incedere; inter quas hæc quidem vni, illa alteri prodest. Cererùm via ipsa per se, secura est. Citius porro & facilius hauddubiè à tentationibus liberabimini, cum Domino vicinæ & propiores estis, quàm dum ab eo distabitis. Hoc ergo illum rogate, hoc ab eo exposcite, sicut toties quotidie id in oratione Dominica ab ipso petitis.

Caput XL.

Ostendit, si cum amore et timore semper incedere procuremus, inter tam multas tentationes indemnes nos futuros.

Remedium in periculis est amor.

Bonus ergo Magister, noster aliquod nobis , ad in tam periculosi certaminis & belli medio , magna cum securitate agendum, remedium suggerit. Quod ergo habere possumus, & Maiestas illius nobis suggessit, carissimæ, est amor & timor: amor quippe, adinstar calcaris, celeriter progredi nos faciet, timor verò reflectere nos coget, vbinam vestigiũ figamus, necubi in via tam salebrosa, scruposa & in qua tot cespitandi sunt occasiones, per quam tamen omnes quotquot sumus ambulare debemus, cadamus, &, hoc si fecerimus, securæ & certæ esse possumus, minimè nos deceptum iri. Petetis à me forsitan, quonam è signo collecturæ sitis, vos insignes hasce virtutes habere? & meritò id petetis: etenim ad hoc euidenter demonstrandum, certi & indubitati nihil haberi potest: si enim certa essemus , amorem Dei nos habere, certæ etiam essemus & sciremus, nos in Dei gratia esse. Sed noueritis, carissimæ , aliqua signa adeò patentia & clara esse , vt vel cæci ea videre posse videantur; non sunt

sunt enim abscondita, &, licet ea audire nolitis, vltrò per se ipsa inclam & magnum strepitum cient: nam admodum paucos reperire est, qui debita perfectione habent, vnde etiam magis sese patefaciunt, perm qui nihil loquitur.

Deus mamã. tiũ propria.

Amor ac timor Dei, duo valida propugnacula sunt, è quibus mundo, tum cacodæmonibus acre certamen mouetur. Qui enim verè & sincere diligunt, omne quod bonum est amant, quærunt, promouent, laudant; bonis quoque semper se iungunt, fauent, liantur: adhæc aliud non amant, quàm veritates & ea quæ amore tur. Fierine posse putatis, vt qui Deum valdè sincerè & verè diligen nitates, diuitias, aut vllas sæculi huius res, voluptates, honores posse ligere? Minimè gentium, nullas quoque hi habent cum proximo con tiones, nullis inuident; idque dumtaxat, quod aliud non quærant, qu quomodo dilecto suo placeant; adhæc præ amore languent & emar tur, quo ab ipso amentur; itaque vitam quodammodo destruunt, re rendo quanam potissimum re magis illi placere queant. Fieri enim potest, vt amor Dei dummodo verus sit, diu multumque absco maneat. Si dubitetis, intuemini SS. Paulum & Mariam Magdalenam enim, vix triduum effluxerat, cum ostendere cæpit se amore langue autem, iam inde à primo die. Et quàm bene istud videre fuit! Habe

Amor S. Pauli & Mariæ Magdalenæ statim se exeruit.

que hoc amore Dei, vt in eo & magis & minus inueniatur: &, prout est magnitudo ac vehementia, sic se ipse prodit & exerit; parum, si exiguus sit; multum, si ingens: at siue parum, siue multum, dum mor sit Dei, semper id satis patescit.

Sed quantum ad contemplatiuos, de quibus in præsens tract (de fraudibus, inquam, & illusionibus, quas diabolus numquam lis obijcit) in illis non quidem exiguus, sed semper magnus & incre mor reperitur; alioqui non essent cõtemplatiui: itaque is in ipsis mè & diuersimodè prodit ac ostendit. Est quippe luculentus & magn gnis, vnde non potest nonnisi ingentem è se splendorem emittere. mor si ipsis desit, circumspecte & caute ambulent oportet, ac me timere posse credant. Curent ergo inuestigare quid in causa sit, ora identidem vsurpent, in omnibus humilitatem præferant, Dom supplicent, ne se in tentationem inducat: hoc enim signum si desit, est nos in tentatione versari. At, si cum humilitate procedatis, & ver scire procuretis, Confessarioque vestro vos subiitiatis, magna cum tate ac sinceritate & candide cum eo agendo, quemadmodum ia dictum est; Dominus vobis aderit, quia fidelis est. Et firmiter cred modo duplicitate aut malignitate non vtamini, nec superbiam d stretis, qua cacodæmon vobis re mortem infligere putabit, hac illu

bis vitam daturum, quantumlibet vos decipere & illudere conetur. At, si illum quem dixi, Dei amorem, & eum quem iamiam exponam, timorem sentiatis, gaudete, & quietæ estote: vt enim animam vestram dæmon inquietet, impediatq; quo minus tantis bonis fruatur, sexcentos vobis timores incutiet, cum per se tũ per alios. nam posito casu, illum vos expugnare & superare no posse, omnimodis cõnititur, vt aliquidsaltẽ vos perdere faciat, vtq; & illi perdant, qui alioqui per multũ lucrifacere possent, siquidem crederent, magnas illas gratias, quas tam improbæ creaturæ confert, à Deo venire, fierique posse illum ipsas dare: nam misericordias eius antiquas subinde videmur obliuisci: putatisne, parum dæmonis interesse, quod in huiusmodi timores homines coniiciat: non parum certè, sed permultum eius id interest: ita quippe duplex damnum infert. Primum, quod eos qui audiunt, timidos reddat; qui ideo se, orationi applicare verentur, ne pari modo decipiantur. Alterũ, quod alioqui plures longè ad Deum se conuerterent, videntes eum tam esse bonum (vti demonstraui) & possibile esse, vt is se peccatoribus modo tam familiarem exhibeat. Hoc autem in causa est, vt magnum orationi insistendi desiderium concipiant: nec sine causa. Noui enim nonnullos, qui hac sola consideratione animati, orationi se applicare inceperunt, & breuissimo tempore veri contemplatiui euaserunt, Domino singularibus eos gratijs præueniente. Cum ergo inter vos, carissimæ, videbitis aliquam, cui tales Dominus gratias confert, ingentes ei propterea gratias agite & laudate; sed nolite idcirco putare, illam iam in tuto esse; sed potiùs vestris illam precibus tunc magis iuuate; nemo enim, quamdiu hic viuit, & inter media tempestuosi huius maris pericula nauigat, esse potest securus. Adeò vt, vbicumque amor hic erit, facilè eum exteriùs percepturæ sitis; nec sciam, quomodo is tegi celariue posset. Nam si ne quidem id possibile esse dicatur, dum aliquas creaturas in hoc mũdo diligimus; &, quo magis amorem celare conamur, eò illũ magis patescere; & erumpere; cum tamen hic amor tam vile quid sit, vt ne amoris quidem nomine dignus sit, quòd super nihilo fundatus sit (imò nausea quædam mihi est, talem hîc similitudinem producere:) quomodo ergo tegi vel abscondi tam vehemens amor, vti est diuinus, posset? vtpote qui tam iustus & æquus est, semper vt in se crescat, cum tam multa habeat quæ diligat, vt nihil videat quod non amare possit, ac tam multas amandi causas habeat; cùm tam bono fundamento (quale est, quòd reciproco amore recompensatus sit, adeò vt de eo nullatenus dubitare iam possit, quòd tam euidenter & liquidè is sit per tam grauia tormenta, labores, ærumnas, ac sanguinis effusionem, vt & vita ipsa exposita sit & data, declaratus, ne qua nobis de isthoc amore dubi-

Quantum dæmon per noxios timores noceat.

Nemo quæ diu viuit, securus est.

tandi occasio foret) nitatur. Quanta , Deus bone , differentia & percipiatur oportet inter vnum amorem & alium , ab eo præ tim,qui vtrumque est expertus! Vtinam id Maiestas illius nos intel re faciat,antequam nos ex hac vita educat! Magnæ quippe consolatio in hora mortis , occasio erit , cum ab eo iamiam nos iudicandos mus , quem in vita super omnia amauimus : de culparum nost lite minimè, tunc anxiæ vel solicitæ erimus , neque in terram alie sed propriam & naturalem , transibimus , cum illius Dominus & sessor sit is , quem vsque adeo diligimus , quique nos vicissim di ligit. Hoc namque amor Dei (vt reliqua omnia taceam) præ alijs di huius amoribus proprium habet , quòd , si eum diligamus , & securi simus , ab eo vicissim nos diligi. Hîc meminisse vos v carissimæ , quantum amor hic lucrum & bonum secum ferat, taque econtra iactura sit eodem carere : tunc namque in tenta & diaboli manus consignamur , manus inquam tam crudeles, mnis boni adeò inimicas,tam verò mali omnis amicas. Quis tunc animæ erit status,quæ è tam vehementibus doloribus & torm lia sunt tormenta mortis) iamiam egressa , derepentè in hal nus incidet ; quàm tristem & nullam ibi quietem inueniet! quam cerpta & lacera in tartarum rapietur! à quàm multis diuersorum rum serpentibus illic circumdabitur! quem ei locus ipse horrorem tiet! quàm ferale & incommodum istud ei erit diuersorium ! Si quidem nocte incommodum hospitium æquanimiter ferri quea sertim si hospes delicatus sit, quales verisimile est plerosque esse, descendunt ,) quid ergo miseram illam animam sensuram cum ad tale hospitium , quod iam æternum illi & perpetuum futu est, diuertet?

Quàm magnum sit iudicari ab eo quem super omnia dilegimus.

Amor Dei quod ferat lucrum. & quod eius carentia dãnum.

Qui delicati sũt, & mali nihil ferre sustinent, magis adinferna descẽdunt quàm alij.

Non quæramus ergo in hoc mundo delicias aut commoda, cum mæ: bene hîc sumus; incommodum quod hîc patimur diuersorium, ca dumtaxat durat nocte: Deum laudemus; & hac in vita de peccatis nitentiam agere satagamus. Quàm verò illi mors dulcis & optabilis qui eam pro omnibus peccatis suis iam fecerit , vt ad purgato concedere ipsum necesse non sit ! imò fieri posset , vt iam inde hac vita incipiat frui gloria. Nullum hic omnino in se timorem sen sed plenam & absolutam pacem: non ergo omnimodis, carissimæ, viribus, connitemur, vt huc pertingamus, cum id possibile sit ? Iqui si negligamus , magna hauddubiè ignauia ac desidia erit. Deum vero gemus, vt , si statim à morte nos pœnam pati oporteat, eo faltem eam patiamur , vbi eam libenter patiamur certa cum spe quòd aliquando eripiendæ simus , atque vbi amicitia & gratia illius

Desidia est nõ conari vt [illegible] catorio [illegible]ur.

quam excidamus; vtque hanc in hac vita nobis concedat, ne in tentationem ignaræ & non intelligentes incidamus.

Caput XLI.

Agit de timore Dei, et quomodo venialia peccata nos cauere oporteat.

QVàm æquo longior fui! quamquam non ita longa, ac quidem vellẽ: res quippe suauissima est, de huiusmodi amore loqui; quid erit ergo eum habere? Tu mihi Domine illum concede, actum demum ex hoc mundo educito, cùm eorum quæ illius sunt nihil diligam aut concupiscam, & nesciam, quid sit aliquid præter vnum te amare, nec amoris nomen, rei alicui aut personæ attribuere sustineam: omnia quippe falsa & inania sunt, cùm ipsum fundamentum falsum sit; vnde non durabit, nec constabit fabrica. Nescio quid vsque adeò miremur, cùm aliquem dicentem audimus: Hic non bene mihi soluit, Ille non bene erga me afficitur; imo verò hæc audiens, mecum ipsa rideo. quidnam quæso is tibi soluere debet? vel cur aut quid te amet? Hinc videre poteritis, quid, qualisue sit mundus: nam per hunc ipsum amorẽ postea vos castigat & cruciat. & hoc est, quod vos tantopere affligit, eò quod voluntas ægerrimè ferat & indignetur, quòd eam puerilibus crepundijs hactenus ita occupaueritis.

Iam porro ad amorem Dei veniamus, esto mihi aliquantulum graue sit, quod de hoc mundi amore pluribus agere non liceat. equidem eum pernoui, hinc illam vobis exponere & declarare vellem vt ab eo exinde semper immunes esse possitis: sed, quia id extra propositam materiam foret, hinc de eo plura non dicam. Timor Dei etiam facillimè notatur ac perspicitur, tam ab eo qui ipsum habent, quàm ab iis qui cum eodem tractant & conuersantur; quamquam certum sit, eum initio non vsque adeò perfectum esse, nisi fortè in aliquibus, quibus Dominus (vti dicere memini) breuissimo tempore tam singulares gratias dat, & ad tam sublimem orationem sustollit, vt id quamprimum & iam inde à principio percipiatur. Sed vbi gratiæ tam abundanter & intensè non dantur, vt vnico ad Deum accessu (quemadmodum dixi) animam omnimodis virtutibus locupletent; ibi timor Dei nonnisi paularim crescit, roborque adaugetur, quotidieque nouum incrementum sumit: Tametsi id iã inde à principio percipiatur, qui namque eum habent, statim sibi à peccatis, peccandique occasionibus prauoque consortio cauent; insuper & alia illius argumenta videre est. At, cùm anima iam ad contemplationem pertingit (qua de hîc potissimùm agere mihi propositum est) tunc timor Dei quàm maximè se exerit,

Timor Dei statim agnoscitur vbi est.

Crescit paulatim plerumque.

vti & amor, nec tegi dissimulariue potest, etiam in exteriorib
Et, licet quàm attentissima super huiusmodi homines reflexio habe
tur, nulla tamen in eis somnolentia aut desidia notabitur, qua
tumlibet etiam curiosè & sedulò eorum actiones notentur; Dom
NVS quippe eos ita tuetur & seruat, vt, licet quàm plurimum po
cando lucrari possent, nullũ tamen propterea peccatum veniale ad
tenter admitterent; mortalia verò peccata adinstar ignis fugiunt
sunt illusiones & impostura, carissimæ, quas semper maximè
timere velim: Deumque supplices semper rogemus, vt tentatio
grauis non sit, vt per eam eum offendamus, sed eam iuxta vires
bur, quod ad illam superandam nobis dabit, temperatam imma
dummodo enim munda & pura maneat conscientia, aut exiguum
etiam nullum, illa vobis inferre detrimentum potest. Hoc est qua

Timor Dei necessarius est.

rem facit, hic est timor quem semper in nobis esse, & numquam a
bis velim recedere; nam hoc est, à quo salus nostra depende
quàm magnum est, Dominum non offendisse, vt mancipia eius
fernalia, dœmones inquam, vincta & constricta sint, ne
nobis noxam inferant: omnes namque, esto frendeant & indigne
ei demum famulari debent: sed eo cum discrimine, quòd illi
violentè, nos plena & tota nostra cum voluntate! Adeò vt, si Deo
placeamus, illi, velut violenter retenti & repressi, à nobis sistantur,
vt ad nos appropinquare non ausint, nullumque nobis inferre dam
possint, quantumlibet nos tentent, & secretos laqueos animæ tend

Tamdiu super se vigilare homo debet, donec se paratum videat ad moriendum potius quam peccandum

Hoc documentum interius apud vosmetipsas practicate, (ipsum
pe permagni refert;) ac semper vigilate, & super vos ipsas reflec
quoadusque tam firmum & resolutum in Deum nullatenus pec
in vobis propositum sentiatis, mille vt potiùs mortes paratæ sitis
quàm vel vnum lethale crimen admittere: quoad venialia verò, om
date operam vt aduertenter & scienter nulla admittatis: quis en
non multa quotidie committat? Sed alia est aduertentia satis p
cogitata & præmeditata; alia verò ita repentina & subita, vt ipsa p

Duæ aduertentiæ quo ad peccatum veniale.

cati venialis admissio, & hæc aduertentia penè vnum quid sint, &
dem momento contingant, vix vt percipere possimus quid faciamus
liberet nos Deus, ne quod peccatum, quantumlibet exiguum, valde
uertenter & scienter admittamus: nescio enim, quæ nostra sit audacia

Quomodo à peccato veniali scienter facto cauere nobis debeamus.

tã magnũ ac potentem Dominum, in re quapiam, quantumuis parua
fendere præsumamus; quamquam paruum minimè sit, quod aduer
tam Maiestatem committitur, maximè cum sciamus ab ipso nos
ac notari. Hoc namque peccatum mihi valdè præcogitatum, & re
cum deliberatione factum videtur, & tamquam si peccans dicere

mine, quantumuis tibi displiceat, nihilominùs idipse committam: iam tum scio id te videre, & noui id te nolle, & hoc ipsum etiam intelligo; veruntamen meam potiùs voluntatem & appetitum sequi, quàm tuam volo. & huiusmodi casum, paruum quid esse, dicere quis audebit? equidem non leuem id culpam esse reputo, sed magnam, & valdè quidem magnam.

Quàm graue sit Deum offendere, quantique id referat scire.

Notare, carissimæ (per amorem Dei vos obsecro) si modò hunc Dei timorem vobis acquirere velitis, permagni referre, antè vos intelligere, quàm magnum & graue sit Deum peccando offendere, vosque hoc identidem apud vosmetipsas reputare & reuoluere; nostra quippe salus & vita inde dependet; magis verò, vt hancce virtutem profundè in cordibus nostris insculptam & radicatam habeamus. Quoadusq; verò eam plenè obtinuerimus, necesse nos erit semper & assiduè magna cum sollicitudine incedere, omnesq; peccandi occasiones cauere, atque eorum hominum contubernia declinare, qui vt ad Deum propiùs accedamus, impedimento nobis sunt, non adiumento: studiosè ergo & diligenter reflectite ad omnia quæ agetis, vt in illis voluntatem vestram frangatis; ac date operam, vt quidquid loquemini, proximum ædificet, & ea colloquia declinate, in quibus de aliis rebus potiùs quàm de Deo sermones miscentur. Multa sanè requiruntur, vt timor hic in cordibus radices agat, ijsque profundissimè insculptus maneat: quamquã, vbi verus amor locum habet, facilè ibi & timor habeatur & acquiratur. Verùm, vbi anima solidam quamdam in se determinationem sentiet (vti antè dixi) Deũ ob nullam omniõ rem creatam offendendi, esto postea subinde labatur (sumus enim fragiles, nulloque modo ipsi nobis fidere possumus: imò quãdo solidius & firmius propositum faciemus, minùs tunc nobis fidere oportet, à solo quippe Deo fiducia & confidentia nostra omnis veniat oportet) non propterea animum despondere aut deijcere debebit, sed quamprimum veniam offensæ petere procuret. Quando enim id quod dixi, in nobis sentiemus, tam anxij & scrupulosi esse non debemus. Dominus quippe nobis fauendo aderit, quin & ipsa nos consuetudo ad eum non offendendum, non parum iuuabit, quapropter sanctam quamdam libertatem nos præferre oportebit, cum vnoquoque iuxta rationis præscriptum & dictamen agendo, etiam cum ijs qui vitæ licentioris, & parum spirituales sunt. qui enim antè vobis adinstar veneni, & animæ interitus erant occasio, quàm verum hunc Dei timorem habeatis; postea non rarò Dei magis diligendi, eiusq; quòd ab ea vos re libebit, in qua euidentissimum salutis vestræ periculum situm esse videtis, laudandi occasio erunt. Et si antea forsan instrumentum fueritis ad eorum infirmitates & imperfectiones magis fouendas, iam in causa eritis vt

Voluntas propria in omnibus rebus frangẽda.

Pia colloquia cõmẽdantur.

Ob aliquot lapsus animum despondere non oportet.

Scrupulositas nimia vitãda, sed sanctã quamdam libertas præferẽda.

eas ipsi expugnare & à se reijcere satagant (eò quòd coram vobis versetur,) hoc namque fieri potest, etiamsi vobis honorē deferre nolint. Eadem Dominum laudo, vndenam hoc prouenire possit cogitans, sæpe etiam quę vnicus Dei famulus, etiam non loquendo, sermonem abrumpere, aut qui contra Maiestatem ipsius profertur. Equidem perinde id fieri credo atque hoc in mundo inter amicos: si quem enim habemus amicum, cui semper & vbiuis reueremur ; vnde etiam de eo absente nihil inuerecundi aut contumelioſum dicimus, inter eos præsertim cùm versamur qui hunc amicum nostrum esse norunt. Non aliter inquam hic fit : cùm enim in Dei famulus in statu gratię sit, hinc hanc ipsam gratiā efficere credo ut quantumcumque paruus sit, & abiectus, veneratio deferatur, & ne quę molestia inferatur in eo, quod adeò illi scitur molestum futurum, vt quod Deus offendatur & peccando irritetur.

Vnius Deū timentis præsentia, in causa est vt reliqui à peccando caueant.

Sanè, hoc quomodo fiat, nescio, aut quænam rei huius causa, sit tamen ita plerumque fieri. Quamobrem nō est quòd sic anxiæ & oppressæ incedatis: si enim anima se restringere & homines vereri incipiat, hoc ei multum ad omne bonum nocet; & id subinde in causa est, vt scrupuli ipsa agitari incipiat, itaque tum sibi , tum alijs omnibus iuuandis inepta & inutilis redditur. Et, esto fortassis in scrupulos non incidat, sibi quidem prodesse, & habilis esse poterit , at non multas animas ad Deum perducet; quòd eam ita angustiatam & timidam videant. Talis quippe animi conditio & natura est, vt tale quid illā intimidet & pauidam reddat, quę & desiderium eam deponere faciat per eam viam incedendi, per quam vos inceditis (ne similes in angores & meticulositates forte incidant, dum eam maioris virtutis ac perfectionis esse certissimè norint & videant.

Oritur hinc & aliud damnum; nimirum, quòd cùm alios diiudicamus (eò quòd per viam nostram non incedant , sed cum maiore circumspectionis, quò proximo prosint , liberè & sine huiusmodi anxietatibus cum ipso conuersentur & tractent) statim eos imperfectos esse credamus, & , si sanctam quamdam libertatem ostendant , dissolutos quodammodo esse videbitur. Quod sanè perquam periculosum est, nobis præsertim qui rudes & litterarum expertes sumus , & quæ , quousq; & quomodo sine peccato cum aliis tractare oporteat ac liceat, nescimus, imò verò quod id non est, quàm continuò in tentatione ambulare, pessimæque etiam suggestionis est, eò quod in proximi detrimentum & perniciem vergat. Cognitare autem, eò quòd omnes ea via non incedant, qua tu, scilicet cum strictione & anxietatibus, propterea non tam bene eos incedere, longe pessimum est. Est hic & aliud damnum, nimirum quibusdam in rebus quibus meritò loqui deberetis , & ratio etiam vos loqui suadet & expedit, fieri posse, vt præ metu, ne plus fortasse dicatis quàm oporteat, loqui non audeatis.

Contra eos qui loqui verentur, ne loquendo excedant.

audeatis; sed fortasse bene locuturæ sitis de eo quod potius vos detestari & abhorrere oporteret.

Quamobrem, carissimæ, date operam, vt, quàm fieri potest maximè, sine Dei tamen offensa, affabiles sitis, itaque cum omnibus qui vobiscum tractabunt, conuersemini, vestram vt conuersationem & commercium diligant, & erga vestrum viuendi & agendi modum bene afficiantur; itaque à virtute non alienentur aut deterreantur. Permultum hoc Monialium & Religiosarum interest, vt, quo sanctiores sunt, eo etiam sint erga consorores suas affabiliores. Et, licet magnam molestiam ac pœnam sentiatis in eo, quod fortasse omnia illarum colloquia non sint talia, qualia ea esse desideraretis, non propterea tamen alieniores vos ab illis ostendite: ita namque & illis proderitis, & ab eis diligemini. Multum quippe curare debemus, vt nos affabiles alijs præbeamus, & ijs quibuscum agimus, placeamus & gratæ simus, ac præsertim consororibus nostris. Sentite ergo de Deo in veritate, carissimæ, qui tã paruas minutias vt quidẽ vos putatis, non curat aut respicit. Nolite permittere, vt anima vestra aut animus angustietur ac restringatur; nam hac ratione fieri posset vt multum boni amitteretis. Verùm bonam intentionem, & firmum Dei numquam offendendi propositum (vti dixi) semper habetote. Adhæc nolite pati, vt se anima abscondat & videri nolit; sic enim adeò non sanctitatem comparabit, multas vt econtra imperfectiones, quas ei aliunde alijsque vijs diabolus aggeret, sit collectura; itaq; (quemadmodum dictum antè est) nec se ipsam, nec alias, tantum quantum alioqui posset, promouebit. Hic ergo videtis, quomodo per duas hasce res, (amorẽ inquã & timorem Dei) per hanc viã quietè & securè ambulare possimus, esto (quia Dei timor semper præcedere debet) non planè sine cura: talem namq; securitatem habere nõ possumus quãdiu hîc viuimus; hoc enim periculosum foret. Sic quoq; id præceptor noster intellexerit, qui ad orationis huius extremum hæc ad patrem suum verba profert, vtpote qui ea per necessaria esse, optimè sciret & intelligeret.

Stabilitas sectanda.

Sanctiores sunt affabiliores, esto aliorum sermones ys graues sint.

Non nimium anima restringẽda.

Caput XLII.

Postrema hæc verba, Sed libera nos à malo, Amen, *Exponuntur.*

NOn sine ratione videtur mihi benignissimus Præceptor noster Iesus Patrẽ suũ rogare, vt nos à malo (id est à vitæ huius periculis & molestijs) liberet, partim nostri causa: quãdiu enim, & inquãtũ viuim⁹, multis obnoxij

obnoxij sumus periculis. Partim sua & propria: videmus enim, quàm
Luc. 22. vitæ huius tæderet, cùm in suprema cœna Apostolis suis diceba[t], *Desi-*
derio desideraui hoc Pascha & cœnam manducare vobiscum; quæ erat vltima vitæ
cœna. Quibus è verbis colligere est, quàm ei mors optabilis, iucunda
sapida foret. Verùm hodie, etiam qui centũ annorum sunt, nullo pro
vitæ tædio afficiuntur, ac semper vlteriùs viuere desiderant. Sed, vt ve
fatear, vita nostra non tam ærumnosa, nec tot laboribus obnoxia
tanta in paupertate traducitur, atque eam Maiestas ipsius traduxit.
enim aliud tota eius vita fuit quàm continua quædam mors; vtpote
mortem, quam tam atrocem ei aduersarij illaturi erant, identidem pr
culis habebat? Nihil autem hoc erat, respectu illius doloris, quem
Vita Domini continua erat mors, & cur? mia multitudine scelerum quæ aduersus Patrem suum
mitti videbat, & tanta animarum pereuntium copia, indies haur
Nam si, etiam hoc in mundo, animæ Deum diligenti id tum
magna crux sit; qualis id fuerit oportet in amore & caritate Dom
ius, quæ adeò omnis mensuræ, modi, terminique expers erat? Quàm
iure meritoque Patrem suum studiosè rogare poterat, vt se iam tum
tantisque malis ac laboribus liberaret, ac sempiternam sibi in regn
requiem concederet, cùm ipse verus ac legitimus eius heres esset: t
subiungit *Amen*. Per quod intelligo, Dominum, cùm in hoc omnia
sunt terminentur, à Patre suo petiisse, vt ab omni malo in æternum
rari possimus: vnde ipsa Dominum suppliciter rogo, vt me ab omni
in æternum liberet, cum diu viuendo me debito meo non exsolua
fortasse, quotidie etiam maius debitum contraham. Illud autem
rabile est, Domine, quod certò scire nequeam, an te diligam, & non
sideria mea in conspectu Maiestatis tuæ accepta sunt. Obsecro te, D
ne & Deus meus, vt me iam semel ab omni malo liberes, & cum
cum deducas, in quo omnia bona reperire est. Quid enim iam
hic exspectent illi, quibus aliquatenus iam notum fecisti quid
dus, & fidem viuam habent eius, quod Pater cælestis ipsis relictu

Hoc porro magno cum desiderio, & firma voluntatis deter
tione, ad Deo fruendum, petere, euidens signum est, è quo contra
tiui colligant, gratias quas in oratione recipiunt, à Deo promanare
vt qui ipsum habẽt, magnii id facere debeant. Quòd autem ipsa id
non ideo id facio (neque etiam id eò à me fieri, accipi volo;) sed, q
sceleratè vixi, hinc diutius hic viuere timeo, & tot molestiæ ac m
Non est mirum Dei amicos optare in cælis esse. delassant & tædium pariunt. Illos verò, qui hîc in terra diuinis con
tionibus perfunduntur, mirum non est, desiderare ibi esse, vbi ipsi
dantissimè, non autem quasi sorbillando, fruentur; & diutius in ha
manere nolle, quæ tot impedimenta habet, quæ quo minùs tanto

fruantur, impediant; & ecõtra ibi esse velle, vbi Sol iustitiæ numquã ipsis occumbit. Quidquid deinde hic vident, obscurum illis haud dubiè & tenebrosum videri debet; adeò vt quomodo viuant, demirer. Verisimile sanè est, eum in non magna lætitia viuere, qui adhuc in hac vita gaudere incepit, quique iam tum hoc in mundo regni cælestis à Deo pignora accepit; in quo, non secundum suum, sed Regis ipsius, beneplacitum viuet. Qualis, & quàm longè alia vita illa sit oportet, cum in ea ad mortem nemo aspiret! quàm diuersùm voluntas nostra se hîc inclinat, ab eo ad quod illam Deus vult inclinari! Vult Deus veritatem amemus, & mendacium diligimus. vult amemus quod æternum est, & cor nostrum fertur in id quod caducum & fluxum est. vult magna & sublimia amemus, & diligimus vilia ac terrena: vellet nos ea sectari solùm quæ secura & certa sunt, & afficimur erga id quod dubium & incertum est. Itaque omnia meræ sunt inaniæ, carissimæ; præterquam Deum rogare, vt nos in æternum ab omni malo liberet, ac licet hocce nostrum desiderium vsque adeò perfectum & absolutum non sit, nihilominus petitionem nostram proponere satagamus. Quo enim labore nobis constat, multa petere, cum ab eo qui omnipotens est petamus? Pudor sanè & turpe esset, à potente quodam Imperatore obolũ petere. Ne verò erremus, & melius rẽ nostrã agamus, illius voluntati liberum sinamus, dare aut non dare; cũ nostrã iam antè in illius velle resignauerimus: nomenque illius in æternũ sanctificetur tã in cælis, q̃ in terra, & sanctissima illius volũtas sẽp in me adimpleatur. Amẽ.

Magna in oratione Dñ. continẽtur mysteria.

Iam videte, carissimæ, quomodo mihi Dominus laborem ademerit, tum vos, tum meipsam, illam viam edocendo, quam ipsa vobis demonstrare cœperam; mihi scilicet declarando, quàm multum petamus tum cũ Euangelicam hanc orationem recitemus. sit ipse hoc nomine in æternum benedictus. Numquã, sanè, mihi in mentem venerat, tanta in ea mysteria & secreta comprehendi. Sed iam ad oculum vidistis, totam viã spiritualem, iam inde ab eius principio, vsque dum Deus animam in se absorbet, & quàm abundantissimè è viuæ aquæ fonte, qui ad viæ finẽ erat, eam bibere faciat, in ipsa contineri. Quare hac oratione iam egressa, eaq; absoluta, quo vlterius progrediar nescio. Videtur porro Dñs, nobis, carissimæ, ingentem quæ in ea continetur cõsolationẽ declarare voluisse; & eis, qui legere nesciunt, ipsam perutilẽ esse, si modò eã intelligerent; singularia enim ex hac oratione documenta depromere, & non exiguam inde consolationem possent haurire. Ab humilitate igitur, qua bonus hic Magister nos docet, exemplum sumamus, eumque rogare mihi, vt ignoscat, quòd de tam sublimibus rebus agere hic præsumpserim, cum hoc nonnisi ex obedientia fecerim. Nouit siquidem Maiestas eius, intellectum & ingenium meũ ad hoc ineptũ esse, nisi ipse me ea quæ dixi, docuisset. Vos illi propte-

S.
Theresiæ
opera

proptere gratias agite, cariſſimæ; hoc nāq; eum, intuitu & occaſione b militatis, qua id ipſæ à me petiſtis, & à me adeò vili & abiecta creatu doceri inſtituique voluiſtis, feciſſe veriſimile eſt. Si autem Rev. Pr Præſentatus F. Dominicus Bannes, quo Confeſſario vtor (cui ſcripſi antè, quam ipſum videatis, examinandum tradam) id veſtro pr commodum & perutile fore, iudicauerit, vobiſque ipſum tradidero gnæ mihi conſolationi erit, quòd vos inde conſolationem videam pere. At, ſi indignum id ſit, vt à quoquam videatur aut legatur luntatem meam hîc æqui boniq; conſuletis, cum opere & reipſa obſecuta ſim in eo, quod me facere præcepiſtis; & quem in ſcri do, non verò in recogitando examinandoque id quod ſcripſi, ſumpſi laborem quàm abundantiſſimè mihi perſolutum & com tum exiſtimabo. Benedictus & laudatus ſit Dominus in æternum, ſolo omne quod loquimur, cogitamus, & facimus, bonum deſcen promanat.

AMEN.

MONITA ET DOCVMENTA, A SANCTA MATRE TERESA DE IESV MONIALIBUS suis tradita.

1 TErra, quantumuis ferax, nisi colatur, tribulos & lappas proferet: sic & in ingenio nostro se res habet.

2. De omnibus rebus spiritualibus, vt sunt Religiosi, Sacerdotes, & Eremitæ, nonnisi quàm optimè loquaris.

3. Vbi multi congregati sunt, ibi semper quàm minimum loquere.

4. In omnibus quæ ages & tractabis, modestiam præferto.

5. Numquam multum verbis contendito, maximè in rebus quæ parui momenti sunt.

6. Vnumquemque moderata quadam cum hilaritate alloquere.

7. Numquam rem aliquam derideto.

8. Indiscretè numquam aliquem reprehendes, sed cum humilitate, & apud temetipsam erubescendo.

9. Illius, quicum ages, indoli, genio, complexionique te attempera: cum lato lateris, cum tristi contristeris: talem demum singulis te præbe, singulos vt lucrari possis.

10. Nihil vmquam loquaris, quod non antè apud teipsam sedulo perpenderis, Domino, studiosè commendaueris; nihil vt dicas, quod ei displiceat.

11. Numquam te excusato, nisi in rebus euidentissimis.

12. Nihil vmquam de te ipsa loquere, quod in laudem tendat, vti de scientia, virtutibus, parentela tua, nisi aliquod hinc bonum secuturum speres; atque etiam tum id nonnisi cum humilitate fiat, ac cum quadam consideratione, dona illa à Dei manu venire.

13. Ea, de quibus loqueris, nunquã plus nimio extollito, sed sententiam tuam magna cum moderatione proponito.

14. In omnibus colloquiis & sermocinationibus, semper aliquod de rebus spiritualibus verbum intermisce; itaque inania verba & detractionem impedies.

15. Numquam aliquid certò affirmabis, nisi id antè probè scieris.

16. De omni re temere sententiam tuam dicere non præsumes, nisi aut interrogeris, aut caritas id exigat.

17. Alium de rebus spiritualibus loquentem, cum humilitate & tamquam discipulus, audies; & quod ille bonum dicet, tibi dictum putato.

18. Superiori & Confessario tuo omnes tentationes, imperfectiones, & repugnantias tuas patefacies, quo ad illas superandas tibi ille consilium & remedium suggerat.

19. *Sine causa à cella non aberis, nec egredieris; eâ autem egrediens à Domino p*
tiam pete, ad eum non offendendum.

20. *Non nisi horis solitis & statutis edito ac bibito; ac tum quoque Domino gr*
res gratias ages.

21. *Sic omnia tua agito, tamquam si Maiestatem ipsius coram intuereris; hac ra*
ratione animæ permultum lucratur.

22. *De alio malum aliquod nec audies, nec dices, nisi de te ipsa: &, dum in te g*
signum est te bene proficere.

23. *Quidquid ages, ad Deum diriges, hoc ei offerendo; eumque rogabis, vt al*
& gloriam illius id cedat.

24. *Cùm lætaberis, in immoderatum risum effundi noli, sed humilem, modes*
fabilem, & ædificatiuam lætitiam præferes.

25. *Omniam te ancillam esse semper cogitabis, & in omnibus Christum Dom*
intueberis; itaque fiet, vt omnibus & venerationem & honorem delatura sis.

26. *Quæcumque tibi iniungentur, quam promptissimè & erectissimè exsequ*
ra, tamquam si Redemptor noster Christus id tibi in Superioris aut Prælat
sona iniungeret.

27. *In omni opere, & nulla non hora conscientiam tuam examinabis, & vi*
fectionibus tuis, operam da vt eas cum Dei gratia emendes: hacque viâ ad perfec
peruenies.

28. *Alienas imperfectiones numquam tecum recogitabis, sed virtutes, vtq*
proprios.

29. *Intensum semper pro Christi nomine aliquid omni in re & occasione patie*
siderium habebis.

30. *Quotidie te sæpius per diem Deo offerto; idque magno cum feruore, & a*
Deum desiderio.

31. *Quod manè meditata fueris, hoc tota die cogitatione versabis; & hac m*
quàm diligentissimè, magnum quippe inde bonum consequitur.

32. *Affectus & pios motus, quos tibi Dominus immittet, diligenter tibi seruabis*
quæ in oratione tibi dabit, desideria opere exequi stude.

33. *Singularitatem, quàm fieri potest maximè, deuita; hæc namque commun*
multum nocet.

34 *Religionis tuæ statuta & regulam sæpe legito, eaque diligenter ac seriò*
satage.

35. *In omnibus rebus creatis Dei prouidentiam & sapientiam considerabis, eam*
omnibus & singulis laudabis.

36. *Ab omnibus rebus cor tuum abstrahe, ac Deum quære, eumque inuenies.*

37. *Deforis & exteriùs numquam aliquam deuotionem præferes, quæ interna*
sit; quam verò deuotionem habebis, eam abscondere poteris.

38. *Interiorem deuotionem nisi id valdè necessarium sit, non ostendas:* secretum meum mihi, *aiebant SS. Franciscus & Bernardus.*

39. *Numquam de cibo, sine is bene, siue male coctus sit, conquereris, Iesu Christi Salvatoris fel & acetum recogitando.*

40. *In mensa neminem alloquaris, neq; oculos ad aliquam aliam aspiciendam attollas.*

41. *Sed considerabis mensam cælestem, ciusq; cibum, qui est Deus opt. max. nec non inuitatos, qui sunt Angeli: ad illam mensam oculos sustolle, ad ei assidendum & accumbendum anhelans.*

42. *Coram Superiore tuo (in quo Christum Dominum intueri debes) nihil vnquam, nisi quod necessarium est, idque magna quadam veneratione, loquitor.*

43. *Nihil vnquam facias clam, quod coram omnibus & vnoquoque facere non possis.*

44. *Numquam, hunc inter & illum, comparationem facito; hoc namque odiosum est.*

45. *Si quando rei alicuius argueris aut reprehenderis, cum interiore & exteriore humilitate reprehensionem admitte, & ora pro eo qui te reprehendit.*

46. *Si quando Superior vnus aliquid præcipit, noli dicere, alium contrarium quid præcipere; sed cogita, ambos bonam intentionem & sanctum finem habere, & ei in eo quod iubet obsequere.*

47. *De iis quæ ad te non spectant, curiosè nec loquaris, nec inquiras.*

48. *Vitam præteritam præ oculis habe, vt ipsam deplores; nec non præsentem tempus; item quantum tibi desit, vt hinc ad cælum tendas, quo sic perpetuo in timore agas; & erit hoc tibi multorum bonorum occasio.*

49. *Quod domestici tibi dicunt, hoc semper facere stude, dummodò obedientia non aduersetur, eisque cum humilitate & verborum suauitate respondè.*

50. *In cibo vestituque nihil tibi singulare petas, nisi aliud summa necessitas requirat.*

51. *Numquam tui humiliandæ, & omnibus in rebus ad mortem vsque mortificandæ te capiat obliuio.*

52. *Identidem cor tuum ad Dominum per amoris actus sustolle: hi namque animam incendunt, & ad teneritudinem prouocant.*

53. *Sic & omnium reliquarum virtutum actus exercere contende.*

54. *Patri æterno omnia, cum filij illius vnigeniti Iesu Christi meritis coniuncta vnitaque, offer.*

55. *Erga omnes mitis esto & clemens, in te ipsam aspera & dura.*

56. *In Sanctorum festiuitatibus, virtutes ipsorum recole, Deumque roga, illas vt tibi concedere dignetur.*

57. *Da operam, vt vesperi quotidie, ante somnum, conscientiam tuam examines.*

58. *Eo die quo sacra tibi communio adeunda est, in oratione tua matutina recogitabis, te, esto ita miseram, & nequam Deum tuum recepturam, vesperi verò, te eũ recepisse.*

Cum

59. Cum Superior ac Præposita eris, numquam aliquam de subditis in eam reprehendes; sed, cum iam illa præterijt; ac tum demum reprehensio tua proderit reprehensæ.

60. Perfectioni ac deuotioni vnicè te applica, & omnia quæ ages, cum ea agito.

61. In timore Domini quàm maximè te exerce: hic namque animam ad compunctionem & humilitatem concitat.

62. Vide, quàm facili negotio homines mutentur, & quàm parum ipsis fidendum; quapropter Deo, qui immutabilis est, arctissimè te vnito.

63. Animæ tuæ negotia cum Confessario tuo, qui spiritualis & doctus sit, pertracta: huic vni illa aperies, eiusque opinionem in omnibus sequeris.

64. Quoties sacram Communionem adibis, aliquod à Domino donum posces; imprimis per summam illam misericordiam, qua ad miseram animam tuam venire dignatus est.

65. Esto multos Sanctorum in patronos & aduocatos, habeas S. Iosephum tamen nominatim in Patronum deligere nō omittes, quod is multa à Deo impetrat.

66. Tristitiæ & turbationis tempore, solita & consueta bona opera, tam orationis quam pœnitentiarum, nequaquam omitte: etenim nō aliam ob causam te inquietare inimicus satagit, quàm vt hæc ipsa omittas: imò, econtra plura & intensius facito quàm hactenus; & videbis, quàm citò te misericorditer Dominus visitaturus sit.

67. Tentationes & imperfectiones tuas imperfectioribus & minus in virtute promotis nolito communicare: hac ratione namque & tibi nocebis & ipsis; sed cum perfectissimis de iisdem loquere, si tibi consultum velis.

68. Recordare ac memento, te nonnisi vnicam habere animam, & nonnisi semel mori posse; adhæc, nonnisi vnam te vitam habere, & ipsam breuem, ac tibi particularem, ideoque nonnisi vnicā esse gloriam, & hanc æternam. hæc si cogitaris, multa facere desines, quæ alioqui factura esses.

69. Votum omne ac desiderium tuum sit, vt Deum videas: timor, ne cum forte offendas, omittas: tristitia, quod eo non potiaris: lætitia verò solùm in eo quod ad illum te propius ducere; itaque summa in pace vives.

DEO GRATIAS.

FINIS.

TRACTATVS,

CASTELLVM ANIMAE VEL SEPTEM MANSIONES DICTVS,

A S. Matre Tereſa de Ieſu, in vſum ſuarum Monialium conſcriptus.

S. M. TERESÆ DE IESV AD LECTOREM PRÆLOQVIVM.

INter ea quæ mihi Superiores mandarũt, panca ſunt, quæ adeò mihi ad adimplendum difficilia fuere, atque modò eſt, aliquid de oratione conſcribere: tum quòd mihi ad hoc faciendum Dominus ſpiritum vel animum dare non videatur; tum quòd, iam inde à trimeſtri, caput meum ita perturbatum ac debile fuerit, vt vix ea quæ ſcriptu perneceſſaria ſunt, queam conſcribere. Sed, cum non ignorem, eam obedientiæ vim eſſe, vt etiam quæ factu impoſſibilia videntur, leuia ac facilia reddere, ac velut complanare ſoleat; voluntas hoc quàm libentiſſimè exequi & aggredi ſtatuit, tametſi natura & exterior homo ab hoc ipſo maximè alienus, ac propterea non parum affligi videatur. Neque enim tantum adhuc mihi Dominus robur dedit, vt iſtos cum aſſidua inualetudine & infirmitate, nec non diuerſorum generum occupationibus conflictus, ſine magna illius repugnantia ac contradictione queam ſuſtinere. faciat id ille, qui alia longè difficiliora, quò mihi gratiam faceret, facere eſt dignatus; in cuius etiam miſericordia confido. Credo equidem, me non multo plura, quã aliis in rebus quas iuſſa ſum ſcribere, dixi, in hac poſſe dicere: imò verò timeo, ne penè omnia eadem ſint cum iis quæ dixi aliàs. Nam ſicuti aues, quæ verba quædam proferre docentur, plura proferre neque-

Quàm inuita ad hãc ſcriptionẽ S. M. deſcendat.

nequeunt quàm doceantur vel audiant, atque hæc ipsa frequenter repetunt; eodem planè modo mihi vsu venit. Vnde, si me Dominus aliquid noui & inauditi proferre & depromere voleat, manifestas illius id mihi suggeret, aut mihi in memoriam reuocare dignabitur id, quod aliàs dixi: nam vel hoc ipsum mihi satis est, quod memoria mihi modo ita vacillet, vt etiam gauderem si nulla referre & repetere rectè possem eorum, quæ bene à me dicta fuisse dicebantur, quæ per se fortasse intercidèrent. Si hoc quidem mihi Dominus concesserit, equidem non parum inde lucri capiã, quòd, quò meis Superioribus obediam, me ipsa defatigem, capitisque tormentum adaugeam, esto ex iis quæ dictura sum, nullus ad alios fructus sit peruenturus. Vnde hodierna die, Dominica inquam SS. Trinitatis, anno millesimo quingentesimo septuagesimo septimo, in hocce S. Iosephi Ordinis Carmelitani, in ciuitate Toletana erecto monasterio, (vbi in præsentiarum ago) obedientiam adimplere, & quod iussa sum, eo qui incipio; in omnibus verò quæ dictura sum, iudicio & censuræ me subiicio illius qui eadem me scribere mandauit; qui sanè viri sunt eruditione non vulgari. Si quid porro dixero, quod doctrinæ Ecclesiæ Catholicæ ac Romanæ non per omnia conforme sit, ex ignorantia, non ex malitia, dictum id erit. Hoc quippe certò & indubitatè credi potest, semper me ei subiectam fuisse, & , per Dei bonitatem , subiectam fore , & etiamnum subiectam esse sit ipse in æternum benedictus & glorificatus in secula. Amen.

Submittit se iudicio superiorũ & Ecclesiæ.

Cur ipsa hæc iussa sit scribere.

Qui verò hæc me scribere iusserunt, mihi dixere, cum homines Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo monasteriorum Monialium opus habeant aliquo, qui ipsis nonnulla circa orationem dubia ac controuersias enucleet, visum sibi esse, fore vt mulieres mulierem melius intelligant, &, quoniam me diligunt, meliùs ipsis profuturus sim quæcumque ego iis dixero; ac proinde putare se, si ego in medium de hac materia attulero, id non inutile, sed operæ pretium fore. Atque ideo in iis quæ hic tractabo, ad ipsas scribendã conuertam; tum quod stolidum ac ridiculũ mihi videatur, cogitare, hæc etiam alijs personis vsui & commodo esse posse. Si mis quàm magnam sanè mihi Dominus fecerit gratiam, si

aliqua ipsarum inde proficiat, quo ipsum vel aliquantulum dilaudet ac sanctificet. Nouit porrò Maiestas eius, aliud me non intendere, nec spectare. Ceterùm certissimum & euidentissimum est, ipsas, si quando quid benè & oportunè hic dictum erit, facilè intellecturas, id meum non esse, nec à me proficisci, (cùm sic de me opinandi nulla ratio subsit) sed quòd tam tenui sim ingenio, & ad similem materiam tractandam adeò parum apta, vt, nisi Dominus pro sua benignitate ac misericordia hosce in me defectus suppleat, nihil omnino possim.

MANSIO PRIMA.

Duo hæc complectitur Capita.

CAPVT I.

AGIT DE ANIMARVM NOSTRARVM PVLCHRITVDINE ET dignitate. Similitudinem quamdam adfert, è qua illa intelligatur. Adhæc ostendit, quantum ex eo quod illum intelligamus, donaq; & gratias quas à Deo recipimus cognoscamus, boni ac commodi consequi possimus. Denique demonstrat, Castelli huius portam esse orationem.

CVM Dominum rogarem, vt pro me ipse loqueretur, quòd ipsa nihil bene dicere possem, neu quomodo adimplere incipiam id quod iussa sum facere, nossem, illo suggerente, mihi occurrit, id quod in præsens iam dicam, vt aliquo solido fundamento reliqua quæ pòst dictura sum, superstruantur. Quod est, considerare & imaginari, animam nostram velut castellum esse, è solido quodam adamante, aut lympidissimo crystallo constructum & concinnatum, cuius multa sint habitacula & diuersoria, quemadmodum & in cœlo mansiones multæ & variæ sunt. Etenim, si bene rem consideremus, rarissimæ, anima iusti aliud nihil est, quàm paradisus quidam, in qua qui Dominus ipsius est deliciatur, & voluptates suas capit. Quod cùm ita esse vobis appareat, quale ergo sit oporter, cubiculum, in quo tam potens, sapiens, mundus, omnibusq; bonis adeò plenus, Rex sese oblectat & commoratur? Equidem nihil inuenio, quo cum ingentē animæ pulchritudinē, immensamq; eiusdem amplitudinem queam comparare. Et sanè humanus intellectus, quantumlibet acutus & perspicax, vix potest comprehendere; quemadmodum nec eò pertingere potest, vt perfectè Deum consideret aut comprehendat,

Anima iusti paradisus est Dei.

cùm ipsemet nos ad suam nos imaginem & similitudinem creasse [illegible] cat. Itaque si hoc ita se habeat, (vti reuera se habet) non est, [illegible] in castelli huius pulchritudinem comprehendere volendo, nos [illegible] torqueamus, aut magnoperè laboremus. Nam tametsi talis inter [illegible] lum hoc & Deum sit differentia, qualis inter Creatorem & creatu[illegible] (cùm nonnisi creatura sit) satis tamen est, ad ingentem animæ digni[illegible] & pulchritudinem intelligendam, ipsammet diuinam Maiestatem [illegible] re, ipsam ad imaginem suam conditam esse. Non parua sanè mir[illegible] confusio est, quòd nostrâ culpâ nosipsas minimè intelligamus. [illegible] intolerabilis stupor esset, carissimæ, si quispiam, interrogatus qu[illegible] seipsum ignoraret, aut quæ eum patria produxisset. Sanè si hoc ip[illegible] signis quidam & bestialis stupor foret, is indubiè incomparabiler[illegible] ior & intolerabilior in nobis est, dum scire negligimus, ecquid [illegible] mus, sed corporeis hisce negotijs nos applicamus; & sic rudi[illegible] modo scimus, nos animam habere, nimirum tantùm quia id [illegible] diuimus, & fides nos ipsum docet. Ratò saltem consideramus, [illegible] aut qualia in anima illa esse queant bona, aut quis ipsam inhabet[illegible] ecquod illius sit pretium aut dignitas. itaque nullam aut certe [illegible] nuem, in illius pulchritudine omnimodis conseruanda operam [illegible] gentiam adhibemus; cùm illa omnis nonnisi circa extimum [illegible] exteriorem castelli huius ambitum, corpora hæc videlicet tenta[illegible] setur.

Anima ad Dei similitudinem condita est.

Dominum stupor in anima rebus.

Imaginemur igitur ac consideremus, castellum hoc (vti iam [illegible] sinuaui) diuersa habere habitacula & mansiones, quorum alia [illegible] alia infernè sunt, alia item ad latus; in illorum autem omnium [illegible] medio, præcipuum & primarium cubiculum esse, in quo inter [illegible] animam secretissima negotia, maximeque arcana pertractantur [illegible] vos similitudinem vobismetipsis imprimatis, & ad ipsam refe[illegible] lim: nam forsitan Domino placebit, vt eius adminiculo aliquo[illegible] illarum gratiarum, quas Deus in anima operari dignatur, ac qua[illegible] larum sit discrimen, quousque quidem id possibile esse intel[illegible] declarare possim; nam vt quis eas omnes intelligat, omnino [illegible] bile est (tam eæ multæ & variæ sunt) multo minus aliquis qui [illegible] probus est, atque ego sum. Propterea non exiguæ vobis consol[illegible] erit, siquando vos Dominus eas intelligere faciet, (quod sanè p[illegible] est;) quibus verò hanc is gratiam negaturus est, magnam illius [illegible] tis laudandæ deprædicandæque hinc occasionem sument. Nam [illegible] eorum quæ in cœlo sunt, & eorum quibus Sancti illic fruuntur, con[illegible] ratio nullum prorsus nobis damnum adfert; imò verò vt exulter[illegible] idipsum, quo illi iam fruuntur, consequi etiam allaboremus, [illegible]

Omnes diuinas gratias nemo intelligere potest.

est:ita quoque nobis minimè nocebit, considerare, fieri posse, vt Deus adeò potens se vermiculis quibusdam tam fœtidis in hoc exilij loco cõmunicet, ac familiarem reddat, eosq, bonitate tam bona & misericordiæ adeò immensa diligat. Equidem mihi persuadeo, illum, cui nocumento erit intelligere, fieri posse, vt Deus isthoc in exilio hanc suis gratiam præstet, parum tum humilitatis, tum amoris in proximum, habere. Alioquin, qui fieri posset, non magnopere nos gaudere, videndo, Deum id genus gratias cuidam è fratribus nostris conferre, cùm hoc non impediat, quo minùs & nobis eas conferat, & sua Maiestas illius magnalia cuilibet passim manifestet. Nam aliquando ideo tantùm id faciet, vt hæc omnibus patefaciat ac manifestet, quemadmodum de cæco nato, cui oculos restituit, ipsemet percontantibus Apostolis, num ob peccata ipsius, an parentum, hæc ei cæcitas immissa esset, respondit. Vnde interdum hasce gratias confert, non tam, quòd sanctiores sint hi quibus eas confert, illis quibus eas negat; quàm vt magnitudo ipsius hominibus innotescat, (vti in Apostolo Paulo & S. Maria Magdalena factum esse constat) noscque ipsum in creaturis suis laudemus ac celebremus. Dicat forsitan aliquis, hæc exotica & impossibilia videri, bonumque esse, nullum paruulis & infirmis scandalum dari. Sed respondeo, minus damni secuturum ex eo quòd tales hæc non credant, & velut impossibilia ducant, quàm ex eo quòd illorum, quibus eas Dominus faciet, quique propterea deliciosè lætabuntur, seque ipsos ad eum, qui tantam secum misericordiam fecit, (cùm tanta illius potentia sit ac maiestas) magis amandum exstimulabunt, consulere commodo ac profectui negligamus. Quanto verò magis hoc me facere oportet, quòd cum talibus me loqui sciam, à quibus tale periculum timendum non est; eò quod norint & credant, etiam multo maiora Deum amoris signa & argumenta ostendere? Hoc scio, eum qui hoc minimè credet, etiam id per experientiam & reipsa non percepturum: nullum quippe Deus operibus suis terminum aut mensuram statui amat. Quapropter, carissimæ, quas Dominus hac via non conducet nunquam vobis id eueniat rogo.

Magnalia sua vt Deus manifestet, aliquando gratiam facit.

Vt ergo ad pulchrum & amœnum castellum nostrum reuertamur, videndum iam nobis est, quo in ipsum modo intrare poterimus. Videbor fortassis quid stultum & extra propositum loqui: nam si castellum hoc, anima nostra est, certum est, nullum ad eam aditum patere, cùm ipsamet castellum sit: perinde ac stolidũ foret alicui dicere, locum illũ vt ingrederetur, in quo iam de facto versatur. Sed noueritis oportet, magnã esse inter vnũ versari, & alterum differentiã: multæ quippe sunt animæ, quæ in circuitu & ambitu castelli solũ versãtur (vbi nominatim sunt illi qui ipsũ custodiunt & excubitores) quiq; de introgrediẽdo multũ non laborant,

Quomodo in castellũ patent aditus.

&, quid in tam pretioso loco rerum contineatur, aut quisquam intro-
gat, neu quot aut quæ habitacula mansionesque comprehendat, igno-
rant. Legeritis iam (non dubito) in nonnullis libris, de orandi modo
gentibus, animæ piæ passim consuli, vt ad seipsam introgrediatur. Atqui
hoc ipsum est, de quo hîc loquor. Monita pridem ex ore viri cumprimis
eruditi intellexi, animas quæ se in oratione minimè exercent, adeò
corporis paralysi aut apoplexia tacti esse; quod, tametsi pedes & manus
habeat, ipsas tamen mouere nequit; hinc illas persimiles esse. Adhærent
animas, adeò infirmas & rebus exterioribus ita affixas, nullo vnquam
ad seipsæ introgredi nequeant; eo quod consuetudo semper cum re-
mibus ac bestijs, quæ circum castellum sunt, agendi, quam induerunt,
ipsis iam irradicata & insculpta est, vt ipsis bestijs iam similes factæ ad-
larum naturam induisse videantur. Et, esto natura & origine ita sint
biles, vt nonnisi cum solo Deo eas decere possit conuersatio, nullatenus
tamen hoc ipsis potest persuaderi. Quare si huiusmodi animæ ingens
miseriam suam intelligere, eique remedium adhibere non satagant, at
instar statuarum salis manebunt, quod caput ad seipsas non retor-
tant; quemadmodum & vxori Lot contigit, quia caput circumuertit
respexit.

Anima orationem non exercens, est velut paralytica.

Quamobrem, quantum ipsa possum intelligere, porta qui in-
stellum hoc intratur, oratio est & consideratio: quo nomine tam
tionem vocalem intelligo, quàm mentalem; vt enim oratio bona sit,
consideratione fiat oportet; quia quæ non aduertit, quicum loquatur
quid petat, & quis sit ipse petens, & à quo petatur, quantumcunque
bia moueat, vix orationis nomen meretur. Nam esto interdum talis
ratio dici queat, quamuis adhæc quæ dixi, non aduertat, id inde fit, quo
hanc attentionem iam semel antè habuit. sed, qui ita cum Deo mae-
loqui consueuit, tamquam si seruum suum alloqueretur, nullatenus
reflectat ac videat, malené loquatur, sed, quidquid in buccam venit,
quod iam memoriter tenet, vt etiam alias postea ipsum repetere pos-
effutiat; hanc orationis nomine non dignor, & non permittat Deus,
lus vt Christianus hoc orationem modo instituat. Inter vos namque
rissimæ, nullam quæ sit huiusmodi, Deo dante, fore spero, quòd lau-
bilem de rebus interioribus, & ad animam spectantibus, identidem
gendi consuetudinem habeatis; quæ quidem optima est ratio, ad im-
lem bestialitatem non incidendum.

Oratio, castelli huius est porta.

Quæ oratio dici oratio mereatur.

Itaque, cum animabus istis claudis & mancis non sit nobis ferm
quæ (nisi Dominus ipse iusserit vt exsurgant, quemadmodum olim la
guidum illum ad piscinam, qui octo & triginta ipsis annis ibi iacuer
surgere iussit) satis infelices & miseræ sunt, magnoque in periculo ver
sanæ

fantur: sed cum alijs animabus, quæ in Castellum tandem aliquando intromittuntur. nam, etsi adhuc in mundanarum turbarum medio versentur, ijsque etiam innatent, bona subinde tamen desideria concipiunt, vt interdum, licèt rariùs, Deo se commendent; &, licèt obiter tantùm ac leuiter considerant quid sint; adhæc, subinde per mensem, orationem vocalem instituunt, quòd cogitationem & animam mille negotiorum curis distractum habeant. Hoc ipsis penè commune & ordinarium est: nam rebus illis ita affixi & astricti sunt, vt, vbi illorum thesaurus est, illuc & cor ipsorum feratur. Quare nonnunquam apud se statuunt negotijs illis se exsoluere & expedire. Et sanè magni momenti res est, suiipsorum cognitio, ac videre quòd non recta incedant, vt sic ad castelli portam tandem pertingant. Vnde tandem in primas extimasque mansiones infernas ingrediuntur; sed simul cum ipsis, tot reptilia & vermes subeunt, vt nec castelli ipsos videre pulchritudinem sinant, nec quietem vllam indulgeant. Multum scilicet præstant, quòd etiam intrauerint.

Mundani quomodo tandem intra castellũ hoc admittantur.

Videbitur hoc fortasse vobis, carissimæ, valdè impertinens, quòd, (quæ Dei benignitas) de numero illarum non sitis. Sed patienter ferte me: neque enim aliter vobis exponere & declarare interiora quædam orationis mysteria, prout quidem ego illa intelligo, nisi hac ratione & modo, possem: & adhuc det Deus, vt vel sic aliquid dicere valeam; quod enim declarare vobis hîc cupio, perdifficile & obscurum est, nisi aliquam eius habeatis experientiam. quæ si adsit, videbitis, non posse fieri minùs, quàm obiter sic tangere ea, quæ Dominus misericordia sua faciat, vt nos minimè tangerent.

CAPVT II.

OSTENDIT, QVAM FOEDA RES SIT ANIMA IN MORTALI peccati statu agens; & quomodo Dominus cuidam aliquid quoad hoc indicare & patefacere voluerit. Agit præterea obiter de suiipsius cognitione. Est autem caput hoc cumprimis vtile, quòd notabilia quædam puncta contineat demum declarat, quomodo mansiones hæ intelligendæ sint.

ANtequam verò vlteriùs progrediar, velim consideretis, quàm informe & triste spectaculum erit, splendidum hoc & pulchrum adeò castellum, hanc Orientalem gemmam, hanc vitæ arborem, in ipsis viuis vitæ aquis (Deo inquam) plantatam, in mortale aliquod crimen prolapsam videre. Nullæ sunt tenebræ adeo tenebrosæ, nulla caligo tam caliginosa & atra, vt talis anima his non fit tetrior & obscurior Plura hac de re scire non curetis, quàm, quòd, etsi idem sol, qui antea ita ipsam illustrabat & insigniebat, adhuc in animæ illius centro sit; ita tamen ibi sit, quasi non esset, nihil scilicet vt de illius lumine ipsa participare possit,

esto, ad illius Maiestate fruendum, adhuc tam apta & idonea sit, ... vitrum crystallinum, vt in sole splendeat. Proinde nulla omnino ... iuuat: atque inde fit, vt, quæcumque bona opera hoc in peccati ... statu facit, nihil omnino ei, ad cælestem gloriam consequendam, ... cant: nam quòd à principio illo, quod est Deus, (à quo virtus nos... bet, quòd sit virtus) non procedant, sed ab illo nos sequestremur, ... illius grata esse non potest. cùm illius qui letale peccatum comm... tentio demum sit, non tam Deo, quàm dæmoni gratificari & ... qui sicut ipsamet tenebræ est, ita & misera anima tota fit tenebr... ligo.

Peccati mortalis damna.

Animæ in mortali agentis status cuidam quomodo indicatus.

Equidem noui personam quamdam, cui Dominus declar... natus est, quis animæ foret status dum letaliter peccat. hæc dicebat ... deri sibi, siquidem id homines intelligerent ac nossent, fore, ... lus vt peccaret, tametsi etiam grauissimas, ad occasiones peccan... tandas, ipsum subire molestias ac mala oporteret. Vnde vehem... optabat, vt omnes qui in mundo sunt, id intelligerent: quod & ... rissimæ, optare velim, ac Deum studiosè enixeque rogare pro iis qui ... in statu sunt, qui iam toti caligo & obscuritas facti sunt, vti & omn... lorum opera. Nam quemadmodum omnes riuuli, à fonte pellucid... mo promanantes, clari quoque sunt & pellucidi; qualis haud dubi... anima quæ in gratiæ statu est (inde namq; fit, opera eius Dei & hom... oculis ita accepta esse, quòd à fonte hoc vitæ procedant, in quo ... adinstar arboris plantata est: neque enim virorem vllum, vel fruct... haberet, nisi hinc ei prouenirent; nam hic eam sustentat, vique ... defatigetur, sed bonum continuò fructum adferat, efficit: ... uersa quidquid ab anima, quæ culpâ suâ & demerito ab hoc fonte ... clinat, inque alia teterrima putidissimaque aqua sese transplantat, ... currit ac fluit, ipsamet corruptio, horror & turpitudo est. Consider... dum porro hic est, fontem hunc, & rutilantem hunc solem, qui ... mæ centro est, suum fulgorem & pulchritudinem, (quia intra ... semper est, nihilque illius pulchritudinem auferre & eripere pot... non amittere. at, si vitro Crystallino, ad solem exposito, nigr... quidam pannus oppandatur, certum est, solem, esto suos ... radios immittat, suam in vitrum operationem & effectum non ... turum.

Lux semper in anima est.

Considerate & noscite vos ipsas, ô animæ Iesu Christi sangu... demptæ, vestrique ipsarum vos misereat. quî fieri potest, vos, cùm ... intelligatis, operam non dare, vt isthoc à vitro crystallino velam... feratur? considerate, si vos hoc in statu mors occupet, fore, vt ... luce nunquam vobis exinde frui detur. Quàm, ô bone ...

deploranda res est, animam ab hac sequestrari & se moueri! quam destituta manent misera castelli habitacula? quã turbati sunt sensus? quæ non colluuies in ijs viuit? ipsæ verò potentiæ, q̃ sunt velut præfecti, castellani, œconomi, & promicondi, quanta in cæcitate agunt, quàm dissolutè & libere feruntur? denique quem arbor fructum, nisi pro ratione fundi, in quo planta est, dæmone inquam, dare potest?

Audiui virum quemdam spiritualem dicentem, non tam mirari seea quæ quis in peccato mortali exsistẽs faciebat, quàm ea quę non faceret. Pro sua nos Deus misericordia à tanto malo liberet: quamdiu enim hic viuimus, nihil est quod hoc mali nomine queat appellari, quàm hoc vnum, eò quod mala æterna, nullum vnquam finem habitura, nobis adferat. Hoc est, carissimæ, quod nos timere oportet, hoc quod nostris in orationibus à Deo petere: nisi enim ipse custodierit ciuitatẽ, in vanum laborabimus eã custodiẽdo, cũ ipsa simus vanitas. Dicebat insuper illa persona de qua suprà, duo se emolumenta è gratia, quam sibi Dominus hoc indicãdo præstiterat, collegisse: Primò, maximum quemdam timorẽ, ne quando eum vnquam offenderet; vnde numquam nõ eum rogabat, ne se in peccatum labi sineret, præsertim cum tam terribilia ex eo videret damna pullulare. Deinde speculum quoddam ad humilitatem, cùm videret, omne quod agimus bonum, suum nõ à nobis ipsis, sed à fonte illo, iuxta quem hæc animarum nostrarum arbor plãtata est, & à sole illo, qui operibus nostris calorem afflat, principium habere. Aiebat, ita sibi clarè hoc repræsentatum esse, vt, cùm aut ipsa aliquod bonum faceret, aut fieri ab alio videret, ad illius mox principiũ recurreret, atq; liquidò perspiceret, hoc sine auxilio nihil penitus nos posse; indeque sibi proueniret, quod statim in Dei laudes prorumperet, & vt plurimum suiipsius, in bono quod ageret, non recordaretur, illiusque etiam obliuisceretur.

Peccatum verè mali nomine dignum.

Quod vos hisce legendis & ego scribendis impenderemus tempus, carissimæ, frustra impensum, nec perditum foret, si duo hæc puncta hinc consequi possemus. Qui docti sunt, & bono ingenio, satis quidem per se norunt, nec quoad illa edoceri opus habent; at nos mulieres, quæ ita stupidæ & obtusæ sumus, de omnibus instrui oportet & edoceri. Vnde fortasse id genus similitudines nobis tradi, & ad nostram notitiam venire Dominus cupit: atque ad hoc, diuina eius bonitas gratiam nobis concedat. Enimuerò tam ad intelligendum difficiles sunt res hæ interiores, vt eum qui tam parum gnarus & versatus est atque ego, multa superflua, & ad rem minimè pertinentia necesse sit dicere, vt vel sic demum aliquid ad rem faciens dicat: vnde Lector multa instructus patientiæ ad legendum accedat oportet, cùm & ipsa eamdem habeam, vt scri-

Res internæ intellectu difficiles sunt.

vt scribam ea quæ quid sint nescio. Nam certè, nonnunquam charta manus sumo, aliquid velut scripturiens; & ecce, hæreo mox velut stupens nesciens quid scriptura sim, aut vndenam ordiar. Permultum vestri interesse noui, me aliqua secretiora orationis mysteria, quoad possum, vobis declarare: etenim semper nobis occinitur & dicitur, quàm bona salutaris sit oratio, quin & ad illam tanto temporis spatio habenda certa quadam in constitutionibus nostris regula obligamur; interim nobis non declaratur, quàm quod assequi ipsæ per nos possumus: De autem quæ Dominus in anima supernaturaliter operatur, nihil, aut parum, nobis declaratur. Si ergo hoc iam hic diuersimodè explicem exponatur, non mediocri sanè nobis solatio esse debet, cœleste hoc ficium, cuius penetralia & interiora tam parum mortalibus patent nota sunt, tametsi multi sint, qui in eo versentur, considerare. Et alijs rebus quas scripsi, mihi Dominus dederit, aliquid vt intelligam aduerti tamen, nonnullas earum me non tam bene intellexisse tunc eas postea intellexi, eas præsertim, quæ obscuriores ac difficiliores Labor omnis in eo versatur, quòd, vt de ijs aliquid benè & pro cere possim, multa (vti iam antè insinuari) iam aliunde satis noti necesse sit adferre; quod, ob ingenij mei stuporem & ruditatem, fieri non potest.

Quomodo sint castelli habitacula disposita.

Iam ergo ad nostrum plurium mansionum castellum reuertar Quas ita vos concipere aut imaginari non oportet, quasi vna post certo velut ordine & filo sequatur; sed oculos in centrum, vbi Regius locus ac conclaue est, conijcere; simulque considerare, quemadmodum palmæ fructus multis inuolucris & tunicis inuolutus est, quas nes euoluat oportet qui pulpa quæ sub ipsis tegitur, vesci cupit; in circum hoc conclaue, vti & supra ipsum, multa esse habitacula (nam quæ ad animam spectant, semper plena, ampla & grandia concepta sunt; cum quidquid de ipsa dicitur, per exaggerationem in immensum non extollatur; nam multò ipsa capacior est, quàm quidquid de eius

Anima capacitas.

capacitate & amplitudine imaginari poterimus:) ad omnes verò eius tes & mansiones suis se sol ille, qui in hoc palatio sedem suam habet, dijs diffundit. Animæ verò cuicumque, quæ orationem tenet, suum rum, siue multum, cumprimis necessarium est, vt non coarcteur concludatur, sed, cùm eam Deus tanta esse dignitatis voluerit, liberè

Sui cognitio quam vtilis: non tamen obstat, quominùs Deus sub inde considerari possit:

ne vlla restrictione, per omnia illius habitacula, tam supernè, quàm fernè, & ad latus vtrumque, ambulare permittatur. Diu vno in loco etsi in suiipsius cognitione foret, hærere non laboret: (imprimis enim la, fateor, necessaria est (videant vt intelligant quid velim) etiam ip Dominus in interiori suo conclaui apud se detinet. Quantumcumque

enim in sublimè animæ extollantur, nihil tamen aliud eas perficit quàm propria cognitio, nec, etiamsi velint, aliud facere poterunt. Humilitas namq;, adinstar apiculę in alueari suo mellificantis, semper operatur & agit: hæc enim ni adsit, omnia nihil sunt & perdita. Verùm, quemadmodum apis propterea non omittit egredi, & ad florilegium euolare; sic & anima, esto in suiipsius cognitione versetur, me suadente, interdum ad magnitudinem ac maiestatem Dei sui considerandam euolet. In hac namque melius, quàm in semetipsa, suiipsius vilitatem perspiciet; adhæc, ab immundis illis insectis & vermibus, quæ ad prima habitacula, (quæ suiipsius cognitio est) subrepunt, tutior erit & liberior. Nam, sicuti dixi, nimis quàm magna Dei misericordia est, quòd in hac se re exercere possit: nam, vt vulgari Hispanico, prouerbio dicitur, tanti est nimium, quanti minus. Et mihi credite, multo nos melius sic cũ Dei gratia & ope, virtutem operaturas, quàm si vilitatis nostræ considerationi perpetuò semperque inhæreremus.

Nescio porro, num quæ dixi, satis apertè dicta sint vt intelligantur; cùm tanti sit momenti hæc suiipsius cognitio, vt eam vos numquam vellem omittere vel remittere, quãtumcumque sublimè in cælos vos eleuari contingat: cùm quamdiu in terra agimus, nihil magis quàm humilitas nobis necessarium sit. Vnde iterum dico & repeto, non solùm valdè bonum, sed & per optimum esse, vt antè in habitaculum, in quo de hac suiipsius cognitione tractatur, intrare procurem⁹, quàm vlteriùs ad reliqua volemus: illa namque est via, quæ ad reliqua conducit. Et, si viâ tutâ & per planum incedere possimus; ad quid nobis alas ad cum periculo volandum petimus? Verum inquiramus potiùs, quomodo in illa quam dico re, magis proficiamus. Et certe, meâ quidem sententiâ, nunquam nos ipsæ plene, & prout oportet cognoscemus, nisi simul & Deum cognoscere studeamus: cùm enim illius magnitudinem & maiestatem intuebimur in nostram ilico vilitatem & abiectionem oculos conijciemus; illius puritatem cum considerabimus, nostram mox immunditiem videbimus; denique quàm ipse se profundè humiliauit si perpendamus, ad oculum videre erit, quàm nos procul à vera humilitate distemus. Ceterùm, duplex hinc cõsequetur fructus. Primus, quòd, sicut corpus quoddam album nigro appositum, albius; & econtra nigrum albo vicinum, nigrius apparet; sic facilè ex hac nostri cũ Deo comparatione, quanta inter vtrumque sit distantia, appareat. Alter, quòd intellectus & voluntas nostra, hac ratione, nobiliores & ad omne bonum magis dispositæ euadant, dum simul & nos ipsas & Deum nosse allaboramus. Numquam verò è miseriarum nostrarum vilitate & cæno egredi, incongruum & noxium est. Quemadmodum suprà, dum de ijs qui in peccati mortalis

Humilitas in terra agentibus quam necessaria.

E Dei cõsideratione nos ipsos melius perspiciemus.

Humilitas quædam est noxia, quia pusillanimis.

statu agunt, agebamus, illorum riuos tenebrosos, nigricantes, pu
teſque esse diximus: sic & hic (esto non sint, sicut illæ aquæ: De
auertat; cùm nonnisi ad rem meliùs explicandam, hanc ego co
tionem adferam) si in vilitatis nostræ miseria consideranda semp
reamus, riuus noster cœnosus erit, timoribus, pusillanimitate, acu
re eum perpetim turbantibus; anxiè scilicet circumspiciemus, num
gratia sit qui me obseruet, an verò nullus; num mihi hanc ingr
viam infeliciter sit succeſſurum; an ad hoc vel illud opus aufer
satis animi habeam; an non vanæ gloriæ aliqua hic materia subir
æquum & consentaneum rationi sit, hominem adeò vilem & n
de re tam sublimi qualis est oratio, agere; num cæteris propter
habenda sim, quòd communem alijs viam non ambulem; extrem
que in re qualibet, etiam in virtutibus, sectari, periculo pro
solere: etenim, quòd tam multis peccatis obnoxia sim, nihil al
secuturum, quàm vt sublimiùs corruam: denique forsitan nec
grediar, & alijs bonis quominùs progrediantur, impedim
neque enim talem, qualis ego sum, particularia & singula
ctari necesse est. Quàm multas, Deus bone! diabolus anim
tione decepit, & magnam facere iacturam compulit, omni
hæc, illis videntur humilitas, nec non alia permulta, quæ
possem. Quod sanè non aliunde prouenit, quàm quòd non
telligamus, nec aduertamus, astutam illam vulpem, nostri ipso
gnitionem in damnum nostrum torquere, si semper in illa
Neque verò id mirum est, cùm & hoc & alia timenda sint. Quam
moneo, carissimæ, vt in Christum Iesum, vnicum bonum nostrum
los conijciamus, ab illo enim, & à sanctis eius veram humilitatem
cemus: & ibi intellectus, vt antè dictum est, nobilior euadet
nec nostri ipsarum cognitio eum faciet meticulosum & inertem.
quamuis hæc nonnisi prima sit mansio, nihilominùs & splendida
tæque dignitatis ac pretij, vt, dummodo se à vermibus & insect
ibidem sunt, anima expedire queat, haud difficulter vlteriùs pro
ra sit.

Diabolus nostri ipsorum cognitione quo modo abutitur.

Stratagemata, conatus, & artes dæmonis conantis impedire ne
nimæ cognoscant, viasque suas perspectas habeant, terribiles sunt
primis hac mansione multa, quæ ipsa per experientiam didici & co
habeo, eaque apertissima, dicere possem. quare auctor vobis sum, n
vnum eius habitaculum, sed, dona millia consideretis: diuersis nam
vijs & modis isthuc animæ ingrediuntur; omnes tamen bona cum
tione. Verùm, cum diabolus semper mala intentione ducatur,
haud dubiè in qualibet mansione dæmonum legiones habeat neces

Dæmonis laquei in prima mansione.

ad eas oppugnandum & impediendum, nec ex vna in alteram transeant: quòd autem misera anima illius technas non percipiat, hinc sexcentis modis nobis laqueos & pedicas tendit. Quod illis animabus non tam liberè & commodè facere potest, quæ conclaui & penetrali regio viciniores sunt. Hîc verò, quòd adhuc à mundo absorptæ, eiusque delicijs immersæ sint, & in honoribus ac vanitatum studijs adhuc euanescant, hinc animæ milites & stipatores (sensus inquam, & potentiæ, quas Deus ipsis dedit) natura sua satis virium non habent, eoque fit, vt istiusmodi animæ facili negotio expugnentur & succumbant. Proinde, esto eæ quæ hoc in statu se videbunt, Deum offendere peccando nolint, ac firmiter id proponant, adhæc opera quædam bona faciant; sæpiùs tamen ad Maiestatem ipsius, (prout quidem ipsis integrum erit) recurrere, ac benedictam eius matrem, nec non sanctos eius, in patronos & intercessores assumere, ipsas oportet, vt illi pro clientibus suis certare ac pugnare, aduersus hostilem vim, dignentur, cum ad ipsas tuendas milites ac stipatores quos habent, nimis quàm imbecilles sint. Nam, vt verum fatear, in quolibet statu & mansione vires nobis à Deo submittantur & veniant necesse est; quas ipsius Maiestas nobis, pro sua misericordia, dare dignetur. Amen.

Dei & sanctorum auxilium implorandum.

Ah, quàm misera est vita hæc, carissimæ, quam viximus! Verùm, quoniam de damno, quod nobis hinc sequitur quòd quæ ad humilitatem nostriq; ipsarum cognitionem spectant non satis intelligamus, alio loco multa dicta sunt; hinc plura de ijs vobis hîc non scribo, quamuis ea sint huiusmodi, vt omnia in ijs sita sint, & maximè ea nobis conducant; vtinam verò vel aliquid dictum à me sit, quod in vestram vtilitatem & profectum cedat!

Notandum verò, lumen iam inde à conclaui, in quo Rex ipse habitat, proueniens, satis tenuiter ad primam illam mansionem emicare: nam quamuis ipsa prorsus obscura ac tenebrosa non sit (vti esse diximus, dum anima letalis in peccati statu agit) aliquo tamen modo obscura est, vt eam qui in ipsa agit videre nequeat; idque non defectu loci aut mansionis (nam non satis quod volo, declarare possum, sed quia tot res noxiæ, colubri, viperæ, aliaque virulenta animalia, quæ vnà cum intrante subrepserunt, illum non sinunt ad lucem reflectere. Perinde ac si, quis locum à solis radijs vndeundique perlustratum ingrediens, ita denso oculos puluere obsitos & oppletos haberet, vt eos aperire non valeret. Locus ipse & mansio clara sunt, sed hanc ingressus claritatem videre nequit, impedientibus eum feris illis & bestijs, quæ oculos illius excæcant, quò, præter ipsas, nihil omnino videat. Non aliter, meo iudicio, contingere in illa anima debet, quæ, esto in malo non

Cur lumen prima mansionis videri non queat.

sit statu, nihilominus ita mundi huius rebus implexa tenetur, ac di
rum, honorum, negotiorum (vti dixi) profundo ita inuoluta & im
est, vt, esto reipsa suam ipsa videre pulchritudinem, eaque frui vel
eam illa impediant, imò ne se quidem ipsa à tot impedimentis ac
culis expedire posse videatur. Par proinde est ac necessarium, vt, si
ad secundam mansionem & cameram transire vlterius velit, res
tiaque minimè necessaria, pro suo quisque statu & conditione,
dicet ac resecet. Tanti quippe hoc, vt ad primarium conclaue pe
detur, refert, vt, nisi hoc facere semel incipiat, pro impossibili d
aliquando eò penetret, imò etiam in illa in qua est modò mansione
multis magnisq; exponendus sit periculis, esto iam castellum fir
sus. Fieri enim non potest, vt non semel atque iterum, ab animal
virulentis, inter quæ agit, lædatur ac mordeatur.

Quid ergo de nobis alijsque foret, carissimæ, quæ, cùm iam à
laqueis & pedicis liberæ, & iam alia secretiora castelli habita
tius ingressæ simus, nostrâ ipsæ culpâ & demerito, rursus in istos
ac strepitus nos ingereremus; quemadmodum, peccatis nos
merentibus, multi esse possunt, qui, post acceptas à Deo Opti
gratias, suâ culpâ & vitio ad hanc ruinam & miseriam recidunt.
dem, quoad exteriora, satis liberæ & immunes sumus; faxit Deus,
quoad interiora simus, & ad hoc ipse, nobis gratiam concedat.
operam, carissimæ, ne ob alios vos ipsas torqueatis ac solicitet
considerate, vix vllam castelli huius mansionem esse, in qua de
non oppugnent eos qui in ipsa versantur. Verum quidem est, in
nonnullis præsidiarios & excubitores (ipsas inquam potentias, vt
me credo dixisse) ad pugnandum & instructos esse, & vires
sed interea & nos à parte nostra aduigilare necesse est, vt nullus no
por vel somnolentia occupet, ad illarum techmas & stratagemat
tegenda, ac ne nos ipsi decipiant, dum in Angelos lucis se tran
rant, multa quippe sunt quæ, sensim sese insinuando & subre
do, maximo nobis nocumento esse possunt, & quidem ita clàm,
non ante damnum percipiamus, quàm ipsum iam illatum sit.
alio in loco vobis dixi, id esse adinstar limæ, quæ, quod nullam
dorem cieat, surda vocatur: vt iam tum in ipsis principijs, &
ad id reflectere nos oporteat. Aliquo, quo melius rem intelli
exemplo eam confirmabo: Cuidam de Monialibus subinde
tem quemdam ad austeritates subeundas impetum indit, vt
escere se non posse putet, nisi cùm corpus & carnem suam ver
affligit. Hoc quidem principium bonum est; at, si Præpositæ
rit, ne qua, sine venia ac licentia sua, austeritates vllas

Turpe est per peccata gratia excidere.

Diaboli fraudes.

monialiintereà diabolus perſuadeat, ſibi in re adeò bona imperium ſuperioris fas eſſe tranſgredi; vnde ipſa ei auſcultans, clanculò ita in corpus ſæuit, vt & valetudinem deſtruat, & ad ea quæ regula præſcribit, exequẽda poſtmodum prorſus fiat inhabilis. Iam ergo videtis, quem tandem exitum res hæc in ſpeciem bona ceperit. Alteri magnum perfectionis aſſequendæ zelum & deſiderium inſpirabit. Hoc quidem valdè bonum eſt: ſed inde ſequi poſſet, vt omnis quam in alijs Monialibus aduerteret, imperfectio, quantumuis exigua, enorme ei crimen & tranſgreſſio videretur; adhæc oculatiſſimè ad illas reflecteret, num in eas ipſæ incidant, & eas quamprimum ad Superiorem deferret. Et fieri nonnunquam poſſet, vt ne ſua quidem errata ipſa videret; reliquæ verò ob magnum quo aguntur religionis zelum, quòd intentionem eius non intelligãt, nimiam verò ſolicitudinem illius videant, id non tam in bonam partem caperent. Quod autem diabolus hîc intendit, non ſanè exiguum quid eſt; mutuum ſcilicet amorem & caritatem hoc pacto infrigidare & exſtinguere ſtudet: quod ſanè non mediocre damnum foret. Nouerimus oportet, cariſſimæ, veram perfectionem in vera Dei & proximi dilectione conſiſtere; & eo nos perfectiores fore, quo duo hæc præcepta maiore cum perfectione ſeruabimus. Vniuerſa noſtra regula & Conſtitutiones alium ſcopum non habent, quàm vt media quædam ſint ad iſthuc maiore cum perfectione ſeruandum. Caueamus itaque nobis à zelis indiſcretis, qui multum inferre nobis damni poſſunt: & vnaquæque ſibi caueat & ad ſe reflectat. Quòd autem aliàs plura ſuper hac re attulerim, hinc in ea hoc loco non ero longior. Porro mutuus hic amor tanti momenti eſt, numquam vt illius vos vellem obliuiſci: nam fieri poſſet, vt, dum acutè in alijs minutias quaſdam notamus, quæ aliquando nec imperfectio erunt, ſed (quia ignorantes & indoctæ ſumus) eas ſaltem in deteriorem partem interpretabimus, & ſuam anima pacem amittat, & præterea alijs ſuam eripiat, ipſaſque inquietet. Videte ergo, an non caro hæc perfectio conſtituta ſit.

Mutuum amorem tollere diabolus ſtudet.

Caritas inter religioſos magni momenti eſt.

Poſſet & aduerſus Superiorem hanc dæmon tentationem excitare; & tum multo maius ea periculum includit. quare magna hac in re opus eſt diſcretione: ſi enim quæ agit directè contra regulam & Conſtitutiones tendunt, non ſemper in bonam ea partem accipienda ſunt; ſed ipſa ſecretò monenda, &, ſi monita, ſeſe non emendauerit, ad altiorem Prælatum deferenda eſt. atque hæc demum caritas eſt. Similiter ſi in ſororibus res aliqua maioris momenti notaretur, eaque ob metum ne fortè tentatio ſit ad ſuperiorem deferri negligatur; hoc ipſum eſſet tentatio.

Superior peccans quomodo monenda.

Seriò tamen cauendum (ne fortè nos diabolus decipiat) ne de id genus rebus inuicem colloquamur: hinc namque dæmon multum lucrari

De vitijs aliorum non loquendum.

posset, hacque ratione detractionibus mutuis ostium aperiretur, [illegible] solùm res indicanda (quemadmodum aliàs dixi) quę ei adferre remedium poteſt. Apud nos quidem (Deo laus) tantum rei huius periculum nullum est, vtpote quæ tam continuum seruamus silentium. nihilominus bonum est, excubemus, & omnem in partem, ne decipiamur, circumspiciamus.

MANSIO SECVNDA.

Vnum dumtaxat complectitur caput.

CAPVT VNICVM.

DECLARATIO, QVANTVM IN PERSEVERANTIA MOMENTI situm sit, vt ad vlteriores Mansiones pertingatur. quantum hic diabolus valeat. adhæc quantopere expediat, in via iam tum in principio non errare, vt tandem ad illas perueniamus. Ad hoc, quoddam proponit medium, quod quàm efficacissimum esse, ipsa in se est experta.

IAm verò videamus & declaremus, quales sint animæ, quæ in secundam mansionem ingrediuntur, & quidnam in eadem agant. [illegible] quàm pauciſſimis id possem decurrere, quòd alio in loco vberius de [illegible] ipso sim locuta, & fieri non possit quin multa rursus hic dicturus sim, [illegible] alibi dixi; eorum enim quę aliàs dixi, nihil omnino recordor. Sic [illegible] dem id alio modo ac via declarare, ac nouo velut cum obsonio coquere possem, nobis me tædio minimè futurum; sicuti omnes hac de re agentes libri, esto sint plurimi, semper nobis æquè accepti sint. De illis igitur [illegible] erit sermo, qui se iam ad aliquod tempus in oratione exercuere, & intelexere quidem quanti sua interſit, in prima mansione non hærere, [illegible] dum tamen apud se firmiter statuerunt, in illa non manere, sed ad huc sæpè ad eam recurrant, quòd à peccandi occasionibus se non expediant; quod sanè perquā periculosum est. Nihilominus adhuc hic magna Dei misericordia est, quod colubros, & alia venerata animalia fugere subinde procurent, simulque, quantum in eorum fugę bonum sit, intelligant. Hi ex parte longè plus laboris habent quàm priores, etsi non in periculo non versentur; tum quòd ipsum iam agnoscere videantur, tum quòd magna vlteriùs progrediendi spes illis affulgeat. Plus inquam laboris habent: eò quòd priores sunt velut muti, qui nihil audiunt, [illegible] sua illis obmutescentia non tam grauis est, facileque eam ferunt. [illegible] verò eorum labor est & pœna qui quidē audiunt, loqui verò non valent; non propterea tamen mutorū sors optabilior est quàm surdorum; [illegible] sanè multum sit, audire posse quæcunque nobis dicuntur. Hi ergo priores vocantem Dominum audiunt; nam quòd semper introgredi [illegible]

Quinam in secunda mansione agant.

Maiorem si habent laborem, sed minus periculum prioribus.

Audiunt dum vocãtem.

loco in quo Maiestas illius residet, iam viciniores fiunt, ipse se valdè bonum vicinum præstat; adhæc misericordia & bonitas illius tanta est, vt, esto adhuc in nostris voluptatibus, negotijs, delicijs, ac tumultibus sæculi huius hæreamus, atque in peccata identidem labamur, & denuo resurgamus (hæc namque animalia ita virulenta sunt, eorumque consortium ita noxium, ad hæc inquieta & tumultuosa, vt pro miraculo foret, inter ea agentem, non continuò cespitare ad cadendum;) nihilominus Dominus hic noster tanti faciat, quòd eum diligamus, eiusque contubernium sectemur, vt semel atque iterum nos vocet, quo ad illum accedamus propiùs. Hæcque illius vox ita dulcis est, vt misella anima nostra penè in se deficiat & annihiletur, quod statim quod ipse iubet, exequi nequeat, itaq;, sicuti dixi, longè illi grauius est audire, quàm penitus nõ audire. Non dico porro, tales has esse voces & vocationes, quales illæ de quibus postea dicendi locus erit, sed eas per piorum hominũ colloquia, sacras conciones, bonorum librorum lectionem, aut alia multa fieri, per quæ Deum aliquãdo vocare audistis, puta morbos & afflictiones, & aduersitates; adhæc per veritatem quamdam, quam tum cùm orationi insistimus, ipse aperit ac detegit: quæ, quantũuis remissa ac frigida sit, magni à Deo fieri solet. Vos porro, carissimæ, primã hanc gratiã pro parua nolite reputare, nec contristemini aut deijciamini, esto vocanti Domino quam primum non respondeatis: longanimis est enim Maiestas eius, & ad multos dies, quin & annos, patienter exspectare vocatos potest, præsertim cùm perseuerantiam & bona proposita in vocato notat. Hæc namq; imprimis hic necessaria est, nã per illam numq̃ nõ homo multũ lucratur.

Vocat Deus animam diuersimodè.

Illius longanimitas & patientia.

Verum miræ & terribiles sunt, quas diabolus hic intentat, oppugnationes, & quidem sexcentis artibus & machinis, maiorique cum animæ afflictione, quàm in prima mansione sensit. Illic namq; erat muta & surda, aut saltem valdè parum audiebat, & minùs, oppugnanti, resistebat, tamquam qui ex parte de victoria consequẽda desperat. Hic verò & intellectus est viuacior, & animæ facultates cautiores; & bombardarum fragores & ictus ita peraguntur, vt animæ non possit eos non audire. Etenim hosce inanes rerum sæculi huius fulgores dæmones hic viuaciter memoriæ repræsentant, eiusq; delicias ac vòluptates, quasi æternas, mẽti obijciunt; adhæc, quanti ab hominibus mundanis fiant & æstimẽtur, itẽ amicos, consanguineos, valetudinis per austeritates corporeas conseruationem (nam q̃ hãc mansionẽ ingreditur anima, semper aliquã subire austeritatẽ velle incipit) & alia sexcẽta huiusmodi impedimentorũ genera.

Dæmon quomodo oppugnet secundam mansionem ingressos.

Quàm, ô mi IESV, tempestates & turbines, quos cacodæmones hîc concitant, sunt terribiles; quantæ sunt misellæ animæ, vlterius progredi, an retro ad primam mansionem pedem referre debeat nescientis, afflictiones!

Ratiocinia, quibus anima à mundo auocetur.

Cosmophilorum finis & vanitas.

ctiones! Nam ex alia parte ratio ei repræsentat fraudes & technas ini-
diatoris, ei ostendendo, speciosa illa omnia nullius planè momenti esse,
respectu & comparatione eorum ad quæ ipsa aspirat. Fides deinde eam
docet, quid sit quod hominem perficiat. Memoria ei repræsentat, quem
tandem omnia hæc finem habeant, & quo exitu terminentur; a
mentem ei reuocando mortem eorum qui rebus hisce transitorijs ad
tietatem vsque fruiti sunt; & quomodo nonnullos eorum etiam repe-
tina morte viderit exstingui, ac quàm citò eorum apud omnes memo
interciderit, ac nullus eorum iam recordetur; nec non quomodo a
quos, quos maxima rerum prosperitate florentes cognouit, in temi
pultos, omnium pedibus viderit conculcari, & super quorum ipsi
pulcra frequenter transierit, denique illorum corpora iam scatere ve
mibus & lumbricis; nec non alia id genus, quæ menti memoria potes
ijcere. Voluntas denique amare gestit illum, in quo tam innumera amo
ris signa & argumenta perspexit, & vel vnum eorũ reciproco amore
pensare vellet. Nominatim verò ei proponitur, quomodo verus &
cerus hic amator numquam ab ipsa recedat aut absit, vbique locorum
comitando, vitamque & esse ei dando. Accedit mox intellectus, eam
ostendit, sibi se meliorem sincerioremque amicum comparare non po
se, tametsi ad plurimos vitam annos extenderet: ad hoc mundum hunc
quantus quantus est, plenum esse dolo & mendacio, & has ipsas, qua
dæmon ipsi oggerit, voluptates & delicias multis esse laboribus, ama
tatibus, & contradictionibus intermixtas: præterea ipsâ firmiter credi
ac sibi persuadere posse, nullam se extra castellum hoc securitatem ac
pacem reperturam; proinde per alienas domos curiosa non obambula
cùm omnigenis domus propria bonis ita sit referta, dummodo in ea ma
nere, ijsque frui velit. quis enim ita domi suæ inueniat quidquid sibi ne
cessarium est, vti ipsæ in sua, talem præsertim apud se habens hospitem,
qui ipsam bonorum omnium dominam (dummodo, ad instar filij prodi
gi, sese prodigere, & ad suillas siliquas abijcere non velit) efficiat?

Consuetudo verum mũdanarum quã noxia.

Hæ sunt rationes, quibus dæmonis nequitia & versutia retundatur
sed, ô Domine & Deus meus, quàm has omnes destruit ac dissipat, qui
rebus hisce vanis ita assueuerimus, & videamus iam passim omnes
totos ipsis applicare; eò quòd fides hodierno die ita mortua est, mag
vt diligamus & sectemur ea quæ oculis nostris videmus, quàm quæ
nos docet! Vt autem verũ fatear, permultas miserias videre est in ijs qu

Rerum mũdanarum tractatio noxia.

res hasce quas oculis cernimus, efflictim consectãtur. sed hoc solùm
putandum & ascribendum rebus illis virulentis quas tractamus, non
quemadmodum qui à vipera morsus est, veneno toto corpore sese di
fundente, inflatur & intumescit; pari modo hic se res habet, nisi diligen
tiam

tissimè nobis ipsæ caueamus. Certum autem est, multis, quò sanitati restituamur, medicamentis nos opus habituras; quin imò adhuc nimis quã magna Dei misericordia est, si non emoriamur.

Multas hic animæ proculdubio patitur afflictiones & amaritudines; præsertim vbi subolfacit & percipit diabolus, illam iam magis dispositam esse, & consuetudinem quamdam induisse, ad multo vlterius progrediendum. Vnde vniuersa inferorum vis coibit & cõspirabit, vt ipsam inde digredi & retrocedere faciat. Hic tuo, Domine mi, opus est auxilio & subsidio; sine illo enim nihil omnino possum⁹ efficere: ne patere, quæso, per misericordiam tuam, animam illam decipi, vt quæ bene cœpit deserat; sed lumen ei da, vt omne bonum suum in eo consistere videat, seq; à malo contubernio subducat. Etenim permagnum quid est, ipsam cum illis qui huiusmodi res tractãt conuersari, & familiarem reddi nõ modò ijs quos in eadem secum videbit mansione & camera, verùm etiam cum ijs quos ad interiores Mansiones & intima penetralia penetrasse intelliget. Hoc namque maximopere illi proderit; imò tã benè, & tam frequẽter, cum illis conuersari posset, vt quò ipsi iam peruenere, eodem ipsam ingredi faciant. Semper porro videat & aduertat, ne vllo modo se vinci sinat: si enim diabolus tale ipsam propositum fecisse, & ita determinatã esse videat, vt vitam, quietem, & quidquid demũ offerre ipse illi potest, omittere malit, quàm ad primam mansionem redire, potiùs eam deseret, & impugnare desinet. Viriliter ergo agat, nec de illarum sit numero, qui cum Gedeone ad prælium ituri, toto corpore proni aquam bibebãt: sed ad cum vniuersis diabolis pugnandum abire se, nec melioribus indui armis posse cogitet quam armis Crucis. Quod etsi adhuc aliàs dixi, hîc tamen iterum repeto; nimirum, vt qui primùm incipit, hîc nonnisi delicias & consolationes esse putet aut sibi fingat: hoc namq; nimis humile & infirmum tam pretiosi & magni ædificij fundamentum foret, & si arenæ id inædificare incipiat, omnia tandem superstructa ad terram corruent, & afflictio tentationesq; identidem ingruent, neue vnquã hic deerunt. Neque enim hæ, sunt mansiones, vbi manna cælitus pluit; vlterius longè hæ sunt; vbi nimirum ita omnia animæ sapiũt, quemadmodũ ipsa cupit & desiderat, quòd aliud nõ cupiat quàm quod cupit Deus. Ridiculum sanè & turpe est, nos adhuc inter sexcenta impedimenta & imperfectiones agere, adhæc virtutes nostras adeò infirmas esse, vt vix per se in pedes (vt ita dicam) queant cõsistere & incedere, vtpote nonnisi nuperrimè in lucem edi cœptæ (ac faxit Deus, vt eæ etiam natæ & inceptæ sint) & interim nos gustus ac cõsolationes in oratione habere velle, deq; aridatibus conqueri. Numquam hoc vobis contingat, carissimæ, sed potiùs crucem amplectamini, quam sponsus vester suos in humeros sustulit,

Diabolus fugit animas resolutas.

Gustus non sunt in oratione potenti, virtutibus infirmis.

stulit, atque hoc, symbolum & axioma vestrum esse debere credite, Q
plus pati potest, plura eius eius nomine patiatur, hæcque omnia
beatissima; reliqua vt accessorium quid, si vobis Dominus dederit,
mensas hoc nomine illi gratias agite. Ad exteriores quidem affli
ferendas, satis vobis fortes & validę esse videbimi, dummodò in
ribus vos Deus Opt. Max. consoletur. At nouit Maiestas illius
quid nobis consentaneum sit, quàm nos ipsæ; hinc quidnam
nobis det, ei consulere non oportet; meritò quippe nobis dicere
nescire nos quid petamus.

Laborare, & voluntatem suam diuinæ adoptare, esse debet Lupus orationi se applicantis.

Eius qui orationem primùm exercere incipit, scopus
esse debet (hoc quæso nolite obliuisci: permagni enim refert.) labo
& proponere, atque omni quà potest diligentia sese disponere, su
voluntatem diuinæ conformet atque attemperet. Ideoque vt
tum ac certissimum habetote (vti postea adhuc dicam) maiorem, q
via spirituali obtineri perfectio potest, in hoc vno consistere. Q
perfectiùs habuerit, plura à Deo dona recipiet, & in hac via longius
uectus est. Nolite existimare, plura hîc secreta mysteria subesse, aut
piam ignota vel non intellecta arcana: in hoc namque omne
bonum consistit. Si ergo in viæ principio exercemus, cupientes
Dominus nostram voluntatem exequatur, nosq; eo modo
conduci volumus, quam ædificium & fabrica hæc habere solidita
test? Procuremus, quàm possumus accuratissimè, agere quod
est, & ab animalibus illis venenatis caueamus. sæpè namque nos
nus à malis cogitationibus & ariditatibus impugnari vexarique
eas à nobis ipsi dispellere non possimus; quin etiam nos interdum
morderi permittit, tum vt postea nobis cauere nouerimus, tum
bet & videat, num valdè nos pœniteat quòd illũ peccatis offende
Quocirca ne nimiopere contristemini, si interdum vos labi
nec propterea vlteriùs procedere omittite aut negligite: ex hoc
lapsu vestro Dominus bonum eliciet, vti qui theriacam vendit,
& sinceritatem emptoribus probaturus, primus venenum
sumit. Tametsi alia in re nostram ipse miseriam, quantumque
varias distractio nobis noceat, non videamus quàm in hac
flictu, satis sanè hæc foret ad denuo recollectionem nostri
maius esse malum queat, quàm ꝙ domi nostræ nõ simus? aut
in alienis domibus inueniendæ spem habere possumus, cũ
quidem quietem inuenire possimus? ꝙ tam magni & veri
sanguinei, & quibuscum semper (esto nolimus) viuendũ
videlicet nostræ potẽtiæ, bellum nobis mouere videãtur,
bellũ quod nostra illis vitia intulerunt. *Pax vobis*, carissimæ, dixit

Cur Deus nos tentari sinat.

Pax & quies animæ nobis necessaria.

lis suis Christus, & sæpiùs ad eam ipsos est cohortatus. At mihi credite, si eam domi nostræ nō habeamus nec habere procuremus, nec in alienis eā reperturas. Bellū hoc, p sanguīnē IESV Christi, quē pro nobis effudit, rogo, & nunc finē accipiat; & hoc ipsa peto ab ijs, qui nondū intra seipsos ingredi cœperūt, eos verò, qui iā cæperunt, vt nihil sit, q̄ eos cogat retrocedere. Cogitēt, relapsum peiorem esse lapsu; iam vident perditionē suā; in Domino itaque, non autē in se, confidant, & videbunt, quomodo eos diuina Maiestas in aliā deductura sit, & in illā demum terram inductura, vbi hæ illos feræ adeò non tangere, nec defatigare aut vexare possunt, vt eas ipsimet oēs subijciant, edoment, imò illis insultent, & pluribus bonis donentur ac fruantur, etiā in hac vita quàm desiderare possent. Quia (vti initio dicebam) iam aliàs vobis suiipsi, quo vos in turbis & procellis inquietudinis, quas cacodæmō hîc ciet, modo gerere debeatis, & quomodo prima sui recollectio nō violenter, verū leniter & cum suauitate quadam potiùs inducenda sit, quò magis continua ac diuturnior hæc esse queat; hinc de eo hic aliud non dicam, quàm permagni (vt ego quidē cēseo) referre, vt cum hominib⁹ hac in re versatis identidē communicetis. quia verò putaretis, ex omissione nonnullarum rerum, quæ vt fiant omnino necessarium nō est, multū emergere dāni posse, certæ estote (dūmodo non penitus ac studio eæ omittantur) Dominū id totū, esto non inueniremus aliquē qui nos doceat, in nostrā vtilitatē conuersurū. huic namque malo [intermissioni inquam recollectionis] nullū inuenire remediū est, nisi eā denuo & ab initio quis resumat; anima alioqui paulatim magis ac magis, in totalē perniciem suā ruet. atq; vtinam id ipsa etiā intelligat!

Relapsus lapsu peior.

Recollectio quomodo exercandā.

Cogitabit forsitan aliqua vestrum, quin & dicet, si tam malum est retrocedere, melius fore numquam incipere, sed foris extra castellū manere. Iam tum in principio vobis dixi, quin ipse Dominus id dicit, *qui amat periculum, in eo perire*; & portam, qua in castellum hoc intratur, esse orationem. Ridiculum ergo & stolidum foret existimare, cœlum nos ingressuras, & interea intra nos ipsas non ingrederemur, nos ipsas cognoscēdo, nostramque miseriam, & quidnam Deo debeamus considerando, ad hæc veniam & misericordiam illius sæpè non expoſceremus. Ipse quoq; Redemptor ait: *Nemo venit ad Patrem, nisi per me.* Nescio tamē, an hæc ipsissima ei⁹ sint verba; puto quòd sic. Et alio loco: *Qui videt me, videt & Patrē meū.* Si ergo numquā illū intueamur, nec, quid illi debeamus, nec mortē quā nostri causa p̄tulit, cōsideremus; nescio, quomodo eū nosse, aut aliquod ad illius obsequiū op⁹ prestare possimus. Quod. n. fidei sine operibus, & horū, nisi valori meritorū Iesu Christi, vnici boni nostri, vniātur, esse p̄tiū aut valor pōt? aut quis nos ad Dn̄m hūc amandū excitabit? Det ei⁹ Maiestas, intelligam⁹, quanto illi pretio cōstemus; deinde nō esse seruū maiorē dn̄o suo;

Deus considerandus & intuendus.

suo; adhæc laborãdum nobis esse, quò gloria eius donemur; ac propterea necessum esse nos orare, ne semper & iugiter in tentatione maneamus.

MANSIO TERTIA
Duo hæc complectitur Capita.

CAPVT I.

OSTENDIT, QVAM PARVM HABERE SECVRITATIS POSSIMUS, quamdiu in hoc exilio viuimus, esto etiam status, ad quem erecti sumus sublimis sit: adhæc, semper cum timore nobis ambulandum esse. Aliquot bonæ puncta caput hoc continet.

ILlis ergo, qui diuinâ misericordiâ prædictas luctas perfregere, & per seuerantia ductrice in tertiam mansionem ingressi sunt, quid aliud decemus, quàm illud Psalmographi, *Beatus vir qui timet Dominum?* Magnum quid, sanè, mihi Maiestas illius præstitit, dum mihi hîc intelligere dedit, quid ille Psalmi versiculus linguâ nostrâ vernaculâ sonet, hac præsertim occasione: nam ita sum hac in re rudis & imperita. Meritò sanè illum beatum nominare possumus; eò quòd (nisi post tergum respexerit, quantum quidem intelligere & coniectura assequi possumus, in certa salutis suæ via constitutus est. Hic iam videbitis, carissimæ, quanti refert; in superioribus conflictibus non succubuisse, sed victoriam retulisse. Etenim certissimè mihi persuadeo, Dominum perpetuam illis conscientiæ quietem ac securitatem concessurum. quod profectò non mediocre bonum est. Securitatẽ dixi; & malè dixi: nulla quippe in hac vita datur securitas. & propterea id me semper sub hac conditione dicere, intelligatis velim, Nisi iter inceptum deserat, & retrospexerit. Nimis quàm magna miseria est, in hac vita viuere; nam tali semper in timore non bene viuere oportet, in quali agunt, qui semper hostem ante portas, & velut in oculis habent; quia hi sine armis neque dormire, neque cibum capere possunt, sed perpetuo eos in metu & caurela, ne qua arcem hanc parte subruant, aut actis cuniculis in eam perrumpant, agere oportet.

Beatus est qui in tertiam mansionem ingressus est.

Vitæ huius miseria quanta sit.

Quomodo, ô Domine & Deus meus, & omne bonum meum, vita hæc adeò misera desiderari queat, in qua cum agimus; non possumus non illud velle & optare, vt ex ea nos educas; nisi spes sit, fore vt eã aliquando pro nomine tuo perdamus, aut in tuum obsequium verissimè honorificumq; impendamus; & (quod potissimũ est) vt intelligamus, quæ sit voluntas & beneplacitũ tuũ. Si ita tibi placeat Deus meus, moriamur tecum, vt

Apoc.

sit Apostolus tuus Thomas: sine te enim, & in tantis timoribus ne forte te in æternum perdamus, viuere, aliud non est, quàm frequenter & quotidie mori.

Quapropter carissimæ, non aliam esse beatitudinem, quam petere nos oportet, censeo, quàm iam tum in hoc mundo, vnà cum beatis, securitatem quamdam habere: nam quod, inter tot timores, habere is gaudium & iucunditatem potest cuius omne gaudium & recreatio est, Deo suo placere? Considerate verò, huiusmodi, nec non etiam multò maiorem, timorem nonnullos Sanctorum habuisse, qui nihilominus in grauia peccata prolapsi sunt; nec certò nos scire posse, Deum nobis, postquàm ceciderimus, auxiliatricem manum porrecturum, vt peccatis egrediamur (loquor autem de auxilio & gratia particulari) & eam nos quàm illi fecere, pœnitentiam acturos. Me sanè, carissimæ, hæc scribentem tantus timor occupat, vt quomodo ea scribam nesciam, neu, quoties id mẽte recogito (quod sanè perfrequens mihi est) viuere queam. Rogate eum, carissimę, illius vt Maiestas semper in me viuat: id enim ni sit, quam habere ea vita securitatem potest, quæ tam malè transacta & impensa est ac mea? nec graue vobis sit, hæc de me audire, nec propterea contristemini (quemadmodum id subinde in vobis obseruaui, dum talia ex me auditis) cuius rei ratio est, quòd velletis valdè sancta fuissem. & meritò; nam & ego id vellem. sed quid agam, si mea vnius culpa id perdideri? neque enim de Deo querar, quasi sufficientia mihi non dederit auxilia, quo minùs hæc vota ac desideria vestra in me complerentur. Sine lacrymis, & magna mei confusione, id dicere nequeo, cùm videam me scribere ijs, quæ me potiùs docere queant. Obedientia id me facere iussit, cui refragari nefas: faxit Deus, vt, quoniam propter ipsum id suscipitur, id ita sit, vt in aliqualem vestram vtilitatem tendat, quò nimirum huic miserabili & temerariæ commissorum veniam deposcatis. Verùm nouit Maiestas eius, me de sola eius misericordia posse præsumere; & cùm nequeam desinere esse quæ fui, aliud mihi remedium non supereſt, quàm ad illam confugere, ac in filij illius, benedictæque Matris eius Deiparæ, (cuius ipsa habitum indignè gesto, & vos quoque gestatis) meritis fiduciam meam collocare. Laudate eum, carissimæ filiæ, quòd verè Dominæ huius filiæ existatis; itaque non erit, quòd vos mei, quæ ita improba sum, pudeat, cùm tam bonam habeatis matrem, imitemini illam; & considerate, qualis Dominæ huius esse debeat magnitudo ac dignitas, quantumque bonum ipsam in patronam habere, cùm peccata mea, & improba vita, satis non fuerint, ad sacri huius Ordinis splendorem, ne in minimo quidem offuscandum atque imminuendum. Verùm vnius rei vos commonere velim, nimirum, propterea securas vos esse non debere, quòd aut tales sitis, aut

S.M. timet ob præterita peccata, & confunditur.

Nemo securus sit quod sanctos habens parentes.

talem matrem habeatis: Sanctus quippe erat Dauid; noſtis tamen, qualis eius filius Salomon fuerit. Adhæc nolite ob veſtram recluſionem ac claſtrum, aut vitæ auſteritatem in qua agitis, præſumere; nec vllam ſecuritatem vobis adferat, quod ſemper cum Deo conuerſemini, quod ſæpe frequenter orationem vſurpetis, quod à rebus mundi huius ita abſtrahatis & ſequeſtratæ ſitis, & eas, prout quidem vobis videtur, execremini. Bona quidem ſunt hæc omnia; ſed, vti dixi, non ſatis ſunt vt efficiant; nisi vt ſit quod timeamus. quocirca prædictum illum pſalmi verſum ſæpius repetite, & memoriæ veſtræ inſculpite, identidem vt recurrat, *Beatus qui timet Dominum.* Iam tum neſcio quid dixerim, quia multum à cœpto propoſito deflexi, &, dum mei ipſius vitæque prioris recordor, aliò mihi pennæ mihi ad aliquid boni dicendum, velut confringuntur. quare præſens quidem de illa loquendi finem facere volo.

Animarũ tertiæ manſionis proprietates.

Vt ergo ad illud, quod vobis dicere cœperam, reuertar, de animabus ſcilicet illis quæ in tertiam manſionem iam intrarunt, non parum ſed nimis quàm magnam, illis Dominum gratiam præſtitiſſe dico, quæ primas illas difficultates perfregerint. Tales, quæ Dei bonitas & misericordia eſt, permultas in hoc mundo inueniri mihi veriſimile eſt. Hæ maieſtatem illius vllatenus offendant, maximè ſollicitæ ſunt, necnon offendere cupiunt: vnde & à peccatis venialibus cauent, auſteritates nonnullas ſubire gaudent. Ratas recollectionis horas obſeruare volunt illis eſt, tempus ſuum rite & laudabiliter impendunt, in operibus caritatis erga proximum ſe exercent; ſuis in operibus, & gubernatione firmi ſiqui eam habent, ſatis ordinati ſunt & circumſpecti. Status hic, ſatis optabilis & deſiderandus eſt; ad quem qui iam peruenere, non eſt (ut quidem videtur) quòd illis tranſitus & ingreſſus in vltimam manſionem denegetur; neque etiam Dominus hunc ijs negabit, ſi modò vehementem inſignis hic eſt diſpoſitio, vt omnem is ipſis gratiam faciat.

Non ſatis eſt verbo dicere ad perfectionẽ nos adſpirare.

Quæ porro, Ieſu bone, tantum ſe bonum nolle dicet, præſertim cui iam, quæ moleſtiſſima & duriſſima erant pertranſierit ac ſuperarit omnino. omnes dicimus nos id velle. ſed, quia præterea quid aliud requiritur, vt Dominus animam penitus poſſideat, non ſatis eſt, id verbo dicere; quemadmodum adoleſcenti illi Euangelico ſatis non fuit, quòd rogaret illum Dominus, vtrùm perfectus eſſe veller. Huncego adolescentem, ex quo de hiſce manſionibus loqui cæpi, continuò mihi propositum habui; huic enim ad litteram planè ſimiles ſumus: atq; hinc vt primum ortum habent magnæ illæ in oratione ariditates: quamquam ab alijs cauſis. Vti ſunt interiores quædam moleſtiæ ac tædia, quas non animæ bonæ tam graues patiuntur, vt intolerabiles videantur, & quæ nulla ſua culpa; è quibus eas Dominus ſemper non ſine magno lucro

Ariditates in oratione vnde oriantur.

que vtilitate tandem educit, de quibus non loquor. Taceo adhæc illas, quæ naturâ melancholicæ sunt, & morbis obnoxiæ. In omnibus saltem rebus iudicia Dei attendere, eaq; minime scrutari oportet. Equidem mihi vt plurimùm id contingere & ortum habere videtur, ex eo quod iam dixi. Quòd enim se istiusmodi animæ ita constitutas videant, vt ob nullã omnino rem aliquod peccatum graue admittere vellent (adhæc multæ sint, quæ ne veniale quidem scienter & aduertenter committerent) vitam deinde suam, & facultates rite ac prout oportet impendant; æquanimiter ferre nequeunt, quòd sibi in conclaue, in quo Rex noster sedem habet (cuius se famulos & clientes esse ducunt, & reuera etiam sunt) intrare volentibus ianua occludatur. Verùm, esto etiam Reges huius sæculi multos clientes & deuotos habeant, non tamen omnibus ad conclaue ipsorum penetrandi licentia datur, aut illuc aditus patet. Ad interiora penetrate, carissimæ, penetrate inquam, atque vltra tenuia opera vestra pertransite; nam, in quantum Christianæ, hæc omnia, quin & alia plura præstare debetis; & satis vobis sit, quòd Dei clientæ & famulæ sitis: tam multum porrò nolite petere, vt perdatis totum, & nihil omnino in manibus vestris inueniatis. Respicite sanctos, qui ad Regis huius penetrale aliquando pertigerunt, & videbitis, quantum inter illos & nos sit discrimen. Nolite petere quod non promeruistis; quin ne in mentem quidem nobis venire deberet, quòd id, quantumlibet ei seruiamus, promereamur nos, quæ Deum peccando offendimus. O humilitas, humilitas, nescio quæ me tentatio hac in parte occupet; quia credere non possum planè te habitare in eo qui hasce ariditates molestè fert, sed hunc potiùs aliquo tui defectu laborare! Iterùm dico, me de interioribus illis molestijs ac tædijs non loqui; hæ namque ariditate, aut sensualis deuotionis defectu longè grauiores sunt. Probemus nos ipsas, carissimæ, aut patiamur probet nos Dominus, qui id optimè facere nouit (esto frequenter id intelligere nolimus) & ad illas animas ita compositas respiciamus, ac videamus, quid Dei causa & nomine faciant; ac statim videbimus, immeritò nos de eius Maiestate conqueri: quia si ei tergum obuertamus, ac tristes abeamus, ad instar adolescentis illius Euangelici, quando nobis dicit quid quò perfectæ simus facere nos oporteat; quid vultis Maiestas illius faciat, quæ pro amore, quo eam prosecutæ sumus, præmium conforme dabit? Et amor hic, carissimæ, non in imaginatione nostra duntaxat fabricatus sit oportet; sed est operibus probandus. Nolite autem ideo putare, Deum operibus nostris opus habere; solidam solùm voluntatis nostræ determinationem requirit. Nobis quidem quæ Religiosam vestem gestamus, eamque spontè & voluntate nostra assumimus, & quidquid in mundo est, atq; adeò quidquid ab ipso habebamus, relin-

Non omnes ad intimã Regis penetralia perueniunt.

Quibus ariditas grauis est, humilitatis defectu laborat.

Amor opere probandus.

relinquimus, esto vel retia solum sint, vt S. Petrus reliquit (qui enim [illegible] quod habet, satis multum se dedisse putat) videtur, amplius nihil faciendum restare, & omnia iam peracta esse putamus. Hoc quidem bonum est, si modò in eo perseueret, nec ad primæ mansionis animalia, (ebrio nisi per solum desiderium) denuo reuertatur: neque enim dubium quin, si modò in hac rerum omnium exspoliatione & derelictione perueret, id quod cupit assequatur. hac tamen conditione (ac meminerim huius rei vos commonere) vt se velut ancillam inutilem reputet, olim Christus suos monuit) ac nullum se Domino obsequium praestisse existimet, ob quod sibi tales is gratias præstet; sed, tamquam plura ab eo acceperit, longè maius se debitum contraxisse, ac [illegible] debere. Quid autem pro tam potenti Deo, qui pro nobis mortem [illegible] tijt, nos creauit, nobisque dat esse, facere possumus, vt non simus beatas existimemus, quòd æs alienũ quod illi debemus pro eo, quòd bis seruiuerit (non libenter hoc verbum hic posui; sic tamen est, quod diu in hoc mundo fuit, aliud non fecit quàm nobis seruire) hac ratione aliquatenus dissoluatur, vt nouas nos ab eo gratias, ac consolationes petere non sit necesse?

Nihil facimus, quin plura à Deo debeamus.

Notate cumprimis, carissimæ, nonnulla quæ hic notata & dicta sunt esto non ita ordinatè atque enucleatè ac quidem oporteret (quippe minùs ea declarare non possum) Dominus dabit vobis ea vt intelligatis quò ex aridi tatibus humilitatem, nõ autem inquietudinem (hanc quippe inducere cacodæmon satagit) colligatis: & persuasum habeatote vos cunque ea vera & sincera fuerit, (esto ibi nullas Dominus det consolationes) eum pacem, & serenitatem quamdam daturum, quæ maiore gaudio perfundent, quàm plena alias consolationum abundantia. Deus enim sæpè (vti vos legisse non dubito) diuina Maiestas dat infirmioribus quamquam hos sortem suam & consolationes cum viribus ac fortitudine eorum qui in aridi tate versantur, non commutaturos credam; magis enim consolationes, quàm crucem & tribulationem diligimus. Tu autem Domine, qui veritates perspectas habes, proba, vt ipsæ nos cognoscamus.

Dæmon semper inquietudinem procurat.

CAPVT II.

EAMDEM MATERIAM PROSEQVITVR, AGITQVE DE aridi tatibus in oratione intercurrere solitis; simul de eo quod, illius iudicio, sequi hoc sit: deinde, quàm nos ipsos necesse sit probemus: demum, Dominum probare illos qui ad hanc mansionem iam peruenere.

EQuidem animas quasdam, (& dicere posse mihi videor, multas) gnoui, ex illis quæ ad hunc statum peruenere, & ad multos [illegible]

hic animæ, nec non corporis, rectitudine ordinataque compositione quantum scilicet intelligere datur) vixere; quæ postea, cùm iam de mundo triumphum agere, in eumque dominari debere videbantur (saltem magnam fraudum illius notitiam habere) in rebus nõ adeò magnis à diuina Maiestate probatæ fuere, inque tanta inquietudine & cordis pressura continuò versabantur, vt stupore simul & timore non mediocri me impleuerint. Illis qui quid consuleret, frustra est: quòd enim à tanto ipsæ tempore virtutum incubuerint exercitio, hinc alias se debere & posse docere putant, ac proinde nimis quàm magna sese ratione niti, vt hæc non pro eo ac debent, sentiant. Equidem nihil, quod istiusmodi homines aliquatenus consolari possit, hactenus inueni, nec modò inuenio; nisi fortè, vt summopere nos illorũ afflictionibus cõdolere & affici oportẽdamus (& reuera compassione digni sunt, quòd tanta illos in miseria gemẽtes videamus) illorumque argumentis & rationibus non repugnemus; omnes quippe propter Deum eas sentire se imaginantur, & sibi fingunt, itaque imperfectionem id esse, sibi persuadere penitus nequeunt. quod in hominibus vsque adeò prouectis noua illusio est, vt mirandum non sit eos pati quæ patiuntur; esto, (vt mihi quidem videtur) hic rerum similiũ sensus citò transire deberet. sæpè namque Dominus, vt electi eius suam sentiant & videant miseriam, suum ad modicum fauorẽ subtrahit; quippe vt ad nos ipsos citò cognoscendos, aliud quàm hoc non requiratur. & hæc illos probandi ratio statim apparet, & in oculos incurrit; suum namque ipsimet errorem apertissimè perspiciunt, & aliquando magis illos affligit, quòd se ob res terrenas, & quæ etiam non adeò graues sunt, ita affligi videant, quàm illud ipsum quod affligit. Hoc ego vt ingentem Dei misericordiam interpretor, &, licet sit imperfectio, est tamen ea ad humilitatem comparandam valdè conducibilis. Verùm in illis, de quibus loquor, ita se res non habet; quòd hi (vti dixi) hæc intra se, & in cogitationibus suis, vt sancta & sublimia reputent; itaque vellent, vt & alij ea vt talia reputarent.

Deus sæpè probat suos in paruis rebus.

Quomodo illi iuuãdi.

Quàm hæc probatio sit vtilis.

Horum nonnulla hic adferam, vt ipsæ ea cognoscamus, nosque ipsas ante probemus, quàm probet Dominus: quippe non exiguum quid esset, hæc antè scisse, & priùs quàm aduenĩat, intellexisse. Quidam, v.g. diues & pecuniosus, sed illiberis, nec aliquem cui pecunias & facultates coaceruare velit, habens, aliquam fortè illarum iacturam patitur; nõ talem tamen, vt tum ipsi, tum familiæ vniuersæ necessaria ad victum ac vestitum desint, verùm ea adhuc suppetant. si hic propterea ita turbaretur, & inquietus redderetur, perinde ac si panis ei ad vitam trahendam non superesset, quomodo ab eo Dominus exigat vt omnia propter ipsum deserat ac relinquat? Cupiditatem hanc hoc nihilominus quis pallio te-

Exempla probationis in paruis.

gat, ac dicat, ideo illum hac iactura turbari quòd in vsum pauperum pes suas colligat. equidem credo Deum potiùs, velle, vt ijs quæ de Maiestas ipsius agit, me conformem, & ijs per quæ animam ipse ad quietem & tranquillitatem perducere conatur, quàm hanc in peres propensionem & caritatem. Et si hoc ipse non faciat, quòd eatenus Dominus eum nondum perduxerit; parum refert: nouerit men, hanc spiritus libertatem sibi deesse; per hoc verò se disponet, hanc ei Dominus, quia hanc ab eo petet, concedat.

Alius quis sufficientes facultates habet, & etiam plus quam habeat. Offertur interim illi occasio peculij adaugendi; siquidem tur, accipiat, perme licet, transeat: sed hoc ipsum ambire & procurare, postquam primũ illud acquisiuit, adhuc plura & plura cõquirere quantumcumq; bonã intentionẽ habeat (nã hãc habere debet, quæ dictũ est, hic loquimur de ijs q. orationẽ colant, & virtutis studio mã bãt) minime dubitent quin ad mansiones Regi viciniores ascensuri

Eodem planè modo se habent, si quid occurrat, ob quod aut pendantur, aut aliquam honor ipsorum iacturam patiatur, etsi Dẽ tiam ijs faciat, quòd cõtumeliam hanc & contemptũ sæpè æquanimi ferant (virtuti enim fauere, & præsertim in publico, maximè gaudet, ne hæc ipsa virtus, quam illi habere putantur, aliquid detrimenti tiatur; tum eò quòd illi aliquod obsequium præstitere, quòd hac ne ipse compensare velit; hoc quippe bonum nostrum, valdè bon est) interiùs tamen tanta illis manet inquietudo, eam vt à se effugia expugnare nequeant, & quæ non tam citò finienda putetur.

Deus omne obsequium sibi præstitũ compensat.

An non, Deus bone, hi sunt, qui iam à tanto tempore considera quãtum & quomodo Dominus Iesus passus sit, quamq; bonum & tare sit pati, & qui ipsi ẽt pati desiderant? & interea vellent, alios om ita ordinatè & cõpositè vitam instituere, vti ipsi instituunt suam, & Deus, vt non eò dementiæ veniant vt sibi persuadeant, pœnam & ectionem quam sustinent, ob alienam se culpam sustinere, & illam meritum cessuram imaginentur.

Videbor fortasse vobis, carissimæ, extra rem & propositum, nec loqui; quòd ea de quibus hic ago, apud nos locum non habent, quæ & facultates vllas nec possidemus, nec habere curamus; adhæc nullus nobis iniuriã infert aut contumeliã. Hæc de fa comparationes non sunt id quod reipsa cõtingit; verũ alia multa eliciũtur, q̃ possunt contingere, quæ bonum nõ esset hîc me exprim vti nec ad illa exprimenda aliqua me ratio cogit. Ceterum ex ijs q facilè perspicietis, num affectus vester planè denudatus & exspoliat ab ijs q̃ dereliquistis; cùm subinde parua quædã occurrant (esto nõ

qualia iá dixi) in quib⁹ vos ipsas bene probare, & vnde facilè intelligere poteſtis, num paſſionũ veſtrarum dominiũ habeatis. Mihi credite, in eo negotium ſitum non eſt, quòd religioſam veſtem geramus, aut nõ geramus; ſed in eo, vt virtutes exercere, ac voluntatem noſtram in diuinã penitus reſignare, omni qua poſſumus contentione procuremus; adhæc, vt vitæ noſtræ ratio & inſtitutum tale ſit, quale Maieſtas illius id eſſe voluerit; denique, vt non velimus, noſtra vt voluntas, ſed ſolũ illius fiat. Quãuis aũt ad hãc perfectionem necdum peruenerimus, in partem (vti dixi) humilitas, q̃ vniuerſorum vulnerum noſtrorum vnguen & medicamentum eſt: quam ſi verè habuerimus, tandem aliquando (licet ſeriuſcule) Deus; qui chirurgus noſter eſt, ad nos ſanandas adueniet.

Religioſitas & perfectio non eſt ſita in veſte.

Auſteritates quoque, quas huiuſmodi animæ ſuſcipiunt, non minùs ordinatæ & directæ ſunt, quàm reliqua eorũ vita: huic ergo ſtudioſè cõſulunt & cauent, vt per eam Domino ſeruiant. quæ ſanè omnia in ſe mala non ſunt. vnde in illis ſubeundis, magna diſcretione & circumſpectione vtuntur, ne quod fortè valetudini damnum creent. Nolite timere vt ſe occidant aut enecent: nam optimè conſtat illis ratio, qua duce agunt, amor quoq; illis nondum tam intenſus ac vehemẽs eſt, vt rationis eas præſcriptum faciat tranſgredi. ſed eam ipſæ vellem haberemus, ſatis vt nobis non eſſet illa Deo ſeruiendi ratio, qua ſemper vno paſſu & modo procedimus; quòd in cauſa erit, vt numquam ad itineris huius finem pertingamus, eò quòd ſemper incedere, nec vmquam incedendo defatigari nobis videamur (eſt namque mihi credatis velim, iter rugiens:) adhuc magnum bonum fuerit, quòd non pereamus & malè eamus. Quid: bene & conſultò nos facturas putabitis cariſſimæ, ſi, hinc in aliam regionem iter inſtituere cupientes & octiduo id conficere valentes, annum integrum ei impenderemus, in quo ventos, niues, pluuias, & vias fractas & incommodas pati nos oporteret? non melius & conſultius foret, ſimul & ſemel ipſum peragere? nam omnia hæc quæ dixi, incommoda in eo occurrunt; adhæc non pauca à ſerpentibus pericula imminent.

Auſteritates moderatæ quatenus probentur.

Per viam ſpiritus ſeruenter incedendum & celeriter.

O quàm præclara rei huius experimenta dare poſſem! atque vtinam omnia hæc vel iam tranſiſſem! nam ſæpè mihi videor ea adhuc non pertranſiſſe. Dum ita circumſpectè & meticulosè incedimus, ad omnia penè pedem offendimus, quia ſingula timemus: atque inde fit vt vlteriùs progredi non audeamus, tamquam ſi ipſæ adhanc manſionem pertingere poſſemus, alijs pro nobis laboriosè iter confícientibus. Hoc ergo cum fieri nequeat, demus operam, cariſſimæ (per amorem Domini vos rogo) vt rationem noſtram & timores omnes in manus eius reſignemus, ac naturalis noſtræ imbecillitatis obliuiſcamur.

Timores & imbecillitates vna cõmittendæ.

etenim hæc de corporibus noſtris ſolicitudo & anxietas magnopere
impedire poteſt. Superioribus hæc eorum cura incumbat, his
uigilare ſinamus; nobis verò vnum hoc curæ ſit, quomodo quàm
rimè & magnis paſſibus incedamus, vt Dominum hunc videamus
licet deliciæ quas habetis, perexiguæ ſint, aut etiam nullæ, ipſa nihi
nus de ſanitate & valetudine ſolicitudo decipere nos poſſit; ac
tim, cùm propterea melius valituræ non ſimus. Equidem id no
ſcio, negotium omne in ijs quæ ad corpus ſpectant, ſitum non
namque minima ſunt; ſed vt iter, de quo hîc ago, cum magna
inſtituatur. nam (ſi me intellexeritis) in hoc maximum illarum
riùs non progrediuntur, damnum conſiſtere arbitror. vt ipſę vid
nobis parum proceſſiſſe videamur, & hoc etiam ita eſſe credamus;

Humilitas quàm neceſſaria in via ſpiritus

res verò noſtræ magnis paſſibus & celeriter procedere videantur;
de non ſolùm velimus, ſed etiam, quantum in nobis eſt, curemus,
nium domeſticarum peſſima & nequiſſima habeamur. Atque hoc
tum demum ſtatus hic excellentiſſimus eſt; ſin minus, totâ vitâ
itinere hęrebimus, ſexcętas in ea afflictiones & miſerias ſuſtinętes,
enim nos ipſas nondum reliquimus, hinc via hęc ſummè difficilis
uis nobis videtur; eò quòd terrâ noſtræ miſeriæ nimium quàtum
incedimus, à quo onere liberi ſunt illi, qui ad ea quæ ipſis adhuc
ſunt, habitacula pertingunt. In his tamen non deſinit Dominus
mercedem laboris ſoluere non ſolùm vt iuſtus, verùm etiam vt
cors: ſemper quippe plus dat, quam promereamur, multò maiora
gaudia & oblectamēta dando, quàm ex delectationibus, quas vitę

Guſtus quando & quomodo Dominus in hac manſione det.

deliciæ & diſtractiones adferunt, haurire poſſimus. Verū multas
lationes & guſtus hîc illum non putem dare, niſi fortè interdum
ſcilicet inuitādos & pelliciendos, cùm nimirū vident, quid in
manſionibus boni contineatur, quò ſeſe, ad in illas ingrediendum,
ponant. Gaudia & guſtus vobis forſitan vnum & idem quid eſſe
buntur, & mirabimini cur ipſa inter duo hæc nomina differentiā

Gaudiorum & guſtuum diſcrimen.

crimen ponam. Mihi porro nimis quam magnum inter vtrumque
tur eſſe diſcrimen; quamquam fieri poſſit, in eo me errare. de quo
ſentiam, dicam cùm ad quartam, quæ immediatè poſt hanc
manſionem peruenero. quòd enim ibi de guſtibus ac conſolation
quos in illa Dominus concedere ſolet, futurus ſit ſermo, hinc ibi
commodior tractandi erit locus. Et licet nullus hinc ſecuturus
fructus, aliquis tamē fieri poteſt vt hinc ſequatur; videlicet vt, cùm
quidque ſit intellexeritis, id quod melius eſt, ſequi conemini. Anim
porro, quas Deus hucuſque perduxit, permagnæ id conſolationi
autem, quæ ſe iam omnia aſſecutas putant, inſignis confuſionis

&, si quidem hæ humiles sint, ad gratias ei agendas hinc excitabuntur; sin minùs & humilitatis aliquid defuerit, interiorem quamdam sui nauseam hinc concipient; & quidem frustra: cùm non in gustibus, sed amoris intensione & magnitudine, sita sit perfectio, nec non ipsum præmium; isq; sit perfectior, & maiori præmio donandus, qui cum iustitia & veritate meliùs operabitur.

Perfectio sita in amoris magnitudine.

Dicatis fortassis, quorsum de gratijs illis internis loquar, & quales sint exponam, si id reuera ita se habet, vti se habet? Equidem id nescio, quærite ab eo qui me hæc scribere iussit: etenim meum non est, nec teneor cum superioribus contendere, (quod nefas foret) sed simpliciter obedire. Quod autem verè vobis dicere possim, hoc est, cùm adhuc gratias illas & consolationes, quas Dominus animabus illi seruientibus concedit, nec haberem, nec per experientiam quid essent scirem, imò nec vmquam in vita mea id scire sperarem (& meritò: nam nimis quàm magnum mihi gaudium esset, scire, vel etiam è coniecturis quibusdam colligere, quòd vel in aliquo Deo placerem) de illis verò, in libris quid scriptum legerem, magna animam meam consolatione perfundi, & non mediocriter ad Deum maximopere laudandum, assici ac moueri solere. Si ergo mea anima, quæ tam improba ac nequam erat, id faciebat, quæ bonæ & humiles sunt, multo haudubiè magis eum laudabunt: &, si vel vnica sola eum, nonnisi semel, propterea lauder, magnum operæ prætium est, ipsum (meo iudicio) dici, nosque intelligere gaudium & voluptates, quibus nostra ipsæ culpâ excidimus. quanto verò magis, quòd (dummodo à Deo proueniant) amorem & fortitudinem semper comites habeant, quarum adminiculo homo magis sine labore iter suum peragere, & in operibus bonis & virtutibus quotidie magis & magis progredi potest. Nolite cogitare, parum referre, sit, quòd per nos non stet. Nam, quando nos in culpa non sumus, iustus est Dominus, & aliâ vobis viâ Maiestas illius dabit id quod per hanc vobis eripiet & auferet, idque ob rationes ipsi soli notas; eius namque iudicia & secreta, occultissima sunt. Id saltem nobis dabit, quod magis nobis expediet; ac de hoc nullatenus est dubitandum. Ijs verò, quæ Domini munere & bonitate ad hunc statum peruenere (nam, quemadmodum dixi, non paruam aut vulgarem erga illos misericordiam ostendit, quia iam in proximo sunt vt ad altiora ascendant) cumprimis, meâ quidem sententiâ, conducet, vt in obediendo quam promptissimæ esse studeant: &, quamuis Religionem professæ non sint, magnum quid foret (vti permultos facere constat) si aliquem certum sibi desumerent, cui in omnibus auscultent, ne vlla omnino in re suam ipsarum voluntatem sequerentur (quod est in plurimũ id, quod nobis damnum adfert;) non verò talem sectarentur aut quærerent,

Quomodo S. M. audito vel lecto aliquid de diuinis consolationibus recrearetur.

rent, qui cum natura & humoribus ipsarum (vt dicitur) bene conten-
quique in omnibus rebus lentus ac meticulosus sit; sed talem, qui rem-
mundi huius fraudes & imposturas benè perspectos habeat. Vt eum
eum ipsæ cognoscamus, maximopere iuuat cum id genus hominibus
gere, qui ipsum iam tum perspectum & cognitum habent. Deinde, q
mirè nos animat, quòd nonnulla, quæ ipsæ vt impossibilia iudicamus
in alijs tam possibilia ac facilia videamus, nec non quanta cum sanctit
te ea ipsi peragant; vt, eorum exemplo & volatu, ad pariter sublime
lare audendum prouocari videamur; perinde atq; auium pulli, dum
parentibus suis volare docentur: nam esto hi se statim valdè sublime
brare non audeant, paulatim tamen parentum audaciam imitantes
tius se cælo committunt. Plurimum certè hoc omnimodis conducit
quod equidem non ignoro. Itaque qui huiusmodi sunt, quantum
determinatum ac fixum habeant Dominum peccando non offendere
operam dabunt quàm possunt maximam, ne in vllas peccâdi occasiones
sese conijciant: quòd enim primis extimisq; mansionibus adhuc vacui
sint, haud difficulter ad illas sese reuelli ac retrotrahi paterentur (illorum
enim arx solido fundo inædificata non est, vti illorum qui in paren
iam obduruere, & mundi huius tempestates optimè perspectas h
bent, quàm scilicet eæ parum timendæ sint, ac eius voluptates parum
desiderandæ) & fieri posset, vt à magno quodam persecutionis ruin
ne rursus ad illas retro abriperentur. Nouit namque optimè eas diabo
lus excitare, quò per illas nobis damnum creet; vt, dum bono quo
dam zelo acti, aliena tollere peccata conamur, superare id nequeamus
quod nobis quoad hoc posset contingere. Nostras ergo potius imper
fectiones inspiciamus, & alienas prætereamus. Vt plurimum enim
homines ita circumspectos & ordinatos omnia mirari, & sanè fieri po
set nonnunquam, vt ab eo quem ipsi miramur, disceremus id quod in
re caput & præcipuum est. Quòd autem in exteriore morum compo
tione, & agendi modo ac conuersatione eis præstemus, multum non
nec in illo omne rei momentum situm est (bonum licet sit;) vti nec p
pterea par est, vt statim omnes eamdem, quam nos, viam insistere v
mus; aut ille ea quæ spiritus sunt, docere præsumat, qui forsitan n
quid rei sit: nam per hæc talia, quæ Deus nobis inspirat, bonum animæ
procurandi desideria, multos, carissimæ, committere errores posse
Satius proinde fuerit, intendere nos ijs quæ Regula nostra præscribit,
in silentio ac spe semper viuere conari. animarum quippe ipsorum cu
Dominus geret, ac, dummodo nos interim à parte nostra pro ijs Maie
ti ipsius supplicare non omittamus, satis magnum illius ope & auxi
fructum in proximo faciemus. sit ipse benedictus & superexaltatus
sæcula. Amen.

Quid prosit, alienum exemplum sequi.

Zelus importunus quæ malas creet.

MANSIO QVARTA.

Tribus distincta capitibus.

CAPVT I.

AGIT DE DIFFERENTIA, QVAE EST INTER GAVDIA VEL teneritudines in oratione haberi solitas, & inter gustus. Refert, quantam sibi attulerit voluptatem, intelligere, quòd cogitatio & intellectus inter se differrent. Huius capitis lectio vtilis esse queat ijs qui in oratione valdè distracti sunt.

VT de quarta mansione aliquid scribere incipiam, necesse cumprimis est id quod dixi, Spiritui sancto inquam me cõmendare, eumq; rogare, vt in illis quæ deinceps dictura sum, loco meo loquatur, quò de ijs quæ adhuc restant mansionibus, aliquid ita dicere queam, vt me vos intelligere possitis. Iam enim materia supernaturalis esse incipit, atque ipsa quàm difficillima explicatu est, nisi Maiestas ipsius in partem veniat, vti alio loco dicere memini, vbi tantum scripsi, quantum tum potui comprehendere, anni sunt plus minus quatuordecim: quamuis autem nunc temporis, paulo plus lucis, ad illas gratias, quas animabus nonnullis Dominus confert, intelligendas habere videar; aliud tamen est easdem sentire, aliud easdem verbis exponere. Faxit id Maiestas eius, si modò aliquis inde fructus sequi possit; si verò nullus, minimè faxit.

Cur spiritus Sancti opem S. M. imploret.

Quòd autem hæc mansio loco, in quo Rex residet, vicinior sit, hinc magna illius est pulchritudo, resque tam iucundæ tum visu, tum intellectu, in ea sunt, vt intellectus nimis quàm impotens sit medium excogitare saltem aliquid ita enucleatè ac perfectè de ijs dicendi ac proferendi, vt non adhuc valdè obscuræ maneant ijs qui rem experti non erunt; qui verò experientiam habuerit, facilè eam intelliget, præsertim si magnam habuerit. Vt verò quis ad hanc mansionem pertingat, videri possit necesse esse, diu in prioribus illis mansionibus egisse. Quamuis autem ordinarium sit, vt in ea, quam iam suprà paulò descripsimus, aliquantulum egerint, tamen hæc regula non est certa (quemadmodum iam sæpiùs audisse ex me potestis:) largitur enim hanc Dns, quando, quomodo, & cuicunque voluerit, vtpote bona sua & propria, & ita vt nulli iniuriam inferat. In hanc mansionem rarissimè venenata animalia ingrediuntur; &, siquando ingrediuntur, adeò non damnum inferunt aut noxam, vt etiam fructum & lucrum adferant. Equidem vt multo melius ac sa-

Mansionis quartæ splendor.

Bonum est animalia virulenta in quartã mansionem venire.

ac salutarius duco, quòd hæc animalia huc subeant, & in hoc occasionis ſtutu aliquod homini negotium faceſſant. fieri enim poſſet, vt eorum quos Deus dat, guſtuum adminiculo diabolus hominem, niſi aliqua tentationes intercurrerent, deciperet; & magis per illos noceret, quàm per has, nec tantum anima ipſa lucrum faceret; ſaltem contingere poſſet vt omnibus, quæ ei merendi occaſio ſunt, ſublatis, ipſa velut in contemplationis quadam abſorptione & ebrietate, illo agente remaneret. Neque enim quemquam adeò ſecurum puto, ſemper in vno eodemque eſſe manere, nec mihi item poſſibile mihi eſſe videtur, vt hoc exilio durante, ſpiritus Domini ſemper vnus & idem ſit, aut in Eſſe vno maneat.

Gaudium ac guſtum diſcrimen.

Vt ergo id quod me tractaturam dixeram, aggrediar, videndum quod ſit gaudiorum ac guſtuum in oratione dari ſolitorum diſcrimen. Gaudia, (vt mihi quidem videtur) dici poſſunt is motus quem nobis meditatione, & ad Deum orationibus nobis comparamus: qui natura noſtra ortum habet, Deo tamen ad hanc concurrente & adiuvante (quod intelligi quoque debet de omnibus quæ dicam, quia nihil ipſo poſſumus.) naſcitur autem is ex ipſomet pio & virtuoſo opere quod agimus, & noſtro eum labore lucrati, velut eius mercedem acſtipendium videmur. Et ſanè, meritò gaudium ſentimus ex eo, quòd id genus rerum & operibus nos applicauerimus. At, ſi rem penitiùs inſpiciamus, exiſtunt iſthæc gaudia etiam alijs multis è rebus, quæ nobis hac in terra eueniunt poſſunt, haurire poterimus; veluti, cùm alicui inexſpectato magna quæ hæreditas, præter ſpem, in ſinum quodammodo decurrit: item, cùm repentè & inopinantibus nobis occurrit aliquis, quem ſingulari amore complectimur: item, cùm aliquod magni momenti negotium, & quod eximium, quod omnium ore celebratur, laudabiliter & ex animi ſententia ſucceſſit: item, cùm alieni maritus, frater, aut filius, quem demortuum audierat, viuus & valens ſubitò videtur. Vidi ego nonnullos, præ gaudij magnitudine lacrymantes; quod & mihi aliquoties factum eſt. Quamadmodum verò hæc gaudia naturalia ſunt, ſic mihi & illa, quæ è rebus diuinis percipimus, eſſe videntur, niſi quòd longè nobiliorem illa habeant; eamque hæc originem habeant; quamquam nec priora illa mala ſunt. Hæc ſit, à natura noſtra originem ſumunt, & deſinunt in Deum: guſtus verò Deo initium habent, natura autem eos ſentit, ijſque oblectatur, & tanquam fruitur, quàm ij quos dixi, & etiam ampliùs.

Gaudia vnde naſcantur.

Hæc etiam alijs è rebus capiuntur.

Quàm, ô Ieſu bone, deſidero hic meam poſſem mentem explicare vt, quòd hic dico, intelligatur: quod videam (prout mihi quidem videtur) notabilem inter vtrumque affectum differentiam, & tantum ſanè nij non habeo, vt, quid velim, poſſim declarare. Ipſe id faciat Dominus. Venit hic mihi in mentem verſiculi cuiuſdam, quem in Officio pri-

vltimi Psalmi extremo recitamus, qui sic habet, *Cùm dilatasti cor meum.* hi qui multam rei huius habebit experientiam, satis hic erit, ad intelligendum quæ sit inter vtrumque affectum differentia, inexpertus verò longè plura opus habet. *Psal.* 118.

Gaudia illa quæ dixi adeò non dilatant cor, vt in plurimum ipsum potiùs nonnihil stringere & coarctare videantur, etiamsi inde oriantur, quod aliquid Dei causa quis fieri videat; ad quæ & lacrymæ quædam angustiantes accedunt, quas vehementia passionis aliquo modo elicere videtur. Equidem de id genus animæ passionibus parum scio (& si scirem, fortasse sensa animi mei melius possem exponere,) nec non de omni eo quod è sensualitate, atque naturali nostro affectu procedit. sum enim admodum rudis & stupida: Etenim, si, quomodo hæc transierim, intelligerem, satis mentem meam iam declarare possem: certè magni in omnem partem refert, scientiam habere, & litteras nosse. Quod autem ipsa quoad hunc statum, quo ad hæc, inquam gaudia & voluptates quæ in meditationibus habetur, per experientiam noui, hoc est: si quidem ob aliquod passionis Domini mysterium lacrymari incipiebam, non prius à lacrymando cessare poteram, quàm caput plorando defatigassem; si verò ob peccata mea lacrymæ fluebant, eodem planè modo in illis me habebam. Sanè, magnam mihi Dominus quoad hoc gratiam præstabat: neque enim inquirere iam volo aut excutere, vtrum horum sit melius; sed tantùm vellem aperire posse, quod inter vtrumq; sit discrimen. Ob hæc, aliaque id genus, lacrymæ ac desideria hæc nostra aliquando causantur, ad quæ etiam iuuat ipsa naturæ pronitas atq; hominis dispositio; sed tandem, vti iam antè dixi, in Deum ipsum desinunt. Nihilominus, quamuis hoc ita sit, sanè pro magno reputandum est, modò adsit humilitas; vt sciamus, non propterea eas meliores esse, quòd intelligi ac dignosci nequeat, num omnia hæc reuera amoris effectus sint; & quando sunt, donum Dei. Vt plurimum huiusmodi deuotiones habent animæ quæ in prioribus mansionibus agunt; quòd continuò quasi, per intellectum operantes, in discurrendo & meditando occupatæ sunt: & bene faciunt; plus enim ipsis non est datum. Quamquam non malè facerent, si subinde se ad aliquod tempus, in actibus amoris eliciendis, & Dei laudibus celebrandis exercerent, deque illius bonitate, & de eo quòd ipse sit qui est, gauderent, denique illius honorem & gloriam quàm maximè desiderarent. Et hæc omnia quidem prout poterunt: hoc namque voluntatem mirum in modum excitat. Cùm verò Dominus illud ipsis dabit, videant magna cum circumspectione, ne ipsum, vt solitam haberi meditationem perficiant, elabi sinant. Quia verò alijs in locis pluribus de hac ipsa re egi, hinc de illa nihil hic dicam vlteriùs: hoc solum vos monitas volo,

Dilatatio cordis à quibus gaudijs proueniat.

vt in hac via multũ progrediamur, & ad mansiones ad quas adspiramus perueniamus, non tam in multa cogitatione ac meditatione, quàm in magno amore rem sitam esse; quocirca id demum me suadente facietote, quo ad amandum vos magis excitabit. fortassis nescimus adhuc, quid sit amare: quod mihi mirum non videbitur. amor quippe non in ampliore quodam consistit, sed vt maiori cum resolutione & firmitate Deo in omnibus inhærere desideremus, &, quàm possumus maxima contentione, illum nunquam offendere procuremus, eumq; quàm feruentissimè rogemus, vt filij sui vnigeniti honor & gloria semper increscat, Ecclesiæq; Catholicæ fines termini latiùs extendantur. Hæc sunt amoris indicia & signa. Nolite vos putare, id ita necessarium esse, vt nefas sit vos aliud quippiam cogitare, si vel paululum mentem alio diuerteritis, ilico totum perditum esse. Ego sanè nonnumquam ob id genus cogitationes in angustijs hæsi, vt quid verterem nescirem; at, iam quatuor plus minus anni sunt, ex quo per experientiam intelligere cæpi, cogitationem vel imaginationem (vt melius id intelligatur) non esse intellectum; cumq; virum doctum, numquid sic sensissem, consulerem, is mihi ita se rem hanc habere, affirmauit, quod mihi non mediocri gaudio fuit audire. quòd enim intellectus ex animæ potentijs vna sit, valdè me cruciabat, quòd is subinde ita lubricus esset. cogitatio verò, vt plurimum tam celer & volatica est, vt eam solus Deus ligare & continere possit; quando scilicet sibi ita nos alligat, vt à corpore huius vinculis quodammodo solutæ videamur. Vidi ex vna parte potentiam (prout mihi videbatur) potentias animæ, Deo occupatas, & in se recollectas esse; ex altera verò parte, cogitatio mirè distracta & turbulenta, me penè mentis impotem reddebat. Tu Domine vt bonum, & meritum nobis interpretare ingentem illam, quam in hac via, ob scientiæ defectum, patimur angustiam & laborem. Illud verò peius est, quòd cùm cogitemus plura nobis scienda non esse, quàm solùm de te cogitare, nescimus eos qui hoc intelligunt percontari, & quid percontandum sit non intelligamus. vnde magnis interim laboribus & pressuris nos exagitari necesse est, quòd nos ipsas minimè intelligamus, & quod malum non est, sed bonum, ingentem esse culpam arbitremur. Hinc porrò multorum orationi deditorum afflictiones & cruces, & quòd de interna animi angustijs conquerantur (illorum saltem qui docti non sunt) sed & habent: hinc quoque nascitur melancholia, & valetudinis destructio, demum totalis eorum quæ vsurpant exercitiorum omissio: idque inde quòd non considerent, interiorem quoque mundum esse. Quare sicut cæli motum sistere & retinere non valemus, quin id omni velocitate quàm citissimè feratur; ita nec cogitationem sistere possumus; sed omnes animæ potentias econtra adhibemus & impendimus, videlicet

Amor Dei in quo consistat.

Imaginatio & intellectus non sunt idem quid.

Cogitationes nemo retinere potest.

prorsus perditæ, ac male tempus impendere, cùm in præsentia Dei agimus. Et forsan anima interea, in mansionibus ei vicinioribus, illi totaliter est coniuncta ac cogitatione deforis in castelli suburbijs & pomerijs agente, sexcentarum ferocium & virulentarum bestiarum incursus ferente; itaque magnam sibi hac vexatione meritorum segetem comparante. Quocirca non est, quod hoc nos turbet, aut vt Deum relinquamus: hoc namq; diabolus inprimis spectat, & omnes inquietudines & afflictiones nostræ pro maiori parte inde promanant, quòd ipsæ nos minimè intelligamus. Hæc quidem nunc scribo, simul tamen considero, quidnam modò in capite meo, quoad strepitus & tumultus illius, quos initio dixi, peragatur: vnde mihi propè impossibile factum est, scribere quod iussa sum. Etenim ita ipsum turbatum est, vt hinc abrupti & præcipites quidã fluuij per ipsum volui, illinc verò ex istis aquis multæ aues & sibila ruere videantur: idq; non in ipsa auditus cella, sed in superiore capitis parte, in qua principem animæ partem habitare ferunt. Satis diu super hoc reflexi & cogitaui, quòd ingens spiritus motus, magna cum velocitate, sursum ferri mihi videbatur. Det Dominus, vt in ijs quæ sequuntur mansionibus meminerim huius rei causam exponere (hic namq; locus ad hoc cõmodus non videtur.) Et sanè fieri posset, ideò hanc capitis conturbationem Dominum mihi immittere voluisse, quo id meliùs intelligerem: nam per omnem illius turbationem ac tumultum, nec in oratione mea, nec in eo quod modò scribo & dico, vllatenus impedior; sed anima in sua quiete, amore, desiderijs, claraq; cognitione, valdè integra est, & sibi constat. Si ergo in superiore capitis parte potior animæ pars habitet, quomodo ergo hæc illud non turbat? hoc quî fiat, ipsa nescio; scio tamen verum esse quod dico. Tum, fateor, ipsum turbat, cùm oratio sine suspensione est; quamdiu enim illa durat, nullum malum sentitur: verùm nimisquam malum foret, si ob hocce impedimentũ & turbationẽ omnia omitterem. Quocircà consultũ nõ est, ob ingruentes cogitationes nos turbari; at patum eas curemus: si enim à dæmone eæ immittãtur, hîc ipse desinet, vltrà quod moueat non habens; si verò ex miseria, quæ nobis à peccato Adæ manſit, ortum habeant, (vti reuera habent) cum alijs multis, habeamus patientiã, & propter amorẽ Dei ipsum feramus. Subiectæ non minùs sumus comestioni, somnoq; nulla vtratione ipsis carere possimus (quod sane nimis quàm laboriosum & durum est.) Agnoscamus ergo miseriam nostrã, & illuc tendere desiderio nostro anhelemus, vbi nos nemo despiciat. Aliquando.n. me audiuisse memini, sponsam in Canticis id dicere. Et vere: nihil.n. in tota vita hac nostra inuenio, de quo maiore cũ ratione id dici queat: oẽs enim, qui in hac vita haberi possunt despectus & afflictiones, cũ conflictibus illis internis nullaten⁹ mihi cõparari posse videtur.

Dolores & strepitus capitis S. Matris.

Ob cogitationes non oportet turbari.

Conflictus internorum grauitas.

Etenim quælibet inquietudo, turbela, ac bellum quodcunque tolera-
poteſt, dummodò (vti iam antè dictum) pacem vbi viuimus inuen-
mus; ſed, quòd à ſexcentis, qui in mundo hoc ſunt, laboribus quie-
& liberationem habere velimus, & Dominus nobis quietis locum pa-
parare velit; & interea intra nos ipſas impedimentum maneat; t
poteſt non eſſe permoleſtum, & propè intolerabile. Hanc ob cauſa
nos, Domine, ſuſtolle, vbi nos iſtæ miſeriæ non amplius deſpiciant, p
animam hæ interdum explodere & irridere videantur. Verùm etiam
vita durante, ab hoc eam malo Dominus liberat, vbi ſcilicet ad po-
riorem manſionem iam peruenerit, quemadmodum, ſi Deus conceſſ-
dicturæ poſtea ſumus. Omnibus, credo, hæ miſeriæ tantum tormen-
infligent ac mihi; nec tantum alios, vti puto infeſtabunt, ac me, qu
ſem improba, ad annos non paucos infeſtarunt, quaſi ſi de meipſa
ctam ſumere velle viderer. Et quoniam mihi id ita durum & pa
fuit, ac vobis fortaſſis tale id fore, exiſtimo; hinc multoties ipſum m
eo, & nuſquam non repeto, vt tandem ſemel vobis id perfectè p
deam, (vti res eſt, quæ neceſſariò obſeruanda eſt) vt nos ea deinc
inquietet & affligat, ſed hanc molam perpetuò more ſuo ferri
noſtramque ipſæ farinam in ea molamus, voluntate noſtra & imm
ſemper operantibus. Huius impedimenti modo plus, modo min
timus, pro valetudinis & temporum diuerſitate. Miſella vero a
quamquam nullam quoad hoc habeat, culpam, patienter ferat, q
alia multa facimus; vnde hic patientiam habeamus æquum eſt. Et
niam nobis indoctis ſatis non eſt ad plenam ſecuritatem, quod a
legimus, aut alij nobis conſulunt, vt ſcilicet cogitationes has par
remur: hinc omne illud tempus, quod rei huic ampliùs declarandæ
biſque hac in re conſolandis impenditur, minimè mihi perdit
tur. Verùm, vſque dum Dominus nobis lucem dare voluerit, par
mnia proſunt; ſed neceſſe eſt, (quin & Maieſtas illius vult) alio
media quæ ipſe ſuggerit vſurpemus, ac nos ipſas cognoſcamus, & e
quæ debilis imaginatio, & natura noſtra, nec non diabolus ca
culpam animæ non aſcribamus.

Quando à miſeriis corporis liberi erimus.

CAPVT II.

MATERIAM EAMDEM PROSEQVITVR, AC SIMILITVD quadam oſtendit quid ſint guſtus; & quomodo eos ipſi conſequi, nullatenus procurando, debeamus.

HEm Deus meus, in quæ me ingeſſi! Iam tum oblita ſum eius
tractabam: ingruêtia enim negotia, & valetudo infirmior cum

dissimâ in oportunitate, id iam me cogunt abrumpere; hinc, quoniam labilis sum memoriæ, omnia indigestè inordinatéque dicẽtur, quòd quæ scripta sunt relegere nequeam. Imò scio, etiam quæcunque hactenus scripsi, indigesta forsan & incondita esse: ita saltem mihi videtur. Videor dixisse, consolationes spirituales aliquãdo, cùm passionibus nostris permixtæ & inuolutæ sunt, & secum tumultuosos quosdam singultus trahere. Imò verò quosdam dicentes audiui, sibi etiam pectus per eas solitũ coarctari, ita, vt etiam exteriores quosdam motus sentiant, eos vt compescere & reprimere non valeant: quin imò, tanta earum est violentia, vt ipsis & sanguis naribus erumpat, aliaque id genus satis pœnosa & afflictiua patiantur. De hac re nihil habeo quod dicam, quòd numquam illã sum experta: nihilominus consolationem aliquam omnia hæc adferre verisimile est, quòd (vt dixi) nonaliò tendant omnia, quàm vt quis Deo placere, ac Maiestate illius frui desideret. Quod verò diuinos appello gustus (alibi namque orationem quietis eos nominaui) alterius est generis, vt facilè intelligetis vos, quæ idipsum Dei misericordiâ expertæ estis.

Consolationum spiritualiũ vis.

Oratio quietis & gustus diuini idem quid est.

Quòd vt melius intelligamus, fingamus nos duos videre fontes, & duos scyphones, qui illorum aquâ repleantur. vix enim quidquam reperio, quod oportuniùs & aptiùs aliquas res spirituales declaret, quã similitudo quæ ab aquæ proprietatibus sumitur. Cuius rei ratio est primò, quòd ipsa parum sciam, nec ingenium mihi, ita fœcundum sit vt me adiuuet; deinde, quòd erga elementum hoc mirè afficiar, hoc namque maiore cum aduertentia & reflexione quàm alia quælibet, sum contemplata. In omnibus enim rebus, quas tam magnus & sapiens Deus condidit, multa secreta & mirabilia includantur necesse est, è quorum consideratione fructum ipsi & vtilitatem capere possumus; & sic facere verisimile est eos, qui illa intelligunt. quamquam in vnaquaque recula, quantumuis parua, quam creauit Deus, plura contineri existimem miracula, quàm ab hominibus intelligantur, esto vel formicula sit. Pono, duo hi scyphones diuersimodè ab aqua replẽtur. nam in vnum aqua à valdè procul, per multos tubos & aquæ ductus laboriosè deriuata descendit; alter verò, in ipsomet fundo fõtis, & aquæ ortu cõstitutus, sine vllo prorsus strepitu ac murmure adimpletur; &, si quidẽ eius scaturigo copiosa & abundans sit (vti illa qua de loquimur) postquã scyphon hic repletus fuerit, ingens inde riuus promanat, nullo vt aquæductuum tuborumue artificio opus sit; neue vmquã aquæ hic desinunt fluere, sed sunt perennes & æternæ. Aqua ergo, quæ per tubos & canales deriuatur, meâ sententiâ repræsentat gaudia illa, de quibus ante egi, quæ per meditationẽ eliciũtur; quòd cogitationibus ipsis eadem educamus, creaturarum ad-

Aqua cur optimè res spirituales repræsentet.

Creaturæ quæ mirabilia contineant.

Gaudia meditationis aquæ cõparantur per tubos deriuata.

miniculo in meditatione vtentes, & intellectum defatigantes; & cùm niam noſtrâ demum diligentiâ, illa procurantur, hinc ſtrepitum vel excitant, ſi quando aliqua profectus repletio, in anima fieri debet, dictum eſt. In alio illo fonte, aqua ab ipſamet ſui ſcaturigine, quæ Deus eſt, prouenit; vnde, cùm Maieſtas illius, dum ei viſum fuerit, aliquam ſupernaturalem gratiam communicare voluerit, ſumma eam pax quiete, & maximè intimorum noſtri ipſarum ſuauitate producit; nescio quouſque, aut quomodo. Adhæc, hoc gaudium & delectatio quemadmodum ea quæ rebus terrenis ſolent haberi, in corde non ſtatitur. In principio inquam; nam poſtea quaquauerſum omnia impleat aqua hac per omnia habitacula & potentias animæ ſeſe diffundens, donec tandem etiam in corpus ipſum deriuetur. Atque ideo dicebam initio, illam à Deo quidem incipere, deſinere in nos: nam reuera totus homo exterior, quantus quantus eſt (vti ſciunt qui ipſum experti ſunt) hunc guſtum & ſuauitatem percipit. Hæc ego dum ſcribo mecum iam perpendebam, verſiculum illum Danidicum, *Dilatabis cor meum*, indicare, cor à Domino dilatari; vnde videtur ſignificare, non eius rotum (vti dixi) non à corde, ſed ab alia parte adhuc magis interna, velut à profundo quodam abdito eſſe. Id animæ centrum eſſe debere (vti poſtea intellexi, & deinceps etiam dictura ſum) exiſtimo: multa quippe in nobis ipſis ſecreta video, vt non rarò me obſtupeſcere faciant; at quanto plura ibi ſint oportet, quæ adhuc ignoro?

Guſtus fonti perenni.

Dei magnalia omnia nemo intelligit.

Quàm, ô Domine & Deus meus meus, magna & mirabilia ſunt Magnalia tua! & nos hîc, velut ſtolidi & ſtupidi quidam barbari ſumus: etenim videmur ipſi nobis, aliquid tui comprehendere & intelligere; & reuera velut nihil id eſſe debet, cũ etiã intra nos ipſos magna ſint arcana, quæ non intelligimus. Velut nihil inquam reſpectu eorum multorum quæ ſunt in te; non, quòd non maxima ſint magnalia & magnitudines tuæ quas oculis videmus, etiam quantum ex operibus tuis colligere & aſſequi poſſumus.

Dilatatio cordis vnde fiat.

Verum vt ad prædictum Pſalmi verſum reuertar, non alienum ad propoſitum meum hic facere poteſt, (vt mihi quidem videtur) quoad hanc dilationem cordis; qui talis eſt, vt, cùm aqua hæc coeleſtis è ſcaturigine quam dico, è noſtri inquam ipſorum profundo, producì incipit, mox per omnia interiora noſtra ſeſe diffundere, & cuncta dilatare, & talia ibi bona producere videtur, quæ nec os eloqui poſſit, vti nec anima intelligere, quid ſit quòd hîc ſibi datur. Diffunditur enim hæc quædam fragrantia, perinde ac ſi (vt ita dicam) in fundo illo interiori arula ac foculus foret, in quem odorata aromata & varij liquores conijcerentur; neque tamen lumen eius aut locus videtur, ac tan-

rim eiusdem calor & fumus odoratus vniuersam animam peruadit, quin & corpus non raro (quemadmodum dictum est) illius fit particeps. Considerate & intelligite quod dico, quia nec sentitur calor, nec percipitur odor: nam res longè nobilior ac delicatior id est, quàm hæc ipsa sint, sed id eò tantùm dixi, vt hac ratione ipsam vobis declararem. Si porro qui hoc experti non sunt, intelligant & certo credant id sic verè contingere; & clarius id intelligi, & animam intelligere, quàm id ipsa modò exponam: quia non est id huiusmodi, quòd imaginando præuideri queat; quantumcumque enim diligentiam adhibeamus, ipsum acquirere & assequi non possumus. Atque ex hoc ipso colligere est, non id è nostro metallo, sed ex purissimo illo diuinæ sapientiæ auro procusum esse. Hic (prout mihi videtur) potentiæ vnitæ non sunt, sed velut ebriæ & absorptæ, & stant velut attonitæ & mirantes quidnam hoc sit.

Maius S. M. postea lumen habuit ad res internas intelligendas quàm antea.

Fieri poterit, vt in rebus his interioribus, mihi metipsi contradicens, consentanea non scribam ijs quæ alio in loco scripsi. neque mirum id est: quòd quindecim annorum spatio (tot enim prope elapsi sunt, postquam illa scripsi (maius fortasse mihi Dominus lumen & claritatem in hisce rebus dederit, quàm tunc ad illas intelligendas habebam: & nunc, & tunc, in omnibus errare possum, at non mentiri; nã mille potius mortes, Deo dante, paterer, quàm mentirer. Loquor quòd intelligo.

Non vult mentiri.

Voluntas quidem aliquomodo mihi videtur, diuinę vnita esse debere; verùm ex effectibus & operibus quæ pòstsequuntur, hæ orationis veritates optimè cognoscuntur: nullus enim dari ad illam probandam lapis Lydius melior potest. Sanè nimis quàm magna Dei misericordia & gratia est, si eam agnoscat qui ipsam recipit; & maxima, si non retroceserit. statim carissimæ, omnimodis ad hoc orationis genus aspiratis, & ipsum exercere vultis. & meritò; neque enim animæ (vt dixi) illas comprehendere gratias potest, quas Dominus ibi illi facit; nec non quo amore eam sibi propinquiorem faciat, viciniorem-que reddat. Quippe certum est, quòd scire ipsa cupiet, quomodo hanc gratiam consequi possimus. Equidem vobis, quòd quoad hoc cognoui dicam: si quando Dominus hanc dare dignabitur, sinamus illum facere, tantùm quòd Maiestas illius id ita velit; & non aliam obcausam: Ipse nouit, quare, & propter quid eam dare velit; nõ est nostrũ hoc scrutari & inquirere. Postquam ergo fecerimus ea, quæ ij qui in superioribus sunt mansionibus, humilitas, humilitas inquam, sectanda: per eã se Dñs expugnari patitur, in omnibus quæcumque abeo petimus. Primum verò signum, è quo vtrum eam habeatis, colligetis, est existimare hasce vos

Humilitas quàm sit necessaria.

gratias

gratias & gustus Domini minimè promereri, sed indignas esse quæ
vitæ tempore eas vmquam habeatis.

Peteris hic à me, quomodo hoc futurum sit, & quomodo
obtineri, si ad illas habendas non allaboremus? Ad quod, respon
nullam earum habēdarum rationem meliorem esse eâ quam vobis
nec eas vllatenus procurandas. idque ob hasce quæ sequuntur ratio
Prima, quia primum, quod adhoc requiritur, est, Deum sine vlla vi
commodiue spe amare. Secunda, quia nonnullus humiliatis de
est, ob tenuia nostra obsequia tam magnam rem obtineri posse, cogor
Tertia, quòd vera ad hoc obtinendum præparatio sit, sincerum ab
patiendi, Dominumque imitandi, non autem gustus habendi desi
nam certum est, nos eum offendisse. Quarta, quòd Maiestas ipsius ab
nobis dandas non teneatur, vti quidem ad gloriam nobis dandam
tur, si mandata eius seruemus. nam sine gustibus his saluari poterimus
nouit ipse melius quàm nos, quid nobis conueniat, & quis verè
que eum amet. proinde certum id est, scio. Quin & quosdam, per
viam amoris prout oportet incedentes, nimirū ad solùm IESV CHRI
STO crucifixo seruiendum, noui, qui non modo gustus nec petunt
ambiunt, sed etiam enixe eum rogant, ne sibi eos vmquam, huius
curriculo durante, det. quod autem dico verum est. Quinta est, quòd
vanum laborabimus: quod enim hęc aqua per tubos conducenda &
benda non sit, vti prior illa; si, quidem vena ac scaturigo eam pro
nolit, parum iuuat quod hîc nos ipsas defatigemus & torqueamus
est; quantumlibet meditationi insistamus, quantumlibet vim no
ciamus, ac lachrymis natemus, non venit aqua hæc illâ viâ; solùm
ei, cui eam Dominus dare voluerit, & etiam sæpè tum cùm anima
niū minimè de ea laborat aut cogitat. Sumus illius, carissimæ, proin
se de nobis faciat quod allubuerit, & qua voluerit nos deducat. Ego
mihi persuadeo, quisquis verè se humiliabit & annihilabit (verè in
neque enim id solùm in cogitationibus nostris faciamus oportet, vt
quæ non raro nos decipiunt, sed vt penitus ab omni re exspoliatæ &
nudatæ simus) hanc, vti & alias multas, quas desiderare & optare
nescimus, gratiam à Domino accepturum. Ipsi sit honor & bened
insæculorum sæcula.

Cur gustus procurari non debeāt.

Quibus suas Deus gratias det.

CAPVT III.

DECLARAT, QVID SIT ORATIO RECOLLECTIONIS, QVAE ante superiorem Dominus plerumque elargiri solet. Eius exinde prosequitur effectus vti & effectus superioris, in qua de gustibus à Domino dari solitis actum est.

HVius orationis effectus sunt multi, quorum nonnullos hîc
Hat priùs de alio quodam orandi modo, qui ferè semper ante

incipit, aliquid dicam. Sed, quoniam alio in loco nonnulla de eo dicta sunt, hinc quàm paucissimis id absoluam. De quadam inquam recollectione, quæ mihi etiam supernaturalis esse videtur; quòd necesse non sit, vt quò eam habeamus, in obscuro simus loco, aut oculos occludamus; neque etiam in re vlla exteriore sita est: cùm, esto ipsum non procuremus, & nolimus, oculi nobis occludantur, & solitudinem sponte captemus; & sine vllo prorsus studio & cura, orationis huius quam dixi, ædificium extrui & ædificari videatur. sensus namque nostri, & quidquid externum est, suo quodāmodo iure cedere, & aliquid eius videntur amittere, quòd anima suum, quòd amiserat, paulatim recuperet. Dicunt animam modò ad seipsam ingredi, modò supra seipsam ascendere: at hoc loquendi modo de ijs quæ volo nihil vobis declarare potero, nam eum non satis calleo: nam per illum quo me scio exponere, satis à vobis intellectum me iri arbitror; & fortasse etiam mihi vni per eum intelligar. fingamus ergo nobisque persuadeamus, sensus hosce & potentias, quos castelli huius præsidiarios esse iam dixi (atq; id est quod in similitudinem sumpsi, vt aliquid dein de eo possem dicere) foras egressos esse, & cū externis, qui bonorū ac salutis castelli huius sunt aduersarij, dies, quin & annos, multos egisse; sed iam, visa pernicie sua & interitu denuo ad ipsum propiùs paulatim accedere, esto adhuc intrare nequeant (praua namque hæc consuetudo admodū euictu difficilis est) saltem nō sunt iā proditores, & circum castellū obambulant. Ceterum potens ille Rex, qui intra castellū moratur, bona illorum voluntate visa, pro insigni sua misericordia & benignitate, illos ad se reducere satagit. quare, adinstar boni pastoris, tā leni suauique, vt ipsimet id vix intelligant, emisso sibilo efficit, vt suam vocem cognoscant, nec in hoc perditionis statu hæreant, sed tandem ad proprium habitaculum redeant. Hic porro pastoris sibilus adeò potens est & efficax, vt res externas, quibus intricati & affixi erant, relinquentes in castellum tandem se recipiant.

Sensus & potentiæ animæ sunt velut arcis præsidiarij.

Numquam id ita plane mihi declarasse videor, ac nunc. Nam ad Deum in interioribus quærendum (ibi enim melius, & ad nostrū cōmodum oportuniùs, quàm in creaturis, Augustino teste, inuenitur; nā postquam illum, in multis locis quæsiuisset, ibi tandem eum reperit) quàm maximè conducit, quòd hanc nobis gratiam Deus præstat. Neque verò puteris, id per intellectum nos cōsequi posse, dum connitimur vt de Deo intra nos ipsas præsenti cogitemus; aut per imaginationem, illum in nobis esse imaginando. Bonum quidem id est, & excellens quædam meditandi ratio, cùm certissimè veritati innitatur, nimirum Deum intra nos ipsos præsentem adesse. Verùm non est hoc quod volo: hoc namque vnusquisque, Dei ope & fauore, facere potest: at quod dico, alio longè

modo fit : nam ſubinde contingit, vt etiam antequam ſonum de[...] cogitare incipiat, iam gens illa intra caſtellum verſetur; vt tamen, vnde nam aut qua intrauerit, vel quomodo paſtorem [...] ſibilantem inaudiuerit; neque enim per aures ſonus aliquis [...] eſt (nihil quippe auditur;) nihilominus perceptibiliter ſuauis [...] in interioribus recollectio ſentitur; quemadmodum ad oc[...] debit, cui id datur experiri: non enim melius aut apertius id poſſ[...] clarare. Videor mihi legiſſe, perinde id fieri, ac in hericio vel te[...] ne, quando ſeſe intra ſe contrahunt. Bene is rem hanc intellexera[...] tet, qui hac ſimilitudine eam declarauit: verùmtamen animalia [...] ſeipſa ingrediuntur, cùm ipſis lubuerit; at hic, in noſtra pote[...] ſitum non eſt, ſed tum fit cum hanc nobis gratiam Deus face[...]

Quibus Deus hanc gratiam faciat.

Equidem ſic exiſtimo, Maieſtatem ipſius non alijs eam præſtare, q[...] ijs qui res ſæculi huius iam repudiarunt (non dico tamen, vt eas de[...] & opere ipſo repudient illi, quos ratione ſtatus id facere impoſ[...] eſt; ſed affectu ac deſiderio) cùm illos particulatim ad hoc voca[...] bus interioribus intendant. Vnde mihi perſuadeo, ſi modò Mai[...] eius dare locum velimus, fore, vt ipſa ijs quos ad maiora iã vocare [...] non ſolùm hoc verum etiam alia datura ſit. Quare quiſquis hoc [...]

De ob gratiam acceptam agenda gratia.

experietur & intelliget, ſummopere eum laudet neceſſe eſt: æquiſſi[...] namque eſt, hanc in ſe gratiam ac Dei munus agnoſcat, eique pro [...] gentes gratias agat, vt ſe hac ratione ad alias maiores ab illo recipie[...] diſponat. ſimul etiam diſpoſitio hoc eſt, ad illum audiendum & [...] tandum, quemadmodum in nõnullis libris facere iubemur, vt videl[...] ſtudeamus non multum diſcurrere, ſed attenti eſſe ad videndum [...] Dominus in anima operetur. Quamquã, intelligere nequeam, quom[...] do, ſi Maieſtas ipſius nondum ſuo nos rore irrorare inceperit, noſtr[...] cogitatio detinere queat, ita vt non plus damni, quã emolumẽti adfe[...] eſto hac ſuper re ſatis multũ ſit à nonnullis viris ſpiritualibus diſpu[...] Quod ad me (vt paruam meam humilitatem fatear) numquam hu[...] vllam ſufficienter rationem mihi dare potuerunt, quæ me in ipſorum [...] tentiam pertrahat. Horum nonnemo allegauit mihi librum quem [...] ſancto viro F. Petro de Alcantara compoſitum, quem & ipſa vt ſanct[...] reputo (cui me libẽs ſubijcerem, quòd hoc illum ſatis noſſe ſciremus) [...] cùm pariter legiſſemus, comperi ipſum idemmet dicere, quòd ipſa h[...] eſto non ijſdem verbis; ſed ex ijs quę dicit, colligere eſt, opus eſſe, vt [...] iam excitatus ſit.

Cogitatio quomodo ſe detineri queat.

Fieri quidẽ poteſt, me errare; ſed quæ ſequuntur rationes hoc [...] perſuadent & conuincunt. Prima eſt, quòd qui in hac operatione ſp[...] tus minus facere cogitat, vel vult, plus alijs præſtet. Quare non [...]

nobis hic faciendum est, quam vt, velut pauperes & omnium egeni, coram potenti opulentoque Imperatore prostrati, aliquid ab eo petamus, & quamprimum oculos in terram deijciamus, &, quod daturus est, cum humilitate exspectemus. Cumque per secretas & arcanas illius vias, intelligere videmur, nos ab ipso exaudiri, tum quidem consultum est tacere, quandoquidem nos apud se versari passus sit. neque tunc inconsultum fuerit, dare operam, (si quidem possimus) nihil vt per intellectum operemur, aut discurramus; at, si videamus, nos à Rege illo nec auditos esse, nec videri, non debemus velut attoniti & consternati hærere. satis namque anima attonita manet, cum hoc ipsum procurauit, & multo fœdior, & oratio fortassis, per eam quam sibi, ad nihil omnino cogitandum intulit violentiam; inquietior. Sed credamus necesse est, Dominum velle, vt ab ipso aliquid petamus, & coram eo consideremus, ipsum optimè scire & nosse quid nobis conueniat. Equidem in animum inducere nequeo, vt humanas industrias & operam aliquid posse credam in ijs, quibus Maiestas illius limitem certum posuisse, ac quæ sibi reseruare voluisse videtur; quod non item in alijs multis, quas per nos, ipsius cum fauore, exequi possumus, fecit, quales sunt, austeritates corporales, opera bona, & orationes quousque nostra pertingere & se extendere potest infirmitas ac miseria. Altera verò ratio est, quod opera illa interna, planè suauia & pacifica sunt; opera verò pœnosa & laboriosa exequi, plus dispēdij afferat quàm compendij (pœnosum opus voco omnem violentiam, quā ipsi nobis inferre volumus, vti esset, si spiritū & respirationē comprimere ac retinere vellemus.) sed anima se in Dei manꝰ resignet, vt de ea is faciat quodcunque voluerit, quàm potest minimè, de suo commodo laborando, quàm autem potest maximè, in Dei se voluntatem resignando. Tertia est, quòd hoc ipsum studium & contentio, quòd ad nihil omnino cogitandum adhibetur, cogitationem forsitan ad multum cogitandum excitaturum sit. Quarta denique est, quòd nihil substantialius Deoque acceptius sit, quàm vt illius honorem ac gloriam vbique præ oculis & in memoria habeamus, nostri ipsorum verò, nostrique lucri, deliciarum ac consolationis obliuiscamur. Quomodo ergò sui obliuiscatur is, qui ita anxius ac sollicitus est, vt sese mouere non audeat, neque etiam intellectum, atque effectus ac desideria sua, vt sese, ad maiorem Dei gloriam desiderandam moueant, neque etiam de ea quam is habet, gaudeāt sinit? Cū verò Maiestas illius, intellectū vacare & quietū esse vult, tunc alio eum modo occupat; atque in cognitionem tam illustre, ac tam supra omne quod ipsi assequi possumus, lumen infundit, vt eam velut absorptam manere faciat, tuncq; intellectus, (vt tamē nesciat

Quomodo Deus intellectum occupet.

homo, quo id modo fiat) multò meliùs edoctus manet, quàm præ
cumque adhibere ipsi possumus diligentias, vtpote quæ non
causa sunt, vt magis is perdatur. Cùm enim potentias nobis Deus
rit, vt per eas laboremus, & omnia quæ sunt suum præmium habe
non est quòd eas incantare aut vincire studeamus, sed suo eas
fungi sinamus, quoadusque ad alud sublimius & altius à Deo
tur. Quod autem conuenientius ac potiùs facere posse ac debe
tem animam illam, quam in hanc mansionem Dominus introd
est dignatus, est hoc quod dixi; adhæc vt sine vlla violentia ac
discursum intellectus constringere ac velut colligare procure
tamen eum suspendere, vti nec cogitationem: quamquam bon
meminerit se in Dei præsentia & conspectu agere, & quis sit
si verò illud ipsum quòd in se sentit, ipsum absorbeat & inebrie
me licet; sed intelligere is nolit quid sit, quia id voluntati
sinat: ergo eam frui eo quòd habet, sine eo quod ad hoc vllam
rit industriam, sed tantum verba aliquot amorosa proferat. Nam
etsi hîc sine vlla omnino cogitatione manere, non studeamus,
men sine vlla sumus, esto id quàm breuissimo duret spatio. sed, quem
modum alibi dixi, causa, cur in hoc orationis modo intellectus
sus cesset, (in illo, inquam, qui hanc mansionem iam intrare
nam recollectionis orationem coniunxi cum hac, de qua & prius
debebam, & quæ multò inferior est eâ quam orationem diuinorum
stuum vocaui; sed quæ fundamentum ac velut principium est
illam perueniatur: nam in oratione recollectionis nec meditatio,
intellectus operatio prorsus omittenda est) causa in quam est, quòd
sit velut fons viuus & manans, qui per tubos aut canales minimè
currit. vnde se submittit ac humiliat, aut potiùs humiliatur, quòd
se intelligere non posse ea quę vult; itaque, fluctuãs ac nutabunda
illucque fertur, adinstar stolidi, quia nusquam quiescit aut sedem
figit. Ceterùm voluntas ita in Deo suo fixa & stabilis est, vt
tumultus illius ei quàm molestissima sit; vnde hoc ipsa curare
nã id multũ eã perdere faceret de eo quo iã fruitur; sed ipsum
in amoris brachia sese conijcere: nã Maiestas illius eã edocebit,
hîc facere oporteat. nam omnia penè in eo sita sunt, vt tanto bono
dignam reputet, atque gratijs agendis se totam occupare.

Cur in oratione intellectus non discurrat.

Vt autem de oratione recollectionis aliquid dicam, ideo
de effectibus seu indicijs, quos in animabus, quibus Deus
hancce orationem cõcedit, cernere est, sum locuta. Quemadmodũ
ad oculũ intelligitur, suã animæ dilatationé atq; extensionẽ esse
ac si aqua quodã è fonte manãs canalem aut ductũ non haberet,

fueret, sed fons ipse ita affabrè factus esset, vt quo plus ex eo aquæ efflueret, eo fabrica ac scyphon ille maior fieret: sic & in hoc orationis modo plura alia mirabilia quæ Deus in anima operatur, contineri videntur: eam namque habilitat, ac sic paulatim disponit, vt, quidquid in illam influit, continere possit. Hæc porro suauitas & interior dilatatio colligitur ex ea quæ hinc ei manet, cùm in ijs quæ ad Dei obsequium spectant, iam ita restricta & ligata non sit atq; erat antea, sed longè extensior ac dilatatior; adhæc ipso suppliciorum infernalium timore iam adeò non coarctetur. nam, licet maior exinde ei ne Deum offendat, timor maneat; nihilominus seruilis timor penitus hîc deperditur, magnaq; eo aliquando fruendi fiducia ac spes illi manet. Quin & austeritatum subeundarum timor, ne fortè per eas valetudini detrimentum aliquod inferatur, quem habere antea solebat, tunc abscedit; nunc enim omnia se, in Deo, posse putat, & maiora illarum subeundarum desideria habet, quàm habuit hactenus. Timor quoque laborum, quem habere solebat, iam multò temperatior est; quòd fides eius iam magis viua sit; & intelligat, si quidem propter Deum eos patitur, sibi à Maiestate illius gratiam dandam, ad eos patienter & generosè sustinendos. quin imò eos interdum vltrò expetit ac desiderat, quòd prompta ac resoluta voluntas illi maneat, ad aliquid Dei nomine faciendum; &, quòd magis & perfectiùs illius magnitudinem iam perspectam habet, hinc se eo miseriorem ac viliorem reputat; & quòd gustus & consolationes diuinas iam experta est, hinc delicias mundanas nonnisi meras sordes & inanias esse videt; atq; ideo se affectumq; suum paulatim ab illis retrahit, quin &, ad ipsum faciendum, iam magis suapsius domina est. Denique, in omnibus virtutibus iam multò perfectior est, ac melius eas exercet; atq; in illis vsque & vsq; proficere nō desinet, nisi aut prorsus resiliat, aut aliquid quo Deū offendat committat. tum quippe omnia perdita & frustra sunt, ad quantumcumque sublime perfectionis culmen anima etiam ascenderit. Est autem id ita intelligendum, quasi, etsi fortè semel aut bis hanc animæ alicui gratiam Deus faciat, omnes illæ quæ dictæ sunt gratiæ in illa maneant, si eas cōtinuò non recipiat: in hac namq; perseuerantia omne bonum nostrum situm est.

Quomodo in ea anima dilatetur.

Quomodo animam immutet.

Porro vnius rei seriò commonere visum est eum, qui se ad hunc statum proiectum videbit; omninomodis vt caueat, ne se in vllam Dei per peccatum aliquod offendendi occasionem conijciat. nondum namque anima hîc adeò robusta vel adulta est, sed adinstar infantis primùm lactere incipientis; qui si se à matris vberibus diuellat & submoueat, quid de illo exspectari aliud quàm certa mors potest? Equidem vehementer metuo, ne hoc idem contingat ei, qui, postquam hanc & Dominus gratiam præstitit, orationem deserit, nisi maxima & prægnantissima eum ad

Peccatorii occasiones vitandæ.

ſithoc faciendum cauſa impellat, vel quamprimùm rurſus eam reſtitu-
aliàs enim de malo in peius ruet. Noui, quàm meritò, & multum, hac
caſu timere nos oporteat; & noſco nonnullos, quorum ſanè me quo
maximè miſeret, quibus, quod dico, contigiſſe vidi, eò quòd ſe ſeru
xiſſent ab eo, qui tam amicabiliter & amorosè ipſis in amicum ſe ha
& hoc ipſum etiam opere oſtendere, cupiebat. Seriò & ſolicitè pro
moneo, ne in vllas peccandi occaſiones ſe conijciat. Plus namque a
bolus connititur, vt vel vnam illarum animarum ſubuertat, quin
lias multas, quibus id genus gratias DOMINVS præſtare non di
tur: quòd illæ multum nocere dæmoni queant, tum plurimum a
ad ſui ſequelam trahendo, tum in Eccleſia Dei magnum forſitan
ctum faciendo. Et quamuis aliud non eſſet, quàm quòd Medi
ipſius illas ſingulari quodam amore videat proſequi; hoc vnum
ſatis eſt, vt is omnem, ad eas perdendas & ſubuertendas, operam
hibeat & conatum: vnde fit, illas validè impugnari; &, ſi expugn
tur, multò pereunt profundiùs, maiorque longè illarum interitus
quàm aliarum.

Animam feruentem cur diabolus magis oppugnet quàm aliã.

Vos verò, cariſſimæ, quantum colligere eſt, ab hiſce pe
immunes & liberæ eſtis: aſt à ſuperbia & vanæ gloriæ ſtudio D
vos liberet; quin & ab inſidijs diaboli, præſertim, quibus id g
gratias & chariſmata fingendo vult imitari. quod colligi potes
quòd eoſdem effectus non operabitur, ſed planè contrarios. V
autem vos periculi commonere cupio (tametſi alio in loco
vos monuiſſe memini) in quod non paucos orationi deditos
præſertim mulieres; quæ quòd viris imbecilliores ſumus, hu
iam rei quam dicere hîc inſtituo, magis ſumus obnoxiæ) inc
noui. videlicet nonnullos ob frequentes pœnitentias, orationes
vigilias, tum quòd complexione ac natura ſua debiles & imbec
ſunt, vbi delicijs quibuſdam ſpiritus recreantur, à natura ac
deſtitui; cumque internum aliquod gaudium ſentiunt, & e
riùs deliquium ac debilitatem quamdam, cumque dein accedit
nus, quem vocant ſpiritualem, quod quid paulo maius eſt co
dictum eſt; vnum velut alterum eſſe, nec inter hæc diſcrimen
putant, itaque ſe ab eo abſorberi ſinunt: & quo vlteriùs progre
tur, eo abſorbentur magis, quòd natura & corpus magis debil
tur. illi autem id in ſuo ſenſu putant eſſe raptum, ego verò id
fatuitatem, cùm non ſit aliud, quàm tempus ibi perdere, & valet
dinem deſtruere. Scio, vnam per octo integras horas hoc in ſtatu
quæ tamen tunc ſenſus penitus expers non erat, ac de Deo nihil omn
ſentiebat: & hæc per ſomnum, cibum, & auſteritatis moderation

Dæmon cõtrarios effectus operatur & Deus.

Nonnulli ob nimiam rerũ exteriorum ad diuinas conſolationes ſe reddunt incertos.

Raptus fictitius quis ſit.

bitandem restituta est; fuit enim quidam qui ipsam intelligeret; nam & Confessarium, & alios multos, quin & seipsam deceperat, esto data opera neminem decipere vellet. Credo, diabolum satis ad hoc fuisse conatum, & collaborasse, vt aliquod hinc lucrum referret; iamq; non vulgare inde referre incipiebat.

Sciendum verò, cùm id verè à Deo venit, tametsi tum interiùs, tum exterius deliquium sentiatur, id tamen illi animæ non accidere, quæ vehementes in sese motus ideo sentit, quòd Deo se tam vicinam videat. deinde motus hic tam diuturnus non est, sed quàm breuissimus. Licet autem ipsa rursus exinde absorbeatur, & eamdem orationem experiatur, tamen, si nulla sequatur debilitas (vti dixi) eatenus id non pertingit, vt aut corpus dissoluat, aut vllum sensum exteriorem in eo operetur. Quapropter monitas vos volo, vt, cùm hoc in vobis sentietis & percipietis, sine mora rem ad Præpositam deferatis, ab eoque vos quàm potestis maximè diuertere studeatis; ipsa verò eas tam multum & tamdiu orationi insistere prohibeat, sed valdè parum orare permittat; adhæc det operam, vt sufficienter dormiant & comedant, quoadusque vires naturales ipsis redeant, si fortè hac ratione perditæ sint. Si verò adeò imbecilli sint corpore, vt ne ista quidem eos inuent, mihi credant non ad hanc se vitam, sed actiuam potiùs à Deo eligi: nam omnis generis & vitæ homines in monasterijs sint oportet. quare munijs actualibus eas occupent Superiores, seduloq; caueant, ne sæpius solæ sint; ita namq; valetudo penitus destrueretur. & hoc eis nimis quàm magna futura est mortificatio. Hac porro ratione probare Dominus vult, quo in ipsum amore ferantur, ac quomodò hanc eius absentiam ferant; & post breue tempus pristinas eis vires restituere dignabitur. sin minùs saltem per orationem vocalem, & obedientiam multum lucrabuntur, ac sic merebuntur id quod hac via promeritæ fuissent, & forsan etiam amplius. Erunt fortassis & aliquę, tam imbecillis cerebri & imaginationis (nonnullas tales ego noui) vt, quidquid cogitant, verè videre sese existiment. quod sanè perquam periculosum est. Verùm, quia hac de re fortassis agam postea, hinc plura de ea nõ scribam; cò quòd in hac mansione plus æquo me diffudi; quod hæc sit, in quam plures animas ingredi arbitror, quàm in illam aliam. Et quoniã hic naturalia, simul & supernaturalia reperire est; hinc plus in hac creare damni dæmon homini potest: nam in ijs quæ adhuc describendæ sunt, mansionibus Dominus tantum ei non permittit, nec tantam potestatem concedit. Ipsi honor sit & gloria in sæcula. AMEN.

Indiscreta austeritates & oratio quomodò rescindenda.

Quarum mansiones plures ingrediuntur.

MAN-

MANSIO QVINTA.

Quatuor complectitur Capita.

CAPVT I.

INCIPIT EXPONERE, QVO ANIMA MODO IN ORATIONE Deo se vniat: ostendit adhæc, quibus è signis colligi queat, nullam hic fraudem subesse.

Quintæ mansionis bona quanta.

QVibus vobis verbis aut quomodo exponere queam, carissimæ filiæ, diuitias, thesauros, & delicias, quibus quinta mansio redundat? Equidem satius existimo, nihil dum de ijs quæ adhuc reliquæ sunt dicere, cum nec lingua verbis queat exprimere, nec intellectus capere, nec similitudines ad ipsum declarandum vllæ sufficiant, aut me iuuare possint; quæ enim in terra sunt omnia, nimis quàm ad hoc tenuia & inconuenientia sunt. Emitte de cælo lucem, Domine, vt hasce ancillas tuas aliquatenus illeam illuminare (cùm, vt aliquæ illarum adeò ordinariè hîsce gaudijs perfundantur, dare digneris) ne fortè decipiantur, diabolo sese in angelum lucis transfigurante, cùm totus illarum desideriorum scopus nonnisi sit, quam velle quod tute vis. Et licèt dixerim, *aliquæ illarum*; tamen quæ paucissimæ inter eas sunt, quæ eam de qua iam loquar, mansionem ingrediantur. Porro aliæ magis, aliæ verò minus; atq; ideò dico, eas quæ in hanc ingrediuntur, potiorem quidem numerum esse; tamen nonnullarum, quas in hoc habitaculo esse dicam, paucissimas, participes reddi credo. Verùm adhuc pro magna Dei misericordia beant oportet, si vel ad introitum ac portam pertingere ipsis concedatur. Nam sicut, licet multi sint vocati, pauci sunt electi: pari modo hîc tametsi omnes, quæ sacrum hunc Carmelitarum habitum gestamus orationis & contemplationis studium vocatæ sumus (hæc namq; fuit nostri initia fuere, ab hac familia, à sanctis illis Patribus montis Carmeli incolis, qui per tantam solitudinem, & tam singularem mundi despectum thesaurum & pretiosam hanc margaritam, qua de agimus, quæritabant, descendimus;) valdè tamen paucæ sumus, quæ non Dominus eam nobis patefaciat ac detegat, disponimus. Nametsi (prout quidem exterius apparet) sicuti iam incedimus, bene incedamus, vt tamen ad ea, quæ nobis in virtutum negotio necessaria sunt pertingamus, alijs multis opus habemus, atq; inprimis ne negligentes simus nostri ipsarum obliuiscamur. Atq; ideo, sorores meæ, impensè (quoq; Deum rogemus, vt, quoniam cælo aliquatenus, adhuc in terra existentes possumus, suam ipse nobis gratiam & fauorem ad hoc concedat (ne nostra id culpa impediatur;) adhæc viam nobis demonstret, animæ

Discalceatarum fervor & gratia.

addat,eatenus vt fodiamus, quoadusque absconditum hunc thesaurum inueniamus:cùm certissimum sit, hunc intra nos latere. hoc namque libenter,si quidem id à nobis sciri,Deo placeat,declarare vellem. Dixi, *animæ vires addat*,vt scilicet noueritis, corporis vires non requiri in eis, quibus eas Dominus Deus noster negauerit; vt qui neminẽ impossibilitat, quo minùs suas diuitias comparet; modò quis det quod habet, satis ei est,tam magnus Deus sit in æternum benedictus.

Totum Deo aandum.

Sed considerate,carissimæ,vt id de quo loquimur,consequi valeatis,ipsum nolle vobis aliquid reseruetis, siue parum,siue multum. nam totum sibi vult;& iuxta id quod ei vos dedisse intelligetis, maiorem minoremue gratiam recipietis.Non est melior ratio probandi intelligendique,vtrum ad vnionem oratio nostra perueniat,an non, quàm hæc. Nolite cogitare,somnium esse,aut rem somniatam,vti prior illa. somniatam inquam:animæ quippe ibi velut dormitans & sopora ta videtur, quæ tamen(vt quidem ei apparet)nec planè dormit, nec omnino se experrectã esse sentit.Hîc verò Deo totaliter excitata est, esto rebus mundi huius, & nobis ipsis,planè dormiat:nam reuera,& de facto,paruo illo temporis spatio,quo hæc durat vnio,sensus quodammodo expers manet,vt etiãsi velit,nihil cogitare possit(Non est porro necesse,aliquo artificio cogitationem suspendere)& ne quidem,si amet,intelligit,quomodo amet,nec quid sit quod amat,neu quid vellet.Denique ita est, quasi mundo penitus mortua esset quò magis viuat Deo;quod certè suaue quoddam mortis genus est.Mortis,inquam; est enim auulsio quædam animæ ab omnibus operationibus,quas,quamdiu in corpore agit,exercere potest. Suaue quoque;nam, esto anima de facto in corpore sit, ab eo tamen auelli & disiungi videtur,quo meliùs in Deo manere possit: adeò quidem euidenter, vt nesciam,an vel tantum ei vitæ maneat vt spiritum ducat. Iam illud ipsum mecum recogitabam, videtur porro mihi sine respiratione esse;saltem,si respiret,id ipsa non percipit, nec intelligit; imò omnis illius intellectus se impendere vellet ad intelligendum aliquid eorum quæ sentit.quòd autem vires eius,eatenus se non extendant, ita attonita hæret,vt(si non & omnem motum amittat)nec pedem, nec manum moueat; sicut inter nos homines communiter loqui solemus de aliquo, qui ita deliquium patitur, vt nobis mortuus esse videatur. O secreta Dei! quàm libenter, illa exponere & detegere conando non satiarer, si me putarem aliquid quod valeat, posse dicere, itaque sexcentas inanias & ineptias proferam, vt vel semel aliquid dicere queam, quo ad Dominum maximè laudandum excitemur.

In vnione anima Deo totaliter excitata est.

Illa describitur.

Dixi superiùs, non esse rem somniatam; nam in superiore mansione,quoadusque magnam habeat experientiam, anima semper dubia manet,

manet, nesciens quid hoc fuerit, num videlicet phantasmate aut fa-
delusa sit, num dormierit, num à Deo id datum sit, an non de-
cacodæmon in Angelum lucis transformarit? Sexcentæ igitur
nent suspiciones: & bonum porro est ipsam eas habere: quia (v
dictum est) etiam ipsa natura nos hic interdum decipere potest.
enim animalibus venenatis tam facilis huc non sit accessus, nonn
lacertulæ facilè eò possunt penetrare: quòd enim tenues sint &
quocumque se facili negotio insinuant. quæ licèt noxam non
præsertim dum parui fiunt (sicuti antè dixi:) sunt quippe co
culæ, quæ ab imaginatione, & ijs quæ dicta sunt, proceduntmo
men importunæ sunt & molestæ. Hic verò, quantumlibet tenu
certæ, in mansionem hanc subire nequeunt; nulla quippe ei, ma
tio nulla memoria, intellectus denique nullus, quæ hoc impe
num queat. Et asseuerare ausim, si quidem vera cum Deo vn
monem illuc nec penetrare, nec vllam inferre noxam posse
que Maiestas cum animæ essentia coniuncta & vnita est, vt accede
nè non sit ausurus, imò ne quidem secretum hoc intelligere que
ro, si certum est, illum cogitationes nostras ignorare, & non
multo minùs rem adeò arcanam intelliget; (actus inquam
& voluntatis) etenim imaginationis cogitationes aperte diabo
spicit & videt, nisi Deus eũ hic excæcet, in quo maledictus ille
nequaquã nobis nocere potest! Vnde anima eò quòd Deus in
ratur, insignem & non vulgarem sibi fructum comparat, adeo v
eam impedire aut disturbare possit, ne nos ipsæ quidem. Q
animæ non dabit is, qui ad dandum ita pronus est, & quidq
potest?

Videor vos turbatas & confusas videre ex eo, quòd est
nem cum Deo, & plures alias vniones esse dixi: & quomodo, si
tur (etsi etiam sint in rebus vanis, quando eæ valdè amantur) e
mon animas erga illas affici faciat, & vniat; quamquam non
quo Deus, nec cum vlla animæ delectatione, satisfactione, pa
dio. Etenim gaudium quod hic sentitur, omnia huius terræ gaud
nes voluptates & delectationes mundi longè transcendit. Adhæ
aliud inspiciendum non est, quàm vndenam Cœlestia, & vnde
rena gaudia progignantur: quippe valde diuersus eorum sen
reipsa per experientiam didiceritis. Memini dixisse me alibi, tale
traque hæc gaudia discrimen esse, perinde atque si terrena ext
tum corporis superficiem afficerent, cœlestia verò ad ipsas vsque
las penetrarent, & bene rem acu videor tetigisse, non enim sci
do possem.

Suspiciones hic anima suberiitur.

Cogitationum molestia,

Demen in oratione vnionis animæ non nocet, cur

Gaudia terrena & cœlestia quo modo differant.

Nondum vobis satisfactum esse, videor: adhuc enim putabitis, vos posse decipi, cum interiora illa animæ nimis quam examinatu difficilia sint. Et, quamuis rem experto dicta sufficiant; quia tamé magna inter vtrumque est differentia, certam vobis dare notam ac signum volo, è quæ certò cognoscere, & nullatenus dubitare possitis, nũ hoc à Deo proueneric. hanc namque illius Maiestas hodie menti meæ indidit; & (prout mihi quidem videtur) ipsa certa est & indubitata. In rebus difficillibus & arduis, etsi eas ipsa mihi intelligere, ac verum dicere videar, semper tamé ita procedo, vt dicam, *Ita id mihi videtur*: si enim in illis errem paratissima sum, ad ijs quæ viri eruditissimi de illis censebunt, credendum: nam, quamuis fortè hi hæc ipsa non sint experti, habent tamen huiusmodi in rebus nescio quid singulare; adeò vt, cum Deus eos tamquam lumen, à quo Ecclesia sua illuminetur habeat, si quando veritas aliqua declaranda venit, hanc ipsis aperiat, vt, illis tradentibus, hæc passim ab alijs admittatur. Et, si quidem dissoluti distractique non sunt, sed Dei famuli ad illius magnalia nullatenus obstupescunt; nouerunt quippe, illum plura & maiora posse. Et, paucis vt complectar, quamuis fortè horum aliqua scripto commissa aut declarata non sint; alia tamen scripta inuenient, è quibus videre possunt, hæc & similia posse pertingere. Magnam ego rei huius habeo experientiam; quam etiam quorumdam semidoctorum meticulosorũ tractatione mihi paraui, vt mihi illa admodũ caro steterit. Hoc saltẽ pro vero habeo, & asseuero, quisquis credere noluerit, Deũ multo plura posse eumq; dignatũ esse, & etiamnũ hodie dignari, creaturis suis subinde talia cõmunicare, ianuã ei ad illa ipsa recipienda, arctè occlusam esse. Quocirca numquã id vobis eueniat, carissimæ, sed longè maiora, & adhuc maiora de Deo credite. nec eos considerate, quibus hasce gratias elargitur, improbine an probi sint: nouit id namq; Maiestas illius, vti iã alias dixi; non est nostrum in id nos ingerere, sed in simplicitate cordis & humilitate Maiestati eius seruire, eamque in operibus & mirabilibus suis laudare.

Dictis virtũ quantum S. M. attribuatur.

Vt ergo ad notam, quã & verã esse dico, reuertar; nunc videtis, hãc animã, quã Deus penit⁹ attonitã & sensus omnis expertẽ fecit (quò meli⁹ veram sapientiam ei insculpat & indat) nec videre, nec audire, nec quidquam intelligere, toto illo tempore (quod semper nimis quàm breue est, & etiam adhuc breuius ei videtur, quàm reuera sit) quo in illo statu est. Deus siquidem ita se in animæ illius interiori constituit, vt, cùm ad se ipsa reuertitur sibiq; redditur, nullatenus dubitare possit, quin in Deo fuerit, & De⁹ in illa. Hæc porro veritas tam ei firmiter inhæret, vt,

Hæc nota, quam S. M. hic ponit ad dignoscendum veram vnionem (quæ est certitudo quædam pr ysus indubitata, quam Deus anima cui sese vniuit, dat, quòd nimirum ipse fuerit, qui se vniuit) est vera & valde certa, è qua colligi queat, vnionem hanc à Deo venisse, vti S. Mater hic

hic ait. Verum esto infallibile signum sit, Deum fuisse qui se animæ vniuit, non hinc tamen infallibiter colligi potest, animam hanc in statu gratiæ esse, nam Deus quoq; se vnire potest ijs qui in gratia statu non sunt, vt delicij huius adminiculo eos è malo statu educat, & ad se pertrahat, quemadmodum alibi in loco Sancta Mater ostendit ac docet

tametsi multi effluerent ante quam rursus hanc ei gratiam, faceret, nullatenus eius ipse catur. Vt etiam taceam effectu post eam in anima manent; de quo postea suo loco agam; hoc non permultum ad rem facit &

Dicetis verò mihi, quomodo id anima viderit, aut intel si tunc nihil omnino videat, nec intelligat? Non dico, illam illo ris puncto id vidisse, sed postea videre; & non, propterea quòd sed solùm certitudo quædam in anima remanens, quam no Deus ei indere potest. E quidem noui quamdam, quæ cùm nondù vel inaudisset, Deum omnibus in rebus per præsentiam, potentiam, essentiam inesse; per vnam tamen talem gratiam sibi à Deo fact firmiter credidit, vt, quamuis è semidoctis illis (quos modò dixi quispiam, à quo ipsa percontabatur, quomodo Deus in nobis qui hoc tam parum sciebat, atque ipsa antequam id illi Deus ind illi diceret, nonnisi per gratiam in nobis esse; hanc sibi veritatem naciter impressam haberet, nullatenus vt ei crederet, & id ipsum ex alijs scisciteretur; qui cùm ei veritatem rei aperuissent, non me ter in animo est recreata. Videte tamen, carissimæ, ne hic decip & erretis, existimantes certitudinem hanc forma aliqua corpo nobis relinqui, perinde ac corpus Domini nostri IESV CHR in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento est, etiamsi ipsum ibi non mus. hîc enim hac ratione non manet, sed dumtaxat cum Quomodo ergo id quod non videmus, tanta in nobis certitudine re potest? Equidem id nescio dicere; illius quippe sunt opera nihilominus me dicere, scio. Et sanè, cui hæc certitudo inde nó huius non totam animam, sed aliquam dumtaxat ipsius potentiam Deo vnitam fuisse, aut id aliud quoddam gratiarum quas dispe animæ Deus facit genus fuisse dicerem. Non enim nostrum est, bus hisce rebus rationes inquirere, ad videndum quomodo id fiat ergo mens & intellectus noster, ad hoc intelligẽdum nimis qua sit, cur hęc inquirendo frustra eum defatigemus? satis est, videre id facit, omnipotentem esse.

Certitudo post vacationem vnionis, quòd Deus fuerit, qui se vniuit, quomodo in nobis maneat.

Cant. 1.

Huius, quod dico nihil nos huc à parte nostra conferre, sione, mihi in mentem venit eius, quod sponsam in Canticis inaudistis: *Introduxit siue intulit, me Rex in cellam vinariam.* Nu autem, se vltrò in eam iuisse. Præterea dicit, se dilectum suum per compita, huc illucq; cursitando, quæsiuisse. Hîc itaque (quantum

telligo) cella est, in quam nos Dominus introducit, & infert, quando & quomodo vult: at, vt per nostram operam & diligentiam illuc intremus nostra sumus; quippe Maiestatis illius est, nos in eam introducere, & facere vt in animæ nostræ centrum intremus. Vtque melius mirabilia sua ostendat, non vult vt voluntatis nostræ quidpiam nobis retineamus, sed eam penitus & totam ei resignemus, neque vt potentiarum aut sensuum ianuam ei aperiamus, (omnes namque sopiti sunt:) sed in animæ cerrum ianuis clausis, sicut olim ad discipulos suos ingressus est, dum ait *Pax vobis:* & è sepulcro, non reuoluto lapide obturante, surrexit, introgredi cupit. Deinceps vero, in vltima mansione videlicet, videbitis, quomodo Maiestas illius velit, vt anima in ipso sui centro magis ipso fruatur, quàm hic. Quàm vero multa & magna videbimus, carissimæ, si præter nostram vilitatem & miseriam aliud nihil videre velimus! neque enim dignæ sumus tam potentis Domini ancillæ esse, cuius mirabilia assequi aut intelligere non possumus. sit ipse in æternum benedictus. Amen.

Deus solus nos vnire sibi potest, nihil nos in hoc efficere.

CAPVT II.

EAMDEM PROSEQVITVR MATERIAM ORATIONEM Vnionis subtili quadam similitudine declarat: tradit item effectus, qui post illam in anima manent. Est caput hoc notatu dignissimum.

PVtabitis fortassis, omnia, quæ in hac mansione videnda occurrunt, à me dicta iam esse: sed adhuc multa desunt: nam (vti antè dixi) in hac datur magis & minus. Quantum tamen ad vnionem spectat, plus me dicere posse non existimo. Quãdo ergo anima, cui Deus hasce gratias concedit, se disponit, multa sanè dicenda sunt de eo quod Dominus in ea operatur. Aliqua illorum hic proferam, & quis animæ ijs acceptis sit status. Vt vero hoc ipsum meliùs exponam, similitudine quadam, quæ ad hoc propositum, & intentum videtur oportuna, vtar: tum etiam vt videamus, etiamsi hoc in opere quod Dominus solus facit, nihil penitus facere possimus: tamen, vt Maiestas illius hanc nobis gratiam faciat, multum nos à parte nostra præstare posse, cùm videlicet nos ad eam disponimus.

Audiuistis, credo, illius mirabilia in serici productione (solus enim ipse tale quid inuenire potuit) & quomodo semen quoddam, quod minimum pipiperis granum magnitudine non æquat, frondescente iam arbore moro, per calorem, viuere & bombyx fieri incipiat (nam quamdiu alimẽtum illud arboreum quo sustentetur, non germinauit, ipsum velut mortuum manet) & mori folijs enutriatur, donec, vbi iam vermes facti sunt grãdiores, ramusculi quidã illis apponuntur, in quibus ore suo minuto, è seipsis, sericum nent, ac cucullos quosdam vndique quàm arctissimè

Similitudo & productio bombycis.

simè concluſos effingunt, quibus ſe includunt. Sicque eſſe deſinit vermis hic, qui & gradiuſculus eſt, & aſpectu deformis. Ex hoc autem cullo & clauſtro albus quidam gratioſuque admodum papilio prodlat. Niſi hæc quotidie ad oculum viderentur, ſed, vt olim facta, tibis narrarentur, quis ea credere poſſet? aut qua ratione aut argumenassequi poſſemus, rem adeò rationis expertem, vti vermiculus & aculaquædam eſt, tam eſſe in ad noſtrum commodum laborando ſedulam, idque tanta cum induſtria; quin & eouſque, vt operi huic tam miſer vermiculus etiam impendat? Hoc vnum, ad aliquantulum temporis meditandum, materię ſatis ſuppeditabit, cariſſimæ, etiamſi ra non addam: ex hoc namque Dei noſtri mirabilia & ſapientiam gere poteſtis. Quid foret ergo, ſi omnium ac ſingularum rerum pro tatem excutere & adferre vellemus? Vtile cumprimis eſt, horum magnalium conſideratione identidem nos occupari, & gaudere, & luptatem capere ex eo, quòd tam ſapientis iuxta ac potentis Regis ſæ ſimus.

Bombyx & apis Dei ſapientiam oſtendunt.

Sed reuertamur ad id quod initio dicebam: tum ſcilicet vermiculus hic vitam habere, & viuere incipit, quando ſpiritus Sancti calore animatus, generalibus Dei auxilijs, quæ noſtrum nemini non confercooperari, & inde proficere, nec non ijs quæ ſua in Eccleſia reliquit medijs vti incipit; vti ſunt, frequens Sacramentorum vſurpatio, ſanctorum lectio, & conciones; quæ ſola ſunt remedia, quibus anima, quæ præ negligentia ſui, & per peccata, mortua eſt, & impedidi occaſionibus perpetuò verſatur, iuuari poteſt. Quibus dum vtitur viuere incipit, ijſque nec non Sanctis meditationibus ſeſe paulatim ſtentare ac enutrire pergit, quoadusque in plenum excreuerit. Et hoc quod ad propoſitum meum maximè facit, nam reliquum parum fert. Vbi ergo vermis hic adoleuit, ſericum (& hoc eſt, quod imitacebamus) laborare incipit, ſimulque domum exſtruere, in qua etiriturus. Per domum hanc intelligi vellem, Ieſum Chriſtum, vti Apoſtolus ait vitam noſtram abſconditam eſſe cum Chriſto in Deo, & Dominum Ieſum Chriſtum vitam noſtram eſſe. Videtis hîc ergo, cariſſimæ quid per Dei fauorem & auxilium facere poſſimus, cùm ipſamet Maieſtas ipſius noſtrum ſit habitaculum, vti reuera in hac vnionis oratione eſt, nobis illud ædificantibus. Videor velle dicere, quaſi ſi Deo aliquid ipſi vel demere vel addere poſſimus, cùm eum habitaculum eſſe, & nos ipſum ad in eo habitandum, exſtruere poſſe dico; & ſi fortè id poſſumus, non ideò ſit, quod Deo quid auferamus vel adiungamus, ſed nobis, ſicut vermiculi illi faciunt: nam ſtatim ac fecerimus in hoc quidquid parte noſtra poſſumus, exiguum hunc laborem noſtrum, qui proinde

Anima quibus mediis viuere incipiat.

Dominus Ieſus noſtra eſt domus.

hil est. Deus cum magnitudine sua coniungit, tantumq; illi valorem addit, vt Dominus ipse operis huius sit præmium. Et sicuti ipse in hoc opus, laboris & expensæ plus contulit, sic tenues & exiguos nostros labores cum magnis illis, quos Maiestas illius pertulit, coniungere vult, itaque eos inuicem miscere, vt omnia vnum quid fiant. *Quomodo laborem nostrum Deus euehat.*

Eia, igitur, carissimæ, ad hunc laborem festinemus, & cucullum seu domunculam hanc texamus, proprium amorem, & voluntatem nostram, omnemque erga quaslibet res terrenas affectum excutientes, & econtrà pœnitentiæ, orationis, mortificationis, obedientiæ, & quæcumque alia opera scitis, exercentes. Vtinam operaremur prout scimus, & prout faciendum esse edoctæ sumus! Moriatur, carissimæ, moriatur hic vermis, vti moritur postquam perfecit & pertexuit opus ad quòd creatus est; & videbitis, quomodo DEVM videamus, itaque in magnitudinis eius consideratione inuoluamur, & abscondamur, vt bombyx ille in suo cucullo. Notate quod dico, nos DEVM visuras, quemadmodum aliàs dixi, eum in hoc vnionis modo animæ se sensibilem reddere.

Iam videndum, quid de vermiculo hoc fiat: hoc namq; est, ob quod alia omnia dicta sunt. Quid inquam? Quando in hac oratione, mundo satis mortuus fuerit, albus quidam papilio enascitur. Prò Dei magnitudinem! qualis hinc anima egreditur ac prouolat, quòd vel ad modicum spatium in Dei magnitudinem introducta fuerit, eique adeò vnita! quod sane spatium, (vt quidem mihi videtur) numquam ad mediam horam extenditur. Equidem in veritate vobis dico, animam ne seipsam tunc agnoscere. Nam quæ est inter fœdum vermem, & candicantem papilionem differentia, eadem & hic reperitur. Nescit anima, vndenam tantum sit bonum promerita, vel vnde hoc sibi accidere potuerit. Videt quippe tam ardenti se Dei laudandi desiderio æstuare, vt se millies, eius causa, destruere, & in nihilum redigere, ac mille mortes pati vellet. Vnde statim grauissima quæque, maximosque labores pro eo sustinere velle, incipit, aliud vt facere nequeat. Succedit deinde desiderium intentissimum austeritatum subeundarum, solitudinis quoque, & vt quotquot sunt homines Deum cognoscant. Atq; hinc summum in seipsa dolorem sentit, dum illum ab alijs per peccata offendi videt. Verùm hisce de rebus in proxima mansione, magis particulatim tractabitur: quæ enim in hac, & proximè sequente, tractanda occurrunt, penè eadem sunt, tametsi effectuum energia & vis longè sit alia ac diuersa: nam si (quemadmodum dixi) anima, postquam Deus huc eam euexit, semper in vlterius progredi allaboret, grandia quædam videbit. *Quomodo anima sit post vnionem.*

Porro, papilionis huius inquietem videre, cùm tamen toto vitæ

Vnionis alij effectus.

suæ tempore magis quietus & serenatiori mente non fuerit, insignis De collaudandi occasio est. nescit enim vbi si dat aut consistat, vbi quiescat cuòd enim talem sedem ac quietis locum habuerit, hinc ei graue & tedioſum est, quidquid in terra videt : præsertim cùm sæpiùs de hoc vno Deus ei propinat; nam post singulas quibus bibit vices, nouus ei fructus & lucrum inde remanet. Iam opera, quæ aliàs dum esset vermis, fecit quæ erant, paulatim ac sensim culeolum illum conficere, pro nihilo reputa nunc verò ei enatæ sunt alæ: quomodo ergo satis ei sit pedetentim prouo pere, cùm sursum iam euolare possit? Nimis quam parum ei sunt omnia

Ardor animæ post vnionem.

quæcumque propter Deum facere potest; ita intensa & ardentia eius sideria sunt. nec iam admirari potest ea, quæ sustinuere & passi sunt Sa cti, vtpote iam reipsa & per experientiam sciens, quomodo Dominus animam iuuet, & quodammodo transformet, vt non iam amplius eadem ipsa, nec eius figura, sed alia prorsus, esse videatur. imbecillitas enim auſteritates subeundas, quam antea sibi habere videbatur, iam ei videtur corroborata; nimius erga notos, & consanguineos, & opes affectus, mi li vt actus, aut resolutiones, aut ab ijs se auellendi voluntas, satis ad hoc potentes essent, eò quòd tum magis ijs adhærere videbatur, cùm se ab ijs sequestrare conabatur) ita nunc sese habet, vt ei graue sit, aliquid iam facere eorum, quæ, ne Deum offendat, necessariò quoad facienda sunt. Omnia ergo ei grauia & molesta sunt, quòd iam tum reipsa præterierit, veram ac solidam requiem à creaturis dari non posse.

Videor mihi plus æquo diffusa esse; longè tamen plura dicere possem: cui verò hanc Deus gratiam fecerit, videbit, me æquo breuiorem esse. quapropter mirandum non est, si paruus hic papilio nouam sedem quærat, sicut & ipse quoad res terrenas nouus & recens est. Quonam ego se miſellus conferet? neq; enim redire vnde venit & egressus est, non potest. id enim in nostra manu situm non est, quoadusq; Dominus aliquem nobis hanc gratiam facere dignetur. Quàm noui, Deus bone, animam illam labores adoriuntur? quis hoc dixisset fore, post tam sublimem eminentem gratiam acceptam? Verum enimuerò, aut hoc aut illo modo interim dum vuimus, crucem habeamus necesse est. Et, si quis mihi di ceret, se, postquam huc peruenit, semper deinceps in quiete & plenis delicijs agere; equidem tesponderem ei numquam ipsum huc vsq; peruenisse, sed fortasse (si quidem superiorem in mansionem ingressus sit) non nisi gustum aliquem fuisse, eumq; à natura ex parte per deliquium, aut forsitan etiam à diabolo excitatum, qui ideo ei pacem concedit, quo postmodum atrocius ei bellum moueat. Nolo tamen dicere, eos qui huc peruenerunt, pacem non habere. habent eam certè, & quidem valde magnam: etenim ipsimet eorum labores eius sunt valoris, tamq; bonæ

Noui post vnionem animam labores occupant.

Quam pacè & quietem habeant qui ad orationem vnionis perueuere.

radice pullulant, vt inde ijs pax & gaudium enascantur. Quin ex ipso fastidio ac nausea, quod è rebus sæculi huius concipiunt, quoddam ipsis ex eo emigrandi oritur desiderium; idque tam pœnosum, vt, si aliquo id alleuiamento ac solatio leniatur, non aliud id sit, quàm cogitare, Deum velle vt in misero hoc exilij loco morentur. Verùm hoc satis non est, nondum enim anima, post omnia illa lucra, ita in Dei voluntatem resignata est, vti postmodum videre erit: esto se per omnia ei conformare non desinat; non sine molestia tamen, & magno aliquo sensu, quod plura nequeat, cùm plus ei non sit datum; nec etiam sine lacrymis; quotiescumque ad orationem se applicat, hanc pœnam sentit. Hæc forsan aliquo modo prouenit è summo, quam sentit, dolore, tum quòd Deum suum hoc in mundo peccatis offendi & irritari, quin & parui fieri videt, tum quod tam multæ tam hæreticorum, quàm Maurorum animæ pereant; &, quod magis ipsam ad commiserationem mouet, etiam Christianorum. Et quamuis Dei misericordiam immensam esse videat, & hos, quantumlibet flagitiosam vitam agant, nihilominus ad frugem bonam redire, & salutis participes fieri posse; metuit tamen non parum, ne plurimæ in damnationis barathrum ruant.

Illorum dolores & afflictiones.

Prò Dei immensitas. Ab hinc paucis annis, (imo fortasse, diebus) anima hæc nullius, nisi sui solius, curam habebat. quis eam in tam pœnosas solicitudines & curas coniecit, vt, tametsi ad multos annos tali cum pœnositate meditationem instituere vellemus, qualem modo anima illa sentit, nullatenus eam sentire possemus? Si ergo me ad multos dies, imo annos, in magni illius mali, (quale est, DEVM peccatis offendi) meditatione exercere procurem, & nunquam non cogitem, illos qui in interitum ruunt & pereunt, illius esse filios, & fratres meos; nec non pericula in quibus identidem viuimus; quàm deniqúe nobis bonum sit, miserabili hac vita emigrare, an non hoc satis pœnosum & amarum erit? Nequaquam carissimæ, neque enim pœna quæ hic sentitur, similis est eis quas in terra sustinemus: has enim, cum Dei gratia habere possemus, crebrâ de hoc quod dixi cogitatione; verum tamen ad vsque intimas cordis medullas non penetrant quemadmodum hæc, vtpote quæ animam, id etiam non procurantem, & interdum etiam ne quidem volentem, comminuere & commolere videtur. Quid ergo hoc est? vndenam procedit? dicam vobis. Non audistis de sponsa (iam enim secundo id hic, esto alia occasione, dixi) quod eam Deus in cellam vinariam introduxerit, & caritatem in ipsa ordinauerit? Et hoc illud ipsum est: quod enim hæc anima totam in manus illius iam se tradiderit, præ magnitudine amoris ita superata & capta est, vt non sciat, nec velit aliud, quàm vt Deus de ipsa faciat quodcumq; lubuerit. Num-

Pœnositates eorum.

Quomodo Deus animam in cellam vinariam introducat mystice.

quam enim (vt quidem puto) vlli DEVS animæ hanc gratiam præ-
ſtabit, quàm ei quam penitus in ſuam accepit; ac vult ipſam
tamen neſciat quomodo, inde ſuo ſigillo ſignatam prodire: nec
reuera plus de ſuo ea huc non confert aut præſtat, quam cera, cui
ei ſigillum quiſpiam imprimit; neque enim id cera ſibi ipſa im-
mit, ſed dumtaxat ad hoc diſpoſita, mollis inquam, eſt: ac ne
hanc quidem diſpoſitionem habendam ipſa ſe emollit, ſed ne
tùm manet quieta, & ſe tractari ab homine ſinit. O bonitas
DEI! omniane ergo tuis peragi hic debent diſpendijs? tantum
nim voluntatem noſtram cupis, & vt nullum in cera ſit impedi-
tum.

Animæ cera compa ratur.

*Videtis ergo, cariſſimæ, quid Deus noſter hic agat: vt ergo a
nima ſe iam totam ipſius eſſe cognoſcat, dat illi DEVS id quod ha
quod eſt illud ipſum quod filius illius in hac vita habuit. quod certe
xima quædam gratia eſt. Quis enim vmquam magis deſiderare de
è vita hac exire, quàm ipſe? Hoc
clarauit Maieſtas illius in vltima
na, dum ait, *deſiderio deſideraui.* Q
ais Domine? Annon tibi ob oc
verſabatur dira ac feralis illa m
quàm te tam pœnoſè oporteret

**Quando S. Mater hic ait, animas quæ huius ſunt gradus, cognoſcere ſe eſſe Dei, per deſiderium illud (quod Deus ipſis indit) è vita hac emigrandi, ad eum videndum & fruendum; loquitur de cognitione quadam non penitus infallibili, ſed valdè certa moraliter, & ſatis probabili.*

Deſiderium Chriſti ad paſſionem ſubeun dam.

re? Nequaquam: ingens enim amor quo æſtuo, nec non deſi
rium, quo, vt omnes animæ ſalutem conſequantur, deſidero,
mnes haſce pœnas infinities, & ſine vlla comparatione exiſtim
& multæ illæ, quas, ex quo in mundum veni, paſſus ſum, &
iamnum patior, pœnæ, nimis quàm ſatis ſunt ad præſentes
nihili faciendas. Sæpenumerò hoc ipſa mecum reputaui & pe
di: cumque norim pœnam ac tormenta, quæ aliàs pertulit, &
dò perfert, certa quædam anima, quam noui, ex eo quod D
NVM DEVM peccatis offendi videat, (quæ quidem ita
& incomparabilia ſunt, vt mori ipſa mallet, quàm hæc ipſa
cogitabam ipſa mecum, ſi anima, quæ tam exiguam caritatem
bet reſpectu caritatis CHRISTI (quæ cum hac comparata,
dammodo nulla dici poteſt) tam intolerabile hinc tormentum

Chriſti tormentum quod fuerit ex hominū peccatis.

ſerit, quale CHRISTVM IESVM, DOMINVM noſtrum,
ſiſſe, & quàm amaram vitam duxiſſe, cùm omnia ei eſſent
tia, & enormes, quæ in Patrem ſuum committebantur,
ſemper ante oculos haberet & identidem videret, exiſtimandu
Ipſa mihi perſuadeo, & propè certa ſum, multo maiora &
ga hæc tormenta fuiſſe, quàm quæ in ſacratiſſima paſſione

tulit. In illa enim tormentorum & cruciatuum suorum videbat finem. gaudium quoque, quod percipiebat tum ex eo quod morte sua nos redimendos videbat, tum ex eo, quod amorem quo Patrem suum prosequebatur, tantum eius causa & nomine patiendo, testabatur, cruciatus ipsius maximopere leniebat & temperabat. Sicut & hoc in mundo fieri videmus in ijs, qui præ vehementia amoris graues & duras austeritates subeunt, & penè non sentiunt; sed semper eas grauiores, & grauiores, indies subire vellent; quinimò cuncta quæ faciunt, parui ducunt. Quid non ergo feciſſe Maiestatem ipsius putamus, cùm sibi tam insignem, Patri suo ostendendi, quàm perfectè tum ipsi obediret, tum proximum caritate prosequeretur, occasionem videret oblatam? Magna quidem ei voluptas & gaudium fuit pati, ad Dei voluntatem exequendam: at, tam continuò, tot in illius Maiestatem iniurias & offensas committi, & tot animas velut agmine facto in tartarum prolabi, videre; id ego quidem tam durum ac digestu difficile existimo, vt (nisi plusquam homo fuisset) vnum talis tormenti diem satis futurum fuisse credam, ad multas vitas, quanto potiùs vnam, conficiendas.

CAPVT III.

MATERIAM EAMDEM CONTINVAT. TRACTAT de altero quodam vnionis genere, ad quam cum Dei fauore anima pertingere potest, quantumq; ad hoc dilectio proximi conducat. Caput hoc cumprimis vtile est.

REDEAMVS ergo ad columbulam nostram, & videamus nonnulla de his, quæ hoc in statu DOMINVS dare consueuit. Semper autem supponendum est, ipsam identidem conniti debere, vt in DEI obsequio, & in suiipsius cognitione quotidie progrediatur. Nam si plura sibi facienda non putet, quàm hanc gratiam recipere, &, quasi eâ acceptâ iam omnia tuta sint, negligenter se in vitæ suæ ratione gerat, & à via cœli (quæ sunt DEI præcepta) deflectat; idem ei accidet quod bombyci, ideo è semine prodeunti, vt alios producant, ipse verò pro semper mortuus maneat. Semen inquam emittat: persuasum enim habeo, DEVM nolle, vt tam ingens & singularis gratia frustra & in vacuum recipiatur, sed velle, vt esto fortè ipse recipiens, inde commodum non referat, alij saltem inde proficiant. Quòd enim

Aliis prodesse debens qui vnionem cum Deo habet.

enim hæc desideria, ac dictæ virtutes, ei maneant, hinc toto eo tem
quo in bono is perseuerat, semper alijs prodest animabus, deque sue
calore calefacit: quem tametsi ipse iam fortè amiserit, nihilominus
ei desiderium manet, vt inde alij proficiant; quin imo volupe illi
gaudet, gratias illas ijs declarare, quas Deus amantibus ac seruientib
sibi impertiri solet. Ego personam noui, cui id ita fiebat: cùm enim
satis perdita esset, gaudebat tamen, quòd alij è gratijs quas ei Deus
præstiterat, commodum reportarent, & viam orationis, illam nesci
bus ostendere, volupe ei erat. Et hac ratione non parum boni præbeb
Postea verò Dominus eam denuo illuminare est dignatus. quam
(vt verum fatear) eos quos dixi effectus nondum erat consecuta.

Multi post gratiam acceptam excidunt.

quàm multi sunt, quos etiam ad Apostolatum Dominus vocat, vt
dam, arctissimè intimeq; cum illis communicando; & quos ad regn
vocat, sicuti Saulem, qui deinde sua ipsi culpa pereunt & excidunt
de colligere poterimus, carissimæ, nos, quò magis promereamur, &
adinstar illorum, pereamus, nullam habere aliam securitatem
quàm ipsam obedientiam, & à lege ac mandatis Dei non deflectere
los, quibus tales gratias ipse concesserit, imò etiam omnes alloquor.

Videtur mihi, etiam post omnia illa dicta, hæc mansio adhuc
ra manere; quare cùm tam proficuum sit, in illam ingredi, con
fuerit illos, quibus Dominus res adeò supernaturales non concedit
persuadere, sine omni se vnionis habendæ spe non manere: vera
vnio, fauente & annuente Domino, satis facilè obtineri potest, dum

Vera vnio quomodo obtinetur.

do eam ipsi procurare satagamus, nihil nobis de voluntate propria
tinendo, sed eam dumaxat diuinæ conformem & vnitam habere
rando. Quàm pauci sumus, qui hoc dicamus, & qui aliud nihil
deamur, quiq; pro hac veritate parati simus occumbere, vt me
suprà dixisse arbitror! Itaque dico vobis, quando huc vsque
tis, iam tum vos hanc Domini gratiam obtinuisse; vnde de
delicioſa vnione, quam dixi, non est quòd solicitæ sitis: quod
præcipuum ac pretiosissimum habet, est, quod ab illa vnione, de qua
dò loquor, procedat & ortum habeat. Ah, quàm hæc vnio
lis est! næ beata anima illa, quæ eam obtinuit, eò quòd in
ta mirâ quiete perfruetur: nullus enim rerum terræ huius
aut successus eam affliget vel contristabit, nisi fortè vbi se in
Dei amittendi periculo constitutam, aut ab alijs in eum
debit; quia nec morbus, nec paupertas, nec mors aliqua
bat; nisi fortè illius, qui ECCLESIÆ DEI
quo ægrè hæc careat: videt enim anima illa, meliùs
nosse quid faciat, quàm ipsa quid desideret. Notandum

Quam hæc optabilis sit & quare.

est, quosdam esse dolores, qui citò ac statim ab ipsamet naturali nostra complexione, nec non caritate qua proximo compatimur, (qualem in se Dominus ipse affectū sensit, cùm Lazarum à morte resuscitauit) causantur; at hi non impediunt, quo minus cum voluntate diuina vniti maneamus, nec item animam turbulenta vel inquieta aliqua passione, quæ diu duret, turbant. Id genus dolores ilico pertranseunt: nam (quemadmodum de gaudijs in oratione haberi solitis dixi) ad vsque interiora animæ non penetrant, sed ad sensus hosce & potentias tantummodo peruenire videntur. Ambulant quidem per priores mansiones, sed in posteriores de quibus adhuc tractabitur, non ingrediuntur.

Dolores naturales vnioni cum diuina voluntate non impediunt.

Itaque, quò ad hoc vnionis genus perueniatur, non requiritur id quod antè dixi, potentiarum nempe suspensio. Potis namque Dominus est per diuersos modos animam ditare, & varijs eam ad hasce mansiones viis deducere, vt necesse non sit, per compendiosam illam quam dixi viam, eam incedere. Verùm velim notetis, carissimæ, ante omnia requiri vt bombyx emoriatur, & quidem magis sumptibus vestris: quoniam in iis quæ dicta sunt, non mediocriter ad moriēdum iuuat, quòd se quis in vita adeò noua constitutum videat; sed hic in terra necesse est, nosipsos dum in hac vita viuimus, ipsum occidere. Maioris quidem, fateor, id laboris erit; sed egregiè is compensatur; itaque maius illius erit præmium, si victor euaseris. Ceterum, quin id possibile sit, nullatenus dubitandum est, dummodo vera cum Dei voluntate sit vnio. Hæc est vnio, quam, quamdiu vixi, semper desideraui: hæc est, quam identidem à Domino efflagito, & quæ magis aperta, & securior est. sed ô nos miseras! quæ sunt opidò pauci, qui ad hanc perueniunt! esto, quisquis à Deo offendēdo sibi cauet, & Religionem ingressus est, omnia iam se fecisse existimet. Ah! quàm multi adhuc remanent vermes qui antè sese non manifestāt, quàm (vti ille qui Ionæ hederam erosit) per amorem proprium, nostri ipsorum æstimationem, temerarium de proximo iudicium (estō vel in rebus parui momenti) in caritate illi exhibenda defectum, dum tali scilicet in eum amorem non ferimur, quali in nos ipsos, virtutes nostras penitus corroserint. Etenim, esto id ad quod obligamur, violentè & contortè quodammodo, quò si peccatum euitetur, obseruemus; longè tamen absumus ab eo quod requiritur, vt cum Dei voluntate penitus & totaliter vnitæ simus. Quam autem existimatis voluntatem eius esse, carissimæ? vt omnimodis & penitus perfectæ simus, quò partim cum ipso, partim cum Patre eius (quemadmodum Maiestas eius aliquando rogauit) vnum simus. Videte verò, quantum nobis adhuc desit, vt eò pertingamus. Equidem, fateor, nimis quàm magnum dum isthuc scribo, dolorem in corde meo sentio, quod me tam procul inde videam abesse, idq; mea

Suspensio potentiarū ad eam non requiritur.

Quæ sit Dei de nobis voluntas.

meâ dumtaxat culpâ. Neque enim Dominum ad hoc necesse est magnis nos consolationibus & recreationib⁹ de nouo perfundere: satis quippe est id quòd semel nobis dedit, suum nobis dãdo filium, qui viam nos edoceat.

Nolite verò putare, in eó totum negotium situm esse, quòd patre aut fratre meo demorientibus, ita & vsque adeò me voluntati diuinæ accommodem, nihil vt propterea commouear, ac nullum dolorem sentiam; aut quòd, si labores, molestiæ, morbi mihi superueniant, cum gaudio eos & hilariter sustineam. Bonum quidem id est: at subinde ex quadam discretione prouenit, quod aliter facere nequeamus, & de necessitate virtutem faciamus. Quàm multa horum etiam Philosophi Gentiles faciebant, quòd multum scientiæ haberent; aut, si non talia, tamen alia id genus! Hic verò, vt nonnisi duo hæc quæ Dominus à nobis requirit, vt videlicet Maiestatem ipsius, & proximum diligamus, compar⁹ conniti nos oportet. quæ quidem si perfectè obseruemus, ipsius voluntatem facimus, itaque cum ipso vniti erimus. Sed, quàm prout (vti dixi) heu! absumus, vt duo hæc prout tam potenti Deo ac Domino ea præstare tenemur, præstemus? Dignetur, vtinam Maiestas illius gratiam nobis facere, qua ad hunc statum pertingere mereamur: quod, si modò velimus in potestate & manu nostra situm est. Nullum porro certius signum, è quo colligamus, nũ ritè duo hæc seruemus, meâ sententia est, quàm proximum verè & prout oportet, diligere: Deum enim amamus, vix sciri potest, esto non desint euidentia, è quibus id colligitur, indicia; sed an proximum diligamus melius magisque intelligimus. Certæ autem estote, quo maiorem in dilectione proximi vos profectum fecisse videbitis, eo etiam magis in dilectione Dei prouectas vos esse. Amor quippe, quo Maiestas ipsius in nos fertur, tam intensus & magnus est, vt, in compensationem illius quem nos proximo exhibemus, effecturus sit, vt is quo ipsum prosequimur, multipliciter in nobis augeatur. Et de hoc nequaquam dubito. Permagni verò nostra refert, solliciti aduertere interdum, quomodo hic ambulemus, ac nos geramus, nempe scilicet quidquid fecimus, perfectè factum sit. Etenim, quæ naturæ nostræ prauitas & corruptio est, nisi id à radice, Dei inquam amore, naturetur, numquam amorem proximi perfectè habebimus. Cùm ergo ratio nostra id referat, demus operam charissimæ, vt in rebus minutis ac paruis nos cognoscere assuescamus; neque grandia quædam, quæ tempore orationis, quam verbi gratia pro proximo, & ad vel vnam animam lucrandam faciemus, ita confertim, & in genere nobis occurrunt, magni æstimemus. nisi enim deinde opera conformia subsequantur, non est quod proposita illa nos facturas credamus. Idem de humilitate aliisq; virtutibus

Amor in proximum quanti sit momenti.

Quo is intensior, eo & intensior amor in Deũ.

bus esto iudicium. maguæ quippe & multiplices diaboli sunt technæ ac stratagemata, qui quò nobis persuadere possit, quamdam illarum nos habere, cùm eam non habeamus, millies omnem susque-deque infernum mouebit. Et meritò: nihil enim æquè nobis nocet; cum hæ imaginariæ ac fictæ virtutes numquam sine vana aliqua gloriæ veniant, vtpote quæ à tali radice producuntur: vti ex aduerso quas Deus dat, ab illa & superbia prorsus exemptæ sunt.

Virtutes veras dat Deus, imaginarias diabolus.

Non possum non mecum ridere, cum animas quasdam video, quæ in oratione dum agunt, propter Deum despici, contemni, & palam omnibus confundi velle videntur; postea verò, si quo modo possent vellent defectum etiam minimum, quem habent, tegere, aut si eum non cõmiserint, at nihilominus eius accusantur, excusare. Tales ne simus, Deus auertat. Quicumque ergo hanc ignominiam ferre nõ valet, caueat diligẽter ne magnificiat id, quod apud se solum, (prout quidem ei videtur) facere proposuit: nam reuera id à volũtate minimè profectum est (etenim vbi illa adest, longè quid aliud est) sed dumtaxat inane & imaginarium quid; in quo diabolus dolos & insidias suas struit, quos mulieribus atque indoctis multos ac varios struere posset, vtpote quæ, quod potentiarum & imaginationum sit discrimen, aliasque sexcentas res interiores intelligere nescimus.

Propositæ inania sine effectu à diabolo caussantur.

Quàm facile videre est, carissimæ, in quibusnam vestrum amor erga proximum verè sit; & in quibusnam is non tam perfectè reperiatur! si quidem intelligeretis, quàm nobis virtus hæc necessaria sit, in aliud studium non incumberitis. Cùm animas quasdam diligenter admodum inquirere video, vt cuiusmodi sit oratio quam colunt, intelligant, & cum in ea versantur, ita anxias ac sollicitas, vt se ne mouere quidem, aut cogitationem alio diuertere audere videantur, ne modicum illud quod in ea habuere gustus ac deuotionis amittant; statim inde colligo quã parũ norint viam, qua ad vnionẽ perueniatur; adeò vt in hoc vno totum negotiũ situm esse opinẽtur. Nequaquã, carissimæ, nequaquã: Dominus requirit opera; hinc si quã ægrã videritis, quã recreare aut alleuiare aliquatenus possitis, pro nihilo vobis sit, deuotionẽ illã perdere, atq; illius ægræ commiseratione tangi; si quẽ illa sentiat dolorẽ, vos quoq; dolere; imò si necesse sit vobis cibum substrahere, vt illa eum comedat, ieiunate; idque non tã illius caussa, quã quia Dominus id vult. Hæc demum vera est cum illius voluntate vnio. Si item aliquam valdè laudari audiatis, maiorem in animo voluptatem sentite quàm si vos ipsas laudari audieritis. Et est hoc reuera satis facile. si enim humilitas in vobis fuerit, graue potiùs vobis futurum est, quòd alieno ore dilaudemini. Sanè magnum & præclarum quid est, auditis consororum virtutibus non

Amor in proximum quàm necessarius.

secùs

secus gaudere, quam propriis; &, si quem in iis defectum aut imperfectionem obseruauerimus, non minus ob eum contristari, quàm si proprius foret, eumque tegere. Hac de re alio loco satis multa dixi, video namque, si quo modo in ea defecerimus, malo res nostras loco esse. faxit ergo Deus numquam in hac deficiamus. nam equidem vobis asseuero, si quidem ita obseruaueritis, fore, vt à Maiestate illius, eam q̃ dixi vnionem assequamini. At si in ea vos deficere videatis, quamuis deuotionem, & tales in oratione gustus habeatis, vt iam ad aliquam suspensiunculam in oratione quietis vos peruenisse credatis (nonnullæ quippe statim, iam omnia confecta, & nihil dum restare putabunt) mihi credatis velim, nondum ad vnionem peruenistis. Dominum verò rogate, vt hunc proximi amorem perfectum nobis det, & Maiestatem eius agere sinite quod lubuerit; ipse namque plura vobis dabit, quàm desiderare possetis, dummodo quandam voluntati vestræ violentiam inferatis, vt vbique & in omnibus eorum voluntas fiat, (esto id cum aliquo iuris vestri dispendio fieri debeat;) vestrique boni & commodorum obliuiscamini ac negligatis, quo ipsarum commodis seruiatis, esto, qui secũdum carnem est homo reluctetur & obstrepat; denique laborem in humeros vestros sustollaris, quo vbi occasio se offeret, ab illo proximum exoneretis. Nolite existimare, fore vt nullo prorsus vobis id dispendio constet; at videte, quanti spectato nostro amore, quo nos est prosecutus, constiterit; nam, vt nos à morte vindicaret, ipsam tam acerbam, vti est mors crucis, subire non dubitauit.

Aliena potius quàm nostra, voluntas facienda.

CAPVT IV.

IN EADEM MATERIA PERGIT, HOC ORATIONIS GENVS particularius declarans. Ostendit, quanti referat circumspectè & discretè in hac via procedere, quod cacodæmon, vt hominem ab eo quod cœpit, retrocedere cogat, magna arte & cautela vtatur.

DEsideratis (vt mihi quidem videtur) iam videre, quid columbula hæc agat, vbinam consideat: iam namque audistis, eam non in gustibus spiritualibus, multo autem minùs in terrenis cõsolationibus quiescere; longè quippe altius se elibrat. sed huic vestro desiderio satisfacere non possum, quoadusque ad vltimam mansionem venero. Deinde minus, illius ibi recorder, aut ad hoc scribendum locum commodum habeam! nam iam quinque elapsi sint menses ab eo tempore quo primam illam describere cœpi, vsque nunc; &, caput ad ea quæ scripta sunt relegenda, satis dispositum non sit, fieri non potest, quin multa secundò dicantur ac repetãtur. sed, quod ad sorores meas hæc spectet tractatio, propterea id refert. Nihilominus particularius & enucleatius declarare [illegible] vide

volo,quid orationem hanc vnionis esse censeam. Ad hoc,similitudinem quamdam quæ ingenio meo cõformis sit,adferam; ac postea pluribus de papilione illo,qui numquam quiescit,(esto semper & continuò fructificet,cùm sibi,tum aliis benefaciendo,quòd veram in seipso quietem non inueniat)tractabimus.Iam sæpiùs audistis,Deum spiritualia quædã cum animabus sponsalia contrahere(benedicta sit eius misericordia, quæ vsque eò sese humiliare vult)Et quamuis similitudo hæc crassior videatur, aliam tamen non inuenio,quæ,quod expositum volo,meliùs aptiusque declaret,quàm quæ à Sacramẽto matrimonij petitur. Esto matrimoniũ, quo de agimus,longè sit nobilius; quòd ipsum planè spirituale sit;quod à corporali multum distat:quidquid enim hic est, amor est reciprocus, eiusque operationes sunt purissimæ, quin & adeò delicatæ ac suaues, nullis vt verbis id queat exprimi, sed Dominus facere potest vt sentiantur. Videtur ergo mihi hæc vnio nondum ad spiritualem desponsationẽ pertingere.sed, quemadmodum dum hic in terra duo sponsalia inituri sunt,ante omnia necesse est vt ambo consentiant,&alter alterum cupiat, atque inuicem videant,vt sic vtrisque eo meliùs satis fiat.Pari modo hîc, præsuppositio conuentionem iam factam esse, & animam iam tum probè nosse quàm bene sibi per hoc futurum sit,proposuisse quoque sponsi sui voluntatem in omnibus exequi; Maiestas ipsius(vt, qui optimè nouit, num tale ipsa propositum fecerit) vicissim animâ contenta est; itaque hanc illi misericordiam facit;quod magis se ab eo intelligi & cognoici,& vt(quod vulgò,dici solet)inuicem videant, & in mutuum conspectum veniant velit:itaque sibi eam copulat & coniungit. Dicere possumus ita rem peragi; quia quàm citissimè totum hoc peragitur. Plura namque hic nec danda, nec accipiẽda sunt, quàm vt anima secreto quodam modo videat,quisnam iste sit sponsus cui nubere debet:neque enim vel mille annorum spatio,tam sensibus quam potentiis suis, vllo modo intelligere poterit, quod hic quàm breuissimo spatio percipit. Verùm, quia sponsus hic,talis est, solo hoc conspectu magis dignam facit, vt ad manus cum ipso iungendas veniat. Anima namq, ita amore saucia manet, vtà parte sua faciat quidquid potest,ne diuina hęc sponsalia dissoluantur.At,si sui oblita,suum rei cuipiam,quæ ipse non sit, affectum affigeret,mox omnia perdet:hæc autem iactura maxima est, quemadmodũ & magnæ sunt gratiæ quas ipse ei elargitur, imò maior, quàm vt verbis exponi queat. Quapropter vos, ô animæ Christianæ, quas vsque huc Dominus prouexit,per illum ipsum rogo & obtestor, ne vlla vestri ipsarum vos capiat obliuio vel negligentia, sed vt peccati occasiones omnimodis declinetis:neque enim anima, etiam hoc in statu constituta, ita fortis est,vt se in eas sine periculo & damno conijcere possit, sicuti est

Sponsalia Dei cum anima.

Quomodo ea peragantur.

In momento plurima hic anima percipit.

Anima sui obliuisci nõ debet,quia plurimum sibi noceret.

postquam sponsalia illa iã iniuit (quod in proxima mansione peragit) eò quòd communicatio & familiaritas ex vnico tantum conspectu proueni. Adhæc maximopere ad eam oppugnandam ac subuertendam, sponsalia hæc destruenda connititur & allaborat; postquam enim eum penitus iam in sponsi potestatem transisse videt, tantum aduersus illum non audet; etenim ipsam timet, & vsu & experientiâ nouit, se, si aliquando id tentet, magnum inde damnum, ipsam verò lucrum non contemnendum referre. Dico vobis, carissimæ, nouisse me quosdam valdè sublimè euectos, & ad hunc vsq; statum eleuatos, qui deinde subtili diabolico artificio & stratagemate elusi retrocesserunt, & illi manus dedere. Omnis enim haud dubiè infernus ad hoc peragendum conspirat & conspirat: nam (quemadmodum ante dictum) non vnam solam, sed plurimas animas amittit; iam magnam rei huius habet experientiam: si enim animarum, quas vnius adminiculo Deus sibi lucratur & vindicat, multitudinem intueamur, insignis id illius summè laudandi occasio effert. namque Martyres morientes, aliquot animarum millia Deo peperunt: quàm multas vna sæpe virgo, vti S. Vrsula, secum ad cœlos extulit! quàm multas item, per SS. Dominicum & Franciscum, & alios Reipsorum Ordinum fundatores diabolus perdidit? qui omnes, quemadmodum in vitis ipsorum legimus, similes à Deo gratias recipiebant. Quid aliud rei huius causa erat, quàm quòd omnimodis procurabant ne suâ culpâ tam diuina sponsalia dissoluerentur? Iam, ô filiæ meæ, modò Dominus ad hanc nobis gratiam faciendam paratus est, quam tunc, & ex parte (si sic dicere fas sit) etiam magis, vtpote velut necessitatem & opus habens, vt eas ipsi recipere velimus: etenim quàm pauci mi sunt, qui ita de illius honore solliciti sint, vti tunc plurimi erant. Nomium quantum nos ipsos diligimus, & opidò prudentes sumus quid iuris nostri amittamus. Hem, quàm magna illusio est hæc! Lumen nobis det Dominus pater luminis ne, quæ eius misericordia est, in ignus tenebras cædamus.

Per vnam animam multas Deus lucratur.

Prudentia huius sæculi.

Petetis à me forsan, aut dubiæ eritis, quoad duo. Primum est, si anima diuinæ voluntati ita se, vti dictum est, conformarit, quomodo decipi possit, cùm nulla in re suam ipsa facere voluntatem velit? Alterum est, quibus diabolus vijs in animas vestras intrare possit, ita tanto earum cum periculo vt etiam pereant, cùm à mundo ita fuga queſtratæ, vsum sacramentorum tam frequentem habeatis, denique Angelorum (sic loqui licet) contubernium & societatem habeatis? quæ (quæ Dei bonitas) non alius omnium scopus sit & desideria, quàm ut in omnibus seruire. Nam, vt in illis qui inter mundana pericula & occasiones adhuc agunt, locum id habeat, nihil mirum esse. Meritò id vo

pecca

petere censeo: reuera enim magna nobiscum Deus misericordia vsus est: at, cùm considero, Iudam inter Apostolos electum esse, & vixisse, & cum hoc ipso Deo continuò egisse, sermones eius identidem audiendo, satis intelligo, nullam vsquam securitatem esse.

Animam diabolus paulatim subuertit.

Ad primam ergo quæstionem vestram sic respondeo: Certissimum est, animam hanc, si semper diuinæ voluntati adhæreat, minimè perituram: at diabolus eam subtili adoritur artificio, & sub specie & prætextu boni, in paruis ac minutis rebus, illam ab ea auertere nititur, & ad nonnulla alia transferre, quæ ei persuadet mala non esse; & sic paulatim intellectum excæcat, voluntatem tepefacit, propriumque amorem in ea adauget, donec ex vno in aliud gradum velut faciens, eam à voluntate Dei penitus abstrahat, & in propriam transire faciat. Eadem responsione & ad aliam obiectionem quod spectat, satisfaciam: eò quòd nullus locus ita reclusus & conclusus sit, quem dæmon non possit ingredi, nec solitudo tam solitaria, quò ipse non penetret aut audeat. Addo & aliud, videlicet, DOMINVM hoc idcirco permittere, vt nimirum appareat, quomodo se hîc habitura ea anima sit, quam ceteris in lucem & exemplum statuere vult: multò namque satius est, vt, si improba esse debeat, in principio sit, quàm postea, cum aliis plurimis afferre perniciem posset.

Nulla autem mihi quoad hoc diligentia videtur esse certior ac securior, quàm, postquam identidem à Deo in oratione petierimus vt nos ipse tueatur, assiduoque cogitauerimus fore, vt, si ipse manum suam subtraxerit, ilico in profundum prolabamur (quod verè sic fieri posset) nullam verò in nobis ipsis fiduciam collocauerimus (cùm id stultissimum foret,) solicitè cauteque in omnibus ambulemus, attendendo quo in virtutibus modo progrediamur, ac num in ipsis aliquid proficiamus an deficiamus, ac præsertim in amore & mutua dilectione, necnon in desiderio, quo omnium minima haberi velimus, alijsque id genus rebus ordinarijs. Etenim, si seriò ad hoc reflectamus; ac lumen identidem à Domino petamus, nostrum quamprimum profectum aut defectum agnoscemus. Nec enim putandum est, Deum tam citò manum suam abstrahere ab anima, quam eatenus promouit; vt non necesse sit diabolum hîc sudare & omnibus neruis conniti, Maiestatemque diuinam adeò malè habet ipsam perire, vt millies diuersimodè eam interius commoneat, & velut aurem ei vellicet, vt damnum, quod patitur, non possit non videre.

Caute semper ambulare quanti referat.

Denique vt huic tractationi finem imponamus, semper vt progrediamur, nobis enitendum est: quod si non faciamus, ipsæ nobis

Semper vlterius progrediendum hucusque profectis.

non parum timeamus : quippe diabolus indubiè oppugnationem tibi quam nobis inferre molitur: tam fieri non potest, vt, cum hucusque progressæ simus, vlterius non progrediamur : amor namque numquam est otiosus aut quiescit: non progredi proinde, pessimum signum est. Anima enim, quo ipsum Deum in sponsum habere semel decreuit, cum eiusque Maiestate iam tam familiariter tractauit, & eò quò dixi iam peruenit, nullatenus præacedia dormire aut stertere debet. Vt verò videatis quid agat ijs: quas iam in sponsas elegit, ad sextam Mansionem transeamus; ibique videbitis, nimis quàm parum esse, quidquid obsequij ipsi præstare, aut pro eo pati, quidquid etiam facere quo ad tantas gratias recipiendas nos ipsas disponamus, poterimus. Fortassis enim Dominus ita disposuit, hoc vt ipsa scribere inberer, vt, oculos in præmium consequentes, ac, quàm immensa illius sit misericordia perspicientes (vtpote qui vt vermiculis quibusdã ita sese communicare atque patefacere non dedignatur) terrenas nostras recreatiunculas obliuiscamur ac negligamus, oculisque in ipsius magnitudinem coniectis, in eius amorem incensæ & æstuantes curramus. Ipse concedere dignetur, vt in rebus adhuc obscuris & difficillib⁹ aliquid declarare valeam: nisi enim Maiestas eius calamum dirigat ac moueat, impossibile id futurum scio; &, si id in vestrum profectum non cessurum sit, eum rogo, vt nihil omnino dicam nouit quippe Maiestas eius, non aliud (quantum quidem ipsa de me possum intelligere) mihi propositum atque intentionem esse, quàm vt nomen eius celebretur ac laudetur, nosque omnibus neruis ac viribus tali domino seruire connitamur, qui etiam in hoc mundo sic laborem compensat: è quo colligere coniecturando aliquatenus possumus quale nobis in cœlo sit præmium daturus, vbi à molestijs laborum & periculorum, quæ hac in vita occurrunt, penitus immunes erimus. Nisi enim hic periculum esset ipsius amittendi & offendendi, voluptas quædam esset, si hæc ad finem vsque durarent, vt pro tam bono Deo, Domino, ac sponso nostro assiduè pateremur. Maiestas illius donet, vt aliquod eius obsequium præstare mereamur; nec tot defectus & imperfectiones, quot vt plurimum semper, etiam in operibus bonis, admittimus, committamus. AMEN.

Gloriam diuinam spectas in omnibus S. Mater.

M.A.

MANSIO SEXTA.

In vndecim capita distributa.

CAPVT I.

DOCET, QVOMODO DOMINO MAIORES GRATIAS FACERE incipiente, maiores etiam fiant labores. Quorum etiam aliquos refert, ac quomodo se gerant in his illi qui ad hanc mansionem iam peruenere. Caput hoc vtile futurum iis qui illos interiùs patiuntur.

INcipiamus ergo iam, spiritus sancti fauore adiuuante, de sexta mansione aliquid loqui, in qua iam anima, sponsi amore saucia, agit, atque vbi magis ad solitudinem, & ad, quidquid ipsam in hac colenda impedire potest, deferendum cauendumq; (prout quidem vitæ illius conditio ac status permittit) aspirat. Etenim prior ille conspectus adeò profundè animæ insculptus manet, vt aliud ipsa non desideret vel optet, quàm rursus eodem frui posse: Etsi iam suprà dixerim, nihil in isthoc orationis genere videri, quod propriè dici possit videri, ne quidem per imaginationem; nihilominus, Visum ac Conspectum id voco, ob eam, quam supra posui, similitudinem. Iam quidem anima planè apud se cõstituit, alium sponsum non accipere vel deligere; sponsus tamen intensa illius desideria, quibus sponsalia iam iniri ipsa cupit, parum moratur: vult quippe, id adhuc intensiùs petat; atque vt tale bonum, quod omnium bonorum maximum est, aliquo ei labore constet. Quamuis autem omnes labores pro tam singulari lucro ac bono comparando modici sint; necesse tamen est, carissimæ, aliquod specimen ac signum præcedere, quòd ipsum iam habeatur, quò illos sustinere valeat. Quàm verò magnos eam, Deus bone, cùm interiores, tum exteriores, labores pati oportet, donec in sextam mansionem ingrediatur! Profectò id ipsum nonnumquam apud me considero, & timeo, ne, si id antè quis intelligat, difficillimè se humana nostra infirmitas ad id patiendum & tolerandum dispositura sit, quæcumque demum bona ei repræsententur, nisi iam fortè ad septimam mansionem peruenerit; in illa enim nihil vsque adeò timetur, vt impedire id animam possit, quo minùs hoc ipsa pro Dei nomine & amore ferre velit. Cuius rei causa est, quòd propè semper ita cum eius Maiestate vnita sit, vt hinc ei robur & vires veniant.

Labores sextæ mansionis.

Non absre futurum credo, si quas hîc certò tolerandas occurrere scio, pœnarum nonnullas hic vobis referam: fieri potest, vt animæ omnes hac viâ non conducantur; quamquam valdè dubitem, num à terrenis

renis moleſtijs, ſiue hac, ſiue illa via aduenientibus, liberæ ſint animæ illæ, quæ rebus cæleſtibus ſubinde tam liquidè ac verè fruuntur. Etſi autem propoſitum mihi initio nō fuerit hac de re tractare; putaui tamen ſingulari conſolationi futurum animæ illi quæ ita conſtituta fuerit, ſcire audire, quid contingat & fiat animabus illis quibus iſtiuſmodi gratia Deus elargitur: nam verè tunc omnia perdita ei eſſe videntur. Porro quo hæc veniunt, ordine illa non adferam, ſed prout memoriæ occurrent, & in mentem mihi venient; initium autem hic faciam à minoribus, nempe ab eorum, quibuſcum aſſiduè anima tractat (etiam eorum, quibuſcum minime tractat, & quos ne toto quidem vitæ tempore cum ea quam recordaturos ſuſpicabatur) obloquia, ſic dicentium, quàm ſe ſanctam facit? quàm extrema agit! quid non tentat, vt mundum decipiat, & alios, qui ſine iſtis cerimonijs & nugis meliores ipſa Chriſtianos improbos videri faciat! Ceterùm nihil eſt melius, quàm bene ſecum dum ſtatum ſuum viuere conari. Hinc quos ipſa ſinceros vt amicos habebat, illam deſerunt ac ſe ſubducunt; atque hi ſunt, qui præ cæteris illam vellicant, ac ſugillant, & quos maximè malè habeat, animam illam ſe perditum ire, & tam manifeſtè decipi. vnde dicunt impoſturas & illuſiones diabolicas id eſſe; euenturum huic, quod illi veliſti, qui male perijt, atque adeò ipſam in cauſa fore, vt virtus traducatur & culpetur: quin & ſuos faſcinare ac decipere confeſſarios, quos & monitum eam vt ſibi à tali caueant, exempla quoque ijs adferunt eorum, quæ hi ſint ijs, qui hac via in ruinam pertracti ſunt. Mille ſcilicet modis eam cauillantur & ſcommatis proſcindunt. Equidem quamdam nouam ſummopere etiam metuebat, vt tandem non eſſet qui ipſius confeſſionem vellet excipere, eo ſcilicet in ſtatu res illius erant, quæ quòd multæ ſint, non eſt quod diu referendis ijs immorer. Illud verò peſſimum, quòd hæc non citò finiantur, ſed ſæpè ad vniuerſam durent vitam: quòd vnus alterum moneat, vt cum huiuſmodi perſonis agere caueant.

Obloquia contra pios parum curanda.

Pauci loquuntur bene de his.

Dicetis ad hoc mihi, non deeſſe etiam qui de illis loquantur bene. Quàm, ô cariſſimæ, pauci ſunt, qui id bonum eſſe credant, reipſa & comparatione eorum qui hoc execrantur! Accedit huc, quòd ipſum alius nouus labor ſit & pœna prioribus laboribus grauior. Quæ enim anima clariſſimè videat, ſi quod habeat bonum, id à Deo datum eſſe, nec vlla ratione ſuum eſſe (nam antè paulò & non ita pridem valdè videbat eſſe pauperem, & in peccatis conſtitutam) intolerabile ei tormentum eſt, ſaltem initio. Sed poſtea non tam ei graue id eſt, ſiquidem ob quaſdam rationes. Primo, quòd experientia eam clarè videre facit, quòd homines tam facilè ac citò bene loquantur, quàm malè;

Cur anima obloquia nō curet.

non plus vnum curat quàm alterum. Secundò, quòd Dominus maiorem ei lucem dederit, ad videndum nullum omnino bonum esse suum, sed id desursum ab illius Maiestate dari; hinc, tamquam si id in tertio quopiam videret, &, quasi oblita quòd aliquam in eo partem habeat, ad Deum laudandum se conuertit. Tertiò, eò quòd, si quas animas è gratijs quas Deus ipsi præstat, visis profeciſse viderit, statim cogitat, Deum hoc medio, (quòd nimirum ipsa vt bona habeatur, esto non sit) ad hoc vsum esse, vt id alijs in bonum cedat, indeq; illę proficiant. Quartò denique, quòd, cùm Dei honorem & gloriam magis spectet & præ oculis habeat, quàm propriam, tentatio illa, quam sub initium ingerere diabolus consueuit (quòd scilicet hæ laudes ad illius ruinam & perniciem tendant, quemadmodum nonnullos per easdem perisse obseruare potuit) in illa iam cesset, parumque curet quòd alij homines ipsam laudent, dummodo saltem vel semel Deus, ipsa mediante, & eius occasione, laudetur; veniat deinde quidquid venire potest. Hæ aliæque id genus rationes aliquantulum mitigant magnam illam molestiam ac crucem, quam ei istiusmodi laudes auditæ inferunt: esto penè semper aliquam inde molestiam sentiat, nisi cùm eis animum parum ac non multum aduertit. Sed longè & incomparabiliter grauior illi ac molestior pœna est, quod se palam & publicè, idque sine causa, bonam haberi videt, quam priora illa quæ dixi obloquia. Cumque iam eo peruenit, vt hancce molestiam magni non faciat, multo minus priora illa curat; imò ita hæc audire gaudet, tamquam si suauissimam quamdam symphoniam audiret (quod certè verissimum est) animamque ea potius corroborant quàm intimident aut deijciant; cùm iam tum vsu & experientia ipsa didicerit, quantum inde sibi boni proueniat & commodi. Hinc sibi persuadet, persecutores & aduersarios suos DEVM minimè offendere; sed Maiestatem ipsius id potiùs permittere, vt inde ipsa commodum referat. Cumque hoc clarè sentiat ac persuasissimum habeat, hinc singulari quodam ac tenerrimo amore in eos fertur; quòd hi magis amici sui esse, ac maius sibi lucrum adferre, quàm qui bene laudabiliterque de ipsa loquuntur ac sentiunt, videantur.

In obloquijs & aduersitatibus anima quomodo gaudeat.

Solet præterea Dominus graues quosdam morbos & infirmitates immittere. quod priori multò grauius & molestius malum est, præsertim cùm dolores acres & acuti sunt; vt credam ex parte, si modo vehementes sunt, nullum eis grauiorem in terra dari posse, (loquor scilicet de exterioribus) quanticumque demum & quo velis numero hi ingruant, si modò fuerint ex ijs de quibus hic loquor. Adeò enim tum interiora, tum exteriora hominis turbant, vt anima anguſtiata quid sibi

Morbos quomodo suus Dominus immittat.

sibi facere, aut quò se vertere velit nesciat; & multò libentiùs mori, quoduis breui finiendum martyrium subire, quàm istos dolores pati. Esto, cùm hi iam extremi & intensissimi sunt, tamdiu non durent (quia indubiè Deus plus homini non immittit, quàm ferre possit, eiusq; benignitas ante omnia patientiam dare solet) sed in alijs grauibus doloribus ordinarijs, & diuersimodis morbis secùs se habet. Noui quãdam, quæ quo prædictam à Domino gratiam accipere cæpit (plus quam quadraginta id iam sunt anni) in veritate dicere nequit, vnum se à doloribus alijs patiendi occasionibus vacuum diem habuisse. Loquor de debili valetudinis ac morbis, vt de alijs grauibus doloribus & afflictionibus eius nihil interim dicam. Fuerat illa, fateor, admodum flagitiosa, sed præ doloribus inferni quem promerita erat, omnia illa pro nihilo reputabat. Alias verò quæ Dominum tot peccatis non irritarunt, alia ipsos conducet. Equidem semper viam dolorum ac patiendi præligerem, modo tem vt vel sic Iesum Christum Dominum nostrum imitarer, esto alioqui inde bonum non sequeretur, cùm tamen plurima inde emolumenta manifesta sint sequi.

Morbos ordinarios cur Deus diu suis immittat.

Iam si de interioribus afflictionibus loqui velimus, illæ, de quibus antè egi, etiam exiguæ viderentur, si quidem interiores illæ exprimi verbis possent; verum impossibile est, has eo modo exprimere, quo homini obueniunt. Incipiamus à torméto & cruce, quod oritur ex eo, quòd quis incidat in confessarium, qui nimis quidem sit prudens, minus tamen rerum expertus, nihil vt securum habeat, sed ad omnia timeat, & omnibus anxius mutet & dubitet, cùm quid extraordinarium & præter solitum ei occurrit; maximè si in anima cui hæc obtingunt, aliquam noterit imperfectionem (putat enim eos, quos huiusmodi gratijs Deus dignatur, Angelos esse debere; quod sanè impossibile est, quamdiu hoc corpore agent.) hinc statim omnia damnat, tamquam vel à diabolo vel melancholico humore causata. His namque ita plenus est tantus, vt tot tantaque hac diabolum via inferre homini damna mirer: vnde non immeritò Confessarij timere, & sollicitè admodum singula circumspicere debent. Interim misella anima, quam interim strangulat, & ad Confessarium tamquam ad iudicem suum abit, quæ sam etiam condemnat, non potest non grauissimum tormentum afflictionem pati: quod quàm graue ac pænosum sit, solus intelliget, qui id fuerit expertus. Est hoc namque vna è grauissimis, quas animæ patiuntur, afflictionibus & pœnis, præsertim si vitæ liberioris aliquando fuerint, cogitare videlicet, Deum, ob priora ipsarum peccata permittere vt à diabolo iam illudantur. Quamuis autem tum, cum hanc Deus gratiam facit, securæ sint, & credere ne queant ab alio illa spiritu

Confessarij inexperti & minus periti quàm noceant.

nino proficiſci; quia tamen res hæc quàm citiſſimè pertranſit, & admiſſa olim peccata identidem memoriæ recurrunt, & in ſe imperfectiones notant (ſemper quippe eę ſunt aliquę) ſtatim hoc ipſas tormentum inuadit. Quando verò Confeſſarius eas ſerenat & ſecuras eſſe iubet, nonnihil ipſum mitigatur, eſto per interualla redeat. ſed vbi ille ſic iuuando, etiam timorem adauget, tunc id propè intolerabile eſt; maximè, quando poſt hoc maiores ſequũtur ariditates, adeò quidem, numquam vt Dei recordata eſſe, aut recordatura deinceps vmquam videatur, &, quando de illius Maieſtate aliquem loquentem audit, perinde ſe habeat, ac ſi de aliquo qui adhuc procul inde abeſt, aliquid dici audiret.

Anxietas anima & ſcrupulus eo quòd ſe non ſatis Confeſſario declaret.

Nihil verò ſunt hæc omnia, niſi & illud præterea accedat, quòd ſeſe non ſatis ſe Confeſſarijs aperire ac declarare poſſe, ſed illos in errorem trahere ac decipere putet: & quãtumuis quoad hoc ſeriò reflectat, & videat, ne quidẽ motũ primo-primum, quẽ nõ ijs aperiat, &, eſto vt quieta ſit, ei dicatur; nihil tamen inde iuuatur. Etenim intellectus ita obſcuratus eſt, vt ad veritatem videndam potens non ſit, ſed ad credẽdum dumtaxat, quod imaginatio ei repræſentat & oggerit tum quippe hæc ipſa dominatur, nec non ineptiæ, quas ei diabolus repræſentare vult. Huic enim Dominus tunc proculdubio facultatem concedit, ad eam probandam, eique perſuadendam, ipſam à Deo reprobatam eſſe. Multa quippe ſunt, à quibus tunc impugnatur, accedente tam ſenſibili atque intolerabili ſpiritus anguſtia, vt cui ea aſſimilari poſſit, neſciam, niſi fortè damnatorum in inferno pœnis & ſupplicijs: nullus enim, hac tempeſtate durãte, conſolationibus admittendis eſt locus. Si ad Confeſſarium ſolatij habendi cauſa accedant, diaboli ei priùs ſuggeſſiſſe videntur ac ſuauiſſe, vt ipſam magis affligat ac cruciet. Vnde Confeſſarius quidam cum anima iniſtiuſmodi tormento conſtituta agens; illo iam tranſacto, comperit preſſuram illam eius periculoſiſſimam eſſe, eò quòd ad eam tam multa ſimul concurrerent. Igitur eam monebat, ſibi ſignificaret, ſi quando in ea verſaretur; at ſemper in deterius ipſa inde vergebat, vt is tandem intellexerit, illam ſui potentem non eſſe. Deinde ſi librum aliquem, eſto lingua vernacula ſcriptum; ad legendum in manus acciperet, non magis illum intelligere poterat, quàm ſi legere prorſus non poſſet; eò quòd intellectus ad hoc tunc minimè diſpoſitus erat, ſed planè ineptus.

Anime anguſtia damnatorũ ſupplicijs comparatur.

Dei auxiliũ in ea exſpectandum.

Ceterùm, nullum aliud in hac turbulentia & malo inuenire remedium eſt, quàm Dei miſericordiã exſpectare, qui vel vno verbo ſuo, aut alio certè modo fortuito accidenti, tum cùm minimè putatur, tam ſubitò omnem tempeſtatem diſcutit, vt ne minima quidem in anima illa nubecula fuiſſe videatur: ita iam ſolis radijs vndiquaque colluſtratur, & plus, quàm antè afflicta fuit, conſolationibus iam perfunditur. Itaque,

Serenitas anima poſt tempeſtatẽ quanta.

velut qui periculosum quemdam conflictum euasit, & victoriam ab eo retulit in Dei laudes prorumpit, vtpote qui fuit qui pro ipsa pugnauit, & victoriam retulit. Liquido enim, & velut ad oculum videt, nihil omnino se posse, & omnia arma, quibus se tueri & propugnare poterat, in aduersarij manu ac potestate versari videre se putat; adhæc miseriam suam clarè intelligit, & quàm ipsi parum è nobis possimus, si suam Dominus manum subtraxerit. Ad hoc porro intelligendum nulla penitus sibi opus esse consideratione putatur, quod per experientiam quà ipsa experta est, cùm se penitus ineptam & ad omnia inhabilem videat, cognoscat quàm nihil ipsi simus, & possimus. Nam tametsi in istam

Gratia anima latet cũ in angustijs versatur.

miseriam esse non desinat (cùm quamdiu hæc tempestas durat, Deum haud de facto offendat, nec ob vllam omnino mundi huius rem vellet offendere) hæc tamen ita latet abscondita, vt ne vel minimum specimen, argumentum, è quo Deum amare, vel alquando amasse se colligat, in ipsa deprehendere videatur: etenim, siquid vmquam boni egit, aut quam à Maiestate aliàs gratiam accepit, omnia ei nonnisi somniasse, aut phantasma, aliquod vidisse videntur; peccata verò videt, quòd ea commiserit.

Ditiores & libertatem habentes nõ propterea ab angustijs spiritus magis liberi sint.

Quàm, ô mi Iesv, triste spectaculum est, animam ita detentam videre, &, quemadmodum dixi, quàm parum eam iuuant quæcumque sunt de terra solatia! quamobrem nolite existimare, charissimæ, cum in tali statu vos constitutas deprehendetis; homines locupletiores, suaque libertate gaudentes, pro huiusmodi tempestatibus plus subsidij habere. Sanè plus non habent: nam (vt mihi quidem videtur) idem his euenit quod in inferno damnatis, quibus estò omnes quæ in mundo excogitari possunt, delitiæ & recreationes offerrentur, adeò nihil illa adferre alleuiationis aut solatij ipsis possent, vt dolorem etiam & tormentum essent auctura: sic & hic omnia desursum & à Deo veniunt; vnde, quicquid terrenum est, ne vel hilum hic prodest, aut iuuat. Vult ergo magnus hic Deus ipsum vt Regem agnoscamus, nostramque miseriam perspiciamus: quod ad ea, quæ deinceps sequuntur, permagni refert.

At enim quid aget tandem misera hæc anima, si quando ad meditos eam dies in hac afflictione & miseria agere oportebit? nam si quid oret aut horas recitet, perinde est ac si non oraret (videlicet quantum ad ipsius solatium ac leuamen faciat, quia id ad interiora eius non penetrat;) nec quid oret intelligitur, vti nec ipsa se, esto oratio eius etiam vocalis sit. Nam vt mentalem instituat, tempus hoc conuenientem & oportunum non est, quòd facultates animæ ad eam neutiquam de-

positæ sint; imò verò ipsa solitudo magis ei iam noceat (quod aliud per se tormenti genus est:) nec enim iam apud homines agere, nec cuiuspiam alloquium sustinet. Vnde, quantumcumque in aduersum obnitatur, exteriùs nauseabundum quoddam tædium & morum asperitatem præfert: quod etiam satis de foris videre & colligere est. Porro, vt quis, quod tunc patitur, verbis exprimat (vt verum fatear) est prorsus impossibile: sunt namque angustiæ & pœnæ spirituales, quæ quo dicantur nomine, vix quisquam sciat. Optimum verò in his remedium est (non quidem, vt hæc penitus auferantur; ad hoc enim nullum mihi occurrit, sed vt ferri & sustineri aliquomodo queant) in charitatis & exteriora opera intendere, & in Dei misericordia sperare, vtpote qui numquam in se sperantes deserit: sit ipse in æternum benedictus. AMEN.

Quid in his angustia hac anima possimum faciat.

CAPVT II.

AGIT DE QVIBVSDAM MODIS QVIBVS ANIMAM *Deus expergefacere solet, qui nihil quod timeri debeat, continere videntur; esto sublime quid, & singulares quædam gratiæ sint.*

ALiæ exteriores molestiæ & afflictiones, quas diaboli nobis infligunt, certè nec ita ordinariæ sunt (vnde hîc de ijs loqui necesse nō est) nec magna ex parte tam afflictiuæ & vehementes. Nam (prout mihi quidem videtur) etiam cùm summæ sunt & extremæ, ipsas animæ potentias ita ineptas non reddunt, neque etiam ipsam eousque turbant, vt non semper illi ratio tunc constet, ad cogitandum, non plus eos posse quàm ipsis Dominus permiserit: quæ vbi constiterit, nec prorsus perdita est, parum aut nihil sunt omnia, respectu illorum quæ suprà dicta sunt. In hac porrò mansione, cùm de varijs orationis generibus & gratijs Domini tractatio instituetur, adhuc: alias internas pœnas & pressuras recensebimus: quarum quædam multò certè ad ferendum graviores sunt, quàm quæ dictæ sunt hactenus, sicuti colligere erit ex effectibus quos in corpore relinquunt. Verùm afflictionum, ac pœnarum nomine dici non merentur, neque par est eas vt tales à nobis censeri, cùm tam singulares Domini sint gratiæ, & in illis constituta anima, illas istiusmodi esse, ac lōgè supra meritū illas sibi dari intelligat. Mox ergo vt in septimam mansionem ingressuri sumus, ingens hæc afflictio, nec non aliæ plurimæ, in nos ingruunt. Harum aliquas hîc recensebo, omnes enim vt referā prorsus impossibile est, vti & declarare genuinè, vti sunt: sunt enim longè sublimioris & eminentioris originis quàm quas descripsi

S. Theresiæ

Opera

T. VII

scripsi hactenus: vnde, si supradictas, esto inferioris sint generis ordinis plus, quàm declaraui, declarare non potui, multo minus potuisse has. Ad omnia porro suam Dominus gratiam per filij sui merita, mihi concedere dignetur. Amen.

Videmur quidem columbulam nostram valdè procul reliquisse, velut deseruisse; sed reuera procul non est: hæ namque afflictiones causa sunt, vt longè sublimius sese elibret & euolet. Iam ergo videamus, quo se sponsus modo cum ipsa gerat; quippe qui antequam totum se illi det amplectendum, intensa sui in illius corde excitat desideria, idque modis tam subtilibus & delicatis, vt eos nec anima ipsa intelligat, nec id eam alijs, nisi fortè ipsum expertis, declarare & exponere credam: sunt quippe impulsus quidam, adeò delicati ac subtiles, ab omnibus animæ interioribus procedentes, nullâ vt quæ apposita & congruens sit comparationem ad eos declarandos inuenire queam. Etenim illi omnis quàm multum differt ab omni eo quod ipsi per nos procurare possumus, nec non à gustibus, quos iam ante descripsi: sæpè namque, etiam cùm ipsemet homo de eo non cogitat, nec Dei vllatenus recordatur, Maiestas illius subitò, ad instar fulguris aut tonitrui, eum excitat. Attamen ergo, esto strepitus nullus audiatur, satis intelligit, se à Deo vocatam esse, idque adeò manifestè & perceptibiliter, vt interdum (præsertim imbecillem eam, esto nihil sit quod eam torqueat & affligat, penitus contremiscat & conqueri faciat: sentit quidem se suauissimè vulneratam esse; at intelligere nequit, quomodo aut à quo vulnus inflictum sit: agnoscit item, quid magni valoris esse, nec vmquam ab hac plaga persanari vellet: citer quoque amorosis verbis, etiam ore prolatis, apud sponsum inquiritando submurmurat, aliud vt facere non possit, quòd illum præsentem esse, at se manifestare nolle, norit. Ingens sanè hæc afflictio & pena est, at sapida & dulcis; & si ea carere velit, non potest, nec vmquam sibi auferri cuperet, quòd illa magis eam recreat ac reficit, quàm abstinentia & ebrietas orationis quietis, quæ nullam dat pœnam.

Impulsus quidam in seruos, quos anima sentit.

Vulnus amoris quam suaue.

Ipsa me disrumpo & annihilo, sorores, vt hanc amoris operationem vobis exponam, & non video quomodo exponam: eo quod contrariorum videatur, dicere, quod dilectus ex vna parte manifestè offendatur se in & cum anima esse; ex altera vero eam ad se signo tam certo & euidenti vocare videatur, nullatenus vt de vocatione queat dubitari, nec illo ita penetratiuo, quo id anima percipiat, vt non possit id non audere. Quia sponsa, qui in septima mansione versatur, eo modo qui nõ est perfecta & formalis locutio, loquente, omnis qui in alijs mansionibus habitat populus, vt putà sensus, imaginatio, potentiæ, se mouere vel mouere non audere videntur.

Quia

Quàm, ô Potens Deus meus, magna tua sunt secreta & arcana! quantum est inter ea quæ sunt spiritus, & inter quidquid hîc in terra videri aut intelligi potest, discrimen; cùm per nullam omnino rem hæc, quæ respectu maximarum, quas in animabns operaris, tam est parua, queat declarari! Tam singularem vtique hæc in ea operationem facit, vt seipsa præ desiderio conficiat ac velut annihilet, nec sciat quid vltrà petat; quòd certa quodammodò sit Deũ suum apud se agere. At enim dicetis mihi, Si hoc ipsa intelligat & norit, quid vltrà desideret? quid est, quod ipsam cruciet? quod maius habere bonum velit? Sanè nescio: hoc scio, illam pati, adeoque pœnam hanc advsq; intima viscera eius penetrare, vt, dum sagittam is qui eam iniecit, ex ipsis educit, eum vnà cum spiculo hæc ipsa euellere, quin & ipsam euiscerare videatur. tam est acer amoris sensus.

Cogitabam hic ipsa mecum, num fortè id ideo fieret, quod ab hoc accensæ fornacis, quæ est Deus meus, igne scintilla quædam dissiliens, animam hanc ita occuparit, vt ignis hic accensus sentiatur foris & appareat: quæ quod ad eam consumendam non sit satis, ignis vero ita sit in se delectabilis, hinc eam anima pœnam sentit, & is cùm tangitur, talem operationem peragit. Nullam mihi videor aptiorem hac similitudinem ad hoc declarandum inuenire potuisse: nam sapidus hic dolor, non est dolor, nec in eodem statu permanet; quamquam aliquando satis diu duret, aliàs tamen cito pertransit & finitur, prout Dominus eum communicare voluerit: neque enim res est, quæ humana industria aut artificio queat parari. Sed, etsi subinde diu duret, abit tamen & redit. Saltem nunquam stabilis permanet, ideoque animam penitus ignitam non facit; nisi quod, vbi hæc iam ignire incipit, emoritur scintilla, quoddamq; in ea desiderium maneat, denuo dolorem hunc amorosum, quem illa producit, patiendi. Neque vero est quod hic cogitemus, id aut à naturali dispositione, aut atræ bilis vitio prouenire, vel illusionem diabolicam, aut imaginarium phantasma esse posse. etenim res est, quę satis ostendat, motum hunc non aliunde, quàm vbi est Deus qui est immutabilis, proficisci; neu, quales aliarum deuotionum esse solent, eius operationes sunt; etenim in illis magna gustus absorptio dubitandi ansam dare nobis potest. At hic, omnes tum sensus, tum potentiæ, sine vlla prorsus absorptione, considerant quidnam hoc esse possit, neq;, vt mihi quidem videtur, dulcem hanc pœnam vel minimum impediunt, nec eam adaugere, nec penitus tollere valent. Is porro, cui hanc Dominus gratiam fecerit (si enim eam illi fecerit, vbi hæc legerit, facilè id intelliget) ingentes ei gratias agat: neque enim est quod timeat, ne qua hic illusio aut deceptio subsit; timeat potius ne, post tantum beneficium acceptum, ingratus sit; & om-

mibus corporis neruis ad illi seruiendum connitatur, vitamque suam omnia in melius mutare satagat. itaque videbit, quò tandem perueniturus sit, & quomodo semper plura ac plura recepturus. Tametsi quæ quam noui, postquam hanc gratiam accepisset, ad aliquot annos contenta vixit, abunde sibi per eam satisfactum esse putans; adeò adhuc plurimis annis eam Domino ingenti cum labore seruire oportuisset, satis operam suam hac gratia compensatam crederet. Sit ipse in secula benedictus. Amen.

Cur hac in re plus sit securitatis quàm in aliis.

Fortassis hic hærebitis, scire volentes, quare plus in hac quàm in alijs rebus, sit securitatis. Ad quod respondeo, id has ob causas, (vt mihi quidem videtur) fieri. Primò, quòd numquam pœnam aliquam tanta dulcedine quantam hæc habet coniunctam diabolus sit daturus. Suauitatem quidem & delectationem quampiam quæ spiritualis videatur, dare poterit; sed vt pœnam, & quidem tantam, cum quadam & animæ gaudio coniungat, supra facultatem ipsius est: nam omnes eius vires nonnisi in ea quæ deforis sunt, operantur; & eas quas dat afflictiones & pœnæ (dum quidem ab ipso veniunt) numquam, mea quidem sententia, aliquid dulcedinis aut quietis continent, sed semper sunt quietæ, & turbas cient. Secundò, quòd delicioſa & iucunda hæc tentationis ab alia certè regione, quàm in quas ille imperium & dominatum exercere potest, proficiscantur. Tertiò, ob magna, quæ hinc animæ obueniunt commoda; qualia plerumq; sunt, firmum ad pro Deo patienda propositum facere, multas aduersitates & dura quæq; desiderare, mentem disposition & resolutum esse ad omnia terræ huius solatia, recreationes & conuersationes repudianda; & alia id genus.

Imaginatio aut melancholia hic locum non habet.

Quod autem id imaginarium aut phantasticum non sit: tametsi quamuis alijs in rebus diabolus illudere animæ per phantasmata videat, in hac tamen id minimè poterit. Est quippe res adeò euidens ac notoria, nullo modo vt imaginario phantasmati sit obnoxia, (apparere quam esse, reuera tamen non sit) vel vt de ea dubitetur, an reuera sit aut talis sit. Si quod autem in anima dubium maneat, sciat, imperitos non esse veros. si inquam dubitet, num eos habuerit, nec ne, tam que perceptibiliter hi sentiuntur, quemadmodum aures magnam percipiunt vocem. Vt verò melancholiæ id ascribatur, aut ab ea procedere dicatur, prorsus verisimile non est; cùm hæc omnia sua phantasmata ludibria in sola imaginatione fabricet; hoc verò de quo hic ago, ab superiore animæ parte procedit. Fieri posset, me hic decipi & errare; at doctos rei huius periti alias mihi rationes quibus me euincunt, adferant, ab hac opinione non recedam, sed in ea manebo. Sic noui quamdam, quæ ab huiusmodi illusionibus quàm maximè sibi semper timeret, in hoc omen orationis genere numquam timere sibi potuit.

Solet & alijs Dominus modis animam expergefacere : nam derepentè, etiam cùm vocaliter iam orat, neque ad ea quæ interna sunt, vllatenus reflectit, suauis quædam inflammatio eam corripere videtur; perinde ac si momento ac subitò tam potens aliquis odor illi superueniret, vt se mox per omnes eius sensus diffunderet ac communicaret. non dico, quòd odor sit; sed similitudinis tantum gratia odorem, aut aliud quid simile pono, solùm vt sic ostendam, percipi, sponsum illic præsentem adesse. Excitat namque is suaue quoddam in anima desiderium, quo ipsa illo frui desideret, indeque ad heroica quædam opera facienda, & Domino laudes decantandas mirè manet disposita. Porro gratiæ huius origo, est illa ipsa quam antè dixi; at nihil hic est quod dolorem aut pœnam inferat, neque etiam illa Deo fruendi desideria, pœnosa & grauia sunt. Atq; hoc est, quod anima frequentius sentire solet. Nihil quoq; hic quod timendum sit, subesse mihi videtur, idque ob aliquas earum, quas dixi, rationes; sed tantùm opera danda, vt gratia hæc cum magna gratiarum actione admittatur, & recipiatur.

Alij modi quibus Deus animam excitat.

CAPVT III.

DE EADEM MATERIA AGERE PERGIT; ET OSTENDIT, *quomodo animam Deus, cum ei placuerit, alloquatur. simul admonet, quomodo in hos nos gerere debeamus, ac ne iudicij proprij ductum sequamur. Adhæc aliquas assignat notas, è quibus dignoscatur num illusio sit, vel non sit. Caput hoc lectu vtilissimum est.*

ALium præterea animæ excitandæ modum Deus vsurpare solet; qui licet aliquo modo maior quàm priores illę gratia videatur, maiori tamen fieri potest vt sit periculo expositus. Atque ideo huic exponendo paululum immorabor. Sunt videlicet quædam Dei ad animam alloquia: quæ multifaria ac diuersa sunt: etenim horum alia deforis venire videntur, alia ab intimo animæ penetrali, alia à superiore eius parte; alia denique ita ab exteriore parte veniunt, vt etiam auribus percipiantur, quòd formata & articulata quædam vox esse videatur. Aliquando imo & frequenter, potest solum esse phantasma, ac præsertim in ijs qui debili sunt imaginatione, vel notabiliter melancholici. De duplici hoc hominum genere non multum meo iudicio curandum est, etiamsi se tale quid videre, audire, vel mente percipere asserant: neq; etiam turbandi inquietudine sunt, illis dicendo, hoc à diabolo prouenire; sed tamquam infirmi atq; imbecilles audiendi, ita vt Præposita vel Confessarius, ad quę isthæc referent, illis dicere debeant, non esse id magnoperè curandum: neq; enim id substantiale & perneccssarium ad Dei seruitium esse : plurimis quidem

Varia Deĩ ad animam alloquia.

Cum iis quos phantasma illudit quomodo agendũ.

quidem diabolum hac via imposuisse & decepisse ; fortasse non scie cuenturum, ad scilicet ipsum non contristandum aut affligendum. Si ro ei dixerint, melancholiam id esse, nunquam id sibi persuadebit; iurabit id se videre & audire, eo quod ei sic videatur. Id porro certum lum esse ab oratione diuertendum, efficiendumque quàm fieri pot maximè, vt hæc pro nihilo reputet, & parui faciat. Solet enim cacod mon per animas has ita malè affectas & imbecilles, rem suam non m diocriter facere, si non vt iqsis noceat, saltem vt alijs. In id genus vide semper est quod timeamus, donec spiritus plene cognoscatur. Qua moneo, semper consultius esse, iam tum in principio ei resistere, eum reijcere. Si enim à Deo sit, magis ad proficiendum & progrediendum e uabit, atq; vbi probatus fuerit, potius adaugetur. Id ita se habet: vide dum tamen, ne anima multum angustietur, aut inquietetur: nam nec plus non potest.

Alloquia omnia vel à Deo, vel à dæmone, vel ab imaginatione oriri possint.

Nunc igitur, vt ad ea quæ dicebam, Dei ad animam alloquia cog tar, possunt ea, cuiuscumque etiam sunt modi ex ijs quos suprà dixi mus, tum à Deo, tum à cacodæmone, tum vero à propria imaginatio ortum habere. Siquidem potuero, quædam Deo fauente, signa & no depromam, è quibus hasce alioquin eorum differentias, ac quando periculum includant, dignoscatis : quod inter eos qui oration dati sunt, non paucæ sunt animæ, quæ huiusmodi allocutiones percipiu velim autem, carissimæ, vt male vos agere non putetis, in illis fidem a rogando, aut etiam adhibendo. Cum ergo solum vestri causa ea fiant vos nimirum consolandas, aut defectuum vestrorum commonefac das, loquatur quicunque voluerit, vel etiam phantastica allocutio parum refert. Vnius verò rei vos admoneo, videlicet, ne, etiamsi aper Deo veniant, propterea vos meliores esse credatis : cùm & Phariseo pius Dominus sit allocutus. Omne porro rei huius bonum situm e eo, vt aliquis ex hisce alloquijs percipiatur fructus. Omnem verò allo cutionem, quæ sacris Litteris per omnia conformis, & respondens non sit, non pluris facitote, quàm si ex diaboli ipsius ore audissetis. Licet eæ à vestra debili imaginatione procusæ sint, nihilominus vt reuera quædam circa res fidei habendæ: vnde semper eis resistatis oportet, q à vobis recedant & euanescant : euanescent verò haud dubiè quod p rum virium habeant.

Quando omnis allocutio vt bona habēda.

Vt autem iterum ad id quod initio dicebamus redeamus, sive interiore, sive de superiore, sive de exteriore parte alloquia veniant, no impedit hoc, quo minùs à Deo proficiscantur. Certiores porro qui haberi possunt notæ, meo iudicio, sunt istæ. Prima, ac præ cæteris ver dominium & potestas illa quam ipse secum fert, quod scilicet lo

Deus loquitur simulq; operatur.

simul & operetur. Clarius me explicabo. Versatur, verbi gratiâ, anima quædam in omni tribulatio nis, angustiæ, & pressuræ interioris, quam dixi, genere; intellectus adhæc illi penitus obscuratus est, magnaque eâ occupat ariditas! & ecce, vel vnica harum allocutione, exempli gratiâ solùm dicendo. *Noli affligi*, mox omnis pressura discutitur, planè introrsum tranquillatur, summaque vndiquaque luce perfunditur; adeò vt omnis illa pœna, quam ei (vt quidem videbatur) non mundus vniuersus, neque quidquid doctorum hominum est, si ad rationes, ob quas non doleret, ei proponendas conuenissent, eximere ac dimouere, quantumcumque demum ad id contenderent, potuissent, in momento euanescat, & afflictio illa prorsus cesset. Multum deinde affligitur, quòd Confessarius & alij nonnulli, ei dixerint, spiritum Satanæ esse, à quo ipsa dirigitur; vnde ipsa penitus consternata, ingenti timore percellitur, & ecce, vel vnico verbo quod ei dicatur, *Ego sum, noli timere*, in momento fugit omnis afflictio, & ingenti consolatione in animo perfusa, prorsus serenatur, adeò vt nullus tanta sibi futurus videatur eloquentia, qui, vt aliud id esse credat, sibi persuadere possit. Denique ob grauia quædam negotia valdè anxia & afflicta est, quòd quis eorum sit futurus euentus, ignoret; audit sibi dicentem, vt quiescat & tranquilla sit, etenim felicem vniuersa successum habitura; vnde valdè certa ac secura redditur, nullamque exinde anxietatem sentit. Atque ita de alijs plurimis id genus rebus.

Altera nota & signum est, insignis quædam in anima remanens quies, deuota pacificaque mentis recollectio, mira quæque ad Dei laudes celebrandas alacritas & dispositio. Si, ô DOMINE IESV, vel vnicum verbum à te per aliquem seruorum tuorum, (vti quidem dicitur: nã ea quæ in hac mansione dicuntur, si non Dominus ipse, Angelum saltem aliquem proferre verisimile est) nunciari & proferri iussum tantam vim habeat, qualem ergo habebit id in anima, quæ per amorem tibi vnita est, & cui tu? Tertia est, quòd verba hæc diu memoriæ inhæreant, nec facilè elabantur, quædam etiam numquam, sicuti solent verba quę hîc in terra ab hominibus vulgò audimus, effluere: quæ inquam ab hominibus audimus, quæ, licèt etiam grauissima sint, & à viris eruditis prolata, adeò memoriæ tenaciter non inhærent, nec ita firmiter ac facilè, si quidem de rebus futuris sunt, creduntur, vti hæc: tanta quippe, post hæc audita, in animo manet certitudo, vt (quamuis in rebus, quæ valdè impossibiles videntur, aliquod interdum ei quoad illas nihilominus dubium occurrat, futuræ ne eæ sint, an secùs, & in intellectu nonnihil quoad eas vacillet;) talis tamen in hac ipsa anima impressa est securitas & certitudo, vt in cõtrariam opinionem prorsus abduci nequeat, etsi omnia euidenter in cõtrarium ferri & procedere videantur eius quod audiuit. Imò & anni interdum

Inter Dei & hominum verba quod discrimẽ & illorum certitudo.

terdum aliquot labentur, cùm hæc menti eius cogitatio inhærebit, fore vt alia Deus ad hoc media adinueniat, quæ homines non intelligant, & sumque tandem euenturum; vereque ita fit. Quamquam (vti supra dixi) interea multum patiatur, cùm tam multa eius videt obstacula & impedimenta: quod enim operationes, quas habuit tum cùm illam vocem percipiebat, nec non certitudo quæ exinde illi mansit, quod Deus sit qui locutus est, iam præterierint, hinc istiusmodi dubitationes iam locum habere incipiunt, atque ipsa cogitare, an, quod audijt; non à dæmone profectum sit, aut ab imaginatione. At nullatenus dubitat tum cùm illa alloquia percipit; quin imò pro hac veritate tuenda, parata esset mortem oppetere. Sed (vti dixi) quid diabolus per omnes has imaginationes & phantasmata, quæ haud dubiè ipse suggerit quo animam affligat, & timidet; præsertim si negotium sit huiusmodi, quod ipse, si quidem id executioni semel mandetur, maximopere ad animarum bonum salutemque profuturum nouit; vel opera sint huiusmodi, quæ Dei obsequiũ & cultum mirificè promoueãt, quæq; maximã difficultatẽ contineant, quid non faciet? saltẽ fidem nonnihil imminuit: etenim non modicũ damnum est, non credere, Deũ ad opera, quæ noster intellectus non comprehendit nec assequitur, patranda potentẽ esse. Tamen non obstantibus omnibus hisce conflictibus, licet etiam nõ desint qui continuo animæ illi ingerunent, id nonnisi ineptias & inanias esse (Confessarios intelligo, nam quibuscum similia tractantur) quantoscumque etiam malos faciat videat, è quibus intelligat ac videat, rẽ minimè implẽdam; manet ipsa nihilominùs scintilla quædam (nescio vnde prouenies) tam viuæ certæ spei de euentu, vt, etiamsi reliquæ spes omnes emorerentur, adhuc posset, etiamsi vellet, hæc securitatis scintilla non manere vita. Atque quemadmodum ante dixi, verbum Domini adimpletur, adeoque anima hilaris & læta manet, vt Maiestatẽ illius perpetuo & ingiter magnificare vellet: imo magis gaudet, quod adimpletũ videat id quòd ei dictum erat, quàm opere ac re ipsa, quamuis etiam id multũ eius amet.

Vnde anima de diuinis alloquijs dubitare incipiat.

Anima post Dei alloquium de euentu securior.

Cur anima magnifaciat, & Deo effectum sortiri.

Nescio vnde veniat, vel quid in causa sit, quod anima tam certa verba hæc suum effectum sortiri, & verum euentum habere vt credat, tam illi graue futurum, si ipsamet aliquo in mendacio deprehendere tamquã si ipsa quid amplius in hoc præstare posset; quia non aliter dicitur. Quidã hîc identidem Ionæ Prophetæ, timore memoria versabat, dum se is verebatur, ne Niniue subuerteretur. Fuit hic spiritus Dei, hanc certè fidelitatem illi præstemus æquum est, nisi desideremus, ne vt falsus habeatur, cũ ipse summa & suprema sit Vnde non potest anima non singulare sentire gaudiũ, quãdo, post flexus & reflexus, longasq; ambages & in rebus difficillimis, illudatur

pletũ videt;& licet ipſimet magni inde ſecuturi ſint labores & moleſtiæ, eos tamen perferre mauult,quàm,vt non fiat, quod ab ipſo Domino ſibi dictum,ita pro certo habet.

Non omnes,fortaſſis,hanc infirmitatẽ, ſi modo dicẽda ſit infirmitas, (non enim iſtiuſmodi quid tamquam malum condemnare poſſum) habebunt.Si verò ab imaginatione allocutio hæc cauſata ſit, nullam harum notarum habebit, nullam inquam certitudinem, nullam pacem, nullum guſtum internum.Excepto, quòd contingere poſſet (& ſcio ita etiam quibuſdam tametſi in oratione quietis,ac ſpiritali ſomno mùltum abſorptis accidiſſe)nonullos tam debilis complexionis & imaginationis eſſe(vel neſcio quid aliud in cauſa ſit)vt in magna hac ſui recollectione, de facto & reuera ita ſui impotes ſint,& extra ſe,vt exterius nihil ſentiãt; ſenſuſque ipſorum omnes vſque adeò ſoporati ſint,vt, ſicuti aliquis qui dormit,(& forſan etiam nonniſi dormiunt) velut in ſomnio ea ſibi dici, quin & aliqua ſe videre,eaque diuinitus venire ſibi perſuadeant.Sed demum,hæc non alios poſt ſe effectus relinquunt, quàm ſomnia ſolent.

Allocutio imaginaria quomodo fiat.

Fieri etiam poſſet, vt, cum affectuoſius intenſoque deſiderio aliquid à Domino petunt, audire ſibi videantur poſtulata ipſis concedi. Et ſanè id non rarò contingit. At qui magnam locutionum diuinarum experientiam habuerit,nõ facilè hic,meâ quidem ſententiâ,decipi poterit. Ab imaginatione verò & diaboli technis multũ eſt quod timeamus, at, ſi eæ quas ſuprà dixi,notæ ac characteres appareant,certi eſſe poſſumus, hoc nonniſi à Deo prouenire;nõ ita tamen,vt,ſi,quod nobis dicitur,grauis momenti res ſit,& per nos ipſos executioni mãdari debeat,aut eò tertij cuiuſpiam negotia ipſa ſpectet,numquam,niſi Cõfeſſario,qui doctus, circumſpectus,& Dei famulus ſit,conſulto,ipſam opere exequamur,aut intra cogitationem ac cerebrum admittamus,quantumlibet eã clarè intelligamus,& manifeſtè videam⁹ à Deo prouenire. Sic namq; vt faciam⁹ Maieſtas ipſius vult;&,quod ipſe iubet, nullaten⁹ par eſt obſeruare negligamus,cũ ipſe mandarit,vt Confeſſariũ,velut ſuũ vicariũ,habeamus:vt hãc ipſius vocẽ & verbum eſſe,nullũ eſt dubiũ.Hęc porro verba ad nos animandos & corroborãdos maximopere conferunt;ſiquidẽ res & negotiũ ſuſcipiendũ,difficile ſit;quinimò Dñs ipſe cũ ſic ei viſum fuerit ac placuerit, ipſimet eumq́; credere faciet,id à ſpiritu ſuo proficiſci;ſin minùs, ad ampli⁹ & vlteriùs nõ tenemur.Etenim ſummo cũ periculo coniunctũ exiſtimo, aliud præterquam quod monui faciendum,facere, & propriũ quoad hoc iudicium & ductum ſequi:vnde vos,Domini noſtri Ieſu Chriſti nomine,admoneo,cariſſimæ,videatis, ne hoc vmquam vobis eueniat.

Confeſſarij monitis auſcultandũ.

Alius præterea modus eſt,quo ad animã Deus loqui ſolet:quẽ equidẽ (quantum ex eius parte eſt (valdè certum eſſe exiſtimo ; quin nimirum

Locutio Dei ad animam cum visione intellectuali.

fit cum aliqua visione intellectuali, de qua postea loquar, quòd in ma animæ parte fiat. Tam apertè porro & clarè, animę suę auribus verba, & ipsummet Dominum ita secretò sibi loquentem, se audi tat; vt hic ipse ea audiendi modus, accedentibus etiam operation quas hæc ipsa visio operatur, securam ac certam eam faciat, nullum bolo hîc posse locum esse. Magnos quippe post se relinquit effectus hoc credibile faciant: saltem certa & secura esse potest, quòd ab ginatione minimè procedat: &, si quidem reflexioni & aduertenti locus, semper hanc quoad hoc habere securitatem potest: idque ob

Locutio imaginaria quomodo ab intellectuali differat.

ce rationes. Primò, quia in ipsa locutionis claritate, ab imaginar cutione diuina certè differt: ita namque hæc clara est, vt, si vel vnum labam eius quod inaudiit, deesse contigerit, statim illius ei in mentem veniat; item num hoc, vel illo, stylo dictum sit, eâdem licet manente tentiâ ac sensu. In imaginaria verò & phantastica nec locutio ipsa clara, nec verba adeò distincta, sed velut quid ex parte somniarum. cundò, quia in diuina sæpè ne cogitabatur quidem de eo quod a (dicere volo, id improuisò & derepente fieri) imò etiam aliquand terea dum cum alijs tractatur & agitur; quin & respondetur per id quod citissimè per cogitationem transit, aut ad id quod tam a gitatum est; sæpè quoque in rebus quas numquam meminit anteh sent, aut reuera semel essent: vnde eas imaginatio fabricasse non quò anima deciperetur, sibi proponendo & fingendo id, quod nu vel desiderarat, vel petierat, imò quod ne quidem ad illius notitiam uenerat. Tertiò, quia diuina locutio est perinde, ac dum quis de ipsemet audit; imaginaria verò, quasi dum quis sibi paulatim fing componit id quod sibi ab alijs dici vult. Quartò, quia ipsamet ver triusque valdè inter se differunt; nam in diuina, vno solùm audito, comprehenduntur: quod noster intellectus tam citò ac facilè adim re non posset. Quintò, quia sæpè vnà cum verbis (idque modo quo quem ipsa non possem exponere) multo plura nobis sine verbis fig cantur, quàm verba ipsa per se sonent ac significent. De hoc autem ligendi audiendiue modo alio in loco pluribus tractabo; quia res modum delicata, & ad Deum dilaudandum maximoperè conf Nam circa hunc loquendi modum, eiusque distinctiones, multi dum anxij fuere; & inter ceteros vna, cui id quod dico contigit alios tales, esse minimè dubito) quæ seipsam huiusmodi in negot quaquam intelligere poterat, scio tamen valdè illam attentè & ad ad hoc aduertisse, quod frequenter hanc illi Dominus gratiam bat. Maximè autem dubitabat, circa hoc: annon scilicet tam inde cipio ab imaginatione delusa fuisset: nam num à diabolo id

citius ac facilius intelligi & percipi poteſt: eſto tam multæ & tam ſubtiles eius ſint verſutiæ, vt ſpiritum lucis facile ei ſit ementiri; maximè autem (vt mihi quidem videtur) id faciet in verbis, ea admodum clarè & apertè proferendo, multum vt dubium maneat, quin tam bene ea intellecta ſint, quàm ſi à ſpiritu veritatis prolata eſſent. At effectus, quos poſtea remanere dixi, imitari & mentiri non poterit, neue illam quam diximus in anima quietem lucemque relinquere, at inquietudinem potiùs ac perturbationem. Verum paruum, aut nullum, inferre animæ damnum poteſt, ſi ipſa ſit humilis, & faciat quod faciendum monui, ſi, inquam, ad aliquid faciendum ſe nullatenus moueat, quidquid demum audiat. Si verò fauores & deliciæ Domini ſint, videat attentè, num ob eas ſe pluris æſtimet; ſi autem, quo delicioſiora verba audit, eo maiorem ſui confuſionem non concipiat; ſpiritum Dei hunc non eſſe, ſibi perſuadeat. Certum namque eſt, cum ſpiritus Dei eſt, quo maiorem anima accipit gratiam, eò minoris ſe ipſam facere, ac demiſſius de ſe ſentire, amplius verò peccatorum ſuorum meminiſſe, minùs autem de commodo & lucro proprio ſollicitam eſſe; adhæc, voluntatem & memoriam magis intendere, vt ſolum Dei honorem & gloriam, omni de propria vtilitate & profectu cogitatione depoſita, quærat; maiore denique cum ſolicitudine ac timore ambulare, ne qua in re voluntas ſua in obliquum ac ſiniſtrum feratur; maiore item cum certitudine, quòd numquam id genus gratias, ſed inferni ſupplicia potius, promeruerit. Dummodo hos effectus, quæcumque demum chariſmata & gratias anima in oratione habuerit, operentur; non eſt quòd conſternetur aut paueat, ſed in Domini, qui fidelis eſt, nec permittet vt ipſam diabolus decipiat, miſericordia confidat. quamquam conſultum eſt, vt ſemper in timore & metu ambulet.

Diabolus quo modo diuinas locutiones imitetur, & quomodo non.

Effectus locutionis ac gratiæ diuinæ.

Iis forſitan, quas Dominus per hanc viam non conducit, videbitur, tales animas poſſe ad ea verba quæ ipſis dicuntur, non auſcultare; &, cùm intus ſonant, ita ſeſe poſſe exterius diſtrahere ac diuertere, vt ea non admittant; atque ita fiet, vt ab hiſce periculis immunes ſint. Quibus reſpondeo, id neutiquam in illarum poteſtate eſſe. De illis autem non loquor, quibus phantaſia illudit; hæ enim iuuari poſſunt, dum quid tam intenſe non petent, vel à re ab imaginatione ſuggeſta exequenda ſibi cauebunt. At in diuina locutione anima non poteſt non auſcultare: nam is ipſe qui hic loquitur ſpiritus, ita omnes alias cogitationes quieſcere facit & ſiſtit, & vt ad id quod ipſe eis dicit reflectant; vt mihi quodammodo meliùs ac magis fieri poſſe videatur, (imò certò credam) vt quis, qui bene purgati & acuti eſt auditus, non perciperet & audiret aliquem de propinquo clara altaque ſibi voce loquentem: fieri enim poſſet, vt hic ad

Non poteſt anima ad diuinas allocutiones non auſcultare.

verba dicentis non aduerteret, cogitatione ac mente alijs in rebus ve-
sando. In eo vero, de quo hic agimus, prorsus id fieri nequit; nulla
enim aures quæ obturentur, nec in hominis potestate vllatenus si-
est, de alia re quàm de eo quod ei dicitur cogitare. Qui enim, ad per-
nem Iosue solis cursum inhibere potuit, etiam animæ potentias a
cultates, atque omnia interiora eius sistere potest. liquidò vt anim
spiciat, longè se maiorem ac potentiorem Dominum castello hui
minari; quod haud dubiè magnam in ipsa deuotionem & humi
studium excitat. Nullatenus vt se opponere & resistere valeat. D
porro Maiestas nobis concedat, vt illi soli, placere studeamus, atq
suprà dixi, nostri ipsorum obliuiscamur, ac curam deponamus.
Det ipse quoque, vt in ijs, quæ declarare mihi propositum fuit, exp
dis scopum tetigerim, eaque in documentum & consilium ced
qui his opus habebunt.

CAPVT IV.

QVOMODO DEVS IN ORATIONE ANIMAM SVSPEN per raptum, extasin, & excessum (quæ mihi vnum quid esse videntur.) Ostend adhæc magno opus animo esse, ad magnas ab illius Maiestate gratias recipiendas.

QVam, quæso, in omnibus illis quos dixi, & alijs qui dicti non
laboribus & pœnis, habere quietem miser papiliunculus pote
mnia verò eò tendunt, vt intensius sponso suo fruendi desiderium
cipiat. Illius porro Maiestas, imbecillitatis nostræ probè conscia,
hæc, aliaque id genus plurima, animam paulatim disponit & hab
efficit, quò tandem in animum inducat & audeat, tam potentis
mino coniungere, eumque in sponsum deligere. Risum forsan
moueat quòd hoc dicam, & ineptum id ac stultum videatur. vnaq
enim vestrum, animo nequaquam ad hoc opus esse arbitrabitur
que nullam mulierem, quantumuis vilem & abiectæ sortis, non
tissimam fore, & animum non habituram, ad Regem aliquem
hoc is offerat, in sponsum admittendum. Sic quidem se rem habe
do in Rege terreno, sed ad Regem cælestem desponsandum, maio
nè opus esse animo vobis dico, quàm putetis. Sumus enim natu
tam grande negotium aggrediendum, nimis quàm meticulosæ & ab
animi; mihique vt certissimum persuadeo, nisi Deus id, quod hic
puum & caput est, tribuat, quantumcumque id in bonum uo
commodum cedere, videatis, id nos aggredi minimè ausuras. Atq
iam videbitis, quid non Maiestas illius, ad hæc sponsalia ratifi
stet: quæ quidem tunc ratificari existimo, quando dat raptus, tun

Ad Deum in sponsum capiendum anima opus est.

pe eam à sensibus suis abstrahit ac suspendit. Si enim in sensibus manens huic magnæ Maiestati ita se vicinam & propinquam cerneret, forsitan eam in vita manere impossibile esset. Loquor de raptibus qui verè tales sunt, non autem de deliquijs quibusdam mulierum, qualia nonnumquam hic nobis contingere solent; omnia quippe nobis raptus & exstasis esse videntur. Etenim (vti antè me dixisse credo) nonnullæ tam debilis & imbecillæ complexionis sunt, vt, si vel vnam orationem quietis habeant, moriantur.

Varij raptus describuntur.

Nonnullos raptuum modos, quos quidem ex alijs didici (vtpote quæ cum tam permultis viris spiritualibus egi) hic adferre propositum mihi est; tametsi nesciam an rem hic acu sim tactura, num etiam eam tetigerim alio in loco, vbi de his ipsis raptibus, nec non de quibusdam alijs rebus quas hic dico, egi. etenim ob quasdam, quæ me mouent, causas minimè mihi impertinens fore visum est ipsas hic iterum repetere; esto non alia de causa id fieret, quàm vt omnes Mansiones hic simul coniungerentur. Primum ergo raptus genus est, cùm anima (esto orationi etiam non insistat) aliquo verbo, quod illi in mentem ac memoriam venit, vel à Deo aliàs audiuit, ita tangitur, vt Maiestas illius, iam inde ab intimis animæ penetralibus, eam quam antè diximus, scintillam adaugere videatur; idq; mota pietate & compassione, quòd eam tam diu præ sui desiderio pati viderit & affligi: vnde ipsa tota ardens & succensa adinstar phœnicis renouata manet, & (quod piè credi potest) iam ab omnibus culpis quæ ei condonatæ sunt, expurgata; nimirum per eam dispositionem ac media, quam prius ipsa (prout id Ecclesia faciendum præscribit) adhibuerit. Vnde illam iam mundatam & planè nitidam sibi ipse copulat & coniungit, nemine, præter illos duos, sponsum scilicet ac sponsam, id qui fiat, intelligente, imò ne ipsa quidem id quod geritur, adeò planè percipiente, vt hoc deinde queat exponere, tametsi interiore sensu tunc non careat. Neque enim id ita in ipsis se habet, atq; in illis qui in deliquium aut paroxysmum aliquem incidunt, qui quid circa se tum interiùs, tum exterius geratur, nullatenus intelligunt. Quod autem ipsa, quoad hoc intelligo & noui, hoc est; animam videlicet nunquam aliàs æquè vigilantem atq; excitatam ad res diuinas esse, neu tantam lucem Maiestatisq; illius cognitionem habere, atque tunc. Impossibile id cuiquam videatur: si enim potentiæ ita perditæ & absorptæ sint, vt eas mortuas esse dicere possimus, itē sensus; quomodo eam quid tunc intelligere intelligi potest? Hoc equidē arcanū nescio, neq; vlla fortassis creatura, sed solus Creator ipse, sicuti & alia plurima, q̄ hoc in statu, (in his duabus mãsionibus inq̄) cōtingunt. Vnde & hęc, & postrema simul quidē coniungi possent (cū ex vna in aliā facilis sit trānsitus, & nulla sit ianua

Dei cum anima connubium quando fiat.

clausa

S. Theresiæ

Opera

N VII

clausa, quæ aditum vtrimque intercludat;) at, quia in postrema quæ-
contingunt & sunt, quæ non manifestantur illis quæ ad illam non pe-
uenere; hinc consultius mihi visum fuit, vnam ab altera disiungen-
duas facere.

Visiones imaginarias anima aliis narrare potest, non intellectuales.

Cum verò animæ in huiusmodi suspensione constitutæ Domi-
aliqua secreta, putà res aliquas cœlestes, & visiones imaginarias, reuela-
dignatur; hæc postea ex ordine ipsa alijs referre nouit, itaque tenacem
memoriæ illius infixa inhærent, nulla vt vmquam ea deleat obliuio. Ve-
rùm, cum sunt visiones intellectuales, illas dein alijs referre nequit; e
quod nonnullæ illarum quæ tunc temporis dantur, ita certè subtiles
sunt, vt ab ijs qui adhuc in terra viuunt, minimè eas sciri & intelligi ex-
diat, ad illas deinde alijs referendas: tametsi, cùm sibi constant, & sa-
sorum sunt compotes, multa de hisce visionibus intellectualibus hic
cere possint. Forsitan aliquæ vestrum, quidnam visio sit, præsertim in-
lectualis, non intelligunt. Hoc ipsa suo tempore exponam; quod id m-
mandauit is, qui ius ad hoc habet & potestatem: quod licet impertin-
& extra propositum videatur, nonnullis tamen animabus fieri pot-
vt aliquem fructum adferat.

At enim (dicetis mihi) si nulla harum gratiarum tam sublimium,
quas Dominus hic animæ facit, postea memoria aut reflexio manet,
quid illæ ei lucri adferunt? Certè, carissimæ, tantum id tamque ingen-
est, nullis vt verbis satis queat declarari. Tametsi enim eas verbis effer-
& exponere non valeat, ita tamen interioribus animæ penetralibus im-
nent insculptæ, nulla vt eas exsculpat obliuio. Instabitis præterea, si n-
lam habent imaginem, nec eas potentiæ intelligant, quomodo mem-
potest earum recordari? Ne quidem & hoc intelligo. hocpotro fi-
quasdam scilicet quoad Dei magnitudinem veritates sic exinde a-
huic infixas manere, vt, quamuis fide, quæ ipsam quis ipse sit d-
ceat, atque DEVM illum esse credere obliget, careret, ipsum tam m-
ab eo temporis puncto vt Deum adoraret, vti olim Iacob Patriarcha
postquàm scalam vidit; etenim is vnà cum ipsa, alia multa indubiè fec-
ta intellexerit, quia illa effari & exprimere non potuit: nam per sol-
scalæ cuiusdam, perquam Angeli cum descendebant, tum ascendebant
conspectum, nisi maiore introrsum luce collustratus fuisset, tam sub-
mia certè mysteria non comprehendisset. Nescio verò, an ea quæ d-
bene dicam & veritati consentaneè: licet enim ea ex alijs audiuerim, n-
men num eorum bene recorder, nescio. Similiter nec Moyses eloqui p-
tuit quidquid in verbo viderat, sed tantùm ea quæ Deus eum eloqui v-
luit: nisi enim is menti illius arcana quædam, magna cum certitudine o-
stendisset, quo scilicet videret & crederet, esse Deum qui loquebatur

Quæ de Deo veritates anima in suspensione discat.

numquam hic in tam multos tamque graues se labores coniecisset. Verùm tam magna illum inter rubi huius spinas audiuisse oportuit, vt hæc illum ad audenda aggrediendaque ea, quæ pro populo Israel suscepit, animarent. Vnde non est, carissimè, vt aliquas in occultis Dei rebus rationes, ad eas intelligendas inuestigemus; sed, sicut eum potentem esse credimus, ita certum etiam est, nos credere debere, vermiculum tam limitatæ ac circumscriptæ potentiæ (quales ipsæ sumus) ipsius magnalia minimè posse comprehendere. Gaudemus enim quàm maximè, quòd ei placeat, vt vel aliqua horum intelligamus. Similitudinem aliquam aptam inuenire vellem, per quam eorum quæ dico, aliquid queat intelligi: nullam tamen dari posse puto quæ per omnia conueniens sit aut quadret. Sed capiamus hanc. Credite vos in Regis alicuius aut potentis principis vasarium (cabinetum vulgò vocari existimo) intrare, vbi infinita vasorum vitreorum & figlinorum genera, aliaq; multa eorum cimelia asseruantur: eo ordine reposita, vt intrantibus penè simul omnia in oculos incurrant. Semel in talem, in aula Ducissæ Albanæ, (ad quam, dum in via essem, obedientia ad biduum me diuertere, ad importunas principis huius preces iussit) locum introducta sum. hunc ergo ingrediens, maximopere obstupui, cæpique mecum considerare, quorsum, & ad quid hæc tanta rerum vanarum copia faceret. Vidi autem, insignem Dei laudandi materiam esse posse, tantam rerum diuersitatem & copiam intueri: & nunc gaudeo ac mihi gratulor, quòd hoc loco ad propositum meum faciat. Quamuis autem satis diu illo in loco hæserim, tamen tam ibi multa aspectanda occurrebant, vt omniũ statim oblita fuerim, adeò quidem, vt non maior, rerum illarum mihi manserit memoria, quàm si numquam eas vidissem, neque dicere possem, quæ earum esset forma, sed tantùm meminerim in genere, illas me aliquando vidisse. Pari modo hîc, cum anima iam adeò vnum quid cum Deo facta est, nimirũ in illud cæli empyrei conclaue (quod in animarum nostrarũ interiori certè habemus: certum est enim, cum Deus in ipsis commoretur, aliquam eum istarũ mansionum occupare) admissa; quamuis, dum sic aliqua in extasin abripitur, non semper eum Dominus velit, hæc secreta videre (ita enim in illius fruitionem absorpta est, vt tam magnum bonum ei sufficiat) aliquando tamen ei placet, eam ab hac absorptione solui, & subitò ac momento videre quod in illo conclaui est; itaque, postquam sibi iam reddita est, quæ vidit magnalia, ei quidem repræsentantur, nullum tamen eorum eloqui potest, neque naturales eius vires vlteriùs pertingere queunt, quàm ad id quod supernaturaliter eam Deus videre voluerit. Iam ergo fateor, illam quid vidisse, & id imaginariam visionem esse. Verùm de hac hîc non loquor, quia de ea tractare

Anima postquam raptam, nihil visorũ auditorũue referre potest, etsi eorũ in genere meminerit.

mihi propositum non est, sed tantum de visione intellectuali [illegible] quia non habeo scientiam : hinc hebetudo & stupor meus [illegible] modi est, nihil vt dicere queam ; quia quidquid etiam huiu[illegible] de isthoc orationis genere dictum est, satis intelligo, si qua[illegible] benè id & appositè dictum sit, non me esse qui hoc [illegible] rim.

Persuasum habeo, si quidem anima, cui raptus hosce Deus dat, [illegible] inde in illis secreta hæc nō intelligat, non veros raptus eos esse, sed [illegible] turale quoddam deliquium: nam fieri potest, vt in hominibus qu[illegible] bilis sunt complexionis (vti plerumque sumus nos fœminæ) [illegible] tus, aliquâ adhibitâ violentia & conniſu, naturam transcend[illegible] sic illi pro-deliquio absorbeantur : vti me dixisse memini cùm de [illegible] ratione quietis agerem. Verùm huiusmodi quæ sunt, raptus dic[illegible] merentur: nam in vero raptu, crediderim Deum totam animam [illegible] sese rapere, eique, velut rei proprio, ac peculio sponsæque suæ, [illegible] quam regni, quod sibi comparauit, particulam ostendere ; [illegible] quidquid in magno illo Deo est, sit multum (quod, quantumvis [illegible] modicum sit, est totum.) Neque etiam is hîcà quoquam interm[illegible] aut impediri vult, non à potentijs, non à sensibus, sed statim omn[illegible] harum habitationum portas iubet occludi, sola illa, in qua [illegible] agit, habitatione aperta manente, vt per eam nos ingr[illegible] mur.

Benedicta sit tanta illius misericordia ; &, non sine ra[illegible] maledicti erunt illi, qui ea in suum vti commodum nolent, aut [illegible] lem Dominum amittent. Quàm parum, ac nihil, est id quod [illegible] quimus, carissimæ! quàm etiam nihil quidquid facimus, aut [illegible] possemus propter talem Deum, qui vili vermiculo tanto cum [illegible] se communicare dignatur! Et, si quidem spem habeamus, fore vt [illegible] no hoc etiam hac in vita fruamur, quid, quæso, facimus? quid hæret [illegible] quidnam adeò potens est, vt illius causa vel vnum momentum cess[illegible] sinamus, quo Dominum hunc non quæramus, quemadmodum [illegible] sponsa quæritabat per vicos & plateas ? Quàm vanum & inane [illegible] ridiculum est, quidquid in hoc mundo est, si huc nos non conducat [illegible] adiuuet, tametsi eius voluptates, diuitiæ, gaudia, recreationes [illegible] quantalibet etiam cogitatione effingi possunt, perpetuò dur[illegible] rent? omnia quippe nonnisi vanitas & sordes sunt nauseam pro[illegible] caturæ, collata cum thesautis illis, quibus perpetim fruituri sum[illegible] imò & hi ipsi nihil prorsus sunt, collati cum eo, quòd in thesauris [illegible] strum habeamus ipsum omnium thesaurorum, cæli, ac terræ Dominu[illegible] Prô cæcitas hominum! secquando, quando inquam, terra hæc ab oc[illegible]

Rerum mēdanarū vanitas.

nostris auferetur? quæ licet nobis Religiosis tam magna non videatur esse, vt nos penitus occæcet; quasdam tn festucas, glebulas & scrupos, video, quas si crescere sinamus, nimis quàm satis sunt, ad magnum nobis damnum inferendum; itaque, ex amore Dei, carissimæ, ex hisce imperfectionibus nostris commodum eliciamus, quò sic nostram agnoscamus miseriam, illaq; oculos aperiant, visumq; clariorem efficiant, quemadmodum tutum cæco illi, quem sponsus noster videntem fecit, visum clariorem reddidit; vtq;, cum nos adeò imperfectas videamus, magis & enixius eum rogemus, vt bonum è miserijs nostris colligat, quò in omnibus Maiestatis illius beneplacitum faciamus.

Imperfectiones nostræ quomodo in bonũ nostrũ cedant.

Extra propositi metam, nesciens, nec aduertens, deflexi. quare ignoscite mihi, carissimæ, & credite, me, cum ad hæc Dei magnalia deuenio (cùm inquam de iis loquor) non posse non dolere multum, & commiseratione quodammodo tangi, cum video quantum per culpam, nostram amittamus. Esto enim hæc sint huiusmodi, vt ea Deus det, quibus ipse voluerit; si tamen ita eum amaremus, atque ipse nos amat, hauddubiè omnia & singula nobis daret. neque enim aliud desiderat, quàm habere aliquem cui ea det; neque enim propterea eius diuitiæ diminuuntur.

Porro vt, vnde digressa est, eò reuertatur tractatio, iubet sponsus mansionum, quin & castelli ipsius, locorumq; circumcirca positorum, ianuas occludi: nam, cum animam hanc ad se sustollere & rapere vult, ita illius respiratio intercipitur ac deficit, vt, quamuis interdum aliorum sensuum vsus diutiùs paulò duret, linguæ tamen vsus prorsus impediatur, ita vt nullatenus loqui possit. quamquam aliàs omnes omnino facultates momento auferantur & cessent, adhæc manus ac totum corpus frigescat; adeò vt animâ ac vitâ destitutum videatur, quin imò interdum ne percipiatur quidem, an respiret & halitum trahat. Hoc quam breuissimo temporis spatio durat, (quod scilicet in eodem statu maneatur:) nam magna illa suspensione paululum intermissa, corpus ad se aliquantulum redire videtur, & spiritum resumere, vt denuò moriatur, maioremque animæ vitam adferat: nihilominus magna illa ecstasis non diu durabit. Porro, etiamsi illa forte cesset, voluntas tamen exinde ita absorpta manet, & intellectus ita abalienatus (quod ad diem, atque etiam duos durat subinde) vt ad nihil omnino, quàm quod voluntatem ad amandum excitat, intelligendum & attendendum capax esse videatur: & hæc ipsa per se, ad hoc satis excitata est, tor-

Raptus signa & effectus.

pida verò & velut dormitabunda ad in vllam creaturã visum affectu
que defigendum. Quam verò vbi anima iam tota in se redijt magn
pere verecundatur & erubescit; quàm intensè ardenterq; desiderat
totam Deo, quibuscumque ipse modis ab illa sibi seruiri cupit, omn
dere! si enim ab iis quas antè dixi, orationibus tales, quales dixi, effec
sequantur & maneant, quos manere censebimus post gratiam tam
gularem & eximiam atque hæc est? Mille habere vellet vitas, quòr
mnes in Dei obsequium posset impendere, & vt, quidquid in mun
est, lingua fieret & esset, ad ipsum sui nomine laudandum & depra
dum. Ingentia quoque sentit ad austeritates subeundas desiderii
eas etiam dum subit, magnum quid se facere reputat. etenim pra
ris vehementia, quidquid facit, parum sentit; & ad oculum vide! Mar
res in tormentis, quæ patiebantur, ferendis, non ita multum labori
cisse; nam per hoc auxilium & suffulcimentum Domini, omnia fa
sint, atq; inde fit, animas hasce apud Maiestatẽ eius cõqueri, quãdo
la sibi patiendi offertur occasio. Si quãdo hanc ipsis gratiam in occ
& clã alijs præstat, eã plurimi faciunt: cum enim corã alijs tale qu
superuenit, tantus illis inde pudor ac verecundia manet, vt is alq
modo absorptionem qua iam fruebatur, auferat; cui accedit nou
anxietas ac sollicitudo, quæ cogitat quid de hoc dicturi sint hom
qui ipsum viderunt. Nouit quamq; quàm hodie malevolus & m
gnus sit mundus; & scit, ipsum fortè id, non vti reuera est, interpr
rum; sed, quod ipsis Dei laudandi esse debebat occasio, in causa fu
futurum, vt temeraria iudicia depromant. Hic angor & timor, a
modo mihi ex humilitatis defectu oriri videtur: verùm non est in
manu id impedire. si enim vituperari velit & gaudeat, quid ad ip
si malè de eo homines loquantur? Quemadmodum cuidam, qu
in afflictione versabatur, à parte Domini dictum fuit: *Nesi propt*
solicita ac ne turberis; & vtrumlibet accedat, in lucrum tibi cede: Imo
autem postea, his illam vocibus mirè animatam & recreatam
se: porrò, si qua vestrûm fortassis similem in afflictionem inc
ideo hîc eas mihi visum fuit referre. Videtur porro Dominus
vt omnes intelligant, animam hanc iam suum esse peculium
que esse vt quis quid illius sibi vendicet aut arroget: in corpus q
dem eius, honorem, substantiam, facultates aliquod
(ex omnibus enim honor aliquis in Maiestatem illius redu
non autem in animam: quæ vbi se à sponso suo non d
nit (quod sanè si faceret, culpabilis quædam audacia foret)
ipso contra mundum vniuersum, & omnes inferos
tur.

Anima post raptum dispositio.

Iudicium hominũ de raptibus.

Nescio, num aliquid quod ad raptus materiam spectet, satis bene declararim; nam vt omnia dicenda dicam prorsus (vti dixi) impossibile est: neque oleum & operam me, id ipsum dicendo, perdidisse existimo, vt quis verus sit raptus, sciri possit. In fictis enim raptibus longè alij ac diuersi sunt effectus (fictis inquam, non quod persona, quæ eos habet, decipere alios velit, sed quod ipsamet decepta sit.) Quoniam verò notæ & effectus tam ingenti gratiæ non respondent, nec conformes sunt hinc hæc sugillatur & infamatur, adeò vt postea, non sine ratione, minimè credatur ei, cui verè ea à Domino præstabitur. Sit ipse in sæculorum sæcula ac semper laudatus ac benedictus. Amen.

CAPVT V.

MATERIAM EAMDEM CONTINVAT, ET QVAMDAM raptus speciem describit, in qua DEVS animam per quamdam spiritus elibrationem sustollit, idque modo ab eo, qui iam dictus est, planè differenti. Aliquam quoque adducit causam, cur magno ad hoc opus sit animo. Declarat denique nonnihil de hac gratia, quam suaui & sapido quodam modo Dominus concedit. Multam caput hoc vtilitatem continet.

EST & aliud quoddam raptus genus, quem ego quemdam spiritus volatum & elibrationem voco (nam licet vnus & idem cum superiore, quoad substantiam raptus, modus esse videatur, tamen magna inter vtrumque dum habentur, sentitur interiùs esse differentia) subinde enim, valdè subitò ac quasi momento, tam præceps ac celer in anima sentitur motus, vt spiritus magna cum velocitate extra se rapi videatur. quod sanè in initio magno hominem timore complet; vt, propterea ingenti vobis dixerim animo opus habere eum, cui hasce Deus gratias daturus est; magna item fide ac fiducia, nec non singulari quadam sui in Dominum resignatione, vt nimirum is cum anima agat, quodcumque ei libuerit. Non parua enim turbatio est, hominem, planè sibi præsentem, & sensibus plenè iam fruentem, videre, animam sibi sustolli & rapi (quinimò etiam nonnullorum corpora sublata fuisse legimus) vt nesciat quo abripiatur, qui vel quomodo eam rapiat: quippe sub initium huius momentanei raptus, non vsque adeò certò constat, illum à Deo causar. Sed estne vlla nobis eius impediendi ratio? prorsus nulla: imò peius est, ei resistere & impedire velle (quod ipsa è quadam, quæ id experta est, noui) quasi Deus animæ significare vellet, ipsam hinc posse intelligere, cum toties

Raptus spiritus quomodo fiat.

Raptui anima resistere nequit.

tamque sincero affectu se ipsa illius in manus resignarit, seque totam adeo integra voluntate obtulerit, nullam se in seipsa iam partem habere quin & perceptibiliter magis impetuoso ac vehementiori motu ubique. Igitur illa quam dixi, firmiter apud se statuerat id quod dico, non magis scilicet resistere aut impedire, quam resistat palea, dum à fabro cino (si fortè id aliquando aduerteritis) attollitur; sed se totam resignare ac consignare in manus illius qui adeò potens est. Videt namque longè satius esse & consultius, de necessitate virtutem facere. Quod vero paleæ mentionem feci, hinc eius occasionem dum certissimum esse, qua magnus aliquis gygas facilitate paleam à terra sustollere potest, ea hunc nostrum magnum ac potentem gygantem spiritum sustollere. Perinde ac scyphon ille fontanus, de quo supra egimus (in quinta, ni fallor, mansione; non enim satis memini (cum tanta suauitate ac lenitate, sine vllo inquam motu ac strepitu, replebatur) magno illo DEO, qui aquarum venas retinet, & mare extra terminos præscriptos efferri non permittit, venas & ductus, per quas qua illuc fluebat, iam laxante & aperiente, tam potens magno quodam impetu fluctus exsurgit, vt hæc animæ nostræ nauicula in altum efferatur & attollatur. Et quemadmodum nec nauis, nec nauclerus; neque omnes qui eam regunt, facere possunt, vt fluctus, qui magna quadam violentia ingruunt, eam illo in loco manere sinant, inque ipsi volunt: multò minus interior animæ pars ibi detinere se potest vbi detineri ipsa vult; aut efficere, vt sensus & potentiæ suæ plus præstent, quam ipsis permissum aut mandatum sit: nam exteriorum motuum nulla hîc habetur ratio. Certum est, carissimæ, me, nisi de his scribentem, attonitam præ admiratione manere, dum videlicet mecum considero, quomodo summa magni huius Regis & Imperatoris potentia se hic exerat: quomodo ergo non percellantur & stupent is, qui ipsum de facto experitur? Equidem persuasum habeo, si ijs, qui mundi delicijs immersi in perditionem ruunt, Maiestas illius ita sese exhiberet ac patefaceret, vt his animabus se patefacit, fore vt, si non ex amore, saltem ex timore, ipsum desinerent offendere. O, quam ergo ei obligatæ erunt illæ, quæ per viam adeo sublimem edoctæ & monitæ fuerint, totis viribus conniti, ne qua DOMINVM hunc molestia afficiant! Per illum vos obsecro, charissimæ, quibus Maiestas illius similes gratias contulerit, ne negligenter vos geratis, aliud vobis faciendum non esse existimantes, quam semper recipere. Considerate vero, illum qui multum debet, multum etiam debere soluere.

plus

Animo magno opus in viatibus.

Hac de causa ingenti opus est animo; quia res est, quæ maxime hominem intimidet & metuere faciat, ac, nisi DOMINVS illum suggereret, in magna semper afflictione ac pœna versaretur: nisi enim is eum animet, deficiet hauddubiè, videns quid Maiestas ipsius secum agat, & quid vicissim ipse faciat, cum scilicet considerabit quam parum ei seruiat pro eo ac debet, & quam hoc ipsum modicum & exiguum quod facit, plenum etiam sit imperfectionibus, defectibus, lapsibus, & languore. Hinc, ne videat & recordetur, quam imperfectè opus, aliquod faciat, agat, multo satius esse existimat, illius obliuisci conari, ac peccata sua in mentem reuocare, & in Dei misericordiam sese conijcere; vt, quoniam soluendo non est, illa pietas & clementia, quam semper is erga peccatores ostendit, de suo supplere dignetur. Et fortassis ei responsum tale dabit, quale alias quis valde afflictus, ante Crucifixi Domini effigiem orans, & hoc ipsum considerans, nimirum nihil se habuisse vmquam quod Deo daret, aut pro illo relinqueret, audiuit. Ipse namque crucifixus, eum consolans, dare se illi ait omnes labores, dolores ac tormenta, quos in passione sua olim sustinuit, eos quasi sibi proprios teneret ac faceret, quò eos deinde Patri suo offerret. Tanta porro anima hæc inde consolatione perfusa est, itaque ditata mansit (prout quidem ex ipsa cognoui) vt deinceps id nullatenus posset obliuisci: imò, quotiescumque sua & miseria & inopia occurrit, hoc ipsum in mentem reuocando, ilicò animatur & consolatione perfunditur.

Possem hic alia nonnulla id genus referre (quòd enim cum tam multis hominibus sanctis, orationique deditis egerim, hinc non pauca hoc in genere scio) verùm, ne me demeipsa scribere putetis, hinc manum retraho. Quod porro antè dixi, magnæ mihi vtilitatis futurum videtur, vt nimirum hinc intelligatis, quantopere Deo placeat, nosipsas cognoscamus, semperq; inopiam & miseriam nostram, ac nihil omnino habere nos quod non acceperimus, inspicere ac reinspicere studeamus. Itaq; tam quoad hoc, quā quoad alia multa, animæ, quam Dominus ad hunc statum ac terminum deduxit, occurrentia, magno opus est animo, carissimæ; & (quantum mihi quidem videtur) magis adhuc quoad vltimum hoc, quam quoad aliud quippiam, si adsit humilitas: hanc nobis Dominus, pro eo quod est, concedere dignetur.

Ergo vt ad celerem & subitum hunc spiritus raptum redeamus,

mus, is vtique talis est, vt verè spiritus corpore exire videatur, nihilominus & ex altera parte certissimum est, personam hanc non manere mortuam; ipsa saltem dicere non potest, num in corpore sit, aut ad aliquot momenta, non sit. Videtur ipsi, quod tota quanta quanta est in alia quadam regione longè diuersa ab ea in qua viuimus, fuerit, vbi alia ei quædam ei apparuit, adeò ab hac nostra differens, vt, etsi ipsa per totam vitam suam hanc, vna cum alijs rebus quas vidit describere & communisci contenderet, eam assequi impossibile ei foret. Porro in momento tot simul tantaque addiscit & edocetur, vt, tametsi per multos annos per imaginationem & cogitationem suam digerere & ordinare aliquid curaret, ne de mille partibus vnam quidem posset. Non est hæc visio intellectualis, sed imaginaria, quæ animæ oculis multo melius videtur, quam hic in terra corporis oculis rem vllam videmus, & sine vlla voce aut verbis nonnulla ei indicantur: si inquam sanctos aliquos videat, ita eos cognitos habet, ac si sæpius ac frequenter cum ijs tractasset. Alias etiam præterea quæ animæ oculis conspicit, alia ei per visionem intellectualem repræsentantur, præsertim magna quædam Angelorum multitudo vna cum Domino ipsorum; atque ita, oculis corporeis nihil videndo, per admirabilem quemdam cognitionis modum, quem ipsa dicendo declarare non possem, id quod dixi illi repræsentatur, aliaque quæ dici prorsus nequeunt, plurima.

Quid anima in raptu videat.

Quisquis hæc experietur, qui maiori quàm ego sit habilitate, ea si sitan (esto id mihi quàm difficillimum esse videatur) exponere poterit. An in corpore an extra illud, hæc omnia gerantur dicere nequeo: certe iureiurando asseuerare non ausim, animam in corpore tunc esse, vt nec corpus interea sine anima viuere. Sæpè mecum cogitaui, num, dicam solis, quamuis ipse in cælo maneat, radij tanta vi pollent, vt illo inde non recedente, hi statim ac momento in terram descendant, pari modo anima & spiritus (qui vnum quid sunt, sicuti sol eiusque radij) in statione sua id est corpore, permanēs, per vim caloris sibi à vero Iustitiæ sole aduenientis, quoad aliquam sui partem superiorem, superipsam ascendere possit. Sūma, nescio quid dicam; hoc autem verū est, dē scilicet celeritate, qua pila plumbea sclopo erūpit, vbi sclopetarius ignem admouerit, eâ in interiori animæ volatum quemdam fieri (neque enim scio quo alio nomine ipsum vocem.) qui licet nullum excitet strepitum, motum tam clarum & apertum efficit, nullatenus vt pro imaginatione aut phantasmate haberi queat. Atque ita anima valdè proculà seipsa constituta (quantum quidem ipsa possum intelligere) magna & grandia quædam repræsentantur: vbi vero iam ad se, suique in sensum redit, cum tanto suo commodo, tantaque rerum omnium

Anima in raptu an extra corpus sit, an vero in illo maneat.

Quam celeriter rapiatur.

renarum despiciētia redit, vt respectu illarum quas vidit, hæ illi nonnisi sordes & peripsema vilissimum videantur; & ex illo tempore nonnisi summa cū afflictione in terra viuit & ex omnibus, quæ in ea ipsi placere solebant, nihil omnino videt, quod eam ad cor ei vllatenus apponendum moueat aut alliciat. Videtur quippe Deus aliquod ei terræ, ad quam tendere & aspirare debet, specimen ostendere voluisse; quemadmodum qui à populo Israel ad terram promissionis explorandam missi erant, reuertentes quædam fertilitatis & opinitatis illius signare tulerunt, quò ipsæ ad viæ difficultates tolerandas, & non diffugiendas, animaretur, videns quonam ad quietem habendam & inueniendam tenderet. Etsi verò res, quæ tam citò pertransit, non multi vobis commodi ac fructus esse videatur; tanta tamen tamque singularia sunt commoda quæ in anima relinquit, vt, nisi quis hoc reipsa fuerit expertus, pretium illius ac valorem minimè intellecturus sit. Vnde ad oculū patet, non esse quid à diabolo causatum aut proueniens: nam vt ab propria imaginatione procusum id sit, penitus impossibile est; cùm nihil diabolus repręsentare posset, quod talē post se in anima operationē, effectum, pacem, quietudinem, & profectum tantum causatur; ac præsertim tria sequentia, idque in gradu eminentissimo. Primum est, quædam magnitudinis diuinæ cognitio: quò enim eius pluravidebimus, eomagis ipsa nobis patescit & intelligenda datur. Alterum est, suiipsius cognitio, atque humilitas, quando scilicet, quis considerat, quomodo res, quæ comparatione Creatoris, tanta mirabilia in se continentis, ita vilis est, illum offendere ausa fuerit, eumque nunc audeat respicere. Tertium denique maxima rerum omnium terrenarum despicientia & contemptus, nisi fortè eæ sint huiusmodi, vt ad tam magno Deo seruiendum queant vsui esse.

Commoda è raptu prouenientia.

Diabolus non consolatur bona quæ post raptū in anima manēt.

Hæc sunt monilia, quæ sponsus sponsæ suæ dare incipit; tantique ea sunt pretij, vt bene eadem custoditura sit: ita namque visiones hæ illius memoriæ insculptæ manent, vt fieri non posse putem vt illarum vmquam obliuiscatur quoadusque æternum illis fruatur; nisi fortè per magnum aliquod malum illius & culpam id accideret. Sed sponsus, qui eas ei concedit, potens est ei dare gratiam ad illas numquam perdendas.

Visiones æternum memoriæ inhærent.

Vt verò ad animum, quo opus esse dixi, reuertar; paruumne & modicum quid is vobis esse videtur? verè namque videtur anima à corpore suo diuelli ac separari; videt enim omnem sensuum vsum amitti, & quid in causa sit, & quamobrem id fiat, nescit. Vnde, is & animum det oportet, qui dat omnia reliqua. Dicetis itaque mihi, timorem hunc bene compensari & solui: sic censeo & ego. Sit ipse in æternum benedictus, qui

tantum dare potens est. Maiestas eius nobis donet, vt ei seruire mereamur. Amen.

CAPVT VI.

LOQVITVR DE EFFECTV QVODAM, QVI EX ORATIONE, de qua superiori capite egit, sequitur; & vnde nam colligatur, illam veram esse, & non illusionem. Agit praterea de alia quadam gratia, quam animæ Deus præstat, quo eam suis laudibus faciat occupari.

Anima ad mortem anhelanti miũ dus nauseã mouet.

MAgnę hæ gratiæ tam intensum in anima desiderium excitant perfectè & penitus fruendi eo quiillas ei elargitur, vt insuauem quadam, quamuis sapida & dulci, pœna ac tormento vitam trahat, & dentidẽ ad mortem anhelet: itaq; assiduè cum lacrymis Dominum rogat, vt se hoc exilij loco educat. Quidquid in eo videt, nauseam eidem dium prouocat: vbi verè iam sola est, & ab hominibus diuulsa, aliquid quidem sentit alleuiamentum, at statim hæc quam dixi, pœna emergit, & sine illa, cùm est, contenta non est aut quieta. Deniq; miserum papilio locum non inuenit in quo stabiliter quiescat & sidet; quantiùs, quòd anima amore ita tenera facta sit ac langueat, quæcũq; ignis magis accẽdendi occasio offertur, ilico hæc eam euolare facit.

Raptus sunt in sexta mãsione frequentes.

Vide etiã in hac mansione raptus valdè frequentes sunt, nullatenus resisti valeat, tametsi etiam in publico, & coram alijs. hinc mox aliæ sequuntur exagitationes & obloquia, vt, esto ipsa secura, quieta & timoribus esse velit, alij id minimè patiantur; eo quòd multi sint, qui eam timoribus impleant, ac præsertim Confessarij. At, quamuis interiori animæ, vna ex parte magnam habere securitatem videatur, præsertim quando cum Deo suo sola agit;) ex altera tamen, summa in afflictione viuit, quòd timeat, ne forsitan diabolica sit illusio, qua agente fiat vt offendat & iritet illum, in quem tanto amore fertur. Et

Anima afflictio post raptus vnde oriatur.

hominum obloquia & murmurationes parum ipsam affligunt aut ciant, nisi cum ipse Confessarius eam angustiat, tamquam si ipsa ter facere & emendare posset. Hinc omnium preces & orationes exposcit, & Maiestatem ipsius identidem rogat, aliâ vt viâ se ducere dignetur (hoc enim ei suadent ab ipso petere) hanc valdè periculosam esse. Verum, quòd ipsa tantam inde tem & commodum proueniisse comperit, vt non possit non quin ipse eam per viam mandatorum Dei, quæ est ea quæ los hominem conducit (vti quidem legit, audit & nouit) certè desiderare nequit (tametsi velit) sed dumtaxat in

resignare. Imò verò hoc ipsum, quòd id desiderare nequeat, ei graue est & molestum, quòd sic sibi Confessario suo morem gerere non videatur; quod sibi, ne decipiatur aut illudatur, nihil videatur esse melius, quam ei obedire & Dominum peccando non offendere. Vnde, ne vnum quidem peccatum veniale scienter & aduertenter (prout quidem ei videtur) quamuis frustillatim concidenda esset, committeret: imò graue & permolestum ei est, quòd videat impedire se non posse, quin eorum multa inaduertenter admittat. Dat quippe Deus, istiusmodi animabus tam intensum, eum nulla in re, quantumuis exigua, exacerbandi & offendendi, nulliusque imperfectionis (si quidem possit) committendæ desiderium, vt, vel ob hoc solum, etsi non etiam ob alias multas causas, ab omni hominum commercio sese vellet subducere, inuideatque non parum iis, qui in solitudine aliàs vixerunt, & modò viuunt. Ex altera tamen parte, in medio mundi & inter mundanos homines agere vellet, si quomodo ipsa in causa & instrumentum esse posset, vt vel vna anima Deum magis laudaret. Si verò mulier sit, dolet à natura sibi iniectum vinculum, quo retineatur, quo minus id facere sibi liceat; itaque maximopere inuidet iis, quibus liberum & concessum est publicè & palàm omnibus inclamare, prædicando quis sit ille magnus exercituum Deus.

Quomodo Deũ offendere, etiã venialiter timeat.

Ah, miselle papilio, tot compedibus & catenis illigate, quæ te euolare non sinunt eò, quo volaturis, & desiderio ferris! Misereat te eius Deus meus, & ita iam omnia dispone, vt sua ipse desideria, ad honorem & gloriam tuam, in aliquo adimplere valeat. Ne memineris paucorum, illius meritorum & vilis eius conditionis. potens es tu, Domine, facere, vt magnum mare ac Iordanis retrocedat ac stet, ac filijs Israel transitũ præstet. Ne quæso illius cõmiseratione tangaris, quia robore & fortitudine tua corroborata multos labores perferre. potest. Ipse enim ad hos patiẽdos resolutus est, eosq; tolerare optat: tu ergo validũ brachiũ tuũ extẽde; neq; in rebus adeò leuibus hæc vita illi trãseat. In re adeo muliebri & vili magnitudo tua sese exerat, vt mundus, cũ viderit, quã ipsa parũ possit, & omnia à te venire, te dilaudet ac celebret. Constet illi, quãti cõstare potest; hoc enim solum cupit, & vel mille vitas, si modò tot haberet, impẽdere, vt vel vna anima aliquãto amplius, se ãgẽte ceu instrumẽto, te dilaudet; & hasce vt bene impensas existimaret; quin imò agnoscit quã verissime, se nõ mereri vt vel minimum laborẽ ac molestiam tui causa patiatur, quanto verò minus vt mortem subeat.

Cupit anima, Deũ omnes laudẽt & colant.

Nescio, carissima, qua occasione isthæc hîc dixerim, aut qua de causa: equidẽ nõ me intellexi. Nouerimus porro, hosce effectus esse, qui nobis ex hisce suspensionib⁹ vel extasibus certissimè & indubitate ꝓmanant.

Desideria solida & cõstantia ex raptu sequuntur.

non sunt enim desideria quæ statim pertranseant, sed quæ vno in constantia permaneant; cumque aliqua illis offertur occasio, in qua debeant ostendere, facile apparet ficta ea ac simulata non fuisse. Quo autem, in vno esse ea permanere dico? Interdum quippe anima (et in rebus minimis & abiectissimis) timidam, meticulosam, tam q[uo]q[ue] pusillanimi sentit, vt ad aliquid audendum aggrediendum[que] enim hanc bi non videatur possibile. Intelligo autem, Dominum eam tunc tu[m] suæ relinquere ac permittere, idque ad multo maius eius bonum. V[ul] enim tunc, se, si quidem ad aliquid faciendum eum aliquando habe[re] id à Maiestate ipsius accepisse; idque claritate adeo perspicua, vt ea[m] lut in se ipsa annihilatam relinquat, & maiore quoque misericordi[a] magnitudinis diuinæ cognitione, quod eã in re adeò vili & abiecta natus sit ostendere: ordinariè tamen & vt plurimum sit secus iã divi[na]

Desideria Dei videndi quomodo interdum cor angustient.

Vnum quiddam notare vos, carissimæ, in magnis hisce Domi[ni] nostrum Iesum videndi desiderijs, velim; nimirum sic illa aliquando angustiare & constringere, vt vos necesse non sit ad illa cooperari, vos ipsas potius ab ijs diuertere; si inquã possitis; in alijs enim, quæ ea referam, nulla id ratione (vt videbitis) potest fieri. At in illis pro liquando id fieri poterit; cõstat enim hic illis ratio, integra & sibi pr[æ]s ad penitus se voluntati diuinæ conformandum, ac dicendum quo Martinus dixisse scribitur: & , si desideria hæc multum angustiem quapiam via redire consideratio poterit. Cum enim (vt quidem ap[pa]ret) desiderium hoc sit hominum quiam multum profecerunt, p[ro] ipsum diabolus id circo excitare , vt nos de illorũ numero esse ex[i]s remus. bonum porro est, semper cum metu & timore incedere. Cer credideim, illam ipsum quietudinem & pacem non daturũ, quam p[ro]s illa & angustia in anima causatur, sed talem potius per passionem quam in nobis motum excitaturum, qualis sentitur, quando ob eq[ui] sunt sæculi, affligimur aut contristamur. At, qui nec hoc , nec p[ro]s expertus erit, ipsum non intelliget, & magnum quid id esse credet ipsum etiam quantũ poterit adaugebit, itaque non mediocre v[er]ã[m] suæ damnum inferet; quòd hæc pæna continua sit , aut certe valde[a] quens & ordinaria.

Qualis motus excitet damon.

Naturalis debilitas sæpè est causa afflictionũ spiritus & lacrymarũ.

Notandum præterea, etiam à debili naturæ complexione aliq[ui] harum afflictionum & pænarum causari solere , præsertim in p[er]s quæ cito intenerescunt, & ad quamliber rem, etiam paruam, in lacryma soluuntur; quibus millies videbitur, se Dei causa (rameth falsum di lacrymari. Fieri quoque potest, cũ scilicet lacrymæ magnæ in copia (ad breue aliquod tempus inquã) vt ad omne, quod de Deo auditur, bulũ, aut quoties de eo cogitat minime eis abstinere vel resistere

cogit

eo ꝙ rumor aliquis cordi vicinior factus sit, qui magis eas proliciat q̄ amor quo in Deū fertur, vt à lacrymādo nullatenꝰ cessare posse videātur. Et quia intellexere, lacrymas bonas in se esse, hinciis non resistunt, & præter lacrymari aliud nihil facere vellent, &, quantum possunt, ad illas etiam cooperantur. Hoc porro per has diabolus intendit & spectat, vt se lacrymando ita conficiant & debilitentur, vt exinde & ad orandum, & ad regulam suam seruandam prorsus ineptæ efficiantur.

Lachryma falsa sæpe sunt.

Videor mihi, vos dicentes audire, quid tandem facturæ sitis, si in omni adeò re periculum esse statuam, cum etiam in re bona, quales sunt lacrymæ, illusioni locum esse censeam? Etenim, me potius errare & illudi. Sanè fieri id posset. Verum persuasum habetote, me id non dicturam, si in aliquibus non vidissem, illusioni quoad hoc locum esse posse, non verò in me ipsa; vt quę nullatenùs tenerioris sum affectus, imòverò ita duri cordis, vt interdum id me affligat & contristet: quamquam, vbi introrsum ignis ingens fuerit, ipsum, quantumlibet magna illius sit durities, adinstar clibani distillatorij in lacrymas resoluatur. Et facilè intelligetis, cùm quidem lacrymæ hoc è fonte oriuntur, ipsas mentem magis corroborare & serenare quàm perturbare, & quàm rarissimè homini nocere. Hoc saltem hæc illusio (si quidem vlla fuerit) boni habet, quòd corpori, non autem animæ, sit damnum illatura, si scilicet adsit humilitas; si non erit malum hanc suspicionem habere.

Neque verò existimemus, tum demum omnia nos confecisse, cum multas lacrymas effundemus, nisi & manum operi ac virtutum exercitio admoueamus: hæ enim sunt, q̄ nobis quàm maximè spectādæ & curandæ sunt, lacrymæ autem, veniant, quando à Deo nobis immittuntur, nobis, ad eas eliciendas & excitandas, nihil penitus connitentibus aut cooperantibus. Hæ scilicet sunt, quę aridam hanc terram humectabunt & irrigabunt, atque ad fructum proliciendum maximopere conferent, quando nimirum parum eas curabimus: sunt enim velut aqua cælo decidens. Verùm, quæ violenter, & magno velut brachiorum conniſu, educitur lacrymarum aqua, nullatenus cum hac comparari meretur. Sæpè namque continget nos fodere, ac fodiendo sudare, fatigari, ac velut confici, ac post omnem laborem, ne putiscentis quidem aquæ scrobem; multo minus puteum scaturientem inueniemus.

Lacrymarū à Deo datarū & violēter elicitarū discrimen.

Quocirca satius esse existimo, carissimæ, vt ante Domini conspectum nos constituamus, in illiusque misericordiam & magnitudinem, simul & in vilitatem nostram, oculos conijciamus, vt det ipse nobis ꝙ voluerit, siue aquam, siue ariditatem, nouit enim ipse melius quid nobis expediat, quàm ipsa nos. itaq; fiet, vt tranquilla & serenata mēte simus, neq; diabolicis illusionibus & disceptionibus adeò obnoxiæ futuræ.

Iubili quales a Deo dentur.

Inter alia, afflictiua simul & sapida, solet interdum Deus & quo-
dam iubilos animæ dare, nec non nouum & inusitatum quoddam
tionis genus; quod ipsamet, quale sit, intelligere nequit. Ideo vero hæc
ego gratiam hîc refero, vt, si forte vobis ipse eam dederit, singulari quo-
dam modo eum dilaudetis, & rem esse quæ verè contingat, noueri-
Est quippe, prout mihi quidem videtur, summa quædam potentiarum
vnio, nisi quod eas Dominus liberas relinquat, vt hoc gaudio fruantur
nec non sensus ipsos, vt tamen non intelligant quid sit quo fruantur
aut quomodo eo fruantur. Videntur hæc vobis Hebraica aut Arabica
se: nihilominus ita se res habet: est quippe id tã excessiuum & exundans
animæ gaudium, vt nollet eo sola vti, sed ipsum omnibus patefacere
communicare vellet, quo ipsam in Deo dilaudando & celebrando
iuuent; huc namque omnis eius motus tendit. Quem plausum, sp
set, excitaret, quæ signa exteriora ederet, vt omnes suum gaud
intelligerent! Ipsa seipsam inuenisse quodammodo videtur,
proinde cum filij Prodigi patre quoscumque inuitare vellet, ad
licé animæ suæ statum congratulandum & spectandum. Neq; enim
lũ ei dubiũ est, quin tunc tẽporis in tuta ac secura sit via, & extra om
periculũ. Equidem* mihi persuadeo, ip
id de se meritò sentire: neq; enim diab
tantũ gaudiũ internũ in intimissima anim
parte, & tãta simul cũ pace coniunctũ, v
nica eius voluptas sit quoslibet ad Dei
des, puocare, causare vllaten⁹ possibile

* *Quod autem S. M. ait, animam hoc in iubilo constitutam nullatenùs dubitare, quin tunc in securitate sit, de illa securitate intelligendum est, qua certa est id, quod sentit, diabolicã illusionem non esse, sed Deiipsius opus & gratiam. Ipsam autem id sic intelligere liquet ex eo quod mox addit & dicit.*

Adhuc multum est, quin imò maximè pœnosum, quod in tanto
titiæ & gaudij impetu facere, ac dissimulare possit. Tale quid se fisse
do S. Franciscum, quando in latrones & prædones incidens, eò quòd
ta per campos voce inclamaret, ipsis magni Regis se præconem esse
xit, nec non alios viros sanctos, qui in solitudinem ideo concedebat,
hasce Dei sui laudes & præconia, sicut S. Franciscus, deprædicarent.
quidem vnum talem cognoui, cui nomen F. Petrus de Alcantara
sanctum eum fuisse, mihi verisimile fit, prout quidé eius vitæ ratio fi
qui hoc idem quoque fecit: qui vero eum loquentem aliquoties audi
runt, illum vt stultum & stolidum reputabant. O, quam bona hæc stu
titia est, carissimæ! Vtinam hanc omnibus nostrum Dominus dare

Dei laudes quantum viri sancti cordi haberent.

Sanctastultitia qua.

Quantum vero gratiæ vobis præstitit, quod eum in locum vos addu
rit, vbi, licet hanc vobis Dominus præstet, & aliqua illius etiam sig
menta ac signa detis, ea tamen vobis potius adiumento quo ad hanc
tura est, quam vlla obloquij occasio; vti quidem esset, si immunda
ra

retis! nam tam modicus ferius præconij est vsus, vt mirum non sit ipsum à mundanis hominibus notari.

O infelicia tempora, miseramque vitam in qua hodie viuitur! ecõtra felices illæ, super quas felix illa fors cecidit, vt procul ab ea agãt & sequestrarẽ! Singulare nonnumquam intra meipsam gaudium sentio, cũ sorores has simul congregatas intuens illas tã ingenti introrsum gaudio perfusas video, vt, quæ plus potest, magis etiã in Domini laudes prorumpat, q̃ se in monasterio agere cernat: etenim ad oculũ & apertissimè videre est, hasce ab interioribus animæ penetralibus promanare. Hoc sæpiùs & identidem faceretis, carissimæ, vellem; nam dum aliqua id facere incipit, ceteræ ad idem faciendũ animantur & excitantur. Cuinã enim rei meliùs lingua impendi vestra, dum simul congregatæ estis, potest, quàm Dei laudibus celebrandis, cùm tot tantasq; eius celebrandi deprædicandiq; causas habeamus? Vtinam Maiestas eius sæpè hunc orationis affectum & modum vobis det, cùm is tam securus & vtilis sit! nã vt per diligentiam & operã ipsæ nostram eũ assequamur, frustrã erimus; est enim quid admodũ supernaturale, & sæpè ad integrũ diẽ durat. estque anima tũc, perinde ac qui permultum bibit; non tantum tñ, vt extra sensus sit, aut eorum vsum amiserit; aut adinstar melancholici, qui sensũ quidẽ penitus nõ amisit, at à re, q̃ imaginatio ei impressit, minimè recedit, neq; vlli⁹ suasuverbisue ab ea diuelli potest. Certè cõparationes hæ, ad tã dignã & tanti pretij rem declarandam, nimis quã crassæ sunt; sed alias conuenientiores ingenium meũ adinueuire non potest. Porro ita feres habet, vt gaudium hoc eam vsque adeò sui & aliarum rerum omnium immemorem reddat, vt non aliud, quam ea quæ ab hoc suo gaudio proficiscuntur, Dei videlicet laudes & præconia, loqui proponat aut possit. Itaque animam hanc adiuuemus, carissimæ; ad quid enim posthac sensum ampliùs habere volumus? quid est, quod magis nos recreare possit? Et in hoc nos iuuent quotquot in mundo sunt creaturæ, per omnia sæculorum sęcula. Amen, Amen, Amen.

Deum laudare quam sit salutare & vtile.

CAPVT VII.

OSTENDIT, QVALIS SIT POENA, QVAM ANIMAE quibus eas, quæ ductæ sunt, gratias Dominus confert, de suis peccatis sentiunt. Dicit præterea, quantus sit error, quòd animæ, quantumlibet spirituales, Domini ac Redemptoris nostri Iesu Christi humanitatem, & sacratißimam illius passionem & vitam; nec non glorioſam eius matrem, ac reliquos sanctos, præ oculis, & velut præsentes sibi habere, non assuescant. Est hoc ipsum lectu perutile.

Forsan

FOrsan existimabitis, carissimæ, has animas, quibus Dominus se tam particulari ac singulari modo cõmunicat (& illæ præsertim id cognoscere poterunt, quibus huiusmodi gratias sentire nondum datum est) si enim eas semel habuerint, & illæ à Deo venerint, facilè quæ dictum sum intelligent) tam securas & certas iam esse posse, quòd perpetuo eo so sint fruituræ, nihil vt posthac eas timere, aut ob priora peccata necessum sit: sed grauissimè in eo errabitis: etenim ipse de peccati dolor eo magis augetur, quo plus à Deo gratiarum participatur: neque antè (vt mihi ipsa mihi persuadeo (cessabit, quàm peruenerimus eo, vt nihil est quod nos contristet aut perturbet. Quamquam (vt verum fa teat) vno tempore maioris & intensior sit quam alio, imo, ad hæc uersus ac varius est. neque enim anima iam recordatur pœnarum suppliciorum, quæ ob eadem promeruit, sed quàm ipsa ingrata fuer erga illum, cui tam multum debet, & obligata est, quique adeo dominus est cui ab vniuersis seruiatur. Etenim, ex hisce diuinitus sibi concessis magnitudinibus, ipsam diuinam multo melius colligit. Mirum secum ipsa, quomodo tam audax & temeraria fuerit: deplorat adhuc quod tam bonum Dominum tam parum sit reuerita, & id adeo abiectum & impertinens ei videtur, vt identidem se ipsa deplorat atque fligat, dum sese, ob res adeo viles tantam tamque potentem Maiestatem deseruisse, recordatur. Imò verò, magis huius rei in mentem venit, quo gratiarum quas recipit, nam cum eæ tam magnæ sint vti sunt illæ quas dictæ sunt, & adhuc dicentur, nihilominus hæ velut ab impetuoso quodam flumine abripi, & suo tempore rursus reduci videntur: peccata verò, adinstar cæni in fundo iugiter hærentis sunt, eo quòd assiduo memoria reuiuiscere videntur, idque non sine maxima quadam afflictione & tormento. Noui quamdam, quæ præterquàm quod ad Deum vide dum mori vellet, maximè quoq; mortem desiderabat, ne semper & continuo hocce tormentum sentiret, ex eo scilicet prouenies, quod adeo se ingratam præstitisset ei, cui semper tam multis nominibus fuerat hactenus obstricta, & etiam esse debebat. Itaque nullius peccata deo grauia esse putabat, vt ad suorum grauitatem peruenire, aut cum comparari possent; quòd sciret, ac videret, neminem à Deo ita patienter toleratum & exspectatum, vel pluribus maioribusque beneficiis affectum esse, ac se.

Dolor de peccatis non minuitur per sequentes gratias, & quales sint.

Quòd verò ad infernalium pœnarum timorem attinet, illum minimè habent, quòd verò timent ne Deum suum aliquando amittant id maximè eas angit & cruciat; attamen admodum rarò. Omnis verò eorum timor circa hoc versatur, ne suam Deo manum ab illis subtrahente, denuò eum offendant; itaque se rursus in illo tam misero statu constitutos videre

Anima sæpe quid timeat.

videant, in quo ad aliquod se tempus egisse viderunt. etenim de afflictione aut gloria propria ne hilum laborant aut sollicitæ sunt. Si verò purgatorij pœnis diu detineri aut cruciari non desiderent, magis id sit, ne tam diu Deo suo careant quamdiu ibi agent, quàm quòd pœnas & tormenta quæ sustinenda ibi sunt, vereantur. Equidem vsque adeo securum & tutum non existimo, vt anima, quantumcumq; Deum sibi fauentem & beneuolum experiatur, vnquam obliuiscatur, quod sese aliquando in miserabili statu constitutam viderit: nam, tametsi id pœnosum & permolestum sit, multis tamen in rebus salutare & vtile est. Fortasse mihi, eo quod ita improba & nequam fui, id sic videtur, atque hæc est causa cur semper rem hanc in memoria mea habeam. quæ vero semper, & per omnia, bonæ vitæ fuerunt, nihil huiusmodi sentient; esto, quamdiu in mortali hoc corpore viuimus, semper labamur & impingam[9]. Neq; vero pœna hæc alleuiatur aut minuitur, quod à Domino peccata iam condonata, & obliuioni tradita esse cogitemus; quin imò per hanc cogitationem adaugetur, dum tantam bonitatem eius ac benignitatem quis considerat, & illi gratias videt conferre, qui non tam has, quam inferni supplicia promeruerat. Crediderim equidem hoc ipsum, in S. Petro Apostolo ac Maria Magdalena molestum martyrium fuisse; nam quod tam intensum ac vehementem Dei amorem haberent, simul quoque tot ab eo gratias recepissent, illiusque magnitudinem & Maiestatē perfectissimè cognoscerent, nimis quàm molestum id iis & graue fuerit, & acutissimum quemdam tenerrimi doloris sensum attulerit oportet.

Non est beneficij obliuiscendi priorii peccatorum.

Putabitis quoque eum, qui rebus tam sublimibus iam fruitur, non iam amplius de sacratissima Domini nostri Iesu Christi humanitate meditari debere, quòd iam totus exercitio amoris incumbat. Hac de re alio in loco satis diffusè scripsi: in qua licet plurimos, qui mihi contradicerent, meque id minimè intelligere iactarent, habuerim (esse quippe id vias, per quas Dominus animas prout lubet conducit, &, cùm iam prima illa principia transierint, longè esse satius tractare ea quæ diuinitatis sunt, & corporea relinquere) numquam tamen eò me suis argumentis pertrahent, vt hancce bonam esse viam fatear, fieri potest me errare, & eiusdem nos esse sententiæ, & idem dicere. At notaui, hac me diabolum via conatum esse decipere, vnde ita iam experta & edocta sum; vt, quamuis sæpiùs de ea re egerim, iterum tamen ipsum hic repetere velim, vobis vt caueatis, & valde circumspectè ambuletis, ac videatis, (quod dicere audeo) ne secùs, aut aliud quid, docere laborantibus, vllatenus fidem habeatis. Conabor ergo apertiùs hic mentem meā declarare, quàm in alio loco fecerim, quia qui (si fortassis quispiam,

Humanitatis saluatoris recordatio perutilis est.

vti se facturum dixerat; hac de re scripserit) in eiusdem declaratione fu-
fusior erit, bene certè faciet; veràm dum ita succinctè ac breuiter
dicuntur, nobis certè, quæ non vsque adeò multùm intelligimus, mu-
mopere nocere posset.

Rerum corporearũ meditatio non penitus omittenda.

Nonnullis quoque animabus videbitur, quòd de passione Dom-
& minus adhuc de Beatissima Virgine Maria, deque vita Sanctorum
nullatenus poterunt meditari ac cogitare; quorum tamen memoria
recordatio tam insignem nobis fructum adfert, & tantopere animu
confortat. Equidem non possum intelligere quid tandem cogitant, q
ab omni re corporea ita se diuellunt; nam assiduò in amoris incendio
gere & inardescere, Angelicarum mentium proprium est, non nostr
qui adhuc in corpore mortali viuimus, quibus opus est, de ijs agere, co
gitare, & cum ijs conuersari, qui hoc ipso in corpore constituti cum
sent, tam heroica propter Deum facinora præstiterunt. quanto ea
absurdius & magis noxium vltro & de industria sequestrare nos ve
ab vnico bono & remedio nostro, sacratissima inquã Saluatoris nos
Iesu Christi humanitate? Equidem non tam eos id facere credo, qu
seipsos non intelligere; itaque tum sibi, tum alijs, non vulgariter noc
bunt. Hoc saltem ipsis certo asseuero, illos in duas hasce vltimas ma
siones non ingressuros: amisso enim ductore (qui est ipse bonus Iesu
haud dubiè à via aberrabunt, & certè nimis quàm multum fuerint, si
in prioribus mansionibus cum securitate & tutò eis agere liceat. Nã
Dominus ipse asserit & testatur, se viam esse & lucem, neque quemq
ad Patrem, nisi per se, venire posse, *& qui videt me, videt & Patrem meu*
At alium horum verborum sensum esse dicent; verum alios illos sen
ipsa nescio, at cum eo, quem anima mea semper sentit verum esse, habe
nus mihi bene & feliciter cessit.

Non sim⁹ ar in perfecta cõtemplatione mandum cur in quibusdam secùs fiat.

Sunt & quædam animæ (imò earum non paucæ mecum de hoc q
egerunt) quæ cùm, domino dante semel ad perfectam contem
plationem pertigere, semper in ea manere vellent. quod tamen ob
nino non potest esse. Per hanc ergo diuinam gratiam ita affectæ mani
vt, quemadmodum antea solebant, deinceps nequeant de passione
vitæ Domini nostri Iesu Christi mysterijs meditari. Cuius rei quæ
causa, non video; hæc tamen ordinariè causa est, quod videlicet intel
ctus exinde minùs ad meditationem habilis & idoneus maneat. Cui
inhabilitatis hanc esse causam mihi verisimile fit, quod, cum medita
tionis obiectum & finis alius non sit, quam vt Deus inuestigetur &
quæratur, vbi is ergo iam semel inuentus erit, & anima per operationem
voluntatis, ad eundem denuo quærendum, iam assuetudinem quan
dam parauit, vlteriùs se per intellectum defatigare nolit. Patrem

iam tota accensa est & inflãmata, videtur mihi generosa hæc potentia alterius illius, si posset, adminiculo vti nolle. In quo malè nõ facit: sed id vt faciat, impossibile certè erit, præsertim ante, quàm ad has posteriores mansiones peruenerit; nec aliud id erit quam tempus & operam perdere. Sæpè namque voluntas, quò accendatur, intellectus operâ & adminiculo iuuetur oportet. Hoc porro punctum inprimis notare vos velim, carissimæ; est enim maximi momenti, vnde & ipsum pluribus hic declarare mihi propositum est.

Ignis amoris per nos insufflandus.

Vult & desiderat istiusmodi anima, totam se amori impendere, & præter quam in amorem in nihil aliud vellet intendere; non poterit tamen, quamuis id velit. Licet enim voluntas emortua non sit, nihilominus ignis, qui ipsam incendere & ardentem facere solet, iã exstinctus est; vnde aliquo qui eũ accendat & insufflet, opus est, vt is calorẽ à se diffũdat. Bonũ ne esset, animã in hac ariditate agentẽ, ignẽ è cælo exspectare, qui sacrificiũ, q̃ illa Deo de seipsa facit, incendat, quẽadmodũ eum aliàs S. Pater, noster Elias exspectauit? nequaquã. Neq; enim consultum est miracula cælitus exspectare; faciet illa Deus, cũ ei placuerit, in rẽ animæ huius (vti iã antè diximus, & adhuc diceretur infrà) Verùm vult Maiestas eius, nos ita improbas reputemus, vt ea ipsum in nostri gratiã facere, nõ promereamur, sed, quomodocũq; poterimus, nos ipsas iuuemus. Et sanè pſuasum habeo, hoc ipsum nos quoadusq; moriamur, facere oportere, ad quãtũcumq; etiã sublime orationis genꝰ euectæ erimꝰ. Quãquã eũ, quẽ in septimã mansionẽ Dominus iã introduxerit, rarò, & penè nũquã, hanc adhibere diligẽtiã & conatũ oporteat, idq; ob eã quã ibi (si non obliuiscar) assignabo rationẽ: sed huic valde ordinarium est, vt Dñm nostrum Iesum Christũ vbiq; præsentẽ & præ oculis habeat, ac modo quodã admirabili, vbi diuinitas & humanitas vnita sunt, sẽper velut in eius contubernio versetur. Quocirca, vbi ille quẽ dixi, ignis in voluntate accensus non erit, neque Dei præsentia vllatenus sentitur, eũ necesse est (hoc quippe Maiestas illius nos facere vult) quæramus, sicuti sponsa in Cãticis eũ quæsiuit: & creaturas interrogemus, quis ipsas fecerit, vti S. Augustinus in suis, credo, Meditationibus, aut Cõfessionibus fecisse legitur: neq; velut stolidi & statuæ hæreamus, tẽpus omne in nuda exspectatione eius cõsumentes. fieri potest, vt, quod semel nobis datũ est, (fortassis in principio) anno integro, aut etiã pluribus, Dominus nõ det. nouit Maiestas eius quare id sic faciat: nostrũ nõ est id scire velle, neq; etiam causa est, cur scire id velimꝰ. Cũ verò viã nouerimus, qua, ad illi placẽdũ, ambulare nos oporteat, viã scilicet mãdatorũ ac cõsiliorũ eius; impigrè per eam ambulemus, vitam quoq; eius ac mortem, & quam multum ei debeamus, identidem recogitemus, quæ reliqua sunt, veniant quando Domino visum fuerit.

Deus è creaturis colligendus aliquando.

Dicent ad hoc, non posse se in id genus rebus diu hærere; ob id quod dixi, aliquam ad hoc rationem habebunt. Verum tam nouistis, aliud esse per intellectum discurrere; aliud verò, meum intellectui quid repræsentare. Dicetis mihi forsan, non intelligere quid velim dicere, reuera fieri potest, vt ne ipsa quidé id satis intelligam quò ipsum alijs aperiam: dicam tamen quod potero. Meditationem tur esse conseo, per intellectum circa rem aliquam discurrere hoc Incipimus, verbi causa, cogitare, ac mente voluere gratiam ac quam Deus opt. max. nobis tum fecit, cum filium suum vnige nobis dedit. Neque in hac fistimus, sed vlterius, ad totius vitæ rioſæ mysteria, pertransimus. Vel, incipimus ab oratione horto fudit; nec antè intellectus sistit, quàm eum in cruce pol contemplatus. Vel denique aliquod passionis punctum (exempl tia, illius comprehensionem à Iudæis) meditandum accipimus, eo mysterio singula, quæ in ipso consideranda & sentienda tunt, minutatim excutimus, vti proditionem Iudæ, fugam A lorum, & cæteras eius circumstantias. Et est hoc admirabile, dè meritorium orationis genus. Et hæc est oratio, quam dico tò illas dicturas se tenere non posse, quas ad res supernaturales minus & ad perfectam contemplationem euexerit. Cur id fiat, quænam sit causa, (vti dixi) nescio: sed, vt plurimùm certè ea non poterunt. At sine causa ac fundamento dicent, se in his rijs diu manere, eaq; sæpiùs ob oculos & in memoria habere, tim cum Ecclesia Catholica eadem recolit, non posse. Neque nùs fieri potest, vt anima, quæ tam multa à Deo accepit, tam & pretiosa amoris indicia memoriâ suâ excidere patiatur: hæc, velut viuæ quædam scintillæ, ad amorem, quo Dominum prosequitur, magis in ipsa accendendum, nisi quòd seipsa non gat. hæc namque mysteria modo quodam perfectiore intelligi, intellectus eadem ipsi viuè repræsentet, itaque hæc eius memoria sculpta maneant, vt vel vnica Domini in horto prostrati, & sangui sudorem exsudantis aspectus & consideratio, nimis quàm fam lam, non ad vnam solùm horam, sed ad multos quoque die ptam detinendam. Dum ergo simplici pioque mentis oculo intu quis ipse sit, quamq; pòst tã grauem ipsius pœnam ei nos ingrato buerim⁹; ilico volũtas huc accurrit, licet sine sensibili aliqua ritudine, vt pro tam singulari benignitate ei vel in aliquo seruire, eo vicissim pœnosum quid pati desideret &, qui tam multa tam cia pro ipsa pertulit; & alia eiusmodi, in quibus & memoria & ctus occupatur. Et hoc in causa esse credo, cur vlteriùs in super

Quid sit meditatio.

Passionis Domini mysteria aliquãdo recolere debent cõtẽplatiui.

Cur super ea nequeant discurrere.

ne discurrendo progredi nequeat; hoc quoque eam credere facit, quòd de illa cogitare & meditari prorsus nequeat. Et, siquidem de ea non cogitet, certè bonum est cogitare procuret; scio namque, id per quantumcumque sublimem orationis modum, minimè impediendum, nec possum dicere, bene eum agere quòd frequenter in ea recolenda sese non exercet. Si fortè Dominus eam exinde suspendat, per me licet, suspendat; nam, quamlibet ipsa nolit, faciet is eam relinquere id in quo iam de facto erat. Et hunc procedendi modum, nullatenus aliquod impedimentum, verùm insigne ad omnia boni genera adiumentum esse, mihi certissimè persuadeo. Quod sanè non esset, si se in discurrendo (vti initio dicebam) multum fatigaret & laboraret, at quisquis iam ad maiora peruenit, penitus id facere (vt quidem puto) non poterit; fieri tamen posset quòd sic, cum multæ sint viæ, per quas Deus animas conducit; cauendum tamen, ne malè incedere censeamus eas, quæ per hanc quam antè dixi, incedere non poterunt, neque ad tantis bonis ac in vitę Domini nostri Iesu Christi, qui nostrum bonum est, mysterijs includuntur, fruendum ineptas iudicemus, neq; etiam vllus (quantumlibet sit spiritualis) mihi persuadebit, hac sese via benè rectequè incedere. Quædam sunt principia, quædam etiam media, quæ animæ nonnullæ habent; quæ vbi ad orationem quietis iam peruenire, & delicijs & gustibus quos Dominus dat, frui incipiunt, magnum quid ipsis videtur in ea manere posse, vt delicioso illo gustu identidem fruantur. Credant ergo mihi, neq; adeò sese illo absorberi sinant (quemadmodum alio in loco dixi:) vita quippe longa est, multiq; in ea labores ferendi occurrũt, & in exemplar nostrũ Iesum Christum, quomodo videlicet ipse passus sit, nec non in eius Apostolos, & reliquos sanctos, respicere nos necessum est, quò illos cum perfectione toleremus.

Non sunt condemnãda animæ qua in passione Domini meditari nõ poterũt.

Certè nimis quàm bonum contubernium & societas est bonus Iesus, ad nos ab eo minimè subducendos, nec non sanctissima eius mater: quin etiam pergratum & iucundum ipsi est, quòd pœnis & tormentis ipsius doleamus, etiamsi id interdum cum aliqua nostrorum gaudiorum, recreationis & gustuum spiritus iactura fiat: ideoque eo magis, carissimæ, cum illa in oratione suauitas & gustus tam non sit frequens & ordinaria, vt non ad omnia cetera satis tẽporis supersit. Eã verò quæ dixerit gustũ hunc sẽper durare, nec mutari, equidem vt suspectã habebo: illam inquã, quæ quod antè dixi; numquã facere potest. Vos quoq; eam vt talẽ habetote: quin & vos ipsas & ab hac illusione & errore expedire, totaq; animi contentione in res aliquas externas distrahere satagite. q̃ si ad hoc etiam nequaq̃ sufficiat, ad prępositã rem referte, vt hæc vobis officium & munus, tã multas curas & molestias secũ trahens, iniungat, vt

Iesus & sancti bonũ sunt contubernium.

Exterior distractio iuuat ad illusionem cauendam in visionibus.

per eas ab hoc illusionum periculo liberemini; etenim, si quidem d... id duret, sensibus saltem & capiti cerebroque inde non parum d... immineret.

Satis superque declarasse me existimo, quam par sit, omnes, q... tumcumque spirituales sint, res corporeas adeò non fugere, vt eti... psam sacratissimam Redemptoris nostri humanitatem sibi d... creare posse arbitrentur. Ad hoc adstruendum adferunt id, quod ... discipulis suis dixit, expedit vobis vt ego vadã. Equidem prorsus ... re nequeo. Certe benedictæ matri suæ numquam tale quid ipse d... vtpote quæ in fide solida & stabilis erat: sciebat nãq;, eũ & Deum & ... minem esse: & quamuis maiore eum quã illi amore prosequeretur, ... men tam erat perfectus, vt potius eam iuuaret. Non fuerunt certe ... stoli tunc temporis tam in fide constantes & firmi, ac fuerunt postea, ... modo nos in ea constantes esse, par est. Equidem vobis assero, car... mæ, illam me viam vt valdè periculosam reputare, & paulatim diabol... eo fortasse per hoc venturum, vt omnem erga sanctissimum Eucha... ristiæ Sacramentum affectum & deuotionem ex animo nos faciat ... ere. Deceptio certè, quam ego mihi alias passa videor, nondum vsque ... venerat, sed vsque eo tantum, quod minimè mihi saperet tam freque... ter de Redemptore nostro Iesu Christo meditari, sed in hac absorpt... ne manere gauderem, hunc gustum exspectans. Videbam porro ma... feste, mala me via incedere: quod enim eam semper ac continuo habe... non possem, hinc cogitatio mea huc illucque fluctuans diuagabatur, ... anima mea adinstar auis huc illucque volitantis, neque vbi quiesc... aut fidat inuenientis, esse videbatur, idq; cum magno temporis dispe... dio, ac permodico in virtutum studio & oratione progressu fiebat. Pr... ro, quid in causa esset, non intelligebam, neq; eam (vt mihi quidem v... detur) vmquam intellexissem, quod id mihi bonum, & nimis quam ne... tum esse videretur; quoadusque cum quadam Dei ancilla, de modo o... randi quem ipsa obseruabam, communicans, ab illa quid me facere o... porteret edocta fui. Exinde igitur manifestè perspexi, quam mala via in... cederem; & numquam nõ etiamnum me cruciat & affligit, quod vel ... quod tempus fuerit quo hoc ipsum non intellexi, quod scilicet, cum ... dispendio vix vllum fieri posset compẽdium: &, etiamsi posset, nullum ... omnino bonum cupio, nisi quod eius opera datum & comparatum ... perquem omnia nobis bona venerunt. Sit ipse in perpetuas ... æternitates benedictus.

Amen

Humanitatem Christi penitus relinquere, valde periculosum est.

Dolet S. M. quod ab humanitate Christi se vmquam seiunxerit.

CAPT

CAPVT VIII.

OSTENDIT QVOMODO PER VISIONEM INTELLECTVALEM se animæ communicet Deus, ac quædam quoad illam documenta præscribit; refert ad hæc, quosnam, cum quidem ea vera est, operetur effectus. Denique, quanto gratiæ hæ silentio prosequendæ sint, inculcat.

VT autè id quod dixi, carissimæ, ita se habere, & quo longius proditur anima, eo bonum hunc Iesum arctius illi adhærere ac se magis ei socium præbere, clarius intelligatis; non abs re futurum existimo, ostendere, non posse nos, vbi id Maiestati ipsius placuerit, aliud facere, quàm iugiter in illius contubernio & societate versari: quod satis euidenter videre erit è medijs & modis, quibus se Maiestas illius nobis communicat, & quibus amorem, quo nos prosequitur, ostendit; ex apparitionibus inquam & visionibus quibusdam adeo mirabilibus: quas hic describere mihi propositum est, vt, si harum gratiarum fortè aliquam cuipiam vestrum Dominus dederit, eam ipsa recipiens non perterreatur aut percellatur; si modo gratiam ipse mihi dare dignetur, vt in aliquo scopum tangam; quo nimirum eum laudemus (tametsi nobis eæ datæ fortasse non sint) quòd, cum tantæ Maiestatis sit Dominus, ita se creaturæ familiarem facere ac cõmunicare dignetur. Igitur, anima nihil minus quam de simili gratia recipienda solicita, (imo quæ ne quidem, se eam promereri, vmquam cogitauit) subito adstare sibi sentit. Redemptorem nostrum IESVM CHRISTVM, esto eum nec corporeis, nec animæ oculis videat. Huiusmodi visionem vocant intellectualem: porro ita cur vocetur, nescio. Noui quamdam, cui hanc, vti & alias multas, de quibus postea loquar, gratias Deus contulit: hæc initio valdè sese affligebat & cruciabat, quod, quidnam id esset, intelligere non posset, cum nihil videret; intelligebat tamen, certissime Dominum nostrum Iesum esse eum qui hoc modo ei sese exhibebat, nullatenus vt dubitare posset, quin ipse illic præsens adesset, an tamen talis visio à Deo veniret, an non, (esto singulares quidam post eam in ipsa effectus manerent, è quibus colligere posset, ipsam à Deo proficisci) valde anxia erat: neque enim ipsa quid vmquam de visione intellectuali inaudierat, nec talem dari posse credebat. Ceterùm, clarissimè sentiebat & intelligebat, illum ipsum Dominum esse, qui sæpiùs ipsam eo

Intellectualis visio & Apparitio Domini quomodo fiat.

que

quo supra dixi modo alloquebatur; nam vsque, dum hanc ei gratiam præstaret, numquam sciuerat quisnam se alloqueretur, etiamsi vocem audiret & perciperet. Noui autem, illam, ob huiusmodi visionem eam rem perculsam (neque enim est, vt imaginariæ illæ, citò pertranseant) aliquando ad multos dies, quin imò interdum vltra annum durare, mirè anxiam, Confessarium suum adiisse, qui ab ea petijt, vndenam sibi nihil videret, nosset Dominum esse? diceret sibi, quo is esset vultu? Respondit illa, nescire se, nec videre vultum; neque se plus, quam diuine posse dicere: hoc porro se scire, illum esse, & non alium qui sibi loquitur, neque plantasma id aut imaginarium quid esse. Imo, tamen ea propterea valde anxiam redderent, sæpè tamen de eo nequaquam poterat dubitare; maximè, cum illum sibi dicentem audiebat. *Nolite timere ego sum.* Tantam enim verba hęc efficaciam & vim habebant, vt quidem nullatenus posset dubitare, imò verò exinde mirè confortata vigorata, & per bonum hocce contubernium valde exhilarata maneret, quin imo sibi id cumprimis vtile & conducibile sentiebat, ad Dei memoriam nullo non loco secum circumferendam, &, quam maxima poterat diligentia cauendum, ne quid, quod ipsi displiceret, committeret, quod eum semper præsentem intueri & habere sibi videretur; &, quotiescumque cum Maiestate eius tum in oratione, tum extra illam maneire statuebat, tam ei vicina sibi esse videbatur, vt non posset eam non sentire; verum intelligere illius verba, non poterat tunc quando quidem ipsa volebat, sed ex inopinato, cum id ei opus erat. Sentiebat, illum sibi ad latus dexterum incedere, verum non illo sentiendi modo, quo quidpiam nobis adstare sentire possumus. Hoc namque alio quodam longe subtiliore & delicatiore modo fit, qui verbis exprimi nequeat; sed de eo æque atque ille certus, imo certior. In modo namque sentiendi quo hæc sentimus, illusioni esse posset locus, & putare possemus nos sentire quod minimè sentimus, non vero in hoc; hinc namque sequuntur magna emolumenta spiritualia & excellentes quidam effectus interiores, quales certè haberi non possent, si ex atra bile ac melancholia id procederet. Nec item diabolus tantum animæ bonum causare posset; nec ipse tantam pacem, nec tam assidua & continua Deo placendi desiderium inseriret, neue ita contineret omne id, per quod ad ipsum non conducit; exinde vero, clare intellexit, non esse id quid à diabolo causatum, quod ipse sese paulatim magis magisque declararet. Scio nihilominus, eam aliàs quidem satis magno in angore & timore egisse, alias maximam confusionem sensisse, quod nesciret vndenam tantum sibi bonum obueniisset. Hæc & ego, ita vnum quid eramus, nihil vt me celaret eorum quæ in anima ipsius contingebant; vnde bona certaque eorum

Bona quæ sequantur ex visione intellectuali.

Illius proprietates & effectus.

possum testis,& proinde credere potestis,illa quæ quo ad hoc vobis dixero,verissima esse.

Est ergo gratia Domini,quæ insignem nostri ipsarum confusionem, nec non humilitatis studiũ secũ adfert:si verò à cacodæmone id proueniret,contrà & alia lõgè omnia euenirent.Ac sicuti id res est,q̃ perceptibiliter & notabiliter à Deo venire sentimus(neq; enim humana vlla industria posset efficere,vt quid huiusmodi quis sentiat) hinc quæ ipsum habet,nullatenus cogitare potest,suum id bonum esse, verùm à solius Dei manu id dari & prouenire.Et quamuis mihi earum quas antè retuli gratiarum nonnullæ hac videantur esse maiores; hæc tamen particularem quamdam Dei cognitionem secum fert : & ex hoc tam continuo cum Deo contubernio,tenerrimus quidam erga Maiestatem illius amor nascitur,nec non intensiora & ardentiora quædam iis quæ diximus,penitus& totã illius obsequio se deuouendi consignandiq; desideria;item summa quędam conscientiæ puritas & mundities:eius quippe,quem ad latus suum præsentem & vicinum habet, præsentia ad singula eam reflectere,& vigilantem esse facit.Esto enim ad vniuersa,quæcumque demum facimus,Deum præsentem esse nouerimus ; ea tamen est naturæ nostræ conditio,vt de eo cogitare negligat : hîc verò quoad hoc negligens esse nequit,eò quòd Dominus, qui ei adstat vicinus, continuò eam excitat.Quin etiam iuuat hæc quoad gratias iam antè dictas: quòd enim anima penè continuò,actualiter amore feratur in eum, quem videt aut saltem intelligit sibi vicinum adesse, hinc illæ etiam frequentiùs obtingunt.Deniq; è fructu,quem anima hinc percipit, facilè videre est, hanc certè multò maximam gratiam esse, ac magni faciendam, gratitudinemque propterea ei Domino qui hanc sibi,tam parum tamen eam promerere valenti confert,ostendendam ; quam proinde cum nullo mundi huius thesauro ac voluptate commutaret. Vnde, cum Domino hanc iam ei auferre placet,magna quadam in solitudine manet : quinimò quamcumq; demum adhibere posset, quodenuo sibi ad hocce cõtubernium redire licear, diligentia & conatus frustra & inanis est; Dominus namque id dat quandocumq; vult,nullo autem labore nostro id potest comparari.

Nõ potest nõ esse à Deo.

Dei præsentia cogit hominẽ super se & actiones suas reflectere.

Interdum & sanctus aliquis nobis socium se præstat,& adest:& hoc ipsum etiam non vulgaris vtilitatis & emolumenti est.

At dicetis mihi,si nihil omnino videatur, quomodo intelligi queat aut dignosci quando Christus Dominus adsit,aut quando aliquis è Sanctis,quando etiam gloriosissima eius mater? Hoc quidem anima verbis exponere nõ poterit;imò ne intelligere quidẽ aut comprehendere potest,quomodo id cognoscat:interim tñ maxima quadam certitudine id

nouit. Quando quidem Dominus loquitur, facilius id videtur intelligi posse: at sanctorum aliquem adesse, nec loqui (nisi fortè eum Dominus tantùm ad animæ illi auxiliandũ, aut ad eius contubernium accedere adesse iubere videatur) longè sanè mirabilius est. Sic sunt & aliæ multæ res spirituales, quæ verbis perfectè exprimi nequeunt; verùm, hanc saltem cile colligere & perspicere possumus, quàm imbecillis & infirma nostra & ingenium sit ad Dei magnalia intelligenda, cum ne ad eadem hæc intelligenda capaces simus; quocirca cui ipse has gratias dederit, is Maiestatem illius admiretur & in eius laudes assurgat; itaque, eandem, particulares ei gratias agat. quòd enim gratia sit, quæ passim omnibus non concedatur, hinc plurimi eam facere, dareque operam debet, vt maiora & plura ei obsequia præstet, cum adhæc Deus tertio que multiplicibus modis adiuuet & cooperetur. Hinc prouenit, quòd se anima hæc propterea pluris non faciat, imò verò inter omnes quæ terra agunt homines, omnium minimè se ei putet seruire, quòd ab ipse, plus alijs, obligatam credat; hinc minima quam committit imperfectio, illius velut transadigit viscera; idque summa cum ratione.

Differentia inter rem à Deo causatã & à diabolo.

Hos sanè effectus in anima remanentes, quælibet vestrûm, quæ per hanc Dominus viam conducet, facilè percipiet, vt hinc nimirum intelligat, nullam hic illusionem, aut phantasticam imaginationem esse. Nam, sicuti aliàs dixi, fieri non posse existimo, vt, cum necessarium phantasma aut diabolica illusio est, tamdiu duret, aut tantam tabilem animæ profectum causetur, tantam videlicet pacem & quietem interiorem in ipsa producens. Hoc namque præter ipsius contemdinem est; neque potest, esto rem adeò malam causare cupiat, tantũ num adferre: statim namq; hinc inde aliqui suiipsius æstimationis fuerint euaporarent, ac quis alijs meliorem se existimabit. Verùm assidua

Damõ nulli scies causabit bonũ.

animæ cũ Deo cõiunctio, & perpetua cogitationis in eum defixio & cupatio, tantum diabolo molestiæ & tormenti afferret, vt, licet id velit, &tale quid facere tentaret, sæpiùs ad idem denuo tentandum necessaret. Deus quoq; à parte sua, tam fidelis est, vt tantam ei in animam, quam aliam intentionem non habet, quàm Maiestati illius per omnia placere vitamq; omnem pro illius honore & gloria impendere, potestatem non sit permissurus; at quamprimum occasione aliqua oblata effecturam, vt ab occasione, siqua tenebitur, liberetur. Equidem illius sententiæ sum, & semper ero dummodo anima eo ambulet modo quem post accepta hæc diuinarum gratiarum dona in ea remanere solere dixi, Maiestatem illius effecturam, vt, si aliquam interdum dæmoni potestatem in eam permittat, ipsa quidem insigne hinc lucrum & commodum referat, ipse autem magna cum confusione recedat.

Quinto

Quamobrem, carissimæ, si quam fortè vestrûm per hanc viã contigerit conduci, hæc propterea neutiquam turbetur aut percellatur: tametsi bonum est, vos timere, & maiore cũ cautela & circumspectione in omnibus incedere, nec aliquam fiduciam concipere, quasi, eò quòd tam singulares Domini fauores experimini, idcirco vobis liceat negligentius agere. Id enim si fiat, indiciũ & signũ erit, id à Deo non prouenire, nisi eos, quos diximus, effectus videatis. Consultũ verò erit, ipso in principio, rẽ hanc sub sigillo confessionis cum viro aliquo litterato (tales namque sunt, qui nos lustrare & docere debent) aut, si haberi is potest, cum homine maximè spirituali communicare: qui postremus si haberi nequeat, melius omnino est litteratum consulere: si haberi is queat, tam cũ hoc, quàm cum illo conferte. qui si id phantasticum & imaginariam illusionẽ esse dixerint, nõ est q̃ inde turbemini, aut moueamini: phãtasma enim nõ multũ mali aut boni animę vestrę inferre potest. diuinę porro vos Maiestati commendate, ne illa vos illudi aut decipi sinat. si verò id à diabolo causari dicãt, longè sanè vobis id erit molestius ac difficilius. Quãquã, si vir bene doctus sit, & notẽtur effect⁹ quos dixi, id nõ dicet. Verũ, esto id etiã diceret, scio huncipsum Dominũ, qui vobiscũ vbiq; incedit, vos cõsolaturũ, & securas facturũ, quin & illi viro lucẽ daturum, vt vos per eã illuminet & instruat. Si verò sit huiusmodi, vt quamuis orationi sit addictus, per hanc tamen à Domino viam non conducatur; statim is obstupescet; & audita damnabit. ideoque vobis consulo vt virum litteratum deligatis, &, si inueniri queat, etiam spiritualem. Dabitque ad hoc faciendum præposita ei veniam ac facultatem: esto enim anima (prout quidem ei videtur) secura sit, quod bonam suam vitam videat, Præposita nihilominus obligata erit ac tenebitur, curare vt cum aliquo de hisce rebus conferat, vt ram ipsa, quàm alia illa, securæ & tutæ sint. Postquam verò cum id genus hominibus cõtulerit, quieta exinde maneat, neq; vlterius de isthoc negotio quidquã loquatur. Interdum namq; diabolus, etiã vbi nulla timendi est occasio, tã ingentes & extraordinarios timores causatur, vt animã cogãt satis se officio suo nõ fecisse existimare, q̃ semel de eo contulerit, sed sæpè de eodẽ referre compellant; maximè si Confessarius paruæ sit experientiæ, eumq; ipsa meticulosum esse deprehendat, quin & ipse eã cum alijs conferre iubeat. Vnde contingit innotescere & diuulgari, quod maximè debebat esse secretum, hancq; animam exagitari & diuexari, dum, quod secretum & tectum credebat, iam publicè & passim notum esse comperit. Vnde multa ei molesta & grauia oriuntur, quin & Ordini ipsius vniuerso oriri possent, prout quidem nunc sunt tempora. Adeo vt magna hic opus sit cautione & prudentia, quin & Prioribus hanc serio commendo, ac ne existiment, si cui

Confessarius doctus iuxtà ne pius cõsulẽdus.

Necesse est cum viro litterato cõferre, quantumlibet animo secura sit.

Cur diabolus animã tentet, vt cum variis hominibus de rebus suis conferat.

si cui sororum simile quid cælitus concederetur, ipsam propter hoc illis meliorem aut sanctiorem esse. Ducit singulas Dominus, prout maximè viderit expedire. Apparatus id quidam & dispositio est, via qua insignis paulatim Dei ancilla euadat, si quidem ipsa inde rem faciat. at interdum eas quæ maximè imbecilles sunt, per hanc Deus conducit, nec est quod hoc aut probemus aut cõdemnemus: sed virtutes duntaxat respiciamus oportet, & quænam inter nos maior mortificatione, humilitate, conscientiæq; puritate Domino seruiat. iusmodi enim quæ fuerit, ceteris sanctior haberi poterit. esto hoc mundo pauca admodum aliqua cum certitudine sciri queant, aduſque verus ille Iudex in decretorio mundi totius die vnicũique iuxta merita sua. Tunc mirabimur, cum videbimus quàm eius iudicium diuersum sit ab omni eo quod hîc intelligere & deprehendere possumus. Sit ipse in æternum benedictus. Amen.

CAPVT IX.

DECLARAT QVOMODO SE DOMINVS ANIMAE PER imaginariam visionem communicet. Monet autem seriò suas, cauent ne per hanc conduci viam desiderent. Insignes quoad hoc adfert rationes. Singularem caput hoc vtilitatem continet.

Visionibus imaginarijs facilius se immiscet diabolus.

VEniamus nunc ad visiones imaginarias, quibus se diabolus facilius ac magis immiscere potest, vti dicunt, quàm iis quæ dictæ sunt hactenus. Et sanè non potest esse minus. Verum, cũ à Deo hæ veniant, ipsæ mihi quadã tenus vtiliores & meliores videntur, vtpote naturæ nostræ conformiores; non tamen iis, quas in vltima mansione Dominus cognoscendas dat: etenim ad harum dignitatem & excellentiam nulla pertingunt.

Iam ergo videamus, vt superiori capite vobis dixi, quo modo Dominus hic præsens adsit. perinde ergo iis adest, si sicut dum magni pretij maximæq; efficacię gemmam auream pyxidulæ inclusam habemus, quã certissimè & indubitatè nouimus ibi contineri, esto ipsam numq̃ videamus; sed non propterea ipsius gemmæ virtutes minùs nobis prosunt, si eam nobiscum circumferamus. quòd iam tum experientiâ nouimus, illius ope nos ab aliquibus morbis, aduersus quos naturales vires habet, & proprium amuletum est, esse sanatos. ipsam tamen inspicere non audemus, nec theculam aperire, imò nec possumus; quæ illius aperiendæ modum solus ille norit, cuius est gemma: qui licet eam

nobis mutuo dederit, vt illius ope iuuaremur, sibi tamen clauem velut quid proprium reseruauit theculam aperturus, tum cum eam nobis volet ostendere; quin etiam, vbi visum fuerit, eam denuo resumet, vti & de facto facit. Iam ergo ponamus, eum capsellam aliquoties inopinato & insperato aperire velle, quo mutuatario gratificetur, certè minimè dubium est, quin id ei postea longè futurum sit iucundius, cum scilicet admirabilis illius splendor qui è gemma emicabat, ei in mentem veniet, itaque memoriæ illius profundiùs hæc insculpta manebit. Eodem ergo modo fit hîc: nimirum quandò Domino visum est, animam hanc maioribus quibusdam gaudijs recreare, illi eo, quo ipsi placet, modo sacratissimam humanitatem suam clarissime spectandam exhibet, idque ea in forma qua inter homines agens visus est, aut qualem post resurrectionem suam habuit. Et licet ipsum tam subitò & repentè fiat, vt cum fulgetri cuiusdam celeritate ipsum æquiparari posse videatur; nihilominus glorioſissima hæc imago ita imaginationi insculpta manet, vt eam inde nullatenus euelli & deleri posse putem, quoadusque eam videat vbi perpetuò & sine fine ea frui licebit. Quod autem imaginem vocem, non ita accipiendum est, quasi imago quædam sit, pro imaginatione & iudicio ipsam videntis, expressa aut depicta; sed verè viua est, & interdum etiam cum anima loquitur, magnaque ei secreta reuelat. Sciendum verò, tametsi aliquantisper in hanc ipsa defixa hæreat, non magis tamen in eam obtutum defigere posse, quàm in solem; atque hinc fit, visionem hanc semper quàm citissimè præterire: idque non ideo, quod illius splendor, vti solaris ille externo, interno visui officiat aut affligat, internus quippè videt quidquid hîc videndum occurrit, (cum enim exterioribus oculis quid videtur, de eo nihil omnino possum dicere: cum illi personæ quam dixi, de qua tam particulariter possum loqui, nihil tale vmquam contigerit, & ægrè quis certam rei illius, quam experientia non nouit, rationem det;) illius enim splendor est, velut lux quædam infusa, aut sicut Solis, velo tam subtili & fulgido vti adamas est (si quidem elaborari is & texi posset) tecti. Vestimenta autem eius è tela tenuissima videntur. Penè semper autem, dum hanc animæ Dominus gratiam facit, ipsa raptum patitur, quod imbecillis, & vilis eius natura tam terribilem visionem ferre nequeat. Terribilem inquam, esto namque hæc & pulcherrima sit, & maioris voluptatis, quàm quis, tametsi ad mille annos viueret, & assiduè cogitando sese defatigaret, imaginari posset; eo q; omnem & imaginationis & intellectus nostri capacitatem longè transcendat: illius tamen præsentia tantæ est Maiestatis, vt tanto animam horrore compleat, vt eam

Quomodo in humanitate sua Dominus animæ appareat.

Quomodo apparens Saluatoris humanitas vocetur imago.

Interno visu omnia hic videtur.

Qualis eius splendor & vestes.

Cur visio hæc sit terribilis.

hic minimè necesse sit interrogare, quisnam ipse sit, aut vbi hoc illa discat; satis namque ostendit, cæli terræque Dominum esse quod in Regibus terræ huius locum non habet, qui seipsis & sibi parui æstimabuntur, nisi regiæ pompæ schema & apparatus eos non comitetur, aut Reges se esse verbis significent.

Quam ô Domine mi, nos Christiani te parum cognoscimus quam terribile erit videre te die illa, qua nos iudicatum venies, cum etiam tam amicè ac beneuolè hic cum sponsa tua agere venis, tui conspectus & visio tanto mentem terrore compleat? Quid erit, quæ carissimæ, quando tam rigorosa & terrifica voce ad impios intonabit. *Ite maledicti*. Hoc certe vnum nobis ex hac gratia quam animæ Deus præstat, memoriæ insculptum iam maneat, quod certè non mediocre bonum futurum est, cum S. Hieronymus, vir licet adeo sanctus, numquam diem hanc de memoria deponeret: atque ita fiet, vt nihilo reputaturæ simus omne durum quod Religionis nostræ institutum præscribit. Quid exspectamus & hæremus, cum omnis labor quantumlibet diu is duret, nonnisi adinstar momenti sit, cum illa æternitate comparatus? Dico vobis in veritate, carissimæ, me quantumcumq; improba sim, inferni cruciatus ac tormenta numquam timuisse, imo velut nihilum ea reputasse cum mecum recogitarem, quam penosum & dolorificum damnatis sit futurum, cum oculos illos tam speciosos, mansuetos ac benignos Domini, iam toruos & iratos videre cogentur. Nam ita cor meum mihi comparatum esse videtur, vt hoc sustinere non posset. Et sic semper quoad vixi, me affectam sensi. Quomodo ergo non horreat ille, cui se hoc Maiestas ipsius modo dignata est exhibere, cum tam viuax huius apparitionis sit sensus, vt ipsum omnis sensus expertem reddat? Atque hæc sanè esse debet causa, cur post eam mox suspendatur; quod nimirum eius imbecillitatem Deus ipse adiuuet, quo magnitudini eius in sublimi hac cum Deo communicatione ipse se coniungeret ac vniret. Cum autem saris diu in Domini huius vultum oculos intendere anima poterit, equidem id non visionem esse non credo, sed dumtaxat vehementem quamdam considerationem in imaginatiua fabricatam & efformatam, & velut ematuam & exanguem quamdam figuram, respectu alterius illius formæ. Certe nonnullæ (quod autem dico, scio verissimum esse; de hoc namque mecum contulere, & quidem non tres aut quatuor, sed plurimæ) quæ debilis & imbecillis sunt imaginationis, vel intellectus ita efficacis (an nescio quid aliud in causa sit) vt sic imaginando absorbeantur, vt quodquid cogitant, aut in mentem ipsis incidit, id se apertè videre (præsto quidem eis apparet) asserant. quamquam, si ipsam veram visionem vi-

Diei iudicij horror semper in memoria habendus.

Illusio illorum qui quidquid cogitant, videre se putant.

sere

sent, certissimè & manifestissimè illusionem id esse intelligerent, nullum vt ipsis de hoc dubium maneret: quidquid enim vident, sua ipsamet imaginatione procudunt & comminiscuntur; neque id vllum alium exinde in ijs effectum producit, quam quod frigidiores inde maneant, quam si piam & deuotam aliquam imaginem vidissent.

Euidens ergo est, non esse id huiusmodi, vt magni à quoquam fieri debeat, atque ideo citius memoria effluit, quam inane somnium aliquod. Verum in eo de quo loquimur, ita non fit: sed subito & inopinato, nec credenti aliquid se visuram, nec talequid cogitanti animæ, totum obiectum simul & valde iunctim repræsentatur, & magno quodam cum timore ac strepitu omnes potentias & sensus eius sursum deorsum commouet, quo ipsos deinde mox optata illa pace frui faciat. Perinde ac, dum Sanctus Paulus in terram deiectus fuit, tempestas illa & turbatio in cœlis insonuit, non aliter in mundo hoc interiori contingit; ingens quippe excitatur strepitus ac motus, & ecce, in momento omnia tranquilla, serena ac quieta sunt, & anima tam sublimia mox edocetur mysteria, nullo vt alio magistro opus habeat. Vera enim Sapientia, sine vllo ipsius labore, omnem ab ea ignorantiam discutit, & ipsa ad aliquod temporis spatium mira cum certitudine manet, hanc gratiam nonnisi à Deo venire: & tametsi alij in contrarium multa illi oggerãt, nihilominus tantum, tunc quidem, ei dicere non poterunt, vt timeat aliquam hic illusionem subesse; at postea confessario aliquem ei timorem incutiente, à Deo aliquantulum deseritur, quo nonnihil vacillet, & dubitare incipiat, an non forte ob peccata sua id ita possit fieri; id tamen plane non credit, nisi, (sicuti in alijs illis rebus fieri dixi) ita se rem hic habere atque in tentationibus circa res fidei, in quibus quidem ingentes diabolus commotiones & motus excitare possit; non tamen efficere, vt anima constans & firma in illa non perseueret: imo vero quo amplius eam impugnabit & impetet, eo maiorem ipsa certitudinem cõcipit, nullatenus diabolum tanta, quantum hoc ipsum est, bona in ipsa posse causare; adeò vt in animæ interioribus tantum ipse non polleat. Poterit quidem id ei repræsentare, sed non tanta cum veritate Maiestate, & operationibus, quanta Dominus solet. Quod autem Confessarij id perfecte videre nequeant, & quod ij quibus hanc Deus gratiam facit, eã verbis satis exprimere forsitan nesciant, hinc timẽt; nec immerito. Quare magna cum cautela, & circumspecte hic ambulare, & fructuum, quos apparitiones huiusmodi producunt, tẽpus opportunitatẽq; exspectare, nec non humilitatẽ, q̃ ipsæ in anima procreãt, ipsam quoq; ad omnẽ virtutum studiũ amplectendũ fortitudinẽ considerare debent. Si enim diaboli id opus & inuentum fuerit, statim id ipse aliquo signo prodet, & in mille mẽdacijs eũ deprehẽdẽt. At, si Cõfessarius aliquã horũ experientiã habeat

Actor. 9.

Quam certa sit anima nullam hic illusionem subesse.

habeat, & in rebus similibus aliquando sit versatus, non multo, ab hac re intelligendum, tempore opus habebit; nam quamprimum ex ipsa narratione & relatione percipiet, à Deone id, an ab imaginatione, an à diabolo proueniat; maximè, si Maiestas eius spirituum discernendorum donum ei dederit; si enim hoc habeat, nec non doctrinam & literas, esto nonnisi mediocrem habeat rerum experientiam, facilè id negotium intelliget.

Donum spirituum discernendorum quantiſit momenti.

Quod vero imprimis necessarium est carissimæ, hoc est, vt magno candore, sinceritate, & veritate vos ipsas & vestra Confessario detegatis: non loquor autem hic de apertione & detectione peccatorum (quippe satis certum est) sed de explicatione modi orationis. Id ergo vt fiat, dicere non ausim, vos bonâ viâ ambulare, nec Deum esse qui vos doceat; vtpote qui quam maximè cupit, vt cum eo qui ipsius Vicarius est eadem cum veritate ac claritate agatur, qua secum ipso; volendo vt vt is nostras cogitationes, etiam minimas; nedum opera & facta, patefactas habeat. Neque est, vt hoc vos vllatenus turbet aut inquietet, nam etiamsi res hæc minimè sit à Deo producta, si tamen humiliter & bonam conscientiam habueritis, nullum inde vobis damnum proueniet; nouit namque Maiestas eius à malis bonum elicere, & ficere quâ vobis viâ dæmon iacturam inferre satagebat & volebat, ad plius lucrum referatis: existimantes enim, Dominum esse, qui vobis singulares gratias & mercedes facit, ad magis illi placendum, & grati eius iugiter in memoria habendam connitemini. Vt enim vir quidam apprime doctus dicere solebat, egregius pingendi artifex diabolus addebatque, si quidem is Dominum Iesum maximè ad vitam præsentaret, minimè id sibi molestum fore, vt scilicet per illam figuram deuotionis spiritum in se excitaret, & proprijs dæmonem armis conterret ac iugularet. Nam, quantumlibet imperitus & ineptus sit pictor non propterea minùs honorari & coli debere imaginem quam pingit, dummodo sit illius, qui est vnicum bonum nostrum, scilicet Iesu Christi. Vnde non poterat non summopere displicere illi, quod faciendum multi nulli suis consulunt, vt, scilicet, cum aliquam vident visionem, illam exsibilent & explodant: dicebat enim, nos, vbicumque demum Regem nostrum depictum videremus, eum honorare & colere debere. Et non merito eum sic censere videor: nam etiam hoc in mundo quis indignatur, si imaginem eius quem amicum haberet, ab alio quopiam id genus contumelijs & iniurijs affectã sciret. Quanto ergo potius, ac maiori ipsam Domini crucifixi effigiem, aut aliam quamcumque Imperatoris nostri imaginẽ sẽper nos reuereri par est? Esto hac de re alio in loco, præsertim, volupe tñ & iucundum mihi fuit ipsum hic repetere; eo quia

Candidè Confessario omnia detegenda.

Quomodo suis dæmon laqueis capiendus.

Regis nostri imago vbi uis & quomodocumq; depicta, honoranda.

quamdũ, cũ hac ratione ad se ipsam iuuandam vti iussa esset, permultum inde afflictam fuisse vidi. Nescio quis hanc primò adinuenerit, adeò ad torquendũ propriam & aptam, & illam quidem quæ aliud nihil facere potest quàm obedire, si quidem tale quid faciendum Confessarius præscribat & suadeat, & quæ sese perditam ire putet, nisi ei suadenti morem gerat. At meum consilium est, vt, quamuis ipsi tale quid vobis suadeant, hanc illis cum modestia & humilitate rationem depromatis, & quod consulunt, minimè admittatis. Summopere verò mihi quadrarunt, bonæ illæ rationes, quas mihi suggessit is, qui de hac re mecum tractauit.

Vultus Domini animæ vbiq; recordatur.

Magnum certè anima ex huiusmodi Dei gratia lucrum refert, quod scilicet, cùm de ipso, vel eius vita ac Passione, cogitat, mansuetissimi & pulcherrimi illius vultus recordetur; quod certè summi solatij res est: vti etiam hoc in mundo maioris consolationis est, quempiam, qui multa nobis beneficia confert, vidisse, quam si numquam eum nouissemus. Equidem dico vobis, tam sapidam memoriam ac recordationem permultum vtilitatis continere: tametsi & alia præterea bona & commoda secum vehat. Verùm, cùm de harũ rerum effectis tã multa iam dixerim, & plura adhuc dicenda supersint; hinc ad alia non transibo, nisi vos antè studiosè commonuero, vt, licèt sciatis huiusmodi Deum gratias animabus præstare, numquam tamen eum rogetis, nec desideretis, vt hac vos viâ conducat. nam quamuis vobis ea valde bona, magnique facienda videatur, ob aliquas tamen causas minimè eam expedit aut conuenit rogare. Primò, quidam humilitatis est defectus, petere vobis dari & concedi id, quod numquam commeruistis; vnde mihi verisimile fit eam, quæ hoc desideratura est, non multum humilitatis habituram. Sicut enim vilis & obscurus opifex mechanicus procul abest, vt Rex esse velit, eò quòd hoc ei factu impossibile videtur, quoniam id minimè promeretur; sic & verè humilis, ab huiusmodi rebus desiderandis nimis quàm remotus est. Et ipsa mihi persuadeo, eas numquam nisi ei qui humilis erit, dandas; antè namque quamdam suiipsius notitiam, quàm id genus gratias præstet, Deus solet conferre. Porro, quomodo quæ tales in se cogitationes semel admittet, verè sibi persuadeat, adhuc nimis quàm magnam sibi gratiam fieri, quòd in infernum non sit detrusa: Secundò, quia certissimum est, ipsam deceptum iri, aut certè in maximo, vt decipiatur, periculo versari: cum nonnisi paruulam portam patentem & apertam videre diabolus opus habeat, vt mille nobis insidias struat. Tertiò, quando ingenti rei cuiusdam desiderio homo tenetur, ipsa imaginatio, quin & ipsemet homo, idipsum quod desiderat, videre se & audire putat; sicuti iis qui

Nõ est Deus rogandus, vt hac quẽquam via conducat.

Id petere defectus humilitatis est.

per diem aliquid ardenter concupiscunt, & identidem de illo
gitant, id ipsum de nocte inter somniandum occurrere solet. Q
tò, nimis quàm magnæ audaciæ esset, te tibi viam velle
cum nescias quænam tibi plus alijs expediat; sed Domino
commitenda est, vtpote qui te nouit, vt per illam is te
ducat, per quam potissimum te ducere voluerit. Quinto,
tasne eorum, quibus has Dominus gratias facit, labore
uos esse? parui certè non sunt, sed maximi & multiplices,
vnde nosti, te illis ferendis parem fore? Sextò, quia fortian
so, è quo lucrum te facturum sperabas, damnum refert
contigit Sauli Regi. Sunt porro præter has, carissimæ, & m
aliæ causæ: mihi verò credite, longè securissimum esse, aliud
velle, quàm vt sanctissima Dei voluntas circa nos fiat. Nos ipsos
in ipsius manus conijciamus; amat quippe nos plurimum: nec
vmquam poterimus, si resoluta & determinata cum voluntate
in hoc perseueremus.

Obplures gratias non plus recipiendur gloriæ.

Notandum porro, non eo, quòd multas id genus gratias
tis, plus propterea vos gloriæ promereri, imò verò idcirco magis
ei seruiendum teneri. Quantum verò ad amplius merendi
spectat, eam Dominus minimè nobis eripit, cum in nostra
sit. Adeo vt multi sint sancti, qui nunquam sciuerunt quid
quam istarum gratiarum recipere; alij è contrà, eas recipiunt, &
sancti non sunt. Neque etiam cogitandum est, hasce gratias
esse; imò cum semel illas Dominus confert, magnis certè eas
velut vendit. Vnde anima non tam cogitat, an eas vlterius &
receptura sit, quàm quomodo iis dignam se præstet, & vti
rum quidem est, magno eas adiumento esse debere, ad
tiore & perfectiore gradu obtinendas, attamen, qui has
impendio habebit comparatas, longè plus merebitur. Sed
quin & alias duas personas, quibus id genus gratias Dominus
terat (harum vna erat vir.) ita per illas, ad illius Maiestatem
dum, (& quidem suis sumptibus, nullamque de magnis
solationibus spiritus sentiendo) accensas, quin & ita pro eo
endi cupidas fuisse, vt cum Domino velut expostularent &
rentur quod eas sibi daret, ac, si quidem datas non admitteret
issent, haud ægrè eis caruissent. Consolationibus spiritus
aũt iis de quibus hic loquor visionibus (vident quippe
mũ hinc sibi boni proueniat; & sanè plurimi ex
quas Dominus inter contemplandũ, dare solet. Sunt &
fatear, desideria (prout mihi quidè videtur) supernaturalia,

rũ valdè Deum amantium propria; earum inquam, quæ vellent videret Dominus, non stipendii & mercedis causa se illi seruire (atque ideo etiam numquam ipsis in animum venit, se ob vllum opus gloriâ donandas, quo sese per hanc magis ad ei seruiendum exstimulent :) sed tantum vt amori morem gerant & satisfaciant, cuius natura & proprium est, semper diuersimodè ac multifariam operari. Mille si quidem posset, anima modos & rationes adinuenire vellet, ad se in ipsum annihilandam, & si quidem opus sit, ad maiorem Dei gloriam, vt semper ipsa annihilata maneat, quam libentissimè certè ad hoc sese offeret. Sit autem ipse in perpetuum laudatus, Amen; quod, sese ad cum tam miseris ac miserabilibus creaturis agendum dimittens, magnitudinem suam manifestare velit.

CAPVT X.

LOQVITVR DE ALIIS GRATIARVM GENERIBVS, QVAS anima Deus longè alio quàm suprà dictas modo, præstat, deque insigni qui inde consequitur fructu.

MVltis varijsque modis se Dominus animæ per apparitiones has communicat; modo quidem, quando in afflictione & tristitia posita est; aliàs, quando magna aliqua molestia aut tribulatio ei imminet; aliàs denique vt Maiestas illius cum ipsa delicietur ac recreetur; vel ipsam etiam recreet. Non est autem necesse carissimæ, me singula hæc magis in particulari declarare (cum hoc mihi propositum minimè sit) sed singulas, quæ hac in via sunt, differentias, quousque quidem eas ipsa cognoscam, vobis exponere; vt, cuiusmodi illæ sint, & quos post se relinquant effectus, ipsæ intelligatis; ne videlicet sinistrè nobis persuadeamus, quamlibet imaginationem, visionem esse; ac ne, cùm vere talis erit, scientes eam & possibilem esse, & dari posse, propterea turbemini, aut introrsum affligamini. multum quippe inde diabolus lucratur, ac iucundissimum ei spectaculum est, cum aliquam animam inquietam videt; cernit namque hanc inquietudinem miro impedimento ei esse, quo minus se totam in Deo amando ac laudando impendat. Alijs verò modis, multò sublimioribus, & minùs periculosis Maiestas ipsius se animæ communicat; quos diabolus (prout mihi quidem videtur, & ego credo) imitari non poterit; atque inde est, quòd valde difficulter exprimi queant, quoniam quid inprimis occultum sunt; imaginariæ verò & facilius, & melius exponi possunt.

Nõ est quod turbemur, cũ vera visio à Deo datur.

Suspensio quomodo animæ supereniat.

Itaque, vbi Domino visum fuerit, animæ iam in oratione ge- omniumque sensuum suorum bene compoti, derepentè & impro- suspensio quædam superuenit, in qua insignia & diuina quædam na Dominus ei manifestat, ita liquidè, vt in Deo ipso eadem vi sese putet: hæ quippe, non sunt sacratissimæ humanitatis visio esto, eam quid videre dicam; reuera tamen nihil videt: non enim ginaria visio est, sed planè intellectualis; in qua euidentissimè tra re datur, quomodo res vniuersæ in Deo videantur, & in se eas ipse tineat. Estque hoc ipsum cumprimis vtile; licet enim in momento pertranseat, menti tamen quàm profundissimè insculptum ma maximamque in ipsa confusionem causatur, liquidiusque nu tet quantam in Deum committamus iniuriam cum Deum gra offendimus; quia in ipsomet (cum in ipso constitutæ simus) adeo sum maximas has malitias committimus.

Similitudinem quandam hic adferre volo, qua quod dico me intelligatis. Fingamus ergo cogitatione, Deum velut habitaculum palatium quoddam esse, tum magnitudine, tum decore & pulchri ne excellens, in eoque mundũ quantus quantus est, contineri. Pone peccator, quo nequitiam & peccatum suum admittat, ab hoc pa recedere ac se subducere? Nequaquam certè. Sed in Deo ipso etia quas nos peccatores committimus abominationes, turpitudines & quitiæ geruntur & fiunt.

Orem terribilem, & summa consideratione dignam, cum ve nobis quæ parum nouimus, & quę nec hasce veritates possimus per gere, cum primis vtilem. Si enim eas intelligeremus, impossibile fo ret, nos in ausus tam stolidos & temerarios abire.

Non debemus ob iniurias indignari cum Christus tãtas intra seipsũ à nobis sustineat.

Ingentem Dei misericordiam & patientiam consideremus, qu simæ, quòd nos non statim hoc in loco à terra dehiscente absorbe ciat. proinde quam maximas possumus pro hoc gratias illi age & pudeat nos indignari & ægre ferre, si quid contra nos ab alio committatur aut dicatur. Est enim res totius mundi indignissima dere nos tantas intra seipsum à creaturis suis creatorem nostrum rias sustinere, & nos ob verbum aliquod in nos absentes, & fo non ex sinistra aliqua intentione prolatum indignari. O rem humanam! quando tandem, carissimæ, magnum hunc Deum qua in re imitabimur? Agedum igitur, nihil omnino nos facere mus, quòd iniurias æquanimiter sustinemus, sed omnia quàm fo simè perferamus, quin & eas inferentes cordialiter amemus, & plectamur; cum Dominus hic, esto eum grauiter & sæpius offe mus, numquam nos amare cessarit; ac proinde meritò ac

ratione vult, omnes vt ignoscant & dimittant, quæcumq; demum ipsis iniuriæ ac mala inferuntur.

Qui visio hæc celeriter fiat.

Dico autem vobis, carissimæ, tametsi visio hæc cito pertranseat, eam nihilominus singularem quandam Dei gratiam esse, quam animæ facit, si quidem ipsa inde commodum & vtilitatem elicere velit, eam vt plurimùm & assiduo præsentem & præ oculis habendo. Fit ea etiam citò & celeriter, eoque modo, vt verbis explicari nequeat, vtique talem in seipso veritatem declarante, vt cunctas quæ in creaturis reperiuntur veritates, inobscurare & offuscare videatur, vt simul ad oculum liquidò ostendat, quòd ipse solus sit veritas, quæ mentiri ac fallere non potest. Atque hinc facilè intelligitur id, quod Psalmista quodam in psalmo ait, *Omnis homo mendax.* quod certè nunq; ita apertè intelligeretur, quātumlibet sæpiùs audiretur, id veritatē esse, quæ nequit mentiri. Venit hic mihi in mentem eius, quòd Pilatus tam multa à Redemptore nostro Iesu in passione quæsiuit, postquam ipse ei dixisset, quod ipse esset Veritas; quamq; nos de summa hac veritate hîc in terra parū intelligamus. Vellē hoc posſē apertiùs & pluribus hic ostendere; sed ipsum verbis declarari nequit. Hinc ergo discamus; carissimæ, bonū fore, vt, quò in aliqua saltē re Deo & sponso nostro cōformemur, hac in veritate semper ambulare procuremus. Non solùm, vt ab omni mendacio abstineamus (video namque Deo laus, hisce in domibus magnam satis ab vnaquaque curam & studium adhiberi, ne quod cuiuscunque etiam rei gratia, mendacium loquatur) sed etiam, vt in veritate coram Deo & hominibus, quibuscumque demum modis poterimus, ambulemus; præsertim non cupiendo, vt meliores habeamur quàm reuera simus; in omnibus autem operibus nostris Deo dando quod suum est, nobis ipsis verò q; nostrum; veritatē denīq; omni ex re elicerere satagendo: sicq; fiet, vt hunc qui quātus quantus est, nōnisi mendaciū & falsitas est, parui pendamus.

Psal. 115.

Ioan. 18.

Cur Deus humilitatē diligat.

Quadam vice mecum ipsa considerabam, ecquid in causſa esset, quod Dominus noster Iesus hanc virtutem humilitatis adeò diligeret, & ecce derepentè mihi, nihil minus cogitanti, occurrit, id eo fieri, quod Deus summa sit veritas; humilitatis autem sit in veritate ambulare: maxima quippe veritas est, nihil de nobis ipsis boni, sed esse nos nonnisi miseriam & merum nihil, cogitare: Quisquis vero hoc non intelligit, ambulare eum in mendacio; qui autem melius cognoscet & intelliget, summæ Veritati, eò quòd in ipsa ambulet & versetur, acceptiorem fore. Vtinam vero carissimæ, hanc nobis Deus opt. max. gratiam faciat, numquam vt hanc nostri ipsarum cognitionem seponamus! Amen,

Cur tales gratias animæ facias.

Ideo porro istiusmodi gratias Dominus animæ facit, quod ei, velut veræ sponsæ, suæ, vtpote quæ firmiter proposuit voluntatem illius in omni-

mnibus facere, aliquam rerum in quibus eam ipsa facere debeat, non magnalium suorum notitiam dare velit. Neque verò est vt plura quoad hoc hic adferam: quin & ideo duo hæc iam prosecutus, quod ea signem mihi vtilitatem continere viderentur. Similibus enim rebus non esse quod timeamus, sed Dominum laudemus, quod eas nobis concedat: diabolus enim, meo quidem iudicio (imò ne quidem prouida imaginatio) parum hic accessus habent; itaque anima magna in pace & satisfactione manet.

CAPVT XI.

DE DESIDERIIS QVIBVSDAM DEO FRVENDI, QVÆ animæ ipse dat, adeò quidem intensis & impetuosis, vt etiam vitæ admittendi periculum, ei creent, agit, nec non de fructu, qui post hanc Domini gratiam in ipsa remanet.

AN vero omnes has gratias, quas sponsus animæ iã præstitit, satis esse putatis, vt sic columbula vel papiliunculus (nolite enim putare, ei eius oblitam esse) contenta & quieta sit, & locum iam sibi deligat, vbi moriatur? minimè, imò verò multò inde fit inquietior penitusque habet. Tametsi enim iam ad multos annos, hosce fauores receperit, tamen nihilominus gemebunda incedit & in lacrymas colliquescens; nam post vnumquemque eorum, maior illam grauiorque excipit afflictio & angustia. Cuius rei hæc est causa; quòd enim Dei sui magnitudinem magis magisque indies cognoscat, adeoque se ab eo fruendo abesse & separatam cernat; hinc eius videndi desiderium indies maius & intensius fit: nam crescit pariter & amor, quo nimirum magis intelligit, ei innotescit, quam magnus hic Deus ac Dominus sit amari dignus. Et isthoc annorum spatio desiderium hoc ita paulatim per omnem modum crescit, vt tantum ei tormenti, atque mox dicam, cauletur. Dies annos, vt ijs quę passa est persona illa, de qua iam supra sum locuta, conformia dicam, cùm sciam non esse, vt quis aliquem Deo terminum statuat, quod is in momento animam ad altissimum eorum quæ hic dicimus, gradum perducere possit. Maiestas quippe eius potens & liberalis est, quodcumq; voluerit, & ad nostri causa plurima facienda desideratissimus ipse ac promptissimus.

Cur anima post multas gratias acceptas sit inquietior.

Desiderium Deo fruẽdi quomodo & vnde in ea crescat.

Accidit ergo interdum hos angores, lacrymas ac suspiria, & ingentes illos, de quibus suprà egimus, impetus (omnia quippe hæc ab amore nostro, magno quodam cum sensu, promanasse videntur; verùm quæ vniuersa hæc nihil sunt, respectu & comparatione eius de quo nunc dicetabimus; videntur namque esse adinstar ignis, cuiusdam non ardentis

at fumigantis, & qui tolerari queat, est non sine dolore & afflictione ita esse vehementes, vt anima, dū ita intra se ipsam æstuat, & ardendo prope consumitur, ad minimam quamdam cogitationem, aut ob verbum aliquod auditum (quod nimirum hora mortis tamdiu differatur) aliunde (vt tamen nesciat vnde, aut quomodo) velut ictum quemdam, aut potius igneum quoddam iaculum sibi infligi sentiat. Non dico tamen; id, iaculum esse; quidquid sit, liquido videre est, non potuisse id à natura nostra, aut à nobis prouenire. Neque etiam ictus id est, esto ictum id esse dixerim. interim tamen acute ferit; neque (quantum mihi quidem videtur) illa in parte, qua hîc dolores sentiri solent, is infligitur, sed in profundissimis & intimis animæ penetralibus; vbi fulgur hoc, quam citissimè pertransiens, quidquid huius terræ, corporis inquam nostri, inuenit, comminuit, & in puluerem redigit; cum toto illo tempore quo id durat, impossibile nos sit meminisse alicuius rei quæ ad esse nostrum spectat: ita namque id potentias in momento alligat, vt ad nihil omnino faciendum libertatem ac facultatem tunc habeant, nisi ad id solum, quod hunc dolorem adaugeat. Nolim, hæc vobis per hyperbolem aut exaggerationem dictum videri; cum vere videam me adhuc nimis quam pauca de hoc dicere, eo quod id bene dici nequeat. Est hoc sensuum omnium ac potentiarum raptus, & talis, vt nihil iuuet quo minus afflictio ista sentiatur: siquidem intellectus ipse admodum viuax & vegetus est, ad doloris causam intelligendam, quod se nimirum anima à Deo suo absentem videat: quin & Maiestas ipsius ad hunc etiam aliquo modo cooperatur, cum tam viuam sui per id tempus in ipsa notitiam excitat, vt pœna & dolor hic vsque eo increscat, vt quæ eum sentit persona, in magnos etiam clamores subinde prorumpat, quantumuis alioqui ipsa patiens, & ad ingentes dolores ferendos satis exercitata sit. At tum quidem aliud ipsa facere non potest, neúe hoc impedire; hæc quippe pœna non in corpore, sed in animæ interioribus sentitur. Hinc illa ipsa, de qua antè egi, collegit, quanto huius sensus & dolores viuaciores sint, quam corporis; simul quoque ei declaratum & repræsentatum est, istiusmodi dolores esse quos addicti purgatorio perferunt: etenim quod corpore careant, non id in causa est, vt non multo plura patiantur & durius affligãtur, quam vniuersi homines qui corpus habent. Et sanè quamdam ita comparatam vidi, vt reuera iamiam illam emorituram putarem: nec certe mirum id esset, quod euidens moriendi periculum homo tunc vere adeat. Vnde, rametsi id quam breuissimo temporis spatio duret, corpus valde luxatum, enerue, & dissolutum relinquit, & hoc ipsum, illo quidem tempore, arterias

Vulnus à diuino armore inflictũ qui fiat.

Dolor animæ intensior quam corporis.

pulsa-

pulsatiles ità segnes & debiles habet, ac si iamiam animam Deo velle reddere. Neque sane mirum id est: naturalis siquidem calor et debilis, & alius ille ita eam adurit, vt, si adhuc paulo amplius hic increscat, ipsum certe quod habet, moriendi desiderium Deus sic compleret. Non, propterea quod aliquem in corpore tunc dolorem sentiat; quamuis (vt dixi) ipsum ita luxatum & elumbatum sit, vt nullas exinde, ad dies treslve dies, vires vel ad aliquid scribendum habeat, intensosque cruciatus sentiat; quin etiam semper deinceps debilius quàm prius erat, manere videatur. Quod vero illos non sentiat, haud dubie prouenit eatenus quòd interior animæ sensus intensior & viuacior sit; vnde fit vt nullam corporis ipsius rationem habeat, etiamsi frustillatim ipsum discerperetur.

Quomodo vetiamin corpus redundet.

Dicetis mihi, imperfectionem hoc esse; &, cur se anima illa diuinæ voluntati non conformet, cum iam tum se totam ei tradiderit accommodarit? Hactenus quidem ipsa id facere potuit, sicque etiam vitam suam transegit; iã vero id penitus facere nequit. Hoc namq; rationis sensum habet quod vitæ, ipsa dominium iam ac potestaté non habeat, nec ad aliud se eam habere cogitare possit, quàm vt ipsam affligat: cum enim à bono suo absit, ad quid & quorsum viuere velit? Sentit præterea miram & incognitam quamdam solitudinem, vt nec omnes, quæ in terra sunt, eam societate sua recreent, ac credo ne quidem cælites recreare possent, nisi præsentem habeat eum quem amat. imo vero omnia illam cruciant. At videt, se esse adinstar alicuius qui in aëra suspensus est, qui nec in vlla re terræ huius sedem figit, nec ad cælum potest ascendere. Siti hac ardet, nec tamen ad aquã peruenire potest: neq; talis hęc sitis est vt tolerari queat; sed quæ iam tam vehemens sit nulla vt aqua possit exstingui (imo ne eam quidem exstingui cupit) nisi illa tantum aqua de qua cum Samaritana Dominus locutus est: & hæc ei non propinatur nec datur.

Quã intensus sit.

Quàm te, ô Deus & Domine meus, ab amatoribus tui subducis, & eos crucias! Sed modicum sunt omnia, cum eo collata, quod eis postea datur. par est, vt quod multum est & magnum, magno constet. quanto verò potiùs, quòd hæc anima hac ratione purificetur, quò in septimam mansionem intrare mereatur (sicuti eas quæ in cælum admittendę sunt, primum in purgatorio purgari & mundari oportet.) Tam verò hocce pati, parum & modicum est, quàm si quis aquæ guttam in mare vastum proiecerit. Quanto verò magis, quòd per omne hoc tormentum & afflictionem, quo, (vt ego quidé credo) nullum inter omnia quæ in terra sunt, maius & acerbius dari potest (hæc enim persona, de qua ago, multa quidem tùm corporalia, tum spiritualia passa erat, omnia tamen illa prę nihilo

reputabat, si cũ isthoc compararentur (anima pænã hanc tanti esse pretij sentiat, vt numquam tale quid promereri se potuisse intelligat? hæc tñ sensio huiusmodi non est, vt aliquod ei præstet alleuiamentum. Interim tamen hanc pænam quam libentissimè fert, & si quidem Deo ita videretur, toto vitæ suæ tempore eam sufferre parata esset; esto id non esset semel, sed quotidie & assiduo mori. Et certe minus quid id non est.

Dolor hîc quanti sit pretij.

Consideremus ergo, carissimæ eos qui in inferno constituti sunt, qui nec hanc cum Deo voluntatis conformitatem, neque hanc pacem & gaudium quam animæ Deus dat, habent, & suum pati nequidquam sibi prodesse vident, sed & semper magis & magis (magis inquam, quod ad pænas accidentales spectat) se pati cum anima tormentũ omnibus corporis cruciatibus multo sit grauius & intensius, & illa quæ ipsi patiuntur, incomparabiliter grauiora eo de quo iam antè hîc egimus. tũ vero maximè; quod videant, illa semper & in perpetuum duratura. Ah! quid in felicibus illis ac miseris animabus erit? & quid nos quæso, in vita hac adeo breui facere aut pati possumus, quod non parui faciendum sit, quo nos à tam horrendis, grauibus & æternis tormentis liberemus?

Equidem dico vobis, carissimæ, nullis exponi à quopiam verbis posse, quàm sensibile & dolorificum sit ipsum pati animæ, & quam id longe diuersum sit ab omni eo quod corpus patitur; nisi quis id de facto & reipsa experiatur, ac nisi Dominus ipse id nos intelligere velit vt hoc pacto melius intelligamus, quam ei multum debeamus, quod ad eum nos statum vocauerit, in quo per ipsius misericordiam spem habemus, fore vt ab his nos liberet, & peccata nobis nostra condonet.

Pati anima quam sensibile sit.

Verum, ad id quod dicere cæperamus, ad animam hanc, inquam, quã in magna grauique afflictione reliquimus reuertamur. Certe hęc, cũ tam intensa & extrema est, non diu durat; ad summum (vt mihi quidem videtur) nonnisi tres quatuorue horis: nam siquidem diu duraret, humana & naturalis infirmitas, nisi miraculose Deus cooperaretur, eam sustinere non posset. Contigit nonnumquam, vt in ea quam dixi nonnisi ad horæ quadrantem durarit, ipsa patiens tamen, velut contusa & in frusta dissecta videretur. Hoc autem certum est, ipsam tunc quidem omnem sensuum suorum vsum amisisse: tanto scilicet cum rigore ac vehementia pœna hæc ei superingruebat. Euenit autem id ei vltimo festorum Paschalium die, cum & inter alias personas ageret, & omnibus festis Paschalibus tantam mentis ariditatem sensisset, penè vt nescire Pascha esse; euenit autem id occasione vnius verbi quod audiebat, quod scilicet mors tamdiu differebatur, vita vero tam esset diuturna.

Cur pœna hæc non diu duret.

Non magis vero quis pœnæ huic resistere potest, quã quis in ignẽ conie-

Ei resisti nequit.

coniectus efficere, vt flamma ad ipsum comburendum calorem non habeat. Neque etiam is doloris sensus est, vt eum dissimulare facile sit, præsentes non euidenter intelligant manifestum vitæ periculum ipsa agit; esto eorum quæ intra ipsam gerũtur, testes esse nequeant. Id quidem est, illos ei aliquod contubernium præstare, sed id ei tanquam est, ac si nonnisi vmbræ quædam essent, quin & vmbratica ei videantur omnia, quæ terræ & mundi huius sunt.

Naturalis nostræ infirmitas his se potest immiscere.

Porro vt videatis (si fortasse id aliquando vobis accidat) debilitatem & naturam nostram hic se posse immiscere, contingit subinde animam eo in statu constitutam in quali eam vidistis, vt præmortis deliquio velut emoriatur, cum videlicet eousque premitur & angustiatur, iam tum nihil propè ei ad è corpore euolandum deesse videatur; vereri mere, velleq; vt dolor hic nonnihil se remitteret, ne sic ipsa emoriatur. Facile hic intelligere est, timorem hunc à naturæ infirmitate proficisci, cum ex alia parte hocce desiderium eius non cesset aut minuatur, neque etiam possibile sit hanc eius afflictionem auferri, quoadusq; eam assumpserat Dominus: quod prope semper per magnum aliquem raptum aut visionem fit, in qua verus ipse consolator eam solatur & corroborat, quamdiu adhuc, viuere velit, quamdiu ipse eam viuere vult. Est hoc quidem valde pœnosum; magnos tamen quosdam animæ inde acquirit profectus, metumque omnem, quo labores qui ei possent accidere metuere posset, excutit: nam hi cum sensu & dolore tam pœnoso, quem anima sua sensit, comparati nihil prope ei esse videntur. Tantum porro inde proficit, vt ei volupe & gratum esset sæpius eum sustinere. Vereri ne hoc quidem vt faciat in eius est manu, vti nec facere vt iterum ipsum sentiat, quoadusque Dominus velit; sicuti nec vlla suppeditat ad ei, quando occurret, resistendum. Iam quoque magis, quam antea, libebat, mundum contemnit, quod cum viderit & experta sit, à tali illius re suo in tormento adiuuari potuisse; ad hęc magis ab omnibus creatis effectum sum diuellit & separat, quod à solo Creatore tibi consolationem venire, & animam suam satiari posse videat; denique magis anxia & circumspecta incedit ad eum peccato non offendendum, quod videat, eum, cum ipsi placuerit, & consolari & affligere posse.

Effectus huius panositatis.

Duo sunt quæ in via spirituali periculum creant vitæ.

Duo mihi in hac via spirituali esse videntur, per quæ diligenter vitæ nostræ creari periculum potest. Primum est illa, de qua hic loquimur pœna, quæ vere periculosa est; alterum verò, valde exoptandum gaudium & delectatio, quod quidem in eas animam redigit angustias & extremitates, vt ipsa deficere & elanguere videatur, adeo vt nonnunquam vel minimum ad è corpore emigrandum ei desit, & parum à mortis

stet. Et certe si sic emigraret, non modica id illius felicitas foret.

Hîc ergo videbitis, carissimæ, an non meritò supra dixerim, magno in his omnibus animo opus esse, & Dominum, si quando quid tale ab eo petetis, merito vobis dicturum id, quod olim filijs Zebedæi respondit, an calicem eius bibere possent: Omnes, quotquot sumus, carissimæ, responsuras nos credo nos posse. Nec immerito. Maiestas quippe illius dat robur & vires ei, quem viderit ijs opus habere, quia & istiusmodi animas in omnibus tuetur ac protegit, proque ijs in persecutionibus & obloquijs aliorum respondet, sicuti eum Mariæ Magdalenæ patrocinium suscepisse constat. Si non id faciat verbo, opere saltem facit & facto. Denique ad extremum, antequam è vita discedant simul & semel (vti iamiam videbitis) omnia compensat & retaliatur. Sit ipse in sæculum sæculi benedictus, & laudent eum vniuersæ creaturæ eius. Amen.

Animosæ animas Dominus tuetur.

MANSIO SEPTIMA.

Quatuor hæc capita complectitur.

CAPVT I.

LOQVITVR DE MAGNIS GRATIIS, QVAS DEVS IIS præstat animabus, quæ iam in septimam mansionem sunt ingressæ. Dicit præterea, esse aliquam (prout quidem ipsi videtur) inter animam & spiritum differentiam; esto hoc vnum quid sint. Multa hic sunt notatu dignissima.

FOrsitan vobis, tam multa de via hac spirituali dixisse videbor, carissimæ, nihil vt quod vltra dicatur, super esse videatur. Erraret sanè non parum, si quæ hoc sibi persuaderet; nullos enim magnitudo Dei habet terminos, vti nec opera eius habebunt. quis plene misericordias & magnalia eius dinumerare poterit? Hoc certe impossibile esset. Atque ideo nolite ob ea quæ dicta sunt hactenus, aut etiam deinceps dicentur, vsque adeò mirari aut consternari; cum hæc ipsa nonnisi velut punctum quoddam sint eorum, quæ de Deo dici & commemorari possunt. Nimis quàm magnam certe misericordiam nobis præstat, quod hæc alicui personæ communicarit, vt per eam eorum habere cognitionem possimus: nam quo plus cognoscemus, eum creaturis suis se communicare & familiarem reddere, eò etiam amplius magnitudinem ipsius dilaudabimus, & animam, quacum Dominus ita dissuauia-

Plurima de Deo dicenda sunt.

tur ac deliciatur, non parui facere connitemur: cum verò vnus-
que noſtrum talem in ſe animam habeat, nec eam ipſæ tanti æ-
mus, quanti fieri meretur creatura ad Dei imaginem facta, ha-
etiam non intelligimus magna, quæ in ipſa continentur arcana.

Gratiam ad ſcribendum rogat S. M.

Vtinam Maieſtas eius, (ſi quidem ei placuerit) calamum me-
dirigat, mihique modum ſuggerat, ad è tam multis illis, quæ hic dici-
da ſunt, & quæ Dominus iis, quos in hanc manſionem introduxit, r-
uelat ſaltem aliquid vobis exponendum. Inſtanter hoc Maieſtat-
eius rogaui; cum norit ipſe, non aliam meam intentionem & ſcopu-
ſe, quàm, ne eius miſericordiæ occultæ maneant, vtque ſanctu-
nomen eius magis laudetur & celebretur. Spero equidem, caſſiſſi-
lum etſi non tam mei, quam veſtri cauſa, hanc mihi gratiam con-
rum; vt hac ratione noueritis, quantum veſtra intereſſit, ſponſum
ſtrum matrimonium hoc ſpirituale cum animabus veſtris celebr-
cum id tot tantaque bona ſecum ferat, vti ad oculum mox videbi-
ne per vos ſtet, quo minùs ipſum celebretur.

Eius humilitas.

Videtur ſanè, ô magne Deus, creatura tam miſera atque ego ſu-
contremiſcere, dum rem adeò ab eo quod ipſa intelligere merui-
alienam tractare proponit. Et certum eſt, me in magna confuſio-
perturbatione fuiſſe, deliberando mecum, annon melius ac ſecu-
ret, paucis manſionem hanc percurrere, nec diutius in ea mo-
quòd putem homines cogitaturos, id me non niſi per experientiam
ſe. quod certè magnum mihi ruborem incutit: cum enim ſciá qual-
ſum, terribilis ſanè mihi res id eſt. Ex altera verò parte hæc opinio
tentatio quædam & debilitas mihi eſſe videtur, quidquid demum
hoc ipſo iudicetis & opinemini, dummodo Deus vel paulo plus lau-
tur, & meliùs cognoſcatur, ac licet totus mundus mihi etiam ogga-
& poſt me clamet; idque eo magis, quòd ipſa fortaſſe prius futura
mortua, quàm hæc ad aliorum oculos veniant. Sit ipſe benedict-
qui ſemper viuit & victurus eſt. Amen.

Quãdo Domine anima in ſeptimam manſionem introducat.

Quando ergo Dominus compati dignatur iis quæ anima ſu-
(quam ſpiritualiter iam ſuam in ſponſam accepit) per ardens de-
rium ſuum patitur, & hactenus paſſa eſt, eiuſque commiſeratione-
gitur; priuſquam ſpirituale matrimonium conſummetur, in ſuam ma-
ſionem, quæ eſt hæc ſeptima, eam introducit: nam ſicuti in cælo aliqua
manſionem habet, ita & in anima quamdam habere ſtationem &
bitaculum debet, in qua Maieſtas ipſius ſola habitet. quod nõ immer-
alterum cælum vocare poſſumus. Permagni enim noſtra refert, d-
riſſimæ, nos nobis non perſuadere, animam obſcurum quid eſſe
quòd eam non videamus, hinc vt plurimum videri nobis poſſe, pr-
ea

Iam dari lucem internam, sed solum externam quam oculis conspicimus, quasdam in anima verò nostra tenebras & caliginem esse. De ea quæ in gratia Dei non est, id fateor esse verum, eamque in tenebris agere, id tamen non tam defectu Solis iustitiæ qui intra ipsam versatur Esse ei dans, quàm quòd ipsa ad lucem recipiendam inepta sit, vti in prima mansione dictum est. Quocirca, carissimæ, quàm possumus maximè studiosissimeque Dominum rogemus pro iis qui in peccati mortalis reatu agunt. quod certè luculenta & bona quædam eleemosyna erit. Si enim Christianum aliquem validissima quadam catena, manibus post terga reuinctis, palo alicui affixum, ac præ fame prope emorientem videremus, idque non tam defectu & carentia cibi (quem iuxta se habet lautissimum) quàm quòd eum manu accipere, ad ori ingerendum, nequeat; ac per hanc eum ita ad extrema redactum, vt iam iam exspiraturus videatur, & moriturus, idque non solum morte temporali, sed & æterna; certè an non insignis cuiusdam crudelitatis argumentum foret, eum quidem vinctum identidem respicere, nullū tamen cibum eius ori ingerere? Quid verò foret, si per orationes vestras catenæ de manibus eius excciderent? Per amorem Dei vos obsecro, eiusmodi vt animarum vestris in orationibus semper memoriam faciatis. Cum huiusmodi animabus iam non loquor, sed cum iis, quæ iam pœnitentiam pro peccatis suis egerunt, & per Dei misericordiam in statu sunt gratiæ.

Animæ suã lucem intus habet.

Rogandum pro iis qui in peccato mortali sũt.

Imaginari itaq; & effingere possumus animam, non rem aliquam coarctatã & limitatam, sed vt mundum quem piã interiorẽ, qui tã multas tamq; elegantes mansiones, quemadmodũ vidistis, intra se cõtineat. & meritò talis is sit oportet, cum intra animã hanc habitaculũ quoddã sit, in quo Deus commoretur. Itaq; cum iam Maiestas illius prædictã diuini huius matrimonij ineundi gratiam ei facere dignatur, primũ ipsã in habitaculũ suũ introducit, vultq; id non esse vti fuit alias, cũ ad illos raptus eã extulit. credo nãq; ipsum illã sibi tunc vnire, vti & in oratione vnionis, de qua alias actũ est; tametsi animæ nõ videatur ibi, se â Deo vocari, vt in centrũ suũ, quẽadmodũ hic in hac mansione fit, sed tantum in partẽ superiorẽ ingrediatur. At parũ refert, hoc modo fiat, vel illo: q̃ verò ad rẽ & casũ facit, est, quod ibi quidẽ Dñs illã sibi vniat, sed eã cæcã & mutã faciendo, (vti Apostolũ Paulũ, dũ eũ conuertit, reddidit) quin & potestatẽ, qua sentire possit, quomodo aut qualis illa sit gratia qua fruit, eripiendo: nã ingens, q̃ tunc quidẽ anima sentit, voluptas inde nascitur, quod se Deo propiorem & viciniorem fieri videat, at cum Deus illã sibi iam vnit, nihil omnino intelligit! quod omnis potentiarũ vsus perierit, ipsæq; absorptæ sint. Hic verò lógè aliter res se habet; vult nãq; bon⁹

Anima introrsum velut ingens mundus est.

noster Dominus squamas nuncab oculis ipsius auferre, vt eius, quam ei præstat, gratiæ (quamquam ea modo planè ignoto & mirabili liquid videat & intelligat. Ergo *vbi in hanc visionem per visionem intellectualem admissa certo quodam veritatem repræsentandi modo ipsa SS. Trinitas, & tres eius personæ, ei se quodam dant, cum inflammatione quadam, quæ instar clarissimę cuiusdam nubis in spiritum ipsius superuenit; & has personas agnoscit esse distinctas. deinde per admirabilem quandam, quæ animæ datur, notitiam, quàm verissimè intelligit omnes tres personas nonnisi vnam esse substantiam, vnam potentiam, vnam sapientiam & vnum solum Deum: adeò vt, quod per fidem nos dicimus, anima hîc (dicere fas sit) velut oculis videat esto is visus per oculos corporeos non peragatur, quòd imaginaria nõ sit visio. Omnes tres personæ hic se illi familiares reddunt, cum ipsa communicant, ei loquuntur, hæque verba, quæ Dominum dixisse Euangelium testatur, se scilicet, ac Patrem, ac spiritum sanctum ad animam, quæ ipsum diligeret, ac mandata eius seruaret, venturum, & apud ipsam mansionem facturum, eam ipsa intelligere faciunt. Quantum Deus bone, discrimen est, inter verba hæc audire & credere, atque inter hac via intelligere quam ea vera sint. Quotidie autem magis & magis anima hæc obstupescit, quòd Sanctissimæ personas numquam exinde à se abesse aut recedere sibi persuadeat; sed euidentissimè videat, eo modo quo dictum est, in intimo animæ suæ penetrali, in recessu quodam admodum profundo (quod quomodo sit, explicare nequit, eò quod scientiam ac doctrinam non habet) diuinum hoc contuberniũ sibi adesse, ipsumq; in se sentiat. Putabitis fortasse animam, prout quidem hoc est, minimè sibi præsentem esse, sed in absorptam & abreptam, vt in nihil omnino possit intendere. Nihil minùs: nam ad omnia quæ ad Dei cultum & obsequium spectant multò est attentior, cumque ab externis vacat occupationibus, cum iucundo hoc manet contubernio; &, nisi anima primò deficiat à Deo, ipse numquam, (vt mihi quidem apparet) in sua præsentia ei tam liquidò manifestanda deficiet: magnamque concipit fiduciam, numquam fore vt à Deo, cui hanc sibi gratiam præstitit, ita deseratur, vt pereat. Et meritò hoc sibi persuadere & credere potest, esto maiore quàm vmquam hactenus, cum cura ac sollicitudine ambulet, ne eum vel in minimo offendat.

*Esto homo in hac vita, sensuum vsu amisso, & à Deo elevatus, possit obiter diuinam essentiam videre, vti probabiliter de Apostolo Paulo, Moyse & alijs nonnullis dicitur; de isthoc tamen visionis genere S. Mater hic non loquitur: quæ licet fiat obiter, clara tamen est & intuitiua. Sed loquitur de quadam huius mysterij cognitione, quam nonnullis animabus Deus dat, idque medio clarissima alicuius lucis, quam eis infundit, & non sine specie aliqua creata, verùm, quia species hac non est corporalis, aut quæ in imaginatione repræsentatur. hac de causa ait S. Mater, visionem hanc esse intellectuam, non autem imaginariam.

SS. Trinitas quomodo animæ adsit.

Quod

Quod dixi, eam hanc præsentiam vbique circum ferre, non ita accipiendum est, quasi hæc ità integrè & perfectè (id est, ita clarè) habeatur ac dum prima vice, aut etiam alijs quibusdam vicibus, quibus hanc ei recreationem & voluptatē Deus adferre cupit, hæc ei manifestatur. Id enim si fieret, impossibile eâ foret in rē prætereavllā intendere, imò & inter homines viuere. Verùm, esto id tanta cū claritate ac luce nō fiat, semper tamen ac reflectit & aduertit, diuino huic contubernio se interesse deprehendit. Dicamus ergo perinde id esse, ac si, aliquo cum aliquot alijs in lucido & luminoso quodam cubiculo versante, subitò omnes eius fenestræ occluderentur, & ipse in obscuris maneret: hic ergo, quòd lux ei ad alios videndos erepta sit, non ideo scire desinet, illos præsentes adesse. At rogari hic potest, num in manu & potestate eius situm sit fenestram aperire, vt hac aperta socios denuo, quotiescumque voluerit, videat? Nequaquam: nisi cum Dominus intellectus fenestram aperire volet. Nimis quàm magnam adhuc cum ea misericordiam facit, quòd numquam ab ipsa recedat, &, vt hoc tam euidenter intelligat, velit.

Præsentia Dei quam anima potest habere, non est tam perfecta, ac dum primū ei se manifestat.

Videtur porro hîc diuina Maiestas, animam ad maiora quædam, per admirabilem hanc societatem, disponere. certum namque & euidens est, hanc ei magno, ad in via perfectionis vlterius procedendum, & omnem illum timorem, quem interdum ex alijs gratijs, quas Deus ei dabat, (vti diximus) concipiebat, procul eliminandum adiumento fore. Vnde factum, vt per omnia se melioratam esse intelligeret, &, ob quidquid laborum & negotiorum sibi occurrere posset, animæ suæ essentiam numquam ab hoc habitaculo dimouendam putaret; adeò vt quædam inter ipsam, & animam suam sibi esse diuisio videretur. vnde non multò pòst, quàm hanc ipsi Dominus gratiam præstitit, cum multis grauibusque in angustijs versaretur, de anima expostulabat, queritans adinstar Marthę, cū de Maria sorore cōquesta est, quod ipsa pro libitu & ad voluptatem suam semper quiete illa iucundissimè frueretur, se vero solam tot occupationibus & laboribus distineri sineret, ob quas cum ipsa Domino adesse non posset.

Hoc forsan vobis ineptum ac absurdum videatur; omnino tamen ita se res habet: nam, licet intelligatur, animam totam vnitam esse, id tamen quod dico phantasma aut imaginatio non est, quia vt plurimum sic contingit. Atque hęc causa est, cur ante dixi, quòd res interiores videantur. adeo vt hinc liquido intelligatur, differentiam quamdam, & quidem satis euidentem, inter animam & spiritum esse. Et quamuis in effectu hæc vnum idemque quid sint, nihilominus tam subtilis delicata inter vtrumque comperitur esse diuisio ac differentia, vt interdum aliter hic,

Differentia inter animā & spiritum.

hic, aliter illa operari videatur, vti norunt quibus id Dominus declarare dignatur. Videtur mihi præterea anima distinctum & diuersum quid esse à suis potentijs. Sunt quippe tam multæ, tamque subtiles in interioribus nostris res, vt insignis temeritatis argumentum foret syllabam velle verbis exprimere in altera vita id videbimus, si modo nobis Deus hanc gratiam fecerit, vt per illius bonitatem eo perueniamus, vbi secreta hæc intelligamus.

Anima & potentiæ quid diuersum sint.

CAPVT II.

EAMDEM MATERIAM PROSEQVITVR, OSTENDIT, QVÆ sit inter vnionem spiritualem & matrimonium Spirituale differentia, idque per delicatas aliquot comparationes.

AGamus vero iam de diuino & spirituali matrimonio; tametsi ingens hęc gratia plane perfectęq; in hac vita cõsummanda non sit, quia, si semel à Deo nos seiungamus, summum hoc bonum amittemus. Cum primum Deus hanc animæ gratiam confert, vult se Maiestas illius per imaginariam sacratissimæ humanitatis suæ visionem animæ ostendere, vt plane ipsum cognoscat & intelligat, neque tam excellens se donum recipere ignoret. Alijs fortassis alia in forma apparebit; huic sane, de qua hîc agimus, mox à Sacramenti diuini communione sumpta apparuit ingenti cum fulgore, miraque pulchritudine & Maiestate, & qualis erat postquam iam à mortuis resurrexisset; dicebatq; iam tum tempus venisse, quo ipsa de suis rebus post hac ita deberet esse solicita, ac de proprijs, se vero à parte sua, res ipsius maxime, cordi habiturum; & alia id genus verba, quæ sentiri potius debeant, quam verbis exprimi. Videbitur hoc forte cuiquam vestrum nouum non esse, quod & alias sæpius hoc sese huic animæ Dominus modo repræsentasset. Verum hac vice id adeo eminenti & singulari modo factum est, vt ipsam planè attonitam & sui impotem redderet: tum quod hæc visio magna quadam cum vehementia peragebatur; tum ob verba quæ ei dicebat; tum denique, quod in interiori animæ suæ, vbi ipse se repræsentabat, præter hanc ipsam nullam aliam visionem hactenus vidisset. Vnde scitis oportet, maximum esse inter omnes superiores, & huius manifestas visiones, ac proinde & inter sponsalia spiritualia, & matrimonium spirituale discrimen: quale vtiq; est inter duos spõsos de futuro, & sponsos qui matrimonio iam cõsummato diuertere ac disiungi nequeãt. Iam alias dixi, esto id genus comparationes hîc adferam (quod aliæ aptiores non occurrant) ita tamen id intelligendum esse, non maiorem hic corporis memoriam haberi, quam si anima in ipso non ageret, sed solum spiri-

Humanitatis suæ visionem animæ Deus ostendit, cum spirituale cum ea init matrimonium.

spiritus foret; & in spirituali matrimonio adhuc minorē occulta namq; hæc vnio peragitur in interiori animæ centro, q̄ ipsum hauddubie est locus, vbi Deus ipse commoratur: atque, (vt mihi quidem videtur) nulla hic habet opus ianua aust ostio, per quam ingrediatur. Nam in omnibus, quæ hactenus sunt dicta, sensuum & potentiarum animæ adminiculo vti videtur; & sic, hanc humanitatis Saluatoris apparationem factam esse verisimile sit. At quod in spiritualis matrimonij vnione peragitur, longè sanè diuersum est. Apparet ergo Dominus, in hoc animæ centro, sine vlla imaginaria, sed sola intellectuali, visione, esto longè subtiliore & delicatiore, quam eæ quæ hucusque dictæ sunt; eo modo quo Apostolis suis ianuis clausis apparuit, cum ipsis dixit, *Pax vobis.* *Luc. 24.*

Est tam grande arcanum, & gratia tam eminens, id quod Deus ibi animæ in instanti communicat, & maxima quam sentit, voluptas, vt cui illam comparem, nesciam; nisi quod Dominus, per hoc ipsum momentum modo certe magis eminenti, quam per vllam visionem, aut gustum spiritualem fieri posset, ei declarare cupiat, qualis in cælo habeatur gloria. Plura de hoc dici nequeunt, quam, (quantum intelligi potest) animæ huius spiritum iam vnum quid cum Deo factum esse: qui (sicuti & ipse spiritus est) amorem, quo nos prosequitur, demonstrare voluit, nonnullis hominibus declarans, quousque se is extendat, quò sic magnitudinem ipsius dilaudemus; quia sic ei placuit & voluit creaturæ se vnire, vt quemadmodum duo coniuges tam coniuncti separari nequeunt, sic nec ipse ab ea diuiungi velit. *Spiritus quomodo vni nū quid cū Deo fiat.*

Sponsalia vero spiritualia ab hoc matrimonio multum differunt: etenim illa sæpe dissoluuntur; quin & inter vnionem & ipsum magna differentia est: esto enim vnionis proprium sit, duo disparata in vnum coniungere; nihilominus hæc postea ab inuicē separari, & singula per se subsistere & manere possunt, quemadmodum ordinariè in hac Dei gratia fieri videmus, quod nimirum citò pertransit, atque exinde anima sine isthoc consortio maneat. Ita scilicet, vt id anima notabiliter percipiat. At in alia illa Domini gratia, ita non fit, semper namq; anima cum Deo suo in illo centro remanet. Ponamus ergo vnionem esse velut duorum cereorum in vnam massam coniunctionem, qui scilicet adeo iunctim intimeque inuicem coniuncti sint, vt amborum lumen vnum sit, aut etiam ellychnium lumen & cera ipsa amborum nonnisi vnum quid sint: interim tamen cereus vnus pòst ab alio diuiungi potest, vt omnino duo sint, vti & ellychnium à cera separari. Hic vero perinde est, ac si aqua de cælo in fluuium aut fontem aliquem caderet, vbi ambę aquæ ita vna fiunt, vt diuidi non possint, & discerni nequeant quænā sit aqua fluuialis, quænā ea quæ cælo decidit. Est etiā quemadmodum si modicus aliquis riuus in *Sponsalia & matrimonium spirituale inter se differunt vti & vnio.* *Comparationes quibus Deus cū anima vnia demonstratur.*

vastũ mare influeret; neq; enim iã vlla eius ab hoc sequestrandi appetitio aut deniq;, quemadmodũ si in cubiculo aliquo duæ fenestræ sint per quas in ipsum magna te lucis copia infunderet; quæ licet diuisim disiunctim ingrediatur, vna tamen & eadem ambæ lux fiunt. Hic sanè locum habebit illud Apostoli, *Qui adhæret Deo vnus* cum eo spiritus efficitur; quantum scilicet ad diuinum illud matrimonium; præsupponit enim, Maiestatem eius iam, per vnionem, animæ se coniunxisse. Vnde & addit: *Mihi viuere Christus est, & mori lucrum.* Sic & anima mihi hic dormire posse videtur; hic enim est, vbi papilionculus, quem diximus, emoritur, & quidem summo cum gaudio, cum eius vita iam sit Christus. Et hoc quidem, suo tempore, ex effectis melius intelligitur; nam euidentissimè, per secretas quasdam inspirationes, perspicitur, Deum esse qui animæ nostræ vitam dat. & eæ quidem sæpè tam viuæ, & apertæ sunt, nullatenus vt de iis sit dubitandum; quòd eas anima euidentissimè persentiat, esto verbis nequeat exprimere. Verùm persentio hæc adeò vehemens est, vt interdum in verba quædam amorosa & grandiosa prorumpat, nullatenus vt resistere posse videatur, quin dicat, Aliquis meæ vitæ! ô fulcrum & basis quæ me sustentas! aliaque id genus. Nam à diuinis illis vberibus, quibus Deus animam iugiter sustinere & enutrire videtur, quidam ceu lactis prosiliunt radii, qui vniuersum corpus populum confortant & corroborant; vt Dominus velle videatur, vt & ipsi eo multo quo anima fruitur, aliquomodo & quadamtenus fruantur, & ex redundantissimo illo fluuio, in quem fonticulus hic absorptus est, subinde aliqua illius aquæ vnda prosiliat, ad reficiendos & enutriendos eos, qui in rebus ad corpus spectãtibus duobus illis sponsis famulari debent. Ac veluti, si quis subitò & improuiso, & nihil minus cogitãti in aquam immergeretur, non ideo minus eã sentiret: ad eũndem plane modum, quin & maiore cũ certitudine, hæ operationes quas dico percipiuntur. Nam, sicuti vnda aliqua aquę decumanę nobis obuenire non poterit, nisi ea, vti dixi, aliquod principium habeat: ita etiã liquidò pateret, in interiori nostro aliquem esse, qui sagittas has eiaculetur, vitamq; huic vitæ det; nec non solem esse, à quo magna quædam lux promanet, quã iam inde ab animæ penetralibus ad vsq; potentias emittat. Hæc vt dixi, ab hoc centro non recedit, nec pacem suam amittit: etenim qui Apostolis, vnum in locum congregatis, eam dedit, illam & huic dare potest. Cogitaui ipsa mecum, hanc domini ad eos salutationem longè plura continere debuisse, quàm exterius verba sonabãt; vti & id quod gloriosæ Mariæ Magdalenæ dixit. *Vade in pace.* Nam Domini verba in nobis velut opera facta sint, talem certè ea operationem facere debent in illis animabus quæ iam dispositæ essent, vt in ipsis omne quod in

1. Cor. 6.

Philip. 1.

Mors animæ spiritualis in quo sita.

Luc. 7.

Verborũ Domini efficacia.

tima corporeum est, amouerent, eamque purumputum spiritum relinquerent, vt in cœlesti hac vnione, cum spiritu increato vnire se posset. Certissimum namq; est, dum nos ab omni eo quod creatura est, euacuamus, & propter amorem Dei ab ea diuellimus, ipsum Dominum nos semetipso adimpleturum. Sic quodam tempore pro Apostolis suis rogãs Redemptor noster Iesus Christus, petebat à patre, vt ipsi vnũ quid cum ipso & secum essent, sicut ipse esset in patre, & pater in ipso. Nescio quis hoc maior amor dari possit: Neq; negligamus, omnes huc peruenire: sic enim Maiestas eius hoc testata est, *Non pro eis autem*, inquiens, *rogo tantum, sed & pro eis qui credituri sunt in me.* Addit præterea, *Ego* sum *in eis.* Quàm, ô Deus bone, verba hæc vera sunt, & quàm ea perfectè intelligit anima, quæ in hac oratione constituta illa in sese reipsa videt! quamque omnes ea planè intelligeremus, nisi per culpã nostram obstaret! cùm verba Iesu Christi, Regis & Domini nostri, fallere & mentiri non possint. verum, quia ipsi nos non satis disponimus, id omne quod hanc lucẽ impedire potest, à nobis non remouendo; hinc nos in speculo hoc quod cõtemplamur, & cui imago nostra impressa & insculpta est, non intuemur.

Iam ad id quod initio dicebamus reuertamur. Postquam ergo animã in hanc mansionẽ suã (in illius inquã centrũ) Dominus induxit, sicuti cælum Empyreum (quod Dei habitaculum est) adinstar aliorũ cælorũ dicunt non moueri; sic nec in anima, cum huc ingreditur, motus illi esse videntur, qui in potẽtijs & imaginatione esse solẽt, ita quidẽ vt ei noceant, aut pacẽ illius interturbent. Videbor cuipiã velle dicere, animã, quæ eatenus peruenit, vt hanc ei Deus gratiã præstet, de sua salute iã securam esse, & quòd postea non relabetur. Verũm nihil tale dico: sed tã hic, quã in alijs locis vbi de hac materia tractabitur, ac dicitur, animam planè securam videri; sub intelligendum est, quamdiu Maiestas ipsius sua eam manu ita continebit, & ipsa illum non offendet. Equidem id certò scio (esto se hoc in statu ipsa constitutam videat, atque etiam multos annos in eo egerit) illam nihil sibi securi polliceri; sed maiore cum timore & metu, quàm antè solebat, cauere, ne vel in minimo Deum suum offendat; & adhæc intensissimis ei seruiendi desiderijs æstuare, vt deinceps adhuc dicetur, denique, propè semper angi, dolere. & erubescere, quòd se tam parum præstare, ad tam multa tamen obligatam esse cernat: quod sanè, non exigua ei crux est, imò verò valdè magna pœnitentia: nam quo interea anima illa intensiores pœnitẽtias & afflictiones subit, eo etiam maius in se gaudium sentit. Vera autẽ eius pœnitentia & afflictio est, cum ei Deus valetudinem & vires adimit ad illam peragendã necessarias. quãuis enim alio in loco ostenderim, quantũ hoc hominẽ torqueat & vexet, hic tñ id eũ multo affligit intẽsius quæ omnia à radice,

Iean. 17.

Ibidem.

Anima quæ in septimam mansionem ingressa est, caret prioribus motibus.

Anima nulla de sua salute secura plane esse potest.

quàm in se habet, in ipsa veniant necesse est: perinde ac arbor, iuxta aquarum fluenta plantata magis viret, & vberiores fructus profert. Quid porro animæ huius desideria vsque adeò miramur, cum vnus ius spiritus vnum quid cum ea, quam dixi, aqua cæleſtis factus sit.

Itaque vt ad id, quod dicebam, redeam; non id ita intelligendum est, quasi potentiæ, sensus & passiones semper hac pace gaudeant; porro, sola in pace est. Tamen in alijs mansionibus non desunt et laborum, & molestiarum tempora; ita tamen, vt pacem suam non amittat, & est hoc ordinarium. Quomodo verò spiritus hic in hoc animæ castræ centro positus sit, res est tam dictu & creditu difficilis, vt veream, ne, quòd me non satis queam explicare, aliquam vobis occasionem dem non credendi ea quæ dico; dicere namq;, animam in laboribus & afflictionibus, & simul in pace esse, videntur contraria, & ad intelligendum difficilia.

Anima quo modo simul in laboribus sit & pace fruatur.

Vnam atque alteram similitudinem ad id ostendendum hic adferre vobis constitui; vtinam eæ sint huiusmodi, vt aliquid illius declarem; si verò tales non sunt, scio nihilominus in iis quæ dixi veritatem me dicere. Sedet, v.g. Rex aliquis suo in palatio quietus, & regnum eius interea bellis plurimis & varijs motibus vndique impetitur; at non propterea suo in palatio quiete, is gaudere desinit. Eodem modo fit & hîc nam tametsi in alijs mansionibus multæ occurrant turbæ, multaque virulenta animalia, varius quoque audiatur strepitus ac tumultus, nihil tamen horum ad hanc mansionem penetrat, vt eam inde digredi faciat. esto namque aliquam ei hæc afflictionem causentur, non talem tamen, vt eam perturbent, aut pacem eius eripiant. Passiones enim ita iam assuefactæ sunt, vt illuc intrare vereantur, quòd obedientiores parentibus resque inde digrediantur. Item, vniuersum corpus nobis dolet, ac si caput vegetum sit rectèque valeat, nullum ipsum propterea detrimentum patitur.

Rideo mecum ad istiusmodi comparationes, vtpotè quæ mihi planè non satisfaciunt: at nescio alias meliores: cogitate quod volueritis ipsum verò quod dixi, verissimum est.

CAPVT III.

AGIT DE PRAESTANTIBVS, QVOS ORATIO HAEC PRAEdicta caussatur, effectibus: magna autem in iis opus & attentione & reflexione. mirum namque est, quantum inter hos, & superiores sit discrimen.

NVnc ergo, cum dixerimus, papiliunculum hunc magna quadam cũ voluptate & lætitia, eò quòd locum vbi quiescat iã inuenit, &

stus in ipso iam viuit, de mortuum esse; videmus quale vitã agat, aut qualis sit differentia inter hanc vitam, & eam cùm ipse viuebat. Siquidem ex effectibus colligere licebit, num quæ dicta sunt, vera sint. Qui quantũ quidẽ intelligere & scire possum, sint hi. Primus quedam suiipsius oblitio, ita vt, quẽadmodum dictum est, anima iam prorsus non existere videatur. nã tota ita cõparata est, vt seipsa non cognoscat, neque meminerit sibi aut cælum, aut vitam, aut honorẽ reseruatũ esse ac deberi, cum de solo Dei honore solicita sit, eiq; quærendo totã se impẽdat; vt appareat, Maiestatis ipsius ad illam verba, quibus & iniunxit, vt de rebus ipsius sollicita esset, se de illius vicissim sollicitum fore, iam tum reipsa effectum aliquem feciſſe. Vnde fit, vt omnium quæcumque accidere possunt, nulla cura tangatur aut teneatur; sed tantam habeat eorum obliuionem, vt, sicuti dixi, iam tum non esse, aut non velle esse videatur, nisi quando nouit, se à parte atque opera sua honorem & gloriam Dei vel modicum posse adaugere; huic enim adaugendo vitam suam quàm libentissimè impenderet. Nolite id ita intellligere, carissimæ, quasi ipsa propterea aut cibum sumere, aut dormire (quod ei non mediocre tormentum est) aut omnia quæ ratione sui status facere tenetur & obligata est seriò curare negligat, neu de iis solicita sit. loquimur namque hîc de rebus interioribus, nam de operibus eius exterioribus pauca dicenda sunt. cum potius eam affligat & torqueat quòd videat penitus nihil esse, quod suis ipsa viribus potest & valet. Quodcumq; verò vel aliquomodo ad Dei seruitium spectare ipsa intelligit, id ob quodlibet terræ huius bonum minimè prætermitteret.

Anima quomodo sibi non existere videatur, & omnium rerũ suarum obliita esse.

Alter effectus est, intensum quoddam patiendi desiderium; non ita tamen, vt ipsam id (vti aliàs solebat) inquietet. nam desiderium, quod in huiusmodi animabus manet, vt suam Deus voluntatem per omnia in ipsis faciat, adeò extremum est, vt, quidquid Maiestas ipsius facit, bonam in partem accipiant; si enim velit vt patiantur, contentæ sunt; sin minus, se non enecant, vt aliàs solebant. Sentiũt præterea hæanimæ tum intra se singulare quoddam gaudium, cum persecutiones externas patiuntur, multò maiorem tunc habẽtes pacem quàm aliàs eas habere diximus; nullum vt in suos persecutores rancorem & simultatem concipiant, imò verò particulari quodam in eos amore ferantur: adeò vt, si eos in dolore & afflictione constitutos videant, tenerrimo compassionis affectu erga ipsos moueantur, & causam ipsorum Deo quam libentissimè & ex animo commendent. Quin imo eis, quas ipsæ à Deo recipiunt, gratiis haud ægrè carerent & perderent, dummodo his conferrentur, vt hi hac ratione à Maiestate eius offendenda cessarent.

Desiderium patiendi quod habet anima, & vt voluntas Dei in ipsa fiat.

Quod verò omniũ maximè hic miror & obstupesco est, q, cũ (vti

iam ante vidistis) angores & afflictiones earum, quas præ desiderio moriendi, quò Domino suo fruerētur, sensere, tam intentæ fuerint; iam tamen è contra tam ardēs ei seruiēdi, vtq; per ipsas ipse aliquomodo laudetur, ac (si possent) animæ alicui prosint, desiderium habeant, vt non solum mori iam non desiderent, sed & ad plurimos annos in grauissimorum laborum tolerantia vitam velint extendere, quò, si possent, efficiant, vt vel aliquantulum sua opera & causa, Dominus dilaudetur. & licet certò nossent, se, anima corpore iam egrediente, ad Dei conspectum admittendas, ne hilum id curant neque etiam gloriam, qua Sancti iam donati sunt, considerant, imò nec, pro tunc quidem eam possidere desiderant. Suam in eo positam existimant, vt Christum crucifixum in aliquo, si possint, adiuuent; præsertim, cum eum tot peccatis passim offendi vident, & quam pauciſſimos esse, qui veraciter eius honoris curam gerant, ab alijs omnibus rebus liberi & expediti. Fatendum tamen interdum, cum rei huius obliuiscuntur, hæcce Deo fruendi, hocque exilio emigrandi, desideria, magna cum teneritudine, illis redire, cum quàm parum ei seruiant perpendunt. at statim in se redeunt, & considerant, quomodo eum assiduo apud se detineant; itaque hoc ipso contētæ sunt, ipsumq; viuendi desiderium, velut pretiosissimam, quam offerre ei possint, oblationem, Maiestati illius repræsentant. Mortē vero non magis timent, q̄ suauissimū quemdam raptum. Rei caput est, q qui priùs hæc desideria illis cum tam intenso dabat tormento, tam dē hoc ipsum. Sit ipse in æternum benedictus & laudatus. Itaque animæ harum desideria iam eò non tendunt, vt delicias, ac gustus vllos internos desiderent, quod ipsummet Dominum apud se habeant, ac Maiestas eius modò in ipsis viuit. Certissimum porro est, vitam huius nostri continuum quoddam tormentum fuisse, vnde efficit vt & nostra talis sit, saltē per desideria (ducit enim nos velut debiles & imbecilles:) effici, si quando eas fortitudine sua & robore opus habere videt, in reliquum hanc ipsis elargiatur, nec non quamdam ab omni re creata auulsionem, & ingens semper in solitudine agendi desiderium, aut iis sese rebus impendendi, è quibus aliquod ad quampiam animam dimanare ac sequi possit emolumentum; non autem ariditates, aut labores interiores, sed perpetuam quamdam Domini nostri Iesu Christi memoriam, teneritudinemque in eum affectum, adeò vt perpetuò illum celebrare & dilaudare vellent. Et, si forte eas sui præ dormitantia & negligentia aliquando obliuiſci contingit. Dominus ipse ita eas excitat, liquido vt pareat, hīc impulsum (aut quo alio id nomine vocem, nescio) ab intimis animæ penetralibus, (vti dicebamus tum cū de impulsibus agebamus) profluere.

Cur vix anima diu in laboribus viuere velit cum ad eò voluerit mori.

Interdum tamen Deo frui desiderat.

Verum

Verum id hîc magna cum suauitate peragitur; non tamen procedit à cogitatione, vel à memoria, aut ab alia re quapiam, è qua intelligi queat, animam hunc aliquid à sua parte contulisse. Est autem hoc ita ordinarium, & tam sæpe contigit, vt satis ad hoc aduertere, & id notare licuerit. Nam vt ignis, quantumcumq; luculentus is sit & magnus, numquam flammam deorsum, sed semper sursum euibrat; sic & hîc motum hunc internum ab animæ centro procedere, & potentias eius excitare intelligitur.

Certè, tametsi aliud ex hac orationis via bonum & commodum non sequeretur, quàm quod in ea discimus & intelligimus, quàm singulariter Deus sit de seipso nobis communicando sollicitus, & quomodo nos roget vt cum ipso assiduò manere & esse velimus; mihi tanen labores omnes illi & molestiæ, quoscumq; nos, ad hisce tam suauibus & penetratiuis amoris ipsius argumentis fruendum subire oporteret bene videretur impensi. Hoc iam tũ expertas, vos credo, carissimæ: puto enim mox, vt quis ad orationem vnionis iam peruenit, Dominum hanc nostri curam suscipere, si modo nos ipsæ in mandatorum eius obseruatione negligenter non geramus.

Diuinis nũtijs oportet à nostra parte respõdere

Quando ergo simile quid vobis eueniet, memento te id huius mãsionis interiotis, in qua Deus in anima nostra est, proprius esse, vosq; in eius laudes effundite hoc namq; nuntiũ certissimo ab illo venit, vti & epistola hæc, tanto cum amore ac modo ita symbolico exarata, vt vos solas characteres eius intelligere velit, & quid per illam à vobis petat. Vestrum porro est, omnimodis curare vt Maiestati eius respondeatis, esto exterioribus occupationibus distringamini, & in aliorum conuersatione agatis. Sæpè namque continget, vt, coram alijs, & in publico, hanc occultam gratiam vobis facere velit. Modus autem ei respondendi admodum facilis est (eo quod responsio introrsum fieri debet) vel aliquem amoris actum eliciendo, vel cum Apostolo Paulo dicendo: *Domine quid me vis facere?* Varijs autem diuersisque modis ibi ipse vos docebit, quomodo ei gratificare possitis. Et est illud tempus cumprimis acceptabile, quod ipse tunc nos audire videatur. Et hæc tam subtilis amoris ostensio animam penè semper disponit, vt magna cum voluntatis resolutione facere possit ea quæ diximus.

Act. 9.

In quo hæc mansio à cæteris differat.

In hoc vero mansio hæc à cæteris distat, quod vix vmquam vlla in ea occurrat ariditas, aut tales inquietudines interiores, quales in reliquis omnibus per interualla ac subinde ferendæ occurrebant; sed quod anima, propè semper, in quiete versetur. Dein, quod nullam timendi occasionẽ hîc habeat, vt cacodæmon sublimẽ hanc gratiã imitari & emẽtiri possit; sed in vno eodéq; esse semper maneat, ac secura sit, à Deo hanc

proficiſci. Nam ſicuti dictum eſt, ſenſus aut potentiæ non habent hîc quòd ſe immiſceant: nam Maieſtas eius animæ ſe reuelauit, eamque apud ſe collocauit, eo in loco, quò diabolus (vt mihi quidem apparet) nec penetrare audebit, nec vt penetret, Dominus permittet. Et omnes quas hîc animæ præſtat, gratiæ dantur, anima nequidquam de ſuo conferente aut coadiuuante, niſi * fortè hoc, quòd iam totam in Dei manus reſignauit.

Dicere vult S. M. particulares gratias, quas tunc de nouo animæ facit Deus, illam antè promeritam non eſſe non tamen negat, quin, in quantum dantur, ad eas anima ipſa cooperetur, cum ſint eius actus vitales.

Porro tam quietè, ſilenter, & ita ſine ſtrepitu peraguntur omnia, quę Deus animæ hîc confert & edocet, vt perinde hîc ſe res habere videantur, ac in fabrica & conſtructione templi Salomonis, in qua nullus omnino fragor audiebatur: ſic & in hoc Dei templo (huius namque eius ſedes & habitaculum eſt, in qua ipſe & anima maximo cum ſilentio inuicem diſſuauiantur) non eſt quod quis ſeſe moueat, aut quid ab intellectu quærat; cum Dominus qui eum creauit, hîc eum quietum eſſe velit; & per tenuem quamdam rimam videre quid geratur. Licet enim viſio hæc ſubinde perdatur, itaque huic ſuum videre prohibeatur, breuiſſimæ tamen id moræ eſt: nam (vt ego quidem cenſeo) potentiæ hîc prorſus non admittuntur, ſed tantum non operantur, & hærent velut attonitæ & conſternatæ. Equidem illud miror, quòd, cum anima huc vſque peruenit, omnes mox raptus eius finem accipiant & ceſſent, niſi quòd adhuc interdum eos habeat. Ceſſare autem raptus hîc voco, quantum ad effectus illos exteriores ſpectat, dum ſcilicet ſenſuum vſus, & calor amittitur. Dicunt tamen mihi hoc illis nonniſi accidentarium eſſe, ac proindè verè eos non ceſſare, cùm in interioribus potius increſcant & adaugeantur. Ceſſant ergo raptus eo modo quo dixi, neq; anima deinceps illas exſtaſes & ſpiritus elibrationem patiatur, admodũ id raro contingit, & propè ſemper clanculò, & non coram alijs, vti antea, quod ei ſatis frequens erat. Neque iam vllo modo eam iuuant (vti ſolebant) inſignes aliquot deuotionis ex aſpectu excitandæ occaſiones; nam ſi piam aliquam imaginem videbat, vel concionem aliquam (etiam tam obiter, ac ſi non audiret) aut etiam muſicam harmoniam audiebat, quod miſer papiliunculus ita anxius & anguſtiatus incederet; omnia eam percellebant, ipſamque velut extra ſe ferebant. Nunc vero, vel quod quietis locum anima iá inuenit, vel quod in hac manſione tam multa vidit, vt iam nihil omnino obſtupeſcat aut admiretur, vel quod talem ſolitudinem iam non habet, cum tam multum penes ſe contubernium ac ſocium habeat (aut quid denique cauſæ ſim, in cauſa ſit neſcio) poſtquam ei Dominus quæ in hac manſione ſunt oſtendere, atque ipſam in illam introducere incipit, magna illa de-

Cur in hac manſione, ceſſent raptus, & quãdo.

bilitas, quæ aliàs eam mirè angustiabat & lancinabat, neque eam ante deserebat, finem accipit. Forsitan id ideo est, quòd eam Dominus iam corroborarit, dilatarit, magisque habilem reddiderit: aut fortasse, quòd nunc palàm facere & declarare omnibus voluerit, quòd in secreto & occultè cum istiusmodi animabus facit, idque certas quasdam ob causas, quas Maiestas ipsius nouit; illius namque iudicia, quidquid hic in terra imaginari possumus, longè transscendunt.

Hosce, vti & reliquos omnes, quos in singulis orationis gradibus diximus effectus (& qui omnes boni sunt) Deus dat, quando iam per illud osculum, quod sponsa in Canticis tam ardenter expetebat, anima ad eum accesserit; hæcque eius petitio, quantum quidem intelligo, hic adimpletur: hic quoque ceruæ huic sauciæ dantur aquæ magna in copia: hic in Dei tabernaculo deliciatur: hic columba, quam Noë, vt videret num iam aquæ & tempestas super terram cessassent, emiserat; ramum oliuæ inuenit, indicans se iam, inter mundi huius fluctus & tempestates terram firmam inuenisse. Vtinam, ô bone Iesu, varia illa symbola & signa, quibus hæc animæ pax in sacra Scriptura præfiguratur ac repræsentatur, nossem! Præsta, quæso, per misericordiam tuam, Deus meus, cũ videas quantum nostra huius interfit, vt Christiani eam quærere in animum inducant; quibus verò eam iam dedisti, eripere & auferre illam noli: nam certè, quoadusque veram ipsis pacem impertias, & illuc eas perducas, vbi illa finem non habebit, semper in metu & tremore viuamus necesse est. Veram inquam; non quasi hæc, de qua loquor, vera non sit, sed quòd priora illa certamina & afflictiones redire possent, si nos à Deo diuelleremus. Quid verò sensus hisce animabus fore putamus, cum fieri posse videbunt, vt etiam à tanto bono excidant? Hoc vérò in causa est, vt cautiùs: maiorique cum solicitudine ambulent, & sua ex infirmitate robur & fortitudinem elicere satagant, nihil vt culpâ suâ prætereat aut effugiat, quod quidem illis, ad Domino magis placendum, occurrit. Quantoque à Maiestate eius plus gratiarum ac fauoris accipiunt, eo meticulosiores sunt, plusque sibi timent; &, quoniam in hisce Dei magnalibus maiorem miseriæ ac vilitatis suæ notitiam adeptæ sunt, suaque ipsis peccata iam grauiora videntur; hinc sæpè ita constitutæ sunt, vt, cum Publicano, ne oculos quidem suos ad cælum sustollere audeant. Subinde vitam sibi mox finiri vellent, quò de salute sua securæ esse possent, quamquam statim per amorem quo in eum feruntur, in se reuersæ, in eadem rursus, ad ei seruiendum, manere velint, vti iam antè dictum est; & quodcumque ipsas concernit, in illius misericordiam reiiciunt, eique fidunt.

Summa gratia. anima etiam possent excidere si Deũ deserant.

Quam in illis erga sibi timeant.

Interdum quoque copiosæ illæ gratiæ in causæ sunt, vt seipsi magis annihilent: timent namque ne sibi eueniat, quod solet nauiculæ pere onustę, quæ propterea ad fundum subsidit. Equidem vobis affirmo uero, carissimæ, suam illis crucem non deesse; excepto quòd hæc ea non inquietet, nec mentis serenitatem auferat, verùm, admistar fluctus

Cruxillarum breuis est.

alicuius, aut tempestatum nonnullarum citò pertranseat, moxque optata redeat malacia: facit enim illa Domini, quam circumferunt præsentia, vt mox omnium obliuiscantur. quem, quotquot sunt interrum natura creaturæ ab ipso creatæ semper benedicant & laudent. Amen.

CAPVT IV.

IN QVO MATERIAM HANC CONCLVDIT, OSTENDENS quid sibi videatur Dominus hoc tantarum gratiarum in animam impendio spectare, quamque necessarium sit, Martham & Mariam coniungi & mutuam cedere. Magnam autem caput istud vtilitatem complectitur.

NOlite verò existimare, carissimæ, hos effectus de quibus sumus locuta, semper vnos & eosdem & eodem in tenore in animabus his permanere. Ideò enim dixi, subindè eas à Domino in puris suis naturalibus relinqui; tuncque videntur, omnia venenata, quæ in castelli huius tam pomerijs, quàm mansionibus sunt, vniri & concurrere, vt de ipsis vindictam & vltionem sumant, pro toto illo tempore quo in illas grassari & sæuire nequiuerunt. Verùm, non diu id durat; ad diem fortasse aut paulo ampliùs: atque in magna hac turbatione & tumultu (qui plerumque ab aliqua occasione ortum habet) liquet, quantum è bono illo, quod penes sese habet consortio anima lucrifaciat. Dat quippe ei Dominus magnum quoddam robur, ad in nulla omnino re ab illius obsequio pijsque propositis deflectendum imò hæc ipsa etiam crescere & maiora fieri videantur; nec obprimum aliquem motum, propositum hoc infringunt. Sed, vti dixi, etsi id quam rarissimum, Domino per hoc aliud non cupiente, quàm vt sui semper meminerit, nec vmquam obliuiscatur, quò semper humiliter de seipsa sentiat, simul & intelligat, quid & quantum Maiestati ipsius debeat, quamque gratia quam recipit magna sit, itaque eum celebret ac dilaudet.

Interdù anima ad diem sibi à Deo relinquitur, & cur.

Nō carent ij qui in hac mansione sunt imperfectionibus.

Nolite etiam putare, eò quòd istiusmodi animæ tam intensa habeant desideria, tamque firmum fecerint propositum, ad nemquidem cuiuscumque etiam rei gratiâ, imperfectionem committendam, idcirco eas non plurimas, quin etiam peccata, admittere. Non quę-

quidem scienter & aduertenter: nam ad hoc cauendum, talibus singulari quodam auxilio Dominus haud dubiè concurrit & adiuuat. Loquor porro de venialibus; cum de mortalibus, quantum quidem ipsę intelligunt, planè sint immunes; * non tamen securæ prorsus, vt non fortasse occultis quibusdam, quæ ipsæ ignorant, detineantur: quod iis non vulgare tormentum & crux erit. Non minus quoq; eas cruciat & tormento sunt animæ quas vident perire: nam licet magnam quadamtenus spem habeant, de illarum numero se minimè futuras; cum tamen recordantur nonnullorum quos S. Scriptura commemorat, quiq; Domino cari esse videbantur, familiariter cũ Maiestate eius communicauit, non possunt non sibi timere. Itaq; quæ maiorẽ inter vos securitatẽ habere videbit, hæc plus alijs sibi timeat: *Beatus enim vir*, teste Dauide, *qui timet Dominum*. Maiestatem verò eius semper rogemus, vt nos tueatur & protegat, ne vllis cum peccatis offendamus. hæc namque maxima est, quam habere possumus securitas. sit ipse in sæculum sæculi laudatus. Amen.

* *Hiu verbis apertè S. M. doctrina sua veritatem & sinceritatem circa certitudinem gratiæ ostendit: cum de animabus tam perfectis, itaque à Deo per fauores præuentis, quæque eius præsentia modo tam speciali fruuntur (vti sunt quæ ad hunc gradum & mansionem peruenere) dicat, eas certas & securas non esse, quod nulla peccata mortalia, quæ ignorant, habeant, & hunc timorem & suspicionem eas cruciare.*

Psal 111.

Non abs re nunc futurum est, carissimæ, vobis ostendere, quẽ ad scopũ, & quo fine, tã magnas hoc in mundo nobis Dominus gratias elargiatur. Quod tametsi ex effectibus illarum (si quidem animũ aduerteritis) colligere & discere potueritis, nihilominus ipsum hîc vobis repetere cupio, nequa vestrûm fortasse, solùm ad animas illas oblectandas & recreandas, eas dari existimet, quod certe insignis quidam error foret: neq; enim hic Maiestas illius maiorem nobis, potest gratiam facere, quam talem nobis vitam dare, quæ vitæ quam filius illius dilectissimus in terra duxit, simillima sit & imitatrix. Vnde ipsa mihi certissimè persuadeo, hasce gratias non aliam ob causam dari, quam ad imbecillitatem nostrã corroborandam, vt sic pro amore & causa eius pati discamus. Semper namq; obseruare fuit, eos, qui Christo Domino viciniores & propiores fuere, plus alijs laboribus & aduersis lancinatos & diuexatos fuisse. Cõsideremus, quid passa sit gloriosa eius mater, & glorioſi Apostoli. Quomodo tam ingẽtes labores & certamina paulum ferre potuisse creditis? Ex ipso sanè discamus licebit, quosnam veræ visiones post se effectus relinquant, nec non contemplatio, quando à Deo procedit; non verò dum ab imaginatione nostra vel diaboli illusione procusa est. An forsitan ipse his contentus delituit, aut se subduxit, quò delicijs hisce cælestibus frueretur, nec in rem vllam externam animum intenderet? Verum iam tum videtis, illum (quantum quidem

Cur tales gratiæ in hoc mundo Dominus suis conferat.

Amici Dei aduersis pressi fuere.

S. Pauli labores & generositas.

intelligere possumus) ne vnam quidem à labore & molestia vacuam diem habuisse; imo nec noctem, cum suis noctu laborare manibus eum oportebat, vt sibi victum compararet. Quam iucundum mihi est, S. Petrum videre, è carcere fugientem, dum Dominum Iesum habuit obuium, sibi dicentem, Romam se abire vt denuo crucifigeretur! Numquam vero illud recolimus officium, quin, cum ad illum locum ventum fuerit, singulare intra memetipsam solatium sentiam, recogitans quàm deinde S. Petrus, post illam Domini gratiam acceptam, manserit, nam et inde statim ad mortem quærendam abijt. & sane, non parua Dei misericordia fuit, inuenire qui hanc ei inferret.

Anima huius mansionis, non debet otium sectari.

Quam, ô carissimæ, quietis & otij sui obliuiscì debet anima illa, quam tam particulariter Dominus ipse inhabitat! quam parum laborare & sollicita esse de honoribus, quàm denique procul abesse, vt aliquo in numero haberi & reputari velit! si enim ipsa frequenter & assiduè (vt par reuera est) cum ipso agat, suiipsius quam maximè indubiè obliuiscetur. Hinc nihil aliud ipsa spectat, aut cogitat, quàm quomodo Domino huic placeat, aut in quo, vel quo pacto amorem quo ipsum prosequitur, demonstret. Ad hoc, carissimæ, dirigitur omnis oratio, ad hoc fit & spirituale hoc matrimonium, vt ex hoc identidem opera & opera nascantur: hoc quoque verum signum & indicium est, esse rem & gratiam quæ à Deo descenderit, Parum namque mihi prodest, intra cellam me recolligere, solitudinem sedulò colere, in eaque varios cum Deo actus exercere, mirabilia quædam ad eius honorem & obsequium facere proponendo & promittendo; si inde digressa, oblata iam occasione, longè secus ac proposui agam. Male dixi, cùm parum id profuturum dixi, cum omne quo cum Deo sumus tempus plurimum prosit: & hæc, proposita quæ fecimus, licèt in ipsis postea complendis debiles & fragiles simus, dabit interdum Maiestas eius, vt ad impleamus, & forsan etiam nobis inuitis & refragantibus, vti sæpè fit: videns namque animam aliquam valdè meticulosam, magnam illi, etiam inutre molestiam & laborem immittit, sed inde eam nonnisi cum lucro & fructu educit; quod cum anima postea intelligit, sensim metus hic minuitur, quod ipsa se iam ad laborem subeundum offerat. Cum ergo dixi rum hoc prodesse, dicere volui, paruum id lucrũ esse comparatione interius multò maioris, quod tum sequitur, cùm actibus illis interius & verbis opera respondent & conformia sunt; & eam quæ simul & semel omnia præstare non poterit, facere posse paulatim, voluntatemque suam, si quidem ex oratione lucrũ sibi prouenire velit, mortificare: enim intra angulos hosce & parietes variæ ad eam exercendam occasiones non deerunt. Ecce multo pluris quam ipsa vobis queam exprimere,

Ex operibus colligitur gratiam à Deo venire.

vestra id interest: in crucifixum Christum oculos defigite, &, quidquid demũ facietis, parum vobis videbitur. Si per opera & tormenta tam terribilia suum nobis Maiestas illius amorem patefecit, quomodo ergo vos solis verbis ei placere & satisfacere vultis? Nostis, quid sit nos vere spirituales esse? Dei nos seruos & mancipia facere, quos ipse (suo vtique signo & stigmate, cruce inquam signatos) in totius mundi seruos (qualis ipse fuit) diuendere possit; cum verò nostram ei libertatem tradiderimus, nullam nobis in hoc iniuriam, nec paruam gratiam præstabit. Quod nisi animæ facere proponant, parum proficient: nam totius huius fabricæ fundamentũ (vti dictum est) est humilitas: & si hæc valdè vera & sincera hic non fuerit, non permittet Dominus vt multum in sublime assurgat, ne forte tota postea collabatur, & hoc in bonum vestrum ceder. Itaque vt bono hæc fundamento nitatur, date operam, carissimæ, & studete vt omnium minimæ sitis, earumque mancipium identidem inquirendo, quomodo & qua via illis gratificari & obsequium præstare possitis; cum, quidquid quo ad hoc facturę sitis, magis in vestri bonum quam ipsarum cessurum sit, tam solida collocantes saxa, nullum vt castello futuru m sit à lapsu periculum.

In quo vera consistat spiritualitas.

Vnde iterum dico, hic requiri inprimis, vt fundamentum vestrum non in sola vocalium precum recitatione, aut etiam contemplatione ponatis: nisi enim solidas virtutes comparare; easque assiduo exercere satagatis, semper manebitis pusillæ vt nanæ. Atque vtinam solum non crescceretis? & paruæ maneretis! at iã tũ nostis, eũ qui non crescit, decrescere: nam fieri non posse puto, vt amor in eodem gradu & esse maneat.

Humilitas fabricæ spiritualis est fundamentum.

Videbor fortasse vobis, de primùm incipientibus ac tironibus loqui; nam illos dicetis postea nonnihil interquiescere posse. Verùm iam antè vobis dixi, quietem, qua animæ illæ introrsum gaudent, ideò illis dari, vt illam exteriùs minorem habeant. Quorsum, quæso illas inspirationes, vel (vt melius dicam) aspirationes; quorsum illos nuntios, quos à centro suo interiori ad populum qui in superiori castelli parte est, & ad mansiones quæ sunt extra eam in qua ipsa agit anima mittit, spectare putatis? An vt se ad dormiendum & somnolentiam hæ componant? Minimè gentium. Inde enim grauius ipsis bellum mouet, ne videlicet potentiæ & sensus otientur, & quidquid corporis huius est, intorpescat, quam mouit tum cum vna cum ipsis patiebatur. Tunc quippe non intelligebat, quantum è laborum tolerantia boni commodiuè sequeretur, qui fortasse media & adminicula fuere, per quæ Deus ipsam eousque perduxit. Cum autem ab illo, quod penes se habet, consortio, multo maiores ei vires accedant (si enim hic in terra, vt ait Dauid, cum Sanctis Sancti erimus; minimè dubitandum est, quin, si

Anima quies qualis sit.

cum ipso qui fortis est, per tam veram atq; intimã spiritus cum spiritu vnionem, vnum quid facta sit, fortitudo ei aliqua adhæsura sit; & sic tum Sanctos ad patiendum & moriendum fortitudinem habuisse videbimus) certissimum est, de fortitudine illa, quæ ei sic adhæresci, omnes qui in castello sunt aliquo modo participare; quin & ipsum corpus, q̃ illo sæpè se à robore illo, q̃ anima habet, postquã de vino cellę huius vinariæ inquam sponsus ipsius eam introduxit, nec inde egredi patitur, bibit, vigoratum & corroboratum sentire videtur: adeo vt robur hoc etiam in debile corpus redundet; eum nimirum ad modum, quo hic cibum, qui in stomachum traijcitur, tum capiti, tum & corpori vniuerso robur suppeditare sentimus. Itaque quamdiu viuit, summis in laboribus & molestijs viuit, esto enim exterius multum patiatur, tamẽ multo plura adhuc interi us eam pati verisimile est, ac bellum quod ei moueatur, acrius esse; esto omnia ei nihilum esse videantur. Hinc ortum hanc dubiè habuere intensæ illæ austeritates, quas plurimi Sanctorum sibi re, ac præsertim glorioſa Maria Magdalena, quæ vitam omnem priorem tantis in delicijs traduxerat, nec non Zelus ille & fames honoris Dei sui, quem habuit Pater noster Elias, nec non SS. Dominicus & Franciscus, in animabus ad Deum dilaudandum excitandis & conuocandis. Equidem dico vobis, illos certè non parum sustinere & pati debuisse, suiipsorum planè oblitos. Hoc, vellem, carissimæ, assequi & obtinere elaboraremus, & desideraremus (non quidem vt gaudijs & quiete fruamur, sed robur hoc ad Domino seruiendum habeamus;) adhæc cautioni serio incumbamus. Nec incedamus semita noua, & antè non calcata, nam tempore oportunissimo nos perditum ibimus: Et sanè noua via foret, cogitare, nos hæc Dei dona per aliam posse viam accipere, quam per quã ipse Dominus & oẽs sancti eius ambulauerunt. Id nobis ne in mentem quidem veniat, carissimæ, at mihi credite. Marthã & Mariam simul ire & coniungi debere, si modo Dominum hospitio excipere, eumque semper apud se detinere, non verò eum malè tractare, et quod comedat non apponendo, cupiant. Quomodo enim Maria, semper ad pedes eius sedendo, quid ei apponere potuisset, si soror Martha ipsam non adiuuisset? Porro cibus illius est, vt, quibuscumque possimus modis, animas, quo viam salutis ingrediantur, ipsumque perpetuò dilaudent, permoueamus.

Via laboris & difficilè incedendũ si habere Dominum velimus.

Quis sit cibus Domini.

Duo verò hic mihi obijcietis. Primum, Dominum dixisse Mariam optimam partem elegisse. Respondeo adhoc Maria iã tum Marthæ partes adimplerat, Dominoq; seruierat, cũ pedes eius lacrymis lauando, iã capillis capitis sui eos abstergendo. Et putatis, paruæ id mortificationis fuisse, q̃ mulier tã illustris atq; ipsa erat, sic per plateas (& forsan sola & inco-

Quomodo Maria optimam partẽ elegisse dicatur.

incomitata; neq; enim æstus amoris qui ardebat, reflectere eã sinebat, quomodo iret) rueret, & in domum ingrederetur, quã numquam esset ingressa? adhæc quòd ipsa Pharisæi obloquia & calumnias, aliaque mortificationis genera æquo animo tulerit? Nouũ namq; videbatur, mulierẽ qualis ipsa erat, taliter in ciuitate & palã vitã mutare, & quidẽ (vti notumus) inter homines tam sceleratos; & satis ipsis esset, ad priorẽ vitam ei exprobrandam, videre, quod cũ Christo Domino, quẽ tantopere execrabãtur & abhorrebant, amicitiã coleret, & vitam sanctam iã instituere vellet. Certum namq; est, eam statim vestes priores mutasse, & omnem mundum muliebrẽ deposuisse. Si enim & hoc tẽpore homines, etiã de ijs quæ ita nobiles & celebres non sunt, ita loquantur, quomodo tunc illos huic insultasse putandum est? Dico itaq; vobis, carissimæ, ideo meliorẽ partẽ ei obtigisse, quod in plurimis laboribus & mortificationibus fuerit: quæ tametsi non fuisset alia, quàm quòd Magistrum suum ita exosum passim omnibus videret, intolerabile sanè id ei tormentum fuerit oportet. Vt taceam plurima illa, quæ moriente Domino suo sustinuit. Equidem mihi persuadeo causam cur martyrio vitam non finierit, fuisse. quòd antè, cum illum morientem vidit, martyrium dirum pertulerit, vti & reliquis quibus vixit annis, quòd se ab illo absentem videret. quæ certè terribile ei tormentum fuerint oportet. Atque hinc facilè colligere est illam non semper, secus pedes Domini sedendo, in contemplationis delicijs fuisse.

S. Maria Magdalena mortificationes & martyrium.

Alterum, quod obijcietis, erit, nõ posse vos animas vllas ad Deum adducere, nec adducendi modum aut rationem habere; esse alioquin adhoc paratissimas; sed, cum docere ac prædicare, sicut Apostoli fecerunt, nequeatis, nescire vos quo ipsas modo ad Deum adducatis. Iam aliquoties scripto ad obiectionem hanc respondi; & nescio an non etiam in hoc ipso tractatu. Sed, quoniam res est, quam vobis subinde per cogitationem transire credo, idque per ardentia quæ Dominus vobis dat desideria, iterum de hac ipsa tractare & loqui sustinebo. Iam alio in loco vobis dixi, subinde cacodæmonem ingentia quædam in nobis desideria excitare, vt sic ijs quas præ manibus habemus, ad Domino in rebus quæ faciles & possibiles sunt seruiendum, occasionibus manum non admoueamus, sed satis nos feciſse existimemus, dum quædam quæ factu nobis impossibilia sunt, desiderauimus. Vt ergo taceam, quòd per orationem permultum alios iuuare possitis, nolite vniuerso omnino mundo prodesse velle, sed ijs tantum. quibuscũ viuitis & assidu è tractatis: vnde fiet, vt opus vestrum maius & dignius futurum sit, quòd plus his, quam reliquis, debeatis. An exiguum facere vos lucrum putatis, dum humilitas & mortificatio vestra tam ma-

Diabolus cur sæpe desideria injiciat alios lucrifaciẽdi

Quomodo Religiosæ animabus prodesse queant.

tam magna est, & dum omnibus seruire paratæ estis, & tanta in illas caritate, & in Deum amore ferimini, vt ignis hic vester omnes accendat, & reliquarum virtutum vestrarum exercitio semper eas ad similes acquirendas excitetis? Sanè id non paruũ, sed per magnum vobis erit lucrum, nec non acceptissimum Deo obsequium præstabitis: &, dum id quod potestis opere exequemini, intelliget Maiestas eius, plura vos facturas, itaque tantum pro eo vobis mercedis persoluet, quantum si multas Deo animas lucratæ essetis. Dicetis, hoc non esse illas conuertere, quod omnes sint bonæ. Quid hoc ad vos? Quo illæ meliores erunt, eo ipsarum laudes Domino erunt acceptiores, & oratio proximo vtilior.

Cõclusio totius libri.

Denique, carissimæ, id in quo nunc finem facio, illud est, ne turres sine fundamento ædificemus: neque enim tam Dominus operum magnitudinem, quam amorem, ex quo illa præstantur, intuetur; cumque facimus id quod possumus, efficiet Maiestas eius, vt quotidie plura & plura præstare possimus; dummodo non statim delassemur, sed modica illo spatio quo vita hæc durat (quod forsitan breuius erit, quàm existimemus) Domino tũ interius, tum exteriùs id quod poterimus sacrificium offeramus; quia id Maiestas illius coniunget & vniet sacrificio illi quod ipse pro nobis in cruce Patri suo obtulit, vt eum id inde valorem accipiat, quem voluntas nostra promerita fuerit, quantumlibet opera exigua sint. Det Maiestas ipsius, carissimæ sorores ac filiæ, omnes intuicem aliquando ibi videamus, vbi eum in perpetuum laudemus; mihi quoque gratiam concedat, ad vel aliquid faciendum eorum quæ vobis hic præscribo, idq; per merita filij eius vnigeniti, qui vnà cum ipso viuit & regnat in sæculorum secula. Amen. Dico enim vobis, in non mediocrem mei confusionem hanc scriptionem cedere, quapropter vos, per eundem Dominum rogo, vestris vt in orationibus miseræ huius peccatricis memoriam faciatis.

S. Matris ejus militas.

TAmetsi cum Tractatũ hunc scribere aggrederer, magnam illam, de qua initio ego, contradictionẽ sensissem: tamen, illo iam absoluto & ad finem perducto, singulare quoddam mentis gaudium sensi: Vnde quem ei scribendo impendi laborem, quàm optimè impensum reputo, licet eum per exiguum & valdè modicum fuisse censeam. Porrò considerans carissimæ, quàm arctè stricteque recluse sitis, & quàm paucas vestri recreandarum occasiones habeatis, & in aliquibus monasterijs vestris non eas esse laborum ac domuum commoditates quas haberi par esset, solatio vobis & recreationi fore, putaui, si Castello hoc interiori recreationem & voluptatem capere; cum, etiam non petita superioris facultate, in id ingredi, & quacumque libuerit, hora per ipsum exspatiari possitis. Verum quidem est, non posse vos vestro marte & viribus, esto eas quàm maximas ha-

bere videamini, in omnes & singulas mansiones ingredi, nisi ipse castelli Dominus vos illuc introducat. Atque ideo vos moneo, vt, si aliquod in ingrediendo impedimentum & obstaculum sentiatis, nullam econtrà violentiam adhibeatis: nam in tantum per hoc eũ offenderetis, vt magnum vos exinde laborem subire oporteret ad ingrediendum. Humilitatem mirè is diligit: &, vos reputando tam viles, vt ne quidem in tertiam mansionem admitti digna sitis, facilius illius gratiam & benevolentiam promerebitis, vt vsque in quintam vos introducat; & in ea sic illi seruire poteritis, sapiùs eamdem frequentando & adeundo, vt tandem in illam, quam ipse sibi reseruat, mansionem vos admittat; è qua nemo amplius exinde egrediamini, nisi vos Praeposita inde euocet, cuius vos voci ac voluntati aequè auscultare magnus hic Dominus vult, ac suae. Vnde licet vos sapiùs, illa iubente, extra mansionem hanc esse contingat, semper tamen, atque ad eam redibitis, ianuam vobis apertam habebit. Vbi semel castello hoc frui assueta fueritis, in reliquis omnibus rebus, quantumuis laboriosissimis, quietem inuenietis, certa cum spe denuò illuc redeundi; & hanc nemo à vobis poterit tollere. Etsi verò hic nonnisi de septem Mansionibus egerimus, habet tamen vnaquaque illarum alias varias infrà, supernè, & ad latera, amoenos quoque hortos, fontes, labyrinthos, aliaq; plurima tam iucunda, vt vos ipsas in magni Dei, qui ad imaginem, & similitudinem suam vos fecit, laudibus annihilare optaretis. Si in methodo, qua huius castelli vobis aliquam dare notitiam studeo, boni aliquid inueniatis, certissimò credite, id Dominum pro vestro solatio & profectu dixisse, quod verò malum inuenietis, id à me dictum putate. Itaque per desiderium illud quod habeo, vt aliqua ex parte vobis occasio & adiumento ad huic Deo & Domino meo seruiendum, esse possim, vos obsecro, vt, quotiescumque hac legetis, meo nomine Maiestatem eius maximopere dilaudetis, ab eoque Ecclesiae ipsius incrementum, haereticorum illuminationem, mihi verò peccatorum meorum remissionem, & è Purgatorio ereptionem liberationemque (ibi enim fortassis detinebor, quando hae vobis legenda proponentur, si quidem, postquam viri eruditi ea examinarint & excusserint, non indigna quae legantur, censeantur) postuletis. Si quem verò in his errorem notabitis, id eò factum putate, quia rem melius non intelligo; nam in omnibus me submitto & subdo iis quae credit S. Ecclesia Catholica Romana, quia in illa viuo, & deinceps viuere ac mori velle me protestor ac promitto. Sit Dominus Deus noster semper laudatus ac benedictus: Amen, Amen.

Tractatui huic scribendo finis impositus in monasterio S. Iosephi Abulensi, anno salutis millesimo, quingentesimo, septuagesimo septimo, pridie S. Andreae, ad maiorem Dei gloriam qui viuit & regnat in perpetuas aeternitates.

Amen.

S.
Theresiæ

Opera
N M
1576

EXCLAMATIONES VEL MEDITATIONES ANIMÆ, AD DEVM SVVM,

à S. M. Teresa de Jesu diuersis diebus pro spiritus, quem post sumptam sacram communionem Dominus ei communicabat, diuersitate scripto mandatæ. Anno Domini MDLIX.

I.

QVOMODO, ô vita, ô vita, sustentari potes, cum à vita tua abs is? cui rei te tanta in solitudine impendis? quid agis, cum omnia tua opera imperfecta sint & imperfectiones? quid ô anima mea, in tempestuoso hoc mari potest cõsolari? Nisi seret me mei; & magis adhuc me piget temporis, quo vix non compuncta. Quàm, ô Domine, viæ tuæ sunt suaues; at quis iuxta tu ac timore eas ambulabit? Timeo ne sim sine tibi seruiendo; cum quo ad tibi seruiendum adeo, nihil inuenio quod mihi satisfaciat, ad solu dum tibi aliquid è multo illo quod debeo. Videor me totam huic n velle impendere, &, quando miseriam meam bene considero, video nihil me quod bonum sit agere posse, nisi id mihi des Domine. O Deus meus, misericordia mea, quid faciam, vt magnalia, quæ mecum faci non destruam? Opera tua sunt sancta, iusta, inæstimabilis valoris, & ma ximæ plena sapientiæ, cum tu Domine ipsa sis. Si intellectus meus hac expendenda sese occupet, voluntas conqueritur; vellet enim nem ipsam in te amando impediret; quòd intellectus in tam magnis magnalibus comprehendere nequeat, quis Deus ipsius sit, aut eo frui debe rare, & non videt ipsa quomodo id facere posset, vtique in tam pœnali carcere, vti est hæc mortalitas, posita. Omnia namque eam impedi esto primitus à magnalium tuorum consideratione nõnihil admi rit, in qua innumeræ vilitates meæ meliùs perspiciuntur. Cur hoc dat, Deus meus? apud quem cõqueror? quis me audit, nisi tu, Pater & Cre-

or

tor meus? Vt verò pœnam meam intelligas, cur necesse me est loqui, cum tam euidenter & liquidò videam, te intra me esse? Sed hæc mea ineptia & stupor est; sed heu, Deus meus, quomodo certò scire potero, non esse me à te separatam ac disiunctam? cur, ô vita mea, viuere desideras tam paruam securitatem habens rei quæ tanti momenti sit? Quis te desideret aut velit, cum commodum; quod à te haberi aut sperari potest, quod est Deo in omnibus placere, tam incertum ac periculis plenum sit?

II.

SÆpènumerò Domine, mecum considero, num si vita aliqua re, te nõ habendo, sustentari possit, id fieri possit per solitudinem, quòd ibi anima cum sua requie requiescat; esto, quòd plenè & liberrimè ea non fruatur, sæpè hic tormentum eius duplicetur: verum tormentum quod sentit, quòd cum creaturis tractare debeat, & in solitudine sola cum Creatore suo agere & conuersari nequeat, efficit, vt prius illud etiam pro voluptate ducatur. Sed quid hoc est, Deus meus, vt ipsamet requies animam defatiget, tibi soli placere cupientem? Quam, ô potens Dei amor, effectus tui differentes sunt ab amoris mundani effectibus! Hic enim socium non quærit, quòd ab illo sibi auferẽdum, seseq; ab eo quod possidet deturbandum putet: at Dei mei amor, quo plures amatores eius esse intelligit, eo fit intensior; gaudia verò eius inde minuuntur quòd omnes hocce bono non frui videat. Hoc, ô bonum meum, in causa est, vt etiam in maximis delicijs ac recreationibus quæ à te habentur, memoria, tum multorum illorum qui hæc gaudia habere nolint, tum & illorum, qui hæc in æternum perdituri sunt, commiseratione nõ parum memoria affligatur. Vnde anima media inuestigat, ad consortium aliquod quærendum, & eo quo fruitur gaudio haud illibenter sese priuat, dum cogitat aliquo modo se in causa futuram vt & alij ipso frui procurent. Verùm, ô Pater cælestis, an non multò melius foret hæc desideria omittere, & in illud tẽpus reseruare, quo anima minus recreationibus & consolationibus tuis gaudet, & tunc se totam in tui fruitionem impendat? Quàm, ô mi Iesu, magnus est amor, quo nos filios hominum prosequeris! maximum enim quod tibi impendi potest obsequium, est, ipsorum causa & ad fructum in ipsis faciendum, tui fruitionem relinquere: quod cum fit, tum magis integrè possideris: nam, tametsi tanta voluptas non sit, quòd voluntas gaudeat ac fruatur, anima tamen gaudet, quòd sic tibi placeat & satisfaciat, tum etiam quòd terræ huius gaudia videat esse incerta, esto illa à te descendere & dari nobis, interea dum in hac mortalitate viuimus, videantur, nisi eadem cum amore proximi coniungantur. Hunc ergo qui non amabit,

S.
Theresiæ
Opera
T. VI
1670

bit, Domine, nõ amat te; quòd amorem, quo filios Adam ipse prosequeris, tam copioso effuso sanguine testatum ac demonstratum videamus.

III.

CVm, ô Deus meus, gloriam, quam in voluntate tua exequenda perseuerantibus præparasti, quantisq; laboribus & doloribus filius tuus compararit, & quã id nos malè promeruerimus, quãq; nos meritò magnitudini amoris huius, qui tam operosè & sumptuosè nos amare docuit, ingratos non esse oporteat; considero, maximopere in anima affligor & angustior. Qui fieri potest, Domine, hæc omnia sic obliuioni tradi, & homines tui ita immemores esse, quando te offendunt? Et, quia, ô Redemptor mi, eorum obliuio est, vt & obliuiscantur sui, & quanta tua bonitas, vt etiam tunc nostri recorderis; cumque ceciderimus, ad sic ictum & vulnus mortale tibi infligendum, tu huius iniuriæ oblitus denuo nobis manum porrigas, nosq; à phrenesi & vesania adeo incurabili educas & excites, vt salutem nostram procuremus, & à te petamus Benedictus sit talis Dominus, benedicta quoque sit tam singularis misericordia, sitq; is in perpetuum pro tam ingẽti ac misericordiosa pietate laudatus. Benedic ergo anima mea in perpetuum tam magnum Dominum. Quomodo autem in ipsum quis insurgere potest? quomodo verò ijs qui ingrati sunt, hæc ipsa gratiæ magnitudo nocebit! Cuitei, tu ô Deus meus, medere, & remedium adhibe. Porro filij hominum, vsquequo duri cordes eritis, & cor animumque habebitis, vt aduersus hunc mansuetissimum Iesũ insurgatis? Quidhoc est? an fortasse malitia nostra contra eum perstare & præualere possit? Nequaquam nam vita hominis sicut flos fæni pertransibit, & filius Virginis, ad terribilem illam sententiam ferendam semel veniet. Cùm ô potés Deus meus, debeamus, etsi nolimus, à te iudicari, quomodo ergo non videmus, quanti nostra referat, te in illa hora propitium & amicum habere? At quis tam iusti habere iudicem nollet? Beati illi, qui in tremendo illo temporis puncto & articulo tecum lætabuntur. Ecquæ. ô Deus meus & Domine, suppetit ratio, vt is, quem tu iam à lapsu erexisti, quiq; cognouit, quàm miserè se ad breuem aliquam voluptatem comparandam perdiderit, & iam semel decreuit semper quæ tibi placita sunt facere, si modò tu tuo eũ fauore prosequaris, (cùm, ô animæ meæ bonũ, te amantibus & quærentibus minimè desis, ac te inuocanti respõdere non negligas (postea adhuc viuere possit, vt non emoriatur, dũ se tantũ bonũ, q̃ habuit, tũ cùm innocẽtia baptismali esset, recordatur amisisse? Meliorẽ aũt habere vitã nõ potest, quàm semper hocce in sensu emori. Sed quomodo anima, quæ te tenerè amat, id tolerare & ferre poterit? Sed q̃ inepta impertinensq; hæc mea interrogatio est, Dñe meus, videor certè magnaliũ & misericordiarum

diatū tuarū, ac quomodo in mundū pro peccatoribus redimēdis veneris,& quomodo tā ingenti pretio nos emeris,falsaq; nostra gaudia tā diris tormentis & flagellis lueris,oblita prorsus esse.Cæcitatē meā curasti, dū diuinos oculos tuos velari es passus;vanitatē verò cùm tā dirā coronā spineā in capite gestasti.Hæc porro omnia,Domine,eū qui te amat, magis affligūt & cruciāt:& hoc solū ex altera parte eū consolatur,q; misericordia tuā in sēpiternum ab hominibus decantabitur, cū iniquitas mea scietur & inno tescet:& tamen nescio,an hæc eius molestia antè auferenda sit, quàm ,te videndo,omnes mortalitatis huius miseriæ auferantur.

IV.

VIdetur,ô Domine,tum anima mea nōnihil serenari & quietari, cū gaudiū quod habebit,vbi per misericordiā tuā illi te frui datū fuerit,considerat.Sed prius vellet tibi seruire,cum necessariò eo frui debeat, quod tu,ei seruiendo,illi cōparasti.Quid faciā Domine mi? quid faciam Deus meus? Quā serò desideria mea accensa fuere, & quā me è cōtra tu tēpestiue & mane acquirere & vocare studuisti,vt me totā tibi impendērē! An vmquā Dñe,miserū aliquē deseruisti,aut pauperem mendicū, cū ad te gestit accedere repulisti? An forsan magnalia & magnifica opera tua,certo aliquo termino concluduntur? Quomodo, ô Deus,& misericordia mea iā hęc in ancilla tua ostēdere potes! Potēs es,magne Deus:iā intelligi poterit,nū anima mea seipsam intelligat & cognoscat, tempus q; perdidit considerando, & quomodo tu Dñe in momēto efficere possis,vt idipsa denuo recuperet:Videor mihi hic ineptire; cū tēpus semel amissū ampliùs recuperari non posse, vulgò dici soleat. Benedictus sit Deus meus. Confiteor,Dñe,magnā tuā potēti ā,si,vti reuera es,potēs sis, quid impossibile est ei qui potest omnia? Sine,Domine mi,sine, vt tametsi miserabilis sim firmiter credā,nihilominus posse te quodcumq; cupis,&,quo maiora mirabilia tua audio,& plura te posse facere cōsidero, fides mea magis corroboretur,maioriq; cum resolutione & certitudine credā ea te facturum. Quid verò miramur id, quod facit omnipotens? Nosti, Deus meus,non obstantibus omnibus miserijs meis,numquam me non magnam potentiam & misericordiam tuam cognouisse.Prosit hoc mihi,Domine,quod in hoc te non offenderim. Recupera mihi Deus meus , tempus amissum gratiam mihi dando in præsenti & in futuro, vt coram te in veste nuptiali appaream;cùm dummodò velis,id possis.

V.

QVomodo te, Domine, gratiam rogare audeat is qui tam malè tibi seruiuit, & quæ ei dedisti, tam malè seruare potuit? Quomodo fidatur ei qui toties proditor fuit? Quid ergo faciam,desolatorum solatium,

S.
Theresiæ
Opera
N 11
16

tium, & medicina eius qui à te medicinam cupit? Melius forsan erit, me de meis necessitatibus tacere, exspectando vt tu ijs succurras & medearis? Nequaquam: nam tu, Domine, & voluptas mea (vtpote qui noſti, permultas illas fore, & alleuiamentum insigne nos sensuros ex eo quod eas tibi exponamus) dicis, vt te rogemus & petamus, & te nobis petita concessurum. Venit mihi subinde in mentem querelæ & expostulationis sanctæ illius mulieris Marthæ: quia certissimo mihi persuadeo, illam non tam de sorore sua conquestam esse, quàm potissimum conquerendi causam fuisse, & magnum ideò dolorem sensisse, quod putaret te Domine sibi non compati, nec miserari laborem quem sustinebat, nec curares vt & ipsa apud te esset & maneret. Videbatur illi fortassis, quòd illam tanto amore non prosequebaris, quanto sororem: hoc certè haud dubiè magis sentiebat, quàm quod seruiret illi in quem tanto amore ferebatur; cùm quem suscipiebat labor, ei requies & recreatio videretur. Et hoc apparet ex eo, quòd nihil omnino sorori dixerit, sed omnes querelas suas in te Domine, effuderit: amor namque in causa fuit, vt dicere ausa sit, se tibi curæ non esse. Quin & ex responsione tua id ita esse colligere est, & eius interrogationem ex eo quod dico, processisse: quòd, solus amor omnibus rebus valorem & pretium addat, quin & maximè necessarium sit, illum tam magnum esse nihil vt hominem in amando impediat; sed quomodo, ô Deus meus, amorem habere potemus talem, qui respondeat meritis ac amori amati, nisi amor, quo tu me prosequeris, eum secum coniungat? Ergone cum sancta illa muliere conquerar? Quam nullam ad hoc habeo rationem! etenim semper multò maiora & plura amoris argumenta in Deo meo vidi, quàm aut petere, aut desiderare potui: nisi enim de nimia tua, quæ me tolerauit, benignitate, conquerar, aliam conquerendi ansam aut materiam non habeo. Quid ergo res adeò miserabilis atque ego sum, petere poterit? Da mihi Deus meus, quò illud deinde tibi cum S. Augustino reddam, vt sic aliquid tibi soluam de multo illo quod tibi debeo? recordare quoque me opus & facturam tuam esse; & da vt cognoscam, quis creator meus sit, vt eum amem.

VI.

O Voluptas mea, ô omniũ rerum creatarum Domine ac, Deus meus, quamdiu adhuc à tua præsentia videnda excludar? quid consilij suggeris ei, quæ tam parum consilij in terra videt, vt aliquod extra te solatium inueniat? O vitam longam, ô vitam pœnosam, ô vitam quæ non viuitur! ô nimis quàm solam solitudinem, quàm omni ope destitutam! Quando ergò Domine, quando? vsquequo? quid faciam, bonum meum, quid faciam? an desiderem non desiderare te? Tu ô Deus & Creator meus,

meus, plagam infligis, & non adhibes medicinam; vulneras, & vulnus non apparet; occidis, & plus vitæ das, in summa, Domine, facis quodcumque volueris, vtpote qui potens es. Ergo ne me vermiculum tam cõtemptibilem hasce repugnantias ferre cupis? Ita fiat Domine, cum id ipse velis: neque enim aliud ego volo, nisi quod tute vis. sed eheu, eheu, creator meus, dolor ingens me cogit queri, & dicere, nullum hîc suppetere remedium, quoadusque tu velis. Vnde anima, ita incarcerata, ad suam aspira libertatem, tamen ne vel apicem ab eo quod tu cupis discedere ac deflectere vult. Permitte ergo, ô gloria mea, vt eius pœna crescat, vel totaliter ei medere. Nescio, ô mors, mors, quisnam te timeat, cũ in te sit vita? at quis te non timebit, qui magnam vitæ suæ partem in suo Deo non amando impendit: Cumque ego talis sim, quid ergo peto, aut desidero an tam bene ptomeritam peccatorum meorum castigationem? Ne id, obsecro, permittas, tu ô bonum meum; caro enim tibi mea stetit redemptio. Sine, ô anima mea, vt voluntas Dei tui fiat: hoc enim te facere conuenit. Serui ei, & spera, quæ eius misericordia est, illum amaritudini & pœnis tuis remedium adhibiturum, cum culparum tuarum pœnitentia aliquam illarum remissionem promerita erit. Noli sine passione quietem & fruitionem habere velle. Ne quidem hoc, ô vere Domine, & Rex meus, facere possum, nisi mihi suprema manus & magnitudo tua auxilio sit; nam cum illo nihil non potero.

VII.

QVando, O spes mea, ô pater & creator meus, ô vere Domine & frater meus, verba tua mecum perpendo, quibus delicias tuas esse ais agere cum filijs hominum, summo anima mea gaudio exultat. Quàm O Domine cæli ac terræ, verba hæc accommoda sunt, ne vllus peccator de venia consequenda desperet, aut fiduciam amittat! An tibi deest, Domine, qui cum delicieris, quòd tam fœtidum vermiculum atque ipsa sum, quæras? Vox quoque illa, quæ in filij tui baptismo audita est, dixit tibi in illo bene complacitum esse. Ergone omnes æquales ei esse debeamus, Domine? Prò ingentem misericordiam & fauorem, quem nullatenus promereri possumus! Et nos mortales hæc omnia sic obliuisci? Recordare, obsecro, Deus meus, tantæ, miseriæ, & imbecillitatem nostram respices, cùm nihil te lateat. Considera, ô anima mea, magnam complacentiam, gaudium & amorem, quem Pater cælestis haurit ex eo quòd filium suum cognoscat; & vicissim filius, ex eo quòd Patrem cognoscat; necnon inflammationem & ardorem, qua Spiritus sanctus illis se iungit & vnit: & quomodo illorum nullus ab hoc se amore & cognitione disiungere valeat, quia inter se vnum quid sunt. Hæ supremæ ac diuinę personę inuicem se cognoscunt ac diligunt,

& vna

S. Theresiæ
Opera
VII

& vna cum altera delectatur ac sibi complacet? Ad quid ergo requirit amor meus cur eum cupis Deus meus? quid ex eo lucraris? Benedictus esto, benedictus esto, tu ô Deus meus in perpetuum: omnia creatur. Domine, sine fine laudent, cum nullus in te finis ac terminus esse queat. Gaude, ô anima mea, quòd sint qui Deum meum ament, vti promeretur: gaude, quòd sint, qui bonitatem & dignitatem eius cognoscant: gratias illi age, quòd aliquem nobis in terra dederit, qui eum ita cognoscit, vt filius ipsius vnigenitus. Sub hoc prætextu & vmbra ad eum venire poteris, eumque rogare, vt, cum Maiestas ipsius tecum delicias suas habere velit, nihil in terra creatum ita potens sit, vt te impediat, quo minus in magnitudine Dei tui gaudeas & exultes, & in eo quòd in tantum amari ac laudari mereatur; ad hæc vt te ipse adiuuet, aliquo modo vtin causa esse possis, quo nomen eius sanctum benedicatur, & veraciter dicere valeas, *Magnifica & lauda anima mea Dominum.*

VIII.

QVàm, ô Domine Deus meus, verba vitæ habes, in quibus omnes mortales id quod cupiunt inuenient, si modò ipsum quærere velimus! Sed quid mirum, Deus meus, nos per stultitiam & imbecillitatem, quam opera nostra mala causantur, verborum tuorum obliuisci? O Deus, Deus, Deus meus, omnium rerum creatarum conditor, quid sunt, quæso, creaturæ, si tu Domine plura alia creare velles? Omnipotens es, & opera tua sunt incomprehensibilia. Præsta ergo, Domine, ne verba tua à cogitatione & mente mea vmquam recedant. Tu dicis: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Quid volumus amplius, Domine? quid plura petimus? quid quærimus? cur homines mundani pessum eunt, nisi quia requiem & consolationem quærunt: Deus bone, quid hoc est Domine; quàm res miseranda: quanta cecitas, nos requiem quærere in re in qua reperiri prorsus non potest! Harum creaturarum tuarum miseratio te tangat. Creator: cogita, nos ipsos non intelligere nos, nec scire quid desideremus, nec nosse quid petamus. Da nobis, Domine lumen; ac vide, magis ipsum nobis necessarium esse quam cæco nato: hic namque lumen cæli videre desiderabat, nec poterat, hodie verò ipsum videre nolumus. Quàm est hoc malum incurabile! tua ergo, Deus meus, potentia ac misericordia hic interueniant necesse est. Quam verò rem arduam à te peto, verax Deus meus! vt nimirum cupias eum qui te non cupit, apertias te non inclamanti, sanes eum, qui libenter infirmus est, & malè sanus esse gaudet, quin & infirmitatem vltrò sibi accersit; At enim tu dicis, Domine, venisse te, vt peccatores quæras: hi autem, Domine, veri sunt peccatores: noli, ô Deus meus, tam cæcitatem nostram respicere, quam cupio-

tum

sum, quem pro nobis filius tuus dilectissimus effudit, sanguinem In tam eminenti & singulari malitia, tua reluceat misericordia : considera nos opus manuum tuarum esse, tua proinde bonitas & misericordia nos adiuuet.

IX.

DIcis quoq; clementissime Domine, & amantissimè animæ meæ, *Venite ad me omnes sitientes, & ego dabo vobis bibere*. Quomodo vero non sitiant, qui viuis concupiscentię miserarum harum mundi huius rerum flammis æstuant? maxima sanè aquæ necessitas est, ne præ hac ipsi siti deficiant aut emoriantur. Iam tum de bonitate tua noui, te mihi illam aquam daturum: id enim ipse promittis & spondes ; verba autem tua fallere non possunt. Iam si in hoc igne viuere assueti, & in eo enutriti; ipsum non sentiunt, &, quæ eorum stoliditas est, magnam suam necessitatem videre non possunt, quid remedij Deus meus? Tu in mũdum venisti, vt tam magnis necessitatibus ac hæ sunt medereris; incipe ergo Domine; in rebus difficilioribus potissimum tua relucere pietas debet. Considera, Deus meus, inimicos tuos quotidie multum lucrari, miserere ergo eorum qui suiipsorum non miserentur; cumq; ipsorum infortunium eo in statu illos collocarit, vt ad te venire nolint, tu ad illos, Deus meus, venire dignare. Hoc, illorum nomine, ego te rogo; ac scio, dummodo ad seipsos reflectant, in sese redeant, teq; gustare incipiant, mortuos hosce resuscitandos. Noli, ô vita mea, qui eam das omnibus, aquam hanc dulcissimam quam eam petentibus te daturum promittis, mihi denegare: illam volo, illam peto, & ob illam ad te venio; ne te ergo abscondas à me, cum necessitatem meam noris, & hanc veram animæ per te vulneratæ medicinam esse. Quam, ô Domine, varia ignium genera in hac vita sunt! quàm ergo meritò hîc cum timore & metu nos viuere oportet! hi quidem animam consumunt, alij eam purificant, vt te fruendo in perpetuum viuat. Quomodo, ô viui vulnerum Dei mei fontes, semper magna cum abundantia ad nostram sustentationem & vsum manebitis! quamque per vitæ huius miserabilis pericula securus incedetis, qui diuino hoc liquore se reficere & sustentare satagat?

Ioan 7. Apoc. 1.

X.

QVomodo, ô Deus animæ meæ, ad te offendendum festinamus, & quomodo ex aduerso tu adhuc magis ad nobis condonandum! Vnde prouenit Domine, tantam tamq; stolidam nos audaciam induere? an ex eo, quòd misericordiam tuam magnam esse scientes, iustitiam tuam istam esse obliti sumus? Circumdederũt me dolores mortis. Heu, heu, heu! quàm graue quid, est peccatum! vtpote quod satis fuit ad Deũ tantos per dolores & tormenta interficiendum ! quam vero, ô Deus

S. Theresiæ Opera

meus, peccatis circumcinctus es! Quonam te conferre potes, vbi te non crucient & affligant? Ex omni parte mortalia tibi vulnera infligunter. Tempus iam est, ô Christiani, Regem vestrum propugnandi, eumque tanta in solitudine comitandi; nam quam paucissimi de subditis ipsius apud eum mansere; ingens autem est turba & multitudo, quæ Luciferum stipat & comitatur. Id autem longè pessimum, quòd palàm inimicos illius esse ostendant, clam autem & in secreto eum vendantur: penè vix inueniat cui fidat. O sincere & vere amice, quàm malè tibi rependit is, qui te prodit! Adiuuate, ô veri Christiani, Deum vestrum inplorando; neque enim tam ob Lazarum piæ hæ eius lacrymæ fuere, quàm ob illos qui aliquando resurgere nollent, quantumcumque fortiter Maiestas ipsius eos vocaret. Quam, ô summum bonum meum, culpas, quas in te commisi, præsentes tum habebas! Vtinam hę, Domine, finem iam habeant, vtinam finiantur, vti & omnium aliorum culpæ. Mortuos hos resuscita; vox tua Domine tam potens & valida sit, vt, tametsi vitam à te non petant, tu nihilominus illam eis des; vt tandem aliquando, Deus meus, è profunda voluptatum suarum fossa egrediantur. Lazarus te non rogauit, vt illum resuscitares: sed in peccatricis mulieris gratiam id fecisti. talem hîc vides, Deus meus, & maiorem multò quam illa fuit. Reluceat hic tua misericordia: hoc ego, tametsi misera, à te peto pro ijs qui id à te petere nolunt. Iam tum, Rex meus, nosti, quanta mihi crux sit, videre, illos summorum illorum cruciatuum, quos sine fine (nisi ad te redeuntes resipiscant) passuri sunt, vsq; adeò oblitos esse. Vos verò, qui voluptatibus, recreationibus, delicijs, vtq; vestram voluntatem in omnibus faciatis, dediti estis, vestri ipsorum misereat: ac meminerote, vos furijs infernalibus semper, iugiter, & in æternum subiectos esse debere. Cõsiderate, Iudicem illum, qui sententiam damnationis aliquando in vos detonabit, modo vos rogare, vos verò certos non esse, vel ad momentum vos vitam extensuros: cur ergo non vultis perpetuò & æternum viuere? O cordium humanorum duritiem! tu, Deus meus, per immensam pietatem tuam, eadem emolli.

XI.

QVam magnum, heu Deus meus, Deus meus, mihi tormentum & cor dolũ est, dum mecũ ipsa considero, quid sensura illa sit anima, quæ hoc in mundo semper in honore & reputatione, omnibus cara, culta, in pretio habita fuit, & delicijs circumfluxit; quando, iam mortua, se in perpetuum damnatam & perditã esse conspiciet, & liquido intelliget, numquam se finem habituram aut consumẽdam; hîc namq; ei nõ proderit, nolle de rebus fidei cogitare, vti hoc in mundo cogitare noluit; & diuelli se videbit ab eo, quo vix dum se frui cæpisse putabit. Et memoria quidquid vna cũ hac vita finitur, nõnisi instar flatus est. Cũq; se interio-

ram

cios illos difformes & immites conſpiciet, ei quibus ſemper pati & cruciari debebit, conjecta in lacũ illum putentiſſimum, ac ſerpẽtibus repletum; vbi qui plus poterit, plus illam in miſerabili illa obſcuritate, (in qua aliud nihil videbit, quàm quòd ipſam torquebit & cruciabit, nullam ibi videndo lucem, niſi forteſſe flammæ cuiuſdam tenebroſæ) morſurus eſt. Quàm parum id exaggeratur & extollitur, pro eo atq; reuera eſt! Quis, ô Domine, tanto animæ huius oculos luto oppleuit, vt non viderit hoc vſq; dum hîc ſeſe videt? Quis, ô Domine, aures eius obturauit, vt non audierit tum cum id illi tam ſæpe dictum eſt, nec ad horum tormentorum æternitatem aduerterit? Quo modo te ô vita, quæ nũquã eſſe deſinet, ô tormentum ſine fine duraturũ, ac numquã finiendum, nõ timeant illi, qui duro in lecto, nequã corpori ſuo afflictionem & doloré creent, dormire metuunt? Deploro, ô Domine Deus meus, tempus quo illud non intellexi; cumq; noris, Deus meus, quàm mihi graue ſit & acerbum, videre quòd quamplurimum ſint, qui id ipſum nolunt intelligere; ſaltem vnus, Domine, vel vnus inquam (quod modò à te peto) lumen à te tale conſequatur, quod in cauſa eſſet vt multi illuminentur. Idq; non in mei gratiam, Domine (quia id minimè promereor) ſed per merita filij tui præſta: reſpicere illius vulnera, Domine; cumq; ipſe ignouerit hæc ei inferentibus, tu nobis, quæſo, ignoſce.

XII.

DEus meus, & vera fortitudo mea, quid hoc eſſe dicam, Domine, vt ad omnia tardi & inertes ſimus, præterquam dum contra te res agitur? Huc omnes filiorum Adam vires impenduntur & tendunt. Et ſi ratio eorum excæcata non eſſet, omnium ſimul iunctorum vires non ſufficerent, ad arma contra Creatorem ſumere, continuumq; contra eũ qui vno momento in abyſſum deturbare eos poſſet, bellum fouere audendũ. Verùm, quia hæc cæca eſt, hinc ſunt velut ſtulti, vltro ſibi mortẽ quærentes; quòd in imaginatione ſua per hãc ſeſe putent vitã ſibi parare. Sũt deniq;, velut gens ſine conſilio, & iudicij expers. Quid, ô Deus meus, faciamus his qui hoc ſtultitiæ ac veſaniæ morbo laborant? Dicitur ſtultitia & veſania ſtultis vires addere, & corróborare: Atque ita fit his qui ſe à Deo ſeparãt, qui gẽs imbecillis ſũt, quia omnis eorũ furia & impet⁹ cõtra te, qui pl⁹ eis cõfers boni, vertitur. Quã ô ſapiẽtia quæ cõprehẽdi nõ poteſt, omnis ille amor, quo erga creaturas tuas ferris, neceſſarius fuit ad tãtam ſtoliditatem noſtram æquo animo perferendã, & exſpectandũ vſq; dũ ſanemur, & mille id mediis & modis procurandũ! Non poſſum non mirari, quando perpendo illis vires deficere ad ſe vel in re leuiſſima ſuperandos, eoſque verè ſibi perſuadere, non poſſe ſe, quantumuis velint, vel vnam occaſionem fugere, aut periculum vnum in quo animam

S. Theresiæ

Opera

suam perdunt, euitare; interim tamen robur nos & animum habere, ad tam magnam Maiestatem, vti tu es, oppugnandam. Quid hoc est, ô bonum meum, quid est hoc? quis vires has suppeditat? fortè dux ille, quem hac in pugna contra te sequuntur? Sed an non ille seruus tuus est, & æternis flammis addictus; cur ergo contra te insurgit? quomodo qui tam victus est, animum alijs dare potest? quomodo sequuntur & adhærent ei qui tam pauper est, vt cælestibus diuitiis dispoliatus sit? quid dare potest is, qui nihil sibi habet, nisi multam calamitatem & infortunia; Quid hoc est, Deus meus? quid hoc esse dicam, mi creator? Vnde tantæ hæres & connisus contra te? tanta verò contra diabolum inertia & vecordia procedunt? Certè, etiamsi tu, ô Princeps meus, tuis fauore tuo non adesses; & huic Principi tenebrarum aliquid deberemus; adhuc par nos esset tam inertem nos animum ostendere; tum quòd tu magna nobis bona, quibus frueremur in sempiternum, reseruasti, tum quod omnia eius gaudia & promissa, fallacia & proditoria esse videamus. Quomodo verò is nobis non proditor futurus est, qui & erga te proditoriè se gessit! Prò ingentem, Deus meus, cæcitatem! ô magnam, rex meus, ingratitudinem! ô insanabilem stultitiam nostram, quòd diaboli obsequio impendamus & consecremus id, quod tu, Deus meus, nobis das! quòd magnum, quo ipse nos prosequeris, & morem compensemus amando eum qui ita te detestatur, & in sempiternum detestaturus est! quod post sanguinem à te pro nobis effusum, post flagella & diros cruciatus quos tulisti, post intolerabilia tormenta quæ passus es; tantum absit, vt pro Patre tuo æterno vindictam (quia tu vindictam non cupis, sed tortoribus tuis etiam ignouisti) ob tam magnam indignitatem & irreuerentiam, quæ in filium ipsius commissa est; capiamus, vt etiam in socios & amicos assumamus eos, qui tam diris modis eum tractarunt: Cùm infernalem eorum ducem sequamur, certum & clarum est, vnum nos cum ipsis futuros, & semper in ipsorum societate victuros, nisi pietas tua sensus nostros immutando, & quæ præterita sunt ignoscendo, nobis adsit & medeatur. Redite, redite ergo ad vos ipsos, mortales, & Regem vestrum intuemini: nam nunc eum mansuetum & benignum inuenietis. tanta malitia vestra iam finem accipiat, vestram vero furiam & robur aduersus illum conuertite, qui vobis bellum infert, & primogenituræ vestræ iura vobis eripere conatur. Redite, redite inquam, ad ingenium & mentem; aperite oculos vestros, & magnis cum clamoribus & lacrymis lumen petite ab eo qui illud dedit mundo. Per amorem Dei obsecro, intelligite, vos totis viribus vestris necem moliri ei, qui, quo vitam vobis daret, suam perdere non dubitauit, & considerate, illum esse, qui vos ab inimicis vestris protegit ac tue-

tuetur. Et, si ne hæc quidem omnia ad vobis istud persuadendum satis sint, satis saltem sit, vos scire & nosse, nihil omnino vos contra ipsius potentiam posse, sed seriùs aut citius tantam irreuerentiam & audaciam ignibus æternis luituros. An ideo tam audaces estis, quod hanc Dei Maiestatem amore, quo nos prosequitur, ligatam & vinctam cernatis? Tale quid etiam ij faciebant, qui ei mortem intulere, nimirum quod, postquam eum vinxerunt, verbera ei & vulnera inflixerint. Cur, ô Deus meus, pateris pro eo qui pœnis tuis tam parum compatitur? Tempus aliquando veniet, Domine, quo tua patefiet iustitia, & num illa ex æquo misericordiæ respondeat. Considerabimus hoc Christiani ac benè ponderemus: numq̃ enim satis, quid Dño Deo debeamus, intelligemus, nec misericordiarũ illius magnalia pernoscemus. si ergo iustitia eius tã immensa sit, eheu eheu! quid fiet illis, qui meruerint vt hæc in ipsos exerat, & reluceat?

XIII.

BEata hauddubiè sors vestra fuit, animæ, quæ iã sine vllo timore, bono vel gaudio vestro fruimini, inque Dei mei laudes semper effusæ & absorptæ estis. Quàm vero par & congruum est, semper eius laudibus vos occupari, quamque anima mea vobis inuidet, quod iam liberæ & immunes sitis à dolore, quem nobis adferunt primò peccata illa enormia, quæ infelicibus hisce temporibus in Deum meum committuntur, dein quod tantam in hominibus videamus ingratitudinem, & quod multitudinem illam animarũ quas sibi Satan rapit, videre nolint. Iuuate, ô beatæ animæ, nostram miseriam, & ante diuinam misericordiam intercessores nostri & patronæ estote, vt de vestro gaudio aliquid in nos effundat, deque cognitione quam habetis portionem aliquam nobis elargiatur. Da nobis, tu ô Deus meus, intelligere, quid sit quod viriliter in hoc somno miserabilis huius vitæ pugnantibus datur. Impetrate nobis, ô animæ animantissimæ, intelligere vt possimus gaudium, quod percipitis ex eo, quod gaudia vestra perpetuũ duratura videatis. Quàm autem volupe & iucundum est, certissimò scire, nullum ea vmquam finẽ habitura? Prò nos infelices, Domine, qui quidem ipsum nouimus & credimus: sed ob continuã illã hasce veritates non cõsiderandi consuetudinẽ, ita iã hæ animabus peregrinæ & exoticæ videntur, vt eas nec cognoscant, nec cognoscere cupiant! O homines commodorum suorum amantes, gustuũ ac voluptatum suarum auidos: qui nè breui aliquo tẽpore exspectent, vt illis! quam abundantissimè fruantur; ne anno vno, die vno, hora vna, (& fortasse nonnisi vno momento) prostolentur, omnia perdunt, quo illa, quam præsentem vident, voluptate, ac miseria potius, fruantur. Ah, ah, ah, quàm parum tibi fidimus Domine! quanto maiores diuitias & thesauros tu nobis credidisti, cum triginta tres ma-

S.
Theresiæ
Opera
N 11
156

ximorum laborum annos, & deinde mortem adeò intolerabilem ac dolorosam, quos & quam filius tuus pertulit, nobis dederis, etiam tot annis antequam nasceremur; ac tametsi scires nos tibi illud non compensaturos, tam inæstimabilem tamen thesaurum credere nobis sustinuisti, ne per te staret, quò minus ipsi id lucrum faceremus, quod per illum negotiando, tecum clementissime Pater, facere possumus. Dicite nobis, ô beatæ animæ, quæ tam bene eum in bonum & commodum vestrum conuertere, & pretioso hoc pretio tam delectabilem & permanentem hereditatem comparare potuistis; quomodo bono hoc, quod tam fine fine est, in rem vestram vsæ & negotiatæ sitis: iuuate nos, cum fonti ipsi tam vicinæ sitis; haurite aquas ius, qui hic præsiti emorimur.

XIV.

QVisquis te, Dñe, & vere Deus meus, nõ cognoscit, te non amat. Quã magna veritas hæc est. Sed væ, væ illis qui te nosse nolunt. Horredũ quid est, hora mortis; sed eheu, eheu, ô Creator, quã terribilis erit dies, qua iustitiã tuã exercebis & executioni mandabis! Equidé sæpenumero mecũ, amantissime Dñe perpendo, quã amabiles, & quã placidos se ostendant oculi tui ei qui te amat, & qué tu ô bonũ meũ ex amore respicere dignaris. Certè vel semel te hoc suaui modo animas, quas vt tuas habes respicere, abundãs & amplũ mihi multorum annorum obsequij tibi impensi præmiũ esse videtur. Quàm hoc Deus meus, hominibus ægre persuadeatur, nisi fortè iis, qui iã tum intellexere quã suauis sit Dñs! Cõsiderate, ô Christiani, Christiani inquã, fraternitatẽ, quã cũ magno hoc Deo habetis; & cognoscite illum, non autem despicite: nam vt hic respectus illius amatoribus eius pergratus ac iucundus est, ita persecutoribus eius terribilis, horroremque ingentem incutiens. Dolendum sanè, non intelligere nos, peccatum velut bellũ campestre & apertũ esse, in quo omnes sensus & animæ nostræ potentiæ contra Deum depugnant; è quibus qui plus potest, plures aduersus Regem suũ proditiones molitur & adinuenit. Nosti, Domine mi, sæpè me magis timuisse, dum ad mentem reuocabam, num fortasse diuinum tuum vultum contra me in terribilo illi extremi iudicij die iratum, sustinere deberem; quàm omnes inferni pœnas & furias, quæ imaginationi meæ repræsentabantur: ac tum te orabam, tua vt me misericordia à re mihi vsque adeò terribili tutaretur. quod ipsum etiãnum te rogo. Quid mihi accidat hic in terra, quod cum hoc queat comparari? veniant in me, iunctim & conglobatim mala quæcumq; venire possunt (non renuo Deus meus) dummodo à tãgenti me liberes afflictione, dũmodo non deseram Deum meum, dummodo tantã pulchritudine pacificè fruar. Pater tuus te nobis dedit; ego verò Domine, tam pretiosum monile non perdam. Confiteor Patet æternè, malè me

id ca-

id custodisse; sed, quādiu in hocce exilio viuimus, adhuc remedio, remedio inquā, locus est. Cōniramur & contēdamus huc Dei huius fratres & filij; cū sciatis, quid dicat Maiestas eius, nimirū inquacūq; die nos offēsarū cōmissarū pœnituerit, culparū sę & iniquitatū nostrarū nō amplius recordaturū. O pietatē & clemētiā immēsā! quid volumus amplius? quē tā multum ab eo petere non pudeat? Iam verò tempus est accipiēdi, quodcumque demum nobis clemens ac pius hic Dominus & Deus noster dat. cùm amicitias nobiscum inire gestiat, quis has negat ei, qui omnem suum pro nobis sanguinem fundere, & vitam exponere non negauit? Ecce, id quod petit, nihil est; quia nobis vt le & cōpēdiosum est, ipsū exequi. Quanta, ô Deus meus, durities, quanta stoliditas, & cæcitas! si quid, putà acus aut miluus, qui ad aliud nihil prodest, quàm quod oculis, eum peraëra volantem conspicientibus voluptatulam aliquam adferat, admittatur, quamprimùm dolemus & contristamur; & non dolemus, quod regalem illam Maiestatis diuinæ aquilam, & regnum, cuius fruitio finem non habebit, amittamus. Quid hoc est? quid, inquam, hoc est? equidem non intelligo: tantæ, obsecro, Deus meus, stoliditati & cæcitati, medere.

XV.

HEi mihi, hei mihi, Domine, quàm hocce exilium longum est, ac diu durat, & in quantis desiderij Deum videndi pœnalitatibus traducitur? Quid aget, Domine, anima hoc in carcere posita? Quàm longa, ô Iesu, est vita hominis, esto vulgo breuis esse dicatur! Breuis quidem est, Deus meus, vt per eam & in ea lucremur vitam, quæ finem nescit; at nimis quàm longa animæ, quæ se Deum facie ad faciem videre desiderat. Quod remedium huic angori suggeris; nullum omnino supperit, nisi pro & propter te pati. Tu ô suauis amatorum Dei mei requies, ne desis ei qui te amat, cum tormentum, quod dilectus in anima ipsum amante causatur, per te crescere & minui debeat. Ego, Domine, tibi placere desidero, sed gaudium & recreationem, meam in nullo mortalium sitam esse scio. Quod cum ita sit, desiderium meum nō reprehendes. Ecce me, hic Domine; si me, ad aliquod tibi obsequium præstandum adhuc necesse sit viuere, omnes, quicumque mihi in mundo accidere possunt labores, non subterfugio, vti olim amator tuus S. Martinus dixit. Sed heu, heu, Domine mi! ille namque habebat opera, & ego solum verba; nam ad aliud nihil valeo: Desideria ergo mea in diuino conspectu tuo Deus meus, locū habeant, & quam parum promerear, noli respicere, mereamur omnes, Domine te amare; cumq; hic nos viuere oporteat, viuamus propter te, desideriaque & commoda nostra iam finem accipiant. quid enim maius & dignius lucrari possumus,

quam

quam tibi placere? ô gaudium & beneplacitum meum, Deus meus, quid faciam quò tibi placeam? misera & tenuia mea sunt obsequia, tametsi multa eorum Deo meo præstarem. Ad quid ergo in misera hac vita & miseria manere desidero? vt Domini voluntatem faciam quod habeo maius lucrum potes, ô anima mea? exspecta, exspecta, nescis enim quido dies aut hora veniet. Vigila magna cum sollicitudine, omnia namque quàm citissimè pertranseunt, tametsi desiderium tuum ea quæ certa sunt, dubia reddat, & tempus quod breue est, longum. Confidens te, quo amplius pugnabis, eo amorem quo Deum tuum prosequeris, magis patefacturum, magisque cum dilecto tuo deliciaturum, ideq; gaudio & delectatione, quæ numquam finem habere potest.

XVI.

MAgna, ô vere Deus, & Domine mi, animæ ob solitudinem quòd à te absens sit, afflictę consolatio est, quòd omni in loco adesse te videat ac norit. at, cũ amoris vehemẽtia & magni pœnæ huius impetus crescũt, quid hoc prodest Deus meus? etenim intellectus turbatur, & tractio quodammodo se abscondit, ad hanc veritatem intelligendã, adeò vt tunc nec intelligi, nec cognosci queat. Hoc solum intelligit, esse se à te seiunctam, vnde nullam consolationem admittit; cor enim quod ardenter amat, nullum admittit consilium, nec consolationem, nisi ab eo solo qui ipsum vulnerauit, hinc namque sperat fore suo vt malo & pœnæ remedium & alleuiamentum veniat. Quando tu Domine cupis, statim sanas vulnus quod inflixisti, imò nulla speranda sanitas aut gaudium, nisi illud quod è passione hac tam salutari & bene impensa elicitur. Quanta, ô vere amator, pietate, quanta suauitate, delectatione, & delicijs, quàm magnis amoris indicijs hæc vulnera, quæ ipsiusmet amoris telis inflixisti, persanas! Quam, ô Deus meus, & omnium pœnarum alleuiamentum, stolida & vesana sum! Quomodo humana remedia & artes medeantur iis, qui à diuina flamma languent & infirmi sunt? Quis hominum nosse poterit, quousque vulnus hoc penetret, vel vnde prouenerit, aut quo tam pœnosum simul & delectabile tormentum modo mitigari possit? Impar foret, vt tam pretiosum malum, re adeò vili, vti sunt media, quæ homines mortales adhibere valent, mitigari atque imminui posset. Quàm meritò dicit sponsa in Canticis, *Dilectus meus mihi: & ego dilecto meo*: Talis enim amor incipere nequit à re tam vili, vti meus est amor. Si ergo vilis est, sponse mi, vnde fit vt non sistat in re aliqua creata, vsque dum ad creatorem suum perueniat? O Deus meus! quare ego dilecto meo? Tu, ô vere amator hoc bellum amoris incepisti, quod non videtur esse aliud, quàm quædam omnium potentiarum & sensi-

Cant. 2.
Cant. 6.

sensuum, qui per vicos & plateas egrediuntur, filias Ierusalem adiurando, vt dicant num Deum suum viderint, inquietudo & derelictio? Cum ergo Domine pugna illa iam cœpta sit, quem alium oppugnatum ibunt, nisi eum qui se arcis in qua ipsi morabantur (superioris inquam partis animæ) dominum fecit, ipsosque ex ea eiecit, quò conquæstorem suum redemptorem rursus acquirant, & iam defessi, quòd se sine illo vmquam viderint, quamprimũ sese victos fatentur, & omnes suas vires perdendo, strenuè rem gerunt, & melius pugnant, seseq; victos fatentes suum victorem deuincunt: quam mirabilem hac in pœna conflictum habuisti, ô anima mea, quamque hoc ad litteram & reipsa in te contingit, cum *dilectus meus mihi, & ego dilecto meo* sim! Quis duos ignes adeò accensos diuidere, & exstinguere audeat? Erit hoc, operam & oleum perdere, cum iam vnus & idem ignis facti sint.

XVII.

O Deus meus, & sapientia mea infinita, immensa, illimitata & omnes intellectus tum Angelicos, tum humanos longè transscendens! ô amor, qui plus me amas, quàm ego me amare possim, aut intelligam! Cur, ô Domine plura desiderare velim, quàm tu mihi dare vis? Cur me defatigare & torquere volo, id à te petendo quod desiderium meum mihi suggessit vt petam? cum quodcumque intellectus meus disponere, ac desiderium meum desiderare potest, eius iam tum fines, ipse perspectos habes, & ego non intelligam, quomodo eo vti debeã. Vnde anima mea referre lucrum putat, in eo forsitan perditio mea sita erit. Si enim à te petã, vt à quadã tribulatione & afflictione me liberes, in ea tamẽ mortificationis meæ finis situs sit; quid peto Deus meus? Si vero econtra petam, vt illam mihi immittas, forsitan id patientiæ meæ non conducit aut conuenit, vtpote quæ adhuc debilis est, nec tam ingentem impetum sustinere potest; si verò patienter illam tolerem, in humilitate tamen fortis non sim, fieri posset vt aliquid me feciſſe existimem, & interea tu, Deus meus, facis omnia. Si adhuc pati velim, nollem id ijs in rebus fieri, in quibus ob tuum obsequiũ minime expedire aut cõuenire videtur vt auctoritatis & reputationis meæ iacturam faciam; esto ipsa à parte mea nullum in me honoris sensum & affectũ sentiam; & interea fieri poterit, vt per id, per quod ne aliquid perdã timeo, magis lucrer quoad scopum, quem specto, qui est vt tibi seruiam. Plures adhuc rei huius probationes afferre possem, Domine, quò me ipsa explicem, quia me non satis intelligo: sed cum norim te illas nosse & intelligere, cur verbis apud te vtor? Vt, cùm Deus meus, miseriam meam renouatam ac velut expergefactam, & rationem meam excæcatam video, videre possim, an hic in hocce manuum mearum scripto eam in-

S.
Theresiæ
Opera
IV
1670

uenire queam. Etenim Deus meus, sæpenumerò me ita miserabilem rideo, ita quoque debilem & pusillanimem, vt nonnumquam petam quid ancillæ tuæ factum sit, illi inquam, quæ iam se, ad contra omnes huius mundi tempestates decertandum, satis gratiarum recepisse existimabat. Nequaquam Deus meus, nequaquã, vt amplius fiduciam mi re, quam ego mihi velle possem, collocem. tu verò pete à me, quodcumque volueris; hoc enim & ego volo, cum omne bonum meum in eo situm sit vt tibi placeam: at, si tu Deus meus mihi complacere & satisfacere velles, omnia quæ desiderium meum fieri vult, adimplendo, ita vt in certam meam ruinam, & perditionem cedat, fore video. Quam miserabilis mortalium sapientia, eorumque prouidentia incerta est! Tu, per tuam quæso, media necessaria prouidero, vt sic anima mea tibi magis ad beneplacitum ac velle tuum, quam suum ipsius, seruiat. Noli me castigare, id mihi dando quod volo aut desidero; si tuus (qui semper me viuat) amor id non desideret. Moriatur iã iste Ego, & viuat in melius, qui est maior quàm Ego, mihique melior quàm ego, vt ego ei seruire possim, ipse viuat, mihique det vitam: ipse regnet, & ego sim captiua, neque enim aliam anima mea libertatem cupit. quomodo enim esset liber, quæ à Summo erit alienus? quę maior, aut miserabilior dari posset captiuitas, quam animam extra Creatoris sui manũ esse? Beati illi, qui validis beneficiorũ misericordiæ diuinæ vinculis & catenis se vinctos & captiuos videbunt, atq; impotẽtes & inhabiles ad sese dissoluendos. Fortis est vt mors dilectio, & dura sicut infernus. ô, si quis se iam peccatis manus morti datum, & in diuinum hunc infernum èquo sese egredi posse desperaret, vel (vt melius dicam) extra quem numquam se futurum timeret, coniectum videret! Sed, heu me, Dñe, quamdiu vita hæc mortalis durat, semper de æterna amittenda periculũ est. ô si quis, ô vita bono meo aduersans, facultatẽ haberet, te finiendi cũ vellet! sed tolero te, quia tolerat te Deus, te foueo & sustineo, quia eius es, ne sis mihi ergo proditrix, nec ingratam te præbeas. De cetero, hei mihi, quia incolatus meus & exilium prolongatur! breue est omne tempus, ad id pro æternitate tua habenda expendẽdũ; & valdè longa vel vna dies & hora ei qui nescit, & timet, num re in aliquo offensurus sit. Quam ô liberum arbitrium, libertatis tuæ mancipium es, nisi timore & amore eius qui te creauit, colligatum sis. Quando tandem beata illa dies illucesceret, qua te in infinitum illud summæ veritatis mare immersum & absorptum videbis; vbi nullam ad peccandum libertatem habebis, nec habere cupies, quia tunc securum eris nullam te posthac habiturum miseriam, vtpote cum vita Deitui vnum quid factum & naturalizatum? Ipse beatus est, quia se nouit, se amat, & seipso fruitur, adeo vt aliud facere nequeat

nequeat, non habet, nec habere potest, (neque etiam esset Dei perfectio posse habere) libertatem ad suiipsius obliuiscendum, & seipsum amare desinendum. Tunc demum introibis, anima mea, in requiem tuam, quando cum summo illo bono viscerali ter vnieris, & intelliges quod ipse intelliget, amabis quod ipse amat, & frueris quo ipse fruitur. Vbi ergo mutabilem tuam voluntatem iam amissam videbis, nulla deinceps mutatio erit facienda; tantum quippe potuit Dei gratia, vt te diuinæ suæ naturæ participem fecerit, idq; tam perfectè, vt iã non possis, nec velis posse, summi boni obliuisci, aut eo, vna cum amore eius, non frui. Beati, qui scripti sunt in libræ vitæ huius. Sed tu, anima mea, si scripta in eo sis, quare tristis es, & quare conturbas me? spera in Deo, quoniam adhuc modo confitebor ei peccata mea, eiusque misericordias, & de omnibus simul faciam canticum quoddam laudis, cum perpetuis ad Saluatorem & Deũ meum suspirijs. Veniet forsan dies, qua ei cantabit gloria mea, & conscientia mea non compungetur, cùm scilicet omnia suspiria & timores cessabunt. Sed interea in spe & silentio erit fortitudo mea. Viuere enim & mori malim, ex spectando & sperando vitam æternam, quam omnes creaturas, & vniuersa ipsarum bona, quæ semel finientur, possidere. Ne me derelinquas Domine, quia in te confido & spero; non confundatur ergo spes mea, & fac vt semper tibi seruiam, & quod volueris, de me facito.

Psal. 42.

Psal. 29.

Isaiæ 30.

FINIS.

S. Theresiæ

Opera

INDEX
RERVM MEMORABILIVM
IN QVO OBSERVANDVM QVOD VBI numerus 2. additur requirenda sint in secunda parte.

A.

Abnegatio rerum omnium caducarum quantum bonum 34. 2. *Suiipsius an durum* 39. 2.
Abstinendum etiam est ab omnibus peccatis venialibus. 25
Adolescentia cum pijs & virtutibus addictis personis commercium habere debet, 14.
Aduertentia dua quo ad peccatum veniale. 148. 2
Afflictio Sanctorũ in hoc seculo in quo sita. 137. *in S. Teresa quanam.* 200. 234. *afflictio anima post raptus vnde oriatur.* 258. 2
Allocutio imaginaria quomodo fiat. 243. 2
Alloquia in anima vndè ortum suum habeant. 240. 2. *quando bona ibid.*
Ambitionis mala quanam. 46. 2
Amici Dei sinceri amici. 37. 2.
Amicitia particulares in Monasterijs quales. 17. 2. *inter fratres quales.* 18. 2 *vera in quo sita,* 3. 2
Amor quo diligimus eos qui nos diligunt amori Dei repugnat. 29.
Amor pecuniæ quantum malum hominibus adferat. 132. *eius impetus intolerabiles.* 189. *duplex est amor* 19. 2. 20. 2. *erga Confessarium qualis esse debeat. ibid. amoris temporalis & perpetui qua differentia.* 25. 2. *verus quis sit ibid. Spiritualis item, ibid. describitur & eius effectus.* 29. 2. *eius blandimenta an deceant religiosos,* 31. 2. *insuper & inditia* 33. 2. *Patris & filij in quibus magnus erga nos.* 120. 2. *SS. Pauli & Mariæ Magdalenæ quinam.* 144. 2. *Dei quod ferat lucrum.* 146. 2. *in proximum quanti sit momenti.* 222. 2. *quo is intensior eo & intensior amor in Deum. ib. an necessarius in proximum.* 223. 2
Ancillæ S. Teresæ quales 17
Angelorum in cælo magna differentia 195
Angustia animæ damnatorum explicatur comparatur. 233. 2.
Anima suauiter ducenda & cur. 81. *eius satisfactio vbinam sita sit.* 88. *in oratione quietis quid facere debeat.* 94. *quomodo creseit.* 97. *eius status in oratione,* 111. *tempus suspensionis animæ breuius.* 2. *ingrata & negligens in quanto periculo versetur.* 115. *in raptu suscitatur etiam caput interdum & subleuatum corpus.* 123. *eius tadium quid sit.* 125. *quando dicitur crucifixa* 126 *eius pœna quanam* 127. *expectare debet quandiu se Dominus subtrahit.* 144. *peleerinus ducenda* 151. *in extasi quando rapitur* 192. *in seipsa ardet.* 197. *eius simplicitas* 200. *à Deo derelicta, quid facere debeat,* 263. *eius dominium.* 267. *perfecta non potest corpora diligere,* 26. 2. *in tentatione prouida & attenta cur esse debeat* 47. 2. *mala cur quandoque ad contemplationem eueheatur.* 57. 2. *contra corpus suum nunquam robur acquirit,* 97. 2. *splendido palatio assimilatur, ibid. in oratione quietis aliquam cognitionem Dei habet.* 107. 2 *Infanti lactanti comparatur* 110. 2. *viribus propriis ad contemplationem non peruenit.* 118. 2. *honorem curans quanam.* 131. *gratias habens supernaturales quibus obnoxia esse potest* 133. 2 *nimium restringenda* 151. 2 *ad Dei similitudinem cõdita.* 162. 2. *paralytica comparatur.* 164. 2. *quibus medijs vincere incipit* 214. 2 *Cera comparatur* 218. 2. *in raptu quid videt.* 256. 2. *Sancta quid in raptu quid videt.* 256. 2. *Sancta quid ingemeat* 264. 2. *non est condemnanda quia in passione Domini meditari non potest,* 269. 2. *animas animosas Dominus ponitur* 291. 2. *animam quando Dominus*

sepiritum

septimam mansionem introducat. 292. 2. *quando ingens mundus* 293. 2. *de sua salute an secura planè esse possit.* 299. 2. *quomodo in laboribus simul & pace* 300. 2. *eius desiderium patiendi quodnam.* 301. 2. *interdum Deo frui desiderat* 302. 2. *an interdum à Deo desideratur & cur* 306. 2. *eius quies qualis sit.* 309. 2

Ansa offensionis nulli danda. 21. 2.

Anxietas undè oriatur. 233. 2.

Aqua quid propriè repræsentet. 197. 2. *eius nomine quid intelligitur* 68. *Lustralis vis quæ* 105 *eius proprietates tres* 66. 2. *item effectus.* 67. 2. 68. 2.

Apparitio quomodo fit. 271. 2

Ariditates in oratione undè oriantur. 182. 2.

Austeritates moderatæ utiles, 187. 2. *indiscretæ rescindendæ* 207. 2.

Auxilium Dei & sanctorum implorandũ, 171. 2

B.

Bombycis similitudo & productio, 215. 2

Bombyx quid propriè designet, 214. 2

Bona boni commercij, 18.

C.

CAecitas in amore quænam. 27. 2

Caritas inter religiosos maximè necessaria. 173. 2. *eius commendatio,* 17. 2

Castelli anima habitaculæ quomodo sint disponenda 168. 2.

Cautè ambulandum. 227. 2

Christus optimus amicus in persecutionibus & ariditate. 144. *se declarat S. Matri Teresæ.* 17. *eius amor in genus humanum.* 120. 2. *nobis se assimilat* 121. 2. *an corporeis oculis Christum SS. Eucharistia videamus* 124. 2. *sub quibus speciebus tractabilis ibid. pauci eum in panis sequuntur.* 127. 2. *quanti faciat quando inuicem diligamus.* 131. 2. *nostra est domus.* 214. 2. *eius tormentum undè ortum.* 218. 2

Clarissarum paupertas in Canobio S. Iosephi 227.

Cogitatio hominis quando & quomodo turbatur 109. 2. *quomodo se detineri queat.* 202. 2 (*de.* 79.

Cogitationes non sunt nimium deprimendæ, 83. *& quam utilis hæc.* 168. 2

Colloquia pia, utilia, 149. 2

Communionis spiritualis utilitas 126

Compassio qualis esse debeat 31. 2

Concionatores erga auditorium suum quales esse debeant. 162.

Confessarij inexperti & minus periti quam noceant. 232. 2. *eorum monitis auscultandum.* 243. 2.

Confessarius ille melior est qui prorsus indoctus est, modo prius sit, quam qui mediocriter doctus 28.

Confessarius S. Teresæ à mulierecula quadam scelestâ decipitur. 29. *veneficium imaguncula cuidã aræ inclusum, in collo vt gestet, rogat. ibid. & seq. eius suasu sedat orationi B. Mater.* 46. *multas molestias pertulit.* 184. *si nouerit sediligi imperfectus Confessarius quam periculosum* 20. 2. *quando tutum sit eum relinquere* 21. 2. *cur plures Monialibus permittendi.* 22. 2. *doctus & pius consulẽdus* 275. 2. (247. 2.

Connubium Dei cum anima quando fit.

Consanguinei an diligendi & quinam 37. 2. *eorum frequentatio quando noxia* 15. *an solo corpore satis sit eorum vitare consortia.* 38. 2.

Consolatio in Vene. Sacram. quanã 122. 2

Consolationes spiritus magis conueniunt fœminis quam viris & quomodo in ijs quis se habere debeat. 71. *consolationum Spiritualium vis* 197. 2.

Consortium bonorum quale 295.

Consuetudo mala in Monasterijs introducta quantum malum. 48. 2. *bona non negligenda.* 51. 2.

Consuetudo rerum mundanarum quam noxia 176. 2.

Contemplatio omnis in oratione Dominica continetur. 133. 2.

Contemplatiui nunquam humanitatem Christi deserere debent 143. *eorum cruces quales.* 62. 2. *vino consolationis indigent. ibid. debiles Deus animat ibid. vexillifero castrensi comparantur* 63. 2. *multum debent pati & quomodo. ibid. eorum molestia.* 131. 2. *passionis Domi-*

ui mysteria aliquando recolere debēt 168 z
Conuersatio bonorum quantum prosit. 19.
Cordis dilatatio vndè fiat. 198. z
Corpora gloriosa in cælo videre quæ gloria. 178. beatorum pulchritudo. 178.
Cosmophilorum finis & vanitas. 176.
Crucē ab initio non amplecti quantū sit malum. 71. gemmeā dat Deus S. Teresæ 188.
Crux lenis & grauissima, suauis simul & intolerabilis quæ sit. 101.
Cura nimia de rebus necessarijs nocet. 78. suiipsius deponenda & cur 42. z. in morbis & valetudine quanā esse debeat. ib.
Cura honoris monasteriis magnum malum adfert. 45. z
Curiositas in Imaginibus tollenda. 301.

D.

DÆmon afflictionis causa subinde est, & tunc quid faciendum. 72. recollectionem post communionem impedire satagit 127. z. excusationes adfert contra paupertatem. 139. z. falsam humilitatem suggerit & cur 140. z. bonum communionis quomodo impedit ibid. quantum per noxios timores noceat. 145. z. eius laquei 170. z. item fraudes. 172. z.
Dæmones in Angelos lucis se transfigurantes cur metuendi. 136. z.
Damna nimiæ familiaritatis. 29. orationis intermissæ. 116. honoris. 211.
Defectus fidei noxius. 104. z.
Desideria solida & constantia vndè oriantur. 260. z.
Descriptio orationis quietis vel simplicis etij. 92. luminis & splendoris Domini cum adsit apparet. 179. gustus quem Diabolus dat. 182. loci Infernalis in quo S. Teresa fuit. 214.
Desidia in nobis in quo sita. 146. z.
Dei inspirationes ob metum non sunt negligendæ. 22. Deo & mundo seruire difficile. 46.
Deuotio B Teresæ erga M. Magdalenam 56
Deus cur initio cruces immittat & labores 69. sinendus est facere quòd voluerit. 70. animas generosas amat 77. laudandus ex eo quod viros doctos esse sinat. 85. eius bonitas maior est, quàm omnia nostra mala. 121. cur animam tam breui tempore ad perfectionē sustollat 138. in S. Teresam operatur. 139. anima nonnunquā magna secreta cōmunicat. 139. aliquam animā quæ se cōtemplatione reputat ingnā. 144. vno momento, dicente B. Teresa omnia posse relinquere. 151. Deus & anima quomodo se intelligant sine locutione. 173. quidè gratiā S. Teresæ dederit. 193. S. Teresam magna luce cōtra Dæmones cumdat. 206. cur amandus. 241. virtuosos est. 291. omnia in eo sunt. 292. in quibus non timendus. 73. z. delectatur simplicitate. 80. z. vbique præsens & quomodo. 252. instar Regis in anima nostra throno cōsidet. 98. z. corroborat eos qui tribulationes ab eo petūt 113. z. quid offendere quam graue sit. 149. z. eius magnalia quænam. 163. z. animā vocat diuersimodè. 175. z. cur nos tentari sinat. 178. z. considerandus & intuendus. 179. z. sæpe suos probat in paruis rebus. 185. z. omne obsequium sibi præstitum compensat. 186. z. eius magnalia nemo intelligit. 198. z. ei ob gratiam acceptam cur agenda gratia. 202. z. quomodo intellectum aperiat. 203. z. quomodo laborem nostrum euehat 215. z. quomodo animam ex illam vinariam introducat mysticè. 217. z. qua sit eius de nobis voluntas. 222. z. veras dat virtutes 223. z. per vnam animam Deus multas lucratur. 226. z. ab loquatur simul & operetur. 240. z. iuxta eius & hominū verba quod discrimē & illorum certitudo 241. z. eū laudari quā sit salutare & vtile 263. z. eius præsentia cogit hominem super se & actiones suas reflectere. 273. z. humilitatē cur diligat. 285. z. Vide Christus, Dominus Deus.
Diaboli alijs non nocent, quam sese tentantibus & cum Deus id permittit. 164. eorum terror in conspectu Domini. 274. quando non apparent. 274
Diabolus S. Teresam in monasterio tentare conatur. 18. vult bonum celari & honestia desideria aperiri. 48. sub specie humilitatis S. Teresā decipere sibi præsumit. 119. auferat ab anima diffidētiā sui. 121. eius audacia cū videt subiectū pauidū. quoties per falsā repræsentationē Christi

B. Tere-

B. Teresam decipere conatus fuerit, 182. fidem homini eripere nequit. 196. eius tentatio quanam, ibid animos generosos timet. 83. 2. Mutuum amorem tollere studet. 173. 2. Fugit animas resolutas, 177. 2. inquietudinem semper procurat 177. 2. contrarios effectus operatur & Deus, 206. 2. in oratione unionis animæ non nocet, & cur. 210. 2. imaginarias dat virtutes. 223. 2 paulatim animam subuertit. 227. 2. Vide Damon.
Diffidentia nimia noxia. 341. 2.
Dignitas magna est amare Deum. 65.
Discalceatarum Virginum feruor & gratia. 208. 2.
Discalceatis Patribus Dominus quatuor vespracipit 307.
Discordiis inter religiosos continuo occurrendum. 33. 2.
Discretio nimia sæpè in causa est, cur tam citò ad perfectionem non perueniamus 78. hodiernam quam sit noxia. 175.
Distractis sticimibus comparantur 66. 2.
Diues cur mensam suam defraudare non volit. 218. 2.
Diuites in hoc sæculo honorantur. 80. 2. an ab angustijs Spiritus præ cæteris liberi censeantur. 234. 2.
Dolores naturales an vnionem cum Diuina voluntate impediant. 221. 2.
Dominus Deus adest ijs qui sibi vim adferunt. 22. apparet S. Matri Teresæ 41. eum vbique præsentem habere perutile est. 73. B. Teresam securam esse iubet. & qui horum verborum fuerit effectus. 163. S. Matri librum viuentem promittit. 168. manus suas ei offendit. 178. item faciē, ib. totum ei se videndū exhibet. 178. quamnotas S. Teresa apparet. 181. increpascebatur, cū oraret vetabatur B. Teresa. 188. apparet S. Matri. 239. iubet S. Teresā redire, & magnā ei prædixit Crucē. 242. iussit vt acceptas gratias euulgaret. B. Teresa, 259. cur sæpe finit animā in tenebris agere 262 priores vanitates & peccata S. Teresa in memoriā reuocat. 271. nō finit decipi eos, qui totos se ei dāt 287. B. Teresam in sponsam suam adoptat. 306, quibus singularem dat gratiam suam. 50. 2. iniurias multas in Vene. Sacramento patitur. 120. 2. verborum suorum efficacia. 298. 2. Vide Deus. Christus.

E

Ecclesiæ Catholicæ instituta quanti sint ponderis & virtutis. 204.
Elementa sanctis obediunt. 67. 2.
Elogia abnegationis & humilitatis, 19. 2.
Episcopus erga Monasterium S. Teresæ bene affectus, 246.
Excusatio in Canobiis fugienda. 47. 2.
Exemplum alienū sequi quid prosit. 190. 2.
Exercitium primarium in Canobijs quodnam. 59. 2.

F

Familiaritas cum quadam persona nocuit S. Matri Teresæ 42.
Fœmina discretè tractanda, 150.
Feruor primarum discalceatarum, 281.
Fiducia S Teresæ erga Deum. 261.
Flores, quomodo in anima recrescere incipiunt.
B. Franciscus Borgia quid de B. Teresa dixerit 153.
Fundationes Monasteriorum 309.

G

Gaudia vnde nascantur. 192. 2.
Gaudia me ditationis aquæ comparantur 197. 2. terrena & cælestia quomodo differant. 210. 2.
Gratia à Deo postulanda, & quomodo 92. 2.
Gratiæ quas B. Teresa à Deo recipiebat acerbiores ipsi erant, quā ipsa castigatio 47.
Gratias omnes diuinas nemo intelligere potest. 162. 2.
Grauitas internorum conflictuum, 195. 2.
Gustus à Deo & Damone venientes quales fructus pariant, 60. 2. 188. 2. huius discrimen. ibid.

H.

Homo qui statuit non amplius offendere Deum ad primam amicitiam rudit;

S. Theresiæ

opera

N M

52. nõ est quodcõqueratur cur huic citius quã alteri Deus quid donet. 70. nihil hic sentit sed solũ fruitur, ita tamen vt non intelligat, quò fruatur. 10. Quamdiu viuit homo semper sui curam habere debet. 111. profunda post vnionem in anima remanet. 114. qui proficere vult honoris desiderio bellum indicat. 211. paulatim ad maiora ascendit. 212. frustra de vita huius doloribus conqueritur. 215. ei bonum est ab alio inquirere quod ipse non intelligit. 236. in hac vita non in eo de statu esse potest. 59. 2. quid sit, quod est, & quod nõ est considerare debet, 53. 2. interdum se indignum reputare debet oratione quietis. 109. 2. quamdiu viuit securus non est. 145. 2. quamdiu super se vigilare debeat 1482.

Honor huius mundi qualis 132. belluis & feris assimulatur. 245. deperditur dum quæritur 46. 2. quis honor commodum adferat, 139. 2. eius punctum in quo situm. 130. 2.

Hortus animæ quatuor modis irrigatur. 67.

Humanitas Christi cur non relinquenda. 143

Humilis nullos quærit honores. 45. 2. quis verè humilis. 52. 2.

Humilitas S. Matris Teresæ. 39. 50. humilitatis est sibiipsi non fidere. 49. quanto pere necessaria. 74. eius proprietas. 75. falsa à Diabolo suggesta 77. 195. vera 196. indiscreta quanam. 208. Humilitas & abnegatio sorores inuicem. 39. 2. eius honor & commoda 46. 2. Deum expugnat. 55. 2. vera humilitatis pœna quanam. 141. 2. falsa Humilitatis effectus. ibid. in terra agentibus Humilitas valdè necessaria. 169. 199. 2. cur noxia interdum. 170. 2. in viâ spiritus summè necessaria. 188. 2.

I.

IEsus bonum contubernium. 269. 2

Ignis sicci vis quanam 66. 2. amoris Dei quanam. 67. 2. 767. 2.

Illusio quantum periculum. 167.

Imaginatio & intellectus non sunt idem quid 194. 2

Imago Domini gestanda & cur. 91. 2. tibi suis, & quomodocunque depicta honoranda. 180. 2

Imperfectiones omnes vno die non simul tolluntur. 148.

Imperitia directoris quid mali causetur. 83.

Ingenium bonum ad quid prosit. 91. 2. eius inquietudo vnde proueniat 66. 2

Iniuria in Monasterijs qualiter æstimanda. 47. 2. propter Christum tolerandæ. 284. 2

Inquietudo sapida. 100. in S. Teresa quæ & in quo sita. 217.

In rebus difficillibus cum quibus communicandum. 21. 2.

Intentio ingredientium Monasteria rejicienda. 50. 2.

S. Iosephi patrocinium quàm vtile S. Teresæ fuerit. 36. quantum prosit eum in patronum deligere. ibid.

S. Iosephus optimus orationis tradendæ Magister 37. S. Teresæ apparet & cur. 217.

L.

LAchrymæ sapidæ ignis vehementia succensent 114. omnia euincunt 116. quæ non sunt bona & cur. 190. cur eas non amare. 107. 2. falsæ interdum. 261. 2. inter lachrymas discrimen. ibid. 2.

Libri vani noxij 14. librorum bonorum vtilitas. 26. 92. 2.

Locutio interna triplici modo fieri potest. 156. ab intellectu qua. 157. eius effectus ibid.

Locutio Dei ad animam cum visione intellectuali 244. 2. Imaginaria quomodo ab intellectuali differat. ibid.

Lumen post tentationem in B. Teresa quale. 198. quod in cælo videtur exprimi verbis non potest. 266.

Lux in anima semper est. 166. 2.

M.

MEditatio quid sit. 268. 2.

Memoria quale certamen mouet. 106. 2.

Methodus meditandi 65.2.
Miseria huius vitæ quanta. 180.2. à miseriis corporis quando liberi erimus. 196.2.
Modestia S. Teresa in describendis virtutibus suis. 216.
Monasteria sugillantur honorem quarentia. 130.2.
Monasteriorum fundationes 309.
Monasterium S. Teresa censu caret, & cuius iussu. 241. quo die & anno dedicatum fuerit. 247.2 eius causa ventilatur. 254.
Moniales aduersus S. Teresam concitantur. 251. illis non petentibus res necessarias accipiunt. 257.
Morbi S. Matris Teresæ in religione. 23. interdum à Domino Deo immittuntur. 231.2. cur ordinarios morbos Deus suis immittit 232.2.
Mors quibus facilis 267. vnde causatur interdum 69 2. mors anima spiritualis in quo sita 298 2.
Mortificatio religiosis necessaria. 39.2. in omnibus locis exerceri potest. 45.2
Motus interni coercendi. 45 2.
Mulieres viriles esse debent. 33.2 gaudium vel tristitiam interdum dissimulare nouunt 89.2.
Mundana breuia. 100.2.
Mundani virorum Sanctorum imperfectiones acutè obseruant. 13.2.
Mundani amores cur fugiendi 29.2 mundanarum rerum tractatio noxius 276.2.
Mundus anima ad mortem anhelanti nauseam mouet, 258 2.

N.

NEmo ob distractiones & inquietudinem tristis esse debet 72.
Nomen Dei Damones percellit omnemq; nobis timorem aufert, 165.

O.

OBedientiæ meritum.
Obedientia cur & quando nemini grauis videri debeat. 31.2.
Obliuio præteritorum peccatorum an laudanda, 265.2.
Obloquia contra pios parum curanda 230.2. pauci loquuntur bene de his, ibid. in obloquijs & aduersitatibus anima quomodo gaudeat, 231.2.
Occasiones peccati fugere quantopere sit necessarium. 26.
Oculi ad Deum conijciendi 58. 2. quando claudendi, 97.2.
Opera sanctorum quomodo admirari & imitari oporteat, 77.78.
Operarij Ecclesiæ precibus amandi. 12.2.
Operatio quæ fit per intellectum est velut aquam è puteo haurire. 69.
Opinio vulgi parui facienda. 78.2.
Orandum pro operarijs Ecclesiasticis 14. 2. oraro vocaliter quomodo oporteat. 85.2.
Orans quomodo intellectu distracto se gesturus sit 85.2
orans vocaliter ad quod euehitur. 105.2
Oratio vera quæ. 44.
quantum boni ex ea proueniat. 51.
mentalis quid sit. 52.
per eam ad Deum accedere debemus. ibid.
orationis mentalis exercitium num timendum 5.3.
in ea quibus adminiculis vti possumus 73.
quietis merum otium est. 86.
nunquam omittenda 93.
eius effectus 103. quadam est anima vnio 104.
eius gradus quartus qualis 107.
à Deo venit. 151. quadam oranti vtilis, 14.2.
quid iuuat ad orationem 182.
eius fundamentum quale 23.2.
eius tempus quando abbreuiandum. 71.2.
vocalis ab mentali disiungi non debet. 86.2.
cum attentione fieri debet ibid.
Mentalis quanam item & vocalis. 87.2.
vocalis quomodo bene fiat. 88.2.
Oratio recollectionis & eius vtilitas 96.2
In oratione quietis mors quanam 107.2.
eius gaudium ibid.
quomodo in ea potentiæ quietæ sunt ibid.

S. Theresiæ

Opera

N II
6 E

in oratione quietis paucis verbis vtendū. 109 2.
Oratio singularis ad Deum patrem. 128. 2.
Optimū remedium contra tentationes. 137. 2
quando finienda & incipienda. 142. 2.
in oratione Dominica verba illa sed libera nos à malo exponuntur. 151.
in ea item magna mysteria continentur. 153. 2. vbinam porta 16.
Oratio quanam dici oratio mereatur. 18.
Orationes super qua fundanda. 76. 2.
cur in oratione intellectus non discurrat. 104. 2.
quomodo in ea animi dilatetur. 205.
quomodo animam immutet. ibid.

P.

PArentes S. Teresa quales. 12. eorum virtutes ibid. videant cum quibus liberi eorum conuersentur. 16. insuper quo filias suas loco collocent. 40.
Patientia quando ostendenda. 43. 2.
Patriam veram nosse quid sit. 26. 7.
Patris S. Teresa cura erga filios. 15. eius amor erga Teresam. 18. pia eius mors. 45.
Patruus S. Teresa sit religiosus, & eius vita in eo statu qualis. 20. S. Pauli Apostoli labores & generositas 307. 2.
Pauper verè quis dicatur, 193. 2
Paupertatis bona, 240. 9. 2. eam profitentibus quid liceat. 8. 2. eam S. Teresa suis commendat. 10. 2. in Monasteriis strictè seruanda 139. 2.
Pax anima nobis necessaria. 178. 2
Peccatum mortale infernum meretur. 293.
Periculum in Confessarijs indoctis quale. 28. mundanarum conuersationum, 41.
Perfectio in quo sita 189. 2
Persecutiones pati propter Christum quantum bonum 223.
Perseuerentia S. Teresa in oratione. 26.
Pestis Monasteriorum quanam. 33. 2. rami & radices eius amputandi. 34. 2. in virtutibus quanam: 137. 2.
Petri de Alcantara sanctitas. 175. eiusdem panitentia. ibid. mortificatio. 176. S. Teresa post mortem apparet. ibid. quale cilicium gestauerit & quot annis. 192. Suadet S. Teresa vt paupertatem amplectetur, 241
Pœna spiritualis qua. 192. obdurator peccatorum quanam. 216. hac manente quo diu duret. 289. 2.
Panitentia indiscrete tentanda & curanda. 2. eas suggerit Diabolus. 70. 2
Præceptoris amor quinam. 76. 2. præceptorum memoria seruanda & cur. 85. 2.
Præsumtio quando bona. 58. 2
Prophetia S. Teresa an impleta. 238.

Q.

QVantum sequatur boni è cellulinis cum doctis. 84
Quærela in Monasterijs quantum fieri possit vitanda & amouenda 41. 2. harum suggestor Diabolus 28. 42. 2
Qui cum doctis viris confert non facilè à Dæmone decipitur. 84
Qui Domini labores considerat omnia facilè tolerat 167.
Quidam ab inuentum thesaurum ornatur. 272.
Quidquid pertransit nihil est, respectu æternorum. 28
Quid mortis metum imminuit. 136.
Quies S. Teresa in austeritate. 25
Quis sua culpa fructum amittere non debet ex hominum doctorum laboribus prouenientem. 85
Quis perditus in hoc seculo censetur. 237.
Quod videmus oculis adhuc potest esse dubium. 172.
Quotidianum quid sibi velit. 121. 2

R.

RAptus fictitius quis sit, 206. 2. rapti describuntur, 247. 2. eorum separati effectus, 251. 2. de vi hominum indoctorum 252. 2. raptus spiritus quomodo fiat, 253. 2. ei animo resistere nequit, 253. 2. animo magno opus in raptibus, 255. 2. eorum frequentes, 258. 2.
Regula in Monasterio S. Teresa quomodo seruabatur, 217
Reges terreni ex se non possunt videre pauperes, 262
Regnum cælorum habere magnum est, 10
Regularum obseruantia quam sit vtilis 16. 2.
Relapsus lapsu peior. 179. 2.

Religio non habet respectum stirpis & generis. 94. 2
Religiones quales. 264.
Religiosarum honor quinam. 49. 2.
Religiosis Virginibus cum consanguineis sæpe agendum non est. & cur. 36. 2. *furi comparantur.* 38. 2. *ijs multum prodest, habere abnegationem suiipsius & humilitatem* 39. 2.
Religiosi imperfecti plus timendi quam omnes Dæmones 41.
Religiosi si opere exhibent quòd verbo docet, quantum inde sequatur boni 175. *in Dei seruitio ijs commoditates non sectanda.* 40. 2. *quinam falsissimi.* 48. 2. *quinam ad professionem admittendi.* 49. 2. *an statim perfecti esse possint.* 55. 2. *eorũ lingua quanam* 74. 2.
Religiositas in quo sita. 187. 2.
Remedia ad patiendum. 91. 2.
Reuelationes S. Teresæ de Patribus quibusdam quales. 236. *alia reuelatio.* 238. 244.
Reuelatio circa Rectorem cuiusdam Collegij Societ. Iesu. 270.
Riger maiorum nostrorum. 43. 2.
Robur contra Dæmones quale. 165. *quid S. Teresa acceperit ad Diuinam scripturam adimplendam.* 290.

S.

Sacerdos impurus nihil derogat Maiestati Christi 273.
Sacerdotes quantopere ad vitam bonam obligantur: 274.
Sancti in tribulationibus quales. 129. 2.
Scrupulositas nimia vitanda. 149. 2.
Securitas animæ de euentu post Dei alloquium. 242. 2.
Sensus victi captiuis assimilantur. 97. 2.
Sensus & anima potentia præsidiarijs arcis assimulantur: 291. 2.
Serenitas animæ post tempestatem quanta. 233. 2.
Signa quando locutio à Diabolo est. 159.
Signum diabolici gustus: 160.
Simeon iustus quomodo Dominum viderit 106. 2.
Similitudo inter animum & hortulanũ 67.
Sorores in Monasterio S. Teresæ quid pramij ob paupertatem adeptæ sint. 11. 2.
Spirituales non curant an ab alijs diligantur. 26. 2. *cur tam pauci.* 112. 2.
Spiritualitas vera in quo consistat. 309. 2.
Spiritus nõ est sustollẽdus si Deus eũ non sustollat. 76: *quando à Deo est ex effectibus discernendũ est.* 89. *magna cũ discretione probandi sunt, maximè in fœminis.* 149.
Sponsalia Dei cum anima 225. 2. *quomodo ea peragantur. ibid. in momento plurima hic anima percipit. ibid.*
Sponsalia & matrimonium spirituale quomodo inter se differant. 297. 2.
Stabilitas sectanda. 151. 2.
Stultitia sancta quæ. 262. 2.
Stupor hominum in anima rebus. 162. 2.
Superior peccans quomodo monendus. 173. 2.
Suspensio potentiarum vnde fit. 87. 2.

T.

Tentatio doloris de alienis peccatis 80. *contra eam remedium, quòd ad falsam humilitatem:* 141. 2. *eius signa circa pœnitentias indiscretas. ibid.*
B. Teresa septennis Deum colere 12. *Vitam sanctorum legit interim Martyrij desiderio incenditur:* 13. *cum fratre statuit ad Mauros proficisci vt martyrium subiret. ibid. Eremiticam vitam cum fratre ducit. id. à teneris in pauperes effusa ibid. Erga B. Virginem bene affecta ibid. B. Virginem matris suæ loco in matrem cooptat.* 14. *In Monasterio educatur.* 17. *in grauem incidit morbum* 20. *statuit Monasterium ingredi.* 20. *librorum sanctorum lectione delectatur.* 21. *quam panam senserit dum religiosum statum assumpsit.* 22. *libros sanctos tantum legere vult.* 24. *illius orandi modus* 25. *in Nouitiatu multum passa.* 27. *Confessarium suum admonet & in quibus.* 29. *eius humilitas* 30. *patientia* 31. *paroxysmum patitur* 32. *refertur ad monasterium* 33. *cur sanitatem sibi reddi exoptat.* 35. *sub specie humilitatis orationem intermittit.* 38. *Hypocrisis & vana gloria inimica fudit.* 38 *patrem*

S. Theresia

opera

N VI

ad orandi studium adducit. 43.
alios ad orationem exercendam pellicit. 45.
quo tempore vanissima fuit in peccato mortali ibid.
eius requies ex oratione 53.
Concionibus audiendis delectatur S. Mater 55.
Tedio illi non fuit de Deo loqui ibid.
quomodo oraret cum intellectu discurrere non posset 56.
eius Magister Deus 75.
in oratione linguam latinam intelligebat aliquando 95. Deus eam iuuat in oratione vnionis & suspensionis explicanda 110.
quas passa sit calumnias 117.
numquam pecunia auida fuit: 132.
erga Redemptorem Iesum bene affecta 141.
orationem quietis & vnionis sape sentiebat 149.
Patres Socios. Iesu alloqui volebat sed non audebat. ibid.
gratia quas accipiebat non respondebant vita. 148.
cum in oratione esset de Deo cogitare non poterat. 149.
quomodo iussa sit orationem instituere 151.
Erga Christi humanitatem affici denuo incipit. 153.
Per mortificationes exercetur, & quomodo 153.
ingratã se foreputabat si amicitias quorundam relinqueret. 154.
Confessarium se mortificantem deserere cogitat 167.
afficitur erga SS. Hilarionem & Michaelem Archangelum 169.
Christum Dominum apud se esse præcipit. 170.
mire afflige batur cum Confessarius ex periret visiones. 179.
vndique afflicta fuit. 185.
tentatur. 198.
quas gratias post eam recipit. 198.
defectus quis quo minus Deo seruiret 200.
à Domino qualem aquam petierit. 201
vitam suam videbat. ibid.
sororum suarum precibus attribuit conuersionem flagitiosi viri. 205.
peccata sua aliis innotescere voluerit, & quomodo. 208.
neminem vnquam decipere voluit, ibid.
In cantu & officio chorali parum versata erat. 212.
in Inferno se esse percipit. 213. de infernalibus panis plus sensit quam de ijdem scribitur. 215.
Ex mandato Domini Monasteriorum erigit 218. 220.
ob id persecutionis patitur. 219.
in quibus Prouincialis visa ibid.
multi aduersariorum ei fauent 221.
cur non accepta sororibus 221.
à Confessario cur affligitur. ibid.
eius metus. 223.
consolatur. 225.
consulit Patrem quendam Societatis & cur ibid.
quos in colligenda pecunia labores sustinuerit & in quem finem 227.
iniungitur ei vt ad nobilem Matronam se conferat. 230.
dolet & erubescit quòd bonam opinionem vulgo de se haberet 231.
desiderat scire quis esset status animæ cuiusdam religiosi 232.
Columnas suas & miserias Religioso cuidam refert. 235.
eius orandi modus ibid
Redemptorem nostrum videt. 237.

pro omnibus causa prouida. 248.
eius gaudium ibid.
obiecta non excusat 252.
obiectis calumnijs non turbatur. 252.
causam suam propugnat ibid.
à Christo coronatur. 256. Confessarij quomodo vultum amicum exhibebat. 261.
videt columbam capiti suo imminentem. 269.
videt filium Dei in sinu Patris. 271.
merita sua dat pro redemptione cuiusdam animæ à purgatorio. 275.
videt animam purgatorio exire. 276.
Item aliam ibid.
quendam de Societat. Iesu in cælis ascendere videt. 276.
Carmelitam insuper 277. Cæco lumen recuperat. 278.
morbido precibus sanitatem impetras. ibid.
impedit ne quis conceptum scelus exequeretur ibid.
animabus diuersimodè profuit. 279.
SS. Trinitatis mysterium percipit 288.
assumptio B. Virginis ei repræsentatur. ibid.
videt animam speculi instar relucentem. 291.
videt se cinctam Angelis. 294.
eius intentio scribendi 298.
liber de vita sua quando absolutus. 299.
os illius in communione plenum fuit sanguine 300.
apparet illi Dominus cum à sacra communione surgeret & vbi 303.
eius ordinis fundationes quales. 304.
quando vidit columbam. 305.
eius intentio in Monasterij fundatione. 6. 2.
eius gratitudo erga Deum. 35. 2.
semper se Ecclesiæ iudicio subijcit. 104. 2.
& superiorum suorum 160. 2.
timet ob præterita peccata & confunditur. 181. 2.
cur Spiritus Sancti opem implorat. 192. 2.
eius dolores & strepitus capitis quinam. 195. 2.
dolet quod ab humanitate Christi se vnquam seiunxerit. 270. 2.
gratiam ad scribendum petit. 292. 2.
eius humilitas ibid. 312.
eius exclamationes vel meditationes animæ ad Deum suum 314. 2. 315. 2. 316. 2. 317. 2. 218. 2. 319. 2. 320. 2. 321. 2. 322. 2. & seq.

Timor Dei statim agnoscitur vbi sit. 147. 2.
crescit paulatim ibid.
necessarius est. 148. 2.

Turba magna ob Monasterium S. Ioseph, vide 252.
Vide Dominus Deus Christus, Humilitas.

V.

Valetudinis cura nimia an laudanda. 41. 2.
Vanitates S. Teresa in ornatu. 15.
in literarum subscriptione. 264.
in oratione vitanda & cur. 101. 2.
vanitates rerum mundanarum 250. 2.
Verba Dei non audiuntur tunc, cum anima in ipso raptu est. 158.
Verba Domini ad S. Teresam. 166.
Veritas modica pusillanimitatis mater 84. 2.
Via vitiorum magis teritur quam virtutum 41.
ea acerba est quæ nec Deo nec mundo fruitur. 50.
viam malam init qui Christum deserit. 142.
timoris cur necessaria. 195.
veritatis quæ. 300.
actiua quomodo se gerere debeat erga contemplatiuam 61. 2.
ad Deum variæ sunt viæ. 72. 2.
Dei via resolutè ineunda. 75. 2.
via orationis non est periculosa 77. 2.

per

S. Theresiæ

Opera

VII

per viam orationis & contemplationis pauci incedunt 42.2.
via laboris cur incedendum 310.
Visio in quam se Damon minus ingerere potest.152.
huius effectus qualis.173.
Visio S. Teresæ.238.
Diuina ex quibus intelligitur.262.
Cælestis quæ.265.
visionis Christi qui sunt fructus. 272.
horribilis de quodam sine Confessione mortuo.274.
alia S. Teresæ.284.286.
Viri nonnulli spirituales quantum noceant. 148.
Viribus corporis an opus habeamus ad orationem.44.
Vsio omnipotentiarum quæ.108.
& quid sit ibid. describitur.109.
Virtutes à nobismetipsis habere non possumus.210.
Vita Deo danda. 44.2. vita religiosorum martyrium. 44.2. huius secula breuia. ibid. Vita Domini continua erat mors, & cur. 152.2.
Voluntas quomodo se erga alias potentias gerit.87. quid facere debet in oratione quietis ab intellectu impedita 94. melius agit Deo gratias sine ullo verbo quam intellectus omnia sua verba 96. se resignare debet ad omnia qui Deum vult, 104. dum in quiete est quidnam. 109.2. Dei voluntas petenda. 113. velimus nolimus adimplebitur.114.2. voluntas Dei quæ 115.2. vnde cognoscenda ibid. penitus & tota Deo danda.116.2. propria cur in omnibus rebus frangenda.149.2. aliena ut potius nostra facienda.224.2.
Vulnus amoris an suaue.236.2.

Z.

Zelus B. Teresæ erga animas.6.2.
Zelus importunus quisnam.190.2.

FINIS.

Collegii Societ. Jesu Paris.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S.
Theresiæ

Opera

N VI

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S.
Theresiæ

opera

N VI

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S.
Theresiæ

Opera

N VI

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN